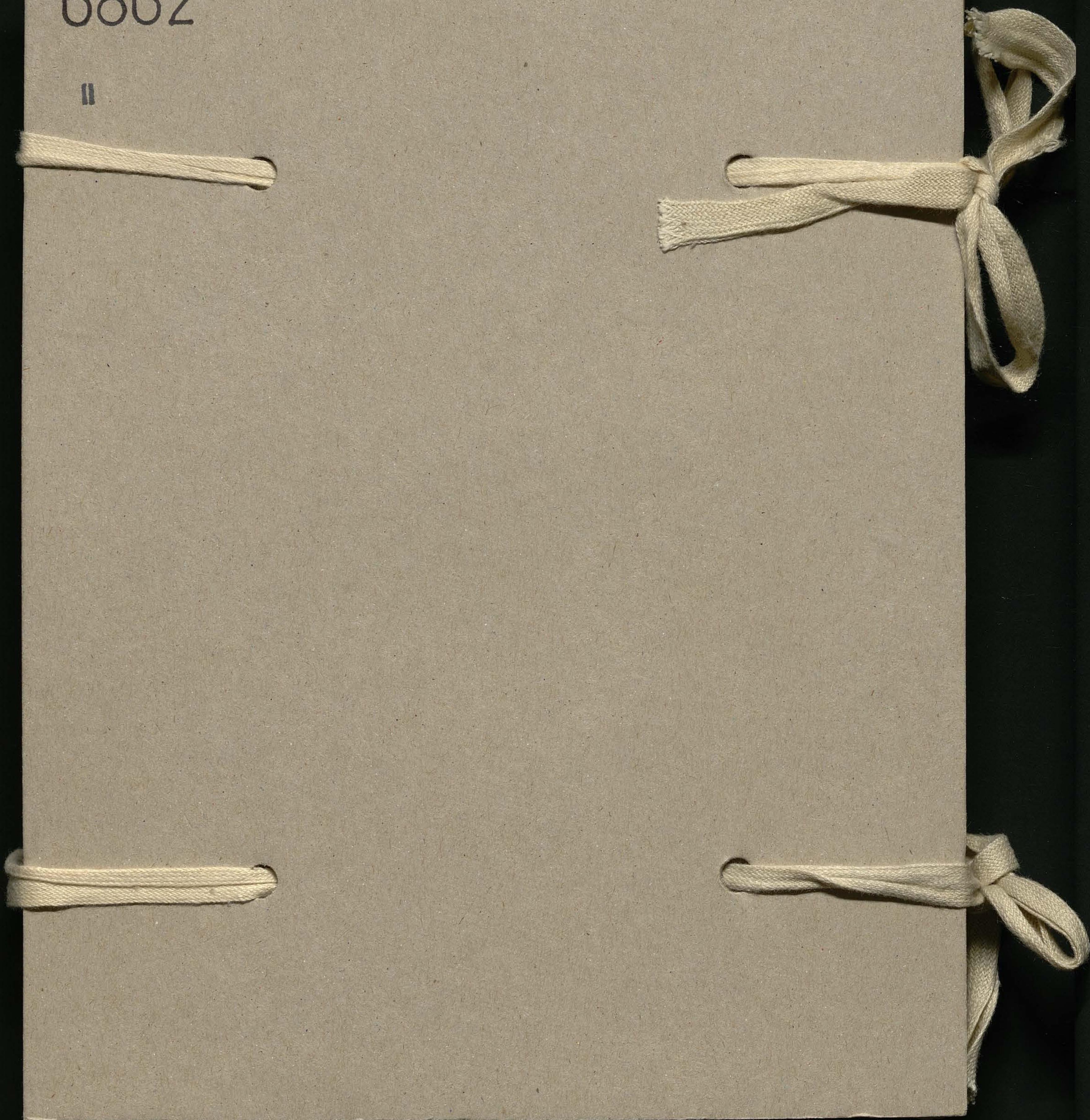

6862
II
Bibl. Jag.

5. 10

przy Wiśle na niektórych miejscach z rumowej soli, któ-
raż się do żadnego pożytku w żupach naszych nie przy-
dawa. Przeto jako rychło tym listem naszym Uprzejmości
i Wierności Wasze napomnieni będziecie, rozkazujemy abyś-
cie na zbudowanie szopy i czego innego co potrzeba ku
warzeniu tej soli Żupnikowi naszemu Krakowskiemu al-
bo jego sługom placu nie bronili i owszem go z dobrą wolą
i nie mieszkając pozwolili i miejsce gdzie się Żupnikowi
i sługom jego podobać będzie ku temu naznaczyli, na
którem by wedle potrzeby budowanie uczynić mógł. Dla
łaski naszej i powinowactwa swego Uprzejmości i Wier-
ności Wasze inaczej nie czynicie. Dan z obozu nad Gdań-
skiem XII dnia Julii Roku bożego M.DLXXVII Królowania
Nr 646 naszego roku wtórego. Stephanus Rex.—

Actum die dominico ante festum Purificationis Beatae Mariae Virginis 1578. Lit. Lac. Reg. Majestatis

Stefan z Bożej łaski Król Polski Wielkie Książę Litewskie
Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflanckie etc.
i Siedmiogrodzkie.
Urodzony wiernie nam miły, iż dla dobudowania
mostu Warszawskiego materiej i innych potrzeb nie mało je-
szcze nie dostaje, którego dokończenie radzibyśmy tem prę-
dzej widzieli. Przeto rozkazujemy i napominamy żeby wier-
ność Twa w puszczy Radomskiej drzewa pięć kop, coby na
sześć sążeń długiego, a dylów ośm kop na pięci sążen, rycho
ro tym listem naszym napomniony będziesz, wyrobić a po-
tym do Warszawy skoro zejdą lody, nie mieszkając, poddanem
naszym starostwa swego przypuścić rozkazał. A wykoszt,
który około spustu Wierność Twa nałożysz, na liczbie sta-
rostwa twego przyjmiemy. A inaczej dla łaski naszej i po-

106

Starostą Stryjskim był Bartłomiej Zaleski z Zielonki

winowactwa swego abyś nie czynił. Dan w Warszawie dnia XXIII Styczna Roku bożego M.D.L.XXVIII. Krolowania naszego roku wtórego. Steffanus Rex.

str 684.

Actum feria quinta post dominicam Ramis palmarum proxima 1579. Lit. Sac. Reg. Maj.

Stefan, z Łaski Bożej Król Polski, Wielkie Książę Litewskie etc. Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy a zwłaszcza Wojewodom, Kasztelanom, Starostom i wszelakim dóbr naszych tak wolnych jako i w sumach starych i nowych zawiedzionych dzierżawcom, uprzejmie i wiernie nam miłym, Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Iż baczym to być z niemałą naszą i Rzeczypospolitej szkodą, gdy wszyscy nic się nie oglądając ani na zakazanie przodka naszego sławnej pamięci Zygmunta Augusta, ani na zniszczenie i spustoszenie lasów i puszcz tym więcej je wyrąbują, i towary lasowe, klepki, wanczosy, (?) popioły, smołę i inne do Gdańska i innych miast portowych spuszczają, a nic innego jedno pożytku swego w tym przestrzegają, zaczym nie tylko wypłoszenie zwierza, ale i znaczne spustoszenie a potym szkoda nie mała urość by musiała, czemu my jako i innym rzeczom szkodliwym zabieżeć chcąc, rozkazujemy wszem imion naszych dzierżawcom, aby żaden okrom osobliwego pozwolenia naszego puszcz i lasów naszych nie wyrąbować, a z nich rozmaitych towarów spuszczać i przedawać nie śmiał, gdyż my ani R. P. żadnego stamtąd pożytku nie mamy, bo ani Rewizorowie, ani Lustratorowie przy innych pożytkach tego nie szacowali, ani w obligacyą wolnego używania podali, dla czego ani R. P. czwartej części, ani nam nic do skarbu naszego stamtąd nie

przychodzi. Przeto też niechcemy aby się kto więcej miał ważyć towarów takich wywozić, albo je komukolwiek najmować i spuszczać. A ktoby się takowy znalazł coby coby się tego przeciw woli i rozkazaniu naszemu więcej ważyć śmiał, tedy go o tym prestregamy, że my takowe wszystkie towary, które jedno z dóbr naszych bez pozwolenia naszego odkolwiek spuszczać będą, w Gdańsku i w innych miast zabierać i na potrzebę naszą obracać rozkazali i żadnemu aby już więcej za tą prestrogą naszą wymówek jakichkolwiek, które miejsca nie będą mogli mieć, używać nie śmiał, a raczej się o to starał jakoby więcej pożytku a nie szkody naszej i R. P. prestregał. Inak z powinności swej i dla łaski naszej nie czyniąc. Dan w Wilnie dnia X Marca Roku M. D. LXXIX

fol 799. Królowania naszego roku trzeciego. Stephanus Rex.

Stefan z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna jakiegokolwiek zawołania, dostojności i stanu ludziom w królestwie państwach naszych będącym, do których jedno wiadomości list ten nasz przyjdzie, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Za zezwoleniem spólnem wszech stanów na przeszłym Warszawskim sejmie i za potrzebą prawie gwałtowną Rzeczypospolitej, przychodzi nam do tego, że wojnę przeciw nieprzyjacielowi dziedzicznemu państw naszych Moskiewskiemu przedsię bierzemy i acześmy nie dokońca do tak wielkiej potrzeby sposobieni, dla czego chcieliśmy byli za zdaniem Rad naszych Sejm walny w tym czasie złożyć. Ale iż nas z niektórych miejsc dochodziło że takowe złożenie

sejmu wiela się ludziom nie zdało, przeto dogadzając
w tym żądnościom ludzkim, którzy po nas ostatecz-
nego wojny zaczęcia rekwirują i ktemu doznawszy
nie małej chęci ku Rzeczypospolitej obywatelów Wielkie-
go Księstwa Litewskiego, którzy nam pewne poczty na
tę potrzebę, każdy według przemożenia swego, jedni
mniejsze, drudzy większe, a niektórzy po pięciset
koni i kilkuset pieszych ofiarowali, zaniechawszy
sejm, już w Imię Pańskie za wojnę się imiemy.
i już wszystkim ludziom naszym żołnierskim
naznaczyliśmy czas stawienia się ku tej potrzebie
dzień czwarty miesiąca Maja blizko przyszły, jed-
nym co z Małej Polski i Rusi w Brześciu Litewskim
a drugim zasię co z Wielkiej Polski, Mazowsza i
Prus w Bielsku na Podlasiu, do tego się sposobia-
jąc, abyśmy już na on czas ze wszystkiem gotowi
byli i nieopuszczając nic czasu godnego do boju,
to jest letniego, żebyśmy zaraz w ziemię nieprzyja-
cielską ciągnęli. Ku której potrzebie wzywamy też
Wierności i Miłości Waszych obywatelów koronnych
i państw do niej należących napominając niniej-
szym listem naszym, abyście Uprz. i W. wasze dla
rozmnożenia swej i Rzeczypospolitej sławy, nie za-
niechali jej w potrzebie teraźniejszej, według tego jako
kto jest sposobien służyć, nie wydawając w tym sław-
nych przodków swoich, którzy niczem inszem, jedno
uprzejmą swą ku służbie R. P. chęcią, a nie folgując
dla niej ani wczasom ani swym własnym rzeczom
tak szeroko ją rozmnożyli i sławę po sobie wielką
u wszech narodów zostawili. Której gdy Uprz. i Wier-
ności wasze całe i z pomnożeniem też jakiem potomstwu

swemu zachowanie, wielką im haereditatem i wielkie bogactwa zostawicie. Do czego My Wier i M. waszym powodem być chcemy i chcemy też k temu ornamenta i beneficya tej Rzeczypospolitej, któreśmy po te czasy za zaleceniem tylko zasług ludzkich przeciw Rzeczypospolitej dawali, teraz już nie z zalecenia, ale z własnego naszego widzenia, jakim się kto przeciw Rzeczypospolitej pokaże, gdy czas jest potemu im szafować. A tak kiedy tepr. i W. wasze bacząc być tego potrzebę wielką uczynioną, toż uprzejmej przeciw Ojczyźnie miłości sobie od przodków swych wrodzonej że do tej ku nam potrzebie na czas wyżej mianowany czwartky dzień chają przybędą i z nami przeciw nieprzyjacielowi pociągną, zaczym i sobie i z potomstwem swem sławy i państwom tym pomnożenia z bezpieczeństwem za pomocą bożą przyczynią i nakoniec po nas za to wszelką wdzięczność i wszelakie przeciw sobie łaczenie znać będą. Dan w Wilnie dnia szostego miesiąca Marca Roku
fol. 800. Bożego M. D. L X X V IIII. Panowania naszego roku trzeciego. Stephanus Rex.

Stefan z Bożej łaski Król Polski Wielki Książę Lit. etc. Wszem wobec i każdemu z osobna Starostom naszym i Dzierżawcom wsi naszych królewskich jakichkolwiek i w tych to naszych wsiach mieszkającym poddanym naszym i innym wszystkim, którym by to wiedzieć należało, uprzejmie i wiernie nam miłym. Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Iż na przeszłym warszawskim sejmie uchwalona jest Konstytucya, wedle której opatrując to abyśmy w Koronie i w państwach

naszych dostatek pieszych ludzi dla potrzeb wojennych mieli, uchwałą sejmu tego piesze tak z miast, z miasteczek jako i wsi naszych królewskich jakichkolwiek wedle słusznej liczby łanów, żeby to było przez ciężkości wielkiej wyprawiać rozkazaciśmy mieli. Tedy już teraz in vim executionis tej to konstytucyi posyłamy urodzonego Zygmunta Brzostowskiego do województwa Sandomierskiego ad effectum faciendi takowych pieszych, a to tym sposobem, że we wsiach naszych jakichkolwiek ma obrać postanowić z każdych dwudziestu łanów jednego człowieka, któryby się sam do tego miał dobrowolnie między inszemi śmielszego i dostateczniejszego i potrzeby wojennej podobniejszego. A takowy każdy na pieszego obrany i postanowiony od tego czasu ma być i będzie wolen od wszelakich powinności naszych, jako czynszu, poboru łanowego, robót, powozów, podwód i innych onera i pangarii. Ażeby przeto ujma jaka w pożytkach naszych i Rzeczypospolitej nie była, tedy za tego jednego ze dwudziestu na pieszego obranego drudzy dziewiętnaście onera zastępować i odprawować będą powinni. Powinność zaś pieszego takowego każdego będzie ta, w każdą ćwierć roku do Rotmistrza swego albo Porucznika jego na to miejsce które mu będzie przezeń oznajmione stawić się do monstrowania z rusznicą swą dobrze narzędną, z szablą a z siekierką, w sukni swej barwy takiej, jaką mu Rotmistrz albo Porucznik jego naznaczy z inszemi pieszemi, podobnie proch też swój i ołów ma mieć. A kiedykolwiek trafi to się wtargnąć nieprzyjacielowi koronnemu w ziemię

tedy zarówno każdy z nich powinien będzie stawić się do Rotmistrza swego tedy, kiedy go obwieści i na to miejsce któremu naznaczy odpór dać nieprzyjacielowi w ziemi nakładem swym. A kiedy nam potrzeba będzie którego cześć piesze do wojska naszego, tedy my żołd płacić będziemy powinni z drugiemi pieszemi równy. A to teraz postanowienie piesszych tylko we wsiach naszych czynimy, a co się tyczy miast i miasteczek naszych, w tych też potym ordynacyą około tego uczynimy i którą exekwować i publikować każemy. Rozkazujemy tedy Starostom i Dzierżawcom naszym, aby ten uniwersał nasz do wszelakich poddanych naszych we wsiach naszych królewskich w Sandomierskim Województwie mieszkających wiadomości przywiedli; ażeby we wsiach naszych wszelakich Urodzonemu Zygmuntowi Brzostowskiemu w województwie przerzeczonym piesszych obierać nie bronili, ale raczej ten uniwersał nasz z powinności swej exekwować i wedle niego się zachować tym którym to należy nakazali pod łaską naszą i pod winą na niedbałe i nieposłuszne Starosty w Statucie pisaną. Stephanus Rex. Bez daty, a oblata Sabbato

str. 806. post festum Ascensionis Dni in vetere 1579.

Vol III. 1580–1585.

Actum feria secunda post dominicam invocavit proxima Anno Domini 1580.

Oblatae sunt etc.

Stefan z Bożej łaski król polski, wielkie książę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie et. Siedmiogrodzkie. Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy i do których wiadomości to przychodzić będzie, oznajmujemy, iż Rady nasze Koronne i wszyscy inni dzierżawcy dóbr naszych, tu na tym sejmie będący, gdyż wszyscy starostowie i dzierżawcy nasi byli od nas przed sejmem obwieszczeni, uważywszy

u siebie tak gwałtowną wielką potrzebę naszą i R. P. pozwolili nam z chęci i z miłości swej przeciw R. P. niż powinności przykładając się do tej potrzeby tak gwałtownej wojny z moskiewskim, kwartę taką, jaką każdy z nich przedtym oddawać i płacić jest powinien z tych wszytkich dóbr, które są przez Rewizory i Lustratory rewedowane nullis penitus exceptis, takoważ drugą kwartę oddać i płacić na świątki blizko przyszłe w Krakowie do rąk samego Pana Podskarbiego Koronnego i za jego własnemi kwity pozwolili; tak żeby ta kwarta przez każdego z nich nemine excepto oddana i płacona była. A gdzie są jakie arendy takie takim sposobem jako jest w Konstytucyi anni millesimi quingentesimi sexagesimi septimi deklarowano, mają i będą powinni wszyscy do tej potrzeby R. P. przyłożyć się pod winą dupli, którą oni na się dobrowolnie pro hac vice tantum una włożyli. O co instygator czynić będzie miał zostając mocno przy dożywotnich prawiech swych i opowiedając się w tym, że na to pro hac una vice tantum salvis juribus pozwalają. A tak aby kto z starostw i dzierżawiech dóbr naszych wszelakich niewiadomością się potym nie wymawiał, ten uniwersał nasz do wszech województw i starostw sądowych odsyłamy, zlecając i rozkazując aby go obwołać i do wiadomości wszem przywieść dali, inak dla łaski naszej z powinności swej nie czyniąc. Dan na sejmie walnym w Warszawie dnia trzeciego Styczenia roku Bożego M. DLXXX panowania naszego czwartego. Na własne rozkazanie J. K. M.

pag. 12.

Stefan z Bożej łaski Król Polski itd.

Wszem wobec i każdemu z osobna do których wiadomości ten nasz Uniwersał przychodzić będzie, zwłaszcza miast, miasteczek i wsi wszystkiej tak naszych jako też i Panów

Duchownych obywatelów i poddanym, oznajmujemy, iż za pilną a gwałtowną potrzebą Rzeczypospolitej i dla wyprawy naszej przeciw Moskiewskiemu, pobór po wszystkiej Koronie nowy uchwalon i postanowion jest, którego wybieranie począć się ma po publikowaniu uniwersału we dwie niedziele, a oddan ~~ma~~ od wszystkich być ma do świętego Wojciecha w roku niniejszym, jako w sobie Uniwersał ma, który publikowan będzie. A iż nam prędszej pomocy potrzeba za radą i pozwoleniem Rad ~~naszych~~ koronnych duchownych i świeckich, składamy czas wydania takowego poboru ze wszystkich miast i miasteczek także wsi tak naszych królewskich jako i panów duchownych wszystkich niedzielę środopostną blizko przyszłą, na który to czas poddani wszyscy dóbr naszych i stanu duchownego w powieciech swoich do poborców pieniądze z ról i osiadłości wszelakich, z szosów, młynów, hultajów i wszystkich innych podatków, które raz w rok płacone być mają, wedle opisania uniwersału, znosić i oddawać sprawiedliwie będą. A poborce także od nich wyciągać ~~t~~je mają nie czekając świętego Wojciecha, wedle dobrowolnego na to się podania Panów Rad naszych i duchownych i świeckich i dzierżawców tych dóbr naszych. Dan w Warszawie dnia X miesiąca Styczna Roku Bożego M.DLXXX, a królowania naszego roku czwartego. Na własne Króla J. M. rozkazanie. –

pag. 13. Actum feria sexta ante festum Sancti Petri in vinculis proxima.

Protestatio exactoris Stężyc.

Oblatae sunt litterae papireae vel potius regestrum contributionum in anno domini millesimo quingentesimo septuagesimo nono retentorum et non extraditorum in conventu generali Varsaviensi laudatorum, per generosum Derslaw Strzembosz districtum Radom. et Stęzyc. exactorem ad officium praesens Castr. Stężycen.

quarum litterarum tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:
Retenta contributionis publicae in districtu Stężyc.
landi Varsavien.
In Parochia Stężyca.
Ex villa Cisica R. D. Abbatis Sieciechov. de lan. 2 florena 2.
ibidem a piscatoribus 6. p. gr. 8.
Ex villa Kempice ejusque D. Abbatis a piscatoribus 6. p. gr. 8.
In parochia Wargocin
De eadem ex sorte plebani ab hortulanis 7. in agris p. gr. 6.
ab inquilinis 2. p. gr. 2.
In parochia Maciejowice
De villa Podstolice, D. Christoph. Podstolski ex sorte sua non ex integro persolvit, juxta regestrum anni praeteriti de laneo uno et quarta una cum media flor. unum et gr. 11½.
In parrochia Samogoszcza.
De eadem ex sorte D. Łączyński de laneo uno et quarta fl. 1. gr. 7½.
De villa Podwierzbie ex sorte D. Sebastiani Ciotek ex lan. 1½.
De eadem ex sorte D. Joannis Łączyński de laneo uno fl. unum.
De eadem ex sorte D. Trzebiński de laneo uno fl. unum.
De Rowy ex sorte D. Leśniowolski de lan. 2½ fl. 2 gr. 15.
De Wola Rowska ex sorte D. Mathiae Trzebiński de laneo 1. fl. 1.
Ex molendino ejusque a rotta 1. gr. 12.
In parrochia Górzno.
De villa Łazerna ex sorte D. Stanislai Ciotek non ex integro persolverunt juxta regestrum de lan. 5 flor. quinque tantum de lan. 4. solvit.
In parrochia Żelechów
De Wola Żádybska ex sorte quondam Ambrosii Damecki de lan. 1½.
De eadem ex sorte D. Joannis Wolski de laneo uno et quarta fl. 1. gr. 7½
Ibidem de medio laneo deserto gr. 7½ et ab ortolano 1. in agris gr. 6.
In parochia Kłoczów
De villa Przesmyki D. Andreas Kłoczowski ex lan. 9. flor. 9.

de molen. rot. 2. gr. 24.
De villa Przytyka ex sorte ejusque D. Andreae Kłoczowski.
De eadem ex sorte Dominae Barbarae Kłoczowska de medio laneo gr. 15.
Ab ortolano in agro gr. 6, ab inquilino gr. 2.

In parrochia Wilczyska

De eadem a generoso D. Stanislao Ciołek ex lan. 22 fl. 22.
ex molendinis 2. a rot. 4 fl. unum gr. 18.
De villa Gołazy ex sorte D. Jarczowski de laneo uno et quarta
De villa Jarczów ex sorte ejusque D. Jarczowski de lan. 4. et 3 quartis fl. 4 gr. 22½.-
De villa Rudzice ex sorte D. Jarczowski ex laneo uno et 3 quartis. flor. unum gr. 22½
De villa Mysłowin ex sorte ejusque D. Jarczowski de medio laneo gr. 15.
De villa Grzywanica ex sorte ejusque D. Jarczowski de 3 quartes gr. 22½
De villa Turzec a g. D. Stanislao Ciołek de lan 2½ fl. 2 gr. 15.

In Parrochia Wojciechów.

Ex villis Burzec, Wypnica et Szalba Dominorum Leżeńskich de lan. 16 fl. 16. A molendinis et hortalanis.—

In Parochia Łysobyki

De villa Budziska ex sorte D. Joannis Sobieski de lan. 5 fl. 5.
Ibidem de lan. 3. fl. unum gr. 15.
Ab ortolanis 2 in ortis gr. 8.
De villa Czarna ex sorte ejusque D. Joannis Sobieski de laneo 1. fl. 1.
Ibidem de laneo desertato gr. 15.
Ab hortulanis 2. in hortis gr. 8 et de medietate molendini gr. 6.

In Parochia Drążgów.

De villa Sobieszyn ex sorte D. Joannis Sobieski de lan. 6. fl. 6.
Ibidem de laneis 2 desertatis fl. unum.
De molendino rot. 1 gr. 12, a foluszu gr. 15
Ab hortulanis 4 in hortis gr. 16; ab inquilino cum pecore gr. 8.
De villa Ruda D. Joannis Sobieski de laneo uno fl. unum.

Ibidem de medio laneo deserto gr. 7½
Ab hortulano uno in agro gr. 6

In parrochia Drzazgów

De villa Lendo minor ex sorte D. Christophori Sobieski de laneo uno deserlato gr. 15
De villa Korzeniów ex sorte D. Męciński de medio laneo gr. 15.
De molendino Szerotka D. Lendzki a rot. 2. gr. 24 circa villam Chojdakowa Wola.

In parrochia Korytnica.

De eadem ex sorte Dominorum Fiebroniów de lan. 4½ fl. 4 gr. 15.
" ex sorte D. Hieronimi Korycki de laneis 4 fl. 4.
De villa Kowniacica ex sorte Jaroszowej Ganeckiej z łanu jednego i ze 3 kwart. fl. 1 gr. 22½.
De eadem ex sorte olim Christoph. Ostrowski de medio laneo gr. 10.
" " Jacobi Ostrowski de 3 quartis gr. 22½
" " Margaritae Ostrowska de medio laneo gr. 15.
De villa Damianów ex sorte Dominorum Fiebroniów de laneis 2½ fl. 2 gr. 15.
De eadem ex sorte D. Hieronimi Korycki de laneo uno et tertia parte alteri lanei fl. unum gr. 10.
" ex sorte D. Thomae Korycki de laneo uno et de tertia parte lanei fl. unum gr. 10.
De villa Gośieryce ex sorte Margarithae Ostrowska de medio laneo gr. 15.
De Wola Korycka ex sortibus dominorum Hieronimi Zaleski, Catherinae Gójska et Reginae .... ska de laneis 5 fl. 5.
De villa Dutki ex sortae Andreae Trojanowski de lan. 1½ fl. 1 gr. 15.
Ab hortulano uno gr. 6.
De villa Trojanów ex sorte D. Stanislai Trojanowski de laneis 2½ flor. 2 gr. 15.
Ab hortulanis duobus in agris gr. 12.
De molendino regali circa villam Skroda a rot. 2 gr. 24.
A fabro gr. 15.

Ex oppido Żelechów szosu in duplo wedle starych kwitów fl. 38 gr. 12.
Item ex agris civilibus p. gr. 15
Ibidem ab artificibus a singulis p. gr. 15.
" ab inquilinis a singulis p. gr. 6.
" ab olleis vini cremati p. gr. 24.
" ab judeis p. fl. unum.
" de molendinis 2, p. gr. 12.
pag. 36. – " Dziersław Strzembosz poborca Stężycki rząd wdałem.

Retenta poboru czopowego uchwały sejmu Warszawskiego anni 1578, które czopowe miało być wydane od karczmarzów wiejskich w powiecie Stężyckim od warów po groszy 6 z karczem ziemiańskich, a z karczem księżych i królewskich od waru po groszy 8. za cały rok przeszły poczęty a festo sancti Andreae in anno 1578 a skończony ad aliud simile festum in anno Domini 1579, podane do urzędu zamku Stężyckiego per Derslaum Strzembosz exactorem distr. Stężyc.

In Parrochia Bobrowniki

Ze wsi Sendowic karczmarz pana Bogusza od warów pro anno integro.

In parrochia Drzązgów

Ze wsi Białki karczmarz pana Męcińskiego od warów pro anno integro.
Ze wsi Zawitały karczmarz pana Mikołaja Kłoczowskiego od warów pro anno integro.
Ze wsi Lipiny karczmarz pana Mikołaja Kłoczowskiego od warów pro anno integro.
Ze wsi Grabowiec karczmarz pana Mikołaja Kłoczowskiego od warów pro anno integro.

In parrochia Górzno.

De eadem karczmarz pani Gorzeńskiey od warów pro anno integro
Ze wsi Raducina karczmarz pani Gorzeńskiey od warów pro anno integro
Ze wsi Mierzigórki karczmarz pani Gorzeńskiey od warów pro anno integro.

In parrochia Gołąbie

De eadem villa i ze dwu Wólek do Gołębia należących karczmarzów 9 od warów pro anno integro.

In parrochia Korytnica

Ze wsi Woli Koryckiej karczmarz pana Zeleńskiego od warów pro anno integro.
Ze wsi Trajanowa karczmarz pana Marcina Trajanowskiego od warów pro anno integro.
Ze wsi Kaleniey karczmarz pana Mikołaja Kłoczowskiego od warów pro anno integro.

In parrochia Łaskarzów

Ze wsi Woli Łaskarzowskiej karczmarz pro anno integro.

In parrochia Maciejowice

Ze wsi Krempej karczmarz p. Ciołków od warów pro anno integro.
Ze wsi Pogorzelca karczmarz p. Ciołków od warów pro anno integro
Ze wsi Sobolowa karczmarz p. Ciołków od warów pro anno integro.

In parrochia Okrzeja

Ze wsi Zagódnego karczmarz pana Stanisława Samborzeckiego pro anno integro.
Ze wsi Gózdu karczmarz pana Stanisława Samborzeckiego pro anno integro.

In parrochia Stężyca

Ze wsi Brzeec karczmarz od warów pro anno integro.

In parrochia Żelechów

Z Woli Żadybskiej karczmarz pro anno integro.
Ze wsi wszystkich do Żelechowa należących karczmarze od warów pro anno integro.
Z Wilczysk i z drugich wsi do Wilczysk należących karczmarze

pro anno integro od warów.
Z miasteczka Żelechowa za dwa ostatnie kwartaty od czterech szelągów po dwa pieniądze. –
Dorsław Strzemborz Radom. Stęż. Opoczyn. Chęcin. exactor.
Każdy karczmarz powinien uczynić przysięgę jako więcej warów nie warzył jedno to co powieda roku przeszłego.

pag. 37.

Actum feria quinta post festum Sancti Petri in vinculis proxima Anno Domini 1580.

Contractum Castellani Zawichosten.

Oblatae sunt litterae papireae etc.

Piotr Myszkowski z Bożej Łaski Biskup Krakowski oznajmuję wszystkim wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć potreba, a mianowicie tym osobom którzy teraz z ramienia J. K. M. starostwo Stężyckie sprawują, żem przedał wszytkie dziesięciny tegoroczne, które po starostwie Stężyckiem i po wsiach do niego należących mnie jako Biskupowi Krakowskiemu starodawna służą, Jego M. panu Piotrowi Kłoczowskiemu Kastellanowi Zawichojskiemu i dzierżawcy Małogoskiemu. A tak to W. Mciom wszem do wiadomości przywodzę, że on ma odemnie zupełną moc wybykać, przedawać i dysponować tego roku temi dziesięcinami wedle woli a zdania swego, przy tym proszę W. M. i napominając, abyście w tym Jego M. Panu Zawichojskiemu i jego sługom żadnej przekazki nie czynili i owszem abyście Jego Mci do tego dopomagali, żeby on tymi dziesięcinami wedle myśli swej szafował, co ja też W. Mciom i każdemu z W. Mci zadziatywać będę powinien. Dan z Krakowa 14 Juli Anno Domini Millesimo quingentesimo octuagesimo. Petrus Myszkowski Episcopus Cracov.

p. 40.

Litterae S. R. M. Universales Contributionum

Stefan z Bożej łaski król polski, wielkie książę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, wołyńskie, Inflanckie etc. i Siedmiogrodzkie. –

Wszem wobec i każdemu z osobna któregożkolwiek stanu, dostojeństwa i urzędu, tak duchownego jako i świeckiego ludziom i innym wszem poddanym naszym w Koronie i we wszech państwach naszych mieszkającym, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Złożyliśmy byli za radą Rad naszych Sejm walny Koronny tu do Warszawy na IX dzień przeszły miesiąca Marca w roku niniejszym dla obmyślenia i opatrzenia poparcia dalszego wojny z moskiewskiem i płacy żołdów i długów wojennych z tym dokładem, żeby to z lepszem Rzeczypospolitej było gdybyśmy dla wojny na sejm walny odrywani nie byli, ale raczej gdyby dalsze tego poparcie bez sejmu walnego i bez nas na powiatowych sejmikach namówione i postanowione być mogło. A iż stany koronne uważając takową potrzebę Rzeczypospolitej i wdzięczni będąc prác i trudów naszych, które z niewczasem naszym podejmowaliśmy, także też mając baczenie na gardłowanie braci swej, którzy długo i mężnie w wojnie tej moskiewskiej zdrowiem i majętnościami się zastawiającym przez

czas nie miały na płacy zasłużonego żołdu dawano niedostawało, z dobrej woli swej i z chęcią radzi na sejmikach na poparcie i dokonanie wojny z moskiewskim i na płacą, przerzeczonemu wojsku namówili i postanowili pewny rachunek pozwoleniem jednostajnem jednego poboru takowego jaki był na jeden rok na sejmie walnym koronnym warszawskim blizko przeszłym od stanów koronnych uchwalony, wedle uniwersału o tym wszystkiem na tymże sejmie opisanego, z tym wszystkiem opatrzeniem tak wydatków i wybierania także i szafunku, jako tenże uniwersał to w sobie obmawia, warując to sobie wszystkie stany aby to co z dobrej woli a z chęci swej dla potrzeby Rzeczypospolitej za żądaniem naszem uczynili, swobód koronnych nie ujmowało, ażeby potym takowym sposobem w tych osobnościach łączeniu ziem koronnych takowe negotia stanowione nie były, jakoż i my im to warujemy i tym listem naszym utwierdzamy, to jednak w tym postanowieniu rozróżnienie było i jest, że czas wydawania poborów województwa i ziemie Wielkiej Polski, także i województwa mazowieckie i podlaskie na dzień nowego lata blizko przyszłego postanowili, dołożywszy tego w osobnym uniwersale swym Wielkopolskie województwa, iż na tenże omieniony czas pobory łanowe i inne, które przy nich wydawać był zwyczaj, wydawane być mają, a czopowe na czas po tym to dniu nowego

lata tak daleki jaki jest w uniwersale oznaczony po skończeniu czopowego pierwej uchwalonego pod obowiązki w tymże uniwersale opisanemi. A Małopolskie zaś województwa czas wydawaniu poboru tego święto świętego Michała blizko przyszłego postanowiły, naznaczywszy sobie przytym Wielkopolskie województwa i powiat Bielski nowe poborce, a województwo Ruskie na naznaczenie ich czas sobie pewny opisawszy, na ~~eta~~ czym my przestawamy. A iż potym takowe postanowienie swe strony tego pozwolonego poboru stany Koronne Wielkiej i Małej Polski, także Mazowieckiego i Podlaskiego województw i ziem do nich należących przez posły swe do nas odnieśli, pozwalając nam tego, aby uniwersał nasz około zawarcia i uchwały poboru tego był wydany i publikowany, przeto my do skutku to przywodząc pobor tenże po wszystkiej Koronie i ziemiach do niej należących za pozwoleniem wszystkich stanów na jeden rok, wedle uniwersału na przeszłym sejmie uczynionego z odmianą omienioną, prorogując termin wydawania tegoż poboru Małopolskim województwom do świętego Marcina blizko przyszłego, gdyż dla skrócenia czasu na święty Michał wedle ich postanowienia przez nie trudno by wydan być miał, tym uniwersałem naszym publikujemy, ażeby zarazem od wszech skoro po publikacyi uniwersału tego poborców w ziemiach był oddawan rozkazujemy z tymże warunkiem i opatrzeniem wybierania jako i wydatków i szafunku tego poboru jaki jest w uniwersale poborowym na blizko przeszłym sejmie wyrażon, a dla wiary i pewności tego, pieczęć nasza koronna jest do tego listu przycześpiona. Dan z Warszawy dnia XXIIII miesiąca września roku pańskiego MD.LXXXII panowania naszego roku siódmego. Na własne rozkazanie

p. 166. Króla J. Mci. —

Actum in curia regali Stęzyc. feria sexta post dominicam quadragesimalem Invocavit proxima Anno domini 1585.

Oblata ex parte civium Wasavien.

Ad officium et ad acta praesen. capit. castren. Stenzyc. personaliter veniens famosus Balthazar Giza et Sigismundus Zberspergier cives warzav. suo ac aliorum incolarum civitatis Warsavien. nominibus, obtulerunt et exhibiuerunt litteras papyreas etc. quarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis.

Mikołaj Zebrzydowski z Zebrzydowic Stęzycki i Bolesławski Starosta etc. Urzędnikom mym starostwa Stęzyckiego, teraz i na potem będącym, którym to należy, wiadomo czynię tym swym listem, iż za wolnościami nadanemi od królów J. Mościów panom Warszawianom, czynię ich wolnemi od podatków cła wodnego tak na dół jako i ku górze idącym, rozkazując tym, którym to należy, aby bez wszelakiego hamowania przepuszczani wolno byli. Na co dla lepszej prawowności ten list za pieczęcią i podpisem ręki swej dać im rozkazałem. Dan w Warszawie die pri-
str. 9. ma Martis anno Domini 1585. Mikołaj Zebrzydowski m. p.

Actum in curia regali Stęzyc. feria quinta post dominicam jubilatae proxima anno domini 1585.

Oblata intercisae ex parte capitanei Scepusien.

Coram officio et actis praesentibus capit. castr. Stęzyc. oblatae et exhibitae sunt litterae papyreae per generosum Casparum Maciejowski de Maciejowice Sac. Reg. Majestatis stabuli praefectum Scepusien. etc capit. etc. quarum tenor et talis:

Anno Domini millesimo quingentesimo octuagesimo quinto sexto die Martis. Stał się kontrakt i pewne a istotne postanowienie między Jeknościami panem Kasprem Maciejowskim starostą Spiskim a Koniuszym

J. K. M. z jednej, a panem Mikołajem Zebrzydowskim starostą Stężyckim z drugiej strony przez stanowienie J. M. pana Jakoba Ponętowskiego kasztelana brzeskiego i pana Marcina Leśniowolskiego z Obór kasztelana podlaskiego starostę Łosickiego w ten sposób, iż jako już przemianę starostw wyżej pomienionych przed osobą J. K. M. dnia dzisiejszego uczynili z pozwoleniem J. K. M., tak iż Stężyckie starostwo J. M. panu Maciejowskiemu J. M. pan Zebrzydowski, a Spiskie starostwo J. M. panu Zebrzydowskiemu J. M. Pan Maciejowski spuszcza, tedy na ten czas dokonywając kontraktów tych między sobą, najpierwej o dłudzech między niemi zaszłych to skończenie czynią: najprzód J. M. Pan Maciejowski winien został danego długu za pewnemi obligacyami od osób którychżekolwiek uczynionemi summę, dziewięć tysięcy złotych a potem zasię testis respectibus jeden tysiąc złotych J. M. Panu Abramowi Herbartowi z Fulsztyna, które J. M. Panu Zebrzydowskiemu za kontraktem pewnym z panem Abramem Herbartem należą i oddane być mają. I potem znowu z teraźniejszych kontraktów J. M. Pan Maciejowski cztery tysiące złotych J. M. Panu Zebrzydowskiemu zostawa dłużen, tak iż wszystkiej summy czternaście tysięcy jest dłużen J. M. Panu Zebrzydowskiemu. O to wszystkie główne summy postanowienie czynią tym obyczajem, iż J. M. Pan Zebrzydowski z pewnych zapisów summę czternaście tysięcy złotych urodzonemu panu Filipowi Kochanowskiemu dłużen będzie, J. M. Pan Maciejowski powinien tak z panem Kochanowskim przerzeczonym postanowienie o tę summę do Kwietnej niedzieli blizko przyszłej uczynić, aby wszystkie zapisy i pretensye wszelakie strony tego długu czternaście tysięcy złotych panu Kochanowskiemu przezeń zapisanych kasso-

wane i zniszczone były z J. M. Pana Zebrzydowskiego i z dóbr
jego in forma sufficienti, a na drugą stronę obiecuje się J. M. Pan
Zebrzydowski, iż kwit i warunek dostateczny ma uczynić J. M.
Panu Maciejowskiemu, tak aby już ab omni impetitione pana
Herborta i sióstr jego i potomków tam de summis peccariis et
bonis mobilibus quam aliis quibuscumque rebus et iuris pro-
cessum inchoato et inchoando był wolen i oswobodzon do-
statecznie, także na ten czas oddać starostwo Stężyckie i
rzeczy ruchome, które jemu oddane były samemu wedle in-
wentarza i listu J. K. M. na starostwo Stężyckie do rąk J. M.
Pana Maciejowskiego będzie powinien J. M. Pan Zebrzydowski.
A iż też folwark Brusów cum attinentiis urodzonemu
panu Piotrowi Korskiemu arendował J. M. Pan Zebrzydowski
do przyszłych god, w tej też arendzie ma spokojnie ~~zostawić~~
zachować pana Korskiego J. M. Pan Maciejowski, wszakże
tak iż na S. Jan blizko przyszły ma zapłacić z tej arendy
siedmset złotych J. M. Panu Maciejowskiemu J. M. Pan Ze-
brzydowski, a już od onego poniedziałku przed kwietnią nie-
dzielą przyszły wszystkie w starostwie Spiskiem i od podda-
nych ratę, która na Świątki albo na Święty Jan przy-
chodzi, nic na nie nie zabierając J. M. Panu Zebrzydow-
skiemu, a w Stężyckiem J. M. Panu Maciejowskiemu ma-
ją być wcale zachowane, długu u poddanych, jeśliby co
któremu z nich zostało, mają sobie dopuścić wyciągać
albo sprawiedliwość uczynić nieodwłoczną z poddanych. Bę-
dą powinni dopuścić wczas zaorać i zboża dostatek dodać
sługom, które na Spiżu J. M. Pan Zebrzydowski, na Stężycy
J. M. Pan Maciejowski, na dozór tej siejby ex nunc tam
postawszy, postanowić mają także na dozór pożytków
wszelakich. Quarte qui libet pro se na świątki ma zapłacić.
Stawów nie ma zławiać w Łabicach ani we wszystkich inszych

stawiech J. M. Pan Zebrzydowski, któremu J. M. Pan Maciejowski rumacyi i mieszkania dopuścić ma do przewodniej niedzieli, hac conditione adiecta, gdzieby woda na safowanie tym czasem nie była, że mu ma być wolne safowanie poddanemi wedle obyczaju na ten czas gdy pierwsza woda będzie, a już ich obadwa ex nunc wzajem dopuszczają wwiązania w te to starostwa i possesyą, jeden drugiemu od Kwietnej niedzieli blizko przyszłej salva rumatione puścić ma, co wszystko jeden drugiemu słowy swemi i zapisem tej intercyzy obiecują. Dan w Warszawie ut supra. Rumacyą także ma mieć J. M. Pan Kamiński na wyprowadzenie swoich rzeczy ze spiżą. Jakób Pontowski Kasztelan brzeski. Marcin Leśniowolski Kasztelan
str. 36. Podlaski. Caspar Maciejowski. Mikołaj Zebrzydowski

Oblatae sunt ad officium surrogat. Strzyc. et acta praesentia capit. Strzyc. per nobilem Stanislaum Rusiecki Cubicularium magnifici Stanislai Szafraniec de Pieskowa Skała Pallatini Sandomirien. litterae etc. quarum tenor sequitur talis:

Powolność posług moich przyjacielskich do łaski W. M. Panów i łaskawej Braciej pilnie zalecam, wszech od Pana Boga pociech W. M. życzliwie życząc. Acz wątpić nie mam za to, że już wielom z W. M. Panów i Braciej mej do wiadomości to przyszło, że pod tym czasem za osieroceniem miłej ojczyzny naszej przez śmierć Króla J. M. Pana naszego a pomazańca Bożego za zgromadzeniem do Krakowa ze trzech Województw Krakowskiego, Sandomierskiego i Lubelskiego, gdzie też byli dwa zacne ludzie posłowie z województwa Ruskiego, jest z strony obrony od postronnego nieprzyjaciela i też zachowania pokoju domowego.

postanowiono, jednak ja z powinności swej, której W. M. panowie i Bracia moi nad wszelaką możność moją prawie jak znowu rozkazaniem swym na mnie włożyć raczyli, z czego się ja już był J. K. Mości Panu swemu zmartłemu za słusznemi Bóg wie przyczynami i też W. M. Panów i Braciej mojej na zjazd Opatowski i Korczyński wypowiedział, nie chciałem omieszkać abym essencyi tego stanowienia krótce do wiadomości W. M. podać niemiał, mając tę wolą to stanowienie dla tem pewniejszej wszech W. M. wiadomości z Grodu Krakowskiego wyjąwszy, podać do wszystkich Grodów Województwa Sandomierskiego. Jakbym najprędzej do tego przyjść mógł. to tedy na krótce W. M. przekładam, że wyżej mianowane województwa przychylając się do chwalebnych zwyczajów onych przodków swych i do starszych spisów i kapturów z strony obmyślawania bezpieczeństwa od postronnego nieprzyjaciela i też domowego pokoju od tych którzy by się na prawie pospolitem nie kontentując jakie bunty w Koronie bądź też najazdy wszczynać chcieli i ważyli się, zostali przy tych spisach które w takowych przypadkach ciż przodkowie nasi stanowili, umacniając je z obowiązki wszelakiemi tam opisanemi, których obowiązków exekutorem każde województwo z ich mianowanych Wojewodę swego przełożyło, aby konwokował do gromady gdyby jakie niebezpieczeństwo tam citra Regnum od postronnego nieprzyjaciela na W. M. przyszło, jako też intra jakowe rozruchy ku szkodzie R. P. wszczynały się, jako to W. M. dojdzie do wiadomości z Grodów komukolwiek będzie potrzeba. Ja tedy powinnością mą pobudzony uczyniłem to być za rzecz potrzebną, abym W. M. Panów i Braciej swej o tem napomniał, żeby W. M. z miłości ku matce swej Rzeczypospolitej, jako eni jej synowie w domiech swych pogotowiu być raczyli ad perpulsandum pericula jeśliby się okazały. Toż już

po części doszła mię skarga od jednej zacnej Białogłowy że się jej majętności ubliżenie stało, czemu ja zabiegając, nie życząc sobie tego, abym się do tego ucieć miał k czemu mię to stanowienie i włożenie przez W. M. tej na mnie powinności, uważając to w sobie być za niemałą srogość prawną i też za niemałe W. M. turbowanie gdybym (środków przystojnych wprzód zaniechawszy) miał czynić exekucyą extendować i W. M. konwokować, jednak jeśliby kolwiek przez kogo się temeritas jaka pokazała i nie kontentowanie na prawie pospolitem, niechcąc by (ochsaniająćy(1)) w tém społecznego bezpieczeństwa naszego), jedno się k temu mieć co w sobie zamykają wyżej mianowane kaptury i obowiązki przodków naszych i nas samych, nie wątpię że W. M moi Mciwi panowie Łaskawi Bracia wzruszeni miłością pospolitego pokoju i bezpieczeństwa, nie będziecie tego po sobie chcieli pokazać aby ta R. P. obrata w ratunku W. M. i pomocy przeciw buntownikom bądź postronnym bądź domowym zwątpić miała. Byłać też to ruszono w tém społecznem trzech Województw zgromadzeniu, żeby okazywanie było ustawione dla tém większej wszech W. M. gotowości, ale dla ubrzenia molestyi W. M. to się tak na ten czas zaniechało, przestawszy na tej samej po W. M. pewnej nadziei, jako o zacnych a wolność pospolitą miłujących syniech onych zacnych a wszech narodów przodków naszych że narónormież nie zejdzie R Plitej i bezpieczeństwu, do czego ja też nie będę chciał omieszkać, ile mię Pan Bóg podpomagać będzie raczył tak w nędznem zdrowiu jako też i w dostatku jaki się ze mnie będzie mógł okazać W. Mściom o wszystkiem co by do wiadomości mej przyszło ozuajmując, chcąc za pomocą Pana Boga mego stale trwać w wierze i życzliwości mej przeciwko mej miłej Ojczyźnie, którejem ze młodości mojej aż do tych czasów powinność swą (nie wiem czy jeśli pożytecznie), ale to do siebie za świadectwem sumienia mego dobrze, cnie i wiernie a życzliwie ni na co się inszo

~~(1) tu jeden wyraz nieczytelny~~

nad jej dobre nieuglądając, oddawał, a témże żywot swój jakomiękolwiek Pan Bóg mieć będzie raczył zapieczętować za jego S. pomocą chcę. Przytém abyście W. M. jeden drugiemu to dla dostatecznej wszech W. M. wiadomości podawać raczyli, a złoby z W. M. Panów a braciej mej mnie pod takiemi czasy co potrzebne donieść miał, to raczył wiedzieć że za rozkazaniem J. M. Panów i braciej swej do Wiślicy na mieszkanie jak najprędzej będę mógł pospieszę się, aby mi tem snadniej przyszło W. M. rzeczy potrzebne do wiadomości podawać i też rady od W. M. w rzeczach jeśliby potrzeba było dosięgać. A zatém powtóre powolność posług mych przyjacielskich do łaski W. M. zalecam, życząc W. M. na ten nowy rok i na wiele innych błogosławieństwa miłego Pana Boga w tych sprawach, któreby się ściągały ku jego S. chwale i ku obmyślawaniu dobrego całej R. P. której każdy dobry syn więcej niż sam sobie ma być słusznie względem tego że go nie tylko wychowała ale i omnibus ornamentis ubogaciła powinien, a za takowym postępkiem nie tylko my na ten czas będący ale i potomstwo nasze pożytek odnosić będzie, ciesząc się z zachowania przy nas wcale tak drogiego skarbu miłej wolności. Dat. na Pieskowej Skale die prima Januarii 1587. W. M. mych Miłościwych Panów i Łaskawych Panów braciej życzliwy przyjaciel i sługa Stanisław Szafraniec

str 106

Actum in Curia regali Stężyc. feria tertia post dominicam quadragesimalem Judica proxima Anno Domini 1587

Litterae universal. Pallatin. Sandom.

Coram officio surrogat. et actis cap. in Curia regali Stężyc. oblatae et exhibitae sunt litterae papir. per servitorem cubicularium Mgnici Stanislai Szafraniec de Pieskowa Skała

Pallatini Sandom. ad Nobilitatem Pallat. Sandom. quarum tenor sequitur talis

Wielmożni moi Mściwi Panowie także Łaskawi Panowie i bracia. posługi me uprzejme przyjacielskie do łaski W. M. pilnie zalecam. Pewienem że W. M. w pamięci swej dobrej to mieć raczycie jakieście ramionom moim brzemię tak na pierwszym sejmiku Opatowskim jako też na zjeździe Krakowskim włożyć raczyli (na człowieka tego, któryxx za niedobrem zdrowiem swém i też z innych słusznych przyczyn już to był tylko przed się wziął oddawać chwałę Panu Bogu czekając ostatniej godziny rozłączenia duszę mej z ciałem moim), abym W. M.siom do wiadomości donosił i W. M. do kupy zgromadzał, gdyby jakie niebezpieczeństwa tak od postronnych nieprzyjaciół, jako też jakie bunty ku szkodzie R. P. okazawały się i wszczynały. Ja uważając to u siebie jakiby złąd nieporzytek i zatrudnienie przyszło, gdybym, zwłaszcza w tak szerokiem województwie to przez gwałtownej przyczyny uczynić miał, niechciałem się był w tém bezpiecznym ukazać. Ale iż na teraźniejszej Konwokacyi Warszawskiej tego się potrzeba słuszna z ważnych przyczyn w Konfederacyi warszawskiej opisanych baczyła, aby okazowanie po wszystkiej Koronie uchwalone było, na ktorem by się każdy obywatel necessarie był stawić powinien tak jego powinność służenia wojnie wedle prawa opisanego niesie. Ja tedy W. M.ciom mym Mściwym panom i łaskawej braciej o tym uchwalonym okazowaniu, że jest na dzień ósmy Maja w każdym województwie złożone, a mianowicie też województwu Sandomierskiemu na tenże dzień w Pokrzywnicy oznajmuję prosząc i napominając abyście W. M. z miłości przeciwko R. P. oglądając się też na prawa w Statucie o ruszeniu pospolitem opisane, na tenże czas na tém miejscu stawić się raczyli, tak jako czyje facultates zniesie i podołać mogą,

gdzie W. Mciom to przełożono będzie do czego się w R. P. naszej na ten czas osieroconej rzeczy zanoszą, i tego się W. Mciom potrzeby ważne okażą, abyśmy się wszyscy na przyszłą elekcyą złożoną w Warszawie pro die ~~tr~~ trigesima junii stawili, jako nam ta wolność z prawa pospolitego służy. Ja użyczyli mi Pan Bóg zdrowia wpośrodku W. M stawić się nie zaniecham i wszytkim swoim sposobem do tego się przychylać, coby ku dobremu R. P. należało, tego o W. M. pewien będąc, że W. M. zachowywając w cale miłość między sobą i zgodę jako się godzi na cny naród polski i jeśliby jakie obrazy między W. M. były darując je Panu Bogu i miłej ojczyźnie to obmyślawać będziecie raczyli, coby w sobie wszech W. M. pożytek i rozkwitnienie wolności zamykało, boć to sprawa Boża jest że nam czas ten podać raczył, którego nam czuć o sobie potrzeba i nie mniej o tych którzy rzeczy dobre i poważne do tej to winnice pańskie R. P. zgromadzać chcą, także o tych, którzyby te to winnice mocnemi i trwałemi płoty przez przodki nasze ogrodzoną rozerwać chcieli. Do czego zabieżenia jeśliby umysły W. M. skłonione nie były, my od W. M. postanowieni ~~str~~ stróżowie do dobrego i stałowego spólnej Ojczyzny zmierzający nie zostaniemy nic winni, ale ta sama wina na W. M. same ściągała by się. Zaczym jeśli byście W. M. sami sobie i potomstwu swemu (które recto judicio sprawy W. M. porządzać będzie) dobrze postużyli, toby nos potym (1) ukazał. Jednak nie wątpię że W. M. więcej miłą wolność u siebie pokładać będziecie raczyli niźli wczasy swe i jakiekolwiek gospodarstwa. Pewienem też tego o W. Mciach jako ludziach chrześcijańskich że W. M. w ściągnieniu na to okazowanie przeciwko wszelakiej ~~tra~~ kondycyi ludziom tak w samych osobach jako też w czynieniu szkód tak się spokojnie zachowywać będziecie raczyli jakoby to samo

(1) jeden wyraz nieczytelny, a raczej źle napisany, bo jest wyraźnie: „Inentus".-

nie pobudziło gniewu Bożego przeciwko nam, który On rozmaicie za rozmaitemi sprawami ludzkiemi według dów swych sprawiedliwych wylewać raczy. A zatem się do Łaski W. M. mych Miłych panów i Łaskawej Braciej pilnie pocztowe zalecam, prosząc abyście W. M. jeden drugiemu te uniwersały bez omieszkania odsyłać raczyli niezatrzymywając ich u siebie, gdyż idzie o rzeczy wielkie a wszystkim jednakowo służące. Dan w Pokrzywnicy 10 dnia Marca 1587. W. Mści mych Miłych Panów i Łaskawej Braciej życzliwy przyjaciel i sługa. Stanisław
str 118. Szafraniec Wojewoda Sandomierski.

Actum in Curia Regali Stzyc. feria quarta post festum Sanctissimae Trinitatis proxima Anno Domini 1587
Coram officio surrogat. in Curia Regali Stzyc. oblatae et exhibitae sunt litterae papireae per generosum Hieronimum Rusiecki vexiliferum terrae Sandom. etc.
Zalecam posługi me przyjacielskie do Łaski W. M. mych miłych Panów i Łaskawej Braciej, wszech od Pana Boga pociech W. Mciom uprzejmie życząc. Czyniąc dosyć woli J. M. Panów Rad i Rycerstwa pod Pokrzywnicę na okazowanie zgromadzonego, W. M. wszem mym Miłym Panom i Łaskawej Braciej to do wiadomości donoszę, co za namowami społecznemi dla dobrego i pożytecznego miłej Ojczyzny naszej w tem to zgromadzeniu stało się, a to jest między innemi rzeczami artykuł najprzedniejszy, żeśmy to obiecali wszyscy sobie na przyszłą elekcyą jechać i za zgromadzeniem na to tam miejsce, powinności swej szlacheckiej dosyć czynić, które postanowienie zjazdu tego, aby wszem komu by o tem wiedzieć należało, do wiadomości przyszło, jest przez mię do każdego grodu tego Województwa rozesłano. Ja tedy z po-

winności mojej to do wiadomości odniosłszy, proszę abyście W.M. ku temu świętemu aktowi tak jechać raczyli, jakoby bojaźń miłego Pana Boga we wszem przed oczyma W.M. była i miłość ku bliźniemu ta zachowana, którą Pan rozkazać raczył, to jest miłować bliźniego jako samego siebie, a coby komu z W.M. było niemiło, tego drugiemu nie czynić, to jest abyście W.M. z domów swych wyjeżdżając, tak się w żywność sobie, sługom i koniom swym opatrzyć raczyli, jakoby wszelakiego stanu człowiekowi praeiudicium żadne nie działo się. Zaczym błogosławieństwo Boże pewno nad nami będzie, w tym akcie do którego się zjechać mamy, a z drugiej strony od tych bywa oddalone, którzy dawają przyczynę do płaczu i wzdychania ludzkiego. Jakoż ja jestem tego o W.Mściach pewien że się wszyscy dobrze w powinności chrześcijańskiej (która w sobie i miłość bliźniego zamyka), poczuwać dobrze będziecie raczyli. A zatem powolne posługi me przyjacielskie do łaski W.M. moich Mciwych panów i łaskawej Braciej pilnie zalecam. Dat. z Pokrzywnicy 10 Maja 1587. W.M. moich Mciwych panów i łaskawej Braciej życzliwy przyjaciel i sługa Stanisław Szafraniec Wojewoda Sandomierski ręką swą.

Miejsce do stanowienia W.Mciom pod Warszawą jest naznaczone to jest Parzniów wielki, Parzniów mały, Wola.

str 123.

Coram officio praesenti surrogat. in Curia Regali Steryc. oblatae et exhibitae sunt per nobilem Ludovicum Gostomski litterae universales etc. Actum in Curia regali Warsavien ipso die festi sancti Bartholomei Apostoli Anno Dni 1587. etc. My Rady Koronne Duchowne i świeckie także i Rycerstwo do odprawowania spraw po elekcyi należących od wszech stanów Koronnych deputowani, oznajmujemy i do wiado-

mości wszech, ałożenmu to wiedzieć należy przywodzimy, iż gdyśmy za łaską Boga na blizko przeszłym sejmie walnym obiecania Pana w wielkiem zgromadzeniu tak Senatorów, jako i Rycerstwa Koronnego, subiectum takie któreśmy pod ten czas najpożyteczniejsze R. P. naszej widzieli, Najjaśniejszego Pana Zygmunta Królewicza J. M. Szwedskiego sobie za Pana i Króla polskiego i wielkie Księże litewskie obrali, iż potem w kilka dni, ledwo kilkanaście braciej naszej, międzi któremi tylko czterech Senatorów było, przypuściwszy w pośrodek siebie homines infames wielką liczbę cudzoziemców, którzy w takim akcie z prawa pospolitego miejsca między nami nie mają, czasu niezwyczajnego, dwie godzinie w noc, mimo protestatio zacnych ludzi z Rycerstwa a na wodzie litewskiego, prawie przez gwałt osadziwszy się działy i inną strzelbą i ufy ludzi cudzoziemskich, pana z domu Rakuzkiego Arcyksiążęcia Maksymiljana mianowali, nie tylko przeciw swemu postanowieniu konwokacyjnemu, o które to tak długo z nami kontrowersowali, gdyż tam pode czcią i wiarą rozerwania żadnego nie czynić byli obiecali i ręką swą podpisali ale też i przeciw konstytucyi (1) w której sami przedtem auctores byli, obranie Pana z Rakuzkiego domu nocnem R. P. propter molem belli Turcici osądzili, a tak iż to prawom i wolnościom wszem jest rzecz nieznośna i szkodliwa. A jako z wielkiem niebezpieczeństwem R. P. naszej, strzeż Boże by nie z upadkiem uczynione, do rozsądku W. M. wszech to przypuszczamy. A iż się to po zawarciu Recessu sejmu tej elekcyi stało, do wszech W. M. wiadomości przywodzimy, nie wątpiąc iż się W. M. w wolności swej poczuwać i potrafiać w to będziecie raczyli jakoby się takiemu upadkowi R. P. i swemu zabiegali, co też J. M. wszyscy, którzy będące w gromadzie z pewnych praktyk przeciwiać raczyli, dla tegoż in omne eventum

(1) jeden wyraz nieczytelny: „........skiej."–

w recesie swym
Sejmiki pro die decima nona Septembris we wszech powiecie na miejscach zwykłych ~~złożyli, na~~ (1) electionis conventus złożyli, na który nic nie wątpię, jako do spólnego ognia gaszenia że W. M. frequentes zjachać się będziecie raczyli i spólnie radą i mocą takowemu gwałtowi zabiegali. Dan pod Warszawą, po sejmie elekcyi pana nowego dnia XXIIII Miesiąca Augusta R. P. MDLXXXVII. Albertus Baranowski Episcopus Posnanien. R. P. Vicecancellarius. Andreas Tęczyński wojewoda Krakowski. Piotr z Potulic wojewoda Kaliski. Stanisław Kryski w Drobninie Wojewoda Mazowiecki Starosta płocki. Jan Bogusz Kastelan Czechowski. Jerzy Mniszech Kastelan Radomski. Stanisław Gostomski kastelan Sochaczewski Starosta Rawski. Paweł Szczawiński kastelan Łęczycki. Sebastyan Tarnowski kastelan Konarski Łęczycki. Jan Dulski podskarbi Koronny. Paweł Orzechowski podczaszy Chełmiński. Jan (2) Wojski Płocki czesnik wizki. Mikołaj Radowski Czesnik Ciechanowiecki.

str. 140.

Actum in Curia Regali Stezyc. sabbato post festum Sancti Matthei Apostoli et Evangelistae proximo Anno Dni 1587. Oblata litterarum Constitutionis Ordinum Palatinat. Sandomir. Opatovien. in conventiculo laud. per Congreg. Wiślic. Coram officio terragal. in Curia Regali Stężyc. per generosum Paulum Kazanowski oblatae sunt litterae papirceae Const. congreg. in conventu particulari Opatovien per Ordines totius terrae Sandom. laudat. quarum tenor sequitur talis:

My Rady Koronne i Rycerstwo Województwa Sandomierskiego, którzyśmy się na dzień 19 Septembra do Opatowa zjechali, naśladując przykładów zacnych przodków naszych, którzy we wszelakich na R. P. przypadających niebezpieczeństwach

(1) jeden wyraz nieczytelny podobny do: „origo". (2) Nazwisko nieczytelne podobne do: „Płowski".

zwykli byli dla zachowania miłej Ojczyzny swej, także wolności i swobód swych nie tylko co inszego ale et vitam ipsam profundere piersiami swymi nastawiając się o jej dobro), przychylając się do kaptur[ów] dawnych i teraz sub hoc tempore interregni uchwalonych, do których i Konwokacya przeszła warszawska ściągała się względem niebezpieczeństw tak domowych, jako i postronnych, widząc prawie na oko flammam atque incendium w R. P. naszej, a nie chcąc periclit. patriae nostrae niczym deesse, tośmy są spólnie zgodnie między sobą postanowili, iż na przyszły zjazd walny na dzień 5 Octobris wszystkiej Koronie i W. X. Litewskiemu złożony, stawić się wszyscy Województwa tego obywatele more bellico będziemy powinni, jakoż to sobie pod obowiązkiem przyrzeczenia naszego szlacheckiego, także sub poen[is] in statuto de expeditione bellica descriptis obiecujemy i obowiązujemy się, tak się na ten zjazd przygotowywając, jakobyśmy ten zawsze do pokoju i bezpieczeństwa R. P. naszej służącymi ojczyznę swą ratować i onę z takowych, na jakie się zaniosło niebezpieczeństwo domowych, (które zawsze są każdemu państwu nad postronne szkodliwsze), wydźwignąć mogli. Którego to czasu zjachawszy się pilnie nato (jako tę R. P. i całość jej miłujący synowie) pieczą mieć będziemy, porozumiewając się z inszymi Stany Koronnemi, a wprzód Pana Boga w uniżonych prośbach naszych wzywając, aby takowe zamieszanie On sam z Łaski swej nieprzebranej zahamować raczył, jakoby do tego wszystkiego consilia nasze obracaliśmy, coby za sobą pociechę, pokój i bezpieczeństwo R. P. tej naszej ciągnęło, do tego pomnożenie swobód i wolności naszych zamykało, starając się przytem o to tak sami z osób naszych, jako też i perswazyą swą, aby vulnera R. Publicae nostrae (z których takowe pożary wzniecają się), należytymi do tego sposoby uleczone i zgojone były. A iż płacz i skwierk ubogich ludzi

w zabieraniu gwałtownem żywności ich, niezwykły błogosławieństwa pańskiego za sobą ciągnąć, pilnie wszech o to prosimy, aby na to miejsce jadąc hamowali się od tego wszystkiego, coby za sobą przekleństwo bożkie, a zatym i pomstę pańską ciągnęło. Które to postanowienie nasze aby effekt swój wziąść mogło z strony tego to zjachania naszego umacniamy sobie poenami wyżej mianowanemi przeciw tym którzy by uwikając takiej powinności na ten czas się nie stawili, o co na ostatnim zjeździe przyszłym do instigacyi posłom naszym na Koronacyą obranym dać będziemy powinni plenam facultatem. A to postanowienie nasze aby wszech wiadomości doszło, do grodów województwa naszego ma być podane i przez Pany Starosty na miejscach zwyczajnych secundum antiquum more obwołane, na które cośmy się zezwolili, zlecilismy się J. Mściom pewnym osobom na to deputowanym podpisać. Actum Opatov. na zjeździe Województwa Sandomierskiego 19 Septembra 1587 r. Mikołaj Firlej z Dąbrowicie Kantelan Biecki. Stanisław Pękosławski Starosta Sandomierski m. p. Aleksander Trzecieski ręką swą. Piotr Trzecieski ręką własną. Jan Gniewosz z Sarnowa. Mikołaj Koniecpolski ręką swą. Andrzej Koniecpolski ręką swą. Stanisław Szafraniec Dzierz. Wol. ręką swą. Hieronim Mielecki Starosta Brzeski. Andrzej Gołuchowski podkomorzy Sandom. ręką swą. Wojciech Wielicki Sędzia ziemski Sandomierski. Stanisław Pozowski Pisarz ziemski Sandom. Stanisław Długoszowski. Andrzej Malicki. Piotr Firlej z Dąbrowice. Jakób Gawroński. Andrzej Zambowski. Stanisław Ligęza ręką mą własną. Jan Stefanowski P. S. C. Mikołaj Kotkowski. P. Z. S. —

Zbożny Ligęza. Marcin Cwichowski. Jan Brzechwa. Stanisław Kosiecki. Jan Kociński ręką własną. Hieronim Pacanowski. Hieronim Moskorzewski. Christoph Gawroński. Florjan Cieklinski. Jerzy Niemsta. Mikołaj Dębieński z Dębian. Stanisław Brzostowski. Lenart Stoss, surrogator Opoczyński. Jan Trzecieski. Andrzej Kołaczkowski. Stanisław Bylicki. Rafał Liszko. Marcin Sczucki manu propria. Mikołaj Bonisławski. Baltazar Bobrowniski. Krzysztof Krzeszowski. Stanisław Siedleczeński. Stanisław Brzeziński. Marcin Leski. Krzysztof Bąk z Brzezia. — Actum in Castro Sandom. feria secunda ipso
str. 140 die festi Sti Mathei Apostoli et Evangeliste Anno Dni 1587.

Actum in Curia Regali Stężyc feria secunda ante festum sanctae Catherinae Virginis proxima Anno Dni 1587. Coram officio surrogat. et actis praesentibus Castren. Stężyc. oblatae et exhibitae sunt litterae papireae per Generosum Stanislaum Garwaski Cubicularium Sac. Reg. M. quarum tenor est talis:

Zygmunt III z Bożej łaski obrany Król Polski, Wielkie Książę Litewskie etc. Narnaczony Król Szwedzki, Gotski, Wandalski. W. X. Inflanckiego Dziedzic.

Wszem wobec i każdemu zosobna Stanu Rycerskiego ludziom, do których wiadomości ten Uniwersał nasz dojdzie, oznajmujemy, iż jadąc do Krakowa na Koronacyą, nie prostego gościnca się dzierżemy, nietrwożenie jakie nasze ludzi nam i panowaniu naszemu przeciwnych przyczyną tego jest, gdyż i łaski Bożej za powołaniem jego świętem jako sprawiedliwości tak i serca nam stawa przeciwko nieprzyjaciołom naszym, ale abyśmy bez rozlania krwie, opatrując bezpieczeństwo nasze, przedsięwziętą drogę naszą wykonali, to czy-

niemy i tyle ile jest rzecz można i nam podobna, wiegdzie indziej, jedno do Krakowa się pospieszamy. A Wier. W. co się ku nam macie kupić żądamy, abyście się pospieszali, a drogę, którędy jedziemy przejmowali, która e renata capto consilio być musi. Żądamy zatym Wier. W. wszego dobrego. Dan w Skrzynnie dnia XX Novembra Roku M.DL.XXXVII. Zygmunt

str. 151. Król obrany.—

Actum in Curia regali Stryj. feria tertia post Dominicam quadragesimalem Palmarum proxima Anno 1588 Coram officio surrogat. in Curia Regali Stryj. per nobilem Stanislaum Przeworski servitorem et factorem sive succollectorem generosi Joannis Polanowski de Polanowice Camerarii terrae Cracov. oblatae et exhibitae sunt litterae papireae Sae. Reg. M. etc. quarum tenor et series sequitur et est talis:

Zygmunt III z Bożej Łaski król polski naznaczony szwedzki, wielkie książę litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Inflanckie etc. Wielmożnym, Urodzonym, Wojewodom, Kasztelanom Starostom, Poborcom, Burmistrom i inszym na urzędziech jakichkolwiek będącym, Uprzejmie, wiernie nam milym. Oznajmujemy Uprzejmościom i Wiernościom waszym, że za uchwałą od wszech stanów na sejmie Koronacyi naszej w Krakowie pobór czopowego po wszystkich miastach i miasteczkach i wsiach naszych, jako szlacheckich, duchownych i mieszczkich jest uchwalony: które czopowe aby porządnie wybierane być mogło i do skarbu zupełnie dochodziło. A iż w województwie Sandomierskiem jest w arendę podane przez wielmożnego Pana Dulskiego Kasztelana Chełmińskiego podskarbiego Koronnego Urodzonemu Janowi Polanowskiemu z Polanowic Komornikowi granicznemu Ziemie Krakowskiej, w którem wybieraniu

czopowego ma się zachować wedle Uniwersału Poborowego. A tak Urodzonemu Andrzejowi Kitaczkowskiemu Poborcy powiatu Sendomirskiego, Wiślickiego, Pilzmieńskiego i urodzonemu Dzierżkowi Strzemboszowi Poborcy powiatów: Radomskiego, Opoczyńskiego, Chęcińskiego i Stężyckiego, wszem w obec rozkazujemy, aby w tym wybieraniu czopowego żadnego przenagabania tak on sam jako i ludzie jego nie miał, abyście tego Arendarza i sług jego nie zatrudniali, owszem jemu i sługom jego pomocni byli, onemu samemu a nikomu inszemu to czopowe oddawali. Dla lepszego naszego i R. P. pożytku Starostowie też nasi tego Województwa execucyą czynić będą powinni, gdzie by kto swawolnie tego czopowego nie wydawał, przeciwko którym tak postępować nie zaniechają, jako Uniwersał obmawia. A dla lepszej wiary tego ręką śmy ten list podpisali i pieczęcią naszą zapieczętować kazali. Dan w Krakowie dnia trzeciego Marca Roku Bożego 1588 Panowania naszego pierwszego. Sigismundus Rex.

Nr 177

Actum in Curia Regali Stężyc. feria tertia post dominicam Quadragesimalem Reminiscere proxima Anno Dni. 1589. Coram officio et actis praesen. capit. Castr. Stężyc. per nobilem Stanislaum Niezabitowski oblatae et exhibitae sunt litterae papireae ex parte generosi Stanislai Rudnicki qte. quarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

Dan Simeon Książę Słuckie społecznem zezwoleniem małżonki naszej Zofii Mieleckiej Księżny Słuckiej zeznawam społecznie tym społecznym listem naszym iżeśmy uczynili postanowienie za spólnem zezwoleniem naszem z panem Rudnickim o arendę imienia naszego

w powiecie Halickim leżącego miasteczka Kropca i wsi do niego należących to jest Sienki i Kosmierzyna i przewozu, żeśmy to społecznie arendowali panu Rudnickiemu do trzech lat od dnia świętego Jana blizko przyszłego w roku teraźniejszym tysiąc pięćset osimdziesiątym dziewiątym aż do drugiego dnia i święta Jana świętego, które przyjdzie w roku tysiąc pięćset dziewięćdziesiątym wtórym, tym sposobem niżej opisanym: że ten to pan Rudnicki z tego imienia naszego wyżej pomienionego na ten czas gdy mu od nas albo przez sługę naszego na czas naznaczony oddane do rąk i spokojnego używania będzie, ma z tego imienia naszego przerzeczonego Kropieckiego do swych rąk wszystkie pożytki brać tak z czynszów, z gumien z młynów tak jako zdawna bierano i teraźniejszy arendarz nasz Pan Jan Łesiecki bierze, nic na ludzi więcej nie przyczyniając nad to co zdawna powinni dawać i robić. Na którą to arendę tego imienia Kropieckiego naszego zeznawamy społecznie że nam dał do spólnych rąk naszych Pan Rudnicki dwa tysiące złotych liczby i monety polskiej, w każdy złoty licząc po trzydzieści groszy i tę summę przerzeczoną dwa tysiące złotych ma Pan Rudnicki sobie wybierać na każdy rok po tysiącu złotych do dwu lat, a na trzeci rok to jest dziewięćdziesiąt wtóry będzie nam powinien dać jedno ośmset złotych polskich, jedną ratę złotych czterysta przy skończeniu roku dziewięćdziesiąt pierwszego na dzień świętego Jana, a drugą ratę złotych czterysta także na skończeniu dwóch lat tych imion, dwieście złotych Panu Rudnickiemu oddać mamy, których za te dwa roki nie będzie mógł wybrać, a on też będzie powinien te imiona nam puścić. K temu w każdym roku tej summy tysiąca złotych to nam będzie powinien wydać: owsa Halickiej miary mac trzysta, siana

dobrego słodu dziesięć, albo sianożęć którą zowią Wierzbka, masła garncy dwadzieścia, sera kop dwadzieścia, maldrzyków kop pięćdziesiąt, na który wydatek serów i masła mają być krowy i owce pokazane wedle inwentarza, ogrodnych rzeczy gdybyśmy tam mieszkać mieli, do kuchni dać wedle potrzeby. Na przemyte chłopy powinien posyłać na pewne miejsca kędy zdawna strzegano. Dań Baranią i ćwiertnę z nich i dań świnią sobie zostawujemy, a oczkowe tedy nam przychodzi, a te dani ma wybierać przy Wójcie i Watamanie. Dań pczelną tę on sobie od ludzi brać ma, a iżby się ludzie na pczoły zmagali tedy dziesiątą brać, a od siedmiorga ośmiorga tedy oczkowe, pasiekę swoją tę sobie wolną zostawujemy, do której powinien pasiecznika chować i mytem, strawą i odzieżą opatrować, jako mu zdawna dawano i pomocy gdyby potrzeba do rojenia pczół. Winy wszelakie sobie zostawujemy po ludziech, które mają być spisowane jaką winą na kim sprawa osądzono będzie, A gdyby nam poddani szkodę uczynili we zbożu w sianie, albo w czym inszym, tedy prawo osadziwszy co prawo znajdzie i szkody oszacuje, tedy te na niego przychodzić ma za szkodę, którąby uczynili. A gdzieby też on któremu poddanemu jaką krzywdę uczynił, albo co z którego niesłusznie wziął, zarazbez odwłoki przy sludze tym, którego do tego przesłuchania poślemy, nagrodzić to i wrócić będzie powinien. Dziesięciny ze wszystkiego plebanowi spełna

wydać zawsze, aby o to skarg nie było. Poworzy mu ludzie będą powinni wozić, gdyby tego potrzebował do Halicza, do Kołomyi i do Rusalina dla spieniężenia gumna. Ludzie wszystkie w miasteczku i we wsiach będzie powinien spełna oddać wedle inwentarza, aby pustek nigdzie nie było za jego przyczyną. A gdzieby się słusznie pokazało, żeby za jego przyczyną który poszedł precz, tedy to jakoby szkodę oszacowano było nagrodzić ma. Cudzych a niewolnych ludzi nie przyjmować, o któreby trudność miała być, a swoych nie opuszczać, za ludźmi o sprawiedliwości jachać powinien wszędzie kędy potrzeba i pilnie tego doglądać aby krzywdy od postronnych ludzi nie mieli. Gdy zasię do rąk mych to imienie spuszczać będzie dotrzymawszy swego za summę, na zimę zasiać tak wiele dobrym zbożem jako mu teraz oddano będzie, to jest żyta mac sto sześćdziesiąt dwie, pszeniey mac dziewięćdziesiąt pięć, jęczmienia mac ośmdziesiąt, owsa mac dwieście czterdzieści pięć, tatarki mac dwadzieścia dziewięć, grochu mac jedenaście, prosa mac półsiódmy, siemienia konopnego mac dwie, a na osiewek ma oddawać mac wszystkiego zboża tak wiele jako też on wiele weźmie w tym teraźniejszym roku wedle inwentarza. Budowanie wszytko, sprzęt domowy, także bydło, owce, świnie i wszytko insze tak powinien będzie oddać, jako jemu podano będzie, a przypłodku od bydła i od owiec ma mieć trzecią część. A gdyby w dobytku jaka szkoda była, żeby powietrze na nie jakie uderzyło,

tedy to ma być z wiadomością Wójtową, a skóry przy oddawaniu bydła ukazać będzie powinien. A gdyby, czego Panie Boże uchowaj, w tym roku gdy trzymać będzie w tych czasiech Pan Bóg dopuścić by raczył grad, mór, powódź, albo spustoszenie przez nieprzyjaciela, o tém nam ma dać zaraz znać, że my k temu ześlemy oględać to na czem by słusznie z nalazku ludzkiego szkodować miał z tych przyczyn pomienionych, w tym my jemu żadnej szkody życzyć nie będziem i owszem za wynalazkiem ludzi dobrych na to wysadzonych nagrodzić albo z tej summy z arendy przychodzącej defalkować mamy. Sługi nego, gdyby do tych dani wybierania i do przesłuchacia krzywdy od nas posłan był i wybierania win z ludzi, ma opatrować i z końmi potrzebami; także sludzy pachoteczni, gdyby się tam trafił na nocleg, także go opatrzyć strawą i z koniem. Mieszkanie wolne sobie tam zostawujem, gdybyśmy tam przyjechali, jako w swym własnym, a potrzeb wszelakich będzie nam powinien dać, tak jako w targu na ten czas będzie, tak wiele jako tam ten folwark zniesie, i to jemu się zarazem na rendę defalkować ma. A gdyby co przybudował, tedy mu to na arendzie ma być przyjęto. A to wszystko postanowienie wyżej pomienione we wszystkich kondycyach obligujem

się społecznie tym opisem naszym spólnym i będziem powinni Panu Rudnickiemu i potomkom jego my i potomkowie nasi we wszystkiem jemu dobrowolnie w wiązanie i dzierżenie przez woźnego w to imienie nasze Kropieckie na czas naznaczony dać i podawszy ku spokojnemu dzierżeniu do czasa w tym opisie naznaczonego, we wszystkiem ziścić, wykonać i dzierżeć będziem powinni bez wszego ukrzywdzenia i przenagabania Pana Rudnickiego i potomków jego, tak sami przez się, jako i przez kogo innego, pod zakładem takowejże summy wyżej pomienionej dwóch tysięcy złotych, o który zakład za niedzierżeniem albo za niewykonaniem jakiemkolwiek tego postanowienia naszego społecznego i za uczynieniem krzywdy jakiejkolwiek gdybyśmy się społecznie albo którykolwiek z nas dali pozwać i potomki nasze Panu Rudnickiemu i potomkom jego do urzędu grodzkiego Halickiego na pierwszym roku jak na (1) stać odpowiadać przed tym urzędem, żadnemi się przyczynami ani wymówkami nie broniąc, ani szczyiąc, ani też wszelakich appellacyi do wszelkiego wyższego sądu sobie na pomoc biorąc i tego roku, na którychbych ~~nai~~ ~~xxy~~ się dali pozwać i żadną rzeczą nie bieżąc ani zbijając, temu zakładowi od urzędu nie odstępując, dosyć czynić i szkody wszelakie jeśliby się które pokazali nagradzać my i potomkowie nasi Panu Rudnickiemu i potomkom jego na gołe rzeczenie słowa bez cielesnej przy-

(1) jeden wyraz nieczytelny, podobny do: „zawitni"

sięgi jego i potomków jego będziemy powinni, a temu zakładowi dosyć uczyniwszy i szkody nagrodziwszy temu opisowi i postanowieniu naszemu społecznemu przedtię dosyć uczynić będziemy powinni tylekroć ilekroć Panu Rudnickiemu i potomkom jego tego potrzeba będzie pod takowymże drugim zakładem dwu tysięcy złotych, ku czemu tego społecznego postanowienia i opisu naszego wyżej pomienionego Panu Rudnickiemu od nas danego, rękami własnemi się podpisawszy, pieczęci nasze przycisnąć kazaliśmy, a do tego Pana Seweryna Chamca i Pana Marcina Zaporskiego o przyłożenie pieczęci z podpisami rąk ich użyliśmy. Działo się w Słucku 2 dnia Anno Dni 1587. Simeon Książe Słuckie. Zophia z Mielca Księżna słucka.

Ar. 339. Seweryn Chamiec ręką swą. Marcin Zaporski.

Oblata litterarum S. R. M.

Vol. V 1589–1593.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król polski, Wielkie Książe Litewskie, Ruskie, Pruskie Mazowieckie Żmudzkie, Inflanckie także królestwa Szwedzkiego najbliższy dziedzic i przyszły Król.

Wszem wobec dygnitarzom, urzędnikom i Rycerstwu w Koronie i państwach naszych będącym, uprzejmie i wiernie nam miłym. Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mieli. Gwałt i niebezpieczeństwo wielkie na Rzeczpospolitę przychodzi dla swawoleństwa pogranicznego, o którem i przodek nasz

i my dawaliśmy często i pilnie znać Upırz. i Wasz. W., przestrzegaliśmy że miało zawieść kiedy Rzeczpospolitę. A toż iż na sejmie przeszłym nie mogło do takiego jakiego by było potrzeba i jakie już było namówione postanowienia, o tym dla różnego niektórych rozumienia przyjść, znowu raz owraz dwakroć już po sejmie szkody znaczne Turkom i w okrętach i w spaleniu miasta Koztowa są poczynione. Zaczym ten nieprzyjaciel toż dostyć chętnym się nam do tego czasu stawił i posłańca naszego Fredra nieźle odprawił, jednak wzdrażniony temi despekty wojska wielkie ku państwom naszym posyła. Najprzód z Beglerbegiem Rumelskim przez pola Dobreckie wojsko jedno wielkie idzie ku Dunajowi i tam się przeprawuje do ziemie Wołyńskiej. Drugie wojsko z Baszą Budzyńskim i Temeswarskim z Węgier. Trzecie Tatarskie, ku temu Janczarów Czarnem morzem ku Dnieprowi przyszło piętnaście galer. Ta nawałność takowa do czego R. P. przywieść może, co za niebezpieczeństwo majętnościom, żonom, dziatkom i zdrowiom waszym za sobą ciągnie, łacno baczyć możecie. Rozumiemy i pewniśmy że nie będziecie chcieli jako cne rycerstwo i potomstwo sławnych przodków swych w tym przypadku opuścić Rzeczpospolitę, opuścić sami siebie i poddawać swoich gardł, swoich i braci swej mienie bez żadnej obrony pod szablę nieprzyjacielską albo niewolę wieczną. My niemogąc pod ten czas prędki i nagły ratunku R. P. u siebie znaleźć, okrom tego, któryby z chęci swej i dobrej woli waszej poszedł,

napominamy, żądamy i prosimy dla miłości
i dla dobrego Ojczyzny i samych was wszech
tak przyleglejszych jako i odleglejszych, gdyż
o wszystkie idzie, bo powiedzie li się nieprzy-
jacielowi, niewiedzieć gdzie się oprzeć może,
abyście bieżeli na ten ogień i na ten gwałt
a kupili się do Hetmana Koronnego, który co naj-
więcej może czynić nie zaniechywa w tym przy-
padku, przyjmuje ludzie za pieniądze swe
żołnierze skupia, miejsca na których należy R. P.
ile może opatruje, jedno iż przeciw takowej sile
i mocy jaka jest tego nieprzyjaciela, nie wielka
potężność z tego który jest żołnierza, przeto i
podrugie żądamy, abyście przybywając z chęcią
swej do niego niezaniechiwali wesprzeć jako-
kolwiek Ojczyzny swej. Bywało to przedtym, że
w takowych przypadkach z dobrej woli swej
ziemie i województwa zmówiwszy się dona
na to, ruszali się ku ratunkowi Rzeczypospo-
litej, którego jeśli kiedy, tedy teraz pewnie jest
potrzeba. Siła tym może się sprawić i siła serca
ubyć nieprzyjacielowi gdy się osłyszy o ściąga-
niu i kupieniu ludzi do wojska i może przed-
sięwzięcie jego tem być bardzo pohamowane,
gdyż i sama sława wiele w tej mierze waży.
Nie wątpimy, że każdy z Upr. i Wier. W. pod ten
gwałt i niebezpieczeństwo, nie dając nieprzyja-
cielowi, doma się zostawać i nieopuszczając braci
swej u których gore, uczyni to co cnym rycerskim
ludziom należy. Oczym pilnością podrugie i po-
trzecie żądamy i napominamy. Dan w Wilnie

dnia XI miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego M. D. LXXXIX, panowania naszego wtórego.
pag. 34. Sigismundus Rex.-

Actum in Curia regali Sztzyc. feria sexta in crastino festi Exaltationis sanctae Crucis proxima Anno Domini 1589.

Ad officium et ad acta praesentia capitanealia castr. Sztzyc. per nobilem Stanislaum Matuski famulum Magnifici Ioannis Bogusz de Boguszowa Wola Castellani Zawichost. oblatae et exhibitae sunt litterae papireae universales totius Palat. Sandom. etequarum tenor sequitur et est talis:
My Rady i Rycerstwo Koronne Województwa Sandomierskiego, którzyśmy się tu na dzisiejszy dzień według prawa pospolitego ku obieraniu deputatów Trybunalskich a snać więcej dla niebezpieczeństwa niżej opisanego zjechali, odprawiwszy obieranie deputatów Trybunalskich, a wziąwszy wiadomość pewną od Ich M. Panów Rad niektórych i Hetmana Koronnego przez I. M. X. Arcybiskupa Lwowskiego tu wpośrodek nasz było posłanego, iż w tych krótkich czasiech Tatarowie w państwa Koronne wtargnąwszy wielkie szkody poczynili i czynić nie przestają, zaczym widząc to być powinność swoją, abyśmy obyczajem starowych przodków naszych takiemu niebezpieczeństwu zapobiegali i prędki ratunek dać mogli, a przeglądając moc u siebie tego nieprzyjaciela, o którym ta jest wiadomość pewna że już jest w Wołoszech z wielkiem wojskiem i pewna wiadomość z tamtych krajów jest, że w nadzieje pomocy Tureckiej

te wtargnąwszy w państwa koronne Tatarowie uczynili i z wielką korzyścią a z żalem serdecznym naszym z pobicia zacnych ludzi braciej naszej do włości się obrócili i zaś znowu społem z Tureckiem wojskiem ku nam się wrócili; tośmy na ten czas społecznie zgodnie między sobą postanowili. Najprzód przypowiedziawszy pewnym osobom Rotmistrzom zacnym na pełny poczet ludzi żołnierskich postępując im żołd na konia po dwudziestu złotych na ćwierć roku, którzy to Ich M. Panowie Rotmistrzowie pełny poczet ludzi żołnierskich w takie kraje za prośbą naszą prowadzić i z nimi się pod zwierzchność Hetmańską stawić mają, ochraniając tego aby szkód nie czynili, a w to potrafiając, aby najdalej za trzy niedziele już w drodze ku J. M. Panu Hetmanowi byli. A my też drudzy, którzyśmy się tu zjechali nie chcąc wniwecz umniejszać miłej swej Ojczyźnie, oglądając się też na bezpieczeństwo własne, małżonek, dziatek i majętności swoich, karząc się żałosnymi przypadki braciej swej miłej, obiecaliśmy i obiecujemy tak swoim własnym jako wszystkich obywatelów Województwa naszego Sandomierskiego, tu na ten czas nie będących imieniem, być w domiech swoich pogotowiu, chcąc gdzieby (czego Panie Boże uchowaj) dalszy gwałt na Rzeczpospolitę naszą od tego nieprzyjaciela przyszedł, za oznajmieniem Ich M. panów Krzysztofa Lanckorońskiego Radomskiego, Jana Boguesza Zawichojskiego Kasztelanów ruszyć się do kupi, abyśmy wszyscy in hoc incendio pierśiami

swemi Rzeczpospolitą ratowali. Niewątpiemy że
W. M. to wszystko pochwaliwszy, tegoż po sobie
w takiem niebezpieczeństwie pokazać nie zanie-
chacie, za co i od Pana Boga odpłatę i od J. K. M.
pana naszego powinną wdzięczność odnieść bę-
dziecie raczyli i dogodzicie W. M. sami swemu niebez-
pieczeństwu a niemniej powinności swojej szla-
chetnej, także miłości braterskiej przeciwko tam-
tej braciej swej, którzy bliżej podlegli nieprzy-
jacielowi temu. A któby osobą swą prze cho-
robę, albo inszą przyczyną ważną stawić się
do tego towarzystwa nie mógł, jednak posłaniem
na miejsce swe sług do wojennej służby sposob-
nych wedle przemożenia swego też powinną
chęć ku ojczyźnie ~~[illegible]~~. niewątpimy że poświad-
czyć będziecie chcieli, czyniąc to wszystko tak z po-
winności swej, jako też dla poczciwego imienia-
nia i powołania szlacheckiego swego, z którego
każdy powinien krwie swej dla obrony Rzeczy-
pospolitej nie szanować, owszem ku potrzebie
jej z wielką chęcią gardło swe nieść, nie życząc
sobie tego, aby który miał do takowego oddania
powinności synowskiej Ojczyźnie swej pośled-
niem być naleziony. A iżby się żadne omieszka-
nie nie działo przez niebytność pieniędzy
w odprawowaniu służebnych, żebyście W. M.
najdalej przed świętym Mateuszem pobór we-
dle Uniwersału sejmowego, nie czekając świę-
tego Marcina oddawali pod winami prawnemi,
tym naszym teraźniejszym Uniwersałem u-
chwalamy i postanawiamy. Datum w Opato-

wie Undecima die Septembris, w poniedziałek po Narodzeniu Panny Maryi Roku Pańskiego 1589. Z Brzezia Lanckorońskie C. Rad. manu propria. Jan Bogusz Kasztelan Zawichojski ręką swą. –

pag. 44.

Feria quarta ante festum Sancti Michaelis Archangeli proxima Anno Domini 1589.

Coram officio et actis praesentibus Capitanealibus Castr. Styzyc. per nobilem Ioannem Zakrzowski servitorem Magnifici Ioannis Bogusz Castellani Zawichost. oblatae et exhibitae sunt litterae pap. etc.

My Rady Koronne, Duchowne i świeckie i posłowie ziemscy od Rycerstwa zupełną mocą z Wielkopolskich postanowień, którzyśmy się na dzień dzisiejszy do Łęczycy zjechali za oznajmieniem pana Hetmana Koronnego i za żądaniem panów Rad Ruskich, a osobliwie za wezwaniem tego M. Niędza Arcybiskupa Gnieźnieńskiego Prymasa Korony tej pod niebytnością na ten czas Króla J. M. za odjazdem do Inflant o tym srogim a gwałtownym do krajów Podolskich, Ruskich i Wołyńskich wtargnieniu tatarskim, o splądrowaniu majętności braciej naszej miłej i o powiązaniu a srogim pomordowaniu z żonami i z dziatkami po wielkiej części ich samych, mając żałosne nowiny, rzuciliśmy się najprzód do tego czegośmy ku najprędszemu poratowaniu braciej naszej i tych tam krajów najsnadniej dosięgnąć mogli, żołnierzów pewne roty z każdego województwa za pieniądze poborowe na blizko przeszłym sejmie Warszawskim uchwalonymi na tych sejmikach, któreśmy pod ten czas do obie-

jako najrychlej za obwieszczeniem tych universałów wybrańce ze starostw i wsi naszych dzierżaw Upcz. i Wier. W. nic nie mieszkając z rynsztunkiem na wojenną wyprawę zwykłym wyprawili i onym do Hetmana Koronnego kupić się co najrychlej przykazali.- W czym jednak chcemy żebyście Upcz. i Wier. W. uciążenia żadnego poddanym naszym nie czynili, tylko ich na wyprawę wojenną z tym wszystkim co onym do służby pieszej należy wiedli, aby niegotowością ich omieszkanie jakie Rzeczypospolitej potrzebie nie było. W tem też Upcz. i Wier. Wasze napominamy, aby zamki i twierdze powierzone zwierzchności Upcz. i Wier. W. tak opatrzone były, jakoby ten nieprzyjaciel pociechy nie odniósł i szkody koronnym państwom nie uczynił. Który Universał aby Upcz. i Wier. W. do inszych dzierżawców dóbr naszych rozesłali i do wiadomości przywieść nie zaniechali, żądamy, co uczynicie Upcz. i Wier. Wasze z powinności swej i dla łaski naszej. Dan we Gdańsku dnia 26 miesiąca Sierpnia Roku Bożego 1594, panowania królestwa naszego polskiego szóstego, a szwedzkiego roku pierwszego. Sigismundus Rex.-

pag. 296.

Oblata Universalium M. Cancellarii.

Jan Zamojski z Zamościa Kanclerz i Hetman Koronny etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna panom Starostom i Dzierżawcom Dóbr J. K. Mci. Iż za tym niebezpieczeństwem jest to rozkazanie J. K. M. aby wybrańcy wszyscy ku potrzebie Rzeczypospolitej wyprawieni byli; nie mieszkając też te listy wysyłam ku W. M. prosząc i napominając W. Mci który z starostwa

i dzierżawy w Radomskiej ziemi raczycie mieć, abyście W. M. wybrańce wszystkie jako najrychlej wyprawili, żeby nie mieszkając do Roberyc się ściągali, gdyż ostrzegać się trzeba aby co nagłego (strzeż Boże) na Rzeczpospolitą nie przypadło. I powtóre W. M. napominam w tym, a wam wybrańcy imieniem J. K. M. roskazuję abyście się niemieszkanie na miejsce mianowane ściągnęli, ażebyście się skromnie i szkód w ciągnieniu nie czyniąc zachowali pod srogiem karaniem.

pag. 306. Z Zamościa die 20 mensis Septembris Anno Domini 1594.

Oblata universalium M. Cancellarii

Jan Zamojski Kanclerz i Hetman W. Koronny etc. Wszem wobec i każdemu zosobna Ich M. Panom Radom i Rycerstwu Korony Polskiej i Ziem i państw wszystkich do niej należących Mym M. Panom i Braciej służby moje braterskie. Jako przedtym jeszcze począwszy od postu tak teraz po przejściu zaraz nieprzyjaciela przestrzegałem o naczym a gorszym niebezpieczeństwie, pisałem o tym zaraz do Ich M. panów senatorów po wszech częściach koronnych wedle tego jako mi konstytucya ukazała. Potym gdy więcej wieści o umyśle nieprzyjacielskim przybyło, a gdy Pan Bóg J. K. M. szczęśliwie przyprowadzić raczył, posłałem z temiż przestrogami do J. K. M. A iż interim mogło co przypaść i do pierwszych miejsc trudzi do województw a zwłaszcza przednich albo bliższych tych niebezpieczeństw o którychem wiedział, że w województwach swych byli, pisałem także prosząc, aby W. M. o tym przestrzegli. Znowu iterum atque

iterum przypominam W.M. małość wojska, dłu-
gość granic nie tylko od Doliny ku Żywcu ale i da-
lej od Tojowej góry ku Dolinie i dalej, wić to Bóg o co
się nieprzyjaciel pokusić może i gdzie powróci, a
zwłaszcza uchowaj Panie Boże aby propugnaculum
takie chrześcijańskie nie odzierżał, toby dopiero
pogaństwu dosyć hardemu i okrutnemu siła prze-
pychu przystąpiło, a w takich szerokości granic
trudno wszędzie wojsko ma być. Te 2250 żołnie-
rzów nie podoła temu nieprzyjacielowi i ja przy
tym wojsku tak służyć W. Mciom jakobym chciał,
nie podołam. Nie masz co i na czoło postawić, nie
tylko czym tyle razów ile trzeba posilić, a tem mniej
wszystkich granic koronnych bronić. I pierwej choć
przedtym Wielkiego Hetmana nie wyprawowano, jed-
no z wielkim też wojskiem. Tedy żalem zjęty będąc i
miłością ojczyzny i tego trochy wojska co było, (lubom
ja tego nie życzył) za gwałtem biedzkiego skwierku
a rozkazaniem konstytucyi sejmowej do obozu na
Ukrainę poszło, nie czekając, z domowemi tylko swe-
mi zabiegłem mu był drogę, którą miał iść, chcąc
tam gardło położyć i gdy powrócił ku Huszczy już za
przybyciem tego trochy wojska i niektórych wolun-
taryuszów, biegłem za nim w góry. Ale i tam z tamtej
strony w sąsiedztwie naszym chociaż o tym nieprzy-
jacielu i zinąd co mi sami pisali i odemnie wiedzie-
li nie pozadzierżeli go. Przeto gruntowniejszej siły
trzeba przeciwko temu nieprzyjacielowi i tej coby
sama w sobie potężność jaką wedle proporcyi woj-
ska nieprzyjacielskiego miała. Przedtem nasi
ilekolwiek poganin co poczynał, jeszcze pod wzięcie

? Rodysu, choć to było tak daleko, gotowe wojska miewali i potem gdy w Węgrzech wojowano, także gdy ostatni przedtém raz tego tu Soliman był, wojsko dobre było i każdy we zbroi był i ukazał się, choć nieprzyjaciel nie nastąpił. Ciężko im to nie było, z całości Ojczyzny cieszyli się, za czym nieprzyjaciel ważył Koronę, pakty pilnie przestrzegał. Teraz tak wielka moc pogan tuż pod bokiem prawie stołecznego i głównego miejsca koronnego bliskości ziem, które sercem Korony nazwać może, a co zadaleko od Dunaju do granicy Jego K. M.? Pora też już nadchodzi że ten nieprzyjaciel ~~mały~~ ma li natrzeć na Koronę, już natrze, gdyż (o co pana Boga prosić mamy) odejść Basza od Rabu za temi niepogodami które zachodzą, musi. Zatym Tatarzyn tamten przy nim zabawy mieć nie będzie. Dzień pewnego ruszenia jego trudno kto ma wiedzieć. Mam nad Dunajem co nań pilnują, mam po szlakach różnych i miejscach, ale i ci pewnie wiedzieć nie mogą, aż gdy nastąpi nad Dunaj, na którym mają Turcy mosty; potym zaraz tym postańcom na grzbiecie pobieży i mało co przed nim przybędą, trzeba już na koniu siedzieć. Choćby nieprzyjaciel albo rozumiejąc o gotowości, albo z innej przyczyny, indziej się wrócił, dosyć będzie że całą zostanie Korona, nie przypuszczając jej całości proszę

[illegible]

non solum in periculo sedet in metu periculi każe jej powinność oddać i wystąpić wczas, aby ją piersiami swojemi od nieprzyjaciela zasłonić. Gdy już Tatarzyn nadchodzić będzie i listy nie wszystkich odemnie rąk prędko dojść mogą i trudno się będzie zbierać, żonkę, dziatki trzeba będzie do twierdze odwieźć, nagotować się w drogę jechać

a drugiemu i nieblizko, czas jako przedtem upłynie
i tym co najbardziej będą chcieć, bo interim tak pręd-
ki nieprzyjaciel że wiedzieć jako się daleko uczyniwszy
swej myśli dosyć pomknie. Z tej tedy przyczyny proszę,
abyście W. M. już zaraz z chęci i miłości swej przeciwko
Ojczyźnie raczyli się ruszyć a w kupie tego nieprzyja-
ciela czekać. Którzy z W. M. będą raczyli chcieć przybyć
z Małej i Wielkiej Polski, z województwa Mazowieckie-
go i innych górnych, proszę raczcie się W. M. zjechać do Rzeszowa.
W. M. z Ruskiego, Wołyńskiego, Podolskiego, Bełzkiego
i innych niższych niższych województw do Wiśni. Tam
W. M. proszę, niech więcej o nastąpieniu tego nieprzy-
jaciela W. M. zastaną, i ztamtąd w jedno się zejmiem.
Ja służebnych tych trochę pogotowiu mam, sam do
nich pomykam się zaraz do Tarnogroda miasteczka
bliskiego Jarosławia i przeprawy przez San ztamtąd
miejsca zaraz gdzieby skupić te żołnierze, co sam przy-
patrzę się i dalej z W. M. służyć Ojczyźnie będę. W. M.
wszech panów Senatorów, którzy będziecie raczyli
przybyć w niwczym rady nieprzesłuchiwając i wedle
niej czyniąc, w opatrzności też W. M. raczcie mieć żo-
ny, dziatki swe zaczasu, a zwłaszcza którzy raczycie
być przylegli do którychkolwiek granic. Łasce W. M.
mych Mciwych Panów i Braciej zalecam się. Dan
z Zamościa 20 Septembris Roku Pańskiego 1594. W. Mci
pag. 306. mych Miłościwych Panów brat i służebnik Jan Zamojski.

Oblata litterarum Universalium S. M. R.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Krol Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna Dygnitarzom, Urzędnikom
i wszelakiej kondycyi ludziom w stanie rycerskim
poddanym naszym po wszystkiej Koronie, uprzejmie

i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Co za niebezpieczeństwo wisi nad Rzecząpospolitą od pogan i przez uniwersały nasze do Gdańska z okrętów wysiadłszy i w niektórych województwach przez posty nasze oznajmić Upr. i Wiał. nie zaniechaliśmy. Otwarza się tego i pokazuje co dalej to więcej, bo jako przedtym mamy wielkie przestrogi i wiadomości że Car Perekopski z wojskiem swym z Węgier nazad przez państwa nasze przejdzieraé się zamyślił, tak teraz za szczęśliwym powiedzeniem pogańskom nad wojskiem chrześcijańskiem w Węgrzech, tém więcej się obawiamy że do tego serca mu przybędzie. Przeto z powinności naszej królewskiej pieczą mając o tym, aby ten srogi a prędki nieprzyjaciel nie pożył poddanych naszych nieostrożnych i czynimy na ten czas co możemy z swej strony dla bezpieczeństwa wszech Upr. i Wier. Wanych, do ratunku Ojczyzny wzywamy, napominając naprzód Dzierżawce dóbr naszych królewskich i starosty nasze, aby tak jakośmy i przedtym o to ich napomnieli, teraz już nic nieomieszkając wybrańce każdy z dzierżawy swej nie czekając Rotmistrzów przez sługi swe na miejsca w Uniwersale tym mianowane odesłali. Przytym aby i sami każdy podług przemożenia w tym przypadku stawili się ku potrzebie Ojczyzny, oddawając nam i jej to dobrodziejstwo którego zażywają. Wszę i wszech wobec Upr. i Wier. W. żądamy, aby z szczerej a prawdziwej miłości ku Ojczyźnie, dla obrony jej od pogańskiego ognia i niewoli i dla onej sławy starożytnej narodu swego, odłożywszy na stronę wszystkie swe własne prywatne sprawy i potrzeby, jako najlepiej być może

przysposobiwszy się do potrzeby wojennej, nic nie mieszkając zjeżdżali się, z Województw tych tu górnych wielkiej i małej Polski pod Rzeszów, a z dolnych pod Wiśnią, gdyż w tym prawie miejscu nieprzyjaciela się trzeba (spodziewać), żeby za gotowością Uprz. i Wier. W. mogła wyjść stawna ta Korona od nieprzyjaciela tego i niebezpieczeństwa, który się już w nią ~~tapo~~ wpastwił i który w tym czasie prawie znowu na nią z wojskiem przypaść może, a wiary i przymierza już jej niezdzierżał. Nie wątpiemy że Upvz. i Wier. W. nie będzie ciężko już dla bezpieczeństwa Ojczyzny i będą pewnie Uprz. i Wier. W. chcieli pokazać nam i potomstwu swemu z wierną swą sławą, za tą okazyą, że piersiami swemi i swą tę miłą ojczyznę i inne chrześcijańskie państwa od pogan (bronić) zawsze gotowi jesteście. O co i powtóre Upvz. i Wier. W. żądamy i napominamy. Dan w Krakowie dnia III Oktobra Roku Pańskiego 1594, panowania Królestw naszych Polskiego siódmego, Szwedzkiego pierwszego. Sigismundus Rex.-

Po napisaniu i na samej wyprawie Komorników naszych z temi Uniwersałmi, przyszła żałośna nowina, że Rab Turcy wzięli miejsce bardzo mocne, a Komorno trzeciego dnia potym, też snadź wojska pogańskie obegnały. Zkąd jakowe niebezpieczeństwo za takowym powiedzeniem i podemknieniem się nieprzyjacielskiem Rzeczpospolitą naną zachodzą, każdy snadnie baczy. Zaczym i Tatarzyna obawiać się potreba że większą przewagą odwrót przez państwa nasze będzie uczynić chciał. Turczyn im dalej tym więcej

pod państwa nasze się przybliża, przeto przestrzegamy i napominamy Wprz. i Wasz. W. aby zaniechawszy wszystkich occupacyi domowych i sądy wszelakie na stronę odłożywszy, do obrony się ojczyzny podług tego Uniwersału naszego, jako najprędzej kupili. Co aby też starostowie nasi publikowali często i po inszych miejscach, aby do wiadomości wszystkich doszło rozkazujemy. A starosty nasze ukrainne napominamy żeby starali się pilno o wiadomości o nieprzyjacielu i gdzieby który czego doszedł, nas albo Hetmana Koronnego, jeśliby był bliżej o tym bez omieszkania obwieszczał.

pag. 311.

Oblata litterarum M. Cancellarii

Jan Zamojski z Zamościa Kanclerz i Hetman Wielki koronny etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna Ich. M. Panom Radom i Rycerstwu Ziem koronnych mym Mcinym Panom i Braciej służby me braterskie. Oznajmuję W. M. iż przyszła wieść że Tatarowie przeprawili się przez Dunaj i już około Agru byli, iż już co godzina trzeba na nie pieczą mieć. Żądam W. M. i proszę, abyście W. M. z chęci swej i miłości ku Ojczyźnie tym pilniej pospieszali się przeciwko temu nieprzyjacielowi. Ja będę nad Sofnicą w rzadku dróg i będę powracał gdzie o nieprzyjacielu usłyszę. Małżonkę, dziatki domostwo raczcie W. M. mieć w opatrzności, jakom przedtem przestrzegał. Łasce się W. M. powtóre zalecam. z Ozannej die XXV mensis octobris Anno 1594. - Tenż

i druga wieść przyszła, że ci poganie mimo Tokaj po tej stronie Cisy szli, która się stosuje z pierwszą, gdyż Agier też także z tej strony Cisy. Jan Zamojski Kanclerz i Hetman. –
pag 314.

Oblata litterarum univers. S. M. R.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna Starostom i Celnikowi Koronnemu, ~~ta~~ także namiestnikowi ich, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Za porozumieniem się z P. P. Radami naszemi koronnemi, chcąc konstytucyą roku 1557, aby koni z Korony za granicę nikt wywodzić nie śmiał, do skutku swego przywieść, daliśmy uniwersały nasze do wszech której kolwiek kondycyi ludzi, tego im zakazując, czego przestrzegać, iż prawo pospolit~~ę~~ powinność tę na Uprz. i Wier. W. włożyło. Przeto napominamy i rozkazujemy Uprz. i Wier. ~~wszem~~ Waszym, abyście takowe wszystkie, którzyby konie z Korony wywodzili hamowali i podług prawa pospolitego z niemi postępowali, a to pod winami także w prawie pospolitém opisanemi i dla łaski naszej, czego na wiarę ten list ręką naszą własną podpisaliśmy i pieczęć do niego koronną, rozkazaliśmy przycisnąć. Dan w Krakowie XXXI miesiąca Marca roku Pańskiego 1595, panowania naszego polskiego ósmego, a Szwedzkiego roku wtórego. Sigismundus Rex.
pag. 388.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy Oznajmujemy, iż takie niebezpieczne czasy nas nastąpiły, których potrzeb wojennych nie tylko tym które się w Koronie znajdować mogą, bardzo

oszczędzać i ochraniać potrzeba, ale owszem i drugich zkąd ingd jako najwięcej zdobywać i przyczyniać zeszłoby się. Przeto aby i w tych domowych uszczerbku i umniejszenia jakiego nie działo się, za porozumieniem się z P. P. Radami koronnemi wszem wobec i każdemu z osobna którejkolwiek kondycyi będącemu, aby saletry, prochów tak działnych jako i rusznicznych pod utraceniem ich przedawać albo z koronnych państw wywozić nie ważyli się, surowie rozkazujemy. Co do wiadomości wszech, a mianowicie Starost naszych i Celnika koronnego i pisarzów jego po komorach celnych będącym, także i namiestników ich i urzędowych miast i miasteczek naszych przywodząc onym rozkazujemy, aby te listy nasze w miastach i miasteczkach we dni targowe, także w parafijach przy kościołach w święta wprzód publikować i wszem wiadomo uczynić rozkazali, a potem pilnie tego bronili i strzegli aby nad ten zakaz nasz saletry i prochów z Korony za granicę nie wywozili i wysyłać nie śmieli. A ktoby się tego ważył, aby był zahamowan i aby tak był karan, jako ten który nad zakazanie nasze ku szkodzie Rzeczypospolitej co czynił, a to dla powinności swej i dla łaski naszej inaczej nie czyniąc. Czego na wiarę, i pewność ten list ręką naszą podpisaliśmy i pieczęć do niego koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie dnia 5 miesiąca Kwietnia. Roku Pańskiego 1595. panowania królestw naszych Polskiego ósmego.

pag. 388. Szwedzkiego roku wtórego. Sigismundus Rex. –

Oblata litterarum universalium S. M. R.

Zygmunt trzeci z Bożej Łaski Król Polski, etc. Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć

należy, a mianowicie Starostom i Dzierżawcom którychkolwiek dóbr naszych królewskich uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Dają nam znać z Ukrainy, że Car Perekopski z ludźmi swemi wyległ już w pole i snadźby wpaść chciał do państw naszych. Od którego niebezpieczeństwa abyśmy Rzeczpospolitę zastonili jako tak nagle i na ten czas może być najprędzej obroną sposobiamy, a między inszemi posyłamy Rotmistrze do wywiedzenia piechoty wybrańców z dóbr stołu naszego królewskiego, którym, aby zaraz za tym uniwersałem naszym Upprz. i Wier. W. wyprawiać się podług ordynacyi przodka naszego rozkazali i tego aby to rządnie odprawowało się dojrzeli, a mianowicie aby ludzie zgodni do boju byli wysyłani. Ażeby nie byli ci co ich wyprawować powinni na szczyty niezwykłe wyciągani, a zwłaszcza na bębny ani na proporce, gdyż to my zkąd inąd opatrzyć każemy, którzy wybrańcy, jeśliby Rotmistrze tak prędko do Województw ich nie przybyli, rozkazujemy aby się do wojska naszego jako najprędzej ściągali, a tam żołd ich zwykły przy popisie ich onym płacon będzie. Czemu wszystkiemu aby się dosyć działo surowie rozkazujemy i tak koniecznie mieć dla łaski naszej chcemy. Dan w Krakowie dnia 20 miesiąca Maja Roku Pańskiego 1595, panowania Królestwa naszych Polskiego ósmego, a Szwedzkiego roku wtórego. Sigismundus Rex

pag. 429.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna Wojewodom, Kasztelanom, Dygnitarzom, Urzędnikom Ziemskim, Starostom naszym i Dzierżawcom dóbr naszych

Rycerskiego stanu Sędziom, Wójtom, Sołtysom, Mieszczanom i innym którego kolwiek stanu, kondycyi i preeminencyi będącym, poddanym naszym którzy jakiekolwiek dobra ziemskie tak nasze dziedziczne albo zastawne trzymają, a do wojennego pospolitego ruszenia z prawa albo ze zwyczaju tej Rzeczypospolitej naszej są powinni, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską.

Wielmożni, urodzeni, szlachetni i sławni uprzejmie i wiernie nam mili. Iż za uchwałą i zgodnem pozwoleniem wszech stanów tej Rzeczypospolitej naszej obojga narodów na sejmie walnym Krakowskim blizko przeszłym ruszenie pospolite wojenne ku zatrzymaniu i odparciu niebezpieczeństwom wszelakim gdzieby się, jakie na państwa nasze mianowicie od mocy pogańskiej pokazały, jest postanowione. Tedy bacząc blisko a prawie o ścianę tylko wielki zapał wojny sąsiad naszych z pohańczym tak potężnym i jadowitym wszego chrześcijaństwa nieprzyjacielem, im dalej tem więcej się szerzący, podług tejże uchwały sejmowej postrzegając tego wczas, aby nas i państwa naszych nawałność jaka gwałtowna nagle nie ogarnęła, list nasz wici jednych wojennych które przystępują się do konstytucyi pomienionej, za dwoje i już jako za wtóre mieć chcemy, do Wpnej i Wiernościach dajemy i wysyłamy, napominając i rozkazując, aby Wpw. i Wiern. Wo. konie i rynsztunki i insze potrzeby wojenne wyprawie należące wczas sobie sposabiali i one tak pogotowiu mieli, jakoby skoro jeno wici trzecie od nas wysłane i wydane będą, zaraz koniecznie na czas i miejsce do

ściągania się wojska przez nas ro nich naznaczone, porządnie się jako do boju i ro własnej potrzeby pod utraceniem majętności i winami ro Statucie Koronnym o wyprawie wojennej opisanemi stawili, gdzie my też da Pan Bóg osobą swą z dworem naszym się ruszyć i wyciągnąć nie zaniechamy. A miasta i miasteczka które powinne wedtug dawnych zwyczajów wozy z żywnością i piechotę i z inszemi do tego należącemi potrzebami wyprawować, aby na czas potem w trzecich wiciach naznaczony nie omieszkali wczas wysyłać. Chcemy jednak aby tym czasem sądy wszelakie swym trybem i porządkiem szły aż do wysłania trzecich i ostatnich wici naszych. A niniejszy list nasz Wprz. i Wier. Wasze jeden do drugiego bliższego swego sąsiada obyczajem zwykłym nieomieszkale przesyłać, a ostatni do starosty naszego miejsca onego oddawać ma aby do wszech wiadomości przywiedł, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i pod utraceniem i konfiskowaniem dóbr wszelakich. Dan ro Krakowie na sejmie walnym koronnym dnia 20 miesiąca Marca Roku Bożego 1595, panowania królestw naszych Polskiego ósmego, a Szwedzkiego roku wtórego. Na własne rozkazanie J. K. M. –

pag. 430.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski Wielkie Książę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmódzkie, Inflanckie i Szwedzki, Gotski, Wandalski dziedziczny Król. –

Urodzonemu Marcinowi Trojanowskiemu Staroście naszemu Stężyckiemu wiernie nam miłemu, a

w niebytności jego Podstarościemu łaską naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły. Mamy wiadomość od Administratorów Żup naszych krakowskich, iż przeciw statutowi koronnemu ku przeszkodzie soli Żup krakowskich niektórzy nawieźli i do spichlerzów szlacheckich w Stężycy poskładali nie mało soli ruskiej, którą tamże przedając, czynią przeszkodę w przedawaniu soli Administratorów Żup naszych Krakowskich ku szkodzie skarbu stołu naszego. A przeto aby takowa sól ruska do spichlerzów tamtych składana nie była, napominamy w tém Wierz. Twoją abyś tego zbraniał i koniecznie nie dopuszczał, a ta którakolwiek na ten czas się znajduje, aby z urzędu W. T. była sekwestrowana przez Factory Żup naszych, albo ich strażniki, w czym też rozkazujemy W. T. abyś w tém wszelaką pomocą im był, żeby się to pohamowało, aby takowe składy i przedawanie soli ruskiej tam nie bywały, pod łaską naszą inaczej nie czyniąc. Dan w Krakowie dnia III miesiąca Lipca, roku Pańskiego 1595, panowania naszego Królestwa Polskiego

pag 459. ósmego, Szwedzkiego wtorego roku. Sigismundus Rex.

Litterarum universalium R. M. oblata.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, Dygnitarzom, Urzędnikom, Starostom i Dzierżawcom dóbr naszych i innym wszystkim stanu rycerskiego ludziom, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Dawa nam znać Hetman nasz Koronny

z Ukrainy gdzie jest na ten czas z ludźmi naszemi, że już wojska Tureckie na granice sąsiad naszych następują, dawa że i Car Tatarski już się też przez Dniepr na tę stronę przeprawować, od którego pohaństwa że trudno sobie co inszego obiecować jedno jasne a rychłe jakie niebezpieczeństwa. Przeto żądamy i napominamy Uprz. i Wier. Wasze, abyście z chęci swej, dla miłości ojczyzny i dla swego bezpieczeństwa dla zatrzymania sławy i wolności zacnego narodu swego i wszystkich miłych pociech waszych, całości Rzeczypospolitej, nie tylko pogotowiu do obrony byli, ale którzy gotowość i sposobność tę macie albo sami abyście jachali do wojska jako najrychlej, albo swe kto nie może sam wysyłali, nie czekając trzecich wici z którymi na dalszą potrzebę zatrzymać się jeszcze zdało, nie czekając w domu takowegoż jakowym pałają włości sąsiedzkie pożaru, a tym wojsko nasze, które dla zatrudnienia poborów i większe i prędsze być nie mogło, posilili, bracią swą miłą i ojczyznę ratowali przykładem cnych przodków swych którzy się do takowych potrzeb zwykli byli zawsze uprzedzać, a dla miłej ojczyzny ani krwie swej o nię szanować. W czym nie wątpiemy że też Uprz. i Wier. Wasze nie tylko naraz przykładem, ale za swym zwykłym obyczajem, jakośmy tego zawsze z wielką naszą pociechą w każdej Rpltej i naszej potrzebie doznali, pójdziecie i takowej potrzeby nie omieszkacie a ojczyzny deptać sprośnemu pohaństwu nie dopuścicie, będąc pewni że i my tego wszystkiego Uprz. i Wier. W. pomoc i prace, trudy, koszty takowe osobliwie łaską naszą pańską tym wszystkiem chcemy. Dan w Krakowie d. 13 Sierpnia R. P. 1595, panowania królestw naszych Polskiego ósmego, Szwedzkiego wtórego
pag. 488. roku. Sigismundus Rex. —

Litterarum universalium R. M. oblata

Zygmunt trzeci z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna ktoregokolwiek sta-
nu, dostojeństwa i Rycerskiego pocołania ludziom
uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską.
Uprzejmie i wiernie nam mili. Przyniesiona nam
jest teraz prawie tej godziny ta pewna wiadomość,
że Car Tatarski z jedną częścią wojska do Wołoch ku woj-
sku naszemu już nastąpować, a drugie ludzie swe
prosto ku państwom naszym, które już blizko Bracła-
wia postrzeżono puścił, obesławszy jako nam piszą tym
poselstwem Hetmana Koronnego przez jednego Włoszyna,
że upominki za cztery lata zatrzymane chce sobie od-
bierać i zimować w Polsce. A podobno nie potrzeba by
było wczasu i zabaw Upr. i Wier. Waszych domowych
tak nagłemi i nie bardzo lubemi nowinami na ten
czas zabawiać, by od niektórych ze sejmu przeszłego
nie były zatrudnione podatki, a za tym i obrona
tak potrzebna, z którąby tego pohańca w domu jego
szukać i poprzedzać się było mogło. Lecz że już wszyst-
ko to do tak nagłej potrzeby póżno, a nieprzyjaciel tak
srogi, głodny i prędki pewnie i próżnować nie ~~będzie~~
idzie i folgować nie będzie, przeto napominamy Upr.
i Wier. Waszych i jako najpilniej żądamy, aby za tym
oznajmieniem naszym, nieprzyjaciela w domu nie cze-
kając, ku tej tam Ukrainie kto gotów, kto ochotszy, kto
ojczyznę, kto starą miłuje, kto wszystkie swe pociechy
i ozdoby swe wcale miłemu potomstwu zatrzymać ży-
czy sobie żebyście się już nie mieszkając, z chęci zwykłej
i miłości tejże Ojczyzny kupili, a bronią swą jako jedną
zasłoną bezpieczeństwa waszego na ten czas rychło a rychło

posilili i swobody swe w których ście się porodzili i sławę, którąście zawsze z postrachem nieprzyjaciół swoich i mężstwem i osobą swą pomnażać zwykli na takowym placu i w tak nawalnym niebezpieczeństwie zatrzymać abyście wszystką możnością usiłowali. Czym sławy i odpłaty nieśmiertelnej przyczynicie, a u nas i w Rzeczypospolitej tym większe przysługi sobie i potomstwu swemu zjednacie. Co aby tym prędzej wiadomości wszech dochodziło, rozkazujemy starostom naszym, aby te uniwersały nasze publikować rozkazali i rozsyłali, a inaczej aby nie czynili i dla łaski naszej i dla tak gwałtownej Rzeczypospolitej potrzeby. Dan w Krakowie dnia 1 miesiąca Listopada R. P. 1595 panowania królestw naszych Polskiego ósmego, Szwedzkiego wtórego roku. Sigismundus Rex.

pag 519.

Oblata litterarum ex parte Zupparii Cracov.

Stanisław Kucrnowski z Kucrkowa Żupnik Krakowski Majnicki etc. Dzierżawca.

Wszem wobec komu to wiedzieć należy wiadomo czynię, iżem z rozkazania Króla J. M. dla przestrzegania przejścia i prowadzenia soli Ruskiej i Gradowej do Mazowsza i Podlasia według ustaw Koronnych i zahamowania takich którzyby gwałtownie przeciw prawu pospolitemu one przewozili, urodzonego Mikołaja Pałczowskiego z Pałczowa powiatu Czerskiego sługę swego postanowił, zlecając mu dozór tego, aby jako najpotężniej z pomocą też Ich Mości Panów Starostów bliższych i urzędów wszelakich, jako są o tym insze mandaty Króla J. M. tego wszystkiego bronił, hamował, sól hamowaną i wziętą łupił, i psował, broniąc tego według

prawa koronnego, aby na tych miejscach gdzie sól krakowska Krola J. M. zwykła bywać i być przedawana, sól gradowa i ruska nie zachodziła. Na co dla lepszej wiary i pewności temu wszystkiemu dania te patentes z podpisem ręki swojej i przycieśnieniem pieczęci jemu dałem. Datum Cracoviae die 19 Martii
pag 593. Anno Domini 1596. –

Oblata litterarum R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Wszystkim wobec i każdemu z osobna starostom i dzierżawcom dóbr naszych, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Przyczyniając się wojska naszego dla zabieżenia na ten czas niebezpieczeństwom Rplitej posyłamy Rotmistrza naszego jako do innych województw tak i do województwa Krakowskiego i Sandomierskiego, urodzonego Hieronima Rzuchowskiego dla uwiedzenia wybrańców z dóbr naszych. Rozkazujemy tedy Upr. i Wier. W. abyście za tym naszym Uniwersałem podług ordynacyi Przodka naszego Króla S. pamięci Stefana, wyprawiać się im rozkazali i żeby się to porządnie odprawowało, pilnie dojrzeli. A mianowicie aby ludzie godni do boju byli wysłani, a ci którzy ich wyprawować powinni na rzeczy niezwykłe nie byli wyciągani, a zwłaszcza na bębny ani na proporce, gdyż my to zkądinąd opatrzyć rozkażemy, ażeby ci wybrańcy przy wolnościach swoich obwarowanych prawem pospolitym i przywilejach byli zachowani. Rozkazujemy przytem Starostom Sądowym naszym i ich urzędom, aby te Uniwersały nasze w Grodzie i w miasteczkach jurysdykcyi swej obwołać i do wiadomości podać którym to należy wiedzieć rozkazali,

tak jakoby się w tym żadne zamieszkanie i zatrudnienie nie działo z niebezpieczeństwem Rzeczypospolitej. Czemu wszystkiemu aby się dosyć stało surowie rozkazujemy dla łaski naszej i dla gwałtownej Rzeczypospolitej potrzeby. Dan w Warszawie dnia 28 miesiąca Czerwca R. P. 1596, panowania królestw naszych Polskiego dziewiątego, Szwedzkiego roku trzeciego.
pag. 638. Sigismundus Rex. Lau. Gembicki Secr. maj. can.

Oblata litterarum R. M. ex parte Zupparii Cracov.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Urodzonemu Marcinowi Trojanowskiemu Starościcowi naszemu Stężyckiemu, a w niebytności jego samego w Stężycy Podstarościemu, także sławetnym Burmistrzowi, Rajcom Stężyckim wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Urodzeni, sławni wiernie nam mili. Mamy tę wiadomość od urodzonego Stanisława Kuczkowskiego Żupnika naszego Krakowskiego, iż soli tey, naszych Krakowskich bałwanistej nieco podła starego zwyczaju na komorę Stężycką postał. A iż na tej komorze szop dla schowania soli naszej nie mamy, rozkazaliśmy Żupnikowi naszemu w mieście takową sól składać, czego mieszczanie dozwolić nie chcą i owszem takich sadzają i winami karzą, którzy by chcieli domy i stajnie dla składania soli naszej najmować. Przeto chcemy koniecznie mieć i rozkazujemy Wier. W. abyście zarazem w mieście nie bronili factorowi albo pisarzowi Żupnika naszego komu on to poruczy, domów i stajen najmować i owszem im do tego pomocni byli, jakoby ta sól commode złożyć się mogła i furmanowi do miasta sprowadzona była ostrzegając tego jako w długim jej na wodzie i na brzegu

leżeniem szkoda się jaka nie stała, której nie na kim inszym jedno na Wiér. W. patrzyćbyśmy musieli. - Do tego dano nam sprawę, że kupcy tam sól składają na komorę soli naszej własnej należącą. Abyście nie dopuścili żadnej inszej soli krom własnej naszej tam składać i przedawać, jedno tę sól którą urodzony Jacenty Młodziejowski podskarbi nasz nadworny z administracyi swej przeszłej, a teraźniejszy żupnik nasz sprowadza, tej wolny odbyt na tej komorze pozwalamy, a wszelaką inszą kupiecką strażnikom naszym zabieraciéśmy rozkazali. Chcemy mieć abyście się Wiér. W. podla tego rozkazania naszego zachowali dla łaski naszej a z powinności urzędu swojego inaczej nie czyniąc. Dan w Warszawie dnia 17 miesiąca Lipca Roku 1596, panowania Królestwa naszych polskiego dziewiątego, Szwedzkiego Roku trzeciego. Sigismundus Rex.

pag. 655.

Oblata litterarum Universalium S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy a mianowicie Wojewodom, Kasztelanom, Starostom i innym wszystkim stanu rycerskiego ludziom uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Obawiając my się tego aby pod tak trudne a pełne zewsząd wielkich niebezpieczeństw czasy, nawałności i gwałt jaki nagle i niespodziewanie na Rzeczpospolitą nie przypadł, a miłej Ojczyzny całości, zdrowia, wolności i wszelakich inszych ozdób i pociech razem a z trzaskiem na jakowe (czego Boże strzeż) żałośne niebezpieczeństwo za nieopatrznością i niegotowością (sic) nie przywiódł, zdało się nam i PP. Radom naszym,

którzy się tu na ten czas do nas zgromadzili, za rzecz i powinną i potrzebną, abyśmy Uprz. i Wiern. W. o tym przestrzegli i napomnieli. Jakoż przestrzegając napominamy i żądamy pilnie, aby Upr. i Wier. W. chęci i miłości powinni ku Ojczyźnie tej, przypominawszy sobie onych przodków swoich w takowych przygodach postępki, oglądając się na miłe potomstwo i na sławę ~~swoją~~, a baczyc że na tak nagłe, jeśliby je Bóg dopuścił przypadki, trudno inszego ratunku na ten czas dosięgać i baczyc że też już ledwo i ścian naszych od tego ognia sąsiedzkiego niebezpieczeństwa płomienie nie dosięgają, abyście się do gotowości po stanowi swemu rycerskiemu przystojnie, jako najpilniej i najrychlej sposobiali i do obrony byli gotowi, a za obwieszczeniem naszym albo Hetmanów naszych, do wojska naszego tam gdzieby potrzeba mieć ukazała, skupiali się. Co że i z ochotą Upr. i Wier. W. uczynicie, niewątpiemy, życząc i starając się o to, aby tak jako starsi nasi nam szeroko panującą wolną i na wszem kwitnącą Rzeczpospolitę zostawili, żebyśmy z temi wszystkiemi ozdobami szczęśliwie i całe onę tym którzy po nas mają być, zachowali. Które uniwersały chcemy aby Starostowie nasi do wiadomości wszech przywodzili i publikować rozkazali. Dan w Krakowie dnia XV miesiąca Novembra Roku Pańskiego M. D. XCVI, panowania Królestwa naszych Polskiego dziewiątego, a Szwedzkiego
pag. 735. roku trzeciego. Sigismundus Rex.-

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc.

Urodzonemu Marcinowi Trojanowskiemu Starościc naszemu Stryjskiemu, a w niebytności jego Podstarościemu

wiernie nam miłemu Łaskę naszą Królewską. Urodzony i wiernie nam miły. Mamy tę sprawę od urodzonego Stanisława Kuczkowskiego Żupnika naszego Krakowskiego, że mięszczanie Stężyccy zabadu i przedawania soli naszej krakowskiej przez sławnego Macieja Wilkowieckiego Pisarza Komory naszej Stężyckiej w miasteczku naszem Stężycy zabraniają, i furmany od kupowania jej odstraszają, co że jest z ujmą, i szkodą wielką skarbu naszego, rozkazujemy W. T. żebyś z urzędu swego tego przestrzegał, aby się takowe zabranianie i przeszkadzanie w przedawaniu soli naszej przez pomienione mieszczany i kogośkolwiek inszego nie działo, dla łaski naszej królewskiej i powinności swej inaczej nie czyniąc. Dan z Warszawy dnia 7 miesiąca Kwietnia R. P. 1598, panowania Królestwa naszych Polskiego jedenastego, a
pag 923. Szwedzkiego piątego. Sigismundus Rex.

Takiż list królewski tejże treści i daty do Burmistrza, Rajców, Wójta i Przysiężników miasta Stężycy –

Oblata litterarum R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej Łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Starostom, Podstarościm, Burgrabiom, Pisarzom, Urzędom Grodzkim i ich namiestnikom, do których wiadomości to przyjdzie, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Dochodzi nas to, iż wiele ludzi, którzy Wisłą zboża spuszczają, zwykli wielą sposobów płacenia cła wodnego Płockiego i Włocławskiego fortelnie uchodzić i ulegać

z wielką ujmą pożytków skarbu naszego. Czemu chcąc zabieżeć aby się to nie działo, zleciliśmy administratorom tych ceł, a zwłaszcza urodzonemu Stanisławowi Garwaskiemu Staroście naszemu Gostyńskiemu, aby on tego przestrzegał i doglądał, jako dzierżawca tych ceł wrocławskich. Przeto też Upprz. i Wier. W. upominamy i onym rozkazujemy, chcąc abyście z powinności urzędów swoich do tego się przyczynili i przestrzegali żeby ztąd skarb nasz szkody żadnej nie ponosił. Do czego potrzebną rzecz rozumiemy być, abyście Upr. i Wier. W. z strony płacenia tamtego cła według prawa pospolitego przysięgi od ludzi którzy cło powinni płacić którzyby ich nie czynili nie wydawali, ale owszem doglądali jakoby takowe przysięgi, jako jest powinna rzecz sposobem zwyczajnym i rządnie się odprawowali, gdyż mamy tę sprawę, żeby snać (znadz) w niektórych grodzech wydawali przysięgi które oni nie czynią. Co się dzieje przeciw konstytucyi Anni 1581 gdzie się też winy przeciwko takim opisuja, którzyby wydawali przysięgi tym którzyby ich właśnie nie odprawowali. A gdyby więc Administratorowie ceł pomienionych swoje succollectory na to postanowili, co im zawsze wolno być ma, abyście doglądali i pomocy do tego im gdyby potrzeba była dodawali, żeby kupcy fortelami płacenia ceł nie uchodzili a subordinatas personas do przysiąg nie stawiali. Co do wiadomości wszech przywodząc, chcemy tak mieć koniecznie aby w grodzech swoich obwołać i do wiadomości ludziom przywieść rozkazali. Co uczynią Upr. i Wier. W. dla łaski naszej i z powinności swej. Dan w Warszawie dnia 10 Marca Roku Pańskiego

1598, panowania naszego Królestwo polskiego jedenastego a Szwedzkiego piątego. Sigismundus Rex. -
pag 924.

Oblata ex parte Conventus Rdomien.

Zygmunt trzeci z Bożej Łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy oznajmujemy iż z łaski i dobrotliwości naszej jakośmy przedtym dali byli i naznaczyli Zakonnikom Conventu Bernadyńskiego w Radomiu, tak i teraz znowu tym listem naszym dajemy i naznaczamy na wychowanie tegoż konwentu soli beczek szesnaście na każdy rok do lat trzech, od daty listu tego rachując, które na każdą ćwierć roku po beczek czterech z komory albo składu w Stężycy na czas zwykły odbierać mają. Co do wiadomości urodzonego Stanisława Kochowskiego Żupnika naszego Krakowskiego i urzędu jego przywodząc, rozkazujemy i mieć to chcemy, aby w tym woli i rozkazaniu naszemu dosyć się działo i aby ponieśieni Zakonnicy w odbieraniu tej soli żadnej zwłoki i trudności nie mieli. Co my na tierbie przyjmiemy. Na wiarę czego list ten ręką naszą podpisany pieczęcią koronną zapieczętować rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 17 Stycznia R. P. 1598, panowania Królestw naszych Polskiego jedenastego szwedzkiego piątego.
pag 928 Sigismundus Rex. Lau. Pembicki S.

Znowu list królewski z 14 Maja 1598 do Starosty Stężyckiego Trojanowskiego aby nie dozwalał sprzedawać soli ruskiej przekupniom w Stężycy. str. 935

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Łaski Bożej Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, Wojewodom, Kasztelanom, Dygnitarzom, Urzędnikom Ziemskim, Starostom i Dzierżawcom dóbr naszych i Rycerstwu wszystkiemu Korony naszej i ziem do niej należących, także i inszym poddanym naszym którego kolwiek stanu, condycyi i preeminencyi będącym, którzy służbę wojenną są powinni, oznajmujemy, iż za spólną uchwałą i zgodnym pozwoleniem wszech stanów tej Rzeczypospolitej obojga narodu na sejmie walnym Warszawskim blizno przeszłym, pewne konstytucye tak do rządu domowego, jako też i do bezpieczeństwa postronnego należące, są namówione i postanowione, które skoro po zawarciu i podpisaniu i do akt grodzkich warszawskich oświedczeniu do druku podać i bez omieszkania do grodów rozesłać, a Starostom według zwyczaju dawnego one publikować rozkazaliśmy. Między temi konstytucyami są niektóre z tych co pod pierwszy odjazd nasz były postanowione i uchwalone, teraz znowu reassumowane, jako między inszemi konstytucya o ruszeniu pospolitym, bo iż wielkie wojenne między Pany sąsiedniemi są zaciągi, które obawiać się potrzeba aby i naszych państw nie doległy, a obrony i żołnierza nie będzie, jedno kwarciany i to nie wielka go bardzo liczba, zdało się tedy nam i stanom wszystkim aby pod ten odjazd nasz była gotowość zwyczajna w tej Rzeczypospolitej na gwałt i potrzebę, któraby przypaść mogła i zatym Konstytucya wyżej wspomniona jest reassumowana, która że to ma w sobie, iż publikowanie konstytucyi ma być za

dwie wici, a trzecie gdyby potrzeba przypadła wysłane być mają przez Pany Rady sposobem w tej Konstytucyi opisanym. Rozsyłając tedy po Koronie Konstytucye zaraz wszech wobec którzy służbę wojenną powinni obwieszczamy o tym sejmowym postanowieniu i rozesłaniu Konstytucyi, które już za dwoje wici poczytano będzie, napominając i rozkazując aby każdy kto do ruszenia pospolitego powinien wszelaką już miał gotowość koło siebie wojenną, konie, zbroję, strzelbę, rynsztunki, tak żeby zaraz za obwieszczeniem potym przez Pany Rady, które za trzecie wici ma być poczytane, bez wszelakiego omieszkania na konie wsiadali i wyprawowali się, a na czas i miejsce gdzieby naznaczone było stawili się. W tym jednak czasie niźli trzecie wici wysłane będą, sądów wszelakich nie zaniechiwając. Co wszystko do wiadomości przywodząc, aby pod łaską naszą i winami w prawie pospolitym opisanemi, inaczej ~~nie~~ nie czynili napominamy i rozkazujemy. Dan w Warszawie dnia 18 miesiąca Maja R. P. 1598, panowania Królestwo naszych polskiego jedenastego, a szwedzkiego

pag. 939. piątego. Na własne Króla Jego Mości rozkazanie.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna któregokolwiek stanu dostojeństwa, zawołania ludziom w Koronie naszej i Państwach do niej należących będącym, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Wiadomo jest bez wątpienia każdemu jakie już to od kilku lat prawie około granic naszych zaciągi są wojenne, jakie ścieranie wojsk wielkich,

jakie bitwy, jakie zamków, miast i mniej dobywania,
jakie pustoszenia. Zaczem nie mogły i nie mogą pań-
stwa też nasze w takim zaburzeniu pod bokiem swoim
będącym bez zatrwożenia i niebezpieczeństwa być, z któ-
rych nawałności że i na lato przyszłe obawiać się potrze-
ba a gwałtowniej podobno niż przedtym, wiele zależy
na tym, aby na takowe nawałności i przypadki była
wszelaka też doma ostrożność i czułość, a tem więcej pod
nasz do ojczystego naszego państwa Szwedzkiego odjazd.
Dla czego na sejmie przeszłym jest pospolite ruszenie gdzie-
by go potrzeba ukazała za wszech stanów zezwoleniem
postanowione i uchwalone. A iż dla pospolitego tego
ruszenia i dla przypadków wszelakich siła na tem
może należeć aby ludzie i obywatele wszyscy tej Rze-
czypospolitej doma się zatrzymawali i mogła zawżdy
Rzeczpospolita dosięgć do potrzeby swej ludzi do wojny,
także i na tem wiele należy żeby przyczyna żadna
z naszych ludzi do targania z narody sąsiedzkiemi
przymierza i pokoju nie pochodziła, przeto temi listami
powszechnemi naszemi po wszystkiej Koronie i pań-
stwach jej rozesłanemi rozkazujemy pod winami
w prawie opisanemi, aby żaden człowiek tak szlache-
cki i inszego stanu nie śmiał ani się ważył pod tako-
wy czas podejrzany i niebezpieczny z Korony i państw
jej na służbę albo wojnę wyjeżdżać i wychodzić bądź
gromadą bądź pojedynkiem albo po kilku i kilkunastu
ale doma każdy w ojczyźnie dla bezpieczeństwa i po-
trzeby jej żeby się zatrzymawał. Ktoby się ważył inaczej
uczynić, ma i będzie powinien winom w prawie opisa-
nym podlegać, które przeciw takowym co się mimo
zakaz ważyć tego śmieją zwykły bywać. Co do wszech

wiadomości przywodząc rozkazujemy wszędom wszelakim wojewódzkim, starościnym, miejskim i innym którym to należy, aby takowe nasze rozkazanie wszędzie obwołać i publikować kazali i przeciw takowemu, któryby się nad to ~~przy~~zakazanie nasze wyjeżdżać albo wychodzić z Korony i państwa jej pod ten czas ważyli, postępowali z urzędów swoich tak jako prawo i bieg a tryb zwyczajny podług każdego z tych którzyby się tego ważyli kondycyi postępowali uważe, inaczej z powinności swej i dla łaski naszej nie czyniąc. Dan w Warszawie na sejmie dnia 13 Kwietnia R. P. 1598, panowania Królestw naszych Polskiego jedenastego, a Szwedzkiego pią-
pag. 940. tego. Na własne rozkazanie Króla J. M.

Actum in Curia regali Stężyc. Sabbato ante festum Sancti Thomae Apostoli prox. Anno Domini 1598.

Protestatio Gostomska.

Działo się we dworze Króla J. M. Stężyckim w sobotę przed świętem Tomasza świętego Apostoła blizką Roku Pańskiego 1598.

Stanąwszy przed Urzędem niniejszym grodzkim Stężyckim i akty Urodzona Pani Anna Stanisławowna Bązalska małżonka urodzonego Pana Jakóba Gostomskiego Wojewodzica Rawskiego, opowiedziała to, że chcąc ona pewnych majętności swych dziedzicznych z wielmożną Panią Zofiją ze Wrzelowa Stupecką, kasztelanką Lubelską, ciotką swą rodzoną, i urodzonym Panem Zbożnym Pawłowiczem Ciecierskim z Ciecierzyna bratem ciotecznym, u pewnych osób natenczas będących prawem dochodzić, które jej prawem przyrodzonym

przerzeczonej Pani Annie Stanisławownie Bączalskiej
Gostomskiej po matce jej Katarzynie Mikołajownie Woszczelewskiej w wielkiem Księztwie Litewskiem należą, aby w dochodzeniu ich strony genealogii albo rodzaju swego przed sądem którymkolwiek trudność albo wątpliwość jaka o tém nie była, ~~iż~~ iż Jej M. po matce swej z domu Litaworowskiego idzie, prosiła ~~nim~~ urzędu niniejszego grodzkiego Stężyckiego, aby jej świadectwo urzędowe według wiadomości swej o tém dał, o czem Urząd niniejszy dostateczną sprawę wziąwszy od ludzi którzy tego byli i są świadomi i którzy o tém świadectwo swe wydali, czyniąc dosyć żądaniu jej, dajemy taką attestacyę jej świadectwa ~~swej świa~~ swego urzędowego o tem, iż Jan Litawor Chreptowicz niegdy będąc Starostą Drogickim spłodziwszy dwie córki Annę i Zofiją, dał za Jerzego Iłłchorowicza Ościka Annę, jedną córkę, a drugą Zofiję dał za Jana Oborskiego do Mazowsza, z którym mieszkając, żadnego potomstwa nie mając, aż potém po śmierci jego szła była za Mikołaja Woszczelowskiego, z którym spłodziła trzy córki: Annę która była za Pawłem Stanisławowiczem Ciecierskim, Drugą Katarzynę która była za Stanisławem Bączalskim, które jej to świadectwo należy, a trzecia Zofija która była za Wielmożnym niegdy Stanisławem Stupeckim kasztelanem Lubelskim. A tak przerzeczona osoba jest własny potomek, to jest Pani Anna Gostomska jest własna córka Katarzyny Bączalskiej córki Zofii Litaworówny, prawnuczka tego Jana Litawora Chreptowicza, na co my ten list urzędowy tej attestacyi pod pieczęcią urzędową i z podpisem ręki urzędu tego dajemy.-

Jan Kazanowski z Kazanowa o tém świadectwo pewne daje jako się pisało wyżej, będąc tego dobrze świadomy, jako ten który był bratem Pani Matki Jej Mci Pani Wojewodzicowej ciotecznej rodzonej, a Jej Mci samej wuj jestem i ręką własną to zeznanie

pag 1053. podpisuję. —

Vol. VII 1599-1605

Oblata litterarum Universalium S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna komu by to należało oznajmujemy iż za wielkiemi i ważnemi przyczynami i potrzebami Rzeczypospolitej, a zgodnem zezwoleniem wszech stanów na tym sejmie walnym złożyliśmy i z uchwały sejmowej Uniwersałem tym naszym składamy sejmiki wszech województw, ziem i powiatów na miejscach zwykłych na dzień miesiąca Maja piętnasty w roku teraźniejszym. Na których to sejmikach przełożony będzie postępek sejmu tego i potrzeby te Rzeczypospolitej które na nie naciskają i do takowego potym opatrowania ich przystąpimy, do jakiego zgoda i zezwolenie stanów drogę nam poda. Acz na tym sejmie walnym teraźniejszym dla tych niebezpieczeństw które z wielu stron na Koronę nalegają, pozwolone jest od wielu województwom ruszenie pospolite wedle statutu Zygmunta Króla dziada naszego, niektóre zaś acz nie były temu przeciwne i rozumieli że pod ten czas obrony Rzeczypospolitej potrzeba, jednak o tym jako i o inszych sprawach wzięli namowę do braciej na tychże sejmikach o tym się znieść z bracią i do zezwolenia strony ~~te~~ tej prędkiej potężności przeciw nieprzyjacielowi i zabieżeniu niebezpieczeństwom nagłym przychylić się mają. O ukarowaniu także zgodnym namowa tamże na

sejmiku być ma i którymby województwom potrzebne się zdało czas, miejsca i porządek jego ma być naznaczony wedle konstytucyi dawnych około ukarowania uchwalonych tymże sposobem i warunkiem, jaki w tychże konstytucyach jest opisany. Acokolwiek ku dobrenu Rzeczypospolitej się postanowi do tego my się przychylemy i wedle tego w sprawach Rzeczypospolitej postępować będziemy. A iż na porozumieniu spólnym w tychże konsultacyach najwięcej należy aby się wszyscy do jednej sentencyi znieść mogli, tedy generalne sejmiki to jest w Wielkiej Polsce w Kole, w Małej w Korczynie, Mazowszu i Podlasiu w Warszawie, Pruskim Ziemiom w Grudziądzu na dzień dwudziesty dziewiąty Maja składamy, na których to sejmikach głównych znieść się społecznie mają przez posły swe ziemie wszystkie, jako które do którego miejsca i sejmiku należą, a nam o zgodzie swej oznajmić. Na wiarę tego i utwierdzenie ten uniwersał napisać i pieczęcią koronną zapieczętować rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 29 miesiąca Marca Roku Pańskiego 1600 panowania królestwa naszych Polskiego trzynastego, Szwedzkiego roku siódmego. Na własne Króla

pag. 165. J. M. rozkazanie

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej Łaski Król Polski

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, zwłaszcza Starostom i Dzierżawcom dóbr naszych w Województwach Krakowskiem i Sandomierskiem oznajmujemy, iż za gwałtownem niebezpieczeństwem i nagłą potrzebą Koronę wszystką

zachodzącym od nieprzyjaciela ku inszym sposobom ratunków i tego nieopuszczamy. Przeto rozkazaliśmy Urodzonemu Hieronimowi Rzuchowskiemu Harcerzowi naszemu, aby z dóbr naszych wszystkich województw pomienionych wybrańce sposobił i jako najprędzej wywiódł i one wedle potrzeby sporządził a na czas i miejsce od nas naznaczone z nimi przybył. Rozkazujemy tedy Uprz. i Wier. W. abyście za tym naszym Uniwersałem podług ordynacyi przodka naszego Króla św. pamięci Stefana wyprawiać się im rozkazali i żeby się to porządnie odprawowało pilnie dojrzeli, a mianowicie aby wszędzie godni do boju wysyłani byli. A ci którzy ich wyprawować powinni na rzeczy niezwykłe nie byli wyciągani, a zwłaszcza na bębny ani na proporce, gdyż my to zkądinąd opatrzyć rozkażemy, ażeby ci wybrańcy przy wolnościach ~~prz~~ prawem pospolitym obwarowanych i ich przywilejach byli zachowani. Rozkazujemy przytem Starostom naszym Sądowym i ich urzędom, aby te Uniwersały w grodziech, w miasteczkach jurysdykcyi swej obwołać i do wiadomości podać którym to należy wiedzieć rozkazali tak jakoby się w tym żadne zamieszkanie i zatrudnienie nie działo z niebezpieczeństwem Rzeczypospolitej. Czemu wszystkiemu aby się dosyć stało surowie rozkazujemy i tak mieć koniecznie chcemy dla łaski naszej i głównej Rzeczypospolitej potrzeby. Dan w Warszawie dnia 28 Lipca roku 1600, panowania Królestw naszych polskiego trzynastego, szwedzkiego roku siódmego. Sigismundus Rex. Sim. Rudnicki.

pag 211

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Urodzonemu Marcinowi Trojanowskiemu Staroście naszemu Szczyckiemu łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły. Między inszemi podatkami nam od Stanów na tym sejmie na obronę Rzeczypospolitej ukazanemi, jest pobór wodny u Fordana (1), który iż tylko ludzie kupieccy płacić powinni, inaczej się to rozeznać nie może, jedno za przysięgą sług albo faktorów, którzy janie statki wodą prowadzą. A iż się tego przeszłych czasów doznało, iż wielka część tych sług ku ubliżeniu skarbu naszego przysięgi własnej cielesnej nie oddawali, a jednak im zeznania jakoby uczynionej przysięgi były wydawane, zaczem nie tylko sami statki swe z przekupnem podczas zbożem przeprowadzali, ale i inszych kupców i żydów zbożem za swoje albo panów swych opowiedali i płacenia poboru uchodzić chcieli, przeto aby się takowa szkoda z tej miary napotym skarbowi Rzeczypospolitej nie działa, zwłaszcza iż teraz wszystko na zeznaniach takowych grodzkich będzie należało, napominamy W. W. abyś tego z pilnością przestrzegał i namiestnikom swym przestrzegać ~~~~ serjo przykazał żeby się nie ważyli wydawać zeznania przysięgi nikomu, któraby rzeczą samą z poklęknieniem i z położeniem dwu palców na krucyfiksie w takową (jako uniwersał uczy) rotę uczyniona nie była: Ja N. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Trójcy jedynemu, iż to zboże albo ten towar, którego jest tak wiele (i liczbę jego w recognicyi wyrazić), jest własnego urodzaju i gruntu i urobku Pana mego tego a tego, z majętności tych a tych, niekupione ni od

(1) w Vol. leg. II. 410 „u Fordona".

kogo, ani też nikomu porzedane, ani żadnym inszym kontraktem okryte, tak mię Panie Boże wspomóż i jego święta Męko. A tak napominamy W. W. i Urząd wszystek W. W. abyście tego z pilnością porzestrzegali, żeby każdy takową przysięgę w te słowa, jakiemi się wyżej opisało mutatis mutandis rzeczą samą oddawał, a inaczej aby mu z grodu W. W. attestacya wydawana nie była, w której niechby i ta przysięga którą kto odda, od słowa do słowa wpisana była, pod łaską naszą, i pod winami w prawie in tali casu opisanemi i nagrodą szkód skarbowi naszemu złąd urostych, o któreby Instygator nasz za delacyą tego któryby pobór u Fordana na skarb wybierał na Trybunał inter causas Fisci pozywać i czynić powinien był. Dan w Warszawie na sejmie dnia wtórego miesiąca Marca Roku Pańskiego 1601, panowania Królestwa naszych polskiego czternastego, szwedzkiego ósmego. Sigismundus Rex. Sim. Rudnicki.

pag 289

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Urodzonemu Marcinowi Trojanowskiemu staroście naszemu Stężyckiemu, a w niebytności jego podstarościemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły. Jest od żupników naszych Krakowskich zlecona Komora solna Stężycka urodzonemu Stanisławowi Lichtenberkowi słudze naszemu, który aby tem lepiej i snadniej powinności sobie zlecone odprawować mógł, chcemy tego po Wier. T. abyś mu we wszystkiem co niotaszcza do zawiadowania tam tej komory solnej należeć będzie pomocen był, pilnie bez

tego przestrzegając aby sól ruska i żadna insza okrom krakowskiej na komorze i po brzegach stężyckich składana i tam przedawana nie była i w zabranianiu składania i przedawania wszelakiej inszej soli abyś strażnikom tamecznej komory za oznajmieniem ich pomocen był, dla łaski naszej i swojej powinności. Dan w Warszawie dnia 3 miesiąca Kwietnia, Roku Pańskiego 1601, panowania Królestw naszych Polskiego czternastego, szwedzkiego
fol. 303. roku ósmego. Sigismundus Rex. Hieron. Cielecki.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej Łaski Król Polski. Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie starostom i dzierżawcom dóbr naszych i ich podstarościm, namiestnikom i urzędnikom, do których ten list nasz przyjdzie uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Iż dla większej potężności i prędszej wyprawy przeciwko temu nieprzyjacielowi, który bez dania przyczyny do ziemie Inflanckiej wtargnął i zamki w niej nasze i Rzeczypospolitej posiada, potrzebna być rozumiemy aby też wybrańcy byli ruszeni i do wojska naszego albo gdzie będzie zdanie Hetmana Koronnego obróceni. Przetoż zlecilismy szlachetnemu Jakóbowi Dzikowi Rotmistrzowi do tego zdawna naznaczonemu, aby w województwach Sandomierskim i Lubelskim ze wszystkich dóbr naszych wybrańce zgromadził i zebrał a potem wiódł je na to miejsce gdzie im będzie od Hetmana Koronnego naznaczono. Rozkazujemy tedy aby pomienionemu Rotmistrzowi było pozwolone za tym listem naszym wszędzie w dobrach na-

szych takowe wybrańce rzmyktym sposobem i porządkiem zbierać i wywieść według zlecenia naszego wybrańcom także samym którzy do tego zdawna są naznaczeni albo teraz wybrani będą, rozkazujemy aby nic nie mieszkając i najporządniej wyprawowali się na tę potrzebę naszą i Rzeczypospolitej do Inflant tak jako od Rotmistrza sposób do tego będzie pokazany. Wójtom też, włodarzom, watamanom i innym we wsiach naszych zwierzchność jaką i rozkazowanie nad inszemi poddanemi mającym i gromadom wszystkim rozkazujemy, aby w * wyprawowaniu tych wybrańców omieszkania żadnego nie czynili, pod srogim karaniem naszym, a starostowie i dzierżawcy także i ich namiestnicy oglądać się o tym na prawo pospolite i dla Łaski naszej aby inaczej nie czynili. Dan w Warszawie dnia 28 miesiąca Marca roku Pańskiego 1601, panowania Królestwa naszych Pol-
fol. 335. skiego czternastego, szwedzkiego roku ósmego. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum S. R. M.
ratione expeditionis advocatorum.

Zygmunt trzeci z Bożej Łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie starostom i dzierżawcom dóbr naszych królewskich, i ich podstarościom, namiestnikom i urzędnikom do których ten list nasz przyjdzie, uprzejmie i wiernie nam miłym Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Potrzebna być rozumiemy, aby dla dalszego poparcia wojny inflanckiej wybrańcy byli ruszeni i do wojska naszego albo tam gdzie Hetmanowi naszemu Koronnemu będzie się najpotrzebniej zdało obróceni, dla czego zlecilimy szlachetnemu Hieronimowi Rzuchowskiemu Rotmistrzowi

do tego od nas naznaczonemu, aby w Województwach Sandomierskim i Krakowskim ze wszystkich dóbr naszych wybrańce zgromadził i zebrał i wywiódł je na to miejsce gdzie mu będzie od Hetmana Koronnego naznaczone. A przytym zleciliśmy mu i to, aby o tych co z wojska pouciekali z pilnością się wywiadował i one do kupy zebrawszy dziesiątego z nich, losy między nimi puściwszy, do więzienia starostów albo dzierżawców naszych oddał. A starostowie albo dzierżawcy do dalszej nauki naszej onych w więzieniu pilnie dochować mają, żeby za takowe występki według nauki naszej pokarani być mogli. O czym też Rotmistrz pomieniony świadectwo i regestr dostateczny tych, którzy do więzienia podani będą, nam przynieść i okazać będzie powinien. Rozkazujemy tedy, aby pomienionemu Rotmistrzowi nie było broniono i owszem wolno wszędzie pozwolono tak wybrańce takowe zwykłym sposobem i porządkiem zbierać i wywieść, jako i tych co pouciekali poimać i do więzienia oddać według zlecenia naszego; wybrańcom także samym, którzy do tego zdawna są naznaczeni, albo teraz wybrani będą, rozkazujemy aby niemieszkanie wyprawili się na tę służbę naszą i Rzeczypospolitej jako najporządniej, tak jako od Rotmistrza sposób do tego ukażą. Wójtom także, włodarzom, watamanom i innym we wsiach naszych zwierzchność jaką i rozkazowanie nad inszemi poddanemi mającym i gromadom wszystkim rozkazujemy, aby w wyprawowaniu tych wybrańców omieszkania żadnego nie czynili pod srogim karaniem naszym, a Starostowie i Dzierżawcy, także i ich namiestnicy oglądając się w tym na prawo pospolite i dla łaski naszej aby inaczej nie czynili. Dan w Wilnie dnia

22 miesiąca Lutego Roku Bożego 1602, panowania Królestw naszych Polskiego piętnastego, szwedzkiego

pol. 463. roku ósmego. Sigismundus Rex. – And. Lipski.

Przywilej dany przez Zygmunta III d. 25 Kwiet 1601. Klasztorowi Bernardynów w Radomiu, na wydawanie im przez lat 3. darmo ze Stryjeckiego składu 10 beczek soli. – Takiż jak wyżej. – pol. 484. –

Oblata litterarum Universalium S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Za wielkiemi i ważnemi potrzebami Rzeczypospolitej zniósłszy się z Pany Radami naszemi, złożon był przez nas sejm walny koronny na dzień 22 miesiąca Styczna w Warszawie, folgując zwyczajowi chociaż się już wielkie niebezpieczeństwa od powietrza pokazowało, jednak nadzieja była że za nastąpieniem mrozów miała ta kaźń Pańska ustać. Teraz iż się zima niestatecznie pokazała i często nas wiadomości dochodziły że nie ustawało jeszcze to powietrze, ponieważ sejmu dalej odkładać potrzeba Rzeczypospolitej żadną miarą nie dopuszcza, za porozumieniem się z Pany Radami którzy przy nas są, zdało się to co rzecz sama wyciskała aby odmienione miejsce sejmowi i insze naznaczone było te takowe miejsca na któreby miał być sejm przeniesiony z pilnością upatrując jedne iny bacząc temuż niebezpieczeństwu podległe, drugie jako Lublin świeżo ogniem nawiedzone i insze przeszkody mające, także nie najdując na ten czas i strony dobrego powietrza bezpieczniejszego i do inszych wszystkich tak wielkiemu zjazdowi przynależących wygod

sposobniejszego nad miasto Kraków. Na to miejsce sejm walny na tenże dzień jako przedtym od nas był naznaczony tojest na dzień 22 Stycznia przenosiemy i w Krakowie jemu miejsce naznaczamy i wszystkiem do wiadomości Uniwersałem tym naszym przywodzie-my. Dan w Krakowie dnia 10. miesiąca Decembra Roku Pańskiego 1602, panowania naszego polskiego piętnastego, szwedzkiego dziewiątego. Na własne Króla J. M. rozkazanie. Pe. Tylicki Ep. War. R. P. Vicecanc.

fol. 568.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Urodzonemu Marcinowi Trojanowskiemu Staroście naszemu Stężyckiemu, wiernie nam miłemu, łaskę naszą krolewską. Urodzony wiernie nam miły. Zleciliśmy szlachetnemu Heljaszowi Sutowskiemu Strażnikowi naszemu, aby soli zamorskiej i ruskiej na składy i miejsca te gdzie sól nasza krakowska zachodzi i przedawana bywa, lądem i wodą prowadzić ani tam przedawać niedopuszczał. Co aby tem skuteczniej przezeń odprawiono i wykonano było, napominamy i rozkazujemy Wier. T. abyś z powinności swej w Starostwie naszym Stężyckim na ten czas dzierżawy swej w zabranianiu zamorskiej i ruskiej soli Strażnikowi naszemu pomocen był i urzędem swym tak w miasteczkach, jako i we wsiach naszych przykazał, aby soli zamorskiej i ruskiej składać ani tam przedawać nie dopuszczali i owszem onę jeżeliby się tam kto ważył składać albo przedawać zabierali i wniwecz obracali, dla łaski naszej W. T. inaczej nie uczynisz. Dan w Krakowie dnia 10 miesiąca Marca R. P. 1604. panowania Królestwa naszego Polskiego 17, Szwedzkiego dziesiątego. Sigismundus Rex. Hieron. Cielecki.

fol. 817.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej Łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, zwłaszcza starostom i Dzierżawcom a w niebytności ich podstarościm i namiestnikom, także poddanym wszystkim w Województwach Rawskim i Płockim oznajmujemy, iż za gwałtownym niebezpieczeństwem i ustawicznemi na ziemie Inflanckie od książęcia Karolusa najazdy, ku inszym sposobom ratunków i tego niepomieszczamy wyprawowaniem wybrańców. Przeto rozkazaliśmy urodzonemu Aurelmowi Kotliczowi, aby z dóbr naszych wszystkich województw pomienionych wybrańce sposobił i jako najprędzej wywiódł, one wedle potrzeby sporządził, a na czas i miejsce od nas naznaczone z niemi przybył. Rozkazujemy tedy Upr. i Wier. W. abyście za tym Uniwersałem podług ordynacyi przodka naszego Króla świętej pamięci Stefana wyprawiać się im rozkazali i żeby się to porządnie odprawowało pilnie dojrzeli, a mianowicie aby ludzie godni do boju wysyłani byli, a ci którzy ich wyprawować powinni, na rzeczy niezwykłe nie byli wyciągani, a zwłaszcza na bębny ani na proporce, gdyż my to zkądinąd opatrzyć rozkażemy, ażeby ci wybrańcy przy wolnościach swych prawem pospolitym obwarowanych i ich przywilejach byli zachowani. Rozkazujemy przytem starostom naszym Sądowym i ich urzędom aby te uniwersały w grodziech i w miasteczkach jurysdykcyi swej obwołać i do wiadomości podać którym to należy wiedzieć rozkazali, tak jakoby się w tem żadne omieszkanie i zatrudnienie nie działo z niebezpieczeństwem Rzeczypospolitej, owszem iż czas i pora

wojenna już następuje, aby nienaszkanie ta wypra-
ma działała się, czemu wszystkiemu aby się dosyć stało
surowie rozkazujemy i tak mieć koniecznie chcemy
dla łaski naszej i głównej Rzeczypospolitej potrzeby.
Dan w Krakowie dnia 30 Maja roku 1604, panowania
królestw naszych polskiego siedmnastego, szwedzkiego
fol. 867 jedenastego. Sigismundus Rex. Sim. Rudnicki.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć
należy, zwłaszcza Starostom i Dzierżawcom, a w nie-
bytności ich podstarościom i namiestnikom, także
poddanym wszystkim w dobrach naszych w Woje-
wództwie Mazowieckim oznajmujemy, itd. jak
fol. 868 wyżej. 30 Maja 1604 r.

Oblata per Capitaneum Grabovviecen.

Przyszedłszy do akt lutecznych urodzony Jerzy
Ciecizzowski starosta Grabowiecki i urodzony Sta-
nisław Czechowicz Marszałek ziemi Zwojdzkiej,
posłowie na sejm świeżo przeszły obrani, swém i
inszych posłów, którzy tejże sentencyi byli imieniem,
opowiadali, że poruczone od braci mając stara-
nie o uchwale rzeczy niżej opisanych, czynili je
jako mogli najpilniejsze i w wotach swoich o nich
przełożywszy i do deputatów na dozieranie wol i spi-
sowanie konstytucyi wysadzonych terminacyą ich
podawszy, a że za nieszczęściem jakiemsi nie zda-
rzyło się aby oświadczyli, że nic na nich nie zeszło,
jako konformowali byli o rzeczach tych konsty-
tucye, podali je tak od słowa do słowa:

Wolności elekcyi.

Z łaski i dobroczynności naszej królewskiej i z chęci ku pomnażaniu wolności szlacheckich, konstytucyę Henrykowską i naszą anni 1593 o wolności elekcyi nie tylko reassumujemy i utwierdzamy, ale i tego dokładamy, że tak pod odjazd nasz, jeślibyśmy do Szwecyi odjechać mieli, jako też pod bytnością naszą i sukcessorów naszych królów Polskich i w interregnum i żadnego czasu nie ma być koronacya żadna czyniona, ale in interregno ma być wolna elekcya a po niej koronacya i ktoby tak z obcych chciał co innego gwałtem dopinać, albo też i domowi chcieli, albo na to radzili, albo do tego się przykładali, ci mają być za perduelles poczytani i konfederacyi Korczyńskiej starej in hoc puncto postępek ma być przeciwko nim rozciągniony: i teraz przy tym naszym pozwoleniu wszystkie stany za konfederacyą to przyjmują, i stać przy tym statecznie sobie obiecują.

De autoritate Senatus i o małżeństwie naszym.

Wedle uchwały króla Zygmunta Augusta i konstytucyi Henrykowskiej wszystko za spólną wszech Panów Rad radą czynić będziemy w deliberacyach o sprawach Rzeczypospolitej, jako i w sądzeniu spraw wszelakich. Więc in diversitate sententiarum Senatus przy tym konkluzya nasza zostawać ma, którzyby się najbliżej ku wolnościom, prawom i zwyczajom wedle każdej ziemi i dobrému Rzeczypospolitej stosowali. I dwoje Senatus Consulta przez senat o małżeństwie naszym podług Konstytucyi Henrykowskiej uczynione, w cale zachowamy i naru-

szać ich nie będziem.

Vacantiae.

Vacantiae wszystkie duchowne i świeckie, koronne i Ziemskie i W. X. Lit. i dworne obojga narodów i wszech ziem Rzeczypospolitej przed sejmowa, proporzycyą będą zawżdy przez nas rozdane. A te coteraz jeszcze wakują najdalej za tydzień i także gdy kogo na wyższe prawmujemy miejsce, co tymże tygodniu miejsce jego komu innemu wedle prawa ma być od nas dane.

Pacta

Pakta wszystkie które jedno były między Koroną, tą a Państwy przyległemi renowować mamy i posłać posty o tém do Panów przyległych.

Mieszkanie Senatorów.

Iż wedle konstytucyi Henrykowskiej mają przy nas mieszkać obecnie niektórzy senatorowie, tedy do mieszkania tego deputujemy na pierwsze pół roka.... na drugie.... na trzecie.... na czwarte.... za których wiadomością i radą wszystko odprawować będziem. I także urzędnicy nasi obecnie odprawować mają, salarium świeckim senatorom według tychże artykułów Panowie podskarbiowie Koronni Koronnym, a litewskim senatorom ze Skarbu naszego bez odwłoki oddać powinni, pod zapłaceniem de suo takiejże drugiej summy, ad instantiam każdego senatora, o co forum peremptorium na Trybunałach tak koronnych jako i litewskich inter causas officii albo obligatorias pro arbitrio actorum ukazujemy.

Skarb.

Z prowentów naszych żaden kwit ważny nie ma być, jedno podskarbiego Koronnego i wszystkie prowenty mają

być do niego znoszone, któremi będziem szafować wedle statutu Kazimierzowego de bonis regalibus i Konstytucyi Piotrkowskich: o pozwoleniu czwartej części, o wychowaniu starost i de meritis. A żaden inszy nie ma procentów naszych odbierać i chować, tak swój jako i cudzoziemiec; a cudzoziemiec nie ma i dóbr naszych i prowentów trzymać sub poena confiscationis bonorum za pozwaniem na Trybunał.—

Dwór

Płacę Dworowi naszemu nie ma Podskarbi umniejszywać, gdyż to po śmierci królów zwykło wielkie zatrudnienie czynić i rozszarpywanie zbiorów królewskich.

Cognitia o Lustracyach

Uważenie lustracyi ma być na sejmie, jako za Króla Zygmunta Augusta było, przez Podskarbiego i Deputaty z Senatu i z Posłów, aby i per favorem co prowentów R.P. i naszych się nie upuszczało i zbytniem podniesieniem podatków i onera poddanych dobra nasze i Rzeczypospolitej nie niszczały i na poprawę zamków żeby wzgląd był.

O summach Neapolitańskich

Acześmy od Trybunału koronnego wzięli świadectwo ze strony summ neapolitańskich żeśmy są własnym dziedzicem królowej Bony, jednak stoimy statecznie przy paktach i te summy nie mają należeć jedno Koronie Polskiej i W. K. Lit. jako spólnej Rzeczypospolitej. Co osobnym naszym pismem pod podpisem naszym i pieczęcią szwedzką stanom tej Rzeczypospolitej warować obiecujemy.

Żołnierz kwarciany

Żołnierz kwarciany ma być za Dnieprem, gdzie

obiecujemy wedle Pakt uczynić, żeby ci, którzy by co najbliżej Ordy ustawicznie byli i incursiae tatarskie hamowali.

Hospodarzyk moskiewski

Zabiegać temu będziemy wszelaką pilnością i siłami naszemi aby ten rozruch który się stał za okazyą prowadzenia Hospodarzyka moskiewskiego uciszony był i żeby od Hospodara Moskiewskiego ani Korona, ani W. Ks. Lit. żadnej szkody nie wzięło. A przeciw takim którzy by ważyli się wszelakie pakta w postronnem rozruszać i jako przeciw perduelles ma być postąpiono.-

Okazowanie i pospolite ruszenie w Koronie i W. X. Lit.-

Okazowanie wszystkim województwom składamy na dzień ..... które ma być wedle warunku i konstytucyi Króla Zygmunta odprawowane. A co się dotycze pospolitego ruszenia, tedy konstytucyą Anni 1593 o tym uczynioną reassumujemy, cum ea melioratione, iż jeśliby tego potrzeba ukazowała, a nieprzyjaciel na Koronę i W. X. Lit razem nastepował, tedy za pozwoleniem wszech stanów pospolite ruszenie koronne państwo i granic koronnych, a pospolite ruszenie litewskie państwa i granic W. X. Lit. podczas niebytności naszej bronić będą. A gdzieby na jedną tylko stronę przypadło niebezpieczeństwo, tedy spólnie się bronić mają, zachowując wedle konstytucyą de divisione belli faciendo

Jurisdictia na Szkoty.

Przywilej od Junga na Jurysdycyą, popis i Hetmaństwo nad Szkoty od nas temu nadany kassujemy i abrogujemy. A tak tej władzy używać nie ma sub poena capitis et confiscationis bonorum za przekonaniem go u Trybunału. I żaden inszy na jego miejsce nastawiany

nie ma być, ani na żaden inszy naród, ale wszyscy ordinariis Magistratibus et jurisdictionibus mają podlegać gdyż niet tylko cudzoziemiec żadnej jurisdykcyi w Polsce mieć nie może, ale wedle przywileju Jagiełłowego żadnych urzędów przyczyniać nie mamy. A zwykle we wszystkiem wiale mamy zachować nie derogując im owniowczem.

Zniesienie oprawy

Oprawę Królewej Jej M. ś. pamięci Małżonki naszej aby na potym niebyła okazya do jakiej dysmembracyi tak w Koronie Polskiej jako i W. X. Lit. znosimy. A posag z poborów na tym sejmie pozwolonych, ma być synowi naszemu Królewiczowi J. M. Władysławowi odłożony. Co się dotycze przywianku i donum nuptiale, to oboje śmiercią Królewej Jej M. zniosło się.

Tytuły nowe cudzoziemskie

Tytułów dziedzicznych mimo szlacheckie tych przy którycheśmy je tu na stolicę Królewską przyjechawszy zastali nienaruszając, wszystkie nowe pod panowaniem naszym wniesione, znaszamy, et inhabiles ad capiendas et gerendas dignitates et officia in Regno Poloniae decernimus juxta vetera jura polonica.

Pieczęci Koronne i W. X. Lit.

Do Prus, do miast portowych i nigdzie w Koronie i w W. X. Lit. i do Inflant nie będziem w żadnych sprawach wydawać żadnych listów pod sygnetem, i żadną inną pieczęcią ani sygnetem, ale coby do Korony należało wychodzić ma pod pieczęcią która koronną, do W. X. Lit. pod litewską, a do Inflant pod obiema, pod koronną i Litewską.

Pokój w religii

Pokój inter dissidentes de religione ma być zachowany

do kompozycyi między stany, składany zjazd stanowi duchownemu i świeckiemu.... na którym ma także nanowa być o dalszych warunkach i zadzierżaniu tego pokoju inter homines et diversiae religionis et de juribus Patronatus et de foro cum Spiritualibus i o innych civiles controversias zniesienie, a interim postępki wszystkie prawne około dziesięcin et jura patronatus mają być zadzierżane. W rozdawaniu wakancyi na merita będziem patrzyć jakośmy powinni, nie na religią którą by kto trzymał.

De foro.

Forum osoby Duchowne we wszystkich sprawach tak grunt zachodzących, jako i wszystkie inne potoczne ziemskie krzywdy mają mieć przed sądem ziemskim, a w grodzie in articulis civilibus castren. salva appellatione na Trybunał, a in criminalibus mają się starać Jch. M. P.P. Duchowni aby tu w państwach naszych determinate koniec swój brali. Także i o prescriptyach dóbr szlacheckich z stanem duchownym a do tego czasu akcye w których by się taka controversia zaciągała, in suspenso być mają, a jako w Koronie tak i w W. X. Lit. zachować się mają.

O preskrypcyi krzywdom

Niezapłacenia czynszów wyderkafowych i dziesięcin, possesorowie ich dochodzić mają jure mediante in triennio.

De composito judicio duchownych i świeckich w W. X. Lit. na Trybunale.

Sprawy które przypadają duchownych a świeckiemi in pari numero duchownych i świeckich według zwyczaju W. X. Lit. na miejscu osóbnym, nie przeszkadzając sądom głównym odprawować się mają. Na co dzień ortorkowy według zwyczaju naznaczany.

A osoby duchowne jako zasiadaią między Trybunalisty gdy się sprawy ludzi swieckich odprawuią, tak do spraw swieckich udawać się nie mają.

O Annatach.

Annaty Ich M. Panowie Duchowni do Kwarty de facto oddawać mają initio facto a modernis possessoribus sub poena duplicis Annalae wedle konstytucyi, o co forum na Trybunale naznaczamy inter causas Fisci.

O nabywaniu dóbr ziemskich

Przychylając się do ustaw dawnych deklarujemy, że osoby Duchowne bona terrestria Ecclesiis quomodocunque adscribenda et adpropriandа sive incorporanda, a nie kupnem ani żadnym sposobem nabywać i zapisów na ziemskich majętnościach otrzymawać nie mają, aby się wojenna służka nie umniejszała, na się jednak privatim każdemu kupować wolno dobra ziemskie, których jeśliby za żywota nie abył, po śmierci na powinne wedle zwyczaju spadać mają. A jeśliby kto jałmużnę którenu kościołowi albo zakonowi oddać chciał wedle sumienia swego, to summą gotową niechaj odprawuje. –

O religii Greckiej.

Ludzie religii Greckiej uspokajając, obiecujemy wakancye duchownych dostojeństw według prawa ludziom tego wyznania i zwierzchności religii Greckiej dawać, tak jako antecessorowie nasi dawać zwykli, tych jednak którzy posłuszeństwo kościołowi Rzymskiemu oddali przy tych beneficyach zostawując do żywotów ich. A iż bannicye u exkommunikacye ratione tej differencyi in religione zaszły, tedy mocą tego sejmu padnosimy i postępki tych bannicyi otrzymane kassujemy, i proces prawny między ludźmi religii Greckiej utriusque

tak w Koronie polskiej jako i W. X. Lit. znosimy, warujące to, iż żaden z duchownych i świeckich do posłuszeństwa zwierzchności inszej mimo Canony ich dawne przymuszon być nie ma.

Disciplina militaris

Zabiegając swawoleństwu, którego się wiele namnożyło między służebnemi ustawiamy i za wieczne prawo mieć chcemy: najprzód starać się ma Hetman aby Rotmistrze i Porucznicy budzie osiedli szlachcicy w sprawach rycerskich dobrze ćwiczeni na wszelaką potrzebę Rzeczypospolitej z województw promiscue jednako i równo przyjmowani byli, którym nagrody za służby ich od nas powinne będą. Rotmistrze albo ich porucznicy sami obecnie mieszkać przy rotach powinni będą, a jeśliby którenu z nich dla gwałtownej potrzeby odjechać przyszło, aby to za wiadomością Hetmana albo przełożonego było, a na czas od Hetmana albo przełożonego zamierzony powinien się do roty stawić. Pisarz Polny który je monstrować i popisować będzie ma być szlachcic osiadły, przysięgły. Takowy żołnierz ma stać wszcie obozem w polu, albo gdzie się będzie zdało potrzebno; jednak w przyległych wojsku włościach. Żywności według ustawy Hetmańskiej habita ratione caritatis annonae za gotowe pieniądze kupować i kosztem swym sobie odwozić ma. Także i w zimie Hetman leże ma rozdawać według zdania swego w dobrach tylko Rzeczypospolitej nie wyciągając żadnym sposobem ani biorąc w dobrach szlacheckich podwód, stacyi i nijakiej żywności. Postanawiamy też, aby krzywd, szkód, gwałtów ani bezprawia osobie jakiegokolwiek stanu tak w ciągnieniu, ściąganiu, jako i stanowiskach

żaden z nich czynić nie śmiał. Podwód, stacyi i żywności tak z poddanych Rzeczypospolitej, jako Duchownych i szlacheckich wyciągać aby się żaden nie ważył, ale wszystką żywność za pieniądze kupować wedle ustawy mają, pod winą sta grzywien polskich et reffusione damnorum corporali juramento subditorum actoris taxandorum in civili excessu, o co ma mieć forum przed Hetmanem, Rotmistrzem, albo Porucznikiem. A jeśliby Hetman będąc jurisdice requisitus a excessu przez Rotmistrza uczynionego sprawiedliwości nie uczynił, tedy pro excessu suo Rotmistrz ma być pozwany ex officio na Trybunał, in excessu vero criminali przez Hetmana z Rotmistrzami albo też u bliższego Grodu cum arbitrio actoris być ma salva appellatione do Trybunału sądzeni i karani być mają. Towarzysze i ich pacholikowie Rotmistrzów swoych Regimentowi podlegać i posłuszni go być mają. A Rotmistrz każdy nad Towarzyszem i Pacholkiem roty swojej zupełną jurisdictią mieć ma i exekucyą czynić in civilibus, zostawujące tylko in criminalibus nobili non autem plebejo salvam appellationem do Hetmana, do którego czasu obwiniony durante appellatione, ma być w ślubie, de parendo juri sub amissione causae et honoris. Żołnierze Hetmanowi i jego Porucznikowi według artykułów wojennych przezeń publikowanych posłuszni być mają, od którego albo urzędu jego ma być sprawiedliwość każdemu czyniona in instanti peremptorie. A jeśliby Rotmistrz z Towarzysza i jego Pachołka sprawiedliwości, o którą by był urzędownie requirowan nie uczynił, Rotmistrz albo Porucznicy ich ex officio

famulatus na Trybunał excessowi przyległy pozwani peremptorie inter causas officii, albo inter causas obligatorias respondere et in illo termino de suo satisfacere będzie powinien, a exekucyą Starostowie sub amissione capitaneatus ad instigationem partis laesae czynić będą powinni. A włodzenie pozwu ma być in bonis lub w stanowisku onego, aby tylko pozwanemu do wiadomości mogło przyjść, którego pozwu położenie w Grodzie przyległym onych dóbr ma być uczyniona rellatia, a termin sześć niedziel od położenia pozwu praefigowan być ma. Okrom żeby byli w ciągnieniu albo dziele z nieprzyjacielem, quo casu post reditum za sześć niedziel ma być zamierzon. To też warujemy, aby jako Rotmistrze tak i Towarzystwo ich na żadne swe i przyjaciół swoich prywatne potrzeby, granice, sejmiki, żołnierzów tych nie ważyli się używać, a osobliwie in oppressione nobilium cujusvis conditionis libertatem omnium incolarum Regni Magnique D. Lit. sub poena bannitionis. Takiejże poenie podlegać mają, którzyby się ważyli też mieć albo stanowiska tak za listy Hetmańskiemi jako i sami przez się w majętnościach szlacheckich, oprócz w ciągnieniu przenocowania i to bez czynienia szkód, bez brania stacyi i podwod zachować się mają sub eadem poena ut supra. A w tym sądzeniu żołnierzów modo ut supra byłby też i na gardle albo poczciwości był który skaran nie ma być decret przywiedzon in disquisitionem. In causa criminali gdyby reus zjechał, ma być

in absentia wedle starych zwyczajów przeciwo onemu postąpiono i decret Hetmański do każdów podany i execucya wedle niego od wszech czyniona być ma. A iż ludzie swawolni najdują się, którzy koła, bunty i Konfederacye w wojsku czynią, za czym Rzeczpospolita przychodzi w wielkie niebezpieczeństwo, zabiegając temu dajemy moc Hetmanom Autorów, Pryncypałów i Adherentów ich na gardle karać, a jeśliby się absentowali, in poenam infamiae zdać. A gdzieby też takowi swawolni zwróciwszy się z wojska wyjechawszy w dobra Rzeczypospolitej, duchowne albo świeckie wjechali, takowi za perduelles mają być miani i gwałtowi ich bronić się ludziom wszelakiego stanu pozwalamy i gdzieby w tym swawoleństwie który z nich zginął, jako o głowę, tak o żadne szkody tam nobilis quam plebejus requirowan być nie ma. A jeśliby się trafiło i necessitas Rzeczypospolitej to wyciskała, żeby obcego narodu ludzie Rotmistrze wywiedzeni byli, pod tęż konstytucyę podpadać mają i sprawiedliwość w obozie juxta excessus quantitatum przez Hetmana, Rotmistrza albo i Porucznika czyniona in instanti być ma. A iż za związkiem Państw przez Unią, jako Consilia tak i Auxilia Korony i W. X. Lit. spólne i nierozdzielne być mają, tak i ta disciplina militaris jednako Koronie, jako i W. X. Lit. być ma, którą tak deklarujemy. Gdzieby tego potrzeba z uchwały sejmowej ukazała, żeby ku obronie Państw Koronnych żołnierz W. X. Lit. być miał, ażeby w Państwach Koronnych krzywdę, szkodę, albo jaki gwałt uczynił, tedy nie excipuje się a foro, także w Koronie

powinien się usprawiedliwić, tam in civilibus quam in criminalibus causis, jako wyżej o tym jest napisano. A urzędy grodzkie koronne i W. X. Lit. executią uczynić powinny sub poena ut supra. Tymże sposobem żołnierz koronny w W. X. Lit. tam in civilibus quam in criminalibus, nie excipując się a foro, tamże w W. X. Lit gdzie będzie requisitus respondować powinien i urzędy w Koronie i w W. X. Lit. exequować mają sub eadem poena ut supra contra negligentes officiales decernentes. Konstytucye około wolności czynienia kół, porywania na sejm gdyby który zjechał, nie sądzenia towarzyszy poruczników, które swywoli żołnierskiej wrota otworzyły, znosimy, a wedle tej teraźniejszej aby Hetmani i żołnierze się zachowali tak w Polskiej Koronie jako i w W. X. Lit. uchwalamy. Gdyby też z jakiej przyczyny tak od urzędu Hetmańskiego jako od kogokolwiek innego porywany który był o criminalny exces na sejm, tedy takową sprawę, ante alias omnes mamy rozsądzić.

Merita

Zabiegając umniejszeniu zwyczajnych nagród obojga narodu ludzi nam i Rzeczypospolitej zasłużonych, niemamy dóbr stołu naszego, oprócz tych które są w prawie koronnym i W. X. Lit specificowane, na ekonomije więcej obracać.

O porządku i zatrzymaniu ziemie Inflanckiej i Estoniej.

Upewniamy stany obojga Narodu, że ziemia Inflancka iż Estonja przy Koronie i W. X. Lit. krom żadnej wątpliwości, bez wszego impedimentu wiecznemi czasy zostanie. Czego aby

ci którzy opatrzenia w pomienionych prowincyach
mają, pewniejsi byli, mandatów z Kancellaryi
Inflanczykom regis proditionis pro restitutione
bonorum wydawać nie pozwolemy. A iż są nie-
którzy Inflanczycy, którzy non declinando ad ho-
stem, statecznie przy nas i przy Rzeczypospolitej
trwali i podczas wojny wiernych ich P.P. Hetma-
nowie uznawszy, onym świadectwo dali, takowi
jako przy possesyach swych nienaruszenie zostają,
tak i łaskę naszą za oddawaniem nam wiernych
służb swych im ofiarujemy, a do indigenatum
polskiego albo litewskiego na sejmie za pozwole-
niem wszech stanów przypuszczać mamy. A że-
by te ziemie od zdrad wolne były, ludzie tak
polskiego jako i Litewskiego narodu, którym opa-
trzenia w nich przez nas konferowane będą, sub
confiscatione eorundem bonorum nie będą ich nigdy
nikomu inszemu przedawać, choćby też i kon-
sens od nas na to dany był, jedno Polakom a
Litwie, albo tym tylko Inflantom, którzyby in-
dygenami byli uczynieni. Przywilejów nadaniu
w tych obudwu ziemiach Pieczętarze inaczych
wydawać nie mają, jedno jako jest dawna forma
w Kancellaryach przywilejów Inflanckich za ante-
cessorów naszych, i nas samych, osobliwie nie za-
chowując w nich nic juris Ecclesiae Romanae tojest
Arcybiskupstwa Rygskiego i wszystkich biskupstw
tych obudwu prowincyi, gdyż autoritate Gregorii trede-
cim Pontifices Romani przez Króla J. M. Stefana na
miejsce ich jest fundowane biskupstwo Wendenskie
które wedlug tych fundacyi cum suis juribus et prae-
rogativis zostawać ma.—

O Commisarzach i Commissiach.

Commisarze za powściągnieniem a Collateralibus nie mają dalej jeździć, ale strony prawem z sobą rozpierać się mają, słusznie li albo nie zakancowani są, jeśliby więc co uczynili nad to ma to być irritum i pozwany na Trybunał każdy z nich poenam centum marcarum ma luere. Commisye wszystkie przez liczby Commisarzów w prawie pospolitym opisane odprawione wcale zachowując pozwy wszystkie na stronę i commisarze adcassandas commissiones wydane, cassujemy i wniwecz obracamy, dzierżąc się w tym konstytucyi przez Przodki nasze i nas uczynionych. A Commisie ~~[illegible]~~ według praw danych Pieczętarze nasi wydawać każdego czasu powinni będą.

O Commissiach w W.X. Lit. dóbr naszych Duchownych i Świeckich

Iż często zachodzą różnice między dobry naszemi także duchownemi gdzie jus Patronatus mamy, a między dobry szlacheckiemi, tedy postanawiamy aby wszystkie Commisie W.X. Lit. odtąd odprawowane były in toto jako w Koronie

O Tumultach

Życząc tego aby pod panowaniem naszym ludzie condycyi wszelakiej w pokoju mieszkali i prawem się jednym contentowali, postanawiamy, aby żaden między tumultów i gwałtów, także nachodzenia, rozbojów i ushitstwa i łupiestwa czynić się nie ważył osobom i domom jakiejkolwiek vacantiej oddanym, które tumulty i excessy urzędy Starościc i miejskie za instancyą strony ukrzywdzonej hamować mają według Constitucyi o Tumultach anno 1593 postanawiamy, którą in eo passu ~~reassumujemy~~ reassumujemy,

deklaruję to samo w tej constitucyi, iż autores tumultów i excessów tych tylko impossessionatos inaczej karać Starostom i Urzędom miejskim wolno doczekając informacyi od Trybunału

Sądy sejmowe.

Sądy sejmowe acty criminalnych odprawowane być mają wedle regestru, który porządnie secundum numerum spisany a nie odmieniany i dla tego na początku sejmu ad acticandum do ksiąg grodzkich, miasta tego gdzie się sejm odprawować będzie przez Referendarza podawany być ma, a spraw na jednym sejmie z regestru tak actikowanego niedosądzonych, na inszych potym póki ich stawać będzie dosądzać, a potym dopiero insze pośledzej, które na drugi regestr acticowany wpisane są.

O cłach.

Przywilegia miast strony ceł mają in suo esse zostawać wedle tego jako ich był antiquitus in usu, a cło u Góry i Jordanu znosimy i żeby na potym nigdy wybierane nie było uchwałą tego sejmu upatrujemy, także i w Brześciu Litewskim.

O Przywilejach W. X. Lit.

Że podczas przywileje nowe z Kancellaryi naszej przeciw przywilejom dawnym wydawane bywają, zaczym ludzie do szkód, nakładów niepotrzebnych i trudności przychodzą, zabiegając temu postanawiamy. Ieśliby Pieczętarz taki przywilej pieczętować się ważył, także i Pisarz ważył się przywilej na przywilej wydawać, taki każdy z nich winy groszy Litewskich Sto kop przepada szkody i nakłady płacić powinien. O którą winę, także

o szkody i nakłady wolno będzie ukrzywdzonemu pozwać tak Pieczętarza albo Pisarza, co in arbitrio actoris zostawa ex officio na Trybunał w którekolwiek województwo i terminie peremptorie inter causas obligatorias.

O Metryce W. X. Litewskiego.

Iż wiele ludzi stanu szlacheckiego w dobrach dziedzicznych swych prawem Statutowym zadzierżawszy, na co prawo i przywilejów nie mają, ku trudnościom i szkodom przywodzeni bywają. Warując to na czasy przyszłe uchwalamy, aby o to żaden za dworem pozywan nie był pod winą w prawie pospolitym opisaną. Oco forum inter causas officii ten który by się o to pozywać miał, peremptorie się stawić powinien na Trybunale w którymkolwiek województwie albo terminie jako sprawa przypadnie, metryką też przeciwko possesiom ich dawnym aby nie dowodzono, a osobliwie gdzieby kto autentice przywilej pokazał, nie ma być in dubium przywodzony i vocowany.

O długach Italianczyków

Iż konstytucyą anni 1603 (1) przez nas uczynioną, upewniliśmy ludzie o zapłacie długów perfidorum per tenutarios praestanda, tedy tak tę konstytucyę eluceydujemy, że jedno takowe długi per possessores bonorum płacone być mają, których creditor dowiedzie. A jeśliby który zapis pokazywał prawny, tedy to ma być liquidowano iż w nich antedaty nie masz i tego prawnie dowieść, że ten zapis jest własny tego po którym on tego

(1) w Voluminach legum nie ma tej konstytucyi.

długu dochodzi, co na obiedwie stronie i która w tym niech będzie majorem verisimilitudinem zachowana być ma.

O Rokach Ziemskich Nowogrodzkich.

Roki Ziemskie powiatu Nowogrodzkiego konstytucyą anni 1601 na dzień S. Marka przełożone, aby według statutu W. X. Lit. i zwyczaju dawnego narajutrz po S. Trójcy zaczynały się i sądzone były, począwszy w roku teraźniejszym 1605 i tak na potym zawsze mocą sejmu teraźniejszego za zgodą wszech stanów postanawiamy, insze jednak dwoje roki ziemskie według pomienionej konstytucyi sądzone być mają. Datum w Warszawie po sejmie walnym Warszawskim dnia czwartego marca roku tysiącznego sześćsetnego piątego. Jerzy Cieciszowski starosta
fol. 954. Grabowiecki. Stanisław Orzechowicz ręką swą.

Oblata mandati S. R. M. ex parte subditorum de villa Regali Gołębie.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Urodzonemu Jerzemu Grudzińskiemu Dzierżawcy wsi naszej Gołębia, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły. Przyszli tu do nas poddani nasi ze wsi Gołębia dzierżawy na ten czas W. T. i z wielkim uciążeniem skargę swą przed nami na W. T. przekładali o to, że ich W. T. nad dni ich powinne na roboty przymuszasz, tak iż sześć dni do tygodnia robiać W. T. sierzmą, a bronami po dwie bronie z połanku (1) ich wyganiają pieszotą po dwojmu robotę odprawować

(1) zapewne: półłanku, pół łana.

każą, podwody ciężkie dwakroć do tygodnia na nich wyciskają, do młyna na każdy tydzień bezednia posyłają, przez które podróże nie powinne i ciężkie, poddani nasi bardzo, jako się żałują, niszczeją i ubożeją. Także karczmarze w tej wsi naszej żałują się że roboty ciężkie, których nigdy przedtym nie ponosili, za dzierżawy W. T. z niewolą swą odprawować muszą, że warzenia piwa którego predtym w używaniu byli onym bronią, a piwem złem dworskiem zarzucają i szynkować każą, którego oni ile złego wyszynkować nie mogąc, na nim szkodować zwykli. Także zagrodnicy na Wólce Gołembskiej mieszkającej przed Majestat nasz te skargi wnoszą, iż co predtym dwa dni robiać byli zwykli, teraz zwłaszcza w lecie dwa dni zwykłe odrobiwszy, mimo to do siana, węgle tlić na pole, z sieciami chodzić bez dnia muszą. Więc i wójt tej wsi naszej Gołębia Jędrzej Błażej uskarża się że mu W. T. syna który w starości jego do roboty jest mu potrzebny, na posługę swą włodarską bierzesz i do służby takiej więzieniem niewolisz, że się aż chronić i od żony uchodzić musi. A na ostatek że im do nas w krzywdach swych uciekać się bronią i teraz świeżo W. T. dogoniwszy ich dwu z nich powrócili i do więzienia wzięli, przed nami żałowali się. Takich rzeczy bez obrazy naszej słuchać i nadzięcznie, jeśli zwłaszcza tak jest jako się zrozumieli, od W. T. przyjmować nie możemy, gdyż jako radzi widziemy kiedy poddani dzierżawcom swym to co powinni oddawają, tak też mieć chcemy, aby nic z uciśnieniem, nic nad powinność i zwyczaj, z krzywdą i zmędzeniem

poddanych naszych na nie ściągano nie było. Przeto z zwierzchności naszej królewskiej, wedle ubóstwa obronę poddanym naszym powinni jesteśmy, rozkazujemy W. T. pilnie i mieć chcemy, abyś którymkolwiek te poddanych naszych wprzód położone zrozumiawszy i uważywszy z niemi tęż powachować, a w czym bezprawie od W. T. odnoszą, w tym się miarkować i poddane skoić, mianowicie do robót tak częstych i niepowinnych abyś ich nie niewolił, poworami takiemi nie ciemiężył, barci albo drzewa dzianego, które snać z wielką szkodą poddanych do warzenia piwa dworskiego wyrąbywają, rąbić i psować zakazał, a poddanym na opał i potrzebę ich domową, także na tyki, ponieważ dań chmielową W. T. dają, używać nie bronił, karczmarzów złem piwem nie zaniabał i do niepowinnych robót nie cisnął, a warzenia piwa, jeśli płotaszcza tego w używaniu byli, przynajmniej na ich własną potrzebę domową nie bronił. Także zagrodniki w robocie ich wedle zwyczaju zachowywał, wójtowi syna zaniechał i wolnym uczynił, sługom swym szkód czynić, gęsi i kurów bić, o co się też żałują zakazał, a na ostatek dni robocznych, o co się prawie najwięcej żałowali onym nie zatrzymywał na czas najtrudniejszy, którego też oni koło swego ubóstwa czynić co mają nie zachowywał, ale jednako wedle zwyczaju i powinności żeby każdego tygodnia dni swoje odprawowali pilnie W. T. rozkazujemy. Więc i w przypadkach swych do nas, jako do Pana zwierzchniego uciekać się ma im być wolno i aby hamowani ani o to karani nie byli koniecznie mieć chcemy pod

łaską naszą królewską i dalszym przeciw W. T. postępkiem, inaczej W. T. nie uczynisz. Dan z Krakowa dnia 24. miesiąca Maja Roku Pańskiego 1605, panowania królestw naszych Polskiego XVIII Szwedzkiego roku XII. Sigismundus Rex. – Henricus
fol. 993. Firlej de Dombrowia Ref. Regni. –

vol. VIII
1605–1612.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, zwłaszcza Starostom i Dzierżawcom dóbr naszych w Województwie Sandomierskiem oznajmujemy, iż my bacząc rzecz być potrzebną za tak bliskiem niebezpieczeństwem, które od granic Węgierskich pod ten czas Koronę tę zachodzą, aby miasto nasze stołeczne Kraków pod ten czas zwłaszcza nasz odjazd na sejm do Warszawy bez opatrzenia jakiej kolwiek obrony nie zostawało, rozkazaliśmy Urodzonemu Mikołajowi Kochanowskiemu, aby z dóbr naszych wszystkich województwa pomienionego wybrańce wywiódł i z nimi do Krakowa jako najprędzej przybył. Napominamy tedy i rozkazujemy Wprz. i Wiernościom W., abyście za tym naszem Uniwersałem podług ordynacyi przodka naszego ś. pamięci Króla Stefana wyprawić się wybrańcom z dzierżaw swoich rozkazali i sami tego pilnie dojrzeli, a mianowicie aby bedzie na taką posługę Rzeczypospolitej godni i sposobnie wystani byli. A ci którzy ich wyprawiać powinni na rzeczy niezwykłe dla skwierku ubogich ludzi nie byli wyciągani, a wybrańcy aby przy swoich wolnościach

prawem warowanych zachowani byli. Rozkazujemy przytem Starostom Sądowym, aby ten Uniwersał w grodziech, miasteczkach i wsiach naszych juryzdykcji swej podległych obwołać i do wiadomości tym, którym wiedzieć należy przywieść rozkazali, tak jakoby się żadne omieszkanie nie stało, a to z powinności swej i dla łaski naszej. Dan z Krakowa dnia 15 miesiąca Lutego Roku Pańskiego 1606, panowania królestw naszych polskiego dziewiętnastego, szwedzkiego dwunastego. Sigismundus Rex. M. Lubieński.

fol. 30.

Oblata litterarum Conventus Coscinen.

Rokosz

x Ad officium et acta praesentia Capitanealia Castren. Stęzye. personaliter veniens nobilis Iacobus Sobański nomine et ex parte Illustris et magnifici Nicolai Zebrzydowski de Zebrzydowice Pallatini et Generalis Crac. Sniat. Lanckorun. etc. Capitanei et generosi Iacobi Sienieński de Sienno Nuntii Pallatinatus Sandomirien. ~~nominibus, obtulit et exhibuit litteras etc.~~ nec non et aliorum nuntiorum infrascriptorum Pallatinatus Cracov. et Sandom. nominibus, obtulit et exhibuit litteras etc. quarum tenor sequitur talis:

My Rady i posłowie województw Małej Polski tu na ten sejmik głoszony od J. K. M. podług prawa i zwyczaju nam złożony, posłani, nimo te którzy przez daleość drogi i trudne pod ten czas rezolucye przez wody, przyjeżdży przybyć tu nie mogli, oznajmujemy wszem wobec, iż po przesłuchaniu instrukcyi Jego K. M. także też i instrukcyi z województwa na sejm posłom swym danych,

na kośny się zgodzili, iż niektóre województwa za te artykuły, które na przeszłym sejmie po większej części były już namówione, a samém rozerwaniem sejmu są zruszone, mocno się ujmują. Drudzy zaś (propozycyę J. K. M. w której o nich żadnej wzmianki nie masz naśladując) odłogiem to zostawują. Tedy nie widziemy coby za nadzieja była aby ten sejm inakszy skutek aniż ten przeszły mieć mógł, zaczem wszelkie incovenientia nastąpić by musiały, a tém barobziej jeśliby nas J. K. M. tak jako nam to przed się wzięcie swe deklarować raczył nie jedno bez obrony wszelakiej przeciwko różnym niebezpieczeństwom, ale też w takiem rozerwaniu i poważnieniu temi alterkacyami sejmowemi i bez ukontentowania nas w tych rzeczach które się słusznie u J. K. M. domagamy odjechać miał. Do tego iż ta obrona taka jaką nam J. K. M. proponować raczy jest nam niepojęta i zatém straszna, której z wielu województw powierzyć postom swym nie chciano, a zwłaszcza że i tego J. K. M. dokładać raczy aby ten sejm od jednych mimo konsens i protestacye drugich konkludowany być mógł, zkąd prerogatywa jakaś większa jednych niż drugich nie jedno w ceremoniach i prywatnych ustawach, ale też i w konsultacyach w sprawach Rzeczypospolitej znaczyć by się mogła, czego aequalitas w Rzeczypospolitej naszej zwykła nie cierpi. Z tych przyczyn przyszło się nam do tegoż środku od województwa Krakowskiego (który też przez bracią naszę na partykularnych sejmikach był wspomniany) podanego przychylić, a ten zjazd który oni dziesięć

dni przed skończeniem sejmu, to jest po die nona Aprilis pod Stężycą naznaczyli, pochwaliwszy, do W. M. wszech obywatelów koronnych i państw do niej należących, miłością ojczyzny, także praw i wolności swych, życzące, abyście się na ten czas stawić raczyli pobudzić, gdyż tém sposobniej nie jedno temu rozerwaniu sejmu, na który i sam J. K. M. abyśmy lekarstwa szukali pobudzać nas raczy, tudzież i tym drugim konsyderacyom, ale i wielom innym szkodliwym rzeczom zabieżeć się będzie mogło, co do wiadomości wszech W. M. tym pismem do różnych grodów rozesłaniem zdało się nam przywieść. Pisan w Nowym Mieście Korczynie na sejmiku głównym die vigesima tertia Februarii Anno Domini Millesimo sexcentesimo sexto. M. Zebrzydowski Woje: i Gen: Krak: Sa: Ścibieński z Sienna Poseł Woje: Sandom: Jan Wojnarowski poseł ziemi Krakowskiej. Andrzej Staszowski Podwojewodzy Krak. poseł krakowski. Jan Krolewski Poseł województwa Sandom. Mikołaj Gołuchowski in quantum jestem postem Województwa Sandom. Jakób Miechowski z Miechowa poseł ziemi Sandom. Piotr Ujejski Po-
fol. 35. seł z Województwa Sandomierskiego.

Oblata laudi Congregationis Stężyc.

Generosi Hieronimus Przyłęcki et Philippus Strzembosz, a tota nobilitate hic ad Stężycam ex Laudo Comiin. Nrszovien. et generalis Conin. congregata deputati, ad officium et acta praesentia Cap. Castr. Stż. personaliter venientes obtulerunt etc. litteras pap. etc. quarum tenor sequitur talis:

My Rada i Rycerstwo Koronne i Wielkiego Xięstwa Litewskiego, którzyśmy się za powodem uchwały sejmiku Proszowskiego i za obwieszczeniem potem sejmiku głównego Małopolskiego Korczyńskiego tu pod Stężycę zjechali, wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy oznajmujemy, iż jako nie inszego celu były zjechania się tu naszego, tylko poparcie swobód, praw i wolności naszych, sposobienie naprawy exorbitancyi im przeciwnych za wciągnienie tej na którą jeszcze na sejmikach miarę brano per pluralitatem conditionibus non obstante conclusii i zabieżenie niebezpieczeństwom Rzeczpospolitą i wewnątrz i z stron zachodzącym, tak też we wszystkich tego naszego zjazdu postępkach do tycheśmy tylko celów zmierzali. I poszło tak przez Jch M. Pany Senatory którzy z chęci swej w pośrodek nas na początku tego naszego zjazdu byli się stawili, jako i przez pewne P.P. posły na tym sejmie przeszłym Warszawskim nie zaniechaliśmy gorącego w tej mierze starania czynić, pragnąc tego i anxie oczekawając, abyśmy inakszą z tego sejmu niż z przeszłych pociechę odniosłszy, z ukontentowaniem do domów się swych rozjechać a zatym wodę szukania i zażywania ulteriorum extraordinariorum sic stantibus rebus necessariorum remediorum supersedować byli mogli. Lecz iż po expirowaniu czasu sejmowego też my od różnych osób w pośrodek nas z Warszawy przyjeżdżających, a osobliwie od niektórych P.P. Posłów wiadomość wzięli, że choć wedle artykułów fidei suae powierzonych exorbitancye

prawu przeciwne J. K. M. evidenter pokazowali i o naprawę ich usilnemi nie jeden raz powtarzanemi prośbami, perswazyami, instancyami i napominaćmi swemi wszelakie, należne wedle możności staranie czynili, jednak żadnego gruntownego ukontentowania słów tylko coś a rzeczy nic nie odnieśli i owszem praw do tego czasu niewątpliwych w wątpliwość przywodzenia nasłuchali się, a co większa że tego co o zawieszaniu sejmu non obstantibus protestationibus w instrukcyach sejmikowych było natrącono, na oko się prawie napatrzyli, gdy zwiódłszy prawie na samo skończenie sejmu nie małą kupę z różnych stron, a osobliwie z Pruss i z Inflant ludzi służebnych, a gwardiami najwięcej cudzoziemskiemi zamkowe sklepy ku postrachowi napełniwszy na fundament ów praw i wolności naszych, że nie ma nic być sine communi consensu omnium stanowione, jawnie per potentiam natarto i nastąpiono i nie oglądając się na inszych kontradykcye, owszem ich różnemi przedtym niezwykłemi sposoby zagłuszając, konkluzyi samych podatków dopinano i drukami snać a publikacyami do effektu one przywodzić myślono. To wszystko jako w nas wielką, a prawie serdeczną żałość a przytém bojaźń dalszego uciążenia pobudziło, tak też abyśmy bez dalszej o sobie rady i bez namowy sposobu zabiegania tym tam szkodliwym rzeczom ztąd się nie rozjeżdżali na nas wycisnęło, ale pogotowiu a osobliwie i to iż postakowane i odkryte nam są niektóre praktyki za któremi już i przedniejsza ona

o obieraniu Króla w starych prawiech i w artykułach Henrykowych utwierdzona wolność nasza, a zatém i wszystka Rzeczpospolita bardzo periclitatur. Czemu wszystkiemu, iż nie widziemy czém by się inszém snadniej i prędzéj zabieżéć mogło, chyba kupą, do któréj się częstokroć przodkowie naśi w ninjejszych urazach udawali i do któréj już za pamięci naszej extra ordinem wczas, gdy controwersye publiczne zachodziły, a sędziego potrzebowały, po różnych krajach zwotywaliśmy się, a osobliwie gdy takoweż de ambitu regni i o praktykach cudzoziemskich wiadomości postrzeżone były, jako one zjazdy przed sejmem inkwizycye tego potwierdzają. Przetoż i teraz dla zabieżenia tym tak szkodliwym a bardzo niebezpiecznym rzeczom sobie i tym którzy częścią praesentes deklaracyami swemi, częścią absentes przez listy ten teraźniejszy nasz zjazd approbowali i swą do podlegania uchwale jego chęć ofiarowali, inszy zjazd główny pod samym Lublinem na blizko przyszły dzień czwarty miesiąca czerwca składamy, na który Ich M. wszech Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego i państw k temu należących obywatelów solenniter wzywamy a pilnie prosiemy, aby Ich M. widząc jako się już na ostatnią prawie stratę Rzeczypospolitej i swobód naszych zanosi, pracy i kosztu nie litować, a na ten pomieniony czas i miejsce frequentes stawić się raczyli. Pewniśmy iż wszyscy ci którym ojczyzna i wolność miła i którzy uchwały okazowania i pospolitego ruszenia na przeszłym sejmie

przez posty swe desiderowali, ponieważ i to z innemi potrzebnemi rzeczami jest uradzono, użaliwszy się samych siebie na tym ostatnim już prawie szańcu pokażą to (stawiwszy się w pośrodek nas osobami swemi a tym że jako na okazowanie wolą mieli sposobem, albo przynajmniej przez posty się ile z odleglejszych krajów ozwawszy), że onych cnych porządków swoich, którym dla dobrego ojczyzny, dla nabycia a ochrony wolności wszelakie trudy, prace i fatygi wdzięczne i słodkie bywały nie są wyrodkami i że tej ozdoby swej, że są najwolniejszym na świecie narodem ani jawnie ani tajemnie nikomu zatłumiać nie dopuszczą. Osobliwie jednak o Ich M. P.P. Senatorach jako stróżach wolności i praw naszych sąśmy tej nadzieje, że nie jedno ci Ich M. którzy się tu w pośrodek nas byli stawili i praesencyą, tudzież też i deklaracyą swą ten postępek nasz approbować i dalej nam chęć swą i pomoc wszelaką obiecać raczyli, ale i drudzy Ich M. tem większe teraz już niebezpieczeństwo Rzeczypospolitej widząc toż uczynić i to coby się dotąd od Ich M. opuściło, przynajmniej już teraz nagrodzić będą raczyli, którą to taką nadzieję o Ich M. mając, na to pisanie nasze zlecilismy pewnym z pośrodka siebie deputowanym osobom, aby się imieniem naszem podpisali i pieczęć przycisnęli dla nieomylnej istoty, a dla przywiedzenia tego do wiadomości ludzkiej per oblatam do księg tuteczniych grodzkich Stęzyckich podać to i potem extracty do inszych Korony Polskiej i Xięstwa Litewskiego państw k temu należących grodów

rozestali poruczyliśmy. Działo i pisało się tu pod Stężycą w sobotę przed świętym Wojciechem najbliższą Roku Pańskiego tysiącznego sześćsetnego i szóstego. - Mikołaj Zebrzydowski Wojewoda i Generał Krakowski. Janusz Radziwił imieniem swém ręką mą podpisuję. Mikołaj Urowiecki Starosta Chełmski. Jan Herburt z Fulsztyna Marszałek koła rycerskiego pod Stężycą będącego. Baltazar Porembski z Wielkiej Poremby Wojski ziemi Krakowskiej. Stanisław Morski z Morska ręką swą. Melchior Michałowski Notarius Castr. Crac. Andrzej Męciński z Kurozwęk. Samuel Taszycki m. p. Marcin Trajanowski Starosta Stężycki. Seweryn Witkowski z Rudultowic Poseł Zator. i Oświęcim. Jan Olbrycht Męciński z Kurozwęk m. p. Prokop Pękosławski. Zygmunt Palczewski Sędzia ziemski Zatorski m. p. Piotr Brandys ziemi Zatorskiej i Oświęcimskiej Pisarz m. p. Casper Dembiński z Dembian Podkomorzy Mielnicki ręką swą. Jan Łukowski. Cirillus Chorąstowski ręką swą. Hieronim Rozrażewski. Gerzy Cieciszewski starosta grabowiecki. Jan Trilewski Stolnik Bełzki. Paweł Marchocki z March. starosta Czchowski. Andrzej Ossoliński. Hieronim Przyłęcki z Przyłęka. Hieronim Morski m. p. Andrzej Przyłęcki. Mikołaj z Sielnicy Lubomirski. Marcin Bryza z Bobolic m. p. Jan Wajnarowski. Jakób Sienicki. Stanisław Horodyski. Andrzej Chojeński. Aleksander Krzywiecki. Adam Janowski z Opatowic. Jan Sorel. Stefan Wołczek. Gerzy Błędowski. A. Miękiski. Mikołaj Gołuchowski na urazy tylko. Marcelin Mogilnicki. Jan Stano. Aleksander Stano. Stanisław Wielobocki. Wojciech Roma-

nowski. Wacław Zamojski. Paweł Czarnoleski. Ambroży Czarnoleski. Paweł Piaskowski. Jan Andrzejewski. Jan Komorowski. Piotr Oleśnicki z Oleśnik. Stanisław Branicki. Mikołaj Kuropatwa Stolnik Halicki. Adam Błędowski. Mikołaj Chełmski. Stanisław Chełmski młodszy. Mikołaj Iwanowski. Wojciech Baranowski. Aleksander Moreski. P. Gzetałtowski. Andrzej Michałowski. Andrzej Chołowski. Krzysztof Karowski. Samuel Małuski. Stefan Achingier. Stanisław Komorowski. Samuel Rzeszowski. Olbrycht Rozen. Jan Podlodowski. Stanisław Wierzbięta Doruchowski Sędzia Ostrzeszowski grodzki. Hieronim Suligostowski. Abram Odrzywolski. Samuel Tymiński. Juljan Odrzywolski. Jan Kochanowski. Wojciech Straszz Białaczowa. Odrowąż Filip. Strzembosz Adam. Kossowski Łukasz. Komorowski Wojciech. Słonowski Bartosz. Borowski. Mikołaj Krupka. Jan Gliński z Glinnika. Mikołaj Gliński z Glinnika. J. Moczulski. Sebastjan Maciejowski z Maciejowic. Andrzej Rzeszowski. Andrzej Morawiecki. J. Kazanowski. Piotr Rzeszowski. Jan Mysłowski. Jan minor z Przybysławic. Jan Zaklika. Walerjan Lesiowski z Międzygórza. Stanisław z Czerniejowa Czerniejowski. Andrzej Kochanowski. Krzysztof Bałtodziejski. Stanisław Kwaśniewski. Krzysztof Próchnicki. Bartosz Białobrzeski. Samuel Wolski. Seweryn Rogowski. Jan Brzeski. Hieronimus Rzuchowski. Marcin Chróściechowski. Abraham Gorajski z Goraja. Marcin Ługowski. Mikołaj Wierzbicki. Krzysztof Sieklucki. Jan Brzozowski. Bartosz Sieklucki. Mi

kołaj Łasocki. Wiktoryn Trzecieski. Piotr Bartodziejski. Jan Wolski. B. Gniewosz. Gerzy Zenowicz. Stefan Wolski. Gerzy Kurzkowski. Jan Parzycki. Olbrycht Oborski. Florjan Bieniecki. Jan Parznicki. Stanisław Chomętowski. Maciej Pękosławski. Sebastjan Kowalowski. Niedabylski Stanisław. Grzegorz Krogulecki. Bartosz Tynicki. Mikołaj Kłonowski. Dawid Borzymowski. Andrzej Pietrzchała. Krzysztof Karwicki. Adrjan Łasocki. Stanisław Karwicki. Szymon Zawisza. Andrzej Kowalski. Stanisław Załolski. Jan Swiechowski. Gerzy Tynicki. Jakób Dembowski z Dembian Sandomierskiej ziemi. Krzysztof Drobot. Krzysztof Podlodowski. Kasper Kempski z Kakorzyna. Mikołaj Niemsta kulamy. Wawrzyniec Sychowski.

fol. 47.

Protestatio nuntiorum Pallatinat. Cracovien.

Ad officium et acta praesentia capit. castr. Stz. etc. My niżej podpisani posłowie województwa Krakowskiego i Księztwa Zatorskiego i Oświecimskiego na sejm walny Warszawski w roku 1606 ad diem 7 Martii złożony od braciej posłani, trzymając się we wszystkiem zlecenia i artykułów fidei nostrae powierzonych, ile możność nasza ~~[illegible]~~ znosiła czyniliśmy wszelakie staranie, upominaliśmy się usilnie iterum atque iterum J. K. M. napominali nic nie zamieszkiwając jakobyśmy w prawach i wolnościach swych cali zostawali. Dlatego były urazy wszystkie na piśmie J. K. M. podane, w których nie tylkoześmy ukontentowania nie odnieśli, słów tylko coś a rzeczy nic, ale i prawo jeszcze do tego

czasu niewątpliwych w wątpliwość przywiedzenia
nasłuchaliśmy się z wielką naszą żałością, a z tém
większą, gdyśmy na oko sami widzieli co nowo za-
wieranie sejmu non obstantibus protestationibus
w instrukcyach natrącono, iż przeciwko fundamen-
tom praw i wolności naszych, że nie ma być nic
sine consensu omnium wedle prawa dawnego i ar-
tykułów Henrykowskich stanowiono, sejm bez nas
na nas z niektóremi skończyć i zawierać chciano.
A tak iż z nas było uczyniwszy staranie u J. K. M.
uczyniwszy tak częste napominanie ex onerando
fidem nostram jako przedtém in facie Reipublicae
przez jednego z nas tak i teraz jeśliby kto zawarcia
tego sejmu i na nim jakoby rzeczy jakich postano-
wionych popierać chciał protestujemy i oświad-
czamy się, żeśmy na żadne konstytucye, podatki
i instruktarze podatkowe, na żadne daniny cusa-
telli, feuda i insze rzeczy auctoritate sejmu wnosić
chciano, nie pozwoliliśmy i dla tém większego oświad-
czenia te nasze protestacye jakośmy i w Warszawie
gotowi byli jednośmy za schronieniem się z tego urzę-
du grodzkiego Warszawskiego przyjść do tego nie mogli,
do akt kuteczych podawamy, przestrzegając tego,
abyśmy tacito consensu jeśliby co przeciwko prawu
bez nas na nas wniesiono nie approbowali i tym
sposobem na potém wiecznej naszej niewoli nie
wciągnęli. Stanisław Morski z Morska ręką
swą. Andrzej Mścisński. Cirillus Chrząstowski
z Brzezia manu propria. Samuel Taszycki z
Lucławic. Jan Łukowski. Seweryn Witkowski
fol. 50. z Rudułtowic manu propria. —

Protestatio nuntiorum Pallatin. Sandom.

Z powinności naszej stawiwszy się na sejm blizko przeszły do Warszawy, staraliśmy się o to usilnie i pilnie, abyśmy byli to wszystko cośmy w poruczeniu od braciej województwa swego w instrukcyach zlecone mieli i co do dobrego rządu, zadzierżenia pokoju praw i wolności Rzeczypospolitej naszej, co i do ucieszenia nie tylko braciej naszej i nas samych ale i wszystkiej Rzeczypospolitej należało, co też i inne województwa wszystkie niemal (wyjąwszy kilka) jedni unanimiter drudzy wiele ich z województw w powiatach popierali, tak iż na żadne ciężary i podatki jeśliby wprzód w urazach Rzeczypospolitej w tem co z dobrego porządku praw i z dawnego przodków naszych zwyczaju pochwały godnego wystąpiło na się i na województwa swe pozwalać nie chciały. Niechcąc tedy i my w czułości i życzliwości o sprawach Rzeczypospolitej i potrzebach braciej naszej pośledniejszemi być i tylko z samym poborem do braciej się wracać, abyśmy wżdy jaką uciechę w rzeczach nam od nich zleconych kiedy we wszystkiem być nie mogło w jakiej części przynieśli, nie mogąc ani instancyami naszemi, ani rationibus, ani legum nawet autoritate nic sprawić, na ostatek i tego uprosić nie mogąc, abyśmy skarowanie pozwolone uchwałą tego sejmu mieli podług zgody naszej na sejmiku i żądości naszej braciej na którym pobór na obronę pozwolony miał być de facto oddany i poborca, szafarz i Rotmistrze powiatowi obrani, owszem wielkie

praejudicium i nierwyczajne w Rzeczypospolitej naszej szkodliwe stan nasz szlachecki, wolność głosów i powagę koła poselskiego znacznie cierpiące mimo zgodę wszech i opowiedanie się z wielu województw, nie dbające na protestacye niektórych całych województw a z drugich pewnych osób sejm w tumulcie i niezgodzie zamykano poborem tylko samym, a zamykali tylko kilka województw zgodnych contradicentibus aliis, jakośmy się na tym tam placu przed majestatem J. K. M. in facie Reipublicae opowiedali, tak i teraz oświadczamy się i protestujemy imieniem swem i braciej naszej wszech województwa Sandomierskiego nie tylko przeciwko temu poborowi tak niezgodnie w niezgodzie cum contradictionibus uchwalonemu, jako niedołężnej obronie, ale osobliwie przeciwko temu iż niektóre województwa i osoby bez consensu generalnego wszystkich multis contradicentibus z wielu województw stanowić śmieli przeciwko prawu i zwyczajowi starożytnemu z oppressią jako głosów tak i osób naszych, gdyż na nas nic nie schodziło, bo nie tylko pobór (który to tylko potrzebny i za cel sejmu tego zdał się) ale i innych sposobów wiele do obrony należących z województwa naszego podawano było. Pewni tedy tego będąc, że nie tylko bracia z województwa naszego ale i drugich województw Concluzyi sejmu tego i poborowi jako temu, który conclusyą wszystkich nie jest approbowany, podlegać nie będą i baczyc żeśmy nic na tym

sejmie coby było zgodnego z wolą braciej naszej otrzymać nie mogli, tak względem obrony jako urazów naszych, nam przyjdzie przy okazowaniu od braciej naszej postanowionem zostawać, abyśmy na niem sposoby do obrony znajdować i porządku dawnego praw i wolności we wszem zwykłą województwu naszemu pilnością ostrzedz mogli, o wiroczem nie chcąc podlegać temu coby po skończeniu sejmu privata quorumvis autoritate w druk się dawało. Datum w Warszawie die 19 Aprilis A. D. 1606. Jakób Sienieński z Sienna Poseł Województwa Sandomierskiego. Piotr Gorajski z Goraja manu propria. Krzysztof Podlodowski. Prokop Pękosławski manu propria.—

fol. 51.

Protestatio Pocillatoris Magni Ducatus Lithuaniae.

Illustris et magnificus Janussius Radziwił Dux in Bierże et Dubinka Pocillator Magni Ducatus Lithuaniae ad officium et acta praesentia capit. castr. Stez. personaliter veniens obtulit officio praesenti litteras papireas protestationis etc. quarum tenor sequitur talis:

Acz żem miał to zlecenie od braciej abym za zgodą wszystkich pobór łanowy na zapłatę żołnierzowi Inflanckiemu postąpił, ale i do inszych sposobów obronie należących za poleceniem pewnych urazów, które się przeciwko prawu i wolnościom naszym dzieją, przystąpieniem był gotów i nie razem się z tém w Kole naszym Rycerskiem deklarował, ale

iż mimo wszystkie uwagi i exorbitancye prawu przeciwne, sejm ten samym jeno poborem konkludować chciano nad zgodę wielu województw, przeto widząc być taką dismembracyą szkodliwą bardzo Rzeczypospolitej, równie z inszemi Jeh. M. tak z senatorskiego jako i z naszego Rycerskiego koła, przeciwko temu wszystkiemu cobykolwiek po expirowaniu terminu sejmowego nad zgodę wszystkiego Koła Rycerskiego drukowane było, solenniter się protestuję. W Warszawie we środę ostatnią przed S. Wojciechem Roku 1606. Janusz Radziwił ręką swą. --

pol. 52.

Protestatio nuntiorum Pallatinatum Majoris Poloniae.

Generosi Hieronimus Rozdrażewski et Martinus Broniewski Nuntii Pallatinatum Majoris Poloniae ad Conventum generalem Warsav. electi ad officium et acta praesentia castr. capit. Warsz. personaliter venientes suo et aliorum collegarum suorum infrascriptorum nominibus ~~etc.~~ solenniter sunt protestati etc.

My niżej opisani posłowie Poznańskiego i Kaliskiego Województw, którzyśmy na ten sejm warszawski od Jeh. M. Panów obywatelów województw przerzeczonych z sejmiku Średzkiego wyprawieni byli, z jaką chęcią tuśmy się byli stawili, tak z tąż chęcią i pilnością obmyślawali i ~~[illegible]~~ staranie czyniliśmy o tem, aby publica negotia w tej naszej Rzeczypospolitej tak się traktowały, jakoby ona i zewnątrz i z wszech stron obwarowana, uspokojona i ubezpieczona była. W czem wszystkiem

trzymając się instrukcyi nam od Ich M. Panów bracicej naszej danej, przywiedliśmy szczerze do tego instancyami swemi, że primum et ante omnia exorbitancye niektóre prawu przeciwne i pewne powinności Króla J. M. którym się wedle potrzeby nie dogadza, zgodnie od wszystkiego Koła poselskiego na górę in scriptis zaniesione i Jego K. M. z uniżoną prośbą o wykonanie tych powinności i exekucyą praw, a przytém i z żądaniem Ich M. Panów Senatorów o pomoc w tej mierze proponowane były. Na które wniesienie nasze iż nie tak prędko jakobyśmy życzyli był jest nam dany respons, a jeszcze taki, któremu żadną miarą w wielu punktach kontentować się nie mogli, nielza nam było (po przymówieniu się z województw naszych do punktów propozycyi Króla J. M. a osobliwie do obrony i po ukazaniu czego w tym danym responsie słusznie desiderujemy) jedno spólnie z inszemi ejusdem sententiae pany posłami przy deklaracyi na ten respons Króla J. M. insze z strony gruntowniejszego responsu na wniesienie nasze prośby i instancye do Jego K. M. czynić. O którym to responsie kilkakroć obucby były nam czynione, aż na ostatek we czwartek ostatni przed skończeniem sejmu dla odniesienia responsu tego na górę wezwanimy byli, gdzie avide solidiorem resolutionem słyszeć desiderowali i spodziewaliśmy się. Alić nam powiedziano żebyśmy się pierwszym responsem kontentowali i on do bracicej odnieśli, a dalej się tym niebawiąc, abyśmy do namowy obrony przystępowali. Od Ich M. Panów Duchownych przytem skrypt jest wniesiony, przez który wszystkim querellom naszym strony urazów stanu

naszego z niedojścia composicyi pochodzącym Ich M. wstręt czynili. Co jako nad nadzieję, a zatem pewnie i nie bez żałości naszej się stało, tak też zawieraniu przez nas poborowej obrony nieladajako przeszkodziło i do zamysłu o szukaniu sposobów za którémiby prawa i wolności nasze odłogiem nie leżały occasyą dało. Wszakże jednak iż z pewnych respektów, a osobliwie za przybyciem interim zjazdu Stęzyckiego niektórych znacznych Ich M. Panów Senatorów, ludzież też za ofiarowaniem promocyi na prywatnej schadzce Ich M. Panów Senatorów Wielkopolskich nie traciliśmy nadzieję otrzymania czego pocieszniejszego, nie przyszło nam w takiej zostawszy jaka była koła poselskiego niesforności do głębszych a gruntowniejszych w tej mierze deliberacyi. Atoli eadem fine przywiedzione do tego rzeczy żeśmy się w wigilię dokończenia sejmu sami wszyscy posłowie z wszystkiemi Ich M. Panami Senatorami bez przytomności Króla J. M. zeszli i tam za przypominaniem pewnych punktów w których nam piewszy Króla Jego M. respons niedosyć czynił około dogodzenia im gruntowniejszego z Ich Mciami umawialiśmy się, gdzie lubo nie in toto, w niektórych jednak rzeczach o ukontentowaniu nas za intercessyą Ich M. do Króla J. M. nadzieja nam była czyniona, a przytem dla warunku pokoju domowego i do namowy konstytucyi de tumultibus zgodnie prawie excepto uno verbo status międzyznami przyszło. Spodziewaliśmy się naostatek jakiej deklaracyi od samego Króla Jego M. na rzeczy przeszłego dnia agitowane (sic) za której wedle myślnej opowiedzeniem chęć nie była

rzecz niepodobna do konkluzyi zgodnej rzeczy przyjście, rozumieliśmy że i Ich M. Panowie Duchowni w pewnych rzeczach a osobliwie ratione suspensionis decimarum ordinem nostrum equestrem ukontentować mieli. Lecz iż się nic takiego odzierżeć nie mogło a interim też sześci niedziel- ny sejmowy czas expirował, nie przyszło nam na schyłku temporis legibus . . . . w takiej rozterce jaka była izbie, konfuzyi i zagłuszaniu do żadnej stateczniej konkluzyi. Czego jako z żałością wielką używamy, tak też to rzeczy da Pan Bóg Ich Mciom Panom braciej naszej odnieśiemy. A iż jednak obawiamy się, aby po sejmie albo uniwersały jakie poborowe albo inszego cokolwiek takiego, mimo zgodę spólną, wydrukowano i publikowano nie było, protestujemy się, że gdziebyco takiego zaszło, my na to z osób swych jakośmy nie pozwalali, tak i teraz nie pozwalamy i że za tem panowie bracia nasi podlegać by temu nie byli powinni. Pisało się to w Warszawie we Środę przed S. Wojciechem najbliższą Roku Pańskiego tysiącznego sześćsetnego i szóstego. Krzysztof Przyjemski. Piotr ze Bnina Opaliński. Wojciech Witosławski. Piotr Jastrzębski. Krzysztof Wysocki. Marcin
fol. 52.- Braniecki. Jan Smogolecki.—

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt trzeci z Bożej łaski Król Polski, Wielkie Xiążę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie Żmudzkie, Inflanckie i Szwedzki, Gotski, Wandalski dziedziczny Król.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy

oznajmujemy, że my patrząc na takowe już nie tylko niebezpieczeństwa ale najazdy same i wojowania państwa tej Rzeczypospolitej od różnych jej nieprzyjaciół, uważając nie bez wielkiego żalu niedawne zabieranie wiela obywatelów wolnej tej Korony w ciężką pogańską niewolę, jako za zdaniem P. P. Rad naszych, tak za uznaniem jawnych tych i nagłych Rzeczypospolitej potrzeb, sejm walny blisko przeszły złożyliśmy, na którym nie żadna przywata [?] nasza, ale toż samo o co i przedtem na sejmikach wszech państwa imieniem naszem było przełożono i proponowano, to jest samo bezpieczeństwo granic koronnej, samo odparcie najazdów nieprzyjacielskich, samo nawet odzyskanie z rąk pogańskich opłakanych teraz mitych poddanych naszych. Lecz mimo te wszystkie jawne ojczyzny potrzeby, mimo zdania P. P. Rad naszych, pewne osoby z województwa tylko jednego Małopolskiego do Korczyna na czas oznaczony sejmiku generalnego Małopolskiego przyjechawszy, bez bytności posłów z innych województw Małopolskich do tegoż sejmiku równo z niemi należących, nie tylko sejmik ten generalny sami według zdania swego odprawowali, ale inny jakiś zjazd niemal podczas konkluzyi sejmowej z zatrudnieniem sejmowych i Rzeczypospolitej spraw privata autoritate pod Stężycą złożyli, gdzie potem, jako sprawę mamy, urazy jakieś wolności i praw pospolitych, wiele i niedosyć czynienie od nas powinności naszej będziem udawali, czymże też przez pewne także osoby z koła poselskiego innych spraw Rzeczypospolitej a najwięcej obrony, na której na ten czas wszystka całość praw i wolności koronnych zawisła, na tymże sejmie przeszłym hamować chcieli. Gdy nam przed tem wspomniane urazy

za instancyą ich nam od koła poselskiego na piśmie podane były, nie chcąc żeby w czem kiedy na nas do zatrzymywania zdrowia, całości i wolności tej Rzeczypospolitej, którą jako za spólną a miłą wielce swoją ojczyznę mamy, schodzić miało, aw poczuwamy się że nigdy inaczej rzeczą samą pokazać się nie może, jedno że wszystko z dobrego i szczyrego umysłu ku poddanym naszym pochodzi, i żeby tegoż po nas i teraz i zawsze doznawali, a to i wszystko ojcowskie i wdzięcznie od nich przyjąwszy na te proponowane urazy, zniósłszy się tak jakośmy zawsze zwykli z P.P. Radami obojga narodu na wszystko articulatim respons na piśmie daliśmy, którym gdy potem niektórzy już tylko z nich nie kontentowali się, tenże znowu ojcowskiem jako i pierwej sercem chcąc wszystko dla tej ojczyzny uczynić i z niczego się zgoła coby jedno było podobnego nie wymawiając, włożyliśmy to wszystko na zdanie samych P.P. Rad i w czem by oni lubo powinności naszej lubo też prawa i wolności by najmniejsze ubliżenie znaleźli, to wszystko zarazem ile z nas być może naprawić i wykonać byliśmy i jesteśmy gotowi zawsze. Zasiedli zatem P.P. Rady na uważaniu tych urazów sami bez nas wezwali sami się namówiwszy i koła poselskiego do siebie ukazowali dowodnie że mało już nie wszystkim rzeczom od nich proponowanym dosyć się od nas stało, drugie także za naznaczeniem pewnego czasu wykonać się od nas skutecznie miały. Już tylko między stany samemi, w innych wszystkich punktach natenczas się ukontentowawszy, nieco różności

tego dnia się zostawato. Lecz gdy narajutr do zasięgbrenia i wczorajszych rzeczy w zgodzie zawartych prawie województwo rozwieli (sic) owcz controwersye ukartke znowu rozważać poczęli nie innym duchem, jedno żeby byli ostatek czasu sejmu wzięli, co widząc inne województwa, a zwłaszcza wszystkie Litewskie i inne ukrainne województwa powiaty oczywać się poczęli, prosząc i dla Boga aby ich nie gubili a te kilka godzin do obmyślenia obrony im nie brali, za których takowem naleganiem my nieinaksza jedno takowąż jaką nam same koło poselskie obronę podało uchwaliliśmy z odesłaniem zupełnem do braciej tych, którzy do braciej ją sobie brali. Dla czego za zdaniem także sejmowem owym sejmiki na dzień trzeci miesiąca czerwca w Opatowie województwu Sandomierskiemu do odprawowania ich naznaczamy. A iż znowu wiadomość nas dochodzi że po skończeniu sejmu też osoby już podobno dalszym zamysłem i strzeż Boże do odmiany Status Reipublicae za wzięciem w wszystko na co i od nas szczera deklaracya zachodziła i zdania P. P. Rad z wielką i przednią częścią koła rycerskiego przypadali nietylko w wątpliwość przywodzą, ale za oppresią praw i wolności ludziom udawają i tem samem nas do invidii u poddanych naszych umyślnie przywodzić chcą, zjazdy znowu jakieś nad prawo, zwyczaj i mimo zwierzchność naszą, przywłaszcz władzą pod pretextem obrony wolności, na którą my z żadnej miary nienastępujemy, składają, uniwersały publikują, one do grodów naszych rozsyłają

contribucye eadem privata autoritate na wolną bracią swoją bez sejmu i zezwolenia wszech stanów, jakoby już wszystką władzę i rząd tej Rzeczypospolitej biorąc do siebie uchwalają i wszystek dobry tej Rzeczypospolitej ugruntowany i umocniony prawny porządek z gruntu wywracają. My poczuwając się że nic nigdy przeciwko wolności, nic przeciwko prawu nietylko czynić, ale i zamyśliwać nie chcieliśmy ani chcemy, na tychże sejmikach posłom naszym zlecilismy, aby wszystek progres sejmu przeszłego szczerze a prawdziwie przełożyli, zkąd by to jaśnie wszem pokazać się mogło, że jako na gotowości naszej do zawarcia rzeczy wszem poddanym naszym potrzebnych i w instrukcyach ich zleconych nic nie schodziło, tak zaś z drugiej strony za uporem tychże osób nic się z tych rzeczy zawrzeć nie mogło, z którymi by z pociechą do braci swych się wrócili, a do tegoześmy wszelaką uprzejmość i gotowość naszą do wykonania wszelakich powinności naszych, a osobliwie tych rzeczy których po nas na tym sejmie requirowano oświadczyli. Co do wiadomości wszech aby tem prędzej przyszło, rozkazujemy urzędom tak grodzkim jako i miejskim aby ten uniwersał nasz do akt swoich przyjąwszy niemieszkanie na miejscach publicznych przy bytności i zgromadzeniu ludzi jako największem obwołać i do wiadomości wszystkich przywieść rozkazali, dla łaski naszej i z powinności swej inaczej nie czyniąc. Dan w Warszawie dnia 28 Kwietnia R. P. 1606. panowania Królestw naszych Polskiego 19. Szwedzkiego 13. Na własne J. K. M. rozkazanie. Krzysztof Zi-

fol. 62. manowski. —

Protestatio Nobilitatis Pallatinat. Lublinen.

Ad officium et acta praesentia capit. castr. Stryc.
personaliter veniens Nobilis Adamus Koźmiński
de districtu Lublin. nomine suo et nobilitatis
Pallatinatus Lublin. oblulit et exhibuit eidem
officio praesenti litteras papireas protestationis de.
My Rycerstwo województwa Lubelskiego, którzyśmy
się tu do Lublina na sejmik (przez list Jego K.M. Pa-
na naszego publikowany) na dzień dzisiejszy zje-
chali, chcąc i przyczyny składania sejmików wiedzieć
i z posła J.K.M. rzeczy w liście Króla J.M. namienio-
ne wyrozumieć, tym czasem gdy na Pana Posła
Króla J.M. czekamy, doszedł do rąku naszych Uni-
wersał sejmu przeszłego poborowy, w którym i pobór
i poborce mimo sposób zgodnie w instrukcyi P.P. po-
słom naszym podany napisany. Bacząc, przez tre-
gając wolności i swobód a przykładem szkodliwym
Rzeczypospolitej napotém zabiegając przeciwko temu
uniwersałowi z strony województwa Lubelskiego
oświadczamy się, dalsze namowy strony takiego
uniwersatu, aż do sejmiku obierania deputatów
przyszłego, gdzie podług praw P.P. posłowie rationes
poselstwa swego dawać tę powinni, odkładamy,
którą protestacyę za podpisem P. braciej naszych,
którycheśmy do tego użyli i podaniem na to na-
znaczonych aby była do akt podana, jakoż już Pa-
nowie bracia nasi Łukowskiej ziemi to uczynili i te-
raz z nami społnie czynią zgodnie poruczamy.
Działo się w Lublinie na zjeździe przez list Króla
J.M. ogłoszonym die tertia Junii Anno millesimo
sexcentesimo sexto. Krzysztof Rej z Nagłowic

Stolnik Luc. Jan Dzierzek Pod. Lubelski. Mikołaj Bradowski P. Z. L. ręką własną. Wojciech Michowski. A. Zbąski. S. Olbrych Męciński z Kurozwęk. Paweł Suchodolski Wojski Krasnostawski. Abram Suchodolski. Andrzej Męciński z Kurozwęk. Jan Konarski. Jakób Pszonka. Mikołaj Niemojowski. Krzysztof Zeleński. Marcin Kruszyński. Stanisław Andrzejowski. Stanisław Pszonka Babiński. Andrzej Ryszkowski. Jan Pełka. Trojanus Szczygielski. Jan Lubieniecki. Jan Rej z Nagłowic. Paweł Borecki. Szymon Trzycki Komornik Ksiąg Ziemskich Lubelskich. Mikołaj Żyrzyński. Krzysztof Wysocki imieniem swem i ojca swego. Szymon Trzycki imieniem P. Jana i Wojciecha Borzęckich. Abraham Wysocki imieniem swém i Wojciecha Wysockiego ojca swego. Jerzy Gojski. Andrzej Dobek Przykowski, Adam Dzierzek z Krzyńca. Wincenty Gojski. Krzysztof Moniaczkowski. Andrzej Ożarowski. Stanisław Matczyński. Florjan Domaszewski. Andrzej Suchodolski z Suchod. Jan Wysocki imieniem Mikołaja Wysockiego ojca swego. Daniel Bełdowski. Jędrzej Wysocki. Jan Kroczowski. Jan Giżowski. Andrzej Poniatowski z Poniatowic ręką swą. Kasper Jaruzel Brzeźnicki. M. Leżeński z Leżenic. M. Męciński z Kurozwęk. Zborzny Lendzki ręką swą. Florjan Żyrzyński. Krzysztof Szczekocki z Szczekocina. Piotr Czerny Ch. L. Łukasz Kaszewski. Mikołaj Bołkowski. Krzysztof Lubieniecki. Hieronim Konarski. Krzysztof Ożarowski. Jan Snopkowski. Jan Stryjeński. Wojciech Chmielowski. Seweryn Ożarowski. Stanisław Wysocki. Kasper Sługocki. Stanisław Grot Wronowski. Krzysztof

Krzeniecki. Stanisław Lisiecki. Stanisław Drzewiecki. Adam Szadurski. Gabryel Lisiecki. Mikołaj Drzewiecki. Filip Piotrowski ręką swą własną. Jakób Bychawski. Jan Bychawski. Błażej Bychawski. Andrzej i Krzysztof Orzanowscy. Stanisław Gruszecki. Jan Lubkowski. Krzysztof Ziemacki z Ziemak. Stanisław Kozarzowski Pokosz. Krzysztof Męczeński. Jan Borzęcki. Piotr Nosowski. Mikołaj Nosowski imieniem tych którzy pisać nieumieją, za prośbą ich podpisuje się. Grot Wronowski Mikołaj. Paweł Wronowski Grot. Jakób Poniatowski. Stanisław Gorzkowski. Andrzej Orastowski. Jan Moszyński. Jadam Moszyński. Adam Koźmiński. Stanisław Moszyński. Jan Krzowski. Piotr Nosowski. Andrzej Kraszczewski Grot. Krzowski, Wojciech Mikołaj Wronowski. Stanisław Krosnowski. Wy-
pol 84. socki Sebastjan. Krzysztof Cegiełka Kryniecki.

Oblata litterarum ex parte Nobilitatis sub Lublin. congregat.

Przysiężeni do urzędu i ksiąg grodzkich Lubelskich urodzeni Panowie Paweł Marchocki Starosta ozechowski, Andrzej Męciński, Melchior Michałowski Pisarz Grodzki Krakowski, Prokop Pękosławski, Hieronim Przyłęcki z Przyłęka, Andrzej Stankowski Podwojewodzy Krakowski. Samuel Niewierowski. Krzysztof Bidziński, Adam Misiowski, Andrzej Chycki z koła rycerskiego pod Lublinem na ten czas zgromadzonego deputowani do podania listu niżej wpisanego przy wielkiej gromadzie ludzi szlacheckich oddali do urzędu i ksiąg tutecznych uniwersał albo reces zjazdu tego

z podpisami rąk osób niżej mianowanych, z których niektórzy pieczęci swe przyłożyli, który to list urząd Autentyczny grodzki Lubelski za taką instancyą Ich M. imieniem koła wszystkiego uczynioną do akt swoych wpisać rozkazał, którego są te słowa.

My Rady i Rycerstwo Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego, którzyśmy się tu pod Lublin za powodem zjazdu Stężyckiego zjechali, wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, tak teraźniejszym jako i na potem będącym oznajmuje-my, iż my konsyderując co na tym zjeździe naszym szeroce roztrząsano et evidenter pokazowano było, jako prawa i wolności nasze rozlicznemi exorbi-tancyami częścią przez contemptum et temeritatem w wątpliwość przywadzone, częścią per potentiam, częścią przez subtelne praktyki opprymowane i ku ostatniemu szwankowi nachylone są, jako za od-rzuceniem dobrych rad i za powariowaniem z wielu miar starodawnego tej Rzeczypospolitej porządku, więc i za nie wykonaniem powinności prawem warowanych ojczyzna nasza im da-lej tém w większe niebezpieczeństwa przychodzi. Przetoż nie chcąc sobie i posteritati nostrae w ni-czem winni zostać, szukaliśmy sposobów któ-remi by prawa i wolności nasze ochronione i Rzeczpospolita od niebezpieczeństwa z różnych miar nad nią wiszącego obwarowana być mo-gła. A iż baczy się to że ordinaria remedia to jest sejmy nie tylko nic pociesznego nie budują, ale się też obróciły w truciznę, co też rzetelnie na tym zjeździe naszym było pokazano; przetoż naprzód

pochwalamy to Jch. M. tym, którzy do Stężyckiego pierwej a potem do Lubelskiego zjazdu powodem byli, zwłaszcza gdyż widziemy że takowe zjazdy się stantibus rebus nie tylko na prawie przyrodzonem, nie tylko na zwyczajach dawnych i świeżych ale na prawie pisanem w Kapturach wyrażonem jawnie się gruntują. Przytém zaraz upewniamy się spólnie sub fide, honore et conscientiis nostris przed Panem Bogiem wszystko widzącym, iż jeśliby kto kiedy którego albo których z nas z tej okazyi zjazdów przeszłonych, tak Stężyckiego jako i Lubelskiego i postanowienia na nich czynionych jakimkolwiek sposobem turbować i molestować chciał, tedy przy takim każdym i takich z takiej okazyi turbowanych skutecznie stać nie odstępując się wzajemnie, wszelkim sposobem, ni kosztu, ni majętności, ni zdrowia nie lutując, bez ulegania na wszelakich placach i wszelaką pomocą potrzebną pro posse wspierać i ratować się będziemy. A iż przez te przeszłe ośmnaście lat facilitas i wyrozumowanie nasze w tém co nam in pactis jest obiecane i cierpliwość w rozlicznych angariach naszych i urazach prawa już jest jaśnie dosyć Królowi J. M. otworzona i widziemy że prośby, postulata, instancye i admonicye przeszłe gruntownego ukontentowania sprawie nam nie mogły do tąd, zaczém i prawa in abusum i obowiązki zwierzchności in contemptum przychodzą i absolutum dominium im dalej tém bardziej śrubuje, baczyliśmy to, że do używania na to głębszych lekarstw nam prawo pospolite drogę ukazało. Jednak nie chcąc w tej mierze do przypisania skwapliwości przyczyny dawać, skłoniliśmy się jeszcze do tego środka żebyśmy posły pewne z pośrodka

siebie do Króla Jego M. posłali, prosząc, żądając, obtestując, obsecrując i ex vi pactorum upominając, aby nam dał z strony praw i wolności naszych dostateczną satysfakcyą, i aby nas od praktyk wszelakich warował i Rzeczpospolitą wcale ubezpieczyć raczył. A dla tego żeby ta satysfakcya i asekuracya skutek swój wziąść a Rzeczpospolita przeciw recydywie szkodliwych chorób opatrzona być mogła, złożyliśmy rokosz pod Sendomierzem na dzień szósty sierpnia w roku niniéjszym blizko przyszłym, na który żeby się Król J. M. swą osobą pańską bez niedzwierzenia stawić Jeh M. Panom Senatorom wszystkim do nieabsentowania się od niego powodem być a interim wojsk i assystencyi niezwykłych sposabiania zaniechać i nie takiego coby zaraniecnia i praktyk tak z postronnemi ratione ambitus regni, jako i z domowemi ratione absoluti dominii potwierdzać przedsiębrać nie raczył, z pilnością my przez te pany posły swe J. K. M. prosili, jako o tem ta instrukcya tym to panom posłom dana szerzej obmawia. A iż na tem Rzeczypospolitej wszystko prawie należy, aby ten taki rokosz, który ostatnią ucieczką do poratowania wolności nazwać się może daremnie nie wychodził, gdyż by to ostatnią stratę wolności bez pochyby przyniosło i w pośmiech by i u tego i przyszłego wieku wszelkie poczynania nasze podawało, przetoż nie wątpimy (o co pilnie prosimy i napominamy), że wszyscy Jeh M. szerokich tych państw obywatele poczuwać się w szlacheckiej swej powinności odłożą na ten mały czas wszystkie insze zabawy i impedymenta nastronę, a jako na gwałt jaki na ten rokosz pobieżą, wołając sobie raz ten trache

ciężko uczynić a da Pan Bóg co gruntownego
a Rzeczypospolitej naprawę, sławę, ~~porządek~~ poży-
tek i ubezpieczenie za sobą pociągającego sprawić
i zawrzeć, niż na długotrwałe (strzeż Boże) mię-
szaniny ojczyzny patrzeć i w niewywikłanej nie-
woli wiecznie i z potomstwem swem zostawać, cze-
go obojga za uleganiem w tej mierze trudno by pe-
wnie uniknąć. Wszakże jeśliby którzy lekce to so-
bie ważąc tej prośbie naszej miejsca nie zostawili
i umyślnie od tego rokoszu absentowali, zachowu-
jemy wolną namowę o tem przyszłemu rokoszowi
jakiej by kaźni tacy niedbalcy podlegać mieli. Prze-
ciwko tym zaś którzyby ku opresyi praw i swobód na-
szych pieniądze od kogo brali i przy oppresorach jej raczej
niż przy wolności swej szlacheckiej zostawali wcale so-
bie warunki i postępki w kapturach interregnorum
opisane zachowujemy. A iż obawiamy się by snać
co takiego gwałtownego przed tym czasem rokoszowi
naznaczonemu na Rzeczpospolitą i na nas cnotli-
we jej syny lubo uknowano, lubo i stron nie zacho-
dziło, nie zaszło gdyż nas już różne w tej mierze
wiadomości i przestrogi dochodzą, przetoż chcąc
temu statecznie zabiegać i to opatrzeć aby ten na-
znaczony rokosz tem bezpieczniej zgromadzać się
mógł, wysłaliśmy Jaśnie Wielmożnego Pana Pana Mi-
kołaja z Zebrzydowic Wojewodę i Generała Krakowskiego
(który znosić się ma z J. Xiążęciem Mością Panem Kra-
kowskim jako przedniejszym świecznikiem senatorem, kto-
ry za odjazdem stąd za potrzebami pilnemi swą
przeciwko Rzeczypospolitej chęć, przychylność i statecz-
ne przy nas stanie i dostatki swemi rozpisanie
ofiarować nam raczył), aby J.M. pewną liczbę

służebnych tak jezdnych jako i pieszych za kosztem i kredytem swym przyjąć i sposobić raczył i assekuracyą z strony oddania nakładu na to łożonego i eliberowania fidei J. M. także i inszym niektórym Ich M. którzy też pełne poczty ludzi służebnych za użyciem naszém mieć mają. A temi wszystkiemi ludźmi J. M. Pan Wojewoda Krakowski wedle tego jako potrzeba Rzeczypospolitej pokaże władać ma, mając pilne oko na wszystkie któreby zkąd następowały niebezpieczeństwa, a osobliwie od Węgier i Szląska (gdyż na Tatarskie niebezpieczeństwa J. M. Pan Hetman Polny, którego urzędowi nic się nie deroguje, oko mieć raczy) i onym z pilnością wszelaką zabiegając i nas lubo wszystkich, lubo części jakich wedle tego jakoby potrzeba i okoliczności jéj desiderowały obwieszczając i do porozumania, zgromadzania i ratowania się spólnego pobudzając. A iżby stan rycerski nie miał przyczyny do absentowania się na ten rokosz pod Sandomierz, tedy mocą zjazdu tego upominamy i braterskie prosiemy Ich M. Panów Deputatów tak koronnych jako i Wielkiego X. Litewskiego także urzędów Podkomorskich ziemskich grodzkich i innych wszelakich, aby od sądzenia wszystkich spraw trzy niedzieli przed zaczęciem rokoszu supersedowali raczyli póki się ten rokosz nie odprawi. Jesliby też urzędy którekolwiek do akt swych tego postanowienia naszego przyjmować i z akt swych wydawać zbraniali się, tedy na tam tym że rokoszu o ten ich excess sądzić będziem i onym terminum peremptorium praesenti laudo assygnujemy. Aiż na tym zjeździe z kilku województw które się tu stawić przez odległość

i krótkość czasu nie mogły, mieliśmy poselstwa przez które byliśmy żądani, abyśmy i o przyczynach zjazdu teraźniejszego i coby na nim postanowione było oznajmili, tedy jakośmy to szczerą braterską miłością uczynili, żeśmy do wszystkich deliberacyé naszych Ich M. nie tylko przypuszczali, ale i aby ich omierzkać nie raczyli prosili, tedy też vice versa Ich M. o to prosimy, aby od dnia dzisiejszego za niedziel dwie na miejsca zwykłe sejmikom swoim Ich M. zjachać się raczyli i tych tu naszych deliberacyi od Ich M. panów posłów swoich do nas posłanych relacyą wziąść i do onych się przychylić raczyli. A to takie postanowienie nasze dla pewności pewnym zpośrodku siebie deputowanym osobom pospołu z J. M. Panem Marszałkiem koła na ten czas naszego podpisać i pieczęci do niego przycisnąć zlecilismy. A żeby do wiadomości ludzkiej tem prędzej przyszło prepisy jego, niedziel też z instrukcyą i do Króla J. M. daną, więc i z scriptu in vim proportii na tym zjeździe czytanego Ich. M. Panom postom z Województw Koronnych i z W. X. Litewskiego na ten zjazd posłanym oddaliśmy. A to postanowienie do akt tuteczných grodzkich lubelskich per oblatam ad acticandum podać zlecilismy. Działo się to na zjeździe głównym pod Lublinem Piętnastego dnia czerwca Roku Pańskiego Tysiąc sześćsetnego szóstego. Mikołaj Zebrzydowski Wojewoda i General i Wojewoda Krakowski manu propria. Piotr Stabrowski Kasztelan Parnawski m. p. Aleksander Wierzbicki m. p. Janusz Radziwiłł Marszałek koła Rycerskiego pod Lublinem zgromadzonego ręką swą. Paweł Orzechowski Podkomorzy Chełmski. Stanisław Stadnicki

Starosta Zygmuntski m. p. Piotr Gorajski z Goraja m. p. Samuel Chojeński Stolnik ziemi Przemyskiej m. p. Krzysztof Drohojowski. Jan Minor z Przybysławic. Gabryel Wiktor z Wiatrowic. Andrzej Miękicki m. p. Jan Herbort z Fulsztyna Chorąży Lwowski. Jerzy Stano Stolnik Sanocki m. p. Zygmunt Dziwiłowski. Zygmunt Niszczycki m. p. Hieronim Przyłęcki z Przyłęka m. p. Andrzej Ossoliński m. p. Samuel Niewiarowski. Jan Lubieniecki z Lenia. Jan Cedrowski z Białaczewa m. p. Melchiór Michałowski Notarius Castr. Crac. Paweł Lubieniecki m. p. Marcin Szczucki m. p. Krzysztof Stojowski z Zakliczyna. Samuel Małecki m. p. Piotr Rupniewski z Rup. Stanisław Lackowski m. p. Hieronim z Królewic Królewski m. p. Adam Misiowski m. p. Jan Fredro m. p. Mikołaj Zenowicz Starosta Cze..... Propojski m. p. Jerzy Kapasczewski Stolnik Niezeński (?) m. p. Paweł Zawanek Chorbowski m. p. Mikołaj Kołarpski m. p. Ludwik Stojowski z Zakliczyna m. p. Bartosz Borowski z Czajewic m. p. Stanisław Czepielowski m. p. Stanisław Niedobylski. Mikołaj Krupka. Piotr z Golczy Golecki. Teodor z Królewic Królewski. Jan Gładki Chorąży Miński m. p. Hieronim Miękiski m. p. Jan Siemichowski z Wróblewic. Jan Świkowski m. p. Dawid Borzymowski m. p. Piotr Brandys Lisowski Zatorski i Oświecimski Pisarz m. p. Maciej Maskowski m. p. Piotr Solikowski. Stanisław z Bieńkowic Pielaski m. p. Iwan Popiel m. p. Mikołaj Szczepanowski m. p. Piotr Porudeński z Milczyc m. p. Jakób Łaskmanicki m. p. Andrzej Trzemeski m. p. Andrzej Lonczowski Dobek. Paweł Ciołek Zieliński m. p. Stanisław Kierzyński m. p. Piotr Swatopel. Jan Chłopicki z Chłopic. Stanisław Czepielowski m. p. Andrzej Umnicki m. p. Piotr Małowski.

Wojciech Chrząstowski m. p. Tomasz Chłopicki. Jakób Dziechtarski m. p. Krzysztof Bidziński m. p. Jakób Chwalibóg z Janowic m. p. Walerjan z Brzezia Lanckoroński Bąk. Mikołaj Zamiechowski m. p. Piotr Strembosz Wojski Lubelski. Hieronim Gniewosz. Paweł Marchocki. Stanisław Chowski. Maciej Odrowąż Olewicki m. p. Jan Dzierżek Podsędek Lubelski. Stanisław Gołuchowski m. p. Piotr z Brzezia Lanckoroński Bąk. St. Ciżechowski m. p. Jan Pacznicki. Andrzej Chycki imieniem braciej swej m. p. Jan Zdrowski. Piotr Ujejski. Piotr Zwierzchowski m. p. Jan Goly z Naniecowic. Piotr Korzeński z Korzeń m. p. Mathias Stanisław z Drajowa Drajowski m. p. Józef Latosiński z Latoszyna Podczaszy ziemi Krakowskiej m. p. Mikołaj Iwanowski m. p. Piotr Owadowski Pisarz Ziemski Krakowski m. p. Jan Oborski z Obór m. p. Jan Trzebecki m. p. Baltazar Porembski z Wielkiej Poremby Wojski ziemi krakowskiej m. p. Stefan Kazimierski m. p. Jan Przyszkowski Podsędek Ziemski Zatorski imieniem swem i braciej swej Księstwa Zatorskiego i Oświęcimskiego m. p. Mikołaj Porembski. Zygmunt Porembski m. p. Paweł Trajanowski z Trajanowic scripsit. Przecław Wierzbięta z Bielska. Samuel Grodski m. p. Samuel Hełmski z Hełma m. p. Abram Leśniowolski m. p. Jan Dobek Ławeczowski m. p. Jan Tryleski Stolnik Bełzki m. p. Piotr Oleśnicki. Krzysztof Grek. Paweł Stryjeński. Jerzy Chołownia m. p. Abram Wysocki imieniem swem i braciej. Adam Lanckoroński. Cirillus Chrząstowski z Brzezia m. p. Mathias Staszycki m. p. Hieronim Moskorzowski z Moskorzowa. Andrzej Miciński. Jan Pacołowski m. p. Andrzej Stoszowski m. p. Tomasz Borynowski. Grzegorz Borzymowski. Stanisław Misiowski

Klimkowicz. Tomasz Piotr Tyniecki m. p. Adryan Łazicki m. p. Jan Elżanowski. Mikołaj Chełmski młodszy. Jan Gliński z Glinnika m. p. Adam Drzeżek m. p. Andrzej Witczkowski z Witczkowic m. p. Stanisław Chełmski z Chełma m. p. Samuel Taszycki m. p. Sebastjan z Słupiej Słupski. Swatopelcides de armis ulpiem m. p. Jan Lisowski. Daniel Kozak m. p. Wojciech Podlewski m. p. Olbrycht Oborski m. p. Adam Lanckoroński z Brzezia. Jan Rej z Nagłowic m. p. Jan Siemichowski z Wróblewic m. p. Jerzy Zenowicz m. p. Jerzy Kolęda m. p. Jarosz Bielowiejski m. p. Paweł Ciołek Zieliński m. p. Walenty Załuski m. p. Jakób Pszonka Babiński m. p. Sta-
fol. 93. nisław Pszonka Babiński m. p. —

Oblata litterarum ex parte Castellani Sandomirien.

Ad officium et acta praes. Capit. Castr. Stężyc. oblatae sunt litterae papireae per magnificam Stanislaum Comiten a Tarnow Castellanum Sandomir. etc: quarum tenor de verbo ad verbum sequitur talis:

Moi Mciwi Panowie i Bracia. Acz i poprzedziło mię to zrozumiewanie się i znoszenie od niektórych Ich M. Panów obywatelów województwa naszego Sandomierskiego, kiedy już w Lublinie gdzie na trybunał zjachała się nie mała liczba Ich Mci z tegoż Województwa za zejściem spólnem z Ich Mciami z różnych powiatów tego województwa z spólnej namowy z Ich Mciami zlecili mi do Ich M. W Mciom do grodów województwa tego zgodną namowę o tem naszą oznajmić, że pro die quinta Augusti

pod Pokrzywnicę na noc zjachać się, a rano sexta Augusti na rzeczonym miejscu na placu gdziechmy się na okazowania zjeżdżali, tam stawiwszy się namówić porządek zjazdu na rokosz. W czem dosyć czyniąc takowym namowom swoim, którychmy się dosiąć mogli W. Mciom moim Mciwym Panom do grodów każdego powiatu odsyłam, proszę, aby W. M. każdy jeden drugiemu rozsyłać raczyli. Tamże i stanowiska na rokosz sobie z namowy spólnej naznaczemy. A iż za płaczem ludzkim niebłogosławieństwo Boże i karanie chodzić zwykło, zabiegając temu prosimy, abyście się W. M. tak stawić raczyli na ten rokosz jakoby żadnej krzywdy ubodzy ludzie nie odnosili, aby tak Pan Bóg nam radą i sprawą Rzeczypospolitej błogosławić raczył. A z tem służby me braterskie w łaskę W. Mciów moich Mciwych Panów zalecam. W Lublinie 9 Juli
fol. 98. ~~pag~~ Millesimo sexcentesimo sexto. Sta. H. z Tarnowa Kasztelan Sandom. Sta. Bus. i Stobnic.

Oblata litterarum universalium S.R.M.

Ad officium et acta praes. Capit. castr. Sczyrc. personaliter accedens nobilis Mathias Pieniążek Notarius Camerae Salinariae Sczyrc. obtulit et exhibuit ad acticandum officio praesenti litteras papireas universales S. R. M. etc.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski, Wielkie Xiąże Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie Żmudzkie, Inflanckie etc. i Szwedzki, Gotski, Wandalski dziedziczny Król

Wszem wobec i każdemu z osobna wszelakiego stanu i powołania obywatelom tej Rzeczypospolitej obojga

narodu ludziom szprz. i wiers. nam miłym podda-
nym naszym. Nie zaniechaliśmy po te wszystkie
czasy jako jedno spokojny stan tej Rzeczypospolitej
mięszać się począł z powinności naszej królewskiej
wszelakich sposobów do tego zażywać, jakoby się był
ty ludziom spokojnym i przy swobodach i wolno-
ściach swych prawem pospolitém się kontentującym
otworzyły oczy na te zamioty, pod których pretextem
niepotrzebne strachy na ludzie puściwszy, coś nowe-
go i w tej Rzeczypospolitej niesłychanego wprowadzić,
a zatém na dostojeństwo i na panowanie nasze na-
stąpić zamyślali, w czém pokilkakroć tak przez in-
strukcye nasze na sejmiki i przez uniwersały jako
też i na sejmie blizko przeszłym pilne czynili-śmy
staranie, nie tak dla tego abyśmy w niewykona-
niu powinności naszej winnymi się czuć byli, ale
o to najwięcej usiłując, aby animusze wiernych
i miłych poddanych naszych ukontentowawszy,
Rzeczpospolitą w pożądanym pokoju pod szczęśli-
wém panowaniem naszém kwitnąć i zatrzy-
mać się mogła. Lecz bez żalu tego wspomnieć nie
możemy z jaką nierodzięcznością ta szczyra i oj-
cowska powolność nasza od tych wzgardzona
była, którzy podobno mając inszy cel jaki przed-
się wzięty, także zaraz z sejmu do zjazdu Stężyc-
kiego się oderwali, a stamtąd do Lublina na
pokazanie czegoś nowego na bracią zawołali,
gdzie już wojski tak cudzoziemskiemi jako i ludzi
lużnymi się obsadziwszy, a nic z tego co obiecano
nie pokazawszy, jako na władzę naszą i na wol-
ność pospolitą następowano, jako niektórym
arma w ręce dano i dla zatrzymania i posyłania (1)

(1) lub „posilania".

wojsk ~~wojsk~~ securitates jakieś poczyniono, jako niczego coby jedno do zatrząśnienia wszystkiej Rzeczypospolitej i do poparcia przeciwnych pokojowi pospolitemu zapędów należało nie pominiono, rozumiemy temu że nie jest tajno Upprz. i Wasz M. Czego popierając posełstwem nas stamtąd takiem obesłano, w których abyśmy się na zjazd ich generalny, który rozoszeni naznaczywszy pod tendo niesz privata authoritate znowu sobie składali, osobą naszą stawili (zatrząsając wypowiedzeniem posłuszeństwa tak jako się tamże w Lublinie z tém piérwej czyniano) mieć to po nas koniecznie chciano, tamże i obywatele tej zacnej Korony trwogami i przestrogami poen jakichsi zaciągniono, chcąc pod cieniem naprawy praw i wolności swego przedsięwzięcia dosadzać. Przy którym zaparcie stojąc, ani z posty swoimi przedniemi Senatory, którycheśmy na początek tego tam zjazdu z ofiarowaniem dogodzenia przez nas słusznym żądaściom ich posyłali, do żadnych traktatów przystąpić, ani starania P.P. Senatorów, którzy się tam wpośrodek ich stawili do uspokojenia ojczyzny należących przyjmować chciano. Nie sprawiła nic u nich powolność nasza którąśmy im pomknieniem się tu do Wisliey dla snadniejszego się z niemi znoszenia oświadczyli; nieprzyjęte staranie któreśmy z P.P. Senatory i z ludźmi stanu Rycerskiego przy nas będących, przez posty i listy czynili; nie miała miejsca satysfakcya nasza, którąśmy tu na żądanie stanów tak Duchownych jako i świeckich na wszystkie punkta przedniejsze, w których

R.P. nagłej deklaracyi potrzebowała uczynili; pogardzono tem wszystkiem, a pędząc rzeczy na cel sobie zamierzony, do knowania jakichś konstytucyi przystąpiono, któremi miasto obiecanej naprawy wszystek prawie fundament tej zacnej Rzeczypospolitej z gruntu poruszono, bo nie będąc jednym całym w tej Rzeczypospolitej stanem, więc i nie wszyscy tęż w tamtej gromadzie na wszystko, jako nas dochodzi, zgadzając, na równych sobie w wolnościach bracią mimo zwierzchność naszą, mimo Senat i większą część Rycerskiego stanu stanowienia takie zaciągają, któremi Bogu naprzód samemu, którego opatrznością ta Rzeczpospolita stała i kwitnęła zawsze, bezprawie czynią i do pomnożenia jego chwały świętej drogę zagradzają, któremi władzę naszą królewską, (z której zatrzymanie powagi praw i urzędów wszystkich, a zatem i salus publica dependet) nietylko ścieśniają, ale i przywiedzeniem do powtórzenia przysięgi i stawienia rękojemstw zniżają, i do ohydy tak u tych jako i u obcych narodów podawają, któremi i stanu Duchownego zawsze w tej Rzeczypospolitej przedniego prawa i przywileje od przodków naszych i od nas poprzysiężone wzruszają. Nie wspomina się tu o ilu drobnościach jako tym stanowieniem swojim na bracią starszą Senatory koronne i W. X. Litewskiego obligi nowe o przytém i sądy niezwyczajne zaciągają, jako na bracią młodszą stan Rycerski ciężary rozmaite walą, jako zawieszeniem wszystkich jurysdictii i sądów zwykłego trybu sprawiedliwości hamują, jako mimo jasne prawo Pobór

i pospolite ruszenie nakazują, jako nowe subsellia i nowe urzędy stanowią, jako wszystką prawie zwierzchność ujęłą i sobie usurpują, jako podniesieniem praw, przywilejów i dekretów tak sejmowych jako i Trybunalskich fundamenta prawa pospolitego zgruntu wzruszają, jako sami absolute wszystkiem prawem władnąć i wolnościami rządzić chcą, co też z tych uniwersałów które po Koronie rozsyłają, snadnie obaczyć każdy może, że więcej autoryzować, więcej rządzić, więcej rozkazować poważają się, niżeli Senatowi z nami, niżeli nam z Rycerstwem, niżeli całemu sejmowi Rzeczypospolitej kiedy to moc podała. Oto pobory (których tylko sejmików zgodnych pozwolenie na walnym się zawiera sejmie) na Upz. i Wież. W. sua privata authoritate wyciskają; oto pospolitem ruszeniem, które aż trzeci zaciągać wici i laudo communi zwykli, spokojne wczasy Upz. i Wież. Waszych i potrzebne też gospodarstwa mieszają; oto tém porwóczeniem tak swojej jako i tej co przy nas jest w popędu ich gromady wszystkie prawie tak jako Sendomierskie województwo kiedyś okwitające zniszczyć chcą Koronę, a do pożałowania samych siebie pobudzające, ojcowski zamysł nasz i braterskie przedsięwzięcie Senatu i Rycerstwa przy nas będącego traducują, które z tych poselstw jakieśmy na niedawne przeszłe elekcye deputacie Upz. i Wież. Waszym oznajmili, snadnie każdy obaczyć mógł, jeśliśmy czego szukali w deklaracyach tych których R. P. po nas potrzebowała pozwoliwszy na to wszystko pod Wiślicą o co poselstwo ich Lubelskie ostateczne po nas żądało, jeśliśmy

siebie w czém bardziej ochraniać chcieli niżeli tej dogodzić Koronie, jeśli postępkiem takim na wolności następują którym się przyznaża wolności, jeśli tym sposobem prawa znoszą którym się prawa utwierdzają, niechaj ci sądzą co później rancoru i zazdrości. Że się poselstwu ich dał respons zamysłowi ich niesmaczny, wyciśnął to na nas upór ich którym zagrodzili wszelaką drogę posłom swym traktowania o tych które do nas przynieśli artykułach, wycisnął żal stąd że prawie praejudicato a bez wszelkiej władzy i co gorsza bez żadnych probacyi nas abyśmy perjurii nolati byli pociągali; wycisnęła ciężkość, bo to wymagali na nas abyśmy rękojmią o sobie stawili do wykonania tego czego ani prawa tej Rzeczypospolitej, ani zwyczaje, ani dostojeństwo nasze ścierpieć nie mogło; wycisnęła novitas że się tego u nas upominali, abyśmy te senatory odkryli, którzyby nas ad absolutum dominium prowadzili; wycisnęła nawet wiara ku Bogu, którą oni tak pomieszać silili się, że i stan duchowny i kościoły tanquam summam imis adaequare chcieli.- Czuliśmy się dobrze że bobo wolnemu panujemy narodowi swobody miłującemu swoje, przecie takiemu z przodków swych kwitnącemu, którzy nigdy na Pany nie nastąpowali swoje, czuliśmy się tak czuli być w przysiędze swojej, że nic ani w Koronie tej Panu Bogu, ani tej Koronie przed Panem Bogiem naszym nie zostaliśmy; czuliśmy się, że jako wiara nasza nie podejrzana, tak dostojeństwo nie potrzebowało rękojmi; czuliśmy się że jako u nas nigdy cupiditas absoluti dominii nie była, tak i w Senacie naszym nikt taki nie był coby nas do tego

więcij w niewoli sobie, braciej i potomności swojej życzyć miał, a nadewszystko baczyliśmy to, że nie było w zwadzy naszej o tém stanowić co wszyst-kich i w sumnieniu i w zwyczaju i w prawach zachodziło. Przeto nie chcąc nigdy niezelżonemu narodowi zelżywie panować, na te ich artykuły o których posłom swym nic traktować nie kazali z nami ani z senatem, takąśmy odpowiedź dali, aby raczej do zwyczaju porządków swych, do opisanego prawa, do zastarzałych wolności, do zdrowszej wrócili się rady, a przykładem braciej swojej w domu spokojnie pozostałej na tém przestawali co się pozwoliło teraz authoritate zjazdu Wiślickiego, ponieważ ta assekuracya od nas jest dołożona, że na blizko przyszłym sejmie coby się przepomniało, albo w tém niedostawało uczyni i pozwoli się snadnie i z tych nawet któreby wszystka Korona approbowała od nich podanych artykułów upominało się żeby wojska cudzoziemskie rozwiedli, gromady rozprowadzili, sejmów w domach spokojnie czekali, płaczu ubogich poddanych, utyskowania ludzi szlacheckiego stanu na się nie prowadzili, niedawali nakoniec i sami przyczyny do pomsty Boga i tych którzy jej necessitate przy nas praw i wolności i nas jako głowy swej bronić się zjechali nie przyczyń przez ...

niego senatora świeckiego o to starać się u nich umyślili, aby deputaci od nich do traktatów byli dani nie chcąc żadnego ~~niecho~~ do uspokojenia ojczyzny pominąć radziśmy na to pozwolili, dla czego też z Wiślicy śmy się ruszyli, nie to tem aby na krew ich następować sposób, nie to tem aby extrema extremis znosić obyczaj jako nas udają pismy swemi, a Upr. i Wier. Wasze do pożałowania siebie przymodzą i na ratunki w gromady sprowadzić usiłują, ale dla tego, abyśmy senatu swego zgodzy i zdaniu dogodzili, a niczego nie uchybili czémby zamysłowi ich zabieżeć i tak pomieszaną Rzeczpospolitę ad pristinum tranquillitatis statum przywieść mogli. Co tak Upr. i Wier. Waszej przełożywszy i taką naszą do dobrego Rzeczypospolitej i do uspokojenia jéj chęć i uprzejme usiłowanie a ich zaciężłość na rozsądek i baczne uważenie Upr. i Wier. Waszej puściwszy, nie wątpiemy o Upr. i Wier. Waszej, że przypomniawszy sobie oddaną nam wiarę, przywiódszy na pamięć przykłady cnych przodków swych z temi, którzy na spokojne panowanie nasze i ono gwałtownie i odmieniać usiłują natarli na prawa i swobody ojczyste nastąpili napędzając nitę ojczyznę na ostateczną pracowie uporem swym zgubę wiążące się ani ich rozkazania którymi nas coraz porywając rozmaicie cięgną mieszają, słuchać nie będziecie, ale raczéj spokojnego panowania i dostojeństwa naszego przy prawach i swobodach swych wspierać i do nas jako do głowy swéj, jeśli potrzeba ukaże garnąć się nie zaniechacie. Macie Upr. i Wier. Wasze dostateczne warunki na ubezpieczenie u uprze-

wnienie Rzeczypospolitej przez nas tu powtórzone i obostrzone, macie diplomata na skuteczne i nieodwłoczne uiszczenie nasze w powinnościach naszych na się przyjętych, macie poprawę w prawiech swoich tych rzeczy które teraźniejszy statum Reipublicae turbowały, jeśliby jeszcze czego w żądościach Wmć. i Wasz. Waszych nie dostawało, nie będziemy do tego trudnemi co by z dobrem Rzeczypospolitej od wszystkich zgodnie namówiono, czemu też gwoli i sejmem czas naznaczony poprzedzić chcemy. Czem abyście Wmć. i Wasz. Wasze na ten czas kontentować się chcieli i owo które pilnie a pilnie żądamy tego dokładając i w tem się Wam, Bogu, prawu i wszystkiemu światu oświadczając, że jeśliby się będzie niespokojni w przedsięwzięciu swojem pohamować nie chcieli, ale dalej ku zatrudnieniu spólnej Ojczyzny i panowania naszego i was samych zamysły swoje przywodzić usiłowali, że przyszłoby nam o całość Rzeczypospolitej i panowania naszego zastawiać się, i tak sobie przeciwko turbatorom pokoju pospolitego i tym którzy by im tego radą i pomocą ich uchwał z temi poborów i pospolitego ruszenia wykonywaniem pomagać chcieli postąpić, jako nas prawo pospolite, jako dawne związki i kaptury które się przy Bogu, Panu i prawie wiążą (do których i ten teraźniejszy pod Wiślicą uczyniony ściągał się) uczą, nic w tem nie wątpiąc że się w tej mierze na cnocie i wierze narodu tego zacnego nie zawiedziemy, której samej jako teraz tak i dalej nie szukając cudzoziemskiej pomocy całe się powierzamy. A iż by się obywatele wszyscy

Państwo naszych ani żadne ich uchwały i postanowienia nie oglądali, które ani z zwyczaju, ani z przykładu ani z prawa żadnej legitimitatem w sobie nie mają i mieć salva Regia Majestate nostra nie mogą, przeto one jako bez przystojnego consensu i porządku wszystkiej Rzeczypospolitej poczynione nieważne być za zdaniem P. P. Rad i stanu Rycerskiego na ten czas przy nas będącego znajdujemy i od nich poddane nasze także i od podpisów wszelakich do których po większej części rozmaitemi fortelami przywiedzeni bywali wyzwalamy, napominając przytem i rozkazując wszelakim urzędom i Sędziom tak Grodzkim jako i Ziemskim, nawet Trybunałów koronnych i W. X. Lit., aby nie oglądając się na wszyje zakazowania i ustawy w sądzeniu i sprawiedliwości czynieniu powinność swoją wykonywali, zwyczajne sądy według czasu w prawie pospolitem opisanego na miejscach naznaczonych odprawowali, co do wiadomości wszystkich którym to należy przywodząc, rozkazujemy Starostom naszym wszystkim i urzędom ich grodzkim, aby ten uniwersał nasz zaraz publikować na miejscach zwykłych do ksiąg wpisać rozkazali, a uniwersałów zaś i listów wszelakich tej tam strony, któremi ludzie spokojne do rozruchów pobudzają, aby przyjmować i publikować nie ważyli się dla łaski naszej i dla uspokojenia Rzeczypospolitej, do czego aby Pan Bóg sam rady i ratunku dodawać i zgodę a miłość zobopólną, w sercach synów tej ojczyzny zaniecać raczył prosić Jego z miłości nie przestajemy. Dan w Wiślicy dnia 25 Września Roku 1606. panowania Królestw naszych

fol. 121. Polskiego 19. Szwedzkiego 13. Sigismundus Rex. —

Oblata litterarum universalium S. M. R.

Ad officium et acta praesentia capit. castr. Stryjen. personaliter veniens nobilis Remianus Zaborowski famulus generosi Danielis Domaracki Secretarii Sac. Reg. Maj. obtulit et exhibuit ad actizandum litteras papireas etc.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie ludziom Rycerskiego stanu poddanym naszym uprzej. i wiern. nam miłym oznajmujemy. Nie obrażały nas po te wszystkie nieszczęsnych tej Rzeczypospolitej mieszanin żałosne czasy przyzwoite ludziom w swobodach urodzonym o wolnościach swych poczuwania, ale owszem z każdej miary staraliśmy się o to jakobyśmy byli mogli zatrwożone animusze odkryciem tych rzeczy któremi ich miętszano doskonale ubezpieczywszy, ojczyznę tę miłą w pożądany wnętrznego pokoju i bezpieczeństwa port wprowadzić i burzliwe niespokojnych czasów chmury, które oczy ludzkie nazbyt ćmiły, światłem prawdy rozpędziwszy przy prawiech i ojczystych swobodach, przy dawnych zwyczajach Rzeczypospolitej uspokoić. O to tylko z miłości zwykłej przeciwko miłym poddanym naszym staraliśmy się, aby ta ostroga wolności i na prawa praw szta określonym od prawa pospolitego i starodawnych zwyczajów dobrze od przodków naszych utorowanym trybem, nie przywodząc na ojczyznę swą nieszczęśliwych sąsiad którzy w niewoli na nieostrożne przodków swych postępki teraz już ciężko narzekają żałośnych przykładów. Czemu gwoli na sejmie przeszłym

żądze i prośby poddanych naszych łaskawie przyj-
mując do wykonania wszystkiego gotowość naszą,
by tylko była przystąpiła pożądana wszystkich sta-
nów zgoda, szczerze ofiarowaliśmy i potem gdy już
niektórzy za inakszém postępków naszych uda-
niem na dostojeństwo nasze nazbyt bezpiecznemi
słowy, a drudzy na nasze i wszystkiej Rzeczypospolitej
bezpieczeństwo nawodzeniem różnego żołnierza
następować i z tym na zjazdach nad prawo i zwy-
czaj dawny od siebie złożonych ostrze się pokazo-
wać, jawnie otwierać poczęli, My z samej tylko cno-
ty i nieodmiennej wiary krwie zacnej polskiej obro-
ny sprawiedliwości naszej sięgając, za garnieniem
się do nas znacznych przednich senatorów także
i rycerskiego stanu liczby na ich rozsądek i zdanie
wszystko to w czém nas do poddanych naszych
udawano (jako i na sejmie przeszłym gotowiśmy
byliż puścić) taki na ten czas przypuściliśmy. Świad-
czą to tak ustne jako i w piśmie podane pod Wieli-
cą deklaracye i responsa nasze, świadczą wszystkie
pokoju dobrego Rzeczypospolitej pragnące postępki, świad-
czy i ostatnia rozlania krwie ochraniająca pod Jano-
wcem rozprawa, świadczy na temże placu szczerze
wszystkich dostojeństwu naszemu przeciwnych po-
stępków zapomnienie i chętnie pozwolona zgoda,
która na tym stanęła, abyśmy sejm walny na spól-
nych urazów braterskie jako synowie jednej Rzeczy-
pospolitej sposobem polecenia złożyli. Do czego gdy
nie tylko na on czas ale i potem ~~wszy~~ zgodne
wszystkich stanów prośby i żądania przystąpiliż,
my się też przychylając mało co z kłopotów pierw-
szych mięszanin sobie odpocząwszy, sejm walny

obwołać rozkazaliśmy, chcąc na nim o tém samém
radzić, aby się żądościom poddanych naszych do-
godziło i usprawiwszy w rzyz starożytne pra-
wa stanu szlacheckiego, jako pierwszej ozdoby tej
zacnej Rzeczypospolitej wolności i swobód ochronili,
będąc tego pewni, że wszyscy dobro ojczyzny i pokój
pospolity miłujący na tém przestać i naznaczonego
od nas sejmu spokojnie czekać mieli. Czém nie kon-
tentując się ci, którzy podobno czegoś nowego szukać
przedsięwzięli, już po wzięciu wiadomości o czasie
złożonego sejmu, pogardzając taką powolnością na-
szą, w małej liczbie do koła zjachawszy się na wzgardę
nie tylko zwierzchności naszej, ale i tych którzy przy
swych prawiech stoją, sejmu się u nas upominali
na udzielny jakiś zjazd koszenia (jako sami
nazywają) żałośnego rokoszu pod Jędrzejów na
dzień 28 miesiąca Marca zawołali, chcąc prawie
jakoby umyślnie Wprz. i Wier. Wasze zamięszać i
od błogo pożądanego pokoju odepchnąwszy na nie-
bezpieczną wnętrznych mięszaniw nawałność na-
pędzić, chcąc wrota postronnym nieprzyjaciołom
na niegotowość i niezgody nasze otworzyć i Was
samych z sobą, braciej z bracią jako jednej matki
synów spuszczać ojczyznę miłą, i samych Wprz. i Wier.
W. plądrowaniem domów, niszczeniem majętności
spólnemi najazdy za poruszeniem z gruntu wszyst-
kiej Rzeczypospolitej do ostatniej zguby niepotrzebnie
przywodzić i na takowy sam na jakim bracia Wprz.
i Wier. W. pod Sendomierzem zgromadzeni już pra-
wie byli za spólném między sobą zamięszaniem
stanęli zdrowia i gardła Wprz. i Wier. W. znowu
narazić, a co większa ciężkie jarzmo niewoli

miłej pod zasłoną wolności pochodzącemi od ma-
łej liczby ludzi uniwersałami na swobodne ludzie
powłaczając ich gdzie i kiedy się komu podoba sub-
telnie swoim zapędem gwoli zaciągać. A ztąd zno-
szą sądy, a zatem i sprawiedliwość znoszą, pobo-
ry stanowią, wojska przeciwko nam popisują, do
wypowiedzenia nam posłuszeństwa poddane na-
sze przywodzą, stany tej Korony przy których zgo-
dzie i miłości dostojeństwo Rzeczypospolitej zawsze
kwitnęło różnią; - na ostatek zapominawszy praw
ojczystych pod jakąś nieszczęsną wyniosłej wolności
chorągiew ludzi zwotywają, jakby jednym prawie
zapędem i panowanie nasze znieść i ojczyznę
zgruntu wywrócić chcieli. Nie dopuści im tego
Pan Bóg nieodmiennej sprawiedliwości obrońca, za
którego wyrokiem Królowie na majestacie usiadają, od
którego i my za wolnemi głosy i odważeniem zdro-
wia Wpr. i Wcz. W. na stolicy zacnego tego Państwa
jesteśmy posadzeni; nie dopuści cnota i nigdy Pa-
nom swym nieodmienna wiara narodu Polskiego,
z któregośmy i my macierzyńską krew i obyczaje
wzięli, któremu i teraz całe ufając a żadnych cudzo-
ziemskich ratunków, lubo nas inaczej jako przedtem
tak i teraz niczyjerliwi nam udawają, nie szuka-
jąc, zdrowia, dostojeństwa i bezpieczeństwa naszego
powierzamy. Rozumiejąc to o Wpr. i Wcz. W. że konten-
tując się zwyczajnem sejmu walnego złożeniem na
sejmikach swych już od nas naznaczonych ganić
to przedsięwzięcie niektórych różnego rozumienia
braciej swych nie zaniechacie i onym radą i zgroma-
dzeniem się do nich pomagać tego nie będziecie, ale
owszem przy dostojeństwie i ochronie panowania

naszego zastawiając się całości praw i swobód swych przystojnym obyczajem przestrzegać a sejmu swym tym sposobem spokojnego i pociesznego skończenia czekać zechcecie, nie dawając się ani groźbom niczyim, ani tym cieniom albo raczej pretextom wolności i płonnemu jakości już sami tego doznali udawaniu do mięszaniu przywodzić, będąc tego pewni, że jako żądania od Wsz. i Wiel. W. nam podane wykonywać nie zaniechiwamy, tak i na przyszłym da Pan Bóg sejmie czego by nie dostawało to rzecz uprawić chcemy. A przytém oświadczamy się, przed Bogiem któremu nietylko sprawy ale i sprawy serdeczne nie są tajemne, że jakośmy nie inszego przed się po te czasy panowania naszego nie brali, jedno co by było z dobrem Rzeczypospolitej tak i w tych mięszaninach lubo urażeni nie chcieliśmy jedno ojcowskim obyczajem to wszystko koić co i teraźniejszy nas postępek sam wyświadcza, gdyż i teraz toż serce, taż chęć nasza jest, aby nie naciéraniem jakiem, ale raczej samem zapomnieniem tych przeszłych mięszanin uspokoiła się Rzeczpospolita. Lecz jeśliby ani powolność nasza, ani zdanie, ani żądanie ludzi spokojnych całości tej Rzeczypospolitej prawdziwie miłujących wagi swej u tych którzy się tak zawzięli nie miało, przyszło by nam już tak sobie postąpić jako prawa i zwyczaje tej zacnej Korony pokazują i to czynić co by potrzeba i gwałt sam na nas dla ochronienia jako panowania naszego tak i dla gruntownego wszystkiej Rzeczypospolitej uspokojenia wycisnął. W czém że ani nas ani ojczyzny swej której zdrowie na tymże szańcu stoi z wiary i rady swej

wrodzonej dla sławy narodu swego i dla swej całości Wprz. i Wier. W. nie opuścicie, jako nic nie wątpiemy, tak też pilnie Wprz. i Wier. W. żądamy i napominamy. Co do wiadomości wszystkich których to należy przywodząc, Starostom naszym i urzędom grodzkim rozkazujemy, aby ten Uniwersał nasz na miejscach zwykłych publikować i do ksiąg wpisać rozkazali, dla łaski naszej i powinności swej. Dan w Krakowie die XXVI Lutego Roku Pańskiego MDCVII, panowania Królestw naszych Polskiego XX a szwedzkiego roku XIII

fol. 179. Na własne Króla J. M. rozkazanie.-

Oblata litterarum S. R. M.

Generosus Bartholomeus Obalkowski Cubicularius S. R. M. ad officium et acta praes. Cap. Castr. Stez. personaliter accedens obtulit litteras etc.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna jakiegokolwiek stanu i powołania ludziom obywatelom tej Rzeczypospolitej Wprz. i wier. nam miłym łaskę naszą królewską. Wprzejmie i wiernie nam mili. Ludzkie umysły po województwach wszystkich w Państwach naszych to najbardziej wzruszyło do mięszania i kupienia się, przywiodło wniesienie praktyki strony podania na królestwo mimo wolną elekcyę Pana a za złą radą absoluti dominii metus. Co omnino z oczu, z serc i umysłów ludzkich chcąc wyjąć i rzeczą samą ludzi pod panowanie nasze spokojne uspokoić et istis suspicionibus et metu liberare Rempublicam uchwalamy stosując się w tem do intencyi wszystkich obywatelów doma pozostałych i artykułów sejmikowych, aby ci wszyscy którzy by

o takowych praktykach, któreby wolną elekcyą podnosić miały wiadomość mieli, także i ci którzy złej rady jakoby absoluti dominii przyczyną byli winują, na tym sejmie koniecznie się jakiegokolwiek stanu, powołania i dostojeństwa zaccale w takiej liczbie jako jest konstytucyą szczęśliwej Koronacyi naszej roku 1588 opisano stanęli i te rzeczy odkryć aby najdalej do środy po świętej Trójcy blizko przyszłej pierwszej tu na sejmie byli powinni. A te osoby które takowe dellacye i probacye czynić będą jakiejkolwiek vocacyi będące fide nostra Regia et authoritate comitiali w przyjeździe i odjeździe i wolnem popieraniu assekurujemy i bezpieczeństwo zdrowia ich warujemy. Termin takowym sprawom dellatorom i osobom obwinionym Laudo communi środę, czwartek, piątek, sobotę po świątkach, a zatym poniedziałek, wtórek, środę po świętej Trójcy blizko przyszłe naznaczamy. Do których spraw i sądów kiedy przypadną w środę pierwszą po świątkach z senatu i z postów in prima sessione osoby pewne którzy ad hunc actum mają być przysięgli, którzyby ani dellatorami ani obwinionemi byli obrać i naznaczyć będziem powinni jako in causa nostra i Reipublicae wedle konstytucyi koronacyi naszej i potem osoby winne wedle dekretu tych sędziów karać będziemy. A jeśliby dellator takowy w dowodziech ustał i pokazało się iż niewinnie kogo do sądu wyzwał, tedy poena talionis według prawa zaraz in instanti ma być karany. A jeśliby żaden do środy po świętej Trójcy pierwszej inclusive na ten sejm presentować się niechciał i to postanowienie nasze wzgardził i dalej Rzecz-

pospolitą turbować i ludzi kupić, na tymże sejmie zaraz do tego przystąpiemy jakoby Rzeczpospolita koniecznie od takowych mięszanin uchwałą sejmową uspokojona została. A ten edykt sejmowa zgodą wszystkich stanów zawarty et in vim constitutionis promulgowany ręką naszą podpisawszy, pieczęciami koronną i W. X. Litewskiego zapieczętować i po grodziech bliższych rozesłać i aby do wiadomości wszystkich przyjść mogło na miejscach zwykłych obwołać i między ludzi rozsyłać Starostom i Urzędom wszelakim do tego należącym rozkazaliśmy i teraźniejszym listem naszym rozkazujemy, pod winami przeciwko niedbałym starostom w prawie pospolitem opisanemi. A do tych którzy na ten czas na różnych miejscach są w zgromadzeniu powagą sejmową tenże edykt autentice pisaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia 25 Maja Roku pańskiego 1607, panowania Królestw naszych

fol. 202. Polskiego 20, Szwedzkiego 14. Sigismundus Rex.—

Oblata litterarum Pallatinat. Lublin.

Actum in Curia Regali Stz. feria quinta post dominicam Exaudi proxima A. D. 1607.

Ad officium et acta praes. cap. castr. Stz. personaliter veniens nobilis Thomas Chojnacki famulus ill. et magn. Nicolai Zebrzydowski de Zebrzydowice Pallatini et Generalis Crac. etc. obtulit et exhibuit litteras papireas etc.—

My Rycerstwo województwa Lubelskiego na zjeździe naszym za oznajmieniem Ich M. Panów Deputatów Rokoszowych województwa naszego na dzisiejszy dzień to jest vigesima octava miesiąca Maja w roku teraźniejszym tysiącznym sześćsetnym siódmym odłożonym, przyczytając się do uchwały na sejmiku

314.

naszym Lubelskim uczynionej, a baczę wielkie
zamięszanie i niebezpieczeństwo w Rzeczypospolitej,
wychodzenie prędkie czasu służby żołnierzowi i na
poczty Ich M. Panów Deputatów naszych Rokoszowych
dla zabieżenia wszelakim niebezpieczeństwom
postanawiamy i rzekliśmy słowy szlacheckiemi
zjechać się jako do potrzeby pod Kaźmierzem
na sobotę, pierwszą po świątkach a ztamtąd
ruszyć się mamy tam gdzie niebezpieczeństwo
jakie, albo poparcie wolności naszych ukaże się.
Do czego Ich M. drugich Panów braciej naszych któ-
rzy na tym zjeździe nie byli, z miłości przeciwko
ojczyźnie wzywamy i prosiemy dla zatrzymania
pokoju pospolitego i wolności naszych Ich Mciom
Panom Deputatom naszym Rokoszowym na po-
czty Ich M. Jego M. Panu Stanisławowi Wierzbickie-
mu Rotmistrzowi naszemu na sto koni przypowie-
damy służbę na drugą ćwierć roku, która zaczy-
nać się ma po wyjściu pierwszej ćwierci zupełnej
od aktu sejmiku przeszłego i zapłaty na koń
usarski po złotych trzydziestu naznaczamy i na
resztach poborów i czopowego województwa naszego
powiat Łukowski w to inkludując ukazujemy i
porządek wybierania i szafowania poborów i czo-
powego wedle sejmikowej uchwały w mocy zostawu-
jąc to jednak warujemy, którzy z Ich M. Panów braciej
naszej są rozrodzeni wolno będzie Ich Mciom z dziesięciu
włók jednego wyprawić jako do potrzeby, które to postano-
wienie nasze Jego M. Panu Marszałkowi Koła naszego
podpisać i zapieczętować zlecilismy. Krzysztof
Ziemacki z Ziemak Marszałek na ten czas zjazdu Lu-
fol. 203. belskiego ręką własną.

Oblata litterarum laudi sub Sieciechow in congregatione generali dicta Rokosz per nobilitatem facta.

Ad officium et acta praes. cap. castr. Stzyc. personaliter venientes generosi Hieronimus Gniewosz de Wnorow et Paulus Gołuchowski in Gołuchów haeres a tota nobilitate sub Sieciechow congregata deputati nomine totius equestris ordinis obtulerunt et exhibuerunt litteras papireas etc.

My Rady i Rycerstwo koła Rokoszowego tu na ten czas pod Sieciechowem zgromadzone W. Mciom wszem naszym Miłościwym Panom i braciej stanu Rycerskiego służby, chęci i powolności nasze braterskie ofiarujemy. Miłościwi Panowie i Bracia. Wiadomo to jest W. M. iż pod Jędrzejowem za obietnicą K. J. M. strony dosyć uczynienia na sejmie i za posełstwy niektórych województw, które nas do tego prośbami i perswazyami swemi wiodły, zatrzymawszy się z konkluzyą rokoszu rzekliśmy cierpliwie czekać tej obiecanej satysfakcyi do dwudziestego ósmego dnia Maja, jakoż tej obietnicy swej dosyćeśmy uczynili. Gdy ten termin naznaczony przyszedł, przyjechali do nas posłowie od Senatu i koła Poselskiego prywatne rzeczy nam przekładając, o sprawach Rzeczypospolitej mało co tknęli, to tylko powiadając, że tam w Warszawie u nich nie próżnują, ale coby to nie-próżnowanie sprawiło wyraźnie i mianowicie ani na piśmie ani ustnie nic nie refferowali. A z drugiej strony, także z Warszawy mamy tę wiadomość, że acz tam coś rzkomo wsposób naprawy pisać poczęto, ale to pismo po większej części skazą, zacnej dawnych praw poczytać się może, to na czém najwięcej

Rzeczypospolitej należało, to upornem przeciwieniem się z oppressyą wolnych głosów częścią odrzucono, częścią wymieszano albo wycieńczono, a tych rzeczy które nie na papierze pisane ale w rzeczy samej zaraz miały i mogły być wykonane, do skutku nie przywiedziono. Owszem o tem wszystka myśl i staranie, aby się jako najbardziej zmocniwszy nie tylko ze wszystkiego czego najwięcej Rzeczpospolita potrzebuje wyśliznąć, ale i zamysłów ku ostatecznemu zatłumieniu wolności zmierzających dopiąć można. Na to nowy sposób odprawowania ustawicznego konsultacyi w mięszaninie Posłów z Senatormi wynaleziono, którym się Izba poselska i zgody jej powaga znosi, wolne głosy tłumione a rady i uchwały, jakie wprzód pokątnie kilka głów uknują, tumultuarie na nieostrożnych albo zatrwożonych przewodzone bywają. Z tego źródła wynikły i edykty nowe prawu i zwyczajom ojczyzny naszej z wielu miar przeciwne causę publiczną, za którą się wszystka Rzeczpospolita ujęła w prywatę przemieniające, któremi edyktami mając wojsko na to sposobione, siebie sędziami, a tych którzy Rzeczpospolitę o praktykach et de absoluto dominio przestrzegali prywatnemi dellatormi i instygatormi poczynić i onych albo od wytknienia rzetelnego winowajców i skazców Rzeczypospolitej odstraszyć, albo w równej liczbie do siebie przywabiwszy bądź tym uknowanym prawem w którym Crimen laesae Majestatis i do akty przeciw z tym poradnikom przysięgli bądź temu opprymować chcą, a przez to rzeczy temu wiodą, żeby nietylko teraz pożądanej i w artykułach rokoszowych wyrażonej przeciw praktykom assekuracyi

i dosyć uczynienia Rzeczypospolitej zniknęli (udawszy jakoby żadne od praktyk niebezpieczeństwo i rozruszenie praw przez złe rady nie zachodziło), ale też żeby na potém nigdy senator wedle przysięgi o podobnych niebezpieczeństwach i radach szkodliwych Rzeczypospolitej przestrzegać i onym się opponować nie ważył, żeby stan rycerski, by senat najgorzej radził i najwięcej wykraczał nic o to bez jawnego prywatnych osób niebezpieczeństwa mówić nie mógł, aby choćby tam najjawniej prawa i swobody opprymował, nikt do kupy by też w największym gwałcie wołać i do artykułu o wypowiedzeniu posłuszeństwa udawać się nie śmiał, ponieważ instygować każą z założeniem poenae talionis na delatora gdzieby wdowodzeniach ustał, a pierwej już obwarowali że nigdy Pana odmieniać nie mają. Nie wspominamy zamieszenia terminu tak niezwyczajnego iż w tak wielkich sprawach i tak do zjechania wszystkim zewsząd i do rozpostarcia się ze wszystkiem niepodobnego i inszych absurda a inconvenientia płynących z tego edyktu który jeszcze ku większej żałości położyli w poczet konstytucyi, które nie tylko na niniejsze ale i na przyszłe czasy zwykły być pociągane. W czém wszystkiem miasto dosyć uczynienia oczywiste z Rzeczypospolitej szyderstwo, miasto naprawy i pociechy jakiej jawne wywrócenie gruntów wolności naszych, a żałośny gwałt tuż przed oczyma widząc, oznajmujemy W. Mciom naszym miłościwym Panom i braciej, że po tak długiej cierpliwości przychodzi się nam do tego udać czego własność aktu rokoszowego potrzebuje, ażeby się tym którzy tak strony praktyk wolną elekcyą podnoszących, jako i strony złych rad a postępków absolutum dominium gruntujących informacyi jeszcze tam potrzebują dogodziło

bliżej się ku Warszawie pomykamy. Co aby nie na próżności a pogotowiu, nie na szkodę ale na pożytek da Pan Bóg i pociechę Rzeczypospolitej wszystko, potrzeba kupy i potęgi jako największej stanu Rycerskiego, gdyż jemu sąd ten Rokoszowi najwłaśniej należy. Aczkolwiek tedy pewniśmy że się W. M. nasi miłościwi Panowie i bracia sami w tem poczuwać raczycie i już od wielu z W. M. mamy wiadomość że do nas jedziecie, jednak iż nie radzibyśmy bez W. M. dalej w rzeczach postępowali, przetoż abyście W. M. co prędzej się do nas pospieszyć i nas w tém wspierać i ratować raczyli pilnie prosiemy. Niedajcie się już W. M. więcej zwodzić i rozrywać, ale pomnąc na swą przeciw ojczyźnie i nam braciej swej dla spólnego dobrego wszystko odważającym powinną miłość i na słodką od przodków sobie zostawioną wolność, przyczyńcie się do tego abyście ją nienaruszoną potomstwu swemu ~~zostaw~~ zostawili. Teraz jeszcze czas jest ale bardzo krótki bo już na ostatek rzeczy przyszły już przeciwnym, zajątrzonym i zatwardziałym zamysłom zegarek dociekał, świeżą a niestetyż żałośną sprawę Janowiecką chciejcie się pomścić, a niedopuszczającie aby ta żelżywość na narodzie naszym przyschnąć miała, owszem do zmieszenia jej złączonemi siłami swemi dopomóżcie, niewątpiąc że za tym Pan Bóg jako jest sprawiedliwy, tak też zamysły nieprzyjaciół wolności naszych na ich głowy obróci. Pewniśmy że kto się cnotliwym szlachcicem urodził, komu wolność ojczysta smakuje i kto się z niej wespół z nami cieszyć chce, do nas cnotliwej braciej swej do konkludowania już tandem tego rokoszu niemieszkanie przybędzie, jakoż o to i powtóre prosiemy i braterskie napominamy, nie życząc aby kaptury naprzeciw niedbałym i ojczyznę w takim razie opuszczającym

rozciągać się miały. Na co dla nieomylnej pewności przy Jego M. Panu Marszałku koła naszego pewnym Ich Mciom panom deputatom podpisać się i pieczęci przycisnąć zlecilismy, chcąc aby to wszędzie do akt przyjmowano i bez odwłoki do wiadomości ludzkiej przywodzono było. Z koła rokoszowego pod Sieciechowem 30 Maja 1607. M. Zebrzydowski woj. i Gen. Krak. Piotr Stabrowski kasztelan Parnawski ręką swą. Janusz Radziwiłł Marszałek zjazdu Rokoszowego ręką swą. Jan Szczęsny Herburt Dobromilski z Fulsztyna. Piotr Oraczowski Pis. Z. K. Piotr Stoczmborz Wojski Lubelski ręką własną. Andrzej Staszowski m. p. Samuel Tyszkiewicz. Stanisław Morski z Morska m. p. Adam Zanowski m. p. Wawrzyniec Odrowąż Chlewicki m. p. Olbrycht Wojsa. Mikołaj Bogusławski. Paweł Gniewosz Sędzia Grodzki Sendom. Aleksander Morski. Jan Dunin Brzeziński. Andrzej z Morska Morski. Samuel Lanckoroński z Brzezia m. p. Marcyan z Bobolic Kreza m. p. Bartosz Wężyk sługa R. P. Samuel Taszycki m. p. Piotr Korzeński m. p. Jan Morsztyn z Raciborska. Stefan Kazimierski. Stanisław Korzeński. Jan Trembecki. Wawrzyniec Kazimierski. Mikołaj Niemsta własną ręką. Jan Gliński m. p. Mikołaj Krupka z Bibersztyna. Mikołaj Przypkowski. Daniel Korsak Poseł województwa Połockiego ręką własną. Ambroży Rubinkowski m. p. Jarosz Suligostowski. Hieronim Królewski. Wojciech Gorecki. Jan Podlodowski z Przytyka. A. Morawiecki. Grocholski Stanisław z Oporowa. Hieronim Kazanowski w starym Kazanowie m. p. Jan Suligostowski z Suligostawa m. p. Jan Ladisław Herburt z Fulsztyna Piotr Kołudzki z Kołudy. Krzysztof Szczekocki z Szcze-

kocina m. p. Filip Strzembosz. Mścisław Dunin Brzeziński. Krzysztof Mecina. Paweł Gołuchowski. Hieronim Morski z Morska. Jan z Maciejowic Maciejowski. Sebastjan Broniewski z Broniowa m. p. Mateusz Trzebesławski. Jakób Stryjeński. Hieronim Gniewosz z Wnorowa. Prokop Pękosławski m. p. Krzysztof Komorowski. Andrzej Męciński. Odrzywolski Jurjan. Marcin Broniewski. Stanisław Branicki. Hieremiasz Rzuchowski. Piotr Dunin z Skrzynna. Jan Rej z Nagłowic. Hieronim Kozrażewski. Zygmunt Niszczycki.
fol. 204. Jan Kazinicki. Modrzyński Gabryel m. p.

Protestatio Pallatinatus Lublinen.

Ad officium et acta praes. cap. castr. Skryc. personaliter veniens generosus Paulus Lubieniecki de Lubieniec Pallatinatus Lublinen. suo et aliorum collegarum suorum ejusdem Pallatinatus nominibus obtulit etc. Urodzony Paweł Lubieniecki z Lubieńca z województwa Lubelskiego na blizko przeszły sejm walny Warszawski Poseł imieniem swém i urodzonego Piotra Czernego Chorążego Lubelskiego Collegi swego opowiedał i oświadczał się, iż na blizko przeszłym sejmie, na który był od braciej z Województwa Lubelskiego dla skutecznego i in volumen legum public. modo solito constitutionum artykułów Sendomierskich rokoszowych i recessowych, tudzież Wiślickich więc i partykularnych z województwa swego przez umoderowanie zawarcia i wpisania posłani, wielkie a gorące czynili śmy instancye, z których iż wiele do skutku nie przyszło nie mało mimo zgadę i pozwolenie ich, owszem przeciwko publicznej kontradykcyi, która daionych praw i swobód szlacheckich była przez nich na sejmie aż do konkluzyi ostrzegana. Także edykta i kaptur naprzeciwko wielom tysięcy ludzi stanu szlacheckiego, który

gwoli poparcia praw i wolności szlacheckich i artykułów pomienionych po te czasy na różnych miejscach kupili i dotąd się kupią mimo zgodę i pozwolenie ich konkluzyą sejmową zawierane; także poboru na obronę Rzeczypospolitej, odprawę zapłatę żołdu zatrzymanego żołnierzom skonfederowanym Inflanckim i poparcia dalszego wojny do Inflant od J. K. M. proponowanego i przez niektóre województwa pozwolonego, iż tego poboru determinate nie pozwalali ale do braciej wzięli, oświadczał się, co jako przy konkluzyi sejmowej in facie totius R. P. publice to czynili. A także czyniąc i nazajutrz po konkluzyi sejmowej w grodzie Warszawskim (gdzie tego przyjąć nie chciano) sami osobami swemi opowiedali i oświadczali się. Także i tu w grodzie Stężyckim nie chcąc R. P. i województwu swemu w tém wszystkiem deesse, czynią to oświadczenie. Działo się w Stężycy dnia 22 czerwca Roku Pańskiego 1607. –

fol. 213.

Protestatio Pallatinatus Braclavien.

Ad officium et acta praes. cap. castr. Stężyc. personaliter veniens generosus Alexander Kropiwnicki nuntius Pallatinatus Braclavien. suo et aliorum collegarum suorum ejusdem Pallatinatus nominibus obtulit etc.

Przyszedłszy oblicznie do urzędu i ksiąg grodzkich Stężyckich urodzony Aleksander Kropiwnicki Poseł województwa Bracławskiego na teraźniejszy sejm blizko przeszły od braciej posłany, sollemniter się protestował imieniem swem i kolegów swych, że jako przy konkluzyi sejmu przed Królem J. M. na to się a województwa swego oznał i zaraz protestował, że jeśli

temu wszystkiemu co J. K. M. obiecać raczył dosyć się nie stanie (a mianowicie strony uspokojenia religii greckiej że miał J. K. M. dać przywilej według konstytucyi teraźniejszej która się in toto miała refferować do tego przywileju w którym miały być te słowa napisane: Zachowujemy we wszystkiem religii greckiej ludzie według ich dawnych praw i przywilejów od przodków naszych i nas samych (jakośmy one zastali) nadanych i świątobliwie poprzysiężonych i posłuszeństwa patryarchy Konstantynopolskiego), tedy na żadną rzecz nie miał pozwolić i przeciwko wszystkiemu generalną protestacyą uczynić. A iż nie tylko żeby taki przywilej miano dać, ale i tę kopią którą posłowie wołyńscy podali (według której ten przywilej miał być napisany) odmieniono i tylko ad libitum sui napisawszy, nie tylko na ukontentowanie braciej ale jeszcze na większe poniężanie animuszów ich z kancellaryi wydawszy to uczyniono co prawu duchownemu i kanonom greckim przeciwnego jest. Przytem także na żadne rewizye strony upatrzenia pustych miejsc na budowanie zamków, rozdawania wieczności i lustracyą, aby się to miało ściągać na województwo Bracławskie, także też na żadne lenna w województwach Kijowskiem, Wołyńskiem i Bracławskiem które na tym sejmie komukolwiek są konferowane, chociaby i petycya posłów ziemskich zachodziła, gdyż na żadne lenna nie wszystkich zgoda była, a do tego że te lenna są przeciwo prawu koronnemu i przywilejowi przywrócenia ziemi Wołyńskiej do Korony Polskiej na sejmie Unii w Lublinie danego (o czem ten przywilej i statut Alexandrów w Piotrkowie anni 65 uczyniony w sobie szerzej obmawia) na co jako zgoła nie pozwalał

tak i na insze wszystkie punkta wyżej mianowane publice się przed Królem J. M. protestowat, tak i teraz solenniter się protestuje, a tem bardziej i na to, że te konstytucye które są przez J. M. i drugich postów J. M. kollegów równo z drugiemi konstytucyami prywatnie różnym województwom należącemi, do rąk J. M. Pana Marszałka Poselskiego podane i od J. M. Pana Marszałka przyjęte, tak jako i insze prywatne konstytucye są introdukowane in volumen legum, ale ani in volumine legum są, ani do druku podane, mianowicie: 1. Rozgraniczenie województwa Bracławskiego z województwem Podolskiem.

2. Kommissye między dobry Krola J. M. a szlacheckiemi, aby z kancellaryi bez specyfikowania w nich senatorów (których szlachcicowi ubogiemu trudno zwiedzieć, którzy w województwie Bracławskiem nie są praesentes) wydane były.

3. In causa expulsionis bonorum aby Trybunał nie odsyłał na inkwizycyą, która szkodliwa bardzo jest i przeciwna prawu Litewskiemu, ale według statutu którym się województwa Kijowskie, Wołyńskie i Bracławskie sądzą, aby sądził i odprawował.

4. Prawo wyderkafowe, które na zgubę sprawiedliwości ludzie potężni uchodząc przysięgi albo poeny jakiej pod pretextem przedania wieczności, ludziom podłym i marnym (którzy onera juris praetextu haereditario cierpieć i ponosić się podejmują) zostawując sobie wolne wykupno zawodzą, aby zniesione były.

5 Dwory które szlachta ma w miastach ukrainnych jako w Bracławiu i Winnicy, aby od Starostw i Urzędów ich, także i urzędów miejskich wolnemi były

i dworzanicy tych dworów impediowani nie byli.

6. Sądy Grodzkie i Ziemskie które się we czwartek niedzieli po sejmie odprawiać (gdy termin przypadnie zwykły) iż przez dalekość drogi posłowie tak prędko zbieżeć nie mogą, aby się we cztery niedziele odprawowały w Winnicy.

7 Rewizya Ksiąg Grodzkich Winnickich i Kommisarze do nich naznaczeni. Na co wszystko jako się tam publice protestował, tak i teraz przy wszystkich punktach prosił, aby ta protestacya jego in genere we wszystkiem przyjęta była. Aleksander Kropiwnicki Poseł Województwa Bracławskiego ręką

fol. 217.– własną.–

Oblata litterarum S. R. M.

Ad officium et acta praes. cap. castr. Wlz. personaliter veniens nobilis Jacobus Golanowski famulus generosi Jacobi Somowski nomine et ex parte ejusdem generosi Jacobi Somowski domini sui obtulit et exhibuit litteras etc.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Urzędom tak Grodzkim jako i miejskim niniejszem pisaniem naszém do wiadomości przywodzim, iż od Żupników naszych Krakowskich mamy tę wiadomość, że się znajduje ludzi takich niemało którzy mimo prawo jasne o tém opisane, poważają się sól ruską na komory Krakowskie składać, onę tam przedawać i miejsca przyległe zasadzać, za czém to idzie że żupy nasze Krakowskie po niemałej części dla nieodbywania soli pustoszeć i ujmę znaczną cierpieć i ponosić muszą. Co iż się dzieje przeciw prawu pospolitemu, więc i z wielką szkodą skarbu naszego, dla tego zlecilismy Urodzonemu Jakobowi Somowskiemu

z pilnością przestrzegać tego aby soli Ruskiej na składach i komorach krakowskich począwszy od Sandomierza aż do Płocka nigdzie nie przedawano, ani tam tych miejsc nie zasadzano, owszem żeby taka sól wedle prawa do Bydgoszczy nieomieszkanie prawiona była. Niniejszem tedy pisaniem naszem wszem wobec jakiegokolwiek powołania ludziom rozkazujemy, aby się soli ruskiej na komorach, składzieech i miejscach pomienionych składać i przedawać nie ważyli, po urzędach grodzkich i miejskich wszech wobec to koniecznie mieć chcąc aby tego żeby sól ruska na miejscach pomienionych przedawana nie była z pilnością przestrzegali, pomoc i ratunek zawsze niedowłoczny temuż urodzonemu Janowi Somorowskiemu Strażnikowi naszemu przeciw inaczej czyniącym dawali, pod łaską naszą i podwinami tak przeciw urzędom jako i ludziom takowym którzy się soli takowej na miejscach takowych odbywać poważają, w prawie pospolitem opisanemi, aby się inaczej nie działo. Dan w Krakowie 26 miesiąca Nowembra Roku Pańskiego 1607, panowania Królestw naszych Polskiego 20, Szwedzkiego 12. Sigismun-
fol. 384. dus Rex.-

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Ad officium et acta praesentia cap. castr. Stez. personaliter veniens nobilis Nicolaus Waczowski famulus generosi Alberti Stupski Cubicularii S. R. M. oblulit eidem officio praesenti litteras universales etc.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie ludziom Stanu Rycerskiego powiatu Stryjskiego wiernie nam miłym łaskę naszą kró-

lewską. Wiernie nam mili. Dobrze wiadomo Wier. W. jakie potrzeby i jakie niebezpieczeństwa przywiodły nas do złożenia sejmu przeszłego na którym, także na sejmikach tenże sejm poprzedzających, iż dostatecznie są przełożone, niepotrzebna ich powtarzać. Na opatrzenie tych potrzeb i dla zabieżenia tym niebezpieczeństwom tak wielkim przez wielką część województw i Wielkie Księstwo Litewskie na sejmie zaraz postąpiony ratunek poborowy, do czego się i posłowie Wier. W. skłonili, tylko o poborcę do Wier. W. odłożyli. Pilno tedy z powinności naszej oglądając się w te niebezpieczeństwa które zewsząd prawie na tę Rzeczpospolitą następują i okazye które się na rozszerzenie granic i odzyskanie tego co od niej oderwało podają upatrując, składamy Wier. W. sejmik na dzień 23 Kwietnia w Opatowie miejscu zwyczajnem pilno Wier. W. napominając i żądając abyście się z wrodzonej miłości swej przeciw Ojczyźnie na dzień i miejsce wyżej mianowane zjechali, poborcę obrali, zwykłą wiarą i powinną miłością o całości ojczyzny i statecznem poratowaniu i opatrzeniu potrzeb jej radząc dalszy ratunek, gdyż ten dla tak wielkich ~~potrzeb~~ zaciągów Rzeczypospolitej i długów żołnierskich na teraźniejsze niebezpieczeństwa i okazye nie wystarczy, namówili i postanowili, które lubo i od posłów swych na sejm blizko przeszły posłanych Wier. W. dobrze wiedzą, jednak i od Posła naszego Wier. W. przełożone będą. Co aby do wszech wiadomości przyszło, Starostom naszym i ich namiestnikom rozkazujemy, aby ten Uniwersał w akta grodzkie wpisawszy podług zwyczaju publikować i do wszech wiadomości przywieść rozkazali, ina-

czej nie czyniąc dla Łaski naszej z powinności wa-
szej. Dan w Krakowie dnia 19 Marca Roku Pańskie-
go 1609, panowania królestwo naszych Polskiego 22.
Szwedzkiego 16. Na rozkazanie Jego K. M. właśne.
fol. 512. Hieroncias Cielecki. —

Oblata litterarum mandati S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.
Sławetnym Burmistrzowi, Rajcom, Wójtowi, Ławnikom
i wszystkiemu pospulstwu miasta Stężycy, wiernie
nam miłym Łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili.
Zabiegając temu aby prze niezwyczajne i nieporządne
soli skupowanie prowenta skarbu naszego jakokolwiek
nie szwankowały, rozkazujemy Wiér. W. ażeby to mieć
koniecznie, abyście w skupowaniu soli do miasta Stężycy,
dawny trgb prawa i zwyczajów zachowując, nigdzie indzie
chyba do ~~Szop~~ Szop naszych królewskich udawali się i pilnie sami
między sobą tego przestrzegali, aby sposobów inakszych oprócz
tych które prawo pokazuje, żaden z Wiér. W. jakimkolwiek
pretextem zażywać nie ważył się nigdzie indzie jedno
w szopach naszych soli kupować, a to dla Łaski naszej
i pod winami, które na wzykrotne w tej mierze prawo
pospolite włożyło. Dan w Krakowie dnia 27 Marca Ro-
ku Pańskiego 1609, panowania królestwo naszych Polskiego 22,
fol. 584. Szwedzkiego 16. Hieronimus Cielecki. Sigismundus Rex. —

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć
należy, a mianowicie Wielmożnym i Urodzonym Dygni-
tarzom, Urzędnikom i innym wszystkiem stanu Rycer-
skiego w Województwie Sandomierskiem obywatelom

uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Ponieważ po wszystkiej Koronie i w tém województwie sejmiki deputackie prędko przypadają, a my jéśli kiedy za panowania naszego teraz pewnie pod odjazd nasz o jéj sławie, ozdobach i pożytkach, tudzież Państwa do niej należących myśląc i o to się z powinności naszej usilnie starając mamy pilne i ważne rzeczy wszystkim prowincyom zwierzchności naszej z woli Bożej podległym do wiadomości potrzebnie donieść i o nich niezawodną informacyę podać, zdało się nam Upr. i Wier. W. przed czasem oznajmić, że jako do wszystkich województw tak i do tego na dzień blizko przyszłego sejmiku Deputackiego posła naszego poślemy. A iż on Upr. i Wier. W. co jedno wszystkiej Rzeczypospolitej, sławie, całości, bezpieczeństwu i pożytkom służyć będzie imieniem naszem dostatecznie opowie, żądamy i pilnie napominamy Upr. i Wier. W., abyście szczerą i gorącą ku Ojczyźnie miłością wzruszywszy się, onę samę przed oczyma mając, zabawy swe domowe na małą chwilę odłożywszy, wszyscy się na zwykłe sejmiku swego deputackiego miejsce stawili, a tam posła naszego wysłuchawszy i to co od nas przyniesie zdrowem i wszelakich affektów próżnych baczeniem uważywszy, do tego też chęci swe spólną radą, spólną życzliwością i ochotą skłonili, czego Ojczyzna teraźniejszych czasów po Upr. i Wier. W. prawych synach swych potrzebuje rzecz sama wyciąga i coby było ku pomnożeniu sławy nieśmiertelnej, bezpieczeństwu i spokojnemu Rzeczypospolitej na potomne wieki. Znacznej tedy Upr. i Wier. W. nie uczynicie dla dobrego Ojczyzny swej miłości jéj i powołania cnej swej powinności szlacheckiej. Dan

w Wilnie dnia 10. miesiąca Lipca R. P. 1609, panowania Krolestwa polskiego na trzycie 22, szwedzkiego 16. Joannes Kuczborski. Sigismundus Rex. –

fol. 587

Oblata Instructarii S. R. M.

Nobilis Bartholomeus Piotrowski Famulus Magnifici Joannis Fierlej de Dombrowica antea Thesaurarii Regni Cap. Lublinen. ad officium et acta praes. cap. castr. Stg. personaliter veniens, obtulit et exhibuit litteras etc.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a osobliwie ludziom kupieckim wszelakiej kondycyi, którzy wodą towary różne tak nadół do Gdańska, jako też i na gorę prowadzić zwykli, oznajmujemy, iż my przychodząc do porządku rationes prowentów skarbu naszego, które są konstytucyą roku 1590 opisane, między któremi cła wodne komor pewnych na Mazowszu, to jest komora główna w Płocku i do niej trzy przykomorki zdawna należące w Czersku, w Zakroczymiu i w Wyszogrodzie niedawno do dyspozycyi naszej przyszły, wziąwszy takową sprawę od urzędników skarbowych, że te cła miasto pomnożenia do znacznego umniejszenia przychodziły ztąd najbardziej iż sposobu albo raczej instruktarza na tych komorach dostatecznego nie było, wedle którego by ludzie kupieccy różne towary prowadzący, których przedtem wodą nie prowadzili i dla tego w starych instruktarzach wspomniane nie są, bez uciężenia swego cło powinne na każdej a tych komor wyżej mianowanych płacić i wzajem też celnicy nasi obchodzić się przystojnie z niemi byli powinni. Przeto podaliśmy

tę sprawę urzędom do tego należącym zlecimy im aby instruktarz dostateczny na to cło spisali akomodując się jako najbardziej starym instruktarzom i rewizyom, a gdzieby w tych czego niedostawało, wedle proporcyi starego cła i drogości towarów przedtem nieopisanych, cło od nich opisali, aby ~~z nich~~ już zatem i my uszczerbku w prowencie naszym nie ponosili i ci co handle wodne prowadzić zwykli, dobrą i słuszną odprawę bez depaktacyi na cłach tych odnosili. Który instruktarz tym sposobem jest opisany jako na każdej zosobna komorze ludzie kupieccy płacić cło mają. A jeśli też na jednej razem za wszystkie komory cło odprawią, tedy za ukazaniem kwitu na drugich komorach mają być wolni.

Najprzód od statków wszelakich, to jest od skuty i dubasów które ze zbożem do Gdańska płyną, to jest z żytem, pszenicą, grochem, jęczmieniem, jagłami, krupami etc. od pojazdy na kożdej komorze płacić mają po groszy trzy, od paczyny na konięgach alias rudla po groszy piętnastu, od beczki mąki po groszu jednemu, od wora mąki po półgroszku, od beczki śledzi po groszu, od fasy śliw po groszy sześciu, od połcia słoniny po szelągu, od faski albo Hachtendela masła po szelągu, od beczki węgorzów solonych po groszy dwa, od łogi oliwy po groszy sześciu, od fasy limonii po groszy sześci, od beczki mięsa słonego po groszu, od kufy małmazyi po groszy dziesiąci, od beczki wina i akscetu po groszy sześci, od beczki kanaru po groszy dziesiąci, od pipy wina po groszy ośmi, od fasy piwa gdańskiego po groszy dwa, od beczki piwa po groszu jednemu, od beczki miodu po groszy dwa,

od fas wielkich w których kramne rzeczy po groszy dwanaście, od fas mniejszych po sześć groszy, od czyrta królików i baranków wielkich, smaszów i lisów po groszy dwanaście, od bałwana soli kupionej od żupników naszych kupcy mają płacić na każdej komorze po groszy trzy, item od beczki soli także kupcy mają płacić po groszu jednemu, a od tej soli którą sami żupnicy na komory spuszczają, gdy listy nasze pokażą albo przysięgę uczyni ten co sól imieniem żupników i za listem ich prowadzi, iż ta sól od żupników nikomu sprzedana nie jest, wolno takowa sól przepuszczana być ma. Ostrawże od pojazd wedle wyższego opisania frachtarze płacić mają, w ten czas tylko kiedy od soli płacić nie będzie się powinno, od pojazdy każdej po groszy trzy. A żeby listów naszych ku oszukaniu ceł naszych jednycześnie częściej nie używano, tedy na każdym liście naszym na cle produkowanym Pisarze celni napisać mają osobę, czas i liczbę towaru na który produkowany był i na cle przepuszczony, żeby drugi raz nie był ważny. A ktoby tego napisu przyjąć nie chciał, tedy do płacenia ma być przymuszony. Item od bele sukna po groszy dwanaście, od półbelka po groszy sześć. Item od fasy saletry po groszy piętnaście. Od beczki potażu po groszu jednemu. Od popiołu po półgroszu. Od komięgi na której miedź jest na każdej komorze po dziesięci złotych, od beczki glejty po groszy dwa, od beczki siarki po groszy dwa, od ołowiu cetnara na każdej komorze po szelągu, albo od całej komięgi po dziesięci złotych, od beczki rybiego tłustego po jednemu groszu, od kamienia wosku po groszu jednemu, albo od wielkiej sztuki po groszy dwanaście; od kamienia łoju po półgrosza; od wołowej skóry, łosiej albo jeleniej

surowej po szelągu, a od wyprawonej skóry po półgroszku, od kordybanów, safjanów juchtów, zamszów i tym podobnych po szelągu; od ławy klepek po groszy trzy, od beczki smoły po groszu jednemu, od trawoty drzewa do palenia po groszy pięci, od węzyka wanczosu albo od ławy po groszy sześć, od ławy wasilek po groszy trzy, od tylawów albo od drzewa do budowania godnego od każdego po szelągu, od ławy balów albo dylów po groszy pięci. A zboża szlacheckich i duchownych osób od wszelakiego cła wolne być mają, kiedy sługa szlachecki sam będąc szlachcicem przy liście świadecznym Pana swego przysięgę w którymkolwiek grodzie uczynioną, autentice ukaże, albo tamże na cle przy pierwszej komorze przysięże, z tym jednak dokładem, iż jeśliby kto z osób wyżej mianowanych na miejscu imienia swego, albo na którem kolwiek innem od imienia swego niedalekiem miejscu te zboża przedał i w moc kupcowi dał, tedy gdy już te zboża kupcowi będą podane, tenże kupiec cło albo myto zwykłe od tego zboża płacić będzie powinien, to tylko wyjąwszy, iż gdzieby się kto obowiązał według umowy kupcowi na miejsce te zboża przypuścić, tedy takie zboża za własne jego mają być poczytane które spuszcza i z jego osoby od cła wszelakiego mają być wolne. Także potreby wszelakie, mianowicie: wina, korzenie, śledzie, któreby szlachcic który duchowny albo świecki ku potrzebie swej własnej ze Gdańska przyprowadzić rozkazał, wedle kondycyi każdego wolne od cła przepuszczane być mają. Inaczej gdzieby kto potreby jakie nad kondycyą Pana swego prowadził, cło od nich płacić będzie powinien, jako od takowych które na zysk prowadzi.

który instruktarz nasz kazaliśmy wydać z Kancellaryi pod pieczęcią koronną, rozkazując aby się wedle niego a nieinaczej celniey nasi zachowali i do Grodów per oblatam podali go dla wiadomości wszech ludzi, pod winami w konstytucyach opisanemi contra injuste theloneum exigentes. Dan w Krakowie die 17 miesiąca Maja R. P. 1608, królowania Państwa naszych polskiego 21, szwedzkiego roku 15. Sigismundus Rex. Jan Fierlej z Dombrowice Podskarbi Koronny.

fol. 666.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Starostom i Dzierżawcom Dóbr naszych w Województwie Mazowieckiem i Podlaskiem uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Poruczyliśmy Urodzonemu Mikołajowi Pelickiemu Rotmistrzowi naszemu, żeby dla służby naszej i Rzeczypospolitej wybrańce wywiódł i one pod regimentem swym mając na miejsce od nas naznaczone stawił. Przeto Uprz. i Wier. W. w tej mierze napominamy i po niew. to mieć chcemy, abyście za obwieszczeniem tego Uniwersału naszego wybrańce z starostw i dzierżaw, jako najprędzej do służby naszej i Rzeczypospolitej sposobić i porządnie wedle ordynacyi ś. pamięci Króla Stefana przodka naszego wyprawić je kazali i do prędkiego wywiedzenia ich Rotmistrzowi naszemu pomocni byli, pilnie tego prestrzegając, żeby nikt takowej powinności nie ulegał i będzie do boju i dzieła rycerskiego

sposobne wydać, zachowując się we wszystkiem wedle listów przypowiednych Rotmistrzowi naszemu danych, który ma to od nas rozkazanie, żeby z porozumieniem się i z wiadomością Upr. i Wier. W. te wybrańce wybierać i rekognicye od Upr. i Wier. W. jako wiele tych wybrańców z której dzierżawy i jako pieniędzmi będą odprawieni żeby brać, co szerzej w listach naszych przypowiednich Rotmistrzowi każdemu danych jest wyrażono. Ci wybrańcy którzy teraz od służby naszej i Rzeczypospolitej pouciekali, aby ex nunc którzy się pokażą być tego powodem na gardle karani byli. Inaczej abyście nie czynili pod łaską naszą. Dan w obozie pod Smoleńskiem dnia 17 miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1610. panowania Królestw naszych Polskiego 23, szwedzkiego 16. Joannes Kuczborski. Sigismun-
fol. 684. dus Rex. –

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc. Urodzonemu Jerzemu Grudzińskiemu wsi naszej Gołąbia dzierżawcy, wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły. Nie bez wielkiego uprzykrzenia naszego częste skargi poddanych naszych ze wsi Gołąbia dzierżawy na ten czas W. T. do nas odnoszone bywają. Nie ważne snać są w W. T. częste listy i napominania nasze, więc i decreta któremi powinności i roboty tych poddanych naszych opisane są, wedle których Wierność Twoja w cale zachować ich powinieneś. Mimo to wszystko W. T. teraz tem większe snać bezprawia i ciężary na nich wkładasz i onych do zniszczenia prawie przywodzisz, a mianowicie

do robót niezwyczajnych trzy dni w tydzień z palanku po dwojgu przymuszasz i począwszy przed słońce wschodą dwie godzinę w noc na robocie trzymasz; z ogrodnikom bydłem robić drwo po cztery wozy na dzień i kamienie do młyna za mil dwie bez dnia wozić każesz, sep niezwyczajną miarą odbierasz, konopiami po trzy kopy do wyciędożenia zamiatasz, piwem na wyszynkowanie zarzucasz, winy niesłuszne bierzesz, biciem i karaniem niesłusznem uciskasz i inne różne krzywdy i bezprawia im przeciwko prawom ich i słuszności samej czynisz, przez co do ubóstwa i zniszczenia przyszli. Jużeśmy mierzaz dali znać jako nas te skwierki poddanych naszych obchodzą, ale i teraz wolę naszą W. T. opowiedamy i surowie rozkazujemy, aby W. T. tych poddanych naszych nad powinność ich i zwyczajne roboty ninaco nie wyciągał, rzeczy nowych i ciężarów niesłusznych na nich nie wnosił, winami i biciem nieprzystojnem nie karał, ukrzywdzonym, mianowicie Bieńkowi Pękowi od sług W. T. snać niewinnie zranionemu sprawiedliwość uczynić i rany te nagrodzić rozkazał i z niemi podług postanowienia dawnego i pierwszych dekretów naszych i słuszności samej we wszystkiem się obchodził, na zwierzchność naszą królewską i na to co że ci ludzie są poddanemi naszemi pamiętając i że się do nas jako do Pana zwierzchnego w krzywdach i w doległościach swych uciekają, aby żadnego bezprawia i przykrości nie odnosili, pilnie W. T. przestrzegać rozkazujemy, inaczej nie czyniąc z powinności swojej i ochraniając sobie dalszej łaski naszej królewskiej. Dan w Warszawie 20 dnia Novembra Roku Pańskiego 1611, panowania królestwa naszych Polskiego 24, szwedzkiego 18. Sigismundus Rex. Joannes
fol. 868. Świętosławski Referens Regni.

Oblata mandati S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski król Polski etc.
Sławnym Burmistrzowi, Rajcom, Wójtowi, Ławnikom i wszystkiemu pospólstwu miasta naszego Stężycy, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. Acz kolwiek często kroć uniwersały z Kancellaryi naszej wychodzą, jednak aby tem więcej do skutku swego przychodziły, zabiegając temu aby prze niezwyczajne i nieporządne soli skupowanie prowenta skarbu naszego jakokolwiek nie szwankowały, rozkazujemy Wier. W. chcąc to mieć koniecznie, abyście w kupowaniu soli do miasta Stężycy dawny tryb prawa i zwyczajów zachowując, nigdzie indziej chyba do szop naszych królewskich udawali się i pilnie tego sami między sobą przestrzegali, aby sposobów inakszych oprócz tych które prawo pokazuje, żaden z Wier. W. jedno w szopach naszych soli kupować, a to dla Łaski naszej i pod winami, które na wykroczne w tej mierze prawo pospolite włożyło. Dan w Warszawie dnia 18 Novembra Roku 1611, panowania królestw naszych Polskiego 24, a szwedzkiego 17. Sigismundus Rex.

fol. 871.

Oblata mandati S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Rotmistrzom, Porucznikom i wszem inszym żołnierzom naszym, wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. Poddani nasi miasteczka naszego Stężycy częstemi stacyami i długiemi leżami Wier. W. tak bardzo są ściśnieni że też już snadź i sami wyżywienia słusznego mieć nie mogą. Przeto rozkazujemy Wier. W. abyście Wier. W. osobny wzgląd na te poddane nasze mieli i nigdy

się tam dłużej na dwa albo najwięcej nad trzy dni nie bawili i onym długiemi leżami cięższy nie byli. A tém więcej po nich chcemy że nie dla leży służba Wier. W. od nas jest przepowiedziana, ale żebyście się jako najprędzej na tę służbę dla której jesteście przyjęci i coprędzej nie bawiąc się leżami na miejsce naznaczone pośpieszali, dla łaski naszej i z powinności swej Wier. W. inaczej nie uczynią. Dan z Warszawy 20 dnia Marca Roku 1612, panowania Królestwa naszych Polskiego 25, Szwedzkiego 19. Sigismundus Rex.

fol. 95b. Hieronimus Cielecki.—

Oblata universalium litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Krol Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna Dygnitarzom i Urzędnikom Ziemskim, Starostom naszym i ich namiestnikom, także inszym stanu Rycerskiego ludziom, a mianowicie Dzierżawcom Dóbr Stołu naszego i Rzeczypospolitej, którym to osobliwie wiedzieć należy obywatelom województwa Sandomierskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Tak Pan Bóg jawnie na znaczną nachylił Państwa nasze mięszaninę, nie tylko przez nieprzyjaciela postronnego, ale i przez Rycerstwo Rzeczypospolitej Państwa tych którym z łaski jego świętej pamiętamy. Oto nie mogłszy wycierpieć tak wielkich jakie podejmowali w nieprzyjacielskiej ziemi trudów, kłopotów, odwag, głodów, kosztów, strat, nie mogłszy się doczekać posiłków ani pieniężnych ani świeżych piechotnych, z niszczeniu przyszło wido-

nie od wszystkiej nędzy zniszczonym. Byliśmy my na tém (ażeby za się kto na nas tej ~~wojny~~ winy obalać jako to bywa nie chciał) jakobyśmy tém prędzej po sejmie pieszemi posiłkami ich wsparli i przetoż jednym przed sejmem Koły wybranie wo tak koronnych jako i W. X. Litewskiego podaliśmy aby spiesznie braciej swej posyłali, drugim pieniądze na piechotę ośmnaście set zaraz z sejmu daliśmy karali, ale tak ci jako i owi swawolnie i dotąd po państwach naszych nie tylko do wyjazdu naszego z Warszawy ale i dotąd jeszcze wołóczą się, dwa albo trzej ich tylko według pawinności swej stawili się niedawno do Smoleńska. Pieniędzy też by było rzkąd radzibyśmy byli temu cnemu i odważnemu Rycerstwu jako najwięcej posłali, ale ta która się na sejmie uchwaliła kontrybucya ledwie część długów pierwszych uniwersałem oznaczonych, ledwie tej która się wyprawiła piechocie, ledwie temu co się ad rationem postom od niech przyjeżdżającym dało (jako nam skarb nasz na rachunkach podał) wystarczyć mogła, więcej osobą swą i bytnością syna naszego, jako żądali już byśmy byli nie lenili się poprzeć tych rzeczy, choć dochody skarbu naszego wyprawie wojennej nie wydołają, ale nas to siedmiogrodzkie to wołoskie motus ex senatus consilio dotąd zatrzymywały. Że też już na koń wsiadającego Pan Bóg sam niesposobnością zdrowia syna naszego Królewicza Jego M. Władysława drogę zahamował i naszą zaś też wkrótce chorobą zadzierżał, tak coś fato quodam adverso to prędkie wzięcie nasze rozerwało. Oto i dziś już z Wilna ku Smoleńskowi z synem naszym jedno nie postępującego codzień nowe

pułki zchodzące ztamtąd widomie jakoby pożerają i lubo na to się tak dalece oglądać nie będziemy, jako aby oręż i sława narodów Państw naszych i nasze nie szwankowało dostojeństwo czynić to chcemy co ex re nostra moskiewskich pobaczemy. Ale Uprz. i Wier. W. należy abyście obmyśleć chcieli jakie temu enemu Rycerstwu z dóbr Rzeczypospolitej wsparcie. Nie tracimy my nadziei o cnym narodzie Polskim i W. X. Litewskiego że oni viscera patriae ująć nie będą, ani z wrodzonej swej cnoty zechcą, poczekają byle czego pewnego, wszystkiego też z własnej ojczyzny dóbr repetować, nie rozumiemy tego o nich aby chcieli, bo i sami trudną i niepodobną rzecz być baczą. Zabiegając my tedy temu, aby stan Rycerski pod taki czas w swobodach swych i majętnościach nie był uciśniony, a to Rycerstwo mogło być co prędzej ratunkiem pieniężnym posilone, radzibyśmy widzieli i żądamy Uprz. i Wier. W. abyście nie mieszkając poddanym dóbr naszych i Rzeczypospolitej w dzierżawach swoich po pięci złotych z roli składać nakazali i taką collectę in tam praegnanti Reipublicae necessitate (1) do Wielmożnego Stanisława Warszyckiego Podskarbiego Koronnego odsyłali, albo tam gdzieby on któremu naznaczył pułkowi. W czém też zosobna i do Duchowieństwa pisanie nasze dajemy i żeby tymże kształtem z dóbr swych duchownych do tej powszechnej ojczyzny swej potrzeby przyłożyć się pośpiesznie chciało od niego żądając. O tych też województwach i powiatach, których postanowić na sejmie blizko przeszłym drugi pobór do braciej swej wzięli to sobie i Rzeczypospolitej nieomylnie obiecujemy, iż widząc taką ciężkość jej, a także

(1) pgnanti.

skarbu pospolitego niedostatki, nie zaniechają na tych blizko przyszłych sejmikach swych deputackich z powinnej ku ojczyźnie swej utrapionej miłości dźwignąć równo z inszemi i potrzeb jej tak nagłych drugim ratunkiem poborowego. Ale wracając się do pomienionej collecty zdać się to rzecz będzie i nowa i nad świeże uczynione prawo, lecz w nowym przypadku do nowego kiedy starych zwyczajów czekać ciężko sposobu udać się nagła potrzeba każe tu sama zwykła prawa uchylać, ale i to mniej ciężko rękawem załkać niżli całą suknią ubogiemu chłopkowi, ponieważ się na to zanosi, że dłużej i ciężej wypłacać się muszą. Mieszczamy, że i sejm przyszły rationes nostras wysłuchawszy tej rady nie pogani i ubodzy kmiotkowie będą woleli raz zbyć niżli ustawicznie takiemi jakie teraz nastały stratami w ostateczne przyjść ubóstwo. Żądamy tedy i powtóre Wpz. Mść. Waszych abyście chcieli takiemu zawierusze pomocą swą i ratunkami zabieżeć, ba i żądamy jeszcze jeśli się Wpz. i Mść. W. użyć dacie, abyście i sami z podatków swych jakie subsidia ubogiej ojczyźnie in vim drugiej kwarty niedowłocznie zrucili na załogę tak strapionemu, zniszczonemu, zmordowanemu Rycerstwu. Wieczną rzecz każdy sławę odniesie, której dostatkiem swym Rzeczypospolitej pokoju wesprze, dla której i zdrowia winien nie żałować, w czem uczynicie Wpz. i Mść. W. rzecz i sobie samym pożyteczną, ojczyźnie bardzo potrzebną, a nam wdzięczną. Żeby te listy nasze do wszech wiadomości jako najprędzej przyszły, poruczamy to pilno

starostom naszym i ich namiestnikom, aby w jurisdykcyach swych one co prędzej publikowali i do wiadomości wszystkich przywiedli, dla łaski naszej i z powinności ~~swej~~ urzędów swych. Dan w Wilnie dnia 16 miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego 1612, panowania Państwo naszych Polskiego 25, szwedzkiego roku 19. Sigismundus Rex. Joannes Kuczborski Praep. Crac.-

Oblata universalium litterarum S. R. M.

Vol. IX 1613-1616.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna a osobliwie Rycerstwu wojska stołecznego wiernym poddanym naszym. Takeśmy za łaską miłego Pana Boga fortunnie sejm zawarli, że przy nas wszystkie stany zgodnie na takie się ratunki zezwolili, za jakiemi pewniśmy że Wier. W. zapłata się obmyślić i uczynić może. Co do wiadomości Wier. W. tym uniwersałem naszym z postanowienia sejmowego oznajmujemy, chcąc to mieć po Wier. W. abyście już dalej po różnych województwach pieniędzmi nierozmierzajnych stacye nie wyciągali ani sami na żadne się insze jedno własnej płacy swej pretensye brali, gdyż ta nasza i spólnego postanowienia sejmowego zawsze intencya była, abyśmy spokojnie te wszystkie zamięszania skończyć a państwa nasze do pierwszego bezpieczeństwa przywrócić jako najprędzej mogli i takąśmy od koła albo aktu Kommisyi Lubelskiej przez Kommisarze nasze deklaracyą mieli, że za naznaczeniem skutecznej płacy i czasu jej, wszystkie ludzkie ciężary ustać miały i spokojnie czekać się miał tak początek płacy jako zawarcie jej. Czego po Wier. W. wszystka Rzeczpospolita czeka

ponieważ ktoby po dacie tego uniwersatu co przeciwnego spólnemu postanowieniu wszystkich stanów chciał attentować, nie mogłoby się inaczej pokazać, jedno że przeszkadzając podatkom pospolitym z których płaca wszystkim iść ma, czego inszego niźli zapłaty swej szuka i uchybiałby Wier. W. przedsięwzięcia, któreście zawsze tak deklarowali, że tylko zapłaty swej dochodzić chcecie mieli. Iż tedy i assekuracya o którąście Wier. W. wszystkich stanów żądali stanęła, mamy tę nadzieję, że i ztąd łaskę naszą i powolność bracjej swej miarkując, do tego się schylicie, jakoby nic Rzeczpospolita szkody i pokój jej doskonały z dalszych postępków jeśli kto naszemu szczere intencye Wier. W. narażał nie odnosiły, owszem do naszego spólnego postanowienia ~~naszego~~ sejmowego, które pro sacro sancto przykładem przodków swych mieć Wier. W. powinniście dobrego affektu swego żądze schylając tych naśladowali, którzy Rempublicam salvam esse prae omnia cupiunt. dla sławy swej i łaski naszej. Co wszystko szerzej z Kommisarzów od sejmu do Wier. W. naznaczonych zrozumieć będziecie mogli. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1613, panowania Królestw naszych Polskiego 26, Szwedzkiego 20 roku. Sigismundus

fol. 62. Rex. Joannes Kuczborski.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna tak Korony Polskiej jako i W. Księstwa Litewskiego obywatelom wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. Litowaliśmy wprawdzie ucisku tych wszystkich czasów

na Rzeczpospolitę napadłych, litowaliśmy szkód i nie- wczasów jej, ale najbardziej tego teraźniejszego ciężaru, który od wielkiego do małego każdemu bardzo dojadł. Staraliśmy się przytem aby to wszystko lubo nie z nas poszło naszem się jednak rozwiodło staraniem i pracą. Zaczem na tym sejmie pieczołowanie nasze przywiodło do tego rzeczy że pewne podatki na zapłatę ludzi tych, nie wchodząc w głębsze pretensyi ~~tych~~ ich disquisitią, a chcąc raczej środkami pokoju tę zamknąć kontrowen- syą, Stany Koronne tak dawno zwyczajne jako i extra ordinaria subsidia pozwoliły, aby już tem pozdrej to co państwa nasze uciska choć nieznaczającą szkodą znieść się mogło. Przeto Wszt. W. do wiadomości poda- jemy, żeśmy obmyśliwszy już płacę pułkom tym z powa- gi postanowienia sejmowego dalszemu wybieraniu stacyi Uniwersałami naszemi koniec uczynili. Czego pewniśmy że to one Rycerstwo jako powinne usłuchać będzie umiało i chciało, ale gdzieby kto po dacie tych uniwersałów tak być chciał uporny, żeby od tych cię- żarów ludzkich wstrzymać się nie myślił, przyjdzie Urzędom naszym wszystkim, w czem ich i napomina- my i przestrzegamy o takich tak rozumieć, jako i wojsku swemu własnemu i postanowieniu sejmowe- mu przeciwnych gdy ich z kommissyi w Lublinie i w Brześciu odprawowanej te deklaracye zanieśliśmy mieli, że za naznaczeniem czasu płacy ich wszystkie się miały znieść z Rzeczypospolitej ciężary. Patrzać tedy nam i wszystkiej Rzeczypospolitej przyjdzie jako i ta kommissya, która z sejmowego postanowienia naznaczona jest stanie i jako dalej ku pokojowi pospolitemu schylać się kto będzie. Czego i jakośmy po tamtem onem Rycerstwie pewni, tak spodziewamy

się że sam Bóg rządzi i pieczy naszej o dobrem państw
(sic) tych z ręku swych i opieki wypuścić. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca Kwietnia R. P. 1613, panowania Królestw naszych Polskiego 26, Szwedzkiego 20.
fol. 62. Joannes Kuczborski. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna a osobliwie Rycerstwu pułku urodzonego Aleksandra Zborowskiego, wiernym poddanym naszym. Jakeśmy za łaską miłego Boga fortunnie sejm zawarli, że przy nas wszystkie stany zgodnie na takie się ratunki zezwolity, za jakiemi pewniśmy że Wier. Waszym zapłata obmyślić się i uczynić może. Co do wiadomości Wier. W. uniwersałem naszym, z postanowienia sejmowego, a mianowicie racie urodzonego Jana Ruckiego, który się z swą roto położył w Stężycy, oznajmujemy, chcąc to mieć po Wier. W. abyście już dalej jako po różnych województwach tak i od miasta naszego Stężycy stacyi ciężko czyniąc ludziom nie wyciągali, ani sami na żadne się inne jedno własnej płacy swej pretensye brali, gdyż ta nasza i spólnego postanowienia sejmowego zawsze intencya była, abyśmy spokojnie te wszystkie zawzięcia skończyć, a Państwa nasze do pierwszego bezpieczeństwa przywrócić jako najprędzej mogli i takeśmy od koła albo aktu kommisyi Lubelskiej i Łomżyńskiej przez kommisarze nasze deklaracye mieli, że za naznaczeniem skutecznej płacy i czasu jej wszystkiego ludzkie ciężary ustać miały. Czego po Wier. W. wszystka Rzeczpospolita czeka, ponieważ

ktoby po dacie tego uniwersału co przeciwnego społ-
nemu postanowieniu wszystkich chciał attentować,
nie mogło by się inaczej pokazać, jedno że przeznacza-
jąc podatkom pospolitym z których płaca wszystkim
iść ma, czego inszego niźli zapłaty swej szukał i
uchybiałby Wasz. W. przedsięwzięcia, którzyście zawsze
tak deklarowali, że tylko zapłaty swej dochodziciście
mieli. Już tedy assekuracya o którąście Wasz. W.
wszystkich stanów żądali, stanęła, mamy tę na-
dzieję, że i stąd łaskę naszą i powolność braciej
swej miarkując do tego się skłonicie jakoby Rzeczpo-
spolita pokój już doskonały z dalszych postępków
jeśliby kto na nie szczere intencye W. W. narażał
nie odnosiła, owszem do naszego i spólnego po-
stanowienia sejmowego, którą pro sacro sancto
przykładem przodków swych W. W. powinniście
dobrego affektu swego żądze skłaniając tych na-
śladowali, którzy Rempublicam salvam esse pro
omnia cupiunt dla sławy swej i łaski naszej, co
wszystko z Kommisarzów od sejmu do W. W. na-
znaczonych, zrozumieć będziecie mogli. Dan w War-
szawie dnia 25 miesiąca Kwietnia R. P. 1613, pa-
nowania Królestwa naszych Polskiego 26, Szwedz-
fol 63. kiego 19, Jacobus Zadzik. Sigismundus Rex.

Oblata mandati S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polskie etc.
Urodzonemu Wojciechowi Trojanowskiemu Staroście
naszemu Stężyckiemu łaskę naszą królewską. Urodzo-
ny wiernie nam miły. Mamy tę wiadomość że wiele
soli kupieckiej tak na komorze samej Stężyckiej, jako
i przykomorkach inszych pobliższych mazowieckich

poskładano. Co iż przeciwko zwyczajom dawnym i prawa komor uprzywilejowanych i nie mniej i ku szkodzie skarbu naszego (dzieje się), chcemy to mieć po Wiern. W. abyś tę sól oprócz tej która jest własna Andrzeja Oleśnickiego kupnika naszego poaresztować kazał do dalszej wolej i nauki naszej, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i z powinności swej. Dan w Warszawie dnia 7 miesiąca sierpnia R. P. 1613. panowania królestw naszych polskiego 26, a szwedzkiego

fol. 131. 20 roku. Jac. Zadzik. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum Conventus Opatovien.

Ad officium et acta praesentia capitanealia castrensia Styryc. personaliter veniens generosus Joannes Kochanowski de Brzeście nomine et ex parte Generosi Hieronimi Sulgostowski obtulit et exhibuit litteras etc.

My Rady i Rycerstwo województwa Sandomierskiego, którzyśmy się tu na elekcyą Deputatów na dzień dzisiejszy do Opatowa zjechali, po obraniu Ich M. PP. Deputatów na Trybunał przyszły, tośmy przytem namówili i postanowili: Najprzód, iż województwo nasze cztery pobory a czopowe troje na sejmie przeszłym pozwoliło, co i deklaracyą swoją przy uniwersale poborowym objaśniło, a przecie Panowie Poborcy nad to i czwarte wyciągać chcieli. My autoritate Conventus praesentis przychylając się do deklaracyi albo sposobu województwa naszego, deklarujemy, iż jakośmy czter pobory a troje czopowe na sejmie przeszłym pozwolili, razem dwoje, a trzecie in anno millesimo sexcentesimo quatuordecimo,

tak i temu dosyć czyniąc jedni już troje to czopowe zaraz oddali, a drudzy co nie oddali to trzecie czopowe, które miało być oddane in anno millesimo sexcentesimo quatuordecimo na przyszłym sejmiku w roku niniejszym, jeśli insze województwa na zniesienie żołnierza skonfederowanego podatki dać pozwolą, oddać będziemy powinni, non obstante co choćby miasta już na dwie lecie za kontraktami to czopowe arendowały, tedy jednak possessores to trzecie czopowe gdzieby miasta dać go niechciały podług teraźniejszej uchwały do P.P. poborców oddać je powinni będą. Okazowanie województwa naszego, które iż w poniedziałek po św. Michale według konstytucyi anni praesentis przypada, według dawnych praw przyjmujemy i autoritate conventus praesentis, dla powietrza które po różnych miejscach z woli Bożej nastąpiło i dla innych respektów in eodem vigore et robore jako na ten dzień według konstytucyi odprawowane być miało, ad diem prima Maii anni futuri prorogujemy. Na które według prorogacyi teraźniejszej sub vigore constitutionis wszyscy generaliter stawić się będziem powinni i absentes poenis in constitutionibus Regni opisanym podlegać i dosyć czynić będą powinni, autoritate conventus praesentis wazujemy. Co dla lepszej pewności do grodów województwa naszego, aby to aktykowane było chcemy i żądamy JchM. aby to do grodów per oblatam aktykować dali: do Radomia JchM. P. Jana Suligostowskiego, do Opoczna J. M. Pana Piotra Dunina, do Stężycy J. M. Pana Hieronima Suligostowskiego, do Chęcina J. M. Pana Piotra

Gruszczyńskiego, do Nowego Miasta Korczyna J. M. Pana Tomasza Kowalkowskiego. Na co przy pieczęciach naszych i J. M. Pana Marszałka naszego koła teraźniejszego rękami naszemi podpisaliśmy się. Działo się w Opatowie w poniedziałek po święcie Narodzenia Panny Maryi R. P. 1613. M. Oleśnicki z Oles. C. R. Max. z Przeremba Przerembski C. Zawichojski, Starosta Piotrkowski. Hermolaus Ligęza z Bobrkowa na ten czas Marszałek imieniem braci

fol. 166. koła Rycerskiego. –

Oblata litterarum Castellani Cernensis.

Ad officium et acta praes. cap. castr. Styr. personaliter veniens nobilis Georgius Lewikowski famulus magnifici Dobrogosti Gostomski de Leżenice Castellani Cernensis nomine et ex parte magnifici Domini sui obtulit et exhibuit litteras etc.

Wacław Pobidzieński Marszałek Wojska Jego Kr. M. Konfederatów Brzeskich, wszem wobec i każdemu z osóbna komu to należy wiedzieć, a zwłaszcza Jch M. Panom Urzędnikom Ziemskim, Starostom Jego K. M. i ich namiestnikom, także Jch M. Panom Towarzyszom wojska naszego i ich Pacholikom wiadomo czynię tym uniwersałem moim, iż doszło do wiadomości mojej, że na imię Pan Korzeniowski pod pretekstem wojskowym srogość i grozę pewnemi osobami, swoje chęci pokazać i imieniem mojem aux onymem, z podpisem ręki mojej do której się nie znam, listy odpowiedne posyła, mianowicie posłał do Wielmożnego Jego M. Pana Gostomskiego Dobrogosta z Leżenic etc. Kastelana Czerskiego, który przez Pana Lewikowskiego sługę Jego Mci

jest posłany mnie i P. P. Collegom moim. Przeto oświad-
czam niewinność moją, że tem krom wiadomości mo-
jej list jest pisany od Pana Korzeniowskiego, zmyślonym
podpisem ręki mojej do Jego M. Pana Czerskiego i nigdym
go nie znał, ani o tem zajściu, które miał z pewnemi
osobami i o onym samym nigdy nie słyszał. A
tak tym Uniwersałem moim proszę, aby żaden z woj-
ska naszego tak towarzysz jako i pacholik nie wa-
żył się przy tym Panu Korzeniowskim wojować, ani
gromadą zaciągów czynić pod srogiem karaniem
według artykułów wojskowych, na szkodę domów
i majętności szlacheckich, w czem aby była wiara
dana ręką swą podpisałem. Datum w obozie
fol. 169. 1. Octobris Anno 1613. Wacław Pobiedziński, m. p.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to należy
wiedzieć, mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i
wszystkim innym powołania szlacheckiego w woje-
wództwie Sandomierskim obywatelom wiadomo czy-
niemy iż nad nadzieję naszą i oczekiwanie wszyst-
kich ludzi przeszłe z konfederowanem Rycerstwem
Kommissye tak się rozwiodły, że przez nie ani Rzecz-
pospolita do uspokojenia, ani to Rycerstwo do zu-
pełnej zapłaty przyjść mogło, a to dla różnych i
liczby wojskowej i ćwierci mimo przypowiedne listy
komputów i innych które na Kommisarzach naszych
wymagali pretensyi. Co objaśnią listy tychże Kom-
misarzów rozpisane i traktatów dudy, który z ni-
mi prowadzili. Podaliśmy to tedy przez posel-
stwa nasze do Stanów Koronnych na sejmiki

depeetackie, aby na tych zjazdach swoych sposo-
bów szukali, któremi by się ciężar ten długów
żołnierskich znieść i ojczyzna od ucisków dalszych
rozwiedzeniem tych gromad mogła oswobodzić.
Naco gdy się nam teduo nie wszystkie wojewódz-
twa przez posełstwa swe tak deklarowały, że
w tak ciężkim razie Rzeczypospolitej podźwignąć
się gruntownie nie może jedno samym sejmem
i pilno nas o to nalegali abyśmy go coprędzej
ad hunc solum actum składali i aby nie dłu-
żej trwał jedno dwie albo trzy niedziele, jako
wszystkim słusznym wiernych poddanych na-
szych żądościom dogadzać zwykleśmy, tak i tej
która prawie z fundamentu zachodzi całość oj-
czyzny i powagę zwierzchności naszej miejsce da-
jąc, za radą P.P. Rad naszych składamy sejm
walny koronny w Warszawie na dzień trzeci mie-
siąca Grudnia, przed którym sejmiki też powia-
towe wedle zwyczaju złożyliśmy, a między in-
nemi sejmik powiatowy w Opatowie dnia 19 mie-
siąca Novembra, a główny zaś tamecznym po-
wiatom w Korczynie dnia 23 miesiąca Novembra
blizko przyszłych. Aby to tedy nasze i stanów
wszystkich o utwierdzeniu Rzeczypospolitej z tem Ry-
cerstwem staranie i obmyślawanie skutek prędki
ke, na czem wszystko bezpieczeństwo ojczyzny
i ochrona ludzi utrapionych należy wziąść mogło,
trzy niedziele tylko czasu do odprawowania tego
sejmu naznaczamy, dogadzając w tem i żądaniu
niemal wszystkich województw i samej gwałtownej
Rzeczypospolitej potrzebie, której gwoli nie jeno czasu
prawem pospolitem do składania sejmów naznaczonego

przychodzi nam skracać, ale też i zwykłych solennitates Kancellarya nasza w rozsyłaniu prywatnych listów po powiatach musiała natenczas zaniechać, a zwłaszcza że prawie pod tenże czas druki w miastach powietrzem niebezpiecznem są zatrudnione. Czém jednak jako nie chcemy aby się prawu i zwyczajom dawnym napotém prejudykować co miało, tak pewni jesteśmy że w tém żadnej od nikogo nie odniesiem nagany, mając ważne i słuszne w tak ciężkiem Rzeczypospolitej utrapieniu przyczyny takiego naszego postępku, który się nie do czego inszego ściąga, jedno do zatrzymania pośpiesznego Ojczyzny od bliskiego jej upadku. Napominamy tedy pilno Urodzonego Marcina Trojanowskiego Starostę naszego Stężyckiego, a w niebytności jego podstarościego albo namiestnika, aby te sejmiki także walny koronny w miastach i miasteczkach Starostwa swego wedle zwyczaju przez woźnego we dni targowe publikować i obwołać i ten uniwersał nasz do wiadomości wszech województwa Sandomierskiego obywatelów niemieszkanie przywodzić rozkazał, czyniąc to z powinności Urzędu swego i dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca Octobra R. P. 1613. panowania królestw naszych Polskiego 26, szwedzkiego 20. — Sigismundus Rex. —

fol. 160.

Oblata litterarum laudi Conventus Opatoviensis.

My Rady i Rycerstwo województwa Sandomierskiego zjechawszy się na sejmik do Opatowa pro die 17 Janu-

srii anni praesentis 1614 uchwałą sejmu walnego Warszawskiego stawili, wiadomo czyniemy bracie naszej w domu pozostałym zgodę i uchwałę naszą. Iż za uważnem wszech stanów na przeszłym sejmie zdaniem pokazało się to (że) na dostateczną wszystkiemu wojsku zapłatę potrzeba sześci poborów, jakochmy to i z poselstwa Jego Kr. M. Pana naszego i z relacyi P.P. posłów naszych i z uniwersału do akt Sandomierskich per oblatam podanego wyrozumieli. Nie chcąc deesse powinności naszej ku Panu i Rzeczypospolitej, czego onej jako najprędzej od tych urazów i angarii uwolnioną i uspokojoną widzieć, oświadczając przytem chęć i życzliwość naszą przeciwko Rycerstwu stołecznemu braciej swej, aby dostateczną zapłatę prac i trudów swych odnieśli, uchylając na ten czas dobrowolnie dla uspokojenia Ojczyzny i panowania J.K.M. wolności naszych, gwałt sobie czyniąc nie wytchnąwszy po świeżo przeszłych wielkich podatkach, ustępując i naszego na przeszłym sejmiku zdania, żeśmy rozumieli że mniejszemi podatkami za dobrym przeszłych szafunkiem ciężar ten Rzeczypospolitej zniesiony być mógł społnie to ojczyźnie dawając zgodziliśmy się na to, żeśmy sześć poborów zupełnych pozwolili, to jest dwa od posłów naszych na sejmie pozwolonych i w uniwersale tym mianowane, a nadto cztery przydawamy. A czopowe ponieważ się to zda być niepewne dla tego iż forum i poena nie jest włożona, złotaszcza tak wiele poborów ile się Rzeczypospolitej zdało pozwoliwszy mocą teraźniejszego zjazdu naszego, znosiemy. A iż niektórzy rozumiemy że cztery a najwięcej pięć poborów summę na woje-

wództwo nasze w computach sejmowych naznaczoną Sto tysięcy dziewiętnaście tysięcy sześćset i cztery złote i groszy dwanaście wystarczyć może, zwłaszcza że retenta u Poborców województwa naszego nad rachunek skarbowy większe się pokazały, do tego że różne ... actie jako nie były wybierane tak też i w komputy nie były włożone, tak tedy poborów pomienionych szafarzowi naszemu Panu Jerzemu Kochanowskiemu powierzamy, iż gdy odda summę na województwo nasze naznaczoną, tojest sto tysięcy dziewiętnaście tysięcy sześćset i cztery złote i groszy 12, cokolwiek by zostało nad summę pomienioną, ma to od Panów poborców odebrać, a P.P. Poborcy powinni ją do rąk szafarza oddać, która reszta ma zostawać w ręku pomienionego szafarza naszego do okazowania, któremu czas niżej jest naznaczony, na którym modum szafunku tej reszty pokażemy, a przy tem postanowieniu naszem te rzeczy sobie warujemy: Najpierwód aby tych poborów naszych ni do czyich innych rąk P.P. Poborcy nasi nie dawali, tylko do rąk szafarza naszego Jego M. Pana Jerzego Kochanowskiego, któremu P.P. Poborcy do Lwowa zawieść powinni na czas zapłaty w Uniwersale postawiony, a Pan Szafarz nasz nigdzie indziej tylko do rąk Ich M. P.P. Kommisarzów do Lwowa naznaczonych na zapłatę żołnierzowi pomienionemu stołecznemu oddać powinien, którego też Szafarza naszego podług konstytucyi anni 1613 do Ich. P.P. Komisarzów przysądzamy i salarium onemu podług tejże konstytucyi, także i Panom Poborcom naznaczamy

A zabiegając napotém złym i szkodliwym sequellom w Rzeczypospolitej, ażeby sejmiki wszystkim obywatelom województwa naszego tajne nie były, nie chcemy napotém takie sejmiki za ważne mieć, któreby nas i obywatele województwa naszego listy zwykłemi sejmikowemi do grodów po województwach rozesłanemi i z grodów do wiadomości naszej nie przyszły i napotém takich sejmików mimo dawne zwyczajne pro legitimis mieć nie będziemy i tego coby na nich postanowiono było pro rato et grato przyjmować nie chcemy. Zachowujem też sobie na pierwszym sejmiku bądź okazowaniu po expedycyi zapłaty pomienionej Lwów. rachunki wydatków teraźniejszych i przeszłych które by się pokazały mimo komput Skarbowy podany, aby z nich liczba dostateczna na sejmiku przeszłym w województwie naszém i wszystkiej Rzeczypospolitej uczyniona była sub poenis in constitutionibus sancitis, przestrzegając tego, aby retenta któreby się większe nad komput i rachunek skarbowy na sejmie przeszłym w województwie naszém u P.P. Poborców ukazane należały, tedy one już nie do Radomia ale do Lwowa do P.P. Kommisarzów na summę tę województwa naszego ukazaną to jest 19604 zł. i gr. 12, ku poborom teraz pozwolonym dać mają, a coby nad tę summę zostało, tak jako się deklarowało, Pan Szafarz zaraz odwieźć i województwu oddać powinien. Okazowanie podług postanowienia dawnego raz potwierdzonem sejmem teraźniejszym ad primam Mai sobie naznaczamy z przyłączeniem powiatu Stężyckiego. A cokolwiek z wyjmą kwarty i innych publicznych podatków

nimo wiadomość i zgodę wszech stanów w uniwersał napisane, przeciw temu oponujemy się i solenniter protestujemy. A iż też w Uniwersale sejmu przeszłego pokazano płacenie poborów od summ pieniężnych na stan szlachecki tym ludziom pieniędzy potrzebującym o dostanie pieniędzy potrudniono by których, z tej miary trudno by kto dostać miał, przetoż i temu się oponiedamy że hmic legi subesse nie chcemy, a z Pany posły naszemi którzy się przeciw temu na sejmie protestować nie zaniechali, teraz też protestujemy obowiązując P.P. Poborce nasze, że tego ni na kim wyciągać nie mają. Toż o flisach którzy zboża z gumien szlacheckich prowadzą rozumieć się mają, że żadnemu poborowaniu podlegać nie mają. Która to zgoda nasza aby do wiadomości wszystkich przyszła, zlecilismy do grodów aktykować, na co dla lepszej wiadomości P.P. Senatorowie na ten czas będący jako i stanu Rycerskiego własnemi ręcami się podpisują. Działo się w Opatowie d. 18 Januarii A. 1614. Ossoliński wojewoda Sandomierski. Mikołaj Oleśnicki z Oleśnic C. R. Paweł Rocinowski

fol. 232 Podsędek Sandomierski.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu Rycerskiego województwa Sandomierskiego bedziom, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Upatrując na

przeszłym sejmie walnym koronnym wszystkie stany niebezpieczeństwa któremi zewsząd prawie Rzeczpospolita jest obtoczona, zgodnie na to się wszyscy zezwolili, aby gdyby co takowego przypadło czemu by potoczna obrona wydołać nie mogła, pospolitem ruszeniem przy całości ojczyzny, zdrowia, wolności i sławy swej bronili. Za wzięciem tedy pewnej wiadomości od Strażników i urzędników wojennych o złych zamysłach przeciwko nam i państwom naszym Cesarza Tureckiego, przychodzi się nam uciekać do ostatniego tego ratunku, tak nam bowiem dawają znać że ten poganin uprzątnąwszy domowe swoje trudności i z sąsiady zastawiwszy przymierza, poduszczony poselstwy i wzywaniem ludzi narodu moskiewskiego, na nas samych moc swoją obraca. Już za Dunajem ludzie pod regimentem głównego Beglerbeka Urumelskiego na imię wojny do Polski kupią się i przez Dunaj przechodzą, wojewoda do tego Wołoski z poruczenia tureckiego wojsko zebrawszy jest pogotowiu, dalszego tylko od Porty rozkazania i wojsk tureckich oczekiwając. A co większa Car Perekopski z wielkiem wojskiem pod Białogrodem pięć mil tylko od włości koronnych nie inszym umysłem stanął, jedno aby z tak bliskiego miejsca Państwa nasze za oznajmieniem tureckiem, zkąd mu już przyszły Janczarskie posiłki, poszedł, o czem nieleśmy już pewne przedtem przestrogi i teraz świeżo od Wielmożnego Stanisława Żółkiewskiego wojewody kijowskiego Hetmana naszego dostateczną

mieliśmy wiadomość. Już w tak ciężkim
i nagłym razie kiedy potoczna obrona nie
przemoże, do głównych zwyczajnych a na
przeszłym sejmie namówionych sposobów udać
się przychodzi. Obwieszczamy tedy Upr. i Wier.
W. tym listem naszym, dawając znać o takiem
niebezpieczeństwie a przytem żądając i napo-
minając, abyście dla miłości Ojczyzny, dla
sławy swej, dla zatrzymania ojczystych swobód
i słownego wszystkiemu światu imienia pol-
skiego, dla obronienia wiary chrześcijańskiej,
do wojennej gotowości jako najrychlej może
być sposabiali się, tak żeby gdy tego potrzeba
pokaże i drugie oznajmienie nasze przystą-
pi, gotowych Upr. i Wier. W. w domach rozka-
zanie i obwieszczenie nasze zastało, tak że-
byście zaraz jako za ostatniemi wiciami mogli
według powinności stanu Rycerskiego przy nas
jako głowie swojej, który odprawiwszy konwo-
kacyę z P.P. Senatory naszemi według ich rady
w osobie naszej do tej potrzeby z odwagą zdrowia
naszego stawimy się na plac przeciwko nieprzy-
jacielowi, stanąć i z nami pospołu o wszystko
to co jest każdemu miłego, najprzód o spólną oj-
czyznę, która wszystkie pociechy w sobie zamyka,
potężnie się zastawić. A żeby tem prędzej do wia-
domości wszystkich to przyszło, napominamy i
rozkazujemy Starostom naszym i ich namiestnikom
aby ten uniwersał do akt swych wpisali i obwołać
w miejscach zwykłych rozkazali. Dan w Warszawie
dnia 23 miesiąca Maja Roku 1614, panowania kró-
lestw naszych polskiego 27, szwedzkiego 21 roku. Si-
fol. 281. gismundus Rex. —

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie starostom naszym (i dzierżawcom) dóbr naszych wszelakich w województwie Sandomierskiem uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Iż my potrzebując rychłego i rządnego żołnierza przeciwko wszelakim niebezpieczeństwom któreby się zkąd pokazały, albo Rzeczpospolitą zachodziły, przypowiedzieliśmy Urodzonemu Wiktorynowi Danieckiemu służbę na wybrańce z starostw i dzierżaw dóbr naszych województwa Sandomierskiego, aby jako najprędzej one wywiódł i tam gdzie potrzeba Rzeczypospolitej i rozkazanie Wielmożnego Hetmana naszego Polnego Koronnego będzie stawił. Przeto Uprz. i Wier. W. napominamy koniecznie po nich chcąc mieć, abyście w starostwach i dzierżawach swych pomienionemu urodzonemu Wiktorzynowi Danieckiemu do prędkiej i dobrej sprawy w wybieraniu i w wywiedzeniu tych wybrańców pomocni byli, pilnie się o starając, żeby nie luźni ludzie, ani najemni żadni, ale ci którzy właśnie do tej sprawy należą, jemu podawani byli, tego przestrzegając, aby nikt służby tej odkupami i podatkami wszelakiemi nie uchodził, ale owszem żeby dobrzy i godni do służby tej przez niego samego obierani byli, a w wolnościach zdawna im należących aby od Uprz. i Wier. wcale zachowani byli, rozkazujemy, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i z powinności swych. Dan w Warszawie dnia 22 miesiąca Maja Roku Pańskiego 1614, pano-

wania królestwo naszych Polskiego 27, szwedz-
fol. 286. kiego 21. Stanisław Łubieński. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu z osobna komu to należy wiedzieć a osobliwie obywatelom koronnym tak senatorskiego jako i rycerskiego stanu uprzejmie i wiernie nam miłym wiadomo czynimy, że po skończeniu zaraz sejmu przyszły nam wiadomości z Konstantynopola od urodzonego Samuela Targowskiego posłańca naszego, które przyniósł urodzony Mikołaj Madaliński sekretarz nasz, oznajmując i przestrzegając, abyśmy na tego nieprzyjaciela omając, jako największą sposobiali potęgę, nie ubezpieczając się na to choć zwierzchownie przyjaźń i pokój z nami i państwy naszemi zachować chce sąsiedzki, ponieważ snać insze zamysły jego uwolnione są od wszystkich które go do tych czasów wstrzymały tak z Persem jako i z Cesarzem Jch M. Chrześcijańskim nieprzyjaźni. Daje nam tenże posłaniec znać, że zaraz przy nim armatę potężną na morze Czarne wyprawiono z ludźmi, między któremi jest Janczarów cztery tysiące i z potrzebami do budowania zamku nad granicami koronnemi, co aby Beglerberg Urumelski z wojskami wykonywał i niektóre osiadłości koronne, pretekst sobie wziąwszy jakoby w nich Kozacy przemieszkiwali, zniósł. .... (1) nam tedy acz zawsze ale teraz

(1) Wyraźnie jest: „poniccono". - Może przepisujący omylił się i powinno być: „polecono". - ale i ten wyraz nie zupełnie odpowiedni. Posłaniec miałby polecać Królowi?! Wogóle dokument ten napisany z bardzo licznemi omyłkami..

najbardziej na ostrożności mieć się potrzeba, kiedy obiecaną gotemi słowy przyjaźnią niespodziewanie spaść i korzyści swoich przez swawolność kozacką uczynionych wetować postanowił. Zaczem przyjadą li świeże jakie do nas wiadomości, do ostatecznego remedium pospolitego ruszenia, które u nas w ręku z tego przeszłego sejmu stany mieć chciały uciec się nam przyjdzie, wszakoż ..... tak wielki raz który państwom naszym grozi, wkładamy to na wszystkie obywatele państw naszych koronnych, aby wczas wiedzieli i obmyślawali czemby tak wielkiej nieprzyjacielskiej zastawić się potędze, pod ten czas zwłaszcza kiedy z ostatecznym żalem naszym a nieoszacowaną podobno szkodą Rzeczypospolitej ten sejm tak się marnie rozerwał, który i wewnętrzne i postronne zleczyć miał urazy, naco i od nas złożony był, do czego i myśmy się przyczynić jako najlepiej chcieli, stosując się jako najbardziej do żądości wiernych poddanych naszych i chcąc koniecznie już teraz te suspicye i opinie któremi po dziś dzień niecierpliwi sprawy nasze tradukowali, zewsząd zdjąć, a szczerość panowania naszego wyświadczyć. Ale jeśli czasem, jeśli grzechami naszemi, jeśli ludźmi pewnemi którzy byli mieli consulere rebus domesticis duch sejmu tego dobrze z przodku zaczęty tak się pomięszał, że miasto zawarcia porządnego sejmu, miasto ukontentowania animuszów ludzkich, miasto namowy bezpieczeństwa ubogiej Ukrainy, która co godzina albo Poganina albo Moskwicina (którego bez potęgi do traktatów przywieść rzecz jest mało podobna), wygląda zażartego, przyszło nam tylko oświadczyć się Panu Bogu, oświadczyć się Senatorom

oświadczyć się i Izbie poselskiej żeśmy byli gotowi to wszystko dla wiernych poddanych naszych uczynić czegokolwiek po nas tak koło domowych rzeczy, jako postronnych niebezpieczeństwo potrzebowali, by byli nie prejudicatiami z którymi ad publicas consultationes podobno przyjeżdżano co albo dobrze począć albo porządnie skończyć dopuścili, by byli sancita zgodne Izby poselskiej i porządku namówionego nie rozrywali, nie dopuszczając zgoła w żadnej sprawie znosić się stanowi Rycerskiemu z Senatorską izbą i z nami, raz tylko przy szedłszy upominając się aby pactis conventis dosyć się stało, a consilia et autor wojny moskiewskiej odkryte były. Na co odpowiedź wziąwszy ratione pactorum żeśmy się zaraz chcieli na tym sejmie o tem z stanami znieść, czegoby jeszcze po nas potrzebowały. A z strony moskiewskich rzeczy przez pewne Senatory wysłuchawszy doskonale co nas do zawzięcia tej przywiodło wojny, pozwoliliśmy każdemu dowodzić i mianować komu by z senatu winę jaką dawali. Więcej się potem stawić tyle razy per viscera patriae od nas i Senatu naszego proszeni, nie chcieli, ale oddawszy volumen przyjętnych postulat, do urzędników naszych o które magis quam de bono publico solliciti często do nas interpellacye czynili, aż dnia prawie ostatecznego ledwo nie godzinę na samo tylko rozerwanie sejmu stawili się, nic a nic radzić ani pozwalać nie chcąc. I tak zacięłością albo nieostrożnością swą obnażoną zewsząd Ojczyznę i granice jej zostawili, chcąc tą mieszaniną nas w ohydzie i nienawiści u wiernych poddanych naszych

trzymać, aby albo kredytu swego u braciej nie tracili, albo swoych dopinali w takim odmęcie pretensyi, O czém pewnieśmy że każde województwo od swoich posłow weźmie wiadomość doskonałą. My tedy z W. P. Radami naszemi wszystkiej się comparsu Rzeczypospolitej opowiadamy, żeśmy byli gotowi szczerym affektem naszym, powolną ochotą, statteczną chęcią mederi rebus tam domesticis quam externis by nas były takie nie zważyte postępki. Co tak objaśniwszy kładziem wszystko na tych którym salus R. P. jest miła, którzy quietam et paccatam patriam mieć chcą, którzy winni vindicare niebezpieczeństwa ojczyste w największej nieprzyjacielskiej potędze, niech ci uważą jeżeli R. P. expedit nie chcieć aby Pan mógł wygodzeniem żądościom słusznym wiernych poddanych swoych serca i miłość ich poczciwą przeciwko sobie ku dobremu spólnej ojczyzny mieć powolną, czyli żeby przeszkadzające satysfakcyi naszej i ukontentowaniu poddanych naszych mieli zawżdy ci którzy do tego okazyi szukają czém ludzie przeciwko nam jątrzyć. Iterum atque iterum Panu Bogu wszechmogącemu i wszystkiej Rzeczypospolitej oświadczamy, że nie naszym, nie Senatu naszego uporem stanie się to jeśli za takiem odbieżeniem obrony i bezpieczeństwa Rzeczypospolitej co przeciwnego od nieprzyjaciół już na koniech siedzących na Koronę i W. X. Litewskie, czego Panie Boże uchowaj przypadnie. Żądamy jednak wszystkich wobec obywatelów koronnych aby się radami swemi do tego przykładali na tych przyszłych (które sam gwałt wyciśnie na nas) sejmikach

coby w tak niesłychanej pod tak wielkie niebezpie-
czeństwo mieszaninie salvare Rempublicam mogło,
o nas i pieczołowaniu naszém to obiecujęc sobie, co
może: cnotym? o pilnym i całym (sic) Króla, spodziewać się kto może. A
żeby ten Uniwersał nasz wszystkich wiadomości do-
szedł, rozkazujemy Starostom naszym i ich namiest-
nikom, aby go do akt swoich wpisowali i na miejscach
zwykłych obwołać dali, co uczynią z powinności swej
i dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 18 miesiąca
Kwietnia Roku Pańskiego 1615, panowania Królestw
fol. 426. naszych Polskiego 28, Szwedzkiego 22 roku. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć
należy, tak koronnym jako i W. X. Litewskiego oby-
watelom wiadomo czynimy, że lubośmy za słuszne-
mi przyczynami na przeszły sejm przez mandaty
nasze pewne osoby tak te, którzy w przeszłych konfe-
deracyi głowami się pułków pewnych poczynili byli,
swawolnie chorągwie podniosłszy, wielkie szkody,
mordy, pożogi w Księstwie Pruskiem i W. X. Litew.
porobili, jako i tych którzy w tychże konfederacyach
złych rad będąc powodami Rycerstwo skonfedero-
wane, do tego że się rachunki słusznemi nie kon-
tentowało prowenta Rzeczypospolitą uchwałą sej-
mową wojskom na zapłatę naznaczone sobie
uzurpowało, fakcyami i perswazyami swemi sa-
miż z tego się bogacąc i większą część tegoż co się
wszystkim dostać miało na prywatny swój pożyt-
tek obracając, a zatem tak Rzeczpospolitą jako i
Towarzystwo oszukiwając, przywodzili, sporzywać
rozkazali. Nie była jednak ta intencya nasza

aby przez to assecuratio Rycerstwu skonfederowanemu na sejmiów przeszłych dana i fides publica której przednięjszym jesteśmy Stróżem miała być w najmniejszym punkcie naruszona. Ci tylko sporzywani są, którzy wzwyż mianowanych ekscessów winnemi się znaleźli i już niektórzy z nich na przeszłym sejmie prawem o to przekonani, jedni jako buntownicy i guerarum (sic) autores, drudzy poenae peculatus rei odnieśli zapłatę za zbrodnie swe. Ażeby już ta bojaźń nie trwożyła więcej animuszów ludzkich, deklarujemy teraźniejszym listem naszym, że wyjąwszy tych którzy na przyszły sejm są zapozwani, żaden o to którzy się lubo do przeszłych swawolnych gromad wiązał, a teraz za publikacyą tego listu ich pozprzestał i więcej się z temi kupami swawolnemi wiązać nie będzie, lubo też w przeszłych konfederacyach co przeciwko R. P. wykroczył, od Instygatora naszego prawem pociągany nie będzie, i owszem assekuracya od sejmu dana będzie w cale zachowana, co my nie tylko słowem naszem królewskiem warujemy, ale też łaskę naszą tym którzy się spokojnie zachowuyąc na nią zastępować i ojczyźnie życzliwość i powolność oświadczać będą, obiecujemy. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 18 Kwietnia Roku Pańskiego 1615. panowania Królestw naszych Polskiego 28, Szwedzkiego 12,

fol. 428. Sigismundus Rex. —

Oblata mandati S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Sławetnym Burmistrzowi, Rajcom, Urzędowi i wszystkiemu pospol-

stwu miasta naszego Stryjey wiernie nam miłym.
Łaskę naszą królewską. Sławni wiernie nam mili.
Mamy tę pewną wiadomość iż Wierności Wasze pomi-
nąwszy swoją komorę solną Stryjską, na którą sól na-
sza krakowska bywa nawożona, do wsi Modrzyc
szlacheckiej i innych miejsc po sól jeździcie i onę do
Stryjey tak na potrzebę swoją, jako i do przedawania
nawozicie i Skarbowi naszemu nie małą zkąd szko-
dę czynicie. Nie może jeno nas takowy Wierności. te
postępek niepomału obchodzić za takowem soli na-
szej pomijaniem ku szkodzie Skarbu naszego a in-
szej zkądinąd nawożeniem. Rozkazujemy przeto
Wierności W. i mieć to koniecznie chcemy, abyście Wierności.
W. za oddaniem sobie tego mandatu naszego więcej
cej napotem żaden z Wierności. W. nie ważyli się nigdzie
po sól tak na potrzebę swoją domową, jako i na
predaż do Stryjey nawozić, ale ją na komorze
swej Stryjskiej albo w żupie Wielickiej kupować,
a dalszej szkody, która się przez ten czas skarbowi
naszemu działa, to tém więcej nie czynić. Inaczej
abyście Wierności. W. pod łaską naszą i winą, która do
upodobania naszego, gdzie się pewnie dowiemy
na którego kolwiek z Wierności. W. założyć i onę Instygatorowi
gatorowi naszemu prawem czynić rozkażemy.
Dan w Warszawie dnia 3. miesiąca Sierpnia Roku
Pańskiego 1615, panowania naszego Polskiego 28
fol. 473. Szwedzkiego 22. M. Kormanecki. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna a mianowicie
Urzędom miejskim w miastach i miasteczkach

naszych w Województwie Sandomierskiem będącym, wiernie nam miłym, Łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. Mamy tę wiadomość że Wierności W. podatków na sejmie pozwolonych tym którym to od skarbu poruczono wydawać się zbraniacie, oglądając się na Uniwersały te co z pod Pokrzywnicy z okazowania obywatelów województwa tamtego ✗ wyszły. Przeto chcieliśmy to donieść do wiadomości Wier. W. że Uniwersały takie, które z miejsca nienależnego (gdyż na okazowaniu wedle prawa nie mają być żadne rzeczy stanowione), przeciwko Uniwersałowi sejmowemu, w którym tylko obranie Poborce a nie nowe jakie wydawania i szafowania sposoby są, wspomnione więcej przeciwko prawom i zwyczajom dawnym jako nikogo nie mogą afficere tak im podlegać nie powinien. Chcemy tedy mieć i rozkazujemy Wier. W. abyście podatki zwyczajne i na teraźniejszym sejmie pozwolone bez wszelakich trudności do rąk tych, którym to od skarbu jest poruczono wydawali nie czyniąc w tem zwłok żadnych dla Łaski naszej i przestrzegając zatrudnienia swego, któreby z tąd ponosić musieli. Co aby wszech wiadomości doszło rozkazujemy Urzędom Grodzkim także i miejskiem, aby ten Uniwersał nasz do ksiąg swoich wziąwszy na miejscach zwykłych publikować rozkazali, z powinności swej i dla Łaski naszej inaczej nie czyniąc. Dan w Warszawie dnia IV miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego 1615, panowania Królestw naszych Polskiego 29, Szwedzkiego 23 roku. Sigismundus Rex. –

fol. 620

Vol. X
1617-1620.

Oblata litterarum universalium J. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a zwłaszcza urzędom grodzkim, mianowicie Dzierżawcom Zwoleńskiemu, Soleckiemu, Kozienickiemu, Stężyckiemu, także miejskim tychże miasteczek, wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. Dał nam sprawę Urodzony Wojciech Bobola Podkomorzy Przemyski Starosta Pilźnieński i Celnik nasz Ruski i Sandomierski, iż wiele furmanów i kupców także ludzi innych handlami się bawiących z towarami i różnemi kupiami jeżdżąc, gościńce i komory Sandomierskie na wybieranie podatków Rzeczypospolitej i Skarbu naszego naznaczone mijają, inszemi drogami i gościńcami uchodząc płacenia i oddawania cła i innych podatków udają się. Co iż się dzieje przeciwko prawu pospolitemu i z szkodą nie małą skarbu naszego, chcąc temu zabieżeć aby się więcej taka ujma prowentów skarbowych, które się na potrzebę Rzeczypospolitej obracają, nie działa, rozkazujemy Wier. W. abyście w wybieraniu podatków tych od ludzi kupieckich i furmanów także w stanowieniu wedle woli swojej w Województwie Sandomierskiem komory i przykomorków gdzieby najsposobniej z większym pożytkiem skarbu rozumiał, mianowicie w Zwoleniu, Solcu, Stężycy, Kozienicach, pomienionemu Celnikowi przeszkodą nie byli, ani bronić tego albo trudność czynić nie ważyli się, ale owszem do wybierania myta powinnego pomocni byli. Znaczej

jeśliby kto nad tę wolę naszą bronić i przeszkadzać chciał, Instygatorowi naszemu przeciwko niemu, jako temu który szkodę Rzeczypospolitej i skarbowi czyni, postąpić rozkazujemy, uczynicie dla łaski naszej i powinności swej. Dan w Warszawie dnia 10. miesiąca Styczenia Roku 1617, królestw

fol. 19. naszych Polskiego 29, Szwedzkiego 23. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc. Urodzonemu Janowi Swiętosławowskiemu Referendarzowi Koronnemu Staroście naszemu Małogoskiemu i Dzierżawcy Kozienickiemu, a w niebytności Podstarościemu albo komu inszemu na miejscu jego będącemu, wiernie nam miłemu łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły. Zwykli snać jako nas o tém częste wiadomości dochodzą kupcy i furmani mijać różnemi drogami gościńce zwyczajne prawem opisane i komory celne dla Wielmożnego Wojewody Sandomierskiego uchodzić, co iż się dzieje i działo się pod ten czas z niemałą szkodą i ujmą dochodów wojewodzinych, zabiegając temu aby tak niesłuszny i prawem zakazany zwyczaj przystojnie zachamowany był, warowano to konstytucyą sejmu przeszłego, aby każdy kupiec, furman i przekupień wszelaki, któryby kwitu ze cła wojewodzego nie miał, aby powinien dać zwyczajne cło, na którym go jedno gościńcu w województwie sandomierskiem zastaną. Rozkazujemy tedy Wiér. T. i koniecznie mieć chcemy, abyś Wiér. T. z powinności urzędu swego przestrzegał tego jako najpilniej, aby ta konstytucya exekucyą przystojną odnosiła; wymaga to słuszność

sama, aby to co raz zgodnie postanowią effekt przystojny miało. A gdzieby takowi swawolnicy cła płacić i onego mimo wyrażonemi drogami uporne na oszukanie prowentów celnych uchodzić ważyli się i śmieli, abyś Wiel. T. do zabieżenia ich pomocy dodał i z nich z powinności urzędu swego surowo im to zganiwszy, sprawiedliwość czynił, inaczej dla Łaski naszej nie czyniąc. Dan z Warszawy dnia 12. miesiąca Styczna Roku Pańskiego 1617, panowania naszego Polskiego 29, Szwedzkiego 23 roku. Stanislaus
fol. 19. Lubieński. Sigismundus Rex.

Takiż sam mandat na imię Marcina Trojanowskiego Starosty Stężyckiego daty 11 Stycznia 1617 roku. - z podpisem: „Albertus Smoleński", zamiast St. Lubieńskiego. f. 28.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Łaski Bożej król Polski etc. Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Starostom naszym i Dzierżawcom dóbr naszych wszelakich w Województwach Krakowskiem i Sandomierskiem, uprzejmie i wiernie nam miłym Łaskę naszę królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Potrzebując rychtego i rządnego żołnierza przeciw wszelakim niebezpieczeństwom, które by się skąd pokazały, albo Rzeczpospolitę zachodziły, przypowiedzieliśmy Urodzonemu Piotrowi Foxowi służbę naszę na wybranice Starostw i dzierżaw dóbr naszych województw pomienionych i rozkazaliśmy mu, aby jak najprędzej one ku Ukrainie wywiódł i tam

gdzie potrzeba Rzeczypospolitey i roskazanie Wielmożnego Hetmana naszego Polnego Koronnego będzie, stawić. Przeto Uprzejmości i Wierności waszej napominamy koniecznie po niej chcąc mieć, abyście w starostwach i dzierżawach swych pomienionemu Urodzonemu Pacołowi Foxowi do prędkiej i dobrej odprawy w wywiedzeniu tych wybrańców tak jako na początku za panowania świętej pamięci Króla Stefana postanowiono było i jako konstytucya sejmu przeszłego mieć chce pomocnemi byli pilnie się o to starając, żeby nie łóżni będże ani najmniey żadni, ale ci którzy właśnie do tej sprawy należą, jemu podawani byli, tego przestrzegając aby nikt służby tej okupami, ani podarkami wszelakiemi nie uchodził, owszem żeby dobrzy i godni do służby tej przez niego samego obierani byli, a w wolnościach zdawna im należących aby od Upr. i Wier. W. cale zachowani byli, rozkazujemy, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i z powinności swych, także pod winami w konstytucyach opisanemi. Dan w Warszawie dnia 8 miesiąca Lutego Roku Pańskiego 1617, panowania Królestw naszych polskiego 30, Szwedzkiego 23. Jacobus Zadzik Secretarius S. M. R. Sigismundus Rex. —

fol. 45.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Urodzonemu Maciejowi Domarackiemu Rotmistrzowi naszemu, także Porucznikom i towarzystwu jego, wiadomo czyniemy. Doszło nas iż Wier.

W. wjechawszy w starostwo Kozienickie dzierżawy na ten czas Urodzonego Jana Świętosławskiego Referendarza Koronnego, teże tam sobie czynicie, stacye miernośne i podatki pieniężne wyciągacie i inne nie małe krzywdy poddanym tamecznym czynicie, żadnego względu na dosyć już tak zniszczonych poddanych tamecznych nie mając. Zabiegając tedy aby poddani dzierżawy pomienionej do ostatniego zniszczenia nie przyszli, Wier. W. i inszym którzy by napotem przez tę dzierżawę ciągnęli, rozkazujemy, i koniecznie pod winami w prawie opisanemi mieć to chcemy, abyście nie czyniąc sobie żadnych lez, zarazem z pomienionego miasteczka i wsi do niego należących bez wszelkiego ucisku ludzkiego wyjeżdżali, żadnych stacyi ani poddanych tamecznych nie wybierali, ale się jako najspokojniej w ciągnieniu zachowali. Inaczej gdybyście temu rozkazaniu naszemu przeciwnemi się stawili, W. W. każdego zosobna prawem Instygatorowi naszemu patrzeć i to coście od ubogich poddanych niesłusznie wyciągnęli w zasłużone Wier. W. Skarbowi naszemu potrącić rozkażemy. Inaczej tedy nie czyniecie pod łaską naszą i w powinności swej. Dan w Warszawie dnia 23. miesiąca Maja R. P. 1618 panowania Królestw naszych polskiego 31, Szwedzkiego 25. Petrus Gembicki. Sigismundus Rex.

fol. 234.

Oblata litterarum universalium J. K. M.

Zygmunt III z Bożej łaski król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom wszystkim Stanu i powołania

ludziom tej zacnej Rzeczypospolitej królestwa Pol-
skiego i Państw do niego przynależących obywate-
lom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą
królewską. Uprz. i wier. nam mili. Byliśmy tej na-
dziei że za świeżo zawartemi przez wielmożne-
go Stanisława Żółkiewskiego Kanclerza i Het-
mana Koronnego i innych od nas naznaczo-
nych osób traktatami, miały państwa na-
sze i obywatele ich pokoju i bezpieczeństwa
wszelakiego zażywać i nic się z tamtej strony
nieprzyjacielskiego nie spodziewać, a zwłaszcza
że od nas nic takowego nie poszło o czem by
się kondycye mianowane wzruszyć i czem
by się okazya do nieprzyjaźni podać miała.
Z teraźniejszych jednak wiadomości które
nam i posłaniec nasz z Konstantynopola przy-
niósł i które nas z inszych stron dochodzą, że
Skinder basza znowu się ku granicom Państw
naszych dla budowania jakichsi zamków
gotuje, że wojsko z tę stronę Dunaju już jest, że
Wojewodom Siedmiogrodzkiemu, Wołoskiemu
i Multańskiemu pogotowiu z ludźmi być ka-
zano, baczemy snadnie i każdy uważyć może
jaka w tym pogaństwie pewność pokoju i ja-
ko się na ich ubezpieczenie spuszczać, którzy
rzeczom swym folgując na czas ulegają, a po-
godną niegotowości upatrzywszy okazyą, z tych
swoich i przeciwko wszystkiemu Chrześcijaństwu
zawziętych zamysłów wykonywać nie zanie-
chiwają. Z ich bez wątpienia albo wskazania
albo pozwolenia teraźniejsza się injuria Tatar-
ska na Pokucie stała, aby kraje tamte spusto-

szywszy, wolne dalej z wojskami swemi w głąb
Rzeczypospolitej przejścia mieli. Tak wielkie i cięż-
ką Rzeczpospolitę zachodzące niebezpieczeństwa
chcieliśmy podać do wiadomości Uprz. i Wier. W.
i nie mając słusznych na ten czas do uczynienia
wstrętu tak wielkiej potędze nieprzyjacielskiej
która się do Państw naszych gotuje sposobów,
gdyż na przeszłym sejmie po większej części na
expedycyą tylko moskiewską syna naszego pozwo-
lone są podatki, pospolite ruszenie zaś któreby w ta-
kim gwałcie potrzebne było, nie jest nam w moc
dane, przychodzi nam Uprz. i Wier. W. do goto-
wości pobudzać i żądać abyście dla miłości
Ojczyzny której jesteśmy wszystko powinni, dla cało-
ści Rzeczypospolitej, dla bezpieczeństwa samych
że Uprz. i Wier. W., dla sławy zacnego narodu
Polskiego, chętnie i odważnie przeciwko temu
poganowi nieprzyjacielowi Krzyża świętego ni-
gdy krwią chrześcijańską nienasyconym, stawić
się do wojska naszego na Ukrainie będącego
nie zaniechali i bądź to osobami swemi, bądź
pocztami też wojsko nasze przykładem przod-
ków swych, których i odległość miejsc od ratun-
ku braciej swych nie odrażała, posiłali. Nic
nie wątpiemy że Uprz. i Wier. W. nie ciężkie będą
i niewczasy i koszty dla sławy koronnej i dosto-
jeństwa naszego, wolności i swobód swych i zamy-
kającej w sobie co komu jest miło wszystko oj-
czyzny, co też od nas przystojną wdzięcznością
Uprz. i Wier. W. oddawano będzie. Który Uni-
wersał nasz, aby wszech wiadomości doszedł, roz-
kazujemy Urzędom Grodzkim aby go w zwyczajnych

miejscach publikować rozkazali bez wszelakiego omieszkania, inaczej nie czyniąc z powinności swej i dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 8 miesiąca Czerwca Roku Pańskiego 1618. panowania naszego Polskiego 31. Petrus Gem-
fol 246. bicki. Sigismundus Rex. –

Oblata litterarum universalium Pallatini Sandomirien.

Jan Zbigniew Ossoliński z Tenczyna Wojewoda Sandomierski, Stanisławowski etc. Starosta

Wiadomo czynię wszem wobec i każdemu z osobna, a zwłaszcza powiatu Stężyckiego obywatelom stanu szlacheckiego P.P. braciej mojej, iż po publikacyi Uniwersałów Kr. J. M. po grodach, przyszłymi wiadomości od J. Kr. M. że ten nieprzyjaciel który na nas wojnę podniósł, z wielką mocą swoją wszystkiemu światu prawie straszną, przybliża się z wojski swemi ku granicom naszym. A iż innej nadzieje obrony naszej po łasce Bożej na ten czas nie mamy oprócz gotowości nas samych z przykładów przodków naszych, którą się każdemu nieprzyjacielowi ta Rzeczpospolita broniła i rozszyrzała, przeto w takowym nagłym i gwałtownym razie, chcemy li cali być, żonek, dziatek i majętności naszych ochronić, do tej zwyczajnej i Stanowi naszemu Rycerskiemu należącej obrony rzucić się nam potrzeba. Co z powinności W. M. P.P. braciej mojej oznajmiwszy, proszę dla Pana Boga, abyście W. M. bez wszelakiej wątpliwości i rozmyślania gotować się raczyli, żebyśmy za drugiem oznajmieniem pod Pokrzywnicę skupić się mogli, a zkądtąd namówiwszy się w dobrym porządku

w drogę, w Imię Pańskie przeciwko temu zdradliwemu nieprzyjacielowi, wziąwszy Pana Boga naszego przeciwko niemu na pomoc, ruszyli się zaraz. Nic nie wątpię, że nietylko powinność którąśmy się Ojczyźnie w tej mierze obowiązali, ale i sam postrach zguby miłej Ojczyzny i wszech w niej największych swych rzeczy pobudzi do tego każdego z W. M. Zalecam zatem siebie ~~je~~ i służby moje w łaskę W. M. MMM. PP. i Braciej. Dan z Klimuntowa 24 Junii RP. 1618. Ossoliński Wojew. Sand.

pol. 249.

Oblata litterarum Pallatini Sandom.

Jan Zbigniew Ossoliński z Tenczyna Wojewoda Sandomierski Stanisławowski etc. starosta.

Miłościwi Panowie Bracia Powiatu Stężyckiego. Trwogi wielkie z Ruskich krajów, ludzi wiele do Sandomierza dla wtargnienia wojsk wielkich Tatarskich i dla nastąpienia Tureckich, skupiły nas w tych dniach do tegoż Sandomierza, gdzie zgromadziwszy się z sobą, o tych niebezpieczeństwach takieśmy między sobą namowy uczynili, których kopią W. M. moim Mciwym Panom braciej z rozkazania Ich M. obecnych posyłam, prosząc W. M. imieniem Ich M. P. P. braciej, abyście W. M. w tych spólnych niebezpieczeństwach Ojczyzny naszej, znosić się z nami w spólnej zgodzie raczyli, jakoby utrapiona na ten czas Ojczyzna nasza do ostatniego zginienia (na co się zanosiło bardzo) nie przychodziła i dla tego jakośmy mogli tak i niechcieliśmy bez spólnego consensu W. M. braciej naszej concludować, będzie li się to W. M. zdało bądź co z tego ujźć albo przydać, puszczamy to do uważenia W. M. bo iżeśmy

z tém wszystkiem do J. Kr. M. Pana i głowy naszej udali się i responsu na to będzieli się to J. Kr. M. podobało albo nie, oczekiwać mamy. Co wszystko oznajmić tejże godziny W. M. po wszystkich powiatach podjąłem się tedy na on czas do Pan Bóg jeśli J. Kr. M. na to przypaść będzie raczył, za przyciskaniem tak nagłych niebezpieczeństw i trwóg ojczyzny naszej będzie wolno W. M. wedle upodobania swego z nami się zgadzać i znosić. A iż tak prędko sami sobą tym niebezpieczeństwom i nieprzyjacielowi na nas i bracią naszą następującemu odporu dać nie możemy, przeto posyłam do Jego M. Pana Starosty Sandomierskiego, prosząc Jego Mości aby za ten pobór drugi i czopowe drugie które na żołnierza powiatowego sobie zostawiliśmy do swego żołnierza, którego Jego M. swym kosztem na obronę Ojczyzny prowadzi pod tytułami i chorągwiami województwa naszego wywieść raczył. Przytem zdawna uprzejme i powolne służby moje zalecam pilnie w łaskę W. M. moich miłościwych Panów i Braciej. Dan w Sendomierzu dnia 4 Augusti Anno 1618. W. M. mych miłościwych Panów uprzejmy przyjaciel i sługa powolny Ossoliński Wojewoda Sendomierski.—

My Rady i Rycerstwo Województwa Sendomierskiego, którzyśmy się tu do Sendomierza za wielkiemi trwogami i zabiegi braciej naszej z Ruskich krajów dla wtargnienia wojsk wielkich tatarskich, a następowania tureckich zjachali, oznajmujemy, iż nie widzące pod takowe wielkie niebezpieczeństwa Ojczyzny naszej prędszej i potężniejszej obrony, którąby się weparcie tak srogich potężnie i gwałtownie następujących pogan na nas i na ojczyznę naszą uczynić mogło, abyśmy z zań-

kami i z dziatkami naszemi i z ubogiemi poddanemi naszemi, którymeśmy winni powinną obronę na tak straszny i żałośny szwank nie przychodzili jako już pokład (czego się P. Boże pożal) bracią naszą ukrainnych województw, jeno żebyśmy my sami przykładem porodków naszych, z domów naszych się porwali i Ruszeniem Pospolitem, uchyliwszy na ten czas wolności naszych żebyśmy z niemi i ze wszytkiemi temi co jeno na świecie najmilszego mamy nie zginęli, przeciwko tym nieprzyjaciołom na nas nagle następującym ruszyli się. A iż do tego wszytkich nas consensu i ochoty potrzeba, przeto użyliśmy J. M. Pana Wojewody jako starszego dygnitarza naszego, aby on z ochoty swojej gorącej, którą nam zawżdy w każdej sprawie i potrzebie Rzeczypospolitej oświadczał rarzy, oznajmiwszy do wszystkich powiatów województwa naszego te teraźniejsze namowy nasze, żądał Ich M. imieniem wszystkich nas, którzychmy się tu na ten czas w tak ciężkich i strasznych trwogach zbieżeli, aby się z nami Ich M. skupić jako najprędzej tak jako kto może i gotowość na ten czas niesie, chcieli. Co aby tem przystojniej, poważniej, a zatem pewniej poszło, ma Tego M. Pan Wojewoda jako najprędzej tę naszą ochotę Królowi J. M. oznajmić i imieniem naszem uniżone prośby odnieść, żeby J. Kr. M. jako Pan i głowa nasza nie tylko na to pozwolić raczył, ale i sam do tego się przyczynił, żeby ta utrapiona ojczyzna nasza Tego Kr. M. od Pana Boga zaleczona ostatniego szwanku i zguby nie odniosła, a mianowicie o to prosić Tego Kr. M. aby wici ostatnie na pospolite ruszenie w województwie naszem (gdyż to rozumiemy i o wszystkiej Koronie że tegoż za powodem J. K. M. pozwoli), które acz z sejmu przeszłego nie

jest uchwalone, jednak teraz za pozwoleniem naszém na nas samych za tak nagłém niespodziewanem niebezpieczeństwem na Ojczyznę naszą przypadającém uchwaliwszy pro hac vice prawa pospolitego, wydać zaraz rozkazać raczył, o czém wszytkiém prosim Jego M. Pana Wojewody naszego jako prędko wiadomość weźmie o tém od J. Kr. M. aby nas po wszystkich powiatach o tém wszystkiem wiadomość jako najprędzej uczynić raczył. Działo się w Sendomierzu d. 4 Augusti Anno Domini 1618. Ossoliński Woj. Sandom. M. Oleśnicki z Oleśnicy. Paweł Pruszyński Sędzia Ziemski Sandomierski Marszałek na ten czas Koła Rycerskiego w Sandomierzu zgromadzonego imie-
fol. 261. niem m. p. –

Oblata litterarum universalium Supremi Regni Cancellarii.

Stanisław Żółkiewski Kanclerz i Hetman Wielki Koronny Barski, Kamionacki etc. Starosta.

Oznajmuję wszem wobec, że za tém zawzięciém się Pogan przeciwko Państwom Rzeczypospolitej znowu świeże wojska tatarskie następują z Sułtanem Gałgą, który po ten czas niebytności carskiej został był w ordzie na miejscu carskiem ci co mu dali przestrogę (a byli wojsce) tak powiadają, iż między tem wojskiem na dwoje była mowa, jednych chcąc zaraz uderzyć do Państwo Rzeczypospolitej, drugich chcąc poczekać czas jaki krótki na odpoczynek koni tego wojska, które świeżo z Aksach murzą wojowało. Lecz nie dwinnując pomienić się wiele potrzeba o gotowości nieprzyjacielskiej, będzie W. M. wszyscy w ostrożności, co wiedzieć w który kąt nieprzyjaciel zgadza, a kto schowy, proszę raczcie

W. M. z miłości Ojczyzny przybywać do wojska, które się teraz kupi u Łoskowiec a potem się obróci gdzie czas potrzebę ukaże. Wojsko nie igła, łacno się o niem kto chce dopyta. P. P. Żołnierze co wskok do kupy. Dan z Baru die 8. Augusti Anno 1618. Stanisław
fol. 268. Żółkiewski Kanclerz i Hetman Koronny.

Oblata litterarum universalium Pallatini Sandomirien.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Wielmoż. uprz. nam mity. Za oznajmieniem U. W. o ochocie obywatelów województwa Sandomierskiego, którzy wzruszeni będąc wielkiemi a nieoszacowanemi od Pogan w Ukrainnych województwach przyczynionemi szkodami majętności tamecznych obywatelów zgruntu zniesieniem, liczbę niezliczonych bedzi w niewolą zabraniem, na wsparcie tego Poganina ruszyć się i następujące niebezpieczeństwa piersiami swemi zatrzymywać gotowi są, rozrzeczniśmy wielce tej ochoty i gotowości ich i nie jesteśmy od tego, aby kto ochotny i komu Pan Bóg dał w tej Ojczyźnie większe subsydia i fortunę do poratowania jej nie czekając udał się do wojska naszego, które już w obozie jest przy Hetmanie Koronnym. Bo co się tycze ruszenia pospolitego to aby miało być commode z teraźniejszej expedycyi nierozumiemy, zwłaszcza że inne województwa koronne poczytaliby to sobie za praejudicium jakie w tej mierze, że mimo spólny consens rzucono się do takich sposobów ratunku ojczyzny, a podobno należliby się tacy, którzy by dismembracyi jakiej przypisować to chcieli. Raczej tedy na tem pod ten czas przyjdzie stanąć, aby i w których ochota jest, którym

ojczyzna i całość jej miła, nie podlegając uchwałom de expeditione bellica uczynionym, dobrowolnie jako kto przemoże, rzucił się do gaszenia tego zapału i ratowania ojczyzny miłej już prawie tonącej, bo w tém żadnej wątpliwości mieć nie potrzeba, że jako W. Ws. daje znać Tatarzyn nienasycony o odwrocie prędkim w państwa nasze pewnie będzie zamyślał i bodaj już zamysłów swoich pogańskich dotąd nie wykonywa. O Skinderbaszy tę pewną wiadomość mamy że następuje z wojskiem, do którego Basza Budziński snać od niedziel trzech z rozkazania Cesarza Tureckiego z częścią wojska poszedł bez pochyby, przyszedłszy na granice próżnować nie zechce, chyba żeby potęgę obaczyli, ubezpieczać od niebezpieczeństwa w takiej wątpliwości trudno mamy. Zaczém życzymy tego aby propter ingruentes necessitates w tej że ochocie i gotowości obywatele województwa tamtecznego zostawali, iż gdyby czego, strzeż Panie Boże, gwałt wielki przypadł i ten nieprzyjaciel z potężnemi wojski tak Tureckiemi jako i Tatarskiemi na Państwa Koronne następował, żeby tamto wojsko, które jest przy Wielmożnym Hetmanie Koronnym takiemu sztosowi wydołać nie mogło, była jakakolwiek potęga, i (czego uchowaj Boże) w ostatnim razie było się do czego rzucić dla odparcia temu Poganinowi, bo już by zatém i na inne województwa koronne w takowym razie przyszło zarwać, aby spólnemi siłami ojczyzny ratowali. Teraz jednak dla posiłku wojsku tamtemu, które jest przy Hetmanie Koronnym rozumiemy być rzecz potrzebną aby ten tam pobor który w województwie tamecznym złożony jest na obronę krajów Ruskich, na żołnierza był obrócony, który aby jako najprędzej był przyjęty i do wojska naszego wyprawiony, życzemy tego. Życzemy

zatém U. W. dobrego od Pana Boga zdrowia. Dan w Warszawie dnia 15 Augusta R. P. 1618, panowania naszego Polskiego 31, szwedzkiego 25. Sigismundus Rex.

Miłościwi Panowie bracia powiatu Stężyckiego. Uprzejme braterskie służby me w łaskę W. M. moich miłościwych Panów zalecіwszy, oznajmuję W. M. że jako skoro respons Króla J. M. na nasze postulata zjazdu Sendomierskiego do rąk moich przyszedł, zaraz go do Grodów, aby wszech W. M. wiadomości doszedł, rozesłać chciałem, z którego W. M. zrozumiecie intencyę i wolę J. Kr. M. Pana naszego miłościwego, to jednak z powinności mojej zdało mi się W. M. oznajmić co i od J. M. Pana Starosty Sandomierskiego i od innych niektórych ludzi i P. P. Ukrainnych mię doszło, że Skinderbasza doczekawszy się swych ludzi idzie ku granicom naszym, Tatarowie też już się wrócili do Wołoch plon swój wielki odprowadziwszy, przyszedł najpierwód Gałga z świeżemi Tatary, owo wielkie niebezpieczeństwo na nas następuje, a zgoła dosyć rzec a Tureckie słowo jest straszne wszystkim możniejszym i obronniejszym Królestwom. Przeto proszę W. M. i przestrzegam, abyście W. M. nic z ochoty swojej nie upuszczali, z którąście się J. K. M. a raczej Ojczyźnie swojej własnej ozwali, ale jako najpilniej się gotowali, będąc pewni, jeśli ojczyzny swej postradać nie będziem chcieli, że prędko piersiami swemi gwałtowi tak gwałtownego nieprzyjaciela gwałtem także oprzeć się i oponować się musiemy. Co godzina na to oznajmienie Króla Jego M. wyglądając, z tem się łasce Waszych M. jako najpilniej zalecam. Dan z Klimuntowa dnia 19 Augusta Roku
f. 273. 1618. Ossoliński Wojewoda Sandomierski

Oblata mandati S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Urodzonemu Marcinowi Trojanowskiemu Skarbnie naszemu Stężyckiemu wiernie nam miłemu łaskę naszą Królewską. Urodzony wiernie nam miły. Uskarżali się przed nami z Stężycy miasteczka poddani nasi, iż Wiér. Twoja z nich miary słodowe, które przedtem dokąd prawo pospolite na rzece Wieprzu dla uważnych przyczyn młynów do Starostwa Stężyckiego należących nie szło odprawowali, teraz choć w młyniech obcych mielą z niemałą szkodą i bezprawiem ich Wiér. T. wybierać każesz. Żądamy przeto i mieć to chcemy po Wiér. T. abyś ubogich poddanych a pogorzelców teraźniejszych w wybieraniu tych miar słodowych niepowinnych W. T. zaniechał i napotém sługom swym wyciągać nie dopuszczał, gdyż to niesłuszna gdzieindziej do młynów jeżdżąc, żebyś Wiér. T. miary słodowe miał od nich kazać wybierać i tam zaś drugie odprawować gdzie mielą. Pewniśmy że Wiér. T. jako z słuszności samej, tak dla łaski naszej i z powinności swej inaczej nie uczynisz. Dan w Warszawie dnia 23. miesiąca Lipca Roku Pańskiego 1619, panowania Królestw naszych Polskiego 32, Szwedzkiego 26. Sigismundus Rex
fol. 451.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z łaski Bożej Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanom i powołania rycerskiego ludziom tej zacnej Rzeczypospolitej królestwa Polskiego i Państw do niego przynależących obywatelom uprzejmie i

wiernie nam miłym łaskę naszą królewską.
Uprzejmie i wiernie nam mili. Czyniąc wszelakie staranie po świeżo przeszłym sejmie, aby Rzeczpospolita pokoju i bezpieczeństwa wszelakiego ze wszech stron zażywała i przywiodłszy to do skutku jej pokój z Cesarzem Tureckim przez posła naszego zawarty i poprzysiężony stanął i do Cara Perekopskiego dla postanowienia przymierza poseł był z ofiarowaniem upominków wyprawiony, nie spodziewaliśmy się aby to pogaństwo miało się przeciwko nam z daroną odkrywać nieprzyjaźnią i wojnę do Państw naszych bez dania od nas wszelakiej przyczyny obwotywać. Lecz jako sleska u tych pogan miara, jako przymierza i przysięgi swoje do czasu tylko i okazyę wiążą, każdy snadnie uważyć i osądzić może. Acz mieliśmy o tem z różnych miejsc wiadomości, któreśmy W.W. Senatorom komunikowali, że wojna przeciwko nam obwołana była, że wojskom ku tym się krajom ściągać i Hospodarom Wołoskiemu i Multańskiemu, jako ludzie tak i inne potrzeby dla wojska sposobiać kazano, jednak zatrzymawaliśmy się z podaniem tego powszechnemu, spodziewając się że posłaniec nasz urodzony Hieronim Otwinowski, któregośmy dla poprawy niektórych punktów w przymierzu opisanych do Cesarza Tureckiego wysłali, miał te zawzięcia zahamować. Teraz jego jako on sam znać nam dawa, za posłańca naszego nieprzyjęto, stanowiska według dawnych zwyczajów nie naznaczono, sługi jego ..... przymierza od nas posłanego wziąść od Czausa nie chciano, perswazyom od posłów cudzoziemskich miejsca żadnego w tej mierze nie dano i owszem przykro odprawiono. Żadnej już o ztem przeciwko nam zawzięciu tem po-

gańskiém wątpliwości mieć nie możemy, a tém więcej że i Car Perekopski posła naszego także do siebie nie przypuścił, ale go na stronę, jako do więzienia odesłał, sam się ze wszystkiém wojskiem do nas gotując, do czego Skinder Basza główny Rzeczypospolitej naszej nieprzyjaciel i inni nam i Państwom naszym niechętni często go pobudzają. W takim tedy nagłym razie i niespodziewaném niebezpieczeństwie w samym naprzód Panu Bogu najwyższym Królestw i Pomazańców swych obrona i nadzieja została, a potém przy inszych srodkach których nie opuszczamy o pospolitym spólnie wszystkich nas ku obronie ruszeniu, do którego nam na blizko przeszłym sejmie wszystkie stany na wszelaką gwałtowną nieprzyjacielską nawałność i moc drogę ukazały. Do tego tedy w Imię Pańskie przystępując tym listem naszym, który za pierwsze i wtóre wici nasze rozumiany być ma, napominamy Upr. i Wier. W. abyście już teraz do wszelakiej wojennej gotowości jako najrychlej być może sposabiali się, tak żeby za wtórém obwieszczeniem naszém każdy według powołania Rycerskiego, był gotów z nami pospołu w porządku i pod regimentem tych których prawo pospolite na to naznaczyło, zaraz tam iść gdzie potreba Rzeczypospolitej ukaże. Napominamy przytém wszystkie Wielmożne, Urodzone Wojewody, Kasztelany, Urzędniki Ziemskie, którym z prawa i obyczajów starożytnych urząd wojska pospolitego ruszenia należy, aby w powinnościach swych poczuwali się, o pułkach i hufcach województw i powiatów swych wiedzieli, o po-

rządku dobrym bez ucisku ludzi ubogich w prowadzeniu wojska z sobą się porozumiewali, reassumując wszystkie prawa o pospolitem ruszeniu i porządkach jego w statuciech koronnych opisane, wszystkie winy tak przeciwko omieszkiwającym potrzebie albo też placu nie dostawającym, jako i tym którzyby będąc w ciągnieniu bądź w wojsku swawolnie się zachowali, szkody ludziom czynili, najazdy, mordy i gwałty popełnili, bunty albo co innego Rzeczypospolitej szkodliwego zaczynali, pewni tego będąc, że jako my sami chcemy i jesteśmy gotowi w osobie naszej na tę potrzebę iść i tam zdrowie nasze na szańc wojennego szczęścia sadzić, tak też upr. i wier. W. krew zacnego narodu Polskiego przykładem przodków swych przeciwko tym poganom nieprzyjaciołom Krzyża S. z nami się stawić, bronić wiary chrześcijańskiej, sławy tej zacnej na wszystek świat Korony, dostojeństwa naszego, wolności i swobód swych i zamykającej wszystko w sobie co komu miło jest Ojczyzny. A żeby ten Uniwersał nasz do wiadomości wszystkich doszedł, rozkazujemy Starostom naszym i ich namiestnikom, aby go do akt swych przyjąwszy, na miejscach zwykłych obwołać kazali, co uczynią z powinności swej i dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 14 miesiąca Maja Roku Pańskiego 1620, panowania naszego Polskiego 33, Szwedzkiego 27 roku
fol 610. Petrus Gembicki. S. R. Sigismundus Rex. —

Oblata litterarum universalium S.R.M.

Zygmunt III z Bożej Łaski król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i inszym stanu szlacheckiego ludziom Województwa Sandomierskiego obywatelom Uprzejmie i wiernie nam miłym, Łaskę naszą Królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Acześmy nie zwykli tego czynić, żebyśmy porządki i zwyczaje tej Rzeczypospolitej w składaniu i odprawowaniu sejmików mieszać i odmieniać mieli, a zwłaszcza że się świeżo sejmiki województwa tego odprawiły, iż jednak extraordinariae calamitates extraordinaria remedia potrzebują i gwałt prawa żadnego nie ma, przychodzi nam to znowu do wiadomości Upr. i Wier. W. podać co Rzeczpospolitą na ten czas zachodzi. Wytrzymawszy wojsko nasze, które dla snadniejszego odporu nieprzyjacielowi dania, do Wołoch było weszło, gwałtowny przez trzy dni impet nieprzyjacielski odniósłszy szwank i klęskę w ludziach i armatą ustąpić z Hetmany naszemi, zostawiwszy krwawe dosyć nieprzyjacielowi zwycięztwo, musiało. A iż w tem nie wątpiemy że ten hardy nieprzyjaciel i o Kamieniec się kusić będzie i wgłąb Państw naszych pójdzie gdzie mu się wstręt nie uczyni i gotowość jaka nie pokaże, chcieliśmy znowu gwoli tak gwałtownemu niebezpieczeństwu, kiedy o wszystką idzie Ojczyznę, złożyć Upr. i Wier. W. sejmik, jakoż tym Uniwersałem naszym na dzień 22 miesiąca teraźniejszego w Opatowie składamy i posła tam naszego, który szerzej to niebezpieczeństwo Upr. i Wier. W. przełoży,

posyłamy. Żądamy przeto Wprz. i Wiern. W. abyście na czas i miejsce pomienione, bez wszelakich gromad i assystencyi niepotrzebnych przybyli i tam postom swoim już obranym to zlecili, czem by się na ten czas Rzeczpospolita prędko ratować mogła, gdyż nieprzyjaciel już za Dniestrem nasze miasteczka i osady ogniem i mieczem znosi. Nic nie wątpiemy że Wprz. i Wiern. W. z chęci i miłości ku Ojczyźnie do tego rady swoje stosować będziecie, żeby tak zacna Rzeczpospolita nie przychodziła w pośmiech i hańbę poganom, którzy i teraz małej garstce bedzi naszych serca i męstwa doznali. Ażeby ten Uniwersał nasz wszystkich wiadomości doszedł, rozkazujemy Urzędom Grodzkim, aby go niemieszkanie publikować kazali, dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 3. Octobra Roku Pańskiego 1620. panowania naszego Polskiego 33. Szwedzkiego
fol. 673. 27. roku. Sigismundus Rex. —

Oblata litterarum S. R. M.

Vol. XI
1621-1624.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Urodzonemu Kasprowi Sobiekurskiemu Rotmistrzowi naszemu kozackiemu, wiernie nam miłemu łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły. Iż dla teraźniejszych od Pogan na Rzeczpospolitę nastąpujących niebezpieczeństw żołnierza rycerskiego i rządnego potrzebujemy, dla tegoż jako innych tak i Wiern. T. którego w rzeczach rycerskich dzielność zaleconą mamy, do tej służby Rzeczypospolitej wzywamy i Rotę kozacką, która w sobie sto koni mieć

będzie, tym listem naszym Wier. T. przypowiadamy, naznaczając żołdu na każdego Towarzysza po dwudziestu złotych, a na kuchnią W. T. taką płacą, jaką insi Rotmistrze kozaccy brać będą. A czas służby tak Wier. T. jako i Towarzystwu Wier. T. poczynać się ma od popisu przed Pisarzem Polnym albo namiestnikiem jego uczynionego, któremu imiona i przezwiska wszystkiego towarzystwa oddać, a ten list przypowiedni podług ustawy teraźniejszego sejmu w bliższym tego miejsca grodzie gdzie tę rotę zbierać będziesz, aktykować powinien będziesz. Przestrzeżesz i tego Wier. T. abyś tę rotę z ludzi ćwiczonych jako najwięcej być może w służbie przedtem bywałych sposobił, żeby każdy tak towarzysz jako i pacholik jego miał koń dobry i w rynsztunek wojenny, a mianowicie trojgiem strzelby żeby był dobrze opatrzony. W takim porządku żebyś się z tą rotą pod Kamieniec na dzień 3. miesiąca Lutego stawić nie omieszkiwał, a potem gdzie potrzeba Rzeczypospolitej ukaże, podkocią i posłuszeństwem popisywał się, a w ciągnieniu i na miejscu ludzi nie uciążając, stacyi i inszych podatków od poddanych nie wyciągając i na leżach się nie bawiąc, we wszystkiem tak się pospołu z Towarzystwem zachowywał, jako powinność dobrego żołnierza niesie i konstytucya teraźniejszego sejmu o porządku żołnierskim uczyniona mieć chce. W czem wszystkiem nie wątpiemy że Wier. T. mając przed oczyma sławę dobrą i powinność Rycerską, a buntów wszelakich się strzegąc, tak się czułością, skromnością, męztwem,

posłuszeństwem i pozdkoicią na teraźniejszy służbie Rzeczypospolitej popisować się będziesz pospołu z Towarzystwem swoim, jakobyś na sławę dobrą, i łaskę naszą zarobił, którą w podawających się okazyach i Wci. T. i Towarzystwu W. T. znać będzie. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca Grudnia Roku Pańskiego 1620. panowania królestw naszych polskiego 33, szwedzkiego
fol. 3.- 27 roku. Jacobus Zadzik Sekretarz. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum universalium. S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu i powołania Kijowskiego ludziom tej zacnej Rzeczypospolitej królestwa Polskiego i Państw do niej należących obywatelom wiernie nam miłym łaskę naszą Królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Uważając niebezpieczeństwa od Pogan nad Rzeczpospolitą wiszące, o których z różnych stron wiadomości nas dochodzą, a patrząc na to że wojska na które podatki na przeszłym sejmie są pozwolone, nie tak prędko, (lubo od nas listy przypowiednie są rozesłane), w gromadzie i porządku stanąć mogą przeciwko temu nieprzyjacielowi, gdzieby uchowaj Boże prędką jaką swą rezolucyą gotowanie nasze poprzedzić chciał, zdało się nam, idąc za uchwałą przeszłego sejmu do pospolitego ruszenia udać i ono pierwszemi listami naszemi obywatelom koronnym i W. X. Litewskiego wszystkim do wiadomości podać, żeby wcześnie

przewieszczeni będąc, za drugiemi i trzeciemi wiciami gotowemi byli do uczynienia wstrętu zamysłom nieprzyjacielskim, które przeciwko Państwom nam od Pana Boga powierzonym wykonywać zamyśliwa, sposabiając wszystkie siły i potęgę swoją na tę wojnę przeciwko nam i państwom naszym niesłusznie i przeciwko zawartemu przymierzu obwołaną, gwoli czemu i część nie małą na tę stronę Dunaju wojsk swoich przeprawił i Tatarów w polach tych, z których prędko do nas incursye swoje odprawować mogą, zostawili. Przetoż aby dla niegotowości i nieostrożności szkody i szwanku uchowaj Boże Rzeczpospolita nie odniosła jakiego, napominamy i chcemy mieć po Upoz. i Wier. W, abyście wszyscy wedle opisania praw dawnych, za tem teraźniejszem obwieszczeniem naszem, które za pierwsze wici miane i poczytane być ma, do gotowości się wojennej sposabiali, tak żeby każdy obywatel województwa swego albo ziemi, za drugiemi i trzeciemi wiciami był gotowy stanąć przed Urzędnikami swemi do dalszego poparcia expedycyi wojennej. Urzędom także miast i miasteczek naszych wszystkich rozkazujemy, aby do tego co im z obowiązku prawa pospolitego na tę walną expedycyę należy, pilnie się przysposabiali i przygotowywali. W czem wszystkiem że na powinności każdego dla obrony Rzeczypospolitej spólnej ojczyzny schodzić nie będzie i że na ostrość prawa o pospolitem ruszeniu uczynionego, każdy obejrzeć się będzie chciał, nic nie wątpiemy. A żeby ten uniwersał nasz wszystkich wiadomości doszedł,

rozkazujemy starostom naszym i ich namiestnikom, aby go do akt swych przyjąwszy, na miejscach zwyczajnych obwołać rozkazali, z powinności swojej i dla łaski naszej inaczej nie czyniąc. Dan w Warszawie dnia 25 miesiąca Styczna Roku Pańskiego 1621, panowania naszego polskiego 35 a szwedzkiego 27 roku. Christoph Carolus Niszczycki K. m. p.
fol. 20. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna, a mianowicie Starostom, Podstarościom, Burgrabiom, Urzędnikom i Pisarzom Ziemskim i Grodzkim i inszym wszystkim na urzędzie w miastach i miasteczkach będącym, do których wiadomości ten nasz Uniwersał przyjdzie, wiernie nam miłym. Przełożono nam jest od urzędników naszych skarbowych, także od dzierżawców ceł wodnych Włocławskiego i Fordańskiego, iż nie mało się szkody dzieją w prowencieck Rzeczypospolitej i stołu naszego celnym Włocławskim, że urzędnicy Grodzcy po wszystkich niemal Grodach przez niedbałość i nieostrożność swoją, bądź też subsytutów swoich, którzy w odbieraniu przysięgi connivent ludziom rozmaitych kondycyi, czem prawa dawne niszczą i one in abusum przywodzą, więc my uglądając pilnie i w rzeczy dawną wprawując stare prawa o cłach wodnych w statutach i konstytucyach wyraźnie opisane, które od wszystkich nieodbliwie mają być trzymane, napominamy Wiern. W. pod winami w prawie na niedbałe urzędniki opisanemi, aby

faktorowie słudzy szlacheccy szlacheine a nie prostego stanu na poprzysiężenie urodzajów własnej crescencyi panów swych, także i leśnych towarów wysłani do Gdańska i na insze miejsca portowe sprowadzający zboża i leśne towary, cielesną przysięgę poprzysięgali przed Podstarościm samym i Pisarzem w grodzkich kancellaryach, a nie przed woźnym ani podpisku, gdyż na niektórych miejscach nie odbierając cielesnej przysięgi juramenta wydawają z księgi pod pieczęcią i z podpisem urzędowym za szczególnym zeznaniem woźnego, przy czem Urząd nie był, ani przysięgi nie słuchał. Dla czego napominamy urzędy grodzkie, ito mieć koniecznie chcemy, aby nikomu nie folgując inaczej jedno jako statut świętej pamięci Dziada naszego Zygmunta pierwszego Roku 1540 obmawia także i konstytucye poślednieysze 1576, 1581, 1588, że faktorowie szlacheccy pod niebytność panów swych (a nie włodarze, wójtowie, kmiecie panom swym w rozkazaniu podlegli) przysięgać mają. A przysięgi nie inaksze jedno jako statut Króla Aleksandra 1504 obmawia quod res et merces non sunt emptae lucri gratia sed per eos de propriis collectae, także statut 1510 Króla Zygmunta Dzija naszego, quod cum frumento proprii laboris navigat dostawają, wedle konstytucyi 1569 Lubelskiej nie zakrywając myt kupieckich, ani się zmawiając z kupcy ku szkodzie ceł zdawna zwykłych naszych królewskiej dla Laski naszej i z powinności swej uczynicie. Dan w Warszawie dnia 16 miesiąca Lutego Roku Pańskiego 1621,

panowania naszego polskiego 36, szwedzkiego
pol. 35. 28 roku. Stan. Grochowski. Sigismundus Rex.

Takiż list przypowiedni jak na str. 387
na imię Jana Dzieszka Rotmistrza J. Kr. M.
na zebranie roty kozackiej składającej się
z 200 koni i stawienie się z nią pod Gliniany
pag. 43. na dzień 30 Kwietnia. – daty 28 Marca 1621 r.

Oblata litterarum Universalium J. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i innym wszystkim Stanu Rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom uprzejmie i wiernie nam miłym Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Na zatrzymanie całości Państw nam od Pana Boga powierzonych, wszystkich które jedno podobne są, a w ręku naszym zostawają środków zażywamy, bo i za złamaniem przymierza poprzysiężonego przez Poganina, za ogłoszeniem przeciwko nam wojny, za odniesieniem od pogaństwa jesieni przeszłej za grzechy nasze plagi ciężkiej, zwołaliśmy do rady zwyczajnej stany koronne, aby o zdrowiu całości i bezpieczeństwie ojczyzny z nami pospołu radzili uchwalone na obronę podatki wojsku wedle nich takie jako była sejmowa namowa, zebrane i sposobione były. A żeśmy takiej się nawałności pogańskiej nimby pieniężne wojsko stanęło obawiali, za pozwoleniem sejmowem wydane są z kancellaryi naszej pierwsze wici, któremiśmy obywatele koronne do gotowości przeciwko pogaństwu na obronę

miłej ojczyzny używali. Teraz już pora wojenna następuje, już się wojska zbliżać będą, a zewsząd pewne nas dochodzą wiadomości, że od zawzię-tej wojny żadne i własne jego rady odwieść nie mogą cesarza Tureckiego i owszem że się potężnie osobą swoją do państw naszych bierze, bo i sam się z Konstantynopola do Adryanopola ruszył, zkąd jako nam dają znać z pewnych miejsc, czter-dziestą i dwiema noclegami pod Kamieńcem z woj-skiem stanąć chce i część wojska z Tatarami przy Gaborze jako jego listy do Gabgi posłane i prze-jęte świadczą, przez Siedmiogrodzką ziemię ku Kra-kowu zemknąć postanowił. Strasznego wszyst-kiemu Chrześcijaństwu poganina tego potęga gwał-tem to na nas wymaga, abyśmy wtórami wicia-mi takie niebezpieczeństwa do wiadomości Upsz. i Wasz. W. podali i w onych żebyśmy w niczem wen-mi niebezpieczeństwu Rzeczypospolitej nie zastawa-li, i do tem większej a rzetelnej gotowości pobudzili. Już się ten nieprzyjaciel zaprawił na zgubę całości państw naszych, już na zgubę wolności i swawy się nasadził, w czem aby z zamysłów swoich pociechy nie odniósł, napominamy i chcemy to mieć po Upsz. i Wasz. W., żebyście wszyscy wedle opisania praw i dawnych i świeższych za tem wtórem naszem obwieszczeniem w gotowość się wo-jenną przysposabiali, tak aby każdy z ziemi al-bo powiatu swego obywatel za trzeciemi wicia-mi tam gdzie miejsce wedle prawa naznaczo-ny, przed kasztelanami swemi stanął, a stąd tam na miejsce ściągnieniu generalnemu na-znaczone w porządku i posłuszeństwie się dla dania

positku, gdzieby pogańska ręka gwałtowna nastą-
piła wojsku pieniężnemu i do rzetelniejszego po-
parcia wojennej ekspedycyi stawili, wyjąwszy
jednak tych którzyby osobami swemi w wojsku
naszém byli. Urzędom zaś miast i miasteczek na-
szych wszystkich rozkazujemy aby to co z obo-
wiązku prawa pospolitego na realną ekspedycyę
powinni, wcześnie gotowali, w czém wszystkiej
żeby każdy z powinności swojej przestrzegać i dosyć
czynić dla obrony spólnej ojczyzny, oglądając
się na surowość prawa o Ruszeniu pospolitém
uczynionego będzie, nic nie wątpiemy. A żeby
ten Uniwersał nasz wszystkich wiadomości do-
szedł, rozkazujemy Urzędom Grodzkim aby go do
akt swoich wpisawszy niemieszkanie publiko-
wać kazali. Dan w Warszawie dnia 28 miesią-
ca Maja Roku Pańskiego 1621, panowania na-
szego Polskiego 34, Szwedzkiego 28. Petrus Gembic-
fol. 80. ki S. R. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć
należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom, Sta-
rostom, Podstarościom, Dzierżawcom dóbr naszych
i wszystkim innym stanu szlacheckiego ludziom wo-
jewództwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i
wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprz.
i wier. nam mili. Zabiegając wszystkiemi środka-
mi które jeno są podobne a w ręku naszych zo-
stawione, gdy w tak niebezpiecznym razie Rzecz-
pospolita położona, przy stawie i wolnościach

swoich całą i zdrową zostawała, a iż za zdaniem P. P. Senatorów tak koronnych jako i W. X. Litewskiego przychodzi nam do tego co samo i gwałtowna potrzeba a następujące od pogaństwa które się w nieznajomej ku granicom koronnym potędze na zgubę i upadek państw naszych zbliża, niebezpieczeństwa wyciągają, że i do prędkiego i do krótszego i bez tych które prawo opisało okoliczności złożenia wszystkim stanom tak koronnym jako i W. X. Litewskiego sejmu walnego przystępujemy, który w Warszawie na dzień 23 miesiąca Sierpnia roku teraźniejszego na trzy niedziele tylko gwoli tej samej potrzebie, składamy. A że sejm walny lubo tak krótki wedle prawa pospolitego powiatowe sejmiki poprzedzić mają, one w Opatowie dnia 27 miesiąca Lipca, a główny zaś tamecznych powiatów w Korczynie dnia 9 miesiąca Sierpnia blizko przyszłych, naznaczamy. Żądamy przeto i napominamy Uprz. i Wier. W. tak Senatorów jako i Urzędników i stanu szlacheckiego ludzi, żebyście się wszyscy na sejmik swój powiatowy stawili, a na nim, co imieniem naszem przez posła naszego wniesiono będzie, wysłuchali, do tego rady i namowy swe składając, aby Ojczyzna bezpieczna i zdrowa zostawała, tamże posłowie roztropni a spraw Rzeczypospolitej wiadomi na sejm walny żeby byli obrani i posłani. W czem Uprz. i Wier. W. oświadczycie miłość, chęć i życzliwość Ojczyźnie miłej, której jesteście dla całości jej wszystko powinni. A żeby ten Uniwersał nasz wcześnie wszystkich wiadomości doszedł, rozkazujemy Urzędom, Grodzkim i Miejskim, aby po grodach i miastach bez omieszkania na miejscach zwyczajnych był publikowany

i ogłoszony tak, aby się nic sprawom Rzeczypo-
spolitej nie omieszkało. Dan w Warszawie dnia
15 miesiąca czerwca Roku Pańskiego 1621. panowa-
nia królestw naszych polskiego 34, szwedzkiego 27.

fol. 98. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć
należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom
stanu rycerskiego ludziom i inszym wszystkim
obywatelom koronnym, uprzejmie i wiernie nam
miłym łaskę naszą Królewską. Uprzejmie i wier-
nie nam mili. Acześmy różne mieli przestrogi
i wiadomości o niebezpieczeństwach od pogan
następujących i resolucyą ich przeciwko Państwom
naszym, niechcieliśmy się jednak do tej ostatniej po-
spolitego ruszenia obrony, którą w rękach naszych
sejm przeszły zostawił, udawać i ludzi wszystkich
oraz poruszać, mając tę nadzieję że Cesarz Turecki
jako się też sam rzeczy i rady zwykły odmieniać,
mógł się jeszcze z Adryanopola do Konstantynopola
powrócić, wojska tu tylko swoje obróciwszy, którym
wojsko przez nas sposobione odpór dać by było
mogło. Teraz że nas już niewątpliwe wiadomości
doszły że Cesarz Turecki sam osobą swoją z potęż-
nym wojskiem i wielkim apparatem wojennym
do nas się ruszył i już się część jego wojska przez
Dunaj, jako nam Hetmani nasi oznajmili, prze-
prawiła, tudzież że Car Krymski ze wszystką
Ordą do Państw naszych idzie i sam już się u

Oczakowa przeprawił, przychodzi nam uważając
tak gwałtowne nad Państwy naszemi wszystkie nie-
bezpieczeństwo, więcej nad nadzieję, mniejsze nasze
wojsko, które częścią za odbieganiem tych co pienią-
dze Rzeczypospolitej na tę wojnę brali, częścią za nie
zebraniem tak wielu ludzi, jako się na sejmie
przeszłym namówiło, zmaleć się musiało, a obmy-
ślawając całość ludu nam od Pana Boga powierzo-
nego, niezwyczajnego, prawem jednak opisanego
środka obrony ojczyzny pospolitego ruszenia
znagła prawie zażyć i ono lubo to sejm następu-
je; któryśmy dla obmyślenia płacy wojskom za-
ciągnionym i wprawienia w porządek dobry te-
goż pospolitego ruszenia, złożyli, wszystkim
obywatelom koronnym i W. X. Litewskiego wcześnie
obwieścić, gdyż gdzieby się się z tem skończenia
sejmu czekać miało, w tak szerokiem państwie
i listy nie rychło by do wiadomości ludzkiej przy-
szły i ta wszystka gotowość po czasie by była, za
przeciwnym jakim, uchowaj Boże, wojska na-
szego przypadkiem. Przystępując tedy w Imię
Pańskie do tej walnej Państw naszych obrony,
której przodkowie nasi szczęśliwie przedtem za-
żywali, i myż da Pan Bóg zażyjemy nic nie
wątpiemy, obwieszczamy temi trzeciemi i ostat-
niemi wiciami, wedle konstytucyi przeszłego sej-
mu obywatele wszystkiej zacnej Korony, że się
na odpór temu Pogaństwu, które się nasadziło
znieść wiarę Chrześcijańską w tem królestwie
kwitnącą, zniszczyć chwałę Chrystusową z de-
ptaniem Kościołów i Cerkwi S. Jego imieniowi

poświęconych wniwecz obrócić, wszystkie
ozdoby, dostatki, wolności Królestwa tego
jako inszym wszystkim przez nich osiędzionym
uczynili, ruszamy się osobą naszą, i na dzień
4 miesiąca Octobra przyszłego da Pan Bóg się
stawimy pode Lwów, które miejsce do ściągnie-
nia się wszystkim, którzykolwiek do pospolitego
ruszenia są z prawa obowiązani, naznacza-
my, aby się na czas i miejsce pomienione stawi-
li z starszemi prawem naznaczonemi, po
odprawie zjazdów, które wedle prawa dla na-
mówienia przez Wojewody i Kasztelany porząd-
ku w ciągnieniu bez uciążenia ludzkiego na
dzień 13 miesiąca przyszłego Septembra w Opa-
towie składamy. Chcemy tedy mieć po Uprz.
i Wier. W. i pod winami w prawie opisanemi
rozkazujemy, aby tej służby Rzeczypospolitej ża-
den nie uległ, ale żeby się ochotnie dla zatrzy-
mania wiary Chrześcijańskiej, dla sławy Rzeczy-
pospolitej, dla wolności i swobód swoich stawili
z taką gotowością jako przynależy, Czego Urzęd-
nicy w prawie opisani doglądać z pilnością
będą. Urzędom także miast i miasteczek na-
szych rozkazujemy, żeby w odprawowaniu
powinności i ciężarów na się włożonych z prawa
tak się poczuwali, żeby z nich żadne omie-
szkanie nie było pod winami w prawie opisa-
nemi. Który Uniwersał nasz żeby wszystkich do-
szedł, rozkazujemy i mieć chcemy po Urzędach
Grodzkich, aby go nie tylko w miastach i
miasteczkach na miejscach zwykłych publikowali;

ale też żeby go po powiatach i parafjach wysyłali, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i powinności swej. Dan w Warszawie dnia 14 miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego 1621, Panowania Królestw naszych Polskiego 34, Szwedzkiego 28 roku
fol 125.- Jacobus Zadzik Sec. Sigismundus Rex.-

Oblata litterarum J. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc
Urodzonemu Zygmuntowi Rogawskiemu Rotmistrzowi naszemu wiernie nam miłemu łaskę naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły. Iż dla teraźniejszych od Pogan na Rzeczpospolitę następujących niebezpieczeństw żołnierza rządnego potrzebujemy, dla tegoż jako innym tak Wier. T., którego w rzeczach rycerskich dzielność zaleconą mamy, do tej usługi naszej i Rzeczypospolitej wzywamy, i rotę kozacką która w sobie koni sto mieć będzie, tym listem naszym Wier. T. przypowiadamy, naznaczając żołdu na każdego konia po dwudziestu złotych, a na kuchnię Wier. T. złotych sto. A czas służby tak Wier. T. jako i towarzystwu Wier. T. poczynać się ma od popisu przed namiestnikiem Pisarza Polnego albo sługą którym naszym naznaczonym uczynionego, któremu imiona i przezwiska wszystkiego towarzystwa oddać, a ten list przypowiedny w bliższym tego miejsca grodzie gdzie tę rotę zbierać będziesz, podług ustawy przeszłego sejmu, aktykować powinien będziesz. Przestrzegasz i tego Wier. T. abyś tę rotę z ludzi ćwiczonych i jako najlepiej być może w służbie przedtem bywałych

sposobił, żeby każdy tak towarzysz jako i pachołek jego miał koń dobry, rusznic przynajmniej dwie i innym wszystkiem wojennym porządnieniu kozakowi należącym, dobrze był opatrzony, który ma być od żelaza i krzemienia bez srebra i złota; i w takim porządku żebyś się z tą rotą ku Lwowu tam gdzie naznaczeny na dzień 26 miesiąca Septembra stawić nie omieszkał, a potem gdzie potrzeba nasza i Rzeczypospolitej ukaże, prędkością i posłuszeństwem popisował się, a w ciągnieniu i stanowiskach ludzi nie uciążając, stacyi i innych podatków od poddanych nie wyciągając, ani się na leżach bawiąc, we wszystkiem tak się pospołu z towarzystwem zachowywał, jako powinność żołnierza dobrego niesie i konstytucya teraźniejszego sejmu o porządku żołnierskim uczyniona mieć chce. W czém wszystkiem nic nie wątpiemy że wier. T., mając przed oczyma sławę dobrą i powinność rycerską, a buntów się wszelakich strzegąc, tak się czułością, skromnością, mężtwem, posłuszeństwem i prędkością na teraźniejszej służbie Rzeczypospolitej pospołu z towarzystwem swem popisowaé będziesz, jakobyś na sławę dobrą i łaskę naszą zarobił, którą w podawających się okazyach tak wier. T. jako i towarzystwu wier. T. znać będzie. - Dan w Warszawie dnia 12 miesiąca Września Roku Pańskiego 1621, panowania królestw naszych polskiego 34 a szwedzkiego

fol. 133. 28 roku. Jacobus Zadzik. Lec. Sigismundus Rex. -

Oblata litterarum Castellani Radomien.

Samuel Słupecki z Konar Kasztelan Radomski Starosta Zawichojski.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, zwłaszcza Ich M. Panom obywatelom Sędzyckim mym Miłościwym Panom i braciej oznajmuję, iż wiedząc jakie zewsząd niebezpieczeństwa zachodzą tę sławną koronę, a mianowicie od Cesarza Tureckiego, czemu gwoli pospolite ruszenie jest uchwalone, przeto wedle urzędu i powinności mojej, do wiadomości to przywodzę, i do grodu podaję ten uniwersał, prosząc, abyście W. M. z tą stroną Solcu blisko Piotrowina wsi, gdzie sam się stawię die 25 Septembris i namiot rozbiwszy do trzeciego tylko dnia wedle prawa czekać będę. A tam popis odprawiwszy zaraz pójdę z W. M. memi Mciwemi Pany ku Lwowu, gdyż na miejscu die 4. Octobris tam pod Lwowem być nam koniecznie potrzeba. Rozumiem że na W. M. w oświadczeniu chęci swej i affektu ku miłej Ojczyźnie nic nie zejdzie i stawicie się na ten czas i z miłości i chęci swej i oglądając się na srogość i ostrość prawa pospolitego i to wiedząc, że zakazało (sic) osobno chodzić, ale porządnie do popisu się stawić i stąd zaraz w drogę iść. Działo się w Opatowie Anno Domini 1621 d. 14 Septembris. Idem qui supra.—

fol. 134

Oblata litterarum Universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski król Polski etc.

Wielmożnym urodzonym szlachetnym województwa Sandomierskiego stanu rycerskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Wielmożni urodzeni szlachetni, uprzejmie i wiernie nam mili. Za wzięciem przez posły Upz. i Wier. W. poborce do braci, na obranie jego składamy Upz. i Wier. W. w Opatowie na dzień wtóry miesiąca grudnia. Nie omieszkacie tedy Upz. i Wier. W. tam na dzień naznaczony zjachać, a poborce obrawszy prędki czas wydawania podatków naznaczyć, aby żołnierzowi nieodwłoczna płaca była oddana. A żeby Uniwersał ten nasz wszystkich wiadomości doszedł, rozkazujemy każdemu grodzkim aby go do akt swych wpisawszy niemieszkanie publikować kazali. Dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 8 miesiąca listopada Roku Pańskiego 1621, panowania naszego polskiego
fol. 143 34, szwedzkiego 28 roku. Sigismundus Rex.

Oblata mandati S. R. M.

Zygmunt III, z Bożej łaski Król Polski etc.

Urodzonemu Idziemu Kalinowskiemu Rotmistrzowi naszemu, a w niebytności jego Porucznikowi wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Wiernie nam miły. Pokładali przed nami skargę mieszczanie nasi Stężycy, że pacholikowie Wier. T. którycheś przed sobą do tamecznego miasteczka posłał, nieznosine imieniem Wier. T. od pomienionych mieszczan stacye wyciągają, i coraz insze gotować i wydawać sobie rozkazują, ubogie ludzie różnemi krzywdami uciążają, gospody dla Wier. T. zapisują, udając jakobyś sam prędko z chorągwią tamże nastąpić

i leżą odprawować miał wolę. Obchodzi to nas nie pomału, że takowe od pachołików Wiern. T. poddani nasi ponoszą bezprawia, a tym więcej, że w pomienionem miasteczku, gdzie wedle regestru tego który nam jest posłany, stanowisko Wiern. T. nie należy, leżą sobie czynić zamyślawacz. Rozkazujemy przeto Wiern. T. abyś się tam nie stanowił, stacye niesłusznie wyciągnione powrócił i krzywdy tamecznym mieszczanom poczynione, którzy przez gwałtowną powódź i ustawiczne żołnierzów przechody, do ostatniego już zniszczenia przyszli, skutecznie nagrodził się i tak się skromnie na potem zachował, jakoby dalsze do nas na Wiern. T. skargi donoszone nie były. Inaczej tedy nie uczynisz W. T. przestrzegając łaski naszej i surowości prawa pospolitego. Dan w Warszawie dnia 9 miesiąca grudnia Roku Pańskiego 1621, panowania królestw naszych polskiego 34, a szwedzkiego 28 Roku. Albertus Kadziołłowski. Sigismundus Rex

fol. 151.

Oblata litterarum Ducis exercituum campestris

Stanisław Lubomirski Hrabia na Wiśniczu Podczaszy Koronny, Starosta Sandomierski, Spiski, Białocerkiewski. Wszem wobec Ich M. P. Żołnierzów tak jezdnych jako i pieszych przyjacielskie żądam i władzą moją na mię od J. K. M. włożoną napominam i rozkazuję, aby wszyscy wybrańcy w Starostwie Stężyckiem według dawnych praw swoich byli wolnemi od stacyi i brania podwód, ponieważ też oni sami z tego kęsa roli służą swym kosztem Rzeczypospolitej pod surowem wojskowem karaniem. W Krakowie dnia 16 Grudnia Roku 1621. Stanisław Lubomirski.

fol. 156.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Acześmy już przedtem sejmik na obranie poborce Uprz. i Wier. W. złożyli byli, jednak iż za niezjachaniem się wszystkich tamecznego województwa obywatelów, poborce na tym sejmiku nie obrano, przychodzi nam znowu, upatrując gwałtowne na Rzeczpospolitę następujące niebezpieczeństwa, sejmik Uprz. i Wier. W. na dzień 22 miesiąca Lutego w Opatowie złożyć. Żądamy przeto Uprz. i Wier. W. abyście widząc tak gwałtowne na Rzeczpospolitę następujące niebezpieczeństwa, chętnie się do ratowania ojczyzny skłonili, i nie tylko poborce obrali, ale i porządki czas wydawania podatków od posłów Uprz. i Wier. W. na sejmie przeszłym pozwolonych, obmyślili. Czem oświadczycie Uprz. i Wier. W. miłość i życzliwość swoją ku Ojczyźnie. Który uniwersał nasz aby wszystkich wiadomości doszedł, rozkazujemy Urzędom Grodzkim, aby go niemieszkanie publikować kazali. Dan w Warszawie dnia 3. miesiąca Lutego Roku Pańskiego 1622, panowania naszego polskiego 35, szwedzkiego 28 Roku. Petrus

fol. 181. Gembicki. Sec. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum laudi conventus particularis Opatovien.

My Rady i Rycerstwo województwa Sandomierskiego, którzyśmy się na dzień dzisiejszy za Uniwersałem Króla J. M. Pana naszego, do grodów przysłanym, tu do Opatowa zjachali, przychylając się do Uniwersału (na sejmie przeszłym Warszawskim z strony poborów dwóch i obrania Panów poborców) uchwalonego, widząc potrzeby R. P., pobory dwa na sejmie przez pany Posły nasze uchwalone, pozwoliliśmy, i poborce zarazem do powiatów Sandomierskiego, Wiślickiego, Pilznieńskiego J. M. Pana Stanisława Mięjskiego, a do Radomskiego, Opoczyńskiego, Chęcińskiego i Stężyckiego J. M. Pana Adama Węgorzewskiego obraliśmy, które pobory wybierać poczęć mają post praestitum juramentum in terminis querellarum proxima. każdy w swoim powiecie je odprawowszy. A te pobory Ich M. Panowie obywatele, bacząc tak gwałtowne potrzeby R. P. powinni wydać post praestitum juramentum do panów poborców najdalej do ośmiu niedziel salvo jure de retent. które to postanowienie nasze do akt grodzkich sendomirskich a potem i do drugich zleciliśmy przez pewne osoby podać. Dla lepszej wiary i pewności to nasze publicum laudum rękami Ich M. Panów Senatorów na ten czas będących i Pana Marszałka od nas obranego podpisane jest. Działo się w Opatowie na sejmiku przez K. J. złożonym die 22. Februarii A. D. 1622. Jan Zbigniew Ossoliński z Tenczyna Wojewoda Sendomierski m. p. Hermolaus Ligęza Kasztelan Zawichojski m. p. Samuel Kaczkowski Podstarości Sendomierski Koła Rycerskiego Marszałek m. p. –

fol. 194

Oblata inventarii bonorum Maciejowice.
Anno 1622 d. 16 Aprilis

Rewidował majętność Maciejowską J. K. Mci Pan Remian Lasocki przy sługach ś(w)ietnej pamięci nieboszczyka Pana Czerskiego.—

Na wszystkiej tej majętności oziminy wszystkiej było kop 505½, z tego łasztów 12 / 3. To jest na folwarku Maciejowskim kop 271½, z tego łasztów 7 / 30. Na folwarku Gadzińskim kop 198, z tego łasztów 3 / 42. Na folwarku nad Wistą kop 36, z tego korcy 46. Jęczmienia wszystkiego kop 334, z tego łasztów 3 / 15½. To jest na folwarku Maciejowskim kop 260½, z tego łasztów 2 / 22½. Na folwarku Gadzińskim kop 12, z tego łasztów 10. Na folwarku nad Wistą kop 61½ z tego korcy 43. Pszeniczy wszystkiej jarej kop 45, z tego korcy 29½. To jest na folwarku Maciejowskim kop 38, z tego łasztów 23. Na folwarku Gadzińskim kop 7 z tego korcy 6½. Grochu na folwarku Maciejowskim kop 13. z tego korcy 5. Owsa wszystkiego kop 229, z tego łasztów 7 / 24. To jest na folwarku Maciejowskim kop 159, z tego łasztów 3 / 30. Na folwarku nad Wistą kop 139, z tego łasztów 3 / 54. Tatarki wszystkiej, to jest na folwarku Maciejowskim kop 226, z tego łasztów 2. Jarego żyta wszystkiego to jest na folwarku Maciejowskim kop 20, a urzezanego dla koni za nieboszczyka kop 6. Na folwarku Gadzińskim kop 11, z tego korcy 6½

Rozchód ogółem oziminy.

Wysiano łasztów 4 / 35½. Rozdano za nieboszczyka tak zakonnikom jako i różnym osobom korcy 43. Przedano łasztów 4 / 27. Na chleb za nieboszczyka

korcy 54. Na gorzałkę za nieboszczyka korcy 52. Na osypkę dla wieprzów za nieboszczyka korcy 7. Zostaje go korcy 26.

Jęczmienia rozchód

Na słody za nieboszczyka łaszt 1 / 41. Rozdano za nieboszczyka różnym osobom korcy 19. Przedano za nieboszczyka korcy 16. Wysiano korcy 51½. Zostaje go korcy 8.

Rozchód pszenicy.

Na mąkę za nieboszczyka korcy 5½. Wysiano korcy 22. Zostaje korcy 2.

Rozchód owsa

Dla koni okrom sepnego za nieboszczyka łasztów 5 / 47½. Dla wieprzów i psów na tłucz za nieboszczyka korcy 12. Wysiano go okrom sepnego korcy 75.

Grochu wszystek wysiano.

Rozchód tatarki

Przedano za nieboszczyka korcy 36. Rozdano różnym osobom za nieboszczyka korcy 39. Na mąkę dla czeladzi za nieboszczyka korcy 4. Na kaszę dla czeladzi za nieboszczyka korcy 5. Kapłonom korcy 5. Rt. korcy 24, z której dało się na zapomożenie poddanym i wychowańcom, w założeniu rozdało się po pogrzebie nieboszczykowskim.

Percepta pieniężna.

Za ozimne żyto f. 635 / 17½. Za gorzałkę f 205. Za jęczmień f 36 / 12. Za tatarkę f 60. Czynszu f 95 / 6. Z miasteczka raty jednej f 70 / 6. Summa f 1108 / 19½. Z miasteczka na rok przychodzi f 363, na które pieniądze mają mieszczanie kwity od sług, którym to nieboszczyk dał.

Rozchód tej percepty.

Na gariolskie piwo za nieboszczyka, które wożono do Warszawy i na różne miejsca f 222 / 28. Interessa pewnym kredytorom i oddanego długu f. 500. Na komiegi Panu Pucniewskiemu f 50. Posłałem do Warszawy Tej M. f 106. Za ryby w Lublinie za zjazda nieboszczykowskiego f 80. Za owies za nieboszczyka f 38./5. Na rozchód rozmaity czego jest regestr specifice pisany na pogrzeb nieboszczyka Pana Ozerskiego f 187/16½. Summa rozchodu f 1134/19½.

Obory w folwarkach.

W Maciejowskim folwarku bydła wszystkiego 51, między któremi krów dojnych 10, krów jałowych 16, ciołaków dwuletnich 12, jałowic dwuletnich 12, wół stadny jeden. Okrom tego bydła pięćdziesiąt i jednego jest łaciastych wypuszcząt 18. Stada wszystkiego 53, między któremi klacz rodzajnych na ten rok 8. Drugiego między bydłem 6. Świń wszystkich 24, gęsi 6, kokoszy 60.

W Godzeskim folwarku bydła wszystkiego 32, krów dojnych 5, jałowic po dwie lecie 8, ciołaków po dwie lecie 6, wypuszcząt 3. Stadny wół 1. Owiec 36, jagniąt 18, kóz 22, świń 4, gęsi 28, kokoszy 18.

Nad Wisłą w folwarku bydła wszystkiego 31. to jest krów 17. między któremi dojnych 13. Wypuszcząt 13, stadny wół, świń 4, kokoszy 15, gęsi 13.

Poddani we wsi Poliku także i sprzężaj ich.

Stanisław Tasza ma wołów par 2. Adam Tasza wołów par 2. Mikołaj Żożwik wołów parę 1. Marcin Żożwik wołów par 2, konia 1. Loszkacik wołów pa 2. Tomek Loszka wołów parę 1. Walendzik par 2.

Magdzik wołów par 2. Przybytek wołów par 2, Szywkowa wdowa wołów parę 1. Boszkowa wdowa wołów parę 1. Grzegorz Szywek wołów parę jedną. Gajownik Frączek wołów parę 1. Oleksak wołów parę 1.-

Wieś Godzisz

Wiaczek wołów parę 1. klacz 3. Grzegorz Kobos wołów par 2, Maciej Burszyk wołów parę 1, Kelbiowa wołu jednego, Jakub Grzegorzek wołów par 2, konia 1,- Stach Rudniczek wołów par 2, Karpisz wołów parę 1, Stach Wieska wołów parę 1, Stach Piechnik wołów parę 1, Piotr Wieska wołów par 2, klacz 2,- Michalec wołów par 2, Pielaczek wołów par 2, Jan Wieska wołów parę 1, klacz 1. Tomek Maczkowej wołów parę 1, Walko Szostaczek wołów parę 1,- Goliasz. Stach Szostaczek wołów parę 1, klacz 1,- Wojtek Kobus wołów par 2, klacz 3,- Wojtek Rudniczek wołów par 2,- Walkowa Jarząbkowa wołu jednego.- Przytyk wołów parę 1,- Stach Bielka wołu jednego.- Wojciechowa Kelbiowa wołów par 2, klacz 1,- Saniak wołów parę 1.- Marcin Wachowej wołów parę 1.- Mikołaj Burszyk wołów parę 1,- Krzysztof Grzegorzek wołów parę 1.- Wojtek Mały wołów parę 1.- Adam Jarząbek wołów parę 1.- Maciej Zdunków wołów parę jedną.-

Strych wieś.-

Stanisław Lisek, Walko Lisek, Szymon Kmieczyk, Marcin Kmieczyk, Paweł Kormanek, Wojciech Kormanek, Jan Pszczołeczyk, Jakub Pszczołeczyk, Kasper Turalka, Klimek Szcześnik, Wosiak, Stanisław Wójcik Piekelnik, Gajownik. Niewczas Gajownik, Sołtys, włodarz w tej wsi woły wyzdychały i do tych czas zdychają.-

Wieś Uchacze.

Maciej Jarek, Stach Jarek, Stary Stachera, Paweł Stachera, Czesek Szychnio, Sobieschowa Kudniczko-wa wdowa, Wróbel. – w tej wsi także bydło wyzdychało i do tych czasów zdycha. –

Wieś Orońne. –

Macko Rejka wołów parę 1, konia 1. – Macko Mieczków wołów parę 1, Czerniószek Sracz wołów parę 1, konia 1. – Macko Chmielinka wołów parę 1. – Przewoźnik Misiak wołów par 2, klacz 1. – Macko Trybuszek wołów parę 1. – Floryan wołów parę 1. – Wojek wołów parę 1. – Stanisław Chmielina wołów parę 1. – Paweł Mackowej wołów parę 1, konia 1. – Jędrzej Paciorek wołów par 2. konia 1. – Jan Maćkowej wołów par 2. – Wojtek Jaszka wołów parę 1, konia 1. – Grzegorz Dworaczek wołów parę 1. – Macko Wachowej wołów par 2. – Kasparek wołów parę 1, konia 1. – Cybula wołów parę 1, konia 1. – Walendzik wołów parę 1. – Michał Chmielina wołów par 3, konia 1. – Szymon Rejka wołów parę 1. – Stanisław Rejka wołów par 2. – Czerny wołów par 2. – Miszko Dworaczek wołów parę 1. – Szymon Szymek wołów parę 1. – Krzysztof Dworaczek wołów parę 1. – Czerniószek wołu jednego. – Stach Paciorek wołów parę 1. – Jan Figelek Gajownik wołów parę 1. – Gazda Gajownik wołów parę 1. – Trybuszek wołów parę 1. – konia 1. – Mkleja wołów parę 1. –

Wieś Kochów. –

Wojciech Łopacik wołów parę, klaczę 1. – Grzegorz wołu jednego, klaczę 1, krowę 1. – Szczepanik krowę, Stanisław Sobieszuk wołów parę 1. krów 3. – Wetkowski wołów parę 1, krow 3. – Deperyk wołów par 2,

krów 6, Cygan wołów parę 1, krów 2.- Tomek wołów parę 1, krów 2.- Świerczek wołów parę 1, krów 3. Figotek włodarz wołów parę 1, krów 2.-

Wieś Oblin.-

Bartek woła 1, krowę 1.- Szafarek wołów parę, krów 2.- Marcin Belina wołu jednego, krowę 1.- Jędrzej Belina woła 1, krów 3.- Jakirek wołów parę, krowę 1,- Stanisław Opala krowę 1.- Opalowa wdowa wołów 3, krów 3, koni 2.- Ciek wołów parę 1, krowę 1.- Walko Paciorek krowę 1,- Zworka wołów parę 1, krów 2.- Maćko Tkaczyk wołów 3.- Kasper Duszak krów 2.- Stanisław Świadrzyk wołów parę 1, krowę 1.- Krzysztof Duszak wołów parę 1, krów 2, ciołaki.- Stryjaszek wołów parę 1, krowę 1, jałowic 2.- Nowakowa wdowa wołów parę 1, krowę 1, jałowicę.- Ojżyna woła 1, krowę 1.- Jędrzej Świadrzyk wołów parę 1, krów 2.- Gaj wołów parę 1, krów 3.- Krzysztof Łaszka wołów parę 1, krów 3.- Niedziela woła 1, krowę 1.- Śmichła krów 2 i jałowic. Maćko Gajowczyk woła 1, krów 3, konia 1.- Włodarz Paluch krowę 1.- Pierdoła wołów parę 1,- krów 2.- Marcin Pełka konia 1.- Sebastyan Rożny Urzędnik
fol. 227 majętności Maciejowskiej. m. p.-

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z łaski Bożej Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Urzędnikom, Starostom, Podstarościm i ich namiestnikom, także i innym wszystkim stanu rycerskiego województwa koronnych obywatelom Uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie na mili. Dla tych które na Państwa następowały niebezpieczeństwo

czyniliśmy wszelakie staranie, aby potędze nieprzyjacielskiej przez wojska nasze wstręt był uczyniony, do którego liczby, że wedle uchwały sejmowej, wiele nie dostawało, za zdaniem P. P. Rad naszych zaciągniony był i ten żołnierz, który mimo wiadomość naszą, do sąsiedzkich Państw Korony wyszedłszy, po uspokojeniu Cesarza Chrześcijańskiego, z rebellizantami powrócił do Korony, sam jednak assekuracyą, którą w Kancellaryi naszej uczynił, że po rozprawie z pogaństwem odebrawszy żołd naznaczony, miał się spokojnie z gromady rozjachać. Odniósł z skarbu Rpltej zapłatę, wziął i ćwierć darowoną, z czego i skarb kwitował, obowiązkowi jednak swemu dosyć nie uczynił, bo jako nas wiadomości dochodziły, gromadą po państwach Rzeczypospolitej, z wielkiem obywatelów koronnych uciążeniem się włóczył. Zaczem upomniony od nas rzetelnie i przez uniwersały i przez responsa posłom ich dane i przez Sekretarza naszego urodzonego Krzysztofa Kiełczewskiego, aby się zaraz, odniósłszy z zasług swoich satysfakcyą, rozjachali, wczem nam się posłusznymi stawić obiecali. Że jednak temu dosyć nie uczynili, ale owszem jako nas codzień skargi dochodzą, w tejże gromadzie trwają, poddanych naszych i duchownych do ostatniej zguby przywodzą, domy stanu szlacheckiego najeżdżają, osoby same płci obojej znieważają, excessy brzydkie i niesłychane pełnią, w kupach z miejsca na miejsca swawolnie się pomykając. Przywodziemy tedy to do wiadomości Upr. i Wiern. W., że ci swawolnicy w żadnej ani

naszej, ani Rzeczypospolitej służbie nie są. Dla tego żądamy i upominamy Wprz. i Wier. W. tak wielmożnych wojewodów jako i Starostów i stanu rycerskiego ludzi, abyście przeciwko im, jako contra rebelles prawo i pokój pospolity wzruszającej, a sposobem nieprzyjacielskim Koronę niszczące, jednostajnie wedle prawa pospolitego na takowych obostrzonego powstali, i onych gdziekolwiek by się pokazali, gromili i z tych kup rozpędzali, imali i do więzienia wedle prawa pospolitego podawszy Urzędom na przykład karać rozkazali, żeby inni na potem od podobnej śmiałości i excessów byli zahamowani. Czem Wprz. i Wier. Wo. nietylko tak rozpuszczoną swawolę poskromicie, ale i pokój powszechny, który ci gwałtownicy wzruszają, ojczyźnie przywrócicie. Nie zaniechamy i my gdziebyśmy się o której gromadkie dowiedzieliśmy, rozkazać onych imać i gromić. Który uniwersał nasz, aby wszystkiej wiadomości doszedł, rozkazujemy Urzędom grodzkim, aby go do akt swych wpisawszy, niemieszkanie publikować kazali, dla Łaski naszej. Dan w Warszawie dnia XXX miesiąca Maja. Roku Pańskiego 1622, panowania królestwa naszego Pol-
fol. 233.- skiego XXXV a Szwedzkiego XXVIII roku. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum universalium J. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Pułkownikom, Rotmistrzom, Porucznikom i innym wszystkim stanu Rycerskiego ludziom na expedycyą przeszłą Turecką zaciągnionym

i w związku konfederacyi będącym, ludziez i innym wszystkim komu to wiedzieć należy, także naszą królewską. Wzięliśmy od Kommisarzów naszych ze Lwowa na rozprawę wojska zesłanych wiadomości, że już dnia czwartego Sierpnia wojsko skonfederowane skutecznie przez dostateczną zapłatę i ziszczenie jest rozprawione i sama konfederacya, którą na piśmie mieli, za spólnem pozwoleniem ich i za satysfakcyą od Rzeczypospolitej dostateczną, jest zniesiona i kassowana, zaczém i słuszność sama i submissya wojska pomienionego tego potrzebuje, aby już dalej żadnych ucisków, szkód i krzywd obywatele koronni i poddani tak nasi jako i duchowni i wszelakiej inszej kondycyi ludzie nie odnosili i nie cierpieli. Co do wiadomości waszych wobec, a osobliwie ludzi rycerskiego stanu donosząc, rozkazujemy, abyście stacyi ani exakcyi żadnych w dobrach tak naszych jako i duchownych nie wyciągali, ani w nich żadnych szkód, uciążenia i przykrości poddanym pod pretextem konfederacyi która już jest zniesiona nie czynili, ale się owszem mieszkaniu i spokojnie do domów swoich rozjachali, tego przestrzegając, aby kup i zbierania ludzi pod pretextem jakiegokolwiek zaciągu mimo woli i rozkazanie nasze nikt się nie ważył, gdyż inaczej nie uśliby cie wielkich trudności i prawa pospolitego surowości, w których nie moglibyście się zasłonić assekuracyą naszą, która krzywdy tylko a szkody podczas konfederacyi uczynione, ochroniła. Inaczej tedy Wiert. W. nie uczynią, dla łaski naszej

i w powinności swej. Który Uniwersał nasz, aby tém prędzej do wiadomości wszystkich doszedł, rozkazujemy Urzędom Grodzkim, aby go do akt swych wpisać i publikować rozkazali. Dan w Warszawie dnia XII miesiąca sierpnia Roku Pańskiego 1622, panowania naszego polskiego XXXV, szwedzkiego XXIX

fol. 270. roku. J. Lipski. Sigismundus Rex.—

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a osobliwie Dygnitarzom i wszystkim innym tak stanu szlacheckiego jako i miejskiego ludziom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. A iż konstytucyami przeszłych sejmów opisana jest cena monety tak złotej, jako srebrnej, jako między obywatelami państw naszych iść ma, jednak upatrując podniesienie w sąsiedzkich państwach tejże monety, więcej wygadzając potrzebie Rzeczypospolitej, aby się wojsku skonfederowanemu tém prędzej i snadniej zapłata obmyśleć mogła za uczynieniem aukcyi monety, naco też i wojsko, były w tej mierze uniwersały od nas wydane były, przypadło, zdało się nam idąc za zdaniem Panów Rad przy nas będących, uczynić około pieniędzy deklaracyą naszą taką, aby czerwone złote po złotych sześciu, talary twarde po złotych czterzy, talary złotowe po złotych dwu, orły Bydgoskie po groszy dwudziestu półtrzecia, Gdańskie po groszy dwudziestu, tak jako żołnierzom i skarbu

dawane będą, w państwach naszych od niektórych
i od inszych bez wszelakiej trudności brane były.
Co aby od wszystkich trzymano było i do wiadomo-
ści tamże wszystkich doszło, Urzędom tak grodzkim
jako i miejskim rozkazujemy, aby ten Uniwersał
nasz na zwyczajnych miejscach był publikowany, z po-
winności swej i dla łaski naszej inaczej nie czyniąc.
Dan w Warszawie dnia XX miesiąca Czerwca Roku
Pańskiego 1622, panowania królestw naszych Polskie-
go 35, Szwedzkiego 28. Jacobus Zadzik Secretarius
fol. 275.- Sigismundus Rex.-

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.-
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć
należy, a mianowicie Starostom i Urzędom naszym
Grodzkim Uprzejmie i wiernie nam miłym, Łaskę na-
szą królewską. Uprzejmie i Wiernie nam mili. Mamy
tę wiadomość, że lubo wojsko w związku konfe-
deracyi świeżo będące zapłatę i rozprawę dosta-
teczną i skuteczną od kommissarzów naszych na
to od nas do Lwowa zesłanych wzięło, z zapłaty
zupełnie skarb kwitowało, konfederacyą za spól-
ną wszystkich zgodą zniosło i spokojnie się bez
szkód i krzywd ludzkich rozjechać obligowało,
część go jednak niemało obrawszy sobie pewnych
wodzów a mianowicie Zalewskiego, Lahodowskiego
i innych, na pewne się miejsca kupi i na służbę
Cesarzka J. M. Chrześcijańskiego wybiera, co się przez
nich mimo tranzakcyą lwowską, z nimi przez

Kommisarze zawarła, tudzież mimo wolą i wiadomość naszą i owszem przeciwko Uniwersałom naszym świeżo do Grodów rozesłanym, w których im wszelakich kup pod pretextem jakiejkolwiek służby zakazujemy i przeciwko prawu i pokoju pospolitemu i paktom sąsiedzkim, które za wtargnieniem ich do Państwa Cesarza J.M., który służby ich nie potrzebuje, znacznie by się wzruszyć, a zatem niechęcią sąsiedzką i niepokojem Koronę nabawić musiały, napominamy tedy Upr. i Wier. W, abyście przeciwko nim, jako przeciwko prawa i pokoju pospolitego gwałtowcikom, według Konstytucyj Koronnych, postępowali, onych od zamysłów i zaciężania ich hamowali, i jeśliby się od nich oduć nie chcieli onych imali i karali i według prawa pospolitego sobie w tej mierze poczynali. A ten Uniwersał nasz aby tem snadniej do wiadomości obywatelów Koronnych przyszedł, on w Grodach swych aktykować i według zwyczaju publikować Upr. i Wier. W. każecie, co uczynicie z powinności swej i dla Łaski naszej. Dan w Warszawie dnia XXIV miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego 1622, panowania naszego Polskiego 35, Szwedzkiego 29. roku.

fol. 278 J. Lipski Sigismundus Rex. —

Oblata litterarum S. R. M. ex parte Serebryski

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Urodzonemu Janowi Serebryskiemu Rotmistrzowi naszemu wybranieckiemu, wiernie nam miłemu, Łaską naszą królewską. Urodzony wiernie nam miły.

Iż z uważnych przyczyn Rzeczpospolita dla bezpieczeństwa pogranicznego żołnierza polskiego i rządnego potrzebuje pieszego, dla tegoż mędrym innemi mając zaleconą dzielność Wier. T. w dziele rycerskiem, do usługi naszej i Rzeczypospolitej Wier. T. wzywamy i list na wybrańce z województwo Krakowskiego i Sandomierskiego posyłamy, na co płaca zwyczajna z Skarbu naszego Wier. T. dochodzić będzie. Chcemy tedy mieć po Wier. T. abyś też wszelakiego respektu i okupowania się tę piechotę, jako najprędzej z ludzi służałych zebrać i przestrzegał, żeby każdy pachołek porządny swój rynsztunek wojenny miał, mianowicie ruśnicę dobrą, ładunki, prochy, kule, szablę, siekierkę, jako zwyczaj porządnej piechoty niesie, którą w rządzie i posłuszeństwie jako największym zatrzymawać Wier. T. będziesz, żeby wciągnieniu i stanowiska ch krzywd ludziom nie czynili. A stawiwszy się do wojska kwarcianego pro prima Junii w ostatecznej (służbie) i posłuszeństwie pospołu z Wier. T. trwali. Przestrzegać tego przytem Wier. T. będziesz, żebyś prostemi gościńcami z miejsca do miejsca, nie wyboczając, ani też jezdnych swoich sług na odległe miejsca nie posyłając, piechotę prowadził. W ciągnieniu na żadnem miejscu, tydzień uszedłszy, najwięcej dwa dni nie odpoczywał, a to tak, żeby się domy i gospodarze, ani Wier T. ani piechocie jego nie okupowały; do tego żebyś Wier. T. żadnych stacyj pieniężnych nie ważył się wybierać ani zbytnych do żywności składać sobie, ani piechocie nie kazał. Więc przy rozpuszczeniu tej piechoty żeby się Wier. T. nie ważył odniej ani

rynsztunków wojennych ani sukcesu odbierać. Inaczej jeśli się Wier. T. sprawować będziesz, wiedz o tem Wier. T. że i mandaty na Wier. T. wydać i surowie wedle excessu na gardle i poczciwości karać rozkażemy. Pewniśmy przeto że na służbie tej stateczością, dzielnością i powolnością popisować się Wier. T. będziesz z ludźmi temi, sławę dobrą i uczciwość swą przed oczyma mając i przysługę u nas i Rzeczpospolitej sobie jednając i przestrzegając surowości prawa pospolitego, które jest około zbierania i prowadzenia wybrańców w konstytucyi anni 1617 opisane i to wszystko zachować co jest wola nasza rozkażesz. A żeby wedle woli naszej i potrzeby Rzeczypospolitej piechota ta zbierana i prowadzona była, Wier. T. w Grodach tych Województw z których piechotę poprowadzisz list ten nasz powinien będziesz aktykować. Dan w Warszawie dnia XV miesiąca Marca, Roku Pańskiego M.DCXXIII, panowania Królestw naszych Polskiego XXXVI, Szwedzkiego
fol. 352. XXIX roku. Sigismundus Rex. Petrus Gembicki.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna obywatelom Koronnym, których te nasze uniwersały dojdą, oznajmujemy, żeśmy wzięli wiadomość pewną z różnych miejsc o następowaniu Cara nowego Tatarskiego na Państwa nasze, który z wojskiem zgromadzonem już Dniepr przeszedłszy, głęboko w Koronę idzie i onę jako to już i insze pułki tatarskie w różnych stronach

podwakroć uczynili, mieczem i ogniem wojewać
wziął przed się, którego zamysłem aby jakikolwiek
wstręt mógł być uczyniony, rozkazaliśmy urodzo-
nemu Hetmanowi naszemu polnemu z jaką taką,
która jest gotowością, obrócić się na Ukrainę. Żąda-
my przeto wszystkich wobec i każdego z osobna, żebyście
się i sami na zabieżenie tak bliskiemu niebezpie-
czeństwu do starszych w Województwach swoich zgro-
madzili i ludzie co jeno być może ich posyłali i tam
ich potem obracali, gdzie potrzeba Rzeczypospolitej
i bezpieczeństwo ojczyzny mieć będzie chciało. Co
uczynicie dla całości krajów tamecznych i dla bez-
pieczeństwa własnego. Pośpieszamy i my ku War-
szawie, abyśmy zbliżej krajom tamecznym prędzej
ile będzie mogło być obmyślimy ratunki. A żeby
ten uniwersał nasz wszystkich wiadomości tem prę-
dzej doszedł, rozkazujemy Urzędom Grodzkim na-
szym, aby na miejscach zwyczajnych do akt
swoich zapisawszy, publikować i do wiadomości
przywieść rozkazali, dla łaski naszej inaczej nie
czyniąc. Dan w Krotoszynie dnia V miesiąca
Sierpnia Roku Pańskiego 1623, panowania królestw
naszych Polskiego 36, Szwedzkiego 30, Jacobus Za-
fol. 387.- dzik Secretarius. Sigismundus Rex.-

Uniwersał z dnia 11 Paźdz. 1623 do Burmistrza
Wójta i Ławników Stryjskich, zabraniający sprzeda-
wać obcą sól przed komorą Stryjską. fol. 425.-

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć

należy, a mianowicie Starszemu, Pułkownikom, Rotmistrzom, Porucznikom i wszystkiemu towarzystwu kup pod przywojstwem i starszeństwem tak Lanckorońskiego jako i Kalinowskiego, albo kogo innego będących, wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Już to trzeciego w tym czasie do WW. posłańca z uniwersałami naszemi wyprawujemy, a lubo ście pierwszych odprawili z tem, żeście zarazem chorągwie zwinąć i rozjechać się mieli, nie tylkoście słowa nie strzymali, ale owszem więcej do siebie kompanii przybrawszy, wielkie i nieznośne po Koronie exakcye, rapiny i wiolencye czyniecie, już nie tylko stacye, ale i łanowe wybierając, miasteczek dobywając i inne excesy czyniąc, czem obywatele Koronni i wszystka Rzeczpospolita tem bardziej jest urażona, że znać śmiecie udawać, jakoby się w tych gromadach za wiadomością i konniwencyą naszą kwoli Cesarzowi J. Mci być mieli i tym pretextem i udawaniem oparznem swawoleństwo swoje pokrywacie. Ale i zaciągiem i służbą Cesarza J. M. niesłusznie się zasłaniacie, gdyż jako nikt tak i Cesarz J. M. bez woli naszej nie może w państwach naszych żołnierza zaciągać i onego z Korony wywodzić. I dlatego daliśmy pisanie nasze tak do Cesarza J. Mci jako i Grafa Altana expostulując o ten zaciąg z wami i pewniśmy tego że więcej was potrzebować nie będą. Posyłamy tedy jeszcze do was urodzonego Pawła Paczyńskiego Sekretarza naszego rozkazując i napominając, abyście się zarazem

przy nim do domów swych rozjachali, ani się więcej pod chorągwiami i w tych kupach być nie ważyli, gdyż za rozkazaniem naszem Urodzony Hetman Polny Koronny z wojskiem na was następować będzie i przeciwko wam i prawem i armis jako pokoju pospolitego gwałtownikom i nieposłusznym postępować każemy. Przeto tępiej abyście się obaczyli i rozkazaniu naszemu a powinności swej dosyć czyniąc, zarazem się spokojnie rozjachali. Dan w Warszawie dnia XVIII miesiąca Listopada Roku Pańskiego 1623, panowania naszego Polskiego 36, Szwedzkiego 30 roku. Sigismundus Rex.

fol. 447.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim wobec stanu rycerskiego obywatelom województwa Sandomirskiego uprzejmie i wiernie nam miłym, Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Przychylając się do konstytucyi sejmu blizko przeszłego, którą za zgodą wszech stanów Sejm trzyniedzielny sine solennitatibus uchwalono, gdyby albo wojna szwedzka przez Kommisarzów z sejmu naznaczonych traktatami nie była zasłaniana, albo jakie gwałtowne niebezpieczeństwo od Cesarza Tureckiego na Koronę następowało, za zdaniem Panów Rad Koronnych pobliższych i przy boku naszym będących, tudzież i za affektacyą, i za prośbą niektórych województw, a mianowicie Ruskiego, przez posły do nas uniesioną, składamy sejm walny koronny

trzyniedzielny w Warszawie na dzień VI miesiąca Lutego, przed którym mają poprzedzić sejmiki powiatowe, a między innemi sejmik powiatowy w Opatowie dnia IX miesiąca Stycznia blizno przyszłych. Co do wiadomości Wprz. i Wier. W. donosząc, żądamy i napominamy abyście się na sejmik powiatowy na czas i miejsce wyżej mianowane zjachali, posła naszego przesłuchali, potrzeby i niebezpieczeństwa uważyli i posłów na sejm takich zpośrodku siebie obrali, którzyby w sprawach Rzeczypospolitej biegli byli i samo dobro pospolite, zdrowie i bezpieczeństwo Rzeczypospolitej, a nie prywaty jakie swoje przed oczyma mieli. Co uczynicie Wprz. i Wiet. W. z powinności swej i dla łaski naszej. Który Uniwersał nasz aby do wiadomości wszystkich przyszedł, rozkazujemy Starostom i Urzędnikom naszym Grodzkim, aby go w grodach swych publikowali i w targowe dni wedle zwyczaju obwołać i ogłosić kazali. Dan w Warszawie dnia XV miesiąca Listopada Roku Pańskiego 1623, panowania Królestw naszych Polskiego 36, Szwedzkiego 30. Na własne J. K. M.
fol. 448. rozkazanie. Joannes Lipski.-

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu rycerskiego województwa Krakowskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam milym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie

nam mili. Acześmy już nie po jeden raz Uniwersa-
ły do grodów koronnych z kancellaryi naszej wydać
rozkazali, napominając Starosty nasze i inne urzę-
dy, aby wedle prawa opisanego, gromady swawol-
ne gromili i one rozpuszczali; taka jednak ludzi
swawolnych rozpuszczona śmiałość górę wzięła,
że jedni w liczbie niemałej, jako nas dochodzi, na
granice przeciwko wyraźnemu rozkazaniu naszemu
i ostrości prawa pospolitego poszli, drudzy jeszcze
po miastach i miasteczkach tym umysłem aby za
granice wyszli, szkody obywatelom koronnym czy-
niąc się kupią. Napominamy przeto wszystkich
wobec, Starostom zaś naszym i Urzędom innym,
także miastom pokornie rozkazujemy, aby ta-
kowych gdziekolwiek się pokażą, gromiono, imano
i surowie na przykład innym, jako zwierzchność
znieważających i pokój pospolity wzruszających
a ipso facto infames karano. O co żadny nikt
złoczyńców takowych znosić, imać i karać będzie,
trudności nie poniesie. A te Uniwersały aby
wszystkich wiadomości doszły, one Urzędy Gradzkie
z powinności swej na miejscach zwyczajnych
publikować będą. Dan w Warszawie dnia XIII mie-
siąca Grudnia Roku Pańskiego 1623, panowania
naszego polskiego 36, szwedzkiego 30 roku. Sigismun-
fol. 469.- dus Rex.—

Oblata laudi Pallatinatus Sandomir.

My Rady i Rycerstwo i Obywatele województwa
Sandomierskiego, za uchwałą sejmu blizko przeszłe-
go na sejmik pro die decima nona mensis Martii

anni 1624 według konstytucyi sejmowej do Opatowa zgromadzeni, przychylając się do zgody wszystkich stanów koronnych, aby nie tylko prawem ale i armis zabieżeć się mogło swawoli domowej kupami za granicę wychodzących i zaś do Korony przychodzących na oppressye ludzkie, iż się tylko na to sejmik na sejmie po wszystkiej koronie ten teraźniejszy uchwalił i złożył, aby się modus obrony domowej przez nas województwa naszego Sandomierskiego postanowić mógł, tedy podziękowawszy uniżenie Jego Królewskiej Miłości Panu naszemu miłościwemu za takowe obmyślawanie nie tylko externorum ale i internorum periculorum, ten porządek domowej obrony unanimiter wszyscy za postanowieniem i złożeniem tego sejmiku firmiter stanowimy i dla wiadomości wszech powiatów województwa naszego, do grodów Sendomierskiego, Radomskiego, Opoczyńskiego, Chęcińskiego, Nowomiejskiego i Stężyckiego podawamy.

Najprzód iż pobór tylko jeden z czopowem na obronę Rzeczypospolitej i Ruskich krajów, a drugi też tylko jeden na domową obronę bez czopowego na sejmie walnym naszemu województwu Sandomierskiemu jest uchwalony propter mentem województwa naszego i wiadomość i wolą posłów naszych w uniwersały wpisany, sząd podług szczerliwości naszej affektu naszego ojczyzny skutecznie wyrazić nie możemy, tedy prosimy Króla Jego Miłości Pana naszego Miłościwego, żeby nam jako najprędzej być może w Opatowie sejmik złożyć raczył dla poczynienia żołnierza z większych subsidyą. A teraz

nie mogąc nic nad uchwałę sejmową czynić, było żoł-
nierza domowego tylko na półroka od popisu, którego
czas ma naznaczyć J. K. Mć Pan Pułkownik nasz posta-
nawiany, ile zatem jeden pobór wystarczyć może, zapła-
ta żołnierzowi rachując na każdego konnego a z kabu-
zem po złotych trzydzieści na konia ćwierć, a Ich M. Pa-
nom Rotmistrzom salarium na kuchnię na każdą ćwierć
lata po złotych dwieście każdemu, których żołnierzów
i towarzyszów Rotmistrze przez nas podani, a od Jego Kr.
M. Pana naszego miłościwego approbowani, sami so-
bie pod swe chorągwie zaciągać i onych zawiadować
et in disciplina militari mieć będą powinni. A iż
trzeba przestrzegać tego, aby poślednięjsze rzeczy nad pierw-
szę nie były gorszenii, to jest zdzierstwo, oppressye i nie-
woli domowej abyśmy na się i poddane nasze wię-
kszej od obecnych żołnierzów domowych i obrońców
naszych niż od niespodziewanie wpadających i prze-
chodzących swawolników nie wciągali, tedy dla uchro-
nienia ista mens i na pierwszym sejmiku naszym
była, aby nie na leżach ale w domach swych żoł-
nierz osiadły który pieniądze weźmie stać i swoją
żywnością żył, czegolibyśmy życzyli aby się ten porzą-
dek w klubę swą wprawić mógł. Jednak dla pręd-
szego ściągania się w kupę towarzystwa pod chorąg-
wie, jeśliby to rotmistrze commodius być baczyli,
mogą stać pro hac vice w miastach Rzeczypospolitej
za dołożeniem się o stanowiskach Pułkownika
swego, tym jednak sposobem aby żadnych stacyj
z dóbr Rzeczypospolitej, królewskich, duchownych
i szlacheckich dziedzicznych tak z miasteczek jako
i wsi nie brali, ale z żołdu swego i targu żyli
i za pieniądze wszystko kupowali, żadnej kondycyi

człowieka nie ukrzywdzając i podwód żadnych
na miejscu i w ciągnieniu nie biorąc, czego Pa-
nowie Rotmistrze i Porucznicy ich przestrzegać i do-
zierać będą powinni i na się to oni biorą; tam-
że zaraz każdemu sprawiedliwość ukrzywdzone-
mu niezwłocznie sine ulla appellatione nie
odsyłając nikogo do Pułkownika (czynić) będą
powinni. W czem jeśliby według konstytucyi
de disciplina militari uczynionej nie postępowa-
li sobie tak Rotmistrze jako Towarzystwo, de-
linquentes na Trybunale sprawować się każde-
mu ukrzywdzonemu mają. A iż zapłata
temu żołnierzowi nie ma być zatrzymywana,
tedy sami Rotmistrze a nie Pułkownik tem za-
wiadywać mają, aby z rąk poborców za kwita-
mi ich ręcznemi zapłata zawsze bez odwłoki
była oddawana. a iż nasza nie tylko potrzebę
i obronę od swawolników pokątnie się trafiających
i szkody czyniących ten sposób zebrania domowego
żołnierza jest ułożony, tedy to sobie sub fide przy-
rzekamy i postanawiamy aby śmy niejakim spo-
sobem nec ullo excogitato colore na żadną inszą
potrzebę tego domowego żołnierza nie obracali
ani pożyczali, tylko na samą domową obro-
nę województwa tego przeciwko swawolnikom,
oprócz żeby ad hanc solam necessitatem do
pomocy na takie swawolniki przyległe nam
województwo które tego od nas potrzebowało
i to tym sposobem aby też oni w takimże ra-
zie nas ratowali. To przytem warując aby ża-
den z tych żołnierzów od województwa naszego za-
ciągnionych sub fide et honore et sub poenis legum

żadnych buntów, konfederacyi, związków, spisów
in genere o żadną rzecz czynić się nie ważył, ale
żeby każdy bez wyjeżdzania z pod chorągwi swych
do inszej zwierzchności J. Kr. Mci ostrzegając i star-
szych swoich we wszystkiem słuchając pacifice tą po-
sługę obrony naszej odprawował. A jeśliby na po-
tęgę swawolnych ludzi żołnierz ten domowy za je-
den pobór przez Rotmistrze zebrany nie był sufficiens
i ex re i occasione większej pomocy potrzebował, te-
dy wszyscy obywatele z powiatów wszystkich
województwa naszego Sendomirskiego każdy konno a drzew-
kami pro posse suo jako się tylko najlepiej pokazać będzie
mógł, za uniwersałami do grodów rozesłanemi przez J. M.
Pana Pułkownika naszego na miejsce naznaczone od nie-
go stawić się powinni według konstytucyi o pospoli-
tém ruszeniu uchwalonej sub poena duorum millium
marcarum, o którą poenę ad instantiam cujusvis in
officio castrensi querellarum proprii ductus peremto-
rie sine ulla appellatione et dilatione sprawić się
każdy będzie powinien, excepto vera infirmitate,
której poeny połowica delatorowi a połowica do rąk
poborcom oddana być ma na supplement żołnierzów
do tej obrony domowej, czego liczbę jako i z poborów
na elekcyi deputackiej panowie poborcy czynić będą
powinni. A nihilominus ci którzyby się powinno-
ściami legalibus słusznie wymawiali, kogo innego
posłać na miejsca swem powinni i prezentować
pułkownikowi swemu. In eodem casu uczestnikiem
pośredniego ruszenia województwa naszego ma-
ją mieć miasta wszystkie strzelców gotowość i ochot-
ność podług największego przemożenia swego i
stawić się według konstytucyi o pospolitem ruszeniu

uchwalonej, wyjmując z tego pogorzelce. A iżeśmy innego sposobniejszego do regimentowania tak nad pieniężnym zobmiesem jako też i w rzeczenie wszytkich powiatów na obronę domową, województwa naszego upatrzyć nie mogli nad Jaśnie Wielmożnego J. M. Pana Mikołaja Spytkę Ligęzę z Bobrka Kasztelana Sendomierskiego Starostę Bieckiego, tedy propter authoritatem majorem jako przedniego Kasztelana województwa naszego usilnemi prośbami wyciągnęli, do tego żeby był Pułkownikiem naszym, który dla miłości Ojczyzny i prośby naszej tego się podjąwszy ma mieć tę folgę, iż jeśliby podczas tej obrony domowej z jakiejkolwiek przyczyny ważnej, bądź dla złego zdrowia swego, bądź dla spraw Trybunalskich i grodzkich swoich personalnych także i inszych legalia drugim naznaczonych presencyą swoją przybyć nie mógł, tedy subdelegata na swe miejsce którego z Ich M. Panów Kasztelanów województwa tego, albo z deputatów i Rotmistrzów niżej mianowanych nomine nostro et suo użyć ma, a my za tą prośbą naszą przy wrodzonej ochocie Jeh M. do usługi Ojczyzny rozumiemy że tego nie ujmując nie będą Jego M. Jego M. też Pan Pułkownik nasz za tem użyciem tego inszego na miejscu swojem pocznom żadnym podlegać nie ma z wyższych mianowanych przyczyn. A jeśliby po wyjściu dwoich ćwierci Jego M. Pan Pułkownik nasz urząd ten złożyć z siebie chciał dla złego zdrowia i deklaracyą w Grodzie coram actis uczynił, tedy to będzie na woli Jego M. ażeby za omylnemi jakiemi wieściami o niebezpieczeństwach skwaplinemi porwaniem się wszytkich oraz nie były przez przyczyny ważne po-

wiały, ma mieć Jego M. Pan Pułkownik dla consi-
lium i uważeniaw zachodzących o niebezpieczeń-
stwach wiadomości, Panów Deputatów, których
wespół z Pany Rotmistrzami od nas obranemi do-
kładać się będzie, a za spólną radą i uznaniem
tej potrzeby dopiero wysyłać Uniwersały. W liczbie
tych deputatów ma być Jego M. Pan Podkomorzy,
J. M. Pan Chorąży i Sąd Ziemski Województwa na-
szego. Absentia ani contradicentia duorum vel
trium non obstabit w dociąganiu i exequowaniu
prędkiej i potrzebnej rezolucyi. Na odprawę tej
służby w obronie domowej patrząc na zgodne za-
sługi i experiencyą w rzeczach wojennych, obieramy
Rotmistrzów zacnych Ich M. Panów: Pana Krzyszto-
fa Wąsowicza, Mikołaja Gniewosza, Macieja
Potrykowskiego, Marcina Kochanowskiego, Jędrzeja
Suligostowskiego, Wawrzyńca Kossa, którzy pro con-
firmatione według uchwały sejmowej do Jego Kr. M.
Pana naszego miłościwego odsyłamy. Poborce do
wybierania obu poborów i czopowego jednego do
Sandomierskiego, Wiślickiego, Pilzneńskiego powia-
tów J. M. Pana Wojciecha Maksymiliana Żukowskiego
Podstarościego Nowomiejskiego; do Radomskiego,
Opoczyńskiego, Stężyckiego i Chęcińskiego J. M. Pana
Hieronima Białobrzeskiego obieramy. A ci pobor-
cy z poborów który na domowego żołnierza złożo-
ny jest na sejmiku Województwa naszego pierwo-
szym po wybieraniu go liczbę powinni uczynić.
A iż J. M. Pan Podkomorzy Sandomierski i J. M. Pan
Starosta Radoszycki dla złego zdrowia swego opa-
trzenia, muszą extra regnum odjechać, przeto pod
odjazd ich gdyby do pospolitego ruszenia naszemu

wojewódzkiemu przyszło, stawiwszy na miejsce pewny poczet ludzi, sami już od panów względem niebytności na takowej expedycyę wolni być mają. Którego postanowienie nasze zgodnie od wszystkich przyjęte i zawarte imieniem naszém zleciliśmy Jaśnie Wielmożnemu Panu Kasztelanowi Sandomirskiemu i Fedkowiczi koło naszemu, także Jego M. Panu Marszałkowi koła naszego podpisać i utwierdzić pieczęciami własnemi. Działo się w Opatowie die et anno ut supra. Mikołaj Ligęza z Bobrka Kasztelan Sandomirski Biecki, Rop. Starosta. Paweł Pruszyński Sędzia Ziemski Sandomirski Marszałek na ten czas koła Rycerskiego w Opatowie na sejmiku zgromadzonego. —

fol. 526. —

Oblata litterarum S. R. M. ex parte Ryki

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc. —

Oznajmujemy komu to wiedzieć należy, iż My mając wzgląd i miłościwe baczenie na utrapienie i szkodę poddanych naszych ze wsi Ryków, do której z dopuszczenia Bożego niedawnych czasów przez srogi ogień przyszły, iekżę aby w tym swoim ubóstwie jakokolwiek ratować się mogli, onych od wszelakich czynszów, poborów, podatków i innych poplatków i Rzeczypospolitej powinnych, wyjąwszy dni robotne, wolnych uczynić umyśliliśmy, jakoż teraźniejszym listem naszym do lat czterech czynimy od dnia pogorzenia rachując. Co dla wiadomości wszystkich którym wiedzieć należy, a mianowicie dzierżawcy ich teraźniejszego i innych

napotém będących i poborców naszych przywodząc, rozkazujemy, aby tak przerzeczeni poddani, jako i karczmarze nasi wszyscy przy tej wolności od nas pozwolonej zachowani byli, dla łaski naszej i z powinności swej inaczej nie czyniąc. Na co dla lepszej pewności ręką naszą podpisaliśmy się i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 28 miesiąca Maja Roku Pańskiego 1624, panowania Królestw naszych polskiego 38. Szwedzkiego 31 ro-
fol. 552. ku. Hieronim Ciołecki. Sigismundus Rex.—

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i innym obywatelom Państw naszych oznajmujemy, iż nam dał znać urodzony Hetman Polny Koronny o nastepowaniu wojsk tatarskich do Państw naszych. Chcieliśmy o tém niebezpieczeństwie zaraz obwieścić Wpr. i Wiérn. W. pilnie żądając i napominając Wpr. i Wiérn. W. abyście się wcześnie do wojska naszego ako do tych pułków które są z ludzi województw Krakowskiego i Sandomierskiego kupili, i nieprzyjacielowi temu wszelakim sposobem, do gotowości się przysposabiając odpór i odpór dawali. Nie wątpiemy nic w Łasce Bożej że go i mężnie za całość ojczyzny i za bezpieczeństwo swoich działek i dostatków swoich zastawiać będziecie, bo błogosławić będzie naszej ochotę Wpr. i Wiérn. W. i nie da odnieść pociechy pogaństwu temu, które się na zepsowanie Państw naszych udało, co aby wiadomości wszech doszło, rozkazujemy i chcemy to mieć po Urzędach grodzkich, aby ten uniwersał

nasz publikowali, i do wiadomości wszystkich obywatelów Grodu twego przywiedli; dla łaski naszej i z powinności twej inaczej nie czyniąc. Dan w Warszawie dnia X miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1624, panowania królestw naszych Polskiego 37, Szwedzkiego 31 roku. Sigismundus Rex.

fol. 612.

Kochanowski obtulit inventarium cum protestatione

Ad officium actaque praesentia capitanealia castrensia Stryc. personaliter veniens generosus Stanislaus Kochanowski de Baryez venator terrae Sandom. uti tutor legitimus generosorum Mathiae, Stanislai et Lucae Sobieskich filiorum olim generosi Joannis Sobieski de Sobieszyn per Sac. Reg. M. etc. obtulit inventarium et ad actitandum porrexit etc. Inwentarz majętności Sobieskiej dziatkom nieboszczyka Pana Jana Sobieskiego Sędzica Stryjskiego należącej, to jest tej części, która się im po babce ich Pani Sędzinej Stryjskiej(1) dostała, którą J. M. Pan Stanisław Kochanowski Łowczy Sandomirski objął z rąk Pani Rusieckiej matki tych dziatek(2) to jest dnia szostego Augusta w roku przeszłym tysiącznym sześćsetnym dwudziestym trzecim, który inwentarz zawsze zaraz na gruncie spisany przez tegoż J. M. Pana Łowczego Sandomirskiego w ten sposób:

Najprzód budynek na części tych dziatek nieboszczyka Pana Sobieskiego przez mię odebrany, oprócz tego co Pani Rusiecka trzyma w oprawie swojej, dom wielki, w którym sień, najprzód

(1) Anna z Gołuchowa Sobieska

(2) Małgorzata de Ostrów, najprzód za tym Janem Sobieskim Sędzicem, później za Andrzejem Rusieckim

z której chodzenie do izby większej, w tej okien sześć, komin murowany, piec zielony, szafka licha, ławy po dwie stronie; z niej do komnaty chodzić; w której komnacie okien dwie; z tej komnaty do izdebki małej, w której okien dwie, komin murowany, piec zielony; z tejże komnaty do komórki małej jedne drzwi, a tam do transitu. Z tejże drzwi do izdebki pobocznej, w której okien szklannych cztery, komin murowany, piec zielony; z tej izdebki jedne drzwi do sieni, drugie do komnaty, z której jedne drzwi do sionki, drugie do prewetu. Znowu z wielkiej sieni drzwi do piekarni białej, w której teraz nowo zmurowany piec chlebowy i komin, z tej jedne drzwi do komory, drugie do sionki, z której chodzenie na tył, drugie do komory pobocznej, trzecie do piwnicy, która licha jest; po końcu tego domu są dwie komory, te wszystkie są na zawiasach żelaznych. W drugim domu jest piekarnieczka i izdebka, sernika potowa, stajnia snopkami poszyta, szpichlerz w gumnie, stodoła, stodoły wielkiej połowica, chlewy osobne, sady, ogrody spólne, browar, oznica spólna, staw i młyn spólny. Pod dworem sadzawek dwie, u młyna jedna.

Poddani. Poddanych jest na każdą stronę po dziewięć rolnych, dobrze osiadłych, którzy teraz za temi złemi urodzajmi podupadli i Lisowczykowie niektórym konie pobrali. Zagrodników dwa. Rolnicy powinni na każdy dzień robić sprzężajem i po drugim do żniwa, do siana, do przędziwa posyłać. Dają ospy żyta po korcy dwa, owsa po korcy dwa, żeby im bez miary

mielono. Kapłonów dwa, czynszu grosze osim-
naście, chmielu korzec jeden, manny ćwiartek,
rzepy fasę, stróża, pozemód za dzień, za dziesię-
cinę X. Plebanowi Drzązgowskiemu tę płaci,
młynarz powinien wieprza karmić i czynszu
dać złotych trzy.

Obora. Rachując to co się w tym roku urodziło
to jest teraźniejszym 1624. Krowa cielna jedna,
krów jałowych pięć, cielaków po pięci lat dwa,
ciołaków po dwie lecie dwa, wołów robotnych dwa,
jałowic dwie, cielę roczne jedno, cielat tegorocznych
cztery, owiec starych dziewięć, młodych cztery, świń
starych trzy, młodych dwie, wieprzaków trzy, pro-
siąt czworo, wieprzków starych co się roztykają dwa,
wieprz we młynie jeden.

Stado. Klacz starych trzy, źrebiec końskí jeden, klacz-
ka jedna, źrebię tegoroczne jedno.

Sprzęt domowy. Naprzód kocieł piwny w browarze
spólny, bań gorzałczanych dwie, kocieł co w nim
świniom warzają, garniec miedziany, panewek
małych dwie, durszlak, półmisków cynowych pięć,
przystawek cynowych trzy, talerzów cynowych trzy,
półgarncówka cynowa, kwarta cynowa, flasza
półgarncowa cynowa, lichtarzów mosiężnych dwa,
moździerzyk mały, żelaz do siekania kapusty
dwoje, talerzów drewnianych sześć, stołów cztery,
zydel jeden

Nabiał. Masła faseк dwie, serów dziewięćdziesiąt trzy,
mięsa połeciów trzy, sadeł dwa.

Zboże w komorze. Grochu ćwierci trzy, pszenicy ćwier-
ci trzy, prosa ćwierć, siemienia lnianego ćwierć, chmielu
półtrzeciej beczki, suchej rzepy beczka. W szpichlerzu jęczmienia

pięknego korcy półpięta, jęczmienia posledniego ćwierci pięć. Korzec skowany, ćwierć. —
Statki. Toków do ssypowania zboża dwa, beczek próżnych dwadzieścia jedna, beczek piwnych dębowych siedm, statków do kwaszenia kapusty pięć, wanna mała co w nią zboże sypią, maślnica do masła.
Którą to majętność, to jest tę połowę, którą teraz J. M. Pan Łowczy Sandomierski, jako opiekun tych dzieci pomienionego nieboszczyka Pana Sobieskiego objął, a trzymała i używała zdawna nieboszczka Pani Sędzina matka tego nieboszczyka Pana Sobieskiego, a babka tych dziatek, za prawem swojém oprawném aż do śmierci swej, kilka lat po śmierci syna swego. A drugą połowicę tej majętności zaraz po śmierci męża swego trzyma i używa do tych czasów małżonka jego teraźniejsza Pani Rusiecka, przy której wiele rzeczy ruchomych i prawa wszystkie po nieboszczyku Panu Sobieskim zostałe, których wydać opiekunom nie chce. Także i po śmierci zaraz nieboszczki Pani Sędzinej, babki tych dziatek, która umarła w roku 1621 w jesieni, Pan Mikołaj Sobieski uczyniwszy się opiekunem objął był tę majętność, dziatkom tym należącą i pobrał zboża tam gotowe po śmierci Pani Sędzinej pozostałe, jako też i urodzaj, które zboża poprzedał, tylko J. M. Pan Łowczy Sandomirski zastał żyta starego ozimego kop osimnaście snopów dwanaście. Także i rzeczy ruchome po Pani Sędzinej pozostałe niektóre przy sobie zatrzymał i niemało odbiegł tej majętności dziecinnej, którą po jego odjechaniu J. M. Pan Łowczy Sandomirski z ręku Pani Rusieckiej dnia i roku jako się wyżej opisało odebrał i zaraz ten inwentarz tego wszystkiego uczynił, który ręką swą podpisawszy i pieczęcią zapieczętowawszy do akt grodzkich
fol 646. — Stryjskich podawa. Stanisław Kochanowski m. p. —

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna mianowicie Dy-
gnitarzom, Urzędnikom i innym wszelakiego stanu
i kondycyi ludziom obywatelom Państw naszych
uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską.
Uprzejmie i wiernie nam mili. Uważając i to nie
bezpieczeństwo od morowego powietrza, które ~~tu~~ w
Warszawie do tych czasów jeszcze nie ustawa i
czas sejmu blizko nadchodzący, przed którym Pan
Bóg nie jesliż ta zaraza a zwłaszcza za tak
nierychło następującą zimą ustanie, przyszło
nam idąc za zdaniem PP. Rad, dla bezpieczeństwa
poddanych naszych, którzy lubo dla spraw publicz-
nych w powinności na się włożonej lubo to dla swo-
ich prywatnych na sejm stawić by się musieli,
pomknąć nieco dalej czasu sejmowego niżli był
pierwszemi uniwersałami sejmikowemi naznaczony,
aby tymczasem za nastąpieniem mrozów gwałtowniej-
szych i ta zaraza ustała i miejsca zapowietrzonych
gwoli stanowiskom ludzkim prześwieżyć się mogły.
Przetoż z tych uważnych przyczyn, które nic nie wątpie-
my że u każdego miejsce słuszne będą miały, pomy-
kamy sejmu do dnia XX miesiąca Styczenia, w któ-
ry dzień sejm wedle zwyczaju zaczniemy i in-
sze sprawy sejmowe daj Boże szczęśliwie odpra-
wować będziemy. Co do wiadomości wszystkich
donosimy, żądając i napominając aby się na
czas pomieniony do Warszawy stawili i tego ter-
minu nie omieszkiwali; rozkazując przy tem
Urzędom Grodzkim aby ten Uniwersał nas pokilkakroć

publikować rozkazali, dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia X miesiąca Grudnia Roku Pańskiego 1624, panowania naszego Polskiego 37, Szwedzkiego
fol 449. 31 roku. Petrus Gembicki. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum S. R. M.

Vol XII Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

1625-1629. Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Starostom, Podstarościm, Dzierżawcom dóbr naszych i ich namiestnikom, do których ten uniwersał nasz wiadomości przywiedziony będzie, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Iż z ważnych przyczyn Rzeczpospolita dla bezpieczeństwa pogranicznego żołnierza prędkiego i rządnego potrzebuje pieszego, dla tego zlecilismy urodzonemu Adamowi Rybińskiemu Rotmistrzowi naszemu pieszemu, aby w Województwie Krakowskiem i Sandomierskiem ze wszystkich dóbr naszych wybrańce zgromadził i zebrał i z niemi do wojska kwarcianego na dzień sobie od Wielmożnego Hetmana naszego polnego koronnego naznaczony niemieszkanie stawił się. Chcemy tedy mieć i rozkazujemy wszem wobec aby pomienionemu Rotmistrzowi naszemu nie było broniono, ale owszem wolno wszędzie pozwolono wybrańce porządnie zbierać i prowadzić, a ci Rotmistrze mają się w tem zbieraniu zachować wedle listów przypowiednich, który list (urzędom) tak grodzkim jako i miejskim mają wprzód pokazać, także i wybrańcom samym którzy do tego zdawna są naznaczeni, albo na miejsce swoje z jakich ważnych przyczyn sposobne pachołki wyprawiają, rozkazujemy aby niemieszkanie wyprawili się na tę służbę naszą i Rzeczypospolitej

jako najrzędniej, tak jako zdawna zwyczaj ukazuje. Wójtom także, łobodarzom i innym we wsiach naszych zwierzchność jaką nad poddanemi mającym i gromadom rozkazujemy, aby w wyprawowaniu tych wybrańców omieszkania żadnego nie czynili pod srogiem karaniem naszem. A starostowie i dzierżawcy, także ich namiestnicy oglądając się na tem na prawo pospolite i dla łaski naszej aby inaczej nie czynili. Gdzieby też pomienieni Rotmistrze abo piechota ich jakie krzywdy czynili, okupów albo łupiestwa się jakiego dopuszczali, tedy na skargę dowodną przez wielmożnego Hetmana polnego koronnego karany będzie. Dan w Warszawie dnia 14 miesiąca Marca Roku Pańskiego 1625, panowania Państw naszych Polskiego 38,
fol 25. Szwedzkiego 30 roku. Petrus Kozminski Secr. S. R. M. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum salvi conductus pro parte Ostrowski Mściszek.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy. Acz ci ludzie którzy nad zakaz prawa pospolitego swawolnie za granice Państw naszych w kupach nie małych z chorągwiami chadzali i wiele szkody i krzywd obywatelom Państwa tego poczynili, na ostrość prawa pospolitego zarobili, podług którego acz i przedtem jednak i roku przeszłego za zgodą wszech stanów na sejm walny zgromadzonych surowa była padła konstytucya, którą oni po wyjściu dwunastu niedziel od publikacyi jej (tym ktoiżby w tym czasie beneficium w niej wyrażonego nie zażyli) wszystkie inne remedia juris adcinając ipso facto infames

są deklarowani; iż jednak potem za posłaniem
naszem do nich upamiętawszy się i chorągwie
swe na granicach podrapawszy i niektórzy z
mniejszych zpośrodka siebie wydawszy w kup się
rozjechali i na teraźniejszym sejmie o łaskę naszą
i Rzeczypospolitej starali się, dla tego chcąc im
zupełnej umykać clemencyi i życząc aby tak wielka
upadłych synów koronnych gromada do zasługowania i
zarabiania na nię przystęp mieć i przejednanie urażonej
ojczyźnie uczynić mogła, za wszech stanów koronnych i
W. X. Lit. zgodą na wydanie glejtów z kancellaryi naszej
zezwoliliśmy i one wydawać według opisania konstytu-
cyi i warunków jej rozkazali. Do których kup swawol-
nych iż się też był szlachetny Piotr Ostrowski Mściszek
przyłączył i przywiązał, dla tego onemu według opi-
sania tej konstytucyi glejt nasz do drugiego sejmu słu-
żący dać rozkazaliśmy, jako teraźniejszem pisaniem
naszem dajemy, chcąc aby za tym glejtem naszym mógł
w Państwie tem bezpiecznie obcować i w wojsku naszem
służyć, biorąc osobę i dobra jego pod naszą protekcyę,
z tym jednak dokładem aby spokojnie zachowywał
się, rozterkom żadnym przyczyny nie dawał i podług
opisania konstytucyi, do której się ten glejt referowa-
wać ma, na potem chorągwie podnosić, ani podcho-
rągwie takie któreby bez pozwolenia naszego podno-
szone były nie idąc i do szlacheckich domowych nieprzy-
jaźni i zaciągów lubo w prywatnych lubo w pu-
blicznych sprawach mięszać nie ważył się, ale to
wszystko co konstytucya określiła, wypełnił. Co do
wiadomości wszystkich osobliwie Starostów na-
szych i urzędów ich przywodząc, rozkazujemy, aby
ten glejt na prośbę szlachetnego Piotra Ostrowskiego
Mściszka w akta swe zapisawszy i potem przez

pożnego obwoływaczy, do wiadomości ludzkiej przywiedłszy i sami on obserwowali i drugim obserwować kazali, pod winami na tych którzyby glejt nasz zgwałcić ważyli się. Naco dla lepszej wiary pieczęć naszą koronną przycisnąć rozkazaleśmy. Dan w Warszawie dnia 24 miesiąca Lipca Roku Pańskiego 1625, panowania Królestw naszych Polskiego 38 a szwedzkiego 32 roku. Za przełożeniem wielebnego Księdza Stanisława Łubieńskiego Biskupa Łuckiego Podkanclerzego Koronnego. Stanislaus Lubie-
fol. 108.- ski Episcopus Luceoriensis R. P. Vicecancellarius

Oblata litterarum Ducis exercituum Regni.

Stanisław na Koniecpolu Koniecpolski Wojewoda Sandomierski Hetman Polny Koronny, Wieluński Barski, Kowalski etc. starosta.

Wszech wobec Jehmci Panów Rotmistrzów, Porucznikow, Towarzystwo i wszystko Rycerstwo wojska J. K. Mci władzą urzędu mego Hetmańskiego napominam i surowie rozkazuję, aby się żaden z WMciów nie ważył stanowić, stacyi wyciągać, więc odpoczynków wszelakich, odprawowania noclegów i najmniejszego uprzykrzenia czynić w Solcu i wsiach do niego należących, ponieważ tam odemnie żadnemu z WMciów nie jest naznaczone stanowisko ani zasiąganie żywności. Przeto pocztowe napominam WMciów i rozkazuję, aby ten uniwersał mój w powinnem uszanowaniu ostawał, gdyż jeśliby się który temu napomnieniu mojemu przeciwny znaleźć miał, taki podług surowości artykułów wojskowych za najmniejszą skargą niechybnie będzie karany. Na co ten Uniwersał przy zwyczajnej pieczęci z podpisem ręki mej daję. W Barze 19 Kwietnia 1626 r. Stanisław Koniecpolski Wojewo-
fol. 177. da Sandomierski H. P. K. —

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu rycerskiego obywatelom województwa Sandomierskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Acz na blizko przeszłym sejmie Stany Koronne i Wielkiego Księstwa Litewskiego złożenie sejmu dwuniedzielnego sine solennitatibus in casum belli turcici wspominając i inne pericula externa uchwaliły i nam w moc dały, jednak dotąd nie baczące żadnej takiej przyczyny jakiej wyraźne konstytucyi słowa potrzebowały, supersedowaliśmy od złożenia sejmu tego, zwłaszcza baczące, że tak częste sejmowania z wielkim nieczasem i kosztem Stanów koronnych przychodzą. Lecz teraz gdy już o zamysłach i zawziętościach, albo raczej o nastepowaniu już samem za praktyką nieżyczliwych sąsiad Turków i Tatarów na państwa koronne wiadomości nas dochodzą, i jawnie się już niebezpieczeństwa tak od Węgierskiej jako i od Wołoskiej ukrainy odkrywają, kudzież że Gustaw nieprzyjaciel naszej i Rzeczypospolitej wojsko w Inflanciech znaczne zostawiwszy z potężną armatą na Prussy port Piławski nemine resistente occupowawszy nastąpił, które także postronne niebezpieczeństwo znaczne jest, nie zdało nam się tego remedium odkładać, ale raczej jako najprędzej do złożenia tego sejmu dwuniedzielnego przystąpić. Takoż przychylając się do zdania Panów Rad przy boku naszym natenczas będących, składamy go w Warszawie na dzień 13. miesiąca Października blizko przyszłego i sejmiki powiatowe

jako innym województwom i powiatom na zwyczaj-
nych miejscach, tak i obywatelom ziemskim w Opa-
towie na dzień 15 miesiąca Września blizko przyszłe-
go (naznaczamy). Żądamy tedy i napominamy U-
przejmości i Wierności waszej, abyście na pomienio-
ny sejmik zjechawszy, a te tak nagłe niebezpieczeń-
stwa i insze które by się tymczasem odkryć mogły
uważywszy, posły na sejm ludzi mądrych i roz-
tropnych obrali, dawszy im władzę o tych niebez-
pieczeństwach które już teraz sami na oko baczycie,
spólnie z innemi stanami koronnemi radzić, gdyż
krótkość czasu niedopuszcza posłów z instrukcya-
mi według zwyczaju na sejmiki rozsyłać. Który
Uniwersał nasz rozkazujemy Starostom i Urzędom
grodzkim w akta zapisawszy według zwyczaju pu-
blikować i do wiadomości wszystkich przywieść. Dan
w Warszawie dnia 30 miesiąca Lipca Roku Pańskiego
1626, panowania naszego polskiego 39, szwedzkiego
fol. 251. 32. Joannes Lipski. — Sigismundus Rex. —

Oblata laudi conventus Opatovien.

My Rady, Dygnitarze, Urzędnicy i Rycerstwo wojewódz-
twa Sandomierskiego, do Opatowa na dzień piętnasty
miesiąca Września Roku tysiącznego sześćsetnego dwu-
dziestego szóstego na sejmik generalny przedsejmowy
za uniwersałem Króla J. M. zgromadzeni. —
Wiadomo czyniemy komu to wiedzieć będzie na-
leżało, że widząc na oko wielkie następujące na
Ojczyznę naszą ze wszystkich stron niebezpieczeń-
stwa, których nietylko od Gustawa na wielkiej
części Prussów i przedniejszych prawie zamków
tamtecznych już siedzącego, Ord tatarskich na

Państwy Króla J. M. wieszających się, Mansfelda około granic koronnych Szlązkiem się i Morawą przechodzącego, a tem bardziej od Węgier, które wojska gotowe i niemałe przy granicach naszych mają, wyglądamy. Przychylając się do Uniwersału Króla J. M. Pana naszego miłościwego o tych niebezpieczeństwach do nas wysłanego, nie derogując nic tą teraźniejszą naszą uchwałą wszystkim koronnym prawom tak o pospolitem ruszeniu jako i de divisione belli postanowionym i owszem one wcale zachowując i to sobie warując abyśmy takowym napotem uniwersałom nie podlegli, gdyż i teraz tylko z samej miłości ojczyzny a dla wielkiego naszych krajów niebezpieczeństwa na dzisiejszym naszym generalnym sejmiku za spólną ugodą do tego sposobu dla dania odporu niebezpieczeństwom od Węgier i Szlązka zachodzącym, udawamy się wszyscy spólnie i zgodnem pozwoleniem obowiązujemy się pod wiarą, cnotą i poczciwością, i pod winami w prawach danych o pospolitem ruszeniu opisanemi, gdzieby się kolwiek na bliższe z tych stron, to jest lub od Węgier lub od Szlązka ukazało niebezpieczeństwo, pospolitem ruszeniem jako z największą gotowością i potęgą się stawić, gdyż tak i prawo uczy, z kopijami albo z drzewkami, za Uniwersałem Jego M. Pana Sandomierskiego, ponieważ J. M. Pan Wojewoda Sandomierski Hetmanem będąc polnym, na Ukrainie teraz z wojski koronnemi jest, który to J. M. Pan Sandomierski nim by te uniwersały wysłał, ma się przez pisanie pierwej porozumieć z J. M. Panem Podczaszym Koronnym, któremu dozorowi granice Węgierskie i bezpieczeństwo ich od Króla J. M. zlecone są, i my zaraz do Jego M. o toż piszemy, o czasie i miejscu, gdzieby

i kędy zgromadzeniem naszém stawić się miał. A jeśliby J. M. Pan Sandomierski jako pierwszy kasztelan na sejm interim jachał, ma zostawić na miejscu swojem substitutum pierwszego kasztelana po sobie, a jeśliby i ten jachał, tedy drugiego per ordinem aż do ostatniego. A jeśliby Ichmościowie wszyscy jachali na sejm, tedy ten kasztelan ostatni subdelegad ma którego kolwiek zostawić urzędnika ziemskiego, któryby województwo Sandomierskie doprowadził do Jego M. Pana Podczaszego Koronnego i pod regiment Jego M. oddał czasu trwóg. A temu pospolitemu ruszeniu przez nas na ten czas pozwolonemu, wszyscy wobec przez wszelakiego braku podlegać mają, nie tylko osiadli zastawnicy ale i arendarze i ci którzy jakiekolwiek summy mają, według uniwersałów poborowych, i ci którzy się być szlachtą mienią i miasta J. Kr. M. excepta vera infirmitate i tych, którzy na posłudze Rzeczypospolitej będą, i sług Pańskich nieosiadłych i inszych w prawie ochronionych. Ażeby to laudum nasze tem większą miało wagę, zlecilismy to Ich M. Panom Posłom, które na ten sejm wyprawujemy, aby authoritate wszytkiego sejmu ta nasza uchwała teraźniejsza approbowana była i zbór jej aby się od dzisiejszego dnia poczynał, a to dla tego aby in casu niestawienia się czyjego, nikt się folgi nie spodziewał. Deklarujemy to jednak, że lubo sejmem konfirmowane będzie to nasze laudum, nie ma jednak dłuższej wagi mieć jedno do początku przyszłego da-li Bóg sejmu. A dla tem prędszego obwieszczenia tego Uniwersału do grodów wszytkich województwa naszego rozsyłamy go z podpisem ręki Marszałka koła naszego. Działo się die et loco ut supra. Jan Gnojewski Pod(sędek) Sandom. Marszałek na ten czas koła

fol. 272. – Rycerskiego na sejmik do Opatowa zgromadzonego. –

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wielmożnym, urodzonym, szlachetnym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkiemu Rycerstwu Województwa Sandomierskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, Urodzeni, Szlachetni, uprzejmie i wiernie nam mili. Tegośmy byli rozumienia że obywatele województwa Sandomierskiego tenże czas jako i Rycerstwo Krakowskiego Województwa obrać sobie miało do zjachania w Opatowie i tam takie consilia przedsięwziąć, sposoby międzysobą postanowić, któreby na odwrócenie niebezpieczeństw teraźniejszych służyły. Do czego że nie przyszło, a sejmik sejmowi bliski, inny zjazd prędszy złożyć nie dopuszczał, przychodzi nam na ten czas Uprz. i Wier. W. pilnie żądać, jakoż wszystkich wobec żądamy, żebyście Uprz. i Wier. W. przykładem Województwa Krakowskiego gotowość taką w domach swoich mieli, w którejbyście gdzie potrzeba ukaże przy Wielmożnym Kasztelanie Sandomierskim wcześnie stanęli i nieprzyjacielowi wstręt uczynili, albo złączywszy się z Krakowskiem Województwem, przy pieniężnych tego województwa ludziach tem potężniejszy zamysłom nieprzyjacielskim wstręt dali. Co że Uprz. i Wier. W. z ochoty i miłości swej ku Ojczyźnie dla zatrzymania całości chętnie i odważnie, uważając żeśmy i My osobą naszą przeciwko nieprzyjacielowi naszemu i Rzeczypospolitej z odwagą zdrowia i z niemałym naszym niebezpieczeństwem poszli, uczynicie, nie wątpiemy. Który uniwersał nasz aby wszystkiej wiadomości doszedł, rozkazujemy Urzędom grodzkim, aby go niemieszkanie według zwyczaju publikować kazali, dla łaski naszej. — Dan w Toruniu dnia 31 miesiąca Sierpnia

Roku Pańskiego 1626, panowania Królestw naszych polskiego 39, szwedzkiego 33 roku. Sigismundus Rex. Petrus Gembicki.

fol. 273.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wielmożnym, urodzonym, szlachetnym województwa koronnych obywatelom oznajmujemy, iż z sejmu blisko przeszłego postawie województw tamecznych, podatki obronie Rzeczypospolitej pod teraźniejsze niebezpieczeństwa potrzebne, na sejmik do Braci zwrzgli; który sejmik uważając jakie niebezpieczeństwa Rzeczypospolitej premunt, składamy Uprz. i Wiel. W. w Opatowie na dzień piąty miesiąca stycznia, żądając, żebyście się nań Uprz. i Wiel. W. zjechali i tam securitatem et salutem patriae gruntownie wedle intentu stanów wszystkich opatrzyli, na który sejmik i my posła naszego z instrukcyą zeszlemy. Który uniwersał nasz aby wszystkich wiadomości doszedł, rozkazujemy urzędom grodzkim i miejskim, aby go na miejscach zwyczajnych bez omieszkania obwołać i publikować kazali, dla łaski naszej. Dan w Nieświeżu dnia 6 miesiąca grudnia Roku Pańskiego 1626, panowania Królestw naszych Polskiego 39, a szwedzkiego 33 roku. Sigismundus Rex.

fol. 304.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie wszelakiej kondycyi ludziom poddanym naszym, łaskę naszą królewską. Acz wszystkim dobrze wiadoma jest konstytucya Roku Pańskiego 1620,

za zgodą wszech stanów uczyniona, którą czerwonych złotych cenę na cztery złote, talarów twardych na półtrzecia złotych, złotowych na złoty i siedm groszy, ortów na czternaście groszy jest określona i postanowiona, co i przez uniwersały nasze prawie zarok po tejże konstytucyi już ogłoszono, jednak do tego lakomstwo ludzkie przyszło, że już teraz ważą się cenę tę podnosić i drożej czerwone złote, talary i orty, niż konstytucya przerzeczoną jest opisano, brać i oddawać, czem się wielka prawa pospolitego zniewaga z powszechną szkodą dzieje; gdyż i mennica nasza która nie może być jeno od proporcyonem ceny złota i srebra bita, musi ztąd ważnące szkodliwe cierpieć. Przeto aby się nikt przeciwko pomienionej konstytucyi drożej czerwonych złotych, talarów i ortów brać ani zdawać nad opisanie tejże konstytucyi nie ważył się surowo napominamy, a starostom i urzędom grodzkim naszym rozkazujemy, aby exekucyą z tych, którzyby przeciwko tej konstytucyi według opisania jej wykraczali, czynili i aby się ten abusus wykorzenił i nie szerzył pilne staranie czynili, pod łaską naszą i z powinności swej. Który uniwersał nasz aby wiadomości wszystkich doszedł, tymże urzędom grodzkim rozkazujemy, aby go do akt swych wpisawszy, po miejscach zwyczajnych publikowali. Dan w Warszawie dnia 2 Stycznia Roku 1627, panowania naszego polskiego 40, szwedzkiego 33. Sigismundus Rex. — fol. 331.

Oblata litterarum Laudi Conven.
Partic. ecl. Opatovien.

My Rady i Rycerstwo Województwa Sandomierskiego w Opatowie na sejmiku po sejmie od J. Kr. M. Pana naszego miłościwego pro die 5 Januarii złożonym zgromadzeni,

wiadomo czynimy, iż za obwieszczeniem Jego Kr. M. Pana naszego i relacyą Panów Posłów naszych na blizko przeszły sejm wysłanych, zrozumiawszy tak wszystkie Rzeczypospolitej niebezpieczeństwa i gwałtowną potrzebę, na którą posłowie nasi na wyżej mianowanym sejmie de facto dwa pobory łanowe i czopowe jednopozwolili, a cztery pobory łanowe do nas na ten teraźniejszy sejmik wzięli, nietylko ich pozwolenie wdzięcznie przyjmujemy, ale i na te cztery pobory do nas wzięte ultro pozwalamy, pokazując w tém dobry przykład inszym województwom, w których w ochocie ku ratunku ojczyzny i służbie Królów Panów naszych to zacne województwo zawsze prodkowało, nic niewątpiąc że tą naszą miłością wzruszeni, tém ochotniej za nami pójdą, do skutecznej obrony ojczyzny. Do wybrania zaś łanowych podatków Poborcą mianujemy ludzi wiary dobrze nam doświadczonej, do Sandomierskiego, Wiślickiego i Pilznieńskiego powiatów Urodzonego Pana Stanisława Ujejskiego, a do Radomskiego, Opoczyńskiego, Chęcińskiego i Stężyckiego Urodzonego Pana Macieja Pękosławskiego, którzy na miejscach prawem naznaczonych te podatki od poddanych naszych wybierać będą, żadną monetą koronną nie brakując. A iż takowe ciężary ubogiego pospólstwa (zda się nam tak jako i wszystkim stanom koronnym na przyszłym sejmie zgromadzonym) niesłuszne, ciężkie i za tak wysokiem żołdu podniesieniem, a przytem ~~ta~~ coraz to częstszemi nieprzyjacielskimi niebezpieczeństwy niedostateczne do pewnego Rzeczypospolitej opatrzenia, według uchwały sejmowej naznaczamy do Warszawy Deputaty nasze Ich M. Panów: Jerzego z Tęczyna

Ossolińskiego starostę Radoszyckiego i Krzysztofa Wąsowi-
cza, którzy z inszemi Deputatami tak z Senatu jako i
z Województwa zjachawszy na miejsce naznaczone, po-
winni będą według konstytucyi we wszystkiem sobie postą-
pić i na blizko przyszły sejmik przed sejmem do zgody na-
szej tamte wynalazki i konkluzye zgodnej deputacyi
odnieść. Tymże to deputatom zlecamy, aby przy takowej
namowie i o tém skutecznie traktować nie zaniechali, ja-
koby owa świątobliwa i pożyteczna konstytucya o pro-
wencie do effektu była przywiedziona, której teraz aby J.M.
Pan Podkomorzy nasz temu ciężarowi z ochoty swojej
zwykłej ku Ojczyźnie destinatus miał dosyć czynić dla
niedostatku skarbowego, zaschłości czasu i wielkiej szkody
w kontraktach, sposobu żadnego nie widzimy i jemu tę
attestacyę ultro dajemy braterską, że per illum stetit (?)
ale dla różnych mianowanych przyczyn. Tém to na-
sze laudum zawieramy, że nic nie wątpimy w do-
brotliwości J. Kr. M. Pana naszego, a patrząc na tako-
wą ochotę i powolność naszą, więc i na serdeczną ży-
czliwość, z której każdą szkodę J. Kr. M. Pana naszego za
swoją własną poczytamy, zechce niedyskolacék ukon-
tentować serca wiernych poddanych swoich jaśnemi
w prawach i swobodach exorbitancyami zasmucone,
niepogardzając uniżonemi często powtarzanemi proś-
bami naszemi. Działo się w Opatowie die 5 Januarii
Roku Pańskiego 1627. Jerzy Kochanowski z Konat Ka-
sztelan Małogoski. Mikołaj Ligęza z Bobrku Kasztelan
Sandomierski Biecki, Roborzyni etc. starosta. Krzysztof
fol. 338. - Wąsowicz Marszałek zjazdu koła rycer. -

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć

należy oznajmujemy, a mianowicie Starostom na szym wszystkim, także i urzędom miejskim. Iż z niedawno uniwersały nasze i listy do Starostów wyszły, którymi napominaliśmy wszystkich wobec aby konstytucya sejmowa roku 1620 o monecie uchwalona do exekucyi była skutecznie przywodzona; że jednak przeciwko tej konstytucyi czerwone złote i talary twarde i złotowe im dalej tem w większą cenę z łakomstwem i chciwością ludzką wchodzą, a to dla tego iż Starostowie i urzędy inne exekucyi powinnej nie czynią, przeto wszystkich Starostów i urzędy szczelnie napominamy rozkazując im żeby bez wszelkich respektów, takowych którzy drożej nad opisanie konstytucyi albo udawać albo brać czerwone złote, talary i inną monetę będą, de facto et in instante poenis in constitutionibus descriptis karali i we wszystkiem pomienioną konstytucyę do exekucyi skutecznej przywodzili. W czem jeżeli się kto z Starostów albo innych urzędów powinności swojej nie dosyć czynić znajdzie, takowy poenis in constitutionibus expressis będzie podlegał. Który uniwersał aby wszystkich wiadomości doszedł, mają go urzędy grodzkie i miejskie wszędzie kilka razy publikować, dla łaski naszej inaczej nie czyniąc. Dan w Warszawie dnia 6 miesiąca Kwietnia Roku 1627, panowania naszego Polskiego 40, Szwedzkiego
fol. 391. 34 roku. Sigismundus Rex. Petrus Gembicki. –

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski król Polski etc.

Wielmożnym, urodzonym, szlachetnym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu Rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie

i wiernie nam miłym, Łaskę naszą królewską. Wielmożni, urodzeni, szlachetni, uprzejmie i wiernie nam mili. Dla niebezpieczeństwa na tych ze wszystkich stron Rzeczpolitą zachodzących, o których nas pewne dochodzą wiadomości, idąc za radą i zdaniem P.P. Senatorów przy boku naszym będących, a nie mając na wczesne odwrócenie ich innego krom zwyczajnego w Koronie sposobu, przychodzi nam Upx. i Wier. W. Sejmik extraordinarie składać, który w Opatowie na dzień VI miesiąca Maja składamy, żądając pilnie i napominając Upx. i Wier. W., abyście na czas i miejsce naznaczone w tak niebezpiecznym razie Ojczyzny miłej zjechali, a tam Posłowi naszemu danej od nas instrukcyi wysłuchawszy i wszystkie niebezpieczeństwa statecznie uważywszy, takie prędkie consilia wzięli, któreby praesentia pericula avertere i nieprzyjaciołom na całość Państw Koronnych i swobód ojczyzny nasadzonym, potężny wstręt uczynić mogli. Co uczynicie Upx. i Wier. W. i z miłości swej ku Ojczyźnie i zatrzymaniu w swobodach i całości swej i na żądanie nasze. Który Uniwersał nasz aby wszystkich doszedł wiadomości, rozkazujemy Urzędom naszym grodzkim aby go niemieszkanie na miejscach zwyczajnych obwołać i publikować kazali. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1627. panowania Królestw naszych Polskiego 40, Szwedzkiego 34 roku. Sigismundus

fol. 392. Rex. Petrus Gembicki.

Oblata litterarum universalium S.R.M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy oznajmujemy, że iż w tych dniach sami osobą swą do Torunia

a ztamtąd do obozu ruszamy się, aby tak Dworowi naszemu jako i wojsku na żywności i potrzebach innych nie schodziło, napominamy, aby tak do Torunia jako i do obozu żywność wszelaką, i inne potrzeby Dworowi naszemu i wojsku służące, ci którzy się tym handlem bawią, i zarobku przystojnego sobie życzą, prowadzili, gdyż to i bezpiecznie uczynić będą mogli i słuszną za żywność, handle i towary swoje każdy zapłatę odnosić będzie. W czem woli naszej, potrzebom Dworu i wojska naszego wygodzą i na zysk słuszny sobie zarobią. Który Uniwersał nasz aby do wiadomości wszystkich przyszedł, rozkazujemy Urzędom Grodzkim i miejskim aby go według zwyczaju publikowali. Dan w Warszawie dnia 15 miesiąca Lipca Roku Pańskiego 1627, panowania naszego Polskiego 40. Szwedzkiego 35.

fol. 454. Joannes Lipski. Sigismundus Rex.

Oblata litterarum S. R. M.

(Ad generosum Joannem Kochanowski Vexiliferum Regni Stryc. Capitaneum)

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Urodzony wiernie nam miły. Dla ważnych i wielkich Rzeczypospolitej potrzeb, za radą P. P. senatorów naszych składamy Sejm walny Koronny w Warszawie na dzień 12 miesiąca Octobra, przed którym sejmiki powiatowe wedle zwyczaju na pewne czasy złożyliśmy, a między innemi sejmik powiatowy w Opatowie na dzień 31 miesiąca Sierpnia, a głównym zaś tamecznym powiatom w Korczynie na dzień 22 miesiąca Września blisko przyszłego. Posyłamy tedy wier. Tw. listy sejmikowe do Urzędników i obywatelów tamecznych należące, częścią intytułowane, częścią bez tytułów, które Wier. T. rozkażesz popisać i rozdać.

Chcemy zatém mieć po Wcés. T. abyś tak sejm walny Koronny, jako i te sejmiki w Grodzie swym publikować rozkazał i potém na sejmik województwa swego zjechał, przesłuchawszy tego co przez posła naszego proponowano będzie, zdanie swoje do tego ustanowił, jakoby się i potrzebom ~~pob~~ spólnej Ojczyzny wygodziło i na przyszły sejm posłowie rozkropni Rzeczpospolitą więcéj niźli swoje prywaty miłujący obrani byli. W czem Wcés. Tw. oświadczysz swoje przeciwko Ojczyźnie miłość i ku nam wiarę. Życzemy zatém Wcés. Tw. dobrego zdrowia od Pana Boga. Dan w Warszawie dnia 12 miesiąca Lipca Roku Pańskiego 1627, panowania Królestw naszych Polskiego 40, Szwedzkiego 35. Na własne Króla J. Mci rozkazanie

f 455

Oblata laudi publici Pallatinat. Sandom.

My Rady i Rycerstwo województwa Sandomierskiego na sejmik teraźniejszy do Opatowa die 3 Januarii zgromadzeni, uważając tak z instrukcyi Jego Kr. Mci Pana naszego miłościwego, jako i z relacyi P.P. Posłów naszych potrzebę Rzeczypospolitéj, mając od przodków naszych zawziętą ochotę przechowania w każdej usłudze Ojczyzny i Królów Panów naszych, do tych sześciu poborów na sejmie przeszłym przez posły nasze pozwolonych i te cztery cztery które do konsensu naszego na teraźniejszy sejmik przynieśli chętnie pozwalamy i tą zgodą naszą uchwalamy. Do których wybierania mianujemy poborców: do Sandomierskiego, Wiślickiego, Pilznieńskiego urodzonego Pana Stanisława z Kupniewa Ujejskiego, a do Radomskiego, Opoczyńskiego, Chęcińskiego i Stężyckiego powiatów urodzonego Pana Macieja Pękosławskiego, którzy Panowie Poborcy mają sześć na sejmie uchwalonych poborów według czasu

w uniwersale sejmowym naznaczonego wybierać, teraz cztery w tydzień po sejmiku przeszłym Proszowskim, o który Panowie Bracia nasi obywatele Województwa Krakowskiego Jego Kr. M. Pana naszego prosili, zacząć się mają, a wybieranie ich trwać ma przez siedm niedziel continue. Tę zgodę naszą dla większej wagi i prędszej wiadomości każdego Pan Marszałek na ten czas koła naszego do akt grodzkich Sandomierskich z podpisem rąk naszych poda. Działo się w Opatowie d. 3. Januarii 1628 r. Hermolaus Ligęza Podskarbi Koronny. Paweł Prusiński Sędzia Ziemski Sandomierski Marszałek na ten czas koła Rycerskiego na sejmiku w Opatowie zgro-

fol. 544. madzonego.—

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wielmożnym, Urodzonym, szlachetnym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu Rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, urodzeni, szlachetni uprzejmie i wiernie nam mili. Iż na blizko przeszłym sejmie stany Koronne i W. Ks. Litewskiego złożenie sejmu trzyniedzielnego sine solennitatibus, tym które na Rzeczpospolitą następowały niebezpieczeństwom uchwaliły i nam w moc dały, przeto przychylając się w tej mierze do uchwały sejmowej i zdania PP. Rad przy boku naszym na teraz będących, a bacząc i uważając tak nagłe być Rzeczypospolitej potrzeby i niebezpieczeństwa, które Rzeczpospolitą z różnych stron zachodzą a gruntownego ratunku i wstrętu prędkiego potrzebują, składamy sejm walny trzyniedzielny w Warszawie na dzień

27 miesiąca czerwca, a sejmiki powiatowe, jako innym województwom i powiatom na zwyczajnych miejscach, tak i obywatelom województwa Sandomierskiego w Opatowie na dzień 5 miesiąca Czerwca, a główny zaś w Korczynie na dzień 19 miesiąca Czerwca naznaczamy. Żądamy tedy i napominamy Uprz. i Wier. W. abyście na sejmik powiatowy zjechali a instrukcyi od nas posłowi danej przesłuchawszy, te które Rzeczpospolita niebezpieczeństwa z różnych stron zachodzą uważywszy, posły na sejm ludzie mądre, w sprawach Rzeczypospolitej biegłe i te którzyby całość i dobro Rzeczypospolitej na pieczy mieli, obrali, dawszy im władzą, o tych niebezpieczeństwach z innemi Stanami Koronnemi radzić i onym gruntownie zabiegać. Na którym sejmie lubo extraordinarie złożony jest, deklarujemy że sądy fisci i o kwartę podług zwyczaju odprawowane będą; A żeby ten Uniwersał wszystkim wiadomości doszedł, rozkazujemy Urzędom Grodzkim aby to podług zwyczaju publikować i obwołać kazali, dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 20. miesiąca Marca Roku Pańskiego 1628, panowania naszego Polskiego 41, Szwedzkiego 35. Petrus Gembicki

fol. 625. Sigismundus Rex. –

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarom, Urzędnikom i inszym stanu szlacheckiego ludziom obywatelom Województwa Sandomierskiego uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Iż posłowie Uprz. i Wier. W. pozwolenie podatków którychby teraźniejszym potrzebom Rzeczypospolitej gruntownie wystarczyć

mogły, wzięli sobie na sejmik do Upz. i Wciś. W. przeto składamy Upz. i Wciś. W. sejmik na dzień 3. miesiąca Sierpnia w Opatowie i donosimy do wiadomości Upz. i Wciś. W. pokąd Konstytucye i Uniwersał sejmowy z druku wydany nie będzie, żądając i napominając Upz. i Wciś. W. abyście się na pomieniony sejmik stawili i do tego się skłonili co szczerze Upz. i Wciś. W. przełożonem będzie. Nie wątpiemy że Upz. i Wciś. W. jako potrzebie samej tak i żądaniu naszemu wygodzić nie zaniechacie. Który Uniwersał nasz aby wszech wiadomości doszedł, chcemy to mieć po Urzędach Grodzkich, aby wiadomieszkale był publikowany, dla łaski naszej i z powinności swej inaczej nie czyniąc. Dan w Warszawie dnia 19 miesiąca Lipca. Roku Pańskiego 1628, panowania naszego Polskiego 41, Szwedzkiego 35. Na własne Jego Kr. Mci rozfol. 669. - kazanie. Paulus Wołudzki.

Oblata laudi publici Opatovien.

My Urzędnicy i Rycerstwo Województwa Sandomirskiego (na sejmik po sejmie Warszawskim przeszłym pro tertia Augusti od P.P. Posłow naszych wzięty) zgromadzone, oznajmujemy tem pisaniem zgodę naszą, żeśmy patrząc na tak dowodną potrzebę Rzeczypospolitej, do skutecznej zapłaty wojsku Pruskiemu, którą nam P.P. Posłowie przełożyli, choć z ciężkością naszą przy takowem dotknieniu niebieskiem pozwolili i na te drugie szcze poborów, które Ich M. P.P. Posłowie wzięli byli na sejmik do nas. Już tedy wedle opisania nam statecznego w konstytucyach przeszłego sejmu około wybierania tych podatków, tak czterech, które in Augusto, jako i ośmiu które in Septembri mają być wybrane, będą P.P. Poborcy nasi bez omie-

szkania wybierać i tam kiedy sejm rozkazuje za-
wozić, mianując do powiatów trzech: Sandomierskie-
go, Wiślickiego, Pilzneńskiego J.M. Pana Stanisława
Ujejskiego, który iż demonstrative pokazał, że o tem
jednem salarium nie mógł ~~się~~ na się brać, gdyż
przeszłych podatków reszty wszystkie swym groszem
do skarbu koronnego oddał, przeto mu za zgodą
spólną sejmiku teraźniejszego z sejmu przeszłego wzię-
tego, dwoje salarium pozwalamy, tak od tych czte-
rech poborów pierwszych, jako też i od drugich ośmiu.
Drugie dwoje do powiatów zaś Radomskiego, Opo-
czyńskiego, Chęcińskiego i Stężyckiego mianujemy
J.M. Pana Mikołaja Pękosławskiego, któremu także
czworo salarium od tych dwunastu wszystkich
poborów, z słusznych przyczyn jako i J.M.P. Ujejskie-
mu postępujemy. Dokładamy przytem ten warun-
1) puste miejsce na jeden wyraz. nek sobie i (1) że nie postąpią-li tych dwunastu po-
borów insze województwa tak Małopolskie jako i
insze, tedy my w przyszłych napotem podatkach,
jeśliby kiedy zgoda powszechna na nie stanęła, przy-
kładem Województwo Ruskie, mniej damy, wytrąciw-
szy tyle poborów iżeby do naszych dwunastu teraz-
niejszych, insze województwa nie wydały. Działo
się w Opatowie na zjeździe naszym tertia Augusti
A.D. 1628. Jan Karol z Czemarzewic Sta. Zwoleński
fol. 686. Marszałek imieniem koła wszystkiego.-

Oblata litterarum S.R.M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć nale-
ży, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim
stanu rycerskiego województw koronnych obywatelom

uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską.
Za następowaniem z różnych stron na Państwa Koronne nam od Pana Boga powierzone niebezpieczeństw, aby in omnes casus Rzeczpospolita walną pospolitego ruszenia obronę, którą Stany Koronne w mocy naszej konstytucyą sejmu blizko przeszłego zostawiły pogotowiu miała i obywatele tej całej Korony wczas się do niej sposabiali, zdało się nam idąc za radą PP. Senatorów przy boku naszym będących, pierwsze wici za dwoje po województwach rozesłać, którymi wszystkich do pospolitego ruszenia należących obwieszczamy, napominając aby się do tej walnej obrony, której przodkowie nasi i my sami niedawno szczęśliwie zażywali, porządnie gotowali, aby za wysłaniem od nas trzecich wici i naznaczeniem miejsca na ściągnienie się województwo do osoby naszej, na konie wsiadali i przy nas wspólnej Ojczyźnie tam gdzie potrzeba ukaże, obronę nieśli, w takim porządku, jaki konstytucyą Roku 1621 na przeszłym sejmie reassumowano jest opisany. Urzędom także Miast i Miasteczek rozkazujemy, aby do odprawowania powinności i ciężarów z prawa na nich włożonych wczas się sposabiali i gotowali. Przeto aby wymówki nikt nie miał gdyby się za trzeciemi wiciami tam gdzie niemi naznaczemy przy województwie albo powiecie swym i przy starszych swych do nas nie stawił, ten Uniwersał nasz za pierwsze i wtóre wici rozesłany, który Urzędowi naszemu Grodzkiem publikować i do wiadomości obywatelów pod jurisdicyą ich będących jako najprędzej donosić rozkazujemy, dla łaski naszej i z powinności swej. Dan w Warszawie dnia 30 miesiąca Sierpnia R. P. 1628, panowania naszego Polskiego
pol. 718.- 41, Szwedzkiego 35r. Joannes Lipski. Sigismundus Rex. —

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec Stanu Rycerskiego Obywatelom Koronnym uprzejmie i wiernie nam miłym, Łaskę naszą Królewską. Takie progressy nieprzyjaciel w Prusiech czyni dla małości wojska naszego i Rzeczypospolitej, którym Wielmożny Wojewoda Sandomierski Hetman Polny Koronny potędze nieprzyjacielskiej wydołać nie może, ogłaszać tego nie trzeba, gdyż już nieprzyjaciel Prusami się nie kontentując, Dobrzyńskiej ziemie i Kujawskiej niemal sięga, i strzeż Boże na wojsko nasze jakiego szwanku, głębiej w Koronę postępować umyśla. Czemu ~~sposabiając~~ zabiegając sposabiamy się w jako największą gotowość, za którą by na wszystkie casus Rzeczpospolita zasłonę od nawałności nieprzyjacielskiej miała. Przeto zdało się nam przez ten Uniwersał nasz na ochotnika zawołać, żądając wszystkich którzy nad inne większą nie tylko ochotę ale i sposobność do ratunku w takim razie Ojczyzny mając, aby się do nas z ludźmi jako najspieszniej bez szkody i krzywd ludzkich w ciągnieniu garnęli i przy nas, którzy osobą naszą nie czekając pospolitego ruszenia, które czasu wiele wziąść musi ruszyć się tam gdzie gwałt ukaże chcemy, ratunek ojczyźnie nieśli. Dworzanom zaś i sługom naszym przypominamy, aby wedle listów naszych wcześniej do nich danych z pocztami nie mieszkając na Dwór nasz stawili się nie czekając jako i inni tak i oni trzecich wici, gdyż czas i niebezpieczeństwo samo zwłoki nie cierpi i jako na gwałt każdemu synowi koronnemu iść i ruszyć się potrzeba, a zwłaszcza że i my w tym wieku i zdrowiu naszem toż uczynić nie zaniechamy. Nie czekając tedy dalszego obwiesz-

czenia naszego, kto ochotny do nas z miłości swej ku Ojczyźnie pospieszy, a Dworzanie nasi w powinności służby swej toż uczynią dla Łaski naszej i uznania wdzięczności w podawających się okazyach. Który Uniwersał nasz aby tem prędzej wiadomości wszystkich doszedł, rozkazujemy Urzędom Grodzkim aby i do akt swych wpisali i publikować według zwyczaju kazali. Dan w Warszawie dnia 11. miesiąca Octobra Roku Pańskiego 1628, panowania naszego Polskiego 41, szwedzkiego 35 Roku. Joannes Lipski. Sigismundus Rex. –

fol. 751.

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Urodzony wiernie nam miły. Idąc za opisaniem prawa pospolitego i zdaniem P. P. Rad naszych, tudzież wyglądając potrzebom publicznym, złożony Sejm walny Koronny w Warszawie na dzień 9 miesiąca Stycznia, przed którym iż sejmiki powiatowe wedle prawa i zwyczaju uprzedzać mają, tedy sejmik powiatowy w Opatowie na dzień 12 miesiąca Grudnia, a główny zaś Kameczyńskim powiatom w Korczynie na dzień 20 miesiąca Grudnia blizko przyszłych naznaczamy. Chcemy tedy mieć po Wier. T. abyś tak sejm walny koronny jako i sejmiki w miastach i miasteczkach juryzdikcyi swej Starościej wedle zwyczaju przez Woźnego we dni targowe publikować i obwołać kazał. Posyłamy też Wier. T. listy częścią intytułowane w Kancellaryi naszej, częścią bez tytułów, chcąc mieć abyś te tytuły na nich które ich nie mają, popisawszy do Urzędników ziemskich i ludzi szlacheckich przedniejszych powiatu Kamecznego bez omieszkania rozesłał. A sam też Wier. T. żebyś tak na sejmik

powiatowy, jako i główny stawił się, i tam społnie
z innemi starał się z pilnością, jakoby posłowie
na sejm walny Koronny ludzie spokojni, stateczni,
roztropni, w sprawach Rzeczypospolitej biegli, po-
trzeb i niebezpieczeństwa wiadomi i tacy, którzyby do-
bra pospolitego a nie prywat swoich patrzyli, obra-
ni byli, tak żeby o sprawach i potrzebach Rzeczy-
pospolitej z nami i P. P. Radami naszemi radzić
i znosić się dostatecznie mogli. Co uczynisz Wier.
T. z powinności urzędu swego i dla łaski naszej,
któremu zatem życzemy dobrego od Pana Boga
zdrowia. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca
Octobra Roku Pańskiego 1628, panowania Królestw
naszych polskiego 41, Szwedzkiego 35. Na własne
fol. 776. Króla J. M. rozkazanie. –

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna Dygnitarzom, Urzędnikom
i innym stanu szlacheckiego ludziom Województwa San-
domierskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą
Królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Acz postowie
Upr. i Wier. W. na świeżo przeszłym sejmie naznaczyli w Uni-
wersale czas na obranie Poborców, jednak żeby się w tem dla
późniejszego nieco wydrukowania Uniwersału nic nie
omieszkało, donosimy to do wiadomości Upr. i Wier. W.
i czas Upr. i Wier. W. do elekcyi samej Poborców na dzień 20
miesiąca Marca w Opatowie naznaczamy, żądając Upr.
i Wier. W. abyście się na czas pomieniony zjechali i poborc-
ę swego obrali, żeby tem prędzej podatki pozwolone wybrane
i do skarbu wydane być mogły. O czem szerzej z Uniwersa-
łu sejmowego wyrozumieją Upr. i Wier. Wasze. Który Uniwersał

żeby wszytkiej wiadomości doszedł, chcemy mieć po Urzędach Grodzkich aby był publikowany, dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 3 miesiąca Marca Roku Pańskiego 1629, panowania naszego Polskiego 42, szwedzkiego 36. Joannes Lipski
fol. 816. Sigismundus Rex.-

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie ludziom swawolnym w Starostwie Stężyckiem i wsiach do niego należących na ten czas będącym oznajmujemy: Doszło to do wiadomości naszej iż Wasz. W. swawolnie skupiwszy się dobra nasze Królewskie, a mianowicie pomienione Starostwo Stężyckie i wsi tegoż Starostwa najeżdżacie, krzywdy wielkie i uciążenia ubogim ludziom czynicie, stacye ciężkie wyciągacie i insze wiolencye wyrządzacie. Co iż się dzieje przeciwko prawu pospolitemu i Konstytucyom na świeżo przeszłym sejmie uchwalonym, a także takowych ludzi, ktoryby się po Koronie włóczyli i złości ludziom wyrządzali, pro infamibus deklarowano, aby ich wszędzie wolno imano Urzędom wszelakim Grodzkim nakazano, przeto rozkazujemy Wasz. W. koniecznie to mieć chcąc abyście się zaraz z pomienionej kupy swawolnej rozjeżdżali, rzeczy ludziom ubogim gwałtem zabrane powracali i żadnych napotem krzywdy nigdzie czynić nie ważyli się. Co jeśli nie uczynicie każemy zaraz Starostom naszym przeciwko Wasz. W. ruszyć się, onych imać i exekucyą niezawodną podług prawa na teraźniejszym sejmie postanowionego z Wasz. W. czynić. Inaczej tedy nie czynicie W. W. dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 15 miesiąca Marca Roku

Pańskiego 1629, panowania naszego Polskiego 42, szwedz-
fol. 851.- kiego 36. Sigismundus Rex. Paulus Kołudzki.

Oblata litterarum universalium J. K. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszytkim Stanu Szlacheckiego obywatelom Województwa Sandomierskiego, upnojmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Za wzięciem wiadomości że sejmik według podania posłów Wprz. i Wiel. Wo. w uniwersale sejmowym naznaczony, dla pewnych przyczyn nie doszedł, przychodzi nam drugi Wpa. i Wiel. Wo. składać, aby w wybieraniu podatków uchwalonych omieszkania dalszego nie było. Tenoż składamy go Wprz. i Wiel. Wo. w Opatowie na dzień 9 miesiąca Kwietnia blizko przyszłego, żądając i napominając, żebyście się nań zjawiwszy, Poborcę człowieka dobrego, pilnego i osiadłego i którego wiara i czułość doświadczona jest, obrali i do niego nieomieszkanie podatki na sejmie uchwalane znosili, tak żeby Rzeczpospolita w tem zawiedzenia jakiego, albo omieszkania nie poniosła. Który uniwersał nasz aby do wiadomości wszystkich mógł przyjść, chcemy mieć po Urzędach naszych Grodzkich, aby go w akta swe wpisawszy, obwołać i według zwyczaju publikować kazali. Dan w Warszawie dnia 23. miesiąca Marca R. P. 1629, panowania naszego Polskiego 42,
fol. 852. szwedzkiego 36. Sigismundus Rex. Joannes Lipski.

Oblata litterarum J. K. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna a mianowicie Rotmistrzom i Porucznikom, także wszytkiemu Towarzystwu

tak konnym jako i pieszym oznajmujemy: Dochadzą nas skargi z miasteczka naszego Stężycy i wsi do niego należących, iż Wier. W. nie mając żadnego baczenia na lud ubogi, przez różne przypadki a mianowicie przez Koły często lamtędy przechodzące zniędzniony, wielkie sobie stacye składać i one wydawać koniecznie rozkazujecie; którzy poddani iż na ten czas mają swoje insze wielkie podatki na sejmie uchwalone, które wydawać muszą, przeto rozkazujemy Wier. W. koniecznie to chcąc mieć, abyście ich do składania sobie stacyi nie pociągali, ciężkości im żadnej nie czynili i wedlug powinności swojej żołnierskiej przystojnie ich ochronili, bo jeśli ich dalsze skargi nas dochodzić będą, podług artykułów wojennych wielmożnemu Hetmanowi naszemu przeciwko Wier. W. każemy postąpić. Inaczej tedy nie czyniecie dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 22 miesiąca Marca R. P. 1629, panowania królestw naszych Polskiego 42, Szwedzkiego 36 roku. Paulus Kobudzki.

fol. 858.- Sigismundus Rex.-

Oblata litterarum laudi publici Conventus Opatovien.

My Urzędnicy i Rycerstwo Województwa Sandomirskiego na dzień 9 Aprilis za Uniwersałem Jego Kr. Mci na elekcyę Panów Poborców zjechawszy się, ponieważ elekcya od P. P. Postów pro 9 Martii na sejmie wzięta, ino mentem onych że i zgody errore typographi w uniwersale vigesima ejusque naznaczona była, która potem przez nieprzybycie Braci z Radomskiego i inszych powiatów nie doszła, tedy my na tym pomienionym zjeździe do wybierania wszytkich podatków na przeszłym sejmie pozwolonych, Pany Poborcy zgodnie obrawszy, Województwu naszemu tym Uniwersałem podajemy. Do Sandomirskiego, Wiślickiego, Pilznieńskiego powiatów, ponieważ J. M. Pan Piotr Żórawski

pro 9 Martii obrany certis negotiis suis wymówił się, J. M. Pana Stanisława Ujejskiego uprosiliśmy. Do Radomskiego, także Opoczyńskiego, Chęcińskiego, Stężyckiego, jako i pierwej obranego J. M. Pana Mikołaja Pękosławskiego potwierdzając. Respektując na koszty i drogi częste do zawożenia pieniędzy, wedle sejmu przeszłego letniego zgodnie także pozwalamy na salarium od wszystkich czterech poborców tamowych, od złotego po groszu. Czas wybierania podatków uchwalonych ma się począć za dwie niedzieli od daty sejmiku niniejszego i skończyć też wybieranie we wszystkich powiatach przez cztery niedziele. Accomodując się też prawa pospolitemu powinni będą przysięgę uczynić w grodzie którymkolwiek województwa naszego, wedle roty w Konstytucyach opisanej. Dokładamy i tego, ponieważ w tak ścisłym czasie i nawałności konstytucyi niedołożone są miejsca do zjeżdżania się po poborcach na okazowanie, tedy wedle podania tychże P. P. Posłów naszych Panu Marszałkowi przesłanemu poselskiemu, te miejsca, przychylając się do prawa w tej mierze, danego mianujemy, tojest Sandomierskiemu pod Pokrzywnicę, Radomskiemu pod Radomiem, Opoczyńskiemu pod Opocznem, Chęcińskiemu pod Chęcinami, Wiślickiemu pod Nowem Miastem, Pilznieńskiemu pod Pilznem, Stężyckiemu pod Stężycą. A czas okazowania wedle konstytucyi w poniedziałek przewodni przypominając. Co wszystko po grodzieech braci obwieścić P. P. Poborcom rozesłać zleciliśmy. Na co imieniem naszem podpisuję ręką własną, Pan Marszałek nasz z Urzędnikami naszemi, pieczęć przyłożywszy. Działo się w Opatowie na elekcyi P. P. Poborców Dnia 9 Kwietnia Anno

Domini 1629. Krzysztof z Tęczyna Ossolinski Pod. Sand. Paweł Pruszyński Sędzia Ziemski Sandom. Stanisław Gorzechowski Pisarz Grodzki Sandomierski Marszałek sejmiku Opatowskiego. —

fol. 860.—

Oblata litterarum universalium S.R.M.

Zygmunt III z Bożej Łaski król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu szlacheckiego obywatelom województwa Sandomierskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Acz nic nie wątpiemy że Upr. i Wier. W. tak według dawniejszego o okazowaniu prawa, jako i świeżej sejmikowej uchwały swej na teraźniejsze okazowanie porządnie się zjachali i stawili, wiedząc zwłaszcza jakiemu województwo Upr. i Wier. W. od Węgier podlega niebezpieczeństwu, jednak iż świeżą mamy o tem niebezpieczeństwie ponowę i z pewnych miejsc częste o niem wiadomości i przestrogę, przychodzi nam Upr. i Wier. W. na to okazowanie zgromadzonych o temże niebezpieczeństwie obwieścić i przestrzegać, żądając i napominając, abyście się zkąmkolwiek z taką gotowością i taką koło porządnej in omnes casus wyprawy namowa rozjachali, jakobyście za obwieszczeniem albo naszem, albo Wielmożnego Wojewody Ruskiego, (któremuśmy zawiadowanie bezpieczeństwa pogranicza tamtego od Węgier poruczyli i listy przypowiedne na pewną liczbę ludzi służałych posłali), zarazem się porządnie ruszyli i do pomienionego Wielmożnego Wojewody Ruskiego kupili, społu obronę tam gdzie potrzeba ukaże spólnej ojczyźnie

i zarazem sobie mogę. Co że dla chwały Bożej, sławy Narodu swego, dostojeństwa naszego, całości Rzeczypospolitej, ojczyzny swej i wszystkich pignora swoich ostatniej, strzeż Boże wszystkiego zguby w domach nie czekając Uprz. i Wier. W. uczynią nie wątpiemy, gotowi będąc i z naszej strony nie tylko sposobami wszystkiemi, które się podają i podawać będą, ale też zdrowiem samem zdrowie Państwo nam od Pana Boga powierzonych i miłych poddanych naszych zasłaniać i zastrzegać. A ten Uniwersał nasz rozkazujemy Grodom na czas i miejsce okazowania odesłać i starszemu Senatorowi oddać. Dan w Warszawie dnia 12 miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1629, panowania naszego Polskiego 42, Szwedzkiego
fol. 863. 36, Joannes Lipski. Sigismundus Rex.—

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszystkim wobec obywatelom Województwa Sandomierskiego, jako Dzierżawcom dóbr Rzeczypospolitej tak Duchownym i stanu szlacheckiego osobom, oznajmujemy: Dochodzą nas wiadomości że Rotmistrze i Porucznicy, którzy za listami przypowiednimi zbierają jezdę i piechotę, wielkie a nieznośne krzywdy, zdzierstwa i łupiestwa w dobrach Duchownych i naszych czynią, do ostatniej zguby i zniszczenia ubogich przywodząc poddanych. Która swawola i śmiałość jako prawom przeciwna, aby pokarana i pokarana i pohamowana była, naznaczamy Komisarzów naszych, którzy zjadą do Sandomierza na początku miesiąca Maja. Przeto wszystkich wobec napominamy, aby do nich wszystkie krzywdy i szkody przez jakieśkolwiek Rotmistrze, Poruczniki i Żołnierzów i innych gdziekolwiek poczynione, były donoszone, o których

Kommisarze nasi wezwawszy do siebie authores damnorum et injuriarum, mają cognitią uczynić, szkody wynagrodzić karać, a nieposłusznych i upornych opisawszy, enormos i insze excessus jeżeliby jakie były popełnione in casu non satisfactionis mają pro executione do prawa wojskowego krzywdy spisane i przez ukrzywdzonych popodpisowane authentice przy dekretach swych odesłać. Który Uniwersał aby wszystkich do szedł wiadomości, rozkazujemy Urzędom Grodzkim i Miejskim aby on według zwyczaju po wszystkiej miasteczkach okolicznych publikować rozkazali. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1629, panowania Królestwa naszych Polskiego 42, Szwedzkiego

pob. 867.- 37. Jacobus Kobudzki. Sigismundus Rex.-

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarom, Urzędnikom i wszystkim stanu Szlacheckiego i Miejskiego obywatelom i ich poborcom et Succollectorom Województwa Sandomierskiego uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Iż na prędkiej, skutecznej i zupełnej Wojsku Pruskiemu zapłacie wszystko należy, która według postanowienia sejmowego i assekuracyi wojsku danej na dzień pierwszy miesiąca czerwca blizko przyszłego przypada, na który Kommisarze od Rzeczypospolitej konstytucyą sejmu blizno przeszłego naznaczeni stawić się do Torunia dla odbierania pieniędzy podatkowych od Poborców i Miast i płacenia niemi wojsko mają, tedy napominamy Upr. i Wier. W. abyście podatki na sejmie uchwalone do Poborców i tych którym

ich wybieranie należy znosili, a Poborcy do Kommisarzów naszych na czas i miejsce pomienione znosili, tudzież i miasta podatki do składania i wybierania im według opisania konstytucyi sejmu przeszłego należące, w czem aby się przez nich omieszkanie żadne nie działo, które nie mogłoby być jedno ze szkodą wielką i zawiedzeniem Rzeczypospolitej, napominamy i rozkazujemy. Inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i z powinności swej i pod winami w prawie pospolitem opisanemi. Który uniwersał aby wiadomości wszystkich doszedł, rozkazujemy urzędom naszym grodzkim, aby go w akta swe wpisawszy, według zwyczaju publikowali. Dan w Warszawie dnia 12 miesiąca Maja Roku Pańskiego 1629, panowania naszego Polskiego 42, Szwedzkiego 36. Joan-
fol. 383.– nes Lipski. Sigismundus Rex. –

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Pułkownikom, Kapitanom, Rotmistrzom, Porucznikom i wszystkiemu Towarzystwu Kot tak jezdnych jako i pieszych, w zaciągu naszym i Rzeczypospolitej będącym, łaskę naszą Królewską. Uczyniona jest do nas skarga od obywatelów Małopolskich i Podlaskich na Wiel. W., że mimo wszelaką słuszność, prawo, karanie, srogie exakcye i szkody po tamtych krajach, w dobrach naszych duchownych i szlacheckich czynicie, stacye nieznośne pieniężne z wlók wyciągając i różnemi depactatiami, ciężkiemi łupiestwy, łotrostwami, gospodami ubogie ludzie aggrawując i do ostatniego zniszczenia przywodząc. Przeto zabiegając temu aby na Wiel. W. gniewu Bożego na się i społu Ojczyznę przez te łzy krwawe ubogich ludzi nie zaciągali i na

surową animadwersyą takiem swawoleństwem tem bardziej nie zarabiały, posyłamy do Was z tym uniwersałem naszym urodzonego i szlachetnego Jana Baile Komornika naszego, napominając i surowo Wiersz. W. rozkazując, abyście tych zdzierstw i exakcyi poprzestali i na stanowiska się swe od Wielmożnego Hetmana, który się też już do Prus powraca, naznaczone, bez dalszych szkód i krzywd ludzkich wrócili, gdyż temu Komornikowi naszemu zlecilismy szkody i krzywdy te wszystkie przez Wier. W. poczynione spisać, aby pieniądze przez Wier. W. wybrane, pokazone, Wam w zasłużone były i o krzywdy ludzkie przystąpiła się czasu swego sprawiedliwość skała. Czego uchodząc, zachowajcie się Wier. W. w powinności swej rycerskiej i według tego rozkazania naszego. Dan w Warszawie dnia 16 miesiąca Maja Roku Pańskiego 1629, panowania naszego Polskiego 42, Szwedzkiego 36. Joannes Lipski

fol. 884. – Sigismundus Rex. –

Oblata litterarum universalium S. R. M. pro parte civium Kozienicen.

Zygmunt III z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Pułkownikom, Rotmistrzom, Kapitanom, Porucznikom i wszystkiemu Towarzystwu Rot tak jezdnych jako i pieszych w zaciągu naszym i Rzeczypospolitej będącym, Łaskę naszą królewską. Jak są dobra stołu naszego prawem pospolitem, statutami dawnemi i konstytucyami za szczęśliwego panowania naszego uchwalonemi obwarowane, że gdzieby jakiejkolwiek kondycyi człek śmiał i ważył się w nie wjeżdżać, leże i stanowiska mieć, stacye i podatki jakie wyciskać, albo w jakimkolwiek obyczajem wciągać, tedy każdy taki ma być na gardle,

poczciwości i wszystkich dobrach swych karany et pro hoste patriae et perpetuo infami rozumiany i poczytany. A która ostrość prawa cz. Wiern. W. nie dbają, srogie exactie i szkody w dobrach naszych ekonomii Kozienickiej czynicie, stacye pieniężne i do żywności należące wyciągacie, umyślnie gwoli temu posyłamy urodzonego Jana Baila komornika naszego, napominając i surowie rozkazując, aby żaden z Wiern. W. nie ważył się pod jakimkolwiek pretextem stacyi tak do żywności należących, jako i pieniężnych wybierać i żadnych krzywd poddanym czynić i owego to mieć koniecznie, abyście pod temi winami w prawie pospolitem opisanemi, na dobra nasze żadnym sposobem nie następowali pogotowiu, lecz i stanowisk jakich nie mieli, ale co prędzej do Prus do wojska naszego pospieszali. A jeśliby się, który taki znalazł, któryby prawo pospolite w tej mierze zniewarzył i teraźniejszemu Uniwersałowi naszemu dosyć nie uczynił, tedy my za wzięciem o tem wiadomości od tegoż Komornika naszego, tak jako prawo pokazuje z takim każdym postąpiemy i aby się żadna w executiej zwłoka nie stała, Wielmożnemu Hetmanowi naszemu karać takowych bez wszelakiej folgi rozkażemy. Inaczej tedy nie uczynią Wiern. W. dla łaski naszej i z powinności swych. Dan w Warszawie dnia VI miesiąca Czerwca Roku Pańskiego 1629, panowania naszego Polskiego 42, Szwedzkiego 36. Andrzej Kowaliński. Sigismundus Rex.

fol 891. Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim Stanu Rycerskiego województw Koronnych obywatelom wynijące i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską

Acz z powinności naszej królewskiej ile zwyczajnych sposobów stawa nie zaniechiwamy ich do obwarowania bezpieczeństwa Rzeczypospolitej zażywać nie życząc aby obywatele koronni w tak trudne czasy mieli ciężar pospolitego ruszenia ponosić, upatrując zwłaszcza prócz tego i inne koło tego trudności, jednak za następowaniem z różnych stron niebezpieczeństwa, którym by trudno ordinaria praesidia wydołać mogły, aby Rzeczpospolita in omnes casus walną pospolitego ruszenia obronę, którą Stany Koronne w mocy naszej Konstytucyą sejmu blizko przeszłego zostawiły pogotowiu miała, i obywatele tej cnej Korony wczas się do niej sposabiali, zdało się nam idąc za radą P. P. Senatorów tak przy boku naszym będących, jako i tych którycheśmy zdania zasięgali, pierwsze wici za swoje rozesłać, któremi wszystkich do pospolitego ruszenia należących obwieszczamy, napominając abyście do tej walnej obrony, której przodkowie wasi i my sami niedawno szczęśliwie zażywali, porządnie gotowali, aby za rozesłaniem od nas trzecich wici (do których jednak oprócz gwałtownej potrzeby nie przystąpiemy) i naznaczeniem miejsca na ściąganie się województwom do osoby naszej, na konie wsiadali i przy nas spokojnej ojczyźnie tam gdzie potrzeba ukaże obronę nieśli w takim porządku, jaki Konstytucyą roku 1621 na przeszłym sejmie reassumowana, jest opisany. Urzędom także miast i miasteczek naszych rozkazujemy, aby do odprawowania powinności i ciężarów z prawa na nich włożonych, wczas się sposobiali i gotowali. Przeto aby wymówki nikt nie miał gdyby się za trzeciemi wiciami tam gdzie niemi naznaczemy, przy Województwie albo powiecie swym i przy starszych swych do nas, nie stanął, ten Uniwersał nasz za pierwsze i wtóre wici rozsyłamy, który Urzędom naszym Grodzkim publikować rozkazujemy.

Dan w Warszawie dnia 30 miesiąca Maja Roku Pańskiego 1629. panowania naszego polskiego 42, Szwedzkiego 36 roku.

fol. 908. Petrus Gembicki. Sigismundus Rex.—

Oblata litterarum S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna Dygnitarzom, Starostom, Urzędnikom, a mianowicie Rycerskiego powołania Województwa Sandomierskiego powiatu Szczyżeckiego obywatelom, wiadomo czynimy, żeśmy za uchwałą i zgodą wszech stanów na sejmie przeszłym warszawskim Sejm dwuniedzielny sine solennitatibus stanom obojga narodu na dzień 13 miesiąca Listopada w Warszawie złożyli; który według prawa poprzedzić mają sejmiki partykularne, każdy na swem miejscu naznaczonem, na które naznaczamy w Województwie Sandomierskiem powiatowi Szczyżeckiemu w Opatowie dzień 23. miesiąca Octobra, a sejmik generalny Województwom Sandomierskim dnia 6 miesiąca Listopada w Korczynie. Żądamy tedy, napominamy i rozkazujemy wszem wobec abyście do Opatowa na dzień wyżej sejmikowi naznaczony zjachali i tam to co będzie imieniem naszem przez Posła naszego przełożono przesłuchali i do ratunku Ojczyzny i potrzeb gwałtownych zdania i zezwolenia swoje skłonowali i Posły ludzie baczne, spokojne, dobro pospolite miłujące obrali, żeby o wszech potrzebach Rzeczypospolitej z nami i P.P. Radami dostatecznie radzić mogli. Co do wiadomości wszech wobec przywodząc, rozkazujemy Starostom naszym aby ten Uniwersał, dla pewności ręką naszą podpisany i pieczęcią Koronną zapieczętowany, w miastach i miasteczkach Starostwa swego, wedle zwyczaju przez woźnego we dni targowe obwołać i publikować rozkazali, dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 24 miesiąca Września

Roku Pańskiego 1629, panowania naszego Polskiego 42, Szwedz-
fol. 956. – kiego 33 roku. Petrus Zerowski. Sigismundus Rex. –

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Vol XIII
1630 – 1634.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim innym Stanu szlacheckiego obywatelom Koronnym, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Aczkolwiek tego potrzebowały różne Rzeczypospolitej necessitates, żeśmy jakośmy byli sejm walny koronny w Warszawie na dzień 16 miesiąca Października blizko przyszłego, po przedniejszy nieco czas prawem opisany, złożyli, tak żeby się był naznaczonego czasu odprawować, jednak iż plaga powietrza morowego im dalej tem bardziej się w Warszawie szerzy, dla której i nam samym z Domem i Dworem naszym królewskim przychodzi się na bezpieczniejsze miejsce umykać, więc że mimo tutejsze niebezpieczeństwo niektóre w Koronie województwa zapowietrzyły się, zkąd snadnieby za zgromadzeniem z różnych miejsc ludzi tem bardziej powietrze z niebezpieczeństwem wszystkiej Korony zarazić się mogło, – tedy zabiegając temu niebezpieczeństwu, zdało się nam idąc za radą P. P. senatorów przy boku naszym będących, i innych poradniejszych, sejm na inny czas, którego ta plaga musiała ustawać, odłożyć, jakoż tym listem naszym odkładamy i na dzień 8 miesiąca Stycznia blizko przyszłego w Warszawie składamy, obwieszczając o tem wszystkie Stany Koronne i rozkazując Grodom naszym, aby według tego listu naszego sejm walny Koronny w Warszawie na dzień pomieniony

według zwyczaju publikowali. Przecież jednak sejmi-
ki i posłowie na nich obrani zostawać według zwy-
czaju dawnego mają, gdyż nawyższe składać nie-
bezpieczeństwo od powietrza nie dopuszcza i nieży-
czymy tak częstych podróżek i niewczasów obywatelom
koronnym. Dan w Warszawie dnia 15 miesiąca Grze-
śnia Roku Pańskiego 1630, panowania naszego polskiego
fol. 199. 43, Szwedzkiego 37. Sigismundus Rex. Joannes Lipski.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Zygmunt III z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy,
a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim innym
stanu szlacheckiego obywatelom Koronnym i W. X. Lit. Uprz. i
wiern. nam miłym, łaskę naszą królewską. Jako stany wszyst-
kie Rpltej na blizko przeszłym sejmie dla potrzeb i niebezpie-
czeństw publicznych Sejm trzyniedzielny w mocy naszej zo-
stawili, tak upatrując różne niebezpieczeństwa i potrzeby Rpltej,
wygadzając tak powinności naszej królewskiej w obmyśla-
waniu o całości i bezpieczeństwie Państw nam od Pana Boga
powierzonych, jako i intencyi sejmowej Stanów Koronnych,
zdało się nam za zdaniem P. P. Senatorów Sejm trzyniedziel-
ny koronny złożyć dla opatrzenia potrzeb Rpltej i zabieżenia
niebezpieczeństwom jej, które w instrukcyach sejmikowych
i propozycyi sejmowej od nas wyrażone będą. Jakoż skła-
damy go tym listem naszym w Warszawie na dzień XI miesią-
ca Marca, a sejmiki przed nim partykularne na dzień XIX miesią-
ca Lutego na miejscach zwyczajnych, a generalne na dzień 1.
miesiąca Marca blizko przyszłych. O czém tym listem naszym
Upr. i Wier. W. oznajmujemy żądając i napominając abyście o
czasie i miejscu tak sejmików jako i sejmu wiedząc na nie się
radzić o potrzebach Rzeczypospolitej podług powinności swojej

stawili, na którym sejmie żadne inne sprawy oprócz skarbowych, a któreby z przeszłych sejmiów o mężobójstwa zostawały, sądzone nie będą. Rozkazujemy przytem Starostom i Grodom naszym, aby ten uniwersał nasz sejmowy według zwyczaju publikowali tak, żeby do wiadomości wszytkich doszedł. Dan w Warszawie dnia VI miesiąca Styczna 1632, panowania naszego Polskiego 45, Szwedzkiego 38. Joan-
fol. 397 nes Lipski. Sigismundus Rex. –

Oblata pro parte Venatoris Cernen.

Jan Mikołaj Daniłowicz z Żurawa Podskarbi koronny Przemyślski, Samborski, Drohobycki, Kolski, Czerwonogrodzki etc. Starosta.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Urzędom miejskim w miastach J. Kr. M. jako i stanu szlacheckiego Ich M. P. Duchownych i Świeckich będącym, którym ten Uniwersał mój pokazany będzie, wiadomo czynię, iż gdy na blizko przeszłym sejmie, między inszemi podatkami na obronę Rzeczypospolitej uchwalonemi, czopowe jest postanowione i dla prędszego nabycia pieniędzy do arendowania plus offerentibus pozwolone, tedy stosując się do tej sejmowej uchwały, puściłem pomienione czopowe J. M. Panu Jerzemu Łężeńskiemu Łowczemu ziemi Czerskiej, jako plus offerenti w administrowanie i dyspozycyą po wszystkich miastach i miasteczkach powiatów Radomskiego, Opoczyńskiego, Chęcińskiego i Stężyckiego w województwie Sandomierskiem będących, także karczmach miejskich z których przedtem zwykłe czopowe do skarbu przynależało. Przeto napominam wszystkie Urzędy miejskie przerzeczonych powiatów i insze do tego jakimkolwiek sposobem należące osoby, żeby ten poda-

tek czopowego, którego się wybieranie od Świąt Wielkanocnych blizko przeszłych poczęło a kończyć się na takowyż czas będzie w roku 1633 porządkiem w prawie pospolitém opisanym, po dwa pieniądza od grosza wybrawszy, do rąk J. M. Pana Leszczyńskiego, albo też których on do tego użyje ~~[illegible]~~ na każdy kwartał, albo kiedy i gdzie czas naznaczony z regestrami przysięgą uczyniwszy, jako o tém szerzej konstytucye 1629 u 1628 mają w sobie, oddawali, żadnej jennu trudności i zwłoki w odbieraniu tego podatku nie czyniąc, ani libertacyami jakiemi się zastawiając, okrom pogorzeli. Co uczynicie uchodząc surowości przeciwko sprzeciwiającym się i zatrzymującym podatki Rzeczypospolitej w prawie opisanych, owszem każdy J. M. P. Administratorowi albo jego substytutom przy tej exakcyi omnimodam ~~securi~~tatem jako publica munia Reipublicae odprawującemu zachowywać się będzie wszelaki w której by in contravenientes potrzebowali dodawając pomocy. Co dla większej wagi i pewności ręką swą podpisuję i pieczęć moją skarbową przycisnąć rozkazałem. Datum w Warszawie dnia 28 miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1632.

fol. 455. Jan Mikołaj Daniłowicz Podskarbi Koronny manu propria.

Vol. leg. III fol 343

~~Oblata litterarum universalium mortem S. R. M. denuncian.~~

~~Ad officium et acta praesentia castrensia capitanealia Stzyc. personaliter veniens nobilis Stanislaus Zdarski obtulit eidem officio praesenti et ad acticandum porrexit litteras universales mortem Sacrae Regiae Majestatis denuncian. et Comnitia particularia et generalia tum conventionem designan. manu Illustrissimi et Reverendissimi Joannis Węzyk Dei gratia Archiepiscopi Gnesnen. Legatinati Regni etc.~~

480

vol. leg. III. fol. 343.

Joannes Wężyk Dei Gratia Archiepiscopus Gnesnensis Legatus Natus Regni Poloniae, Primas et primus Princeps.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, osobliwie Ich M.M. P.P. Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu Rycerskiego obywatelom Koronnym i W. X. Litewskiego, moim Miłościwym Panom Collegom, Przyjaciołom i Braciej, przy zaleceniu służb i chęci moich, do wiadomości przywodzę. Że się tak Panu Bogu podobało, którego woli świętej przejrzeć niepodobna, wziąść nam z tego świata do chwały swej Króla J. M. Zygmunta III Pana naszego, a nas i Ojczyznę naszą, za śmiercią jego w teraźnim (?) cierpieniu bez Pana i głowy zostawić. Niebża jedno wszystko z rąk Jego wdzięcznie przyjąwszy i teraźniejsze nasze i Rzeczypospolitej osierocenie opiece i Opatrzności swiętej oddawszy nam Senatorom Koronnym i W. X. Litewskiego, którym według prawa pospolitego i zwyczaju tej Ojczyzny staradawnego po śmierci Królów Panów naszych obmyślawanie rządu i składanie czasu i miejsca elekcyi przyszłej przynależy w powinności naszej poczuwać się potrzeba.

Oblata litterarum Pallatinatus Sandom.

My Rady, Urzędnicy i Rycerstwo Województwa Sandomierskiego zjechawszy się tu na dzień trzeci czerwca w roku niniejszym za obwieszczeniem Jaśnie Wielebnego Xiędza Arcybiskupa Gnieźnieńskiego i złożeniem przez uniwersał sejmiku Województwa naszego w tem osieroceniu Rzeczpospolitej naszej przez śmierć Króla Pana naszego

fol. 472. etc.

fol. 480. Laudum Województwa Sandomierskiego na Konwokacyi Warszawskiej uchwalone 8 Lipca 1632 r.

fol. 495 Laudum Województwa Sandomierskiego uchwalone w Opatowie na sejmiku 27 Lipca 1632 r.

Oblata pro parte Collegii Cracovien. Societatis Jesu.

Stanisław na Koniecpolu Koniecpolski Wojewoda Sandomierski, Hetman Wielki koronny, Buski, Barski, Kowelski etc. Starosta.

Ich M. z Wojska Jego Kr. M. Rycerstwa Polskiego i Cudzoziemskiego narodu, jezne i piesze napominam i władzą urzędu mego Hetmańskiego rozkazuję, żeby się żaden nie ważył w majętnościach Ojców Jezuitów Collegium Krakowskiego, tak tych w powiecie Lubelskim jako i w Stężyckim leżących, stanowić, stacyi wybierać, ani żadnej najmniejszej krzywdy poddanym tamecznym czynić, ponieważ te są dobra duchowne na chwałę Bożą obrócone, do tego ci Ojcowie nie tylko w Kościele Bożym, ale i w Rzeczypospolitej, w cnotach, obyczajach i dobrych postępkach młódź ćwiczące, wielki pożytek czynią. Upewniając każdego nieposłusznego i temu Uniwersałowi sprzeciwiającego się, iż za najmniejszą skargą surowo według artykułów wojskowych odniesie karanie. W Koniecpolu d. 22 Julii 1632.

fol. 499. Stanisław Koniecpolski m. p.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Władysław Czwarty z Bożej łaski Król Polski, Wielkie książę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflanckie i Szwedzki, Gotski, Wandalski Dziedziczny Król,

T. 7182

obrany wielki Car Moskiewski.
Wszem wobec i każdemu z osobna któregokolwiek stanu i kondycyi ludziom poddanym naszym, a mianowicie Urzędom tak Grodzkim jako i Miejskim którychkolwiek województw i ziem, oznajmujemy, żeśmy dali list nasz przypowiedny na tysiąc piechoty polskiej urodzonemu Eljaszowi Arciszewskiemu Oberszterowi naszemu, którą osobliwie z ludzi szlacheckich za żołdem cudzoziemskiej piechoty zbierać i trybem cudzoziemskim w postępkach wojennych ćwiczyć i tak ćwiczoną i wyprawną onę do Moskwy albo tam gdzie potrzeba ukaże prowadzić będzie powinien. Na której zebranie posyła Szlachetnego Krzysztofa Przyjemskiego Kapitana swego. Przeto rozkazujemy wiernościom Waszym, abyście pomienionemu Kapitanowi, na którémby się kolwiek miejscu zabawić i ludzie zaciągać, nie przeszkadzali, ale wszędy go wolno którędykolwiek przyjechać i ludzie w zaciąg będące poprowadzić, nie broniąc mu zwyczajnych stanowisk, tak jednak aby się oni przystojnie zachowali i ludziom ubogim w dobrach naszych, duchownych i szlacheckich żadnych krzywd i przykrości nie czynili. Inaczej tedy nie uczynicie wierności Wasze dla łaski naszej. Dan w Krakowie dnia 21 miesiąca lutego Roku Pańskiego 1633, panowania Królestw naszych Polskiego i Szwedzkiego pierwszego roku. – Uniwersał na zbieranie piechoty Arciszewskiemu. Vladislaus Rex. Paulus Kotucki.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu kolwiek wiedzieć należy, Oznajmujemy, że mając list przypowiedny od Jego Kr. M. na zbieranie piechoty polskiej, która osobliwie z ludzi szlacheckich za żołdem piechoty cudzoziemskiej zbierana i trybem cudzoziemskim ćwiczona ma być, na jej zebranie posyłam Szlachetnego

Pana Jana Grodzickiego Porucznika swego, któremu aby na którémkolwiek miejscu będzie się bawił i ludzie zaciągał, nie przeszkadzali, ale owszem gdy go wolno którędykolwiek przyjdzie i ludzie w zaciągu będące poprowadzi nie broniąc mu zwyczajnych stanowisk, przepuścili podług rozkazania Jego Kr. Mci, o co ja pilnie proszę, na co ręką swą podpisuję się i pieczęć przykładam. Datum w Lublinie d. 13 Aprilis 1633 r. Krzysztof z Przejmy Przyjemski.--

pol. 630.-

Subditi de villa Tyczyn obtulerunt mandatum S. R. M. ad Capitan. Ojcovien.

Władysław czwarty z Bożej Łaski Król Polski, Wielkie Książe Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflanckie i Szwedzki, Gotski, Wandalski Dziedziczny Król, Obrany Wielki Car Moskiewski.

Urodzonemu Mikołajowi Korycińskiemu Staroście naszemu Ojcowskiemu, wiernie nam miłemu łaskę naszą Królewską. Urodzony wiernie nam miły. Supplikowali nam poddani nasi ze wsi Tyczyna i Tyczyny Woli Dzierżawy Wierności Twojej, uskarżając się na Rządnika i Włodarza Wierności Twojej, że ich do robót większych nad powinność pociągają, stróżę odprawowawać i onę opłacać każą, kapłony od nich niepowinne wybierają, gorzałkę i piwem onych do wyszynkowania zarzucają, roli więcej niżli ich woły wydołać mogą do wyorywania wymierzają, pastwiska onym bronią, dziesięcinę która Księdzu Plebanowi Korytnickiemu należy wybierają i inne bezprawia i krzywdy czynią. Co jeżeli tak jest jako ci poddani udają, niepomału to nas obchodzi. Przeto napominamy Wierność T. abyś temu Rządnikowi i Włodarzowi swemu surowo zakazał, aby takich krzywd i bezprawia

pomienionym poddanym naszym nie czynili, ale onych przy dawnych zwyczajach i prawie ich we wszystkiem zachowali. Co uczynisz Wieś. T. dla łaski naszej i z powinności swej. Dan w Warszawie dnia II miesiąca Maja Roku Pańskiego 1633, panowania naszego pierwszego. Joannes Lipski Referend. Reg. Vladislaus Rex.
pol. 662.

Pro parte Kazimierski oblata.

Władysław IV z Łaski Bożej Król Polski etc.

Urodzonemu Tomaszowi de Biberstejn Kazimierskiemu Dworzaninowi naszemu, wiernie nam miłemu. Urodzony wiernie nam miły. Zlecamy Wierności Twojej żebyś na czas od nas zamierzony to jest pro 30 Maii zjachał i pułk urodzonego Rejnolda Rozna monstrować, naznaczywszy miejsce, któreby Wieś. T. zdało się sposobniejsze, tego z pilnością i uważeniem doglądając, żeby podług patentu naszego każdego spełna kompanie były i liczby w nich opisanego żołnierza porachowane nie pominął, mając i na to pilne oko, żeby odprawiwszy swoję monstrę, jeden drugiemu żołdaków nie pożyczał i którzyby nie mogli arma tractare, niemi brakował i w liczbę opisanego żołnierza nie przyjmował. Do tego żeby każdy żołdak miał broń i oręża wojenne tak jako zwyczaj służby i tryb wojenny niemieckiej piechoty potrzebuje. Przytymże monsterplacu dajemy moc i władzę Wieś. T., abyś z oficerami naszemi ukrzywdzonym sprawiedliwość czynił skuteczną, exekucyą zaraz za wziętem i przysłaniem od nas pieniędzy na płacę żołdu do każdego pułku, któryby kompanie prowadził przydany Kommisarza naszego. W czem wolę naszą W. T. oznajmiwszy, łaskę naszą Wieś. T. ofiarujemy. Dan w Kamieńsku dnia 12 miesiąca

Kwietnia Roku Pańskiego 1633, panowania naszego
fol. 667. pierwszego. Vladislaus Rex. –

Oblata litterarum Laudi Opatoviensis pro exigenda contributione agraria et ducillari
fol. 790. – uchwalone 13 Septembris 1633. –

Oblata litterarum universalium Sup. Thes. Regni

Jaw Mikołaj z Żurowa Daniłowicz Podskarbi Koronny, Przemyślski, Samborski, Drohobycki, Kolski etc. Starosta. Wszem wobec i każdemu zosobna a osobliwie Pisarzom Komor solnych K. J. M. Mazowieckich, wiadomo czynię, iż ja z powinności urzędu mego chcęc do porządku dobrego prowentu J. K. M. przywieść i w nich jako największą uczynić aukcyę, naznaczyłem był czas rachunków Pisarzów Komor solnych Mazowieckich na dzień 24. miesiąca przeszłego, w których jaśnie wybaczyłem, że takiego nierządu i takich złych targów inszej przyczyny nie masz, jeno zasilenie wielkie soli tak kupieckiej jako i przykładkowej, którą Trachtarze przy soli J. Kr. M. prowadzić i tak samym Pisarzom jako i inszym ludziom przedawać zwykli. Czemu zabiegając i przy postanowieniu według Kommissyi żupnych mocno stojąc, z rozkazania Jego K. M. Pana mego Miłościwego i władzy Urzędu mego rozkazuję surowo, aby takowych przykładków których zasileniem wielka się szkoda Skarbowi J. K. M. dzieje, Pisarze więcej nie kupowali i owszem aby takową wszystką sól, któraby się nad regestr żupny pokazała, lub też i na komięgach słonnych, wapiennych i jakichkolwiek inszych statkach, traftach spuszczona była przez kogokolwiek, na skarb J. K. M. zabierano przez sługi moje skarbowe, którym to ja osobliwie poruczył, nikomu zgoła nie folgując, ani

przepuszczając, pod winami w tychże Kommissyach Żupnych pomienionemi. Co się zaś tycze specialnie Komory Solnej J. K. M. Stężyckiej, na której się przedtem więcej niż tysiąc przez rok przedawało bałwanów, a teraz przez zasilenie kupieckiej nic prawie soli K. J. M. przedawać na samej Komorze nie może, chcę tedy mieć koniecznie aby Urodzony Pan Krzysztof Borlecki Pisarz na ten czas tej Komory, według zwyczaju dawnego zrad trzy mile od Komory wszelakiej soli kupieckiej bronił i onej i składać i przedawać nie dopuszczał, owszem takową sól wszelaką, któraby na przeszkodzie Komory J. K. M. była, officiose arestował, i do Skarbu J. K. M. in delatis podawał i bez omieszkania Skarbowi obwieszczał, o co Instygator Skarbu K. J. M. tak za dworem jako i na Trybunale według kondycyi i należącego forum każdego nieodwłocznie czynić będzie powinien. Do wiadomości wszystkim przywodząc ten Uniwersał ręką własną podpisałem i pieczęć moją skarbową przycisnąć rozkazałem. Dat. w Warszawie d. 20 Decembris

fol. 853. Anno Dni 1633. Jan Mikołaj Daniłowicz Podskarbi Koronny.

Stanisław na Koniecpolu Koniecpolski Kasztelan Krakowski Hetman Wielki Koronny, Buski, Barski, Kowelski etc. Starosta.

Wszem wobec i każdemu zosobna, mianowicie Ich M. Panom Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom i wszytkiemu Rycerstwu województwa Sandomierskiego, moim Miłościwym Panom i Braciej, po zaleceniu służb i chęci moich braterskich wiadomo czynię. Nie rozumiem żeby kto w tej Rzeczypospolitej był tak peregrinus którego by to jeszcze nie doszło, jako roku przeszłego za fakcyami i praktykami Moskiewskiemi a wrodzoną Pogańską chciwością i przeciwko narodowi naszemu

nienawiścią na kark ojczyzny naszej nastąpiła była burza, a to jednak za miłosierdziem Bożem i zwykłą nad tą Koroną prowidencyą, za szczęściem Jego Królewskiej Mości i odwagą tak wojska Jego Kr. M. jako i tych Ich Mościów którzy do ugaszenia tego zapału ochotnie się stawiwszy ludźmi i piersiami swemi w tak ciężkim razie Rzeczpospolitą wspierali, nieprzyjaciel od granic Państw Jego Kr. Mości odegnany, do koczowisk swoich wypędzony, żalem i ciężką hańbą nakarmiony. Za co jako winne Bogu czynić słuszne dzięki, tak już nam i myśleć o sobie potrzeba, ponieważ Pogaństwo wetując już sromoty swej, za temiż co i przedtem Moskwicina fakcyami, (który w Konstantynopolu posty i agenty swe ustawicznie mając i kosztów się tej wojny podejmując, dobrze złotem i różnemi upominkami pogańskie animusze ujął), potężne apparatus czyni, wojska przeciwko nam z różnych narodów gromadzi i jawną hostilitatem już tej Koronie denunciał, do czego niemniej go szczęśliwej sukcessyi J. K. M. w Moskwie wzbudzają, obawiając się aby za dalszemi progressami potężnych i sobie silnych nie miał z nas sąsiad. Do tego we wnętrzach Państw Jego K. Mości potężne hordy tatarskie hiberna swoje w polach odprawując, opadnienia samego wód czekają, więc że jura gentium violata, goniec Jego Kr. Mości do Carogrodu nie przypuszczony i infectis rebus odesłany, Jego M. Pan Poseł wielki Jego Kr. Mości dołgo od Abazy Baszy zatrzymany, że jawnie nieprzyjaciel z tem się ozywa, iż sromotnej po nas i w uszach wolnego narodu niesłychanej dani potrzebuje i jeśli na nię dobrowolnie nie pozwolimy, przez szablę na nas ją wyciągnąć chce. Co z powinności mojej doniosłszy

do wiadomości W. M. M. P. P. pilnie proszę, abyście o bezpieczeństwie i zatrzymaniu całości Rzeczypospolitej, która zdrowie, fortunas, pignora i nabytą krwią przodków naszych wolność complectitur, wcześnie radzić i sposobów szukać raczyli, nie wątpiąc że Jego Kr. Mość już je przedsiębierze, ale zaciekłość pogańska nasadziwszy się poprzedzić porę wojenną, daleko więcej te nasze zwyczajne poprzedzi remedia, zaczem in extraordinariis periculis extraordinaria też complecten. consilia. Iterato tedy per amorem patriae, przez sławę narodu naszego, per dulce libertatis nomen W. M. M. P. P. proszę, abyście póki czasu stawa do ratunku spólnej ojczyzny rzucili się, tę wolność którąście z rąk przodków swych wzięli, posteritati nienaruszoną oddali, Imię Boże, Kościoły Jego na pohańbienie, pośmiewisko i sromotną zelżywość a karki swoje w nieznośne niewoli jarzmo nie podali. Co ja nie wątpię że W. M. M. P. P. chętnie uczynicie, tak tych którzy się w siłach, dostatkach i ochocie swej poczuwają do kompanii w usłudze Jego Kr. Mości i dania odporu temu nieprzyjacielowi zapraszam. Urzędów także Grodzkich proszę, aby ten Uniwersał mój podług zwyczaju był do akt ingerowany i na miejscach wszystkich publikowany. Dat. w Brodziech dnia 15 Marca
fol. 903. 1634 r. Stanisław Koniecpolski

Mikołaj Spytek Ligęza z Bobrku kasztelan Sandomierski, Biecki, Ropczycki etc. Starosta.

Wszem wobec a zwłaszcza Ich Mościom Panom Obywatelom in generali wszystkim Województwa Sandomierskiego

Oznajmuję, że za zgromadzeniem się tam na Rociech Ziemskich Sandomierskich pro die vigesima Martii Anni Millesimi sexcentesimi trigesimi quarti praesentes przypadłych, oddane są nam Uniwersały od Jaśnie Wielmożnego Jego M. Pana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego dawające znać o wielkich i nagłych niebezpieczeństwach na Koronę przypadających. Zaczem iż się te przy Sądach Roków Ziemskich Ich Mciom i przy przysiędze Jego Mości Pana Podkomorzego Sandomierskiego i Senatora Jego M. Pana Sądeckiego i wielu Ich M. Braciej i obywatelów tego województwa zdało, abym uniwersałem moim pod niebytność Jego M. Pana Wojewody Sandomierskiego te pericula które zachodzą od Cesarza Tureckiego oznajmił, czynię to z powinności mojej i zaraz proszę, ponieważ czasu na złożenie sejmików niemasz, abyście W.M. na to okazowanie generalne czwartego roku wszystkim powiatom pod Pokrzywnicę według Konstytucyi do stawienia się personaliter należącego stawić się obecnie armate i hastate raczyli i tam o niebezpieczeństwie takowem zabiegania znosić się społecznie wszyscy nie odkładając nie zaniechali, tak abyśmy w takim razie prędkim i niebezpiecznym Ojczyznę ratowali. Zaczem aby ten Uniwersał do grodów inszych powiatów dochodził, do Akt Sandomierskich Grodzkich podaję, i ręką się moją własną z pieczęci mej przyłożeniem podpisuję. Dan w Sandomierzu na Rocech Ziemskich Sandomierskich dnia 20 Marca Roku Pańskiego 1634.

Mikołaj Spytek Ligęza z Bobrku Kasztelan
fol. 905. Sandomierski, Biecki, Roperycki etc. Starosta.

Oblata litterarum Pallat. Sandomir.

Mikołaj Firlej na Dąbrowicy Wojewoda Sandomierski, Lubelski, Kazimierski Starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna, mianowicie Ich M. Panom Senatorom, Urzędnikom i wszystkiemu Rycerstwu Województwa Sandomierskiego, mym Miłościwym Panom i Braciej oznajmuję, iż doszła mię wiadomość od Jaśnie Wielmożnego Jego M. Pana Krakowskiego Hetmana Wielkiego Koronnego, o czém i uniwersały swe do Grodów rozesłał, że wielkie niebezpieczeństwo i sroga nawałność od Cesarza Tureckiego na Rzeczpospolitę naszą następują, a to za praktyką i fakcyą Cara Moskiewskiego, który radby rozerwał potęgę i siły Króla Jego Mości i Rzeczypospolitej i za usiłowaniem Abazy Baszy, który przeszłej jesieni w Państwach Koronnych sromotny odpór odniósł był, na to się koniecznie nasadził, aby ze wszelakich miał się mścić i wetować haniby swojej. Tenże tego dokazuje zatrzymawszy w drodze Jego M. Pana Posła Rzeczypospolitej i nie dopuściwszy go do Porty jako i pierwej z Gońcem był postąpił, do tego i Cesarza przywiódł że nietylko we wszystkich krajach Europie podległych nie czekając pory wojennej wojskom się kazał gotować i ruszać i Tatarom plądrować Państwa Rzeczypospolitej, ale nawet i sam Cesarz do Adryanopola wyjechał, aby Bajeran odprawiwszy, sam głową swą, jako może być z największą potęgą do tej Korony ciągnął. Chciałem tedy nie mieszkając jako mnie prędko wiadomość doszła z powinności mojej do wiadomości W. M. to podać, przestrzegając abyście W. M. byli w ostrożności i jako do największej się gotowości przysposabiali, by temu zamysłowi nieprzyjacielskiemu za pomocą

Bożą wstręt się uczynił. A acz nie wątpię że Król J. Mość Pan nasz miłościwy obmyślawać raczy o zabieżeniu temu niebezpieczeństwu, jednak iż w odległych krajach wojnę prowadzić raczy, a res moram non patitur, idąc za dawnemi przykładami i zwyczajami, rzecz potrzebną rozumiem, abyśmy się zjechali i wespół o sposobie zabieżenia temu tak wielkiemu niebezpieczeństwu radzili. Przetoż chciałem naznaczyć czas do zjechania się W. M., jakoż naznaczam dzień 27 miesiąca Kwietnia na ten zjazd w Opatowie, gdyż za niewczesną wiadomością dla następujących świąt i pewnych przyczyn, prędzej się ten zjazd odprawować nie mógł. Przeto proszę, abyście W. M. wiedząc co na tem należy, jako w największej liczbie w jednostajnemi umysłami na ten dzień do Opatowa stawić się raczyli, dla namówienia sposobów obmyślenia obrony Ojczyźnie naszej i ratowania jej w tem nagłem niebezpieczeństwie. Nie wątpię że W. M. moi Miłościwi Panowie i Bracia torem i przykładem zacnych przodków naszych idąc, którzy zdrowie swe dla wiary świętej chrześcijańskiej, którą deptać chce ten nieprzyjaciel, dla miłości i całości Ojczyzny swej, ważyli i krew swą przelewali, nie dacie się w tak gwałtownym razie nikomu uprzedzić, raczej dla zdrowia i wolności swych szlacheckich powodem swym i ochotą, inszych do tego pobudzić będziecie raczyli, aby labenti patriae równo z Wielkiemi wcześnie chcieli succurrere i onę w całości potomstwu swemu zostawili. Rozumiem że i na to okazowanie stawicie się W. M. jako najporządniej in armis, co będzie i dla postrachu nieprzyjacielowi i dla lepszego przygotowania się. Natenczas oddaję służby moje w łaskę i chęci W. M. Mych Miłościwych Panów i Braciej. Ten

Uniwersał proszę, żeby W. P. P. Urzędnikowie Grodzcy
aby był do Akt Grodzkich aktykowany i według
zwyczaju publikowany. Dat. w Lublinie 12 Apri-
lis 1634. Mikołaj Firlej na Dąbrowicy Wojewoda
fol. 910. Sandomierski, Lubelski i Kazimierski Starosta. –

Oblata litterarum universalium
Conventum Generalem Varsavien.
et particularem Opatovien. designan.

Władysław IV z Bożej łaski Król Polski Wielkie Książę
Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, In-
flanckie i Szwedzki, Gotski, Wandalski Dziedziczny
Król, Obrany Wielki Car Moskiewski. –
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wie-
dzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędni-
kom i innym Stanu Rycerskiego Województwa
Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie
nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie
i wiernie nam mili. Przychylając się do Konsty-
tucyi i sejmu szczęśliwej Koronacyi Naszej, przycho-
dzi nam na ułacnienie trudności, także na odwró-
cenie niebezpieczeństwa, które Rzeczpospolitę zacho-
dzą, a te Upprz. i Wier. W. w instrukcyi będą przeło-
żone, sejm dwuniedzielny złożyć. Zaczem tym Uni-
wersałem naszym, opuściwszy zwykłe solennitates,
wedle intencyi Rzeczypospolitej składamy w War-
szawie na dzień 19 miesiąca Lipca. Który sejm,
iż sejmiki powiatowe zwykły poprzedzać, one Upprz.
i Wier. W. składamy w Opatowie na dzień 26 mie-
siąca Czerwca, żądając pilnie Upprz. i Wier. W. abyście
nań zjechali, a przesłuchawszy propozycyi naszej
uważali co Rempublicam afficit i takie środki
na sejm przez Posły swoje spraw Rzeczypospolitej biegłe

podali, którzeniby za spólną staraniem wszystkich
narodów Państwa Rzeczypospolitej od następujących
niebezpieczeństwo wolne zostawały i pokój gruntowny
zewsząd był obwarowany. W czem nie wątpiemy że
Ojczyźnie swojej miłość i powinność do zatrzymania
całości jej oświadczycie, dla której bezpieczeństwa
i my ani zdrowia ani wczasom naszym nie fol-
gujemy. Sprawy przytem kwarciane, co też do za-
płaty wojskom należy sądzone będą. Ażeby ten
Uniwersał nasz wcześnie wiadomości wszystkich
doszedł, rozkazujemy Urzędom naszym Grodzkim,
aby go do akt swych wpisawszy niemieszkanie
na miejscach zwyczajnych obwołać i publikować
kazali, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i z po-
winności Urzędu swego. Dan z Obozu u Archaniota
dnia VI miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1634, pa-
nowania naszego polskiego wtórego, szwedzkiego
fol. 921. trzeciego roku. Petrus Gembicki. Vladislaus Rex. -

fol. 924. Oblata litterarum Laudi Opatovien-
uchwalonego 22 Kwiet. 1634

Oblata libertationis.

Władysław IV z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy,
a mianowicie Pułkownikom, Oberszterom, Rotmistrzom,
Kapitanom, Porucznikom i wszystkim innym tak jezdnym
jako i pieszym officiarom przy Chorągwiach lubo z pol-
skiego lubo z cudzoziemskiego narodu, na służbę Rzeczy-
pospolitej zaciągnionych będącym, także i innym lubo
wolontaryuszom, lubo innej kondycyi żołnierzom, wiernie

nam miłym, Łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili.
Mając wzgląd i miłościwe baczenie na zasługi Urodzo-
nego Adama Kazanowskiego Stolnika Koronnego Dwo-
rzanina Naszego Pokojowego, Borysowskiego i Kozienic-
kiego Starostę Naszego, wiżę i na koszty niemałe, które
on na usłudze naszej przy Dworze, w wojsku na teraz-
niejszej expedycyi i obecnie trwającą okolicę podejmuje,
uwolniliśmy i uwalniamy tym listem naszym mia-
steczko dzierżawy na ten czas jego Kozienice, Opatkowice,
Mirowice z folwarkiem Świerże, Bielany, Margocin ×
z folwarkiem Wróble, Jelną z folwarkiem Grzywiec, z fol-
warkiem Jastrzębia, Kozłów, Brzoza, Wola Brzoska z fol-
warkiem, od wszelakich stacyi pieniężnych i do żywności
należących. Chcemy tedy mieć to i rozkazujemy,
aby żaden z Uprzejmości W. w pomienionem miasteczku
i wsiach wyżej mianowanych nie ważył teże z cho-
rągwią mieć, także stacyi pieniężnych i do żywności
należących aby żaden od towarzyszy nie śmiał wy-
ciągać poddanych, ani im krzywdy albo bezprawia
jakiego czynić, więc ani czeladzi na pomienione mia-
steczko i wsie abyście nie nasyłali i żadnej przykrości
i szkody poddanym nie czynili, bo inaczej gdzie się
z Uprz. W. ktokolwiek takowy znajdzie, któryby woli
i rozkazaniu naszemu nie czyniąc dosyć, bezprawie
jakie albo szkodę w pomienionych wsiach uczynił, tako-
wy nie tylko szkodę uczynioną nagrodzić i co zawziąwszy
powrócić musi, ale też za rozkazaniem naszem według prawa
wojskowego odniesie karanie i przy zapłacie z żołdu będzie
mu wytrącone. Inaczej tedy nie uczynią Uprz. W. dla łaski
naszej. Dan w Obozie za Smoleńskiem dnia 5 miesiąca Marca
R. P. 1634, panowania Królestw naszych Polskiego 2, Szwedzkiego 3, roku
fol. 930. Petrus Gembicki Secr. S. M. Vladislaus Rex. -

Oblata privilegii Iudeis oppidi Kozienice

Władysław IV z Łaski Bożej Król Polski etc.

Oznajmujemy wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy. Aczkolwiek przy szczęśliwej Koronacyi naszej i przysięgą i przywilejem powszechnym potwierdzili i umocniliśmy prawa i przywileje wszystkich wobec i każdego zosobna stanu i kondycyi wszelakiej obywatelów Królestwa naszego, jednak i teraz przychylając się ku prośbie od Żydów miasteczka naszego Kozienice do nas wniesionej, tym osobliwym listem naszym potwierdzamy i umacniamy im wszystkie prawa i przywileje wolności, pod któremi w miasteczku tem zdawna zasiadłszy do tego czasu ~~żyją~~ żyli i żyją, mianowicie zachowujemy je przy paktach, lustracyach, zwyczajach, wolném używaniu domów i gruntów w których teraz mieszkają, także przy wolnem używaniu bóżnice tak jako we Zwoleniu Żydzi mają i kierchowa do pogrzebu na tém miejscu gdzie się teraz chowają, do tego przy wolném szukaniu pożywienia i prowadzenia wszelakich handlów, w kupowaniu, przedawaniu, odprawowaniu wszelakich szynków, paleniu gorzałki, biciu na rzeź małego i wielkiego bydła, naostatek przy zażywaniu z drugiemi mieszczany wszystkich wolności według starego zwyczaju i lustracyi, tak jednak żeby się tém wszystkiem prawu pospolitemu, także lustracyi i zwyczajom tamtejszym nic nie derogowało. Na co się dla lepszej wiary ręką własną podpisawszy, niniejsze listy pieczęcią koronną obwarować rozkazaliśmy. Dan w Krakowie na sejmie szczęśliwej koronacyi naszej dnia 9 miesiąca Marca Roku Pańskiego 1633, panowania Królestw naszych Polskiego i Szwedzkiego pierwszego roku.

fol. 937.- Andrzej Kowaliński. Vladislaus Rex.-

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Władysław IV z Łaski Bożej Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim obywatelom Koronnym stanu rycerskiego, także Miastom i miasteczkom i każdemu komu to wiedzieć należy, wiadomo czyniemy, że iż Cesarz Turecki Posła naszego wielkiego bez przysłajnego responsu i pakt po które był od nas posłany odprawiwszy, wojnę przeciwko Koronie bez wszelakiej przyczyny podniósł i już się wojska jego przez Dunaj przeprawują, i ku granicom koronnym zbliżają, tedy jako na teraźniejszym sejmie z Stanami Koronnemi inne obmyślawaliśmy przeciwko takiej nawałności ratunki, tak i za zgodą tychże Stanów Konstytucyą wyrażoną zdało się nam może majorem na pospolite ruszenie zawołać i pierwsze wici za dwoje rozesłać, któremi Upw. i Wiern. W. obwieszczamy i napominamy, żebyście według praw Koronnych na tę powszechną wyprawę przy nas gotowali i za rozesłaniem trzeciej wici na koń wsiadali, pod winami w prawie pospolitem opisanemi. Który list albo pierwsze za dwoje wici nasze aby Urzędy Grodzkie do Akt swych wpisawszy według prawa i zwyczaju publikowali rozkazujemy. Dan w Warszawie dnia 17 miesiąca sierpnia Roku Pańskiego 1634, panowania naszego polskiego II, Szwedzkiego

fol. 1001. III. Vladislaus Rex. Joannes Lipski Ref. Regni.

Laudum Województwa Sandomierskiego uchwalone na sejmiku w Opatowie w Poniedziałek po Narodzeniu Panny Maryi

fol. 1027. roku 1634.

Jan Mikołaj z Żurowa Daniłowicz, Podskarbi Koronny, Przemyślski, Samborski, Kolski, Czerwonogrodzki etc. Starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie Urzędom miejskim po miastach i miasteczkach tak Jego Królewskiej Mości, jako i Stanu Szlacheckiego Ich M. Panów Duchownych i Świeckich, którym ten Uniwersał mój pokazany będzie, wiadomo czynię. Iż gdy na przeszłym sejmie Coronationis Krakowskim podatki na drugi rok do braciej wzięte jako po inszych województwach, tak mianowicie i w ziemi Radomskiej na sejmiku przez Ich M. P. obywatelów są potwierdzone, między którymi ponieważ czopowe według postanowienia sejmowego dla nabycia prędszego pieniędzy, do arendowania jest pozwolone, tedy stosując się do tejże sejmowej uchwały puściłem w arendę czopowe po ziemi Radomskiej, to jest powiatach Radomskim, Opoczyńskim, Chęcińskim i Stężyckim Jego M. Panu Mikołajowi z Tenczyna Ossolińskiemu Radoszyckiemu Staroście, jako plus offerenti a to na rok jeden zupełny, który się począł od Świąt Wielkanocnych blizko przeszłych, w roku teraźniejszym, a kończyć będzie na takiż czas w roku przyszłym 1635. + Które to czopowe wybierane być ma w ziemi Radomskiej i powiatach wyżej wymienionych po miastach i miasteczkach in genere wszelakich, także i karczmach wiejskich, z których przedtem zwykłe czopowe wybierane i do skarbu oddawane było, od piw, miodów pitych, gorzałek prostych i przepalanych po dwa pieniądza od grosza według Konstytucji Roku 1628. originaliter o tym podatku

uchwalonej, Uniwersału sejmu Roku 1629, inszych po nim pośledniejszych, jako i sejmu Coronationis Krakowskiego. Przeto z władzy Urzędu mego wszech urzędów inszych jakimkolwiek sposobem do tegoż należących osób pilnie napominam i rozkazuję, abyście ten podatek czopowego sprawiedliwie do rąk Jego M. Pana Starosty albo Succollectorów Jego M. którychby na to postanowił, nie zasłaniając się żadnemi libertacyami (oprócz samych pogorzeli którymby jeszcze cztery lata nie expirowały), oddawali, żadnej trudności w tem nie czyniąc i nieżycząc sobie pod żadne winy przeciwko sprzeciwiającym się i zatrzymywającym podatki Rzeczypospolitej w prawie opisane podpadać, którychby na każdym przez Pana Instygatora Koronnego jure windykować przyszło. Dla większej wagi i wiary ręką własną ten Uniwersał podpisując pieczęć moją skarbową przycisnąć rozkazałem. Dan w Samborze dnia 16 miesiąca Maja R. P. 1634.

fol. 1032v. Jan Mikołaj Daniłowicz Podskarbi Koronny.

Oblata litterarum universalium S. R. M. conventum particularem Opatovien. et generalem Varsavien. deignan. ad Magnificum Abrahamum Gołuchowski de Gołuchów Stryje. Vasbic. Capitaneum.

Władysław IV z Bożej Łaski Król Polski etc.

Szlachetny wiernie nam miły. Za zdaniem Panów Rad naszych na blizno przeszłym sejmie idąc a dosyć czyniąc prawom opisanemu, kwoli potrzebom Rzeczypospolitej które ją zachodzą, złożyliśmy sejm walny Koronny na dzień 31 miesiąca Stycznia. Który sejm że poprzedzić mają wedle praw i zwyczaju sejmiki,

składany też powiatowy w Opatowie dnia 14 miesiąca Grudnia, główny zaś w Korczynie na dzień 10 miesiąca Stycznia blizko przyszłego. Napominamy przeto Wci. T. żebyś na sejmik powiatowy zjechał i na nim z obywatelami innemi wespół o zdrowiu i całości Rzeczypospolitej radził, posły roztropne spraw Rzeczypospolitej wiadome i statecznie na sejm walny koronny obrał, którzyby się samie potrzeby Rzeczypospolitej a nie żadne swoje prywaty mając przed oczyma uważali. Co uczynisz Wci. T. z miłości ku ojczyźnie a wiary swojej ku nam i dla łaski naszej. Dan we Lwowie dnia 10. miesiąca Października Roku Pańskiego 1634, panowania Królestwo naszych

fol. 1054. Polskiego II, a szwedzkiego III. Na własne J. K. M. rozkazanie.

Oblata litterarum S. R. M.

Władysław IV z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Półkownikom, Oberszterom, Rotmistrzom, Kapitanom, Porucznikom, Lejtnantom i innym officierom i wszystkim stanu Rycerskiego tak jezdnym jako i pieszym narodu polskiego lubo też cudzoziemskiego ludziom co służbie naszej i Rzeczypospolitej będącym, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. W pamięci naszej zawsze są zasługi urodzonego Jerzego Ossolińskiego Podskarbiego Nadwornego Koronnego Starosty naszego Bydgoskiego, które nam i Rzeczypospolitej życzliwie i statecznie od dawnego czasu oświadcza i teraz obecnie przy Dworze na usłudze naszej będąc oświadczać nie przestaje, zaczem chcąc mu jemu łaskę naszą pokazować w podających się okazyach chcemy, które aby i teraz uznał, dzierżawę jego Ryki z przyległemi do niej nale-

żeni wsiami od wszelkich stanowisk, leży i przystawstw żołnierskich uwolniliśmy i uwalniamy tym listem naszym. Rozkazujemy przeto Wier. W. i mieć to koniecznie chcemy, aby się żaden z Wier. W. nie ważył tak z chorągwią jako i bez chorągwie w pomienionej dzierżawie w Rykach i innych wsiach do tegoż należących stanowić ani też mieć, albo stacyi pieniężnych lubo też i żywności jakiej od tamecznych poddanych wyciągać, albo podwody brać i inne krzywdy i ciężkości poddanym czynić i pacholików pod jakimkolwiek pretextem nasyłać, bo inaczej za przełożeniem skargi występnych i rozkazaniu naszemu nieposłusznych, którzy się w czemkolwiek winni być znajdą, takowych wedle prawa wojskowego surowie sądzić i karać, to coby od tamecznych poddanych wzięli powrócić, szkody poczynione ukrzywdzonym nagrodzić, a przy zapłacie żołdu zasłużonego wytrącić rozkażemy. Czego uchodząc Wier. W. inaczej nie uczynią, dla łaski naszej. Dan w Niepołomicach dnia 9 miesiąca Listopada Roku Pańskiego 1634, panowania Królestw naszych Polskiego II, Szwedzkiego III roku. Petrus Gembicki.

fol. 1066. Secr. Vladislaus Rex.–

Vol. XIV 1635–1638.

Ustawa cen, miar i wag dla powiatu Stężyckiego ułożona przez Tomasza Zawiszę Kroczewskiego Podwojewodzego powiatu Stężyckiego z urzędem Grodzkim na rok 1635.– fol. 3.–

Oblata litterarum Ducis exercitus Regni

Stanisław na Koniecpolu Koniecpolski Kasztelan Krakowski Hetman wielki koronny, Buski, Barski, Kowelski etc. Starosta.

Wszem wobec Ich Mościom z Wojska Jego Kr. Mości tak polskiego

jako i cudzoziemskiego narodu jezdnemu i pieszemu wiadomo czynię, iż mając wzgląd na zubożenie ubóstwa Jego Kr. Mości Stężycy, uwalniam ono tym uniwersałem moim, surowie wszech napominając aby się tam żaden przez wiadomości i pozwolenia mego nie ważył stanowić, stacyi wybierać, ani najmniejszej przykrości czynić, wiedząc o tem iż każdy nieposłuszny surowie przed sądem moim odpowiadać za to musi. Dan w Lublinie
fol. 59. d. 26 Marca 1635 r. Stanisław Koniecpolski.

Oblata litterarum S. R. M. Conventum Opatovien. designan.

Władysław IV z Łaski Bożej Król Polski, Wielkie Książę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflanckie i Szwedzki, Gotski, Wandalski Dziedziczny Król.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Wielmożnym, Urodzonym, szlachetnym, Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim Stanu Rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, urodzeni, szlachetni, uprzejmie i wiernie nam mili. Iż postanowie Uprzejmości i Wierności Waszej na sejmie blizko przeszłym Warszawskim będący podatki pozwoliwszy na potrzeby teraźniejsze Rzeczypospolitej, sposób ich wydawania wzięli do Braci na sejmik na 24 miesiąca Kwietnia naznaczony, przeto żądamy Upr. i Wier. W. i onych napominamy abyście na czas pomieniony do Opatowa zjachali i pozwolone podatki na odwrócenie niebezpieczeństwa od Rzeczypospolitej wcześnie i prędko wydać naznaczyli, stosując się w tem do zgody powszechnej Stanów Koronnych, co szerzej poseł nasz Upr. i Wier. W. którego na tameczny sejmik posłemy

opowiedź. Który Uniwersał nasz aby tem prędzej wiadomości wszystkich doszedł, rozkazujemy Urzędom naszym Gródz-kim, aby był do akt wpisany i na miejscach zwyczajnych obwołany i publikowany, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca Marca Roku Pańskiego 1635, panowania naszego Polskiego i Szwedzkiego III roku. Vladislaus Rex. Petrus Gembicki Secr.

fol. 83. –

Uniwersał Jana Mikołaja Daniłowicza Podskarbiego Kor. o wypuszczeniu w arendę czopowego w ziemi Radomskiej Janowi Bębnowskiemu z Nowskich Sekretarzowi J. K. M. na rok 1635. –

fol. 86. –

Oblata litterarum S. R. M.

Władysław IV z łaski Bożej Król Polski, Wielkie Książę Litewskie, Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflanckie, Smoleńskie, Siewierskie, Czernihowskie, a Szwedzki, Gotski, Wandalski Dziedziczny Król. –

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Urzędom naszym Grodzkim i miejskim i wszystkim innym, łaskę naszą królewska, Wiernie nam mili. Przypowiedzieliśmy służbę do Prus na sześćset piechoty Urodzonemu Jerzemu Niemierzecowi pokojowemu Dworzaninowi i Obersterowi naszemu, którą to piechotę gdy na służbę naszą po miastach i miasteczkach Państw naszych przez urodzonych Pawła i Aleksandra Bedermanów Kapitana lubo Porucznika albo Chorążego swego zbierać będzie, chcemy to mieć po Wier. W. i onym to rozkazujemy, abyście Wier. W. dawszy wia-rę Uniwersałowi naszemu, Kapitanowi temuż, albo

któremu było to poruczyć officerowi swemu, wolno i bezpiecznie zbierać tę piechotę, dopuścili i stanowiska gdzieby zbieranie tejże piechoty naznaczone było, jako w ciągnieniu samem do Prus idącym, wszędy gdzieby im droga przypadła aż do munsterplacu naznaczonego, przystojnej nie bronili żywności, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej. — Dan w Warszawie dnia 29 Marca R. P. 1635, panowania naszego Polskiego i Szwedzkiego III roku.

fol. 92. - Petrus Gembicki Secr. Vladislaus Rex. —

Laudum Województwa Sandomierskiego uchwalone 24 Kwietnia 1635 r.

fol. 92.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Władysław IV z Łaski Bożej Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu Szlacheckiego obywatelom koronnym i Wielkiego Księstwa Litewskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Dla ważnych spraw i pilnych Rzeczypospolitej potrzeb, idąc za zdaniem Panów Rad przy boku naszym będących i pozwoleniem blizko przeszłego sejmu wyrażonem, zdało się nam sejm walny dwuniedzielny złożyć, jakoż tym listem składamy w Warszawie na dzień 21 miesiąca Listopada, a sejmiki sejm według zwyczaju poprzedzające na miejscach każdemu województwu służących na dzień 30 miesiąca Października blizko przyszłych. Co do wiadomości Wprz. i Wier. W. przywodząc, żądamy i napominamy, abyście się najprzód na sejmiki województw i powiatów swych, gdzie przez posła naszego potrzeby

publiczne proponowane będą, a potem na sejm komu to należy radzić o dobru pospolitem, stawić, nie czekając innych listów naszych, których rozsyłania czas nie znosi i extraordynaryjny sejm nie potrzebuje. Co uczynią Wiel. i Uprz. W. z powinności swej i ku spólnej Ojczyźnie miłości. A ten Uniwersał nasz aby Urzędy Grodzkie do akt swych wpisawszy, publikowały, rozkazujemy. Dan w Oborze pod Kwidzynem dnia 30 miesiąca sierpnia R. P. 1635, panowania naszego Polskiego III, Szwedzkiego IV. Joannes
fol. 192. Lipski Referendarius Regni. Vladislaus Rex. —

Laudum Województwa Sandomierskiego
fol. 240. — uchwalone 30 Października 1635 r.

Laudum Województwa Sandomierskiego
fol. 327. — uchwalone 6 Marca 1636 r. —

Nadanie prawem lennem Wojciechowi Koryckiemu dóbr Anankin w powiecie Nowogródzkim 7 Stycz-
fol. 559. nia 1634 r.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Władysław IV z Łaski Bożej Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu wiedzieć należy a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim Stanu Rycerskiego Województw koronnych, obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Że sejm walny przeszły nie stanął, a wiadomości o niebezpieczeństwach od pogaństwa i z innych stron, jako i od Moskwy są pewne, na których odwrócenie żadna obrona nienamówiona, aby bez obrony Ojczyzna

nie zostawała, nie mogliśmy w takim razie tylko znowu consilio securitati jej prospicere. Dla tegoż idąc za radą i zdaniem Senatu naszego accedente consensu posłów Rzeczypospolitej ziemskich, z których się niektórzy do artykułów swoich skarowali, sejmiki wporząd a potem sejm krótki ad salvam Rempublicam przyszło nam złożyć. Składamy tedy necessitate eviden. przymuszeni, sejmik powiatowy na dzień XI miesiąca Maja w Opatowie, a sejm dwuniedzielny w Warszawie ad hunc solum actum do obrony Rzeczypospolitej na dzień trzeci miesiąca czerwca, żądając pilnie i usilnie Wasz. i Wiern. W. abyście się, wporząd na sejmiki stawili, posła naszego wysłuchali i na nich doskonałą obronę namówili, a potem posły stałe na sejm wysłali. Na tymże sejmie sprawy Fisci o kwartę sądzone będą. Który Uniwersał aby prędzej wszystkich wiadomości doszedł, rozkazujemy wszędzie Grodzkim aby był wszędzie publikowany. Dan w Warszawie dnia 20 miesiąca marca Roku Pańskiego 1637, panowania naszego polskiego i szwedz-
fol. 604. kiego V roku. Vladislaus Rex. Joannes Gembicki.—

Oblata litterarum Universalium

Stanisław na Koniecpolu Koniecpolski Kasztelan Krakowski Hetman wielki Koronny, Buski, Barski, Kowelski, Perejasławski etc. Starosta.—

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Ich M.M. Panom Pułkownikom, Oberszterom, Oberszter Lejtenantom, Rotmistrzom, Kapitanom, Porucznikom i wszystkiemu Rycerstwu z wojska J. Kr. M. jezdnemu i pieszemu polskiego i cudzoziemskiego narodu wiadomo czynię, iż przychylając się do woli Jego Kr. Mości, który osobnym swoim przywilejem miasto Kozienice od wszelakich stanowisk i ciężarów żołnierskich libertować raczył,

i jako też one od nich uwalniam i excypuję, tak żeby się tam żaden nie ważył stanowić, stacyi brać, przystawstwa sobie pretendować, podwody brać, ani najmniejszej exakcyi od mieszczan pomienionych wyciągać, daleko więcej krzywdy albo wiolencye jakie onym czynić. Napominam tedy WM. i włodarza, urzędu mego Hetmańskiego rozkazuję, abyście ich przy tej wolności, onym od J. K. M. nadanej całe i nienaruszenie zachowali i we wszystkiem temu uniwersałowi memu dosyć czynili, ani w najmniejszej rzeczy przeciwko niemu nie wykraczali. Upewniam każdego nieposłusznego, iż gdyby jaka skarga od mieszczan wyżej mianowanych do mnie przyszła, wedle artykułów wojskowych surowie sądzony i karany będzie. Dalem w Busku die 2 Augusti A. D. 1637.

fol. 670. Stanisław Koniecpolski. –

fol. 796. Laudum Województwa Sandomierskiego uchwalone 27 Maja 1638.

Vol. XV 1639–1642. Oblata litterarum universalium S. R. M.

Urodzonemu Sędziemu, Podsędkowi i Pisarzowi Ziemskim Stężyckim wiernie nam miłym.

Władysław IV z Bożej łaski Król Polski etc.

Urodzeni wiernie nam mili. Stosując się do konstytucyi sejmu przeszłego o wybrańcach, a uważając jako rzecz jest wielce potrzebna i pożyteczna obronie Rzeczypospolitej aby wybrańcy w porządek doskonały byli wprawieni, co trudno być może bez wiadomości doskonałej o liczbie łanów wybranieckich na których są w dobrach naszych i Rzeczypospolitej postanowieni, dla tegoż Rzeczpospolita, aby ta służba nie była zmniejszona, a za czasem nie zaginęła, włożyła to na Wiel. W. żebyście w powiecie tameczym o tem pilną,

i rzetelną inkwizycyę uczynili i liczbę łanów wybranieckich w dobrach naszych i Rzeczypospolitej porządnie spisali, wywiedziawszy się o łanach takowych kto ich jest possesorem i jako się obracają, i co za przyczyna, że zupełna ich liczba wedle ordynacyi Króla świętej pamięci do wojska naszego nie przybywa. Którą inkwizycyę, o co pilnie żądamy Wier. W. jako najpilniej i najścisłej odprawiwszy, wcześnie przed sejmem do Kancellaryi naszej odeślicie, aby Rzeczpospolita takową piechotę potrzebną w i porządek powagą sejmową uprawiwszy, z niej na każdą potrzebę swoją ratunek miała. Czem i ojczyźnie miłość swoją Wier. W. oświadczycie i nam rzecz wdzięczną uczynicie, co Wier. W. będziemy chcieli łaską naszą nagrodzić. A gdzieby też który z Wier. W. dla niesposobności zdrowia funkcyi tej publicznej odprawić nie mógł, tedy i dwaj mogą onę odprawić. Życzymy zatem Wier. W. dobrego od Pana Boga zdrowia. Dan w Wilnie dnia 28 miesiąca Marca R. P. 1639, panowania Królestw naszych Polskiego i Szwedzkiego 7 roku. Vladislaus Rex.-

fol. 28.

Oblata litterarum S. R. M.

Władysław IV z Bożej łaski Król Polski etc.

Wielmożnym, urodzonym, szlachetnym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu Rycerskiego Województw Koronnych obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, urodzeni, szlachetni, uprzejmie i wiernie nam mili. Że sejm przeszły dla opatrzenia bezpieczeństwa Państw naszych i Rzeczypospolitej dla zabieżenia zamysłom pogańskim i wygody innym potrzebom Rzeczypospolitej, które ją premunt złożony

ex voto et desiderio nostro nie stanął infeliciti Reipublicae z niemałym żalem naszym, uważając następujące od Pogan niebezpieczeństwa przypisujemy i którym jednak aby się lubo nie z taką gotowością i prędkością consilio które jest remedium zdrowia i całości Rzeczypospolitej zależało, nie chcąc nic z prowidencyi i czułości naszej królewskiej którąśmy Państwom naszym i poddanym od Pana Boga za wolnemi głosami powierzonemi powinni opuścić, przeto przychylając się do sentencyi Panów Senatorów obojga narodów, którą nam praesentes w Warszawie po przeszłym sejmie otworzyli, gdyby tempestas z wojny pogańskiej następowała, abyśmy solennitatibus z skróceniem czasów zwyczajnych które prawo mieć chce w składaniu ordynaryjnych sejmów walnych, sejm sześćniedzielny podług konstytucyi a. 1637 złożyli, zwłaszcza że widziemy moram w takim razie periculosam kiedy pewne i nieomylne wiadomości i przestrogi ze wszelkich stron także od śpiegów i z samego Konstantynopola nawet i Cara Moskiewskiego przez umyślnego posłańca do nas przyszły, że Cesarz Turecki zawarłszy pokój z Persem, wszystką potęgę swą na nas i państwa nasze w osobie swej obrócić u siebie zawarł i postanowił. Przeto na zabieżenie pogańskiej nawałności składamy Uprz. i Wier. W. sejmik powiatowy w Opatowie na dzień 27 miesiąca Marca, a sejm walny sześćniedzielny w Warszawie na dzień 19 miesiąca Kwietnia, żądając, abyście Uprz. i Wier. W. na sejmik tameczny przybyli i posła naszego i instrukcyi przesłuchawszy, gruntownemi radami i wczesną gotowością od pogańskiej potęgi Rzeczpospolitą Ojczyznę swoją miłą całości jej z przyszłego sejmu spólnie z innemi stanami

wszystkiej Rzeczypospolitej przez posły swoje dobro pospolite przed oczyma mając. Który uniwersał nasz aby tem prędzej wszystkich wiadomości doszedł, rozkazujemy urzędom naszym grodzkim żeby go do akt swoych przyjąwszy obwołać i publikować kazali, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 12 miesiąca Lutego R. P. 1640, panowania naszego polskiego i szwedzkiego 8 roku. L. S. Alex. Trzebiński

fol. 142. secr. Vladislaus Rex.

Laudum Województwa Sandomierskiego
fol. 218. uchwalone d. 14 Czerwca 1640 roku.

Oblata privilegii S. R. M. pro parte Rejchenbach

Władysław IV z łaski Bożej Król Polski etc.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Wielmożnym, Urodzonym, szlachetnym i sławetnym, Wojewodom, Starostom także ich urzędom Podwojewodzym, Podstarościom, namiestnikom i innym tak na urzędach ziemskich zamkowych i miejskich będącym jako i prywatnym wszelakiej kondycyi ludziom, więc i Poborcom, exactorom, succollectorom, celnikom, Mytnikom, ich pisarzom, strażnikom, namiestnikom i na jakiemkolwiek przełożeństwie albo zwierzchności w zamkach, miastach portowych i w innych miasteczkach i wsiach w Koronie i w Wielkiem Księstwie Litewskiem będącym, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielmożni, urodzeni, szlachetni, sławetni, uprzejmie i wiernie nam mili. Dochodzą nas skargi częste od szlachetnego Michała Rejchembacha Factora Bud naszych Sewierskich i innych dozorców około robienia na skarb nasz towarów

leśnych zawiadujących, że od Uprz. i Wier. W. w prowadzeniu towarów wyżej mianowanych wodą i lądem do Gdańska albo bez Królewca częste przeszkody i zatrudnienia ponoszą, przez co do wielkich szkód i omieszkania przychodzą; w czem że się im wielkie bezprawie dzieje gdyż oni ubezpieczeni uniwersałami naszemi które na to od nas mają, koszty na to wielkie łożyć zwykli, przeto Uprz. i Wier. W. żądamy i Wier. W. napominamy, chcąc to mieć i rozkazując, abyście pomienionego wyżej Factora Naszego i Dozorców jego, także dwieście pięćdziesiąt łas potaszu który do Gdańska poprowadzi, tak w Budach naszych Sewierskich wyrobiony jako i od różnych osób za wyraźnym konsensem naszym nabyty, który wodą lub lądem poprowadzi, wolno wszędzie i bezpiecznie bez wszelakiego zatrudnienia, żadnego cła albo myta, ani inszych exakcyi tak od towarów samych jako naszych własnych, jako i od statków flisów na nich będących, także od furmanów którzy te towary odwozić będą i od koni ich i podwód, pod żadnym pretextem nie wyciągając, tak z towarami idących jako i nazad powracających przepuścili, ani przez żadne areszta albo jakie insze trudności onych zatrzymawali, na to osobliwy wzgląd mając, że te towary na własny dochód Skarbu naszego są wyrobione i mają być obrócone, gdyż gdzieby się Uprz. i Wier. W przeciwko temu Uniwersałowi naszemu cokolwiek ważyli się uczynić, do prawa takowy każdy za rozkazaniem naszem będzie pociągniony, inaczej tedy nie uczynicie dla łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 25 miesiąca Lutego Roku Pańskiego 1641, panowania naszego Polskiego, Szwedzkiego 9. Vladislaus Rex. Locus sigilli majoris Cancellariae

fol. 395 Regni. Alex. Trzebiński Secr.

Oblata litterarum comitialium.

Władysław IV z Bożej łaski Król Polski etc.

Szlachetny wiernie nam miły. Różne Rzeczypospolitej potrzeby, osobliwie skryte zamysły pogańskie więc i w bliskości granic Państw naszych wojenne zamięszania i bliski do sejmowania czas prawem opisany, wyciągał to abyśmy wcześnie o wszystkiem co do pomnożenia dobra pospolitego i zabieżenia niebezpieczeństwom od Państw nam od Pana Boga powierzonych należy, z stanami Rzeczypospolitej radzili. Przeto za zdaniem P. P. Senatorów sejm walny koronny w Warszawie na dzień 20 miesiąca Sierpnia, a przedsejmowy według dawnego zwyczaju sejmik powiatowy w Opatowie na dzień 9 miesiąca Lipca a główny w Korczynie na dzień 30 miesiąca Lipca złożyliśmy. Napominamy tedy W. T. i mieć chcemy, abyś na mianowane sejmiki zjechał i na nich z inszemi społecznie potrzeby Rzeczypospolitej, które od Posła naszego przełożone będą, uważał, starając się aby posłowie na sejm rozsądni i mądrzy z mocą zupełną obrani byli, którzyby to wszystko co miłą Ojczyznę zachodzi dobrze uważali, a całość i dobro jej nie swoje prywaty na pieczy mieli. Co uczynisz Wier. T. z wiary swej przeciwko nam i z miłości ku Ojczyźnie. Któremu zatem życzymy dobrego od Pana Boga zdrowia. Dan w Warszawie dnia 15 miesiąca Kwietnia R. P. 1641. panowania naszego Polskiego 9, Szwedzkiego 10 roku.

fol. 426 ~~[illegible]~~ Vladislaus Rex. —

Oblata litterarum Thesaurarii Regni

Jan Mikołaj z Żurowa Daniłowicz Podskarbi Koronny, Przemyski, Samborski, Drohobycki, Kolski, Ratyński etc. Starosta.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Celnikom, Mytnikom, Strażnikom, Pisarzom,

Succolektorom na komorach i przykomorkach celnych nad Wisłą postanowionym, wiadomo czynię, iż z rozkazania Jego Królewskiej Mości Pana naszego, z pewnego kontraktu w Ekonomii Samborskiej pozwoliłem Jaśnie Wielmożnej Jej Mci Pani Katarzynie z Ostroga Zamojskiej Kanclerzynej Koronnej mojej miłościwej Pani, soli beczek sześć tysięcy, a Jego Mości Panu Srzedzieńskiemu soli jedenaście set beczek spuścić Wisłą do Torunia na każdy rok do dalszej decyzyi mojej i wyjścia kontraktu tego. Przeto wszech wyżej mianowanych Celników, Strażników, Pisarzów, Succollectorów na komorach i przykomorkach postanowionych napominam i z władzy Urzędu mego rozkazuję, abyście tak jako te soli beczek sześć tysięcy Jaśnie Wielmożnej Jej M. Pani Kanclerzynej, tak Jego M. Pana Srzedzieńskiego beczek soli jedenaście set wolno wszędzie przepuszczali, ani zatrzymywać ważyli się. Dla większej pewności ten Uniwersał nasz ręką własną podpisuję przy pieczęci mojej. Dan w Samborze 12 dnia miesiąca Sierpnia R. P. 1641. Bernat Zakrzewski. Jan Mikołaj
fol. 498. Daniłowicz Podskarbi Koronny. Locus Sigilli.

Oblata litterarum universalium S. R. M. Conventum Regni designantium.

Władysław IV z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszytkiem Stanu Rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Iż na teraźniejszym blizko przeszłym sejmie niektóre publicae necessitates dla nawałności spraw w przeszłych sejmów rezerwanych, osobliwie zapłata wojsku Ukrainnemu w bezgowej służbie będącemu i kockwaiga w podatkach, namówiona być nie mogła;

przeto stosując się do konstytucyi aby potrzeby publiczne w niej wyrażone dostatecznie opatrzone były, tudzież i desiderium nasze sauteczne zostało, opuściwszy zwykłe solennitates, sejm dwuniedzielny w Warszawie na dzień 11 miesiąca Lutego, a sejmiki które według zwyczaju sejm ten poprzedzać mają, powiatowy w Opatowie na dzień siódmy miesiąca Stycznia, a główny w Korczynie na dzień 28 miesiąca Stycznia składamy, tym Uniwersałem naszym, żądając pilnie Upr. i Wier. W. abyście na nie zjechali, a o potrzebach które w Instrukcyi naszej przełożone będą i w konstytucyi są wyrażone, obmyślawali i posłom swoim tudzież mądrym i roztropnym na sejm środki takie podali, za którymi by co wyraźnie konstytucya w sobie zawiera skończono było i Rzeczpospolita od wszelakich trudności i niebezpieczeństwa postronnych i domowych uwolniona zostawała. Co że Upr. i Wier. W. z miłości i z powinności swej ku spólnej Ojczyźnie i ku nam uczynicie nic nie wątpiemy. Żeby ten Uniwersał nasz wszystkich wiadomości dochodził, rozkazujemy Urzędowi Grodzkiemu, aby go do akt swych wpisawszy, na miejscach zwyczajnych publikować i obwołać rozkazali, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej z powinności Urzędu swego. Dan w Warszawie dnia 30 miesiąca Octobra R. P. 1641, panowania naszego Polskiego 9, a Szwedzkiego 10. Joannes Gembicki

fol. 558. S.R.M. Laus sigilli. Vladislaus Rex.

Laudum sejmiku w Opatowie uchwalone 7 Stycznia 1642 roku.

fol. 573.

Laudum uchwalone na sejmiku w Opatowie dnia 7 Stycznia 1642 r.

fol. 574.

fol. 640. Laudum uchwalone na sejmiku relationis w Opatowie 26 Marca 1642 roku

Władysław IV z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy oznajmujemy, iż urodzony Stanisław Witowski Podkomorzy Łęczycki, Kowalski, Zwoleński starosta, Arendarz nasz przeszły Żupp Bocheńskich mając to w kontrakcie z sobą zawartym warowano, iż z nieboszczykiem jego ojcem swoim urodzonym Stanisławem Witowskim Kasztelanem Brzezińskim, że ustępować z żupp wyżej pomienionych nie powinni byli aźby remanent soli zapłacony im był, tedy ponieważ dobrowolnie urodzony Podkomorzy Łęczycki tej kondycyi ustąpił nie chcąc być co in passu oneri skarbowi naszemu, tedy teraźniejszym Uniwersałem naszym pozwalamy wyżej przerzeczonemu Podkomorzemu Łęczyckiemu żeby wolno mu było tyże soli remanent wszystek cokolwiek się go znajdzie do Regowa majętności jego dziedzicznej spuścić i sprowadzić i też sól także pieniężnie i przedawać dotąd, aż wszystka rozprzedana będzie. W czem teraźniejszem pismem insuper assekurujemy pomienionego Podkomorzego Łęczyckiego, iż żadnej od nikogo praepedycyi tak w sprowadzeniu tegoż remanentu, jako i w przedawaniu na miejscu wyżej opisanem mieć nie będzie. Co do wiadomości Urzędów wszystkich, mianowicie Wielmożnych Podskarbiego naszego Koronnego i Arendarza teraźniejszego Żupp Wielickich, także Urodzonego Arendarza Żupp Bocheńskich i Urodzonego Podkomorzego Krakowskiego, także i Strażników Solnych tym Uniwersałem naszym przywodząc, mieć chcemy, aby w takowem wolnem sprowadzeniu i przedawaniu soli, tak jakoby i Naszej własnej Skarbowej cale zachowywali, tegoż urodzonego

Podkomorzego Łęczyckiego, inaczej nie czyniąc pod łaską Naszą. Który to Uniwersał nasz ręką własną dla lepszej wagi podpisawszy, pieczęć naszą koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 21 miesiąca Czerwca R. P. 1642, panowania naszego Polskiego i Szwedzkiego

fol. 686. 10^go^ roku. Tomasz Leżeński. Locus Sigilli: Vladislaus Rex. –

Oblata litterarum S. R. M.

Vol. XVI 1643–1645. Władysław IV z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Urodzonemu Adamowi Kazanowskiemu Chomiąncowicie Urodzonemu Adamowi Kazanowskiemu Chorążemu Sandomierskiemu Rotmistrzowi Naszemu Kozackiemu, także Porucznikowi albo Namiestnikowi jego i innym Rotmistrzom, Porucznikom, Kapitanom albo Namiestnikom naposłem będącym i Towarzystwu chorągwi Naszych, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. Doszła Nas wiadomość od Urodzonego Zygmunta Opackiego Podkomorzego Warszawskiego Wielkorządcy Krakowskiego, Latowickiego, Ryczywolskiego Starosty naszego, jako miasteczko nasze Ryczywoł i wsi: Wola, Witakowice i Kempa do tejże dzierżawy należące, częścią przez gęste przejścia chorągwi żołnierskich, częścią przez stawania tamże Tureckich i Tatarskich Posłów i podejmowania ich, częścią przez pogorzenia ledwie nie coroczne, a nawet i przez świeże powodzi Wiślne, do wielkiego spustoszenia i zniszczenia przyszło. Przeto chcąc aby dzierżawa ta jakokolwiek ratować się i pomnożenie swoje wziąć mogła, chcemy mieć i rozkazujemy Wiern. W. abyście (lubo by to niej Wier. Waszym stanowiska naznaczone kędykolwiek były), mając wzgląd na zniszczenie i spustoszenie niemałe pomienionego miasteczka Ryczywoła i wsi: Wolej,

Miterkowic i Kempej do niego należących poddanych łamecznych, od stacyi, exakcyi i innych wszelakich ciężarów żołnierskich uwolnili i nie dopuszczali, aby do ostatniej nędzy, zubożenia i spustoszenia przez wybieranie i wyciąganie mianowanych stacyi przyjść miało. Inaczej nie uczynicie Wiern. W. dla łaski naszej i z politowania nad ubogiemi i zubożnionemi poddanemi Dzierżawy naszej Rycerzywolskiej. Dan w Warszawie dnia 24 miesiąca Stycznia Roku Pańskiego 1643, panowania naszego Polskiego 10, Szwedzkiego 11 roku. Joannes Gembicki

fol. 14. Secr. R. Maior. Locus sigilli. Vladislaus Rex. –

Laudum uchwalone w Opatowie

fol. 119. d. 13 Czerwca 1643 roku. –

Oblata civium Casimirien.

Burmistrz i Rajce miasta J. Kr. M. Kazimierza dolnego wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy i będzie należało, po zaleceniu życzliwych usług naszych, naszym wielce miłościwym Panom wiadomo czynim i oznajmujemy. Iż ubodzy pogorzelcy sąsiedzi i mieszczanie nasi Kazimierscy, których Pan Bóg ogniem z dopuszczenia swego Boskiego na majętnościach ich i zbiorach ubogich nawiedzić raczył, chcąc się udać po Panu Bogu do Najjaśniejszego Majestatu J. Kr. Mości Pana i Dobrodzieja swego Miłościwego i do inszych wielu zacnych i wielkich osób praeter subsidia, zaczym żądali urzędu naszego abyśmy im list świadeczny, że tak jest, dali. Co za rzecz słuszną baczące takową attestacyę naszą prawdziwą onym dajemy, iż roku tego po świątkach zielonych, przed Świętem Trójcy świętej ze czwartku na piątek w pierwszy nie z niedbalstwa ich, żadnego, ale nie wiedzieć zkąd się ogień wszczął,

któregośmy przez inkwizycyę dojść nie mogli, raczej z podpalenia przez złego człowieka domów szesnaście z folwarkami zgorzało tak dalece, że ci ubodzy pogorzeli sąsiedzi nasi już na ten czas snem pierwszym uspokojeni, zaledwie ze zdrowiem, nic nie ratując ubóstwa swego dla wielkiego i prędko przypadłego ognia, uszli; między którymi domami niektóre budynki były wjezdne dla gościa różnego i Panów Posłów przez miasto przejeżdżających sposobne i wczesne, kędy często stawali. Zaczym gdzie siękolwiek dla ratunku swego jakiego pomienieni pogorzeli udadzą suppliciter, za nimi prosimy, ażeby takowej attestacyi naszej wiarę dawszy, miłościwemi się stawili. A dla lepszej wiary i pewności takową attestacyę naszą pieczęcią miejską utwierdziliśmy. Dat. Casimiriae d. 24 Iulii Anno Dni. 1643.
Valentinus Niklewicz Civitatis S. R. M. Casimirien.
fol. 160.- Notarius. Stanisław Piszek Burmistrz natenczas.

Oblata litterarum Conventualium.

Władysław IV z Bożej łaski Król Polski etc.

Szlachetni wiernie nam mili. Przychylając się do prawa pospolitego, a osobliwie do konstytucyi sejmu przeszłego, którą czas sejmowy jest opisany, idąc w tej mierze za zdaniem Panów Rad naszych, Sejm walny Koronny w Warszawie na dzień XIII miesiąca Lutego, a przed nim wedle dawnego zwyczaju sejmik powiatowy w Opatowie dnia wtórego miesiąca Stycznia, a główny zaś w Korczynie na dzień XXIII miesiąca Stycznia złożyliśmy. Przeto napominamy wier. W. abyś na pomienione sejmiki w pośrodek drugich obywatelów stawiwszy się, spólnie z nimi potrzeby Rzeczypospolitej, bezpieczeństwo

jej i rząd domowy zachodzące, które od posła naszego przełożone będą, uważał, i pilne staranie czynieł, aby posłowie stateczni, rozsądni i dobro pospolite miłujący na pomieniony sejm walny koronny obrani i wysłani byli, którzyby całość Rzeczypospolitej, a nie swoje prywaty przed oczyma mieli. Uczynicie to Wier. T. z wiary swojej, przeciwko nam i z miłości ku Ojczyźnie, któremu przytem życzymy dobrego od Pana Boga zdrowia. Dan w Warszawie dnia 31 miesiąca Pazdziernika Roku Pańskiego 1644. Panowania naszego Polskiego XII a Szwedzkiego XIII

fol. 537. roku. Na własne Jego Kr. Mości rozkazanie. –

Oblata civium Sieciechovien.

Władysław IV z Bożej Łaski Król Polski etc.

Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, iż My na prżyczynę niektórych Panów Rad naszych za miasteczkiem Sieciechowem do Nas wniesioną, aby to pomienione miasteczko, ponieważ dobra są do Opactwa Sieciechowskiego należące, mogło być od dawania podwód wolne, tedy My tak do samej słuszności się stosując, jako i to upatrując, iż przerzeczonemu miasteczku dobra nasze królewskie zewsząd są przyległe i mając wzgląd na spustoszenie przez różnych i ustawicznych chorągwi prechodzenia, tak że do ubóstwa znacznego przyszło, umyśliliśmy wyż rzeczone miasteczko do Opactwa Sieciechowskiego należące od podwód dawania zwolnić, jakoż niniejszym listem naszym wolnym czynimy, tak jednak, aby pieniądze podwodne które do skarbu naszego według dawnego zwyczaju na teża były oddawane i płacić onych się nie zbraniali. Co do wiadomości każdego

przywodzące, mianowicie Komornikom, Stanowniczym i innym sługom naszym od dworu naszego jadącym rozkazujemy, aby z pomienionego miasteczka Sieciechowa podwód żadnych nie wybierali i za pokazaniem sobie tego listu naszego oddawać nie rozkazali. Na co dla lepszej wiary ręką się Naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXXI miesiąca Maja R. P. 1645. Panowania Królestw naszych Polskiego i Szwedzkiego XIII roku. Libertacya od podwód miasteczka Sieciechowa Opactwa w Województwie Lubelskiem. Adamus Joannes de Komo-
fol 750. row Can. Crac. Regens Cancel. m. p. Vladislaus Rex.

Oblata libertationis civium
Kozienecensium a podwodis

Vol. XVII
1646-1647.

Władysław IV z Łaski Bożej Król Polski etc.

Oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna komu o tem wiedzieć należy. Iż my mając miłościwy wzgląd i politowanie nad ubóstwem i nędzą miasteczka naszego Kozienic, do której częścią przez zasypanie piaskiem gruntów i pól, częścią przez ustawiczne podwody przyszli, i codziennie przychodzą, umyśliliśmy ich od dawania podwód do lat ośmi uwolnić, jakoż tym listem naszym uwalniamy. Tak aby żaden nie ważył się odtychczas podwód w Kozienicach wybierać i onych sobie dawać pod surowem karaniem naszem, oprócz na ten czas kiedy nam samym w osobie naszej własnej przez pomienione miasteczko Kozienice w tym czasie lat ośmiu droga przypadnie. Co do wiadomości wszystkich, wobec Komorników naszych i tych którzy się podwodami bawić zwykli przywodząc, rozkazujemy, aby od tych czas w Kozienicach miasteczku naszem żaden

podwody brać i wyciągać nie ważył się do wyjścia lat ośmiu. A gdyby śmiał kto to rozkazanie nasze złamać i temuż się sprzeciwić, przeciwko takiemu Instygatorowi naszemu prawnie czynić każemy. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy się pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 30 miesiąca Grudnia Roku Pańskiego 1645. panowania królestwa naszego Polskiego 13. Szwedzkiego 14 roku. Jacobus

fol. 19. Alexander Paprocki. Vladislaus Rex.

Oblata litterarum Monitorialium civium Stenzycensium contra generosum Sigismundum Dunin Suligostowski ratione injuriarum.

Władysław IV z Bożej łaski Król Polski etc.

Urodzony wiernie nam miły. Doszło nas to, iż Wierność Twoja bez żadnego słusznego pretextu obywatelom miasteczka naszego Stężyce wielkie szkody i krzywdy czynisz, grunty im miejskie odejmując, zboża na nich zasiane gwałtownie z pól zabrawszy, łąki pokosiwszy i na ten rok privata authoritate też pola swymi zbożem pozasiewawszy. Co iż z wielką ujmą dóbr Rzeczypospolitej, tudzież przeciwko wszelkiej słuszności i prawu dzieje się, wielce nas ten postępek Wierności Twojej porusza. Przeto rozkazujemy pilnie Wierności Twojej, abyś, jeżeli jakie prawo do pomienionych gruntów masz, raczej prawnie z niemi o nie czynił, a swowolnie onych nie odejmował, szkody także tak co zabraniu jako i zasianiu zbóż, tudzież i w pokoszeniu łąk poczynione, chcemy aby były nagrodzone, gdyż inaczej przyszłoby nam ad instantiam Instigatoris

o toż Wierności Twojej rozkazać czynić i Urodzonemu Staroście Stężyckiemu aby tego czynić nie dopuszczał zlecić, a napotem takowego bezprawia onym nie czynił. Pewni tedy jesteśmy, że na to nasze napomnienie inakszy wzgląd mieć będziesz niżeli na przeszłe listy zaręczne. Życzymy zatém Wierności Twojej dobrego od Pana Boga zdrowia. Dan w Warszawie d. 16 Januarii

fol. 22. 1646 roku. Vladislaus Rex.

Oblata laudi Convocationis Opatoviensis

fol. 23. super Ducilla 11 Septembris 1645.

Oblata litterarum S. R. M.
ad Magnificum Abrahamum de Golechow Golechowski
Vislicen. Stenzyc. Capit.

Władysław IV z Bożej Łaski Król Polski etc.

Urodzony wiernie nam miły. Upatrując niebezpieczeństwa z wiele stron Rzeczpospolitą zachodzące i akkomodując się ważnym potrzebom publicznym, Sejm Walny Koronny za zdaniem Senatu naszego Obojga Narodów w Warszawie na dzień 25 miesiąca Październiko a przed nim podług trybu pospolitego Sejmik powiatowy w Opatowie na dzień 13 miesiąca Września, a główny zaś w Korczynie dnia 5 miesiąca Października złożyliśmy. Napominamy tedy Wier. T. pilnie rekwirując, abyś te Sejmiki, także Walny Sejm koronny, w Grodzie, miastach i miasteczkach Starostwa swego, według zwyczajnego trybu, przez woźnego we dni targowe publikować i obwodać rozkazał, ażeby za ogłoszeniem onych po ziemiach i powiatach, jako najprędzej do wiadomości wszystkich obywatelów przyjść mogli. Posyłamy przytem listy sejmikowe częścią nietytułowane, z Kancellaryi naszej, częścią też z tytułami,

chcąc to mieć, abyś tak te które tytułowane, jako i te które bez tytułów rozkazałeś, wprzód tytuły napisać, urzędnikom ziemskim i ludziom stanu szlacheckiego starostwa swego bez omieszkania rozesłał, i spólnie z niemi na sejmik powiatowy, jako też i główny zjechawszy, de bono publico radził i to powagą swoją otrzymał, żeby na przyszły sejm walny koronny posłowie ludzie ważni, roztropni i dobro pospolite nadewszystko przekładający, wyprawieni byli, któryby o wszystkich potrzebach Rzeczypospolitej, bezpieczeństwoj i rząd domowy zachodzących, spólnie z Pany Radami naszemi, życzliwie consulere chcieli. Uczynisz to Wierność Twoja dla łaski naszej i z powinności urzędu swego. Któremu na ten czas dobrego od Pana Boga życzymy zdrowia. Dan w Krakowie dnia 25 miesiąca Lipca Roku Pańskiego 1646. panowania naszego Polskiego 14. a Szwedzkiego 15 roku. Na własne Jego Kr. Mości rozkazanie
fol 257.-

Oblata contributionum publicarum.

~~Wszem wobec i komu to wiedzieć należy, a mianowicie Urzędowi miasta Króla Jego M. także i duchownych i stanu szlacheckiego, wiadomo czynię z urzędu mego administratorskiego, iż według laudum sejmiku Opatowskiego sejmem approbowana konstytucya, czopowe które się zaczyna w roku 1647 a die 21 Januarii, to jest od dnia i święta świętej Agnieszki, uniwersałem tym swoim opowiadając, aby Urząd każdego miasta od czasu naznaczonego miał to w swoim sequestrze dotąd póki by kontrakt mój z kim nie stanął. A jeśliby kontraktu żadnego nie było, tedy według dawnego zwyczaju i constytucyi opisanej anni 1628~~

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Władysław IV z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i inszym stanu rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom, Uprzejmie i wiernie nam miłym Łaskę naszą Królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Lubo gwoli opatrzenia obrony i innym ważnym potrzebom Rzeczypospolitej, które w Instrukcyi naszej przełożone będą, sejm trzyniedzielny w Warszawie na dzień wtóry miesiąca Maja, a sejmiki partykularne przed nim według zwyczaju XI miesiąca Kwietnia konstytucyą sejmu blizko przeszłego, są złożone, jednak my tym uniwersałem naszym, jako ten sejm opuściwszy zwykłe solennitates na dzień wtóry miesiąca Maja, tak i sejmik partykularny Upr. i Wier. W. w Opatowie na dzień XI miesiąca Kwietnia, a główny w Korczynie na dzień 25 miesiąca Kwietnia ogłaszamy, żądając pilnie Upr. i Wier. W. abyście nań zjechali, a przesłuchawszy instrukcyi naszej uważyli co Rempublicam officit i takie środki na sejm przez posły swe spraw Rzeczypospolitej biegłe podali, którymiby za spólną stanów wszystkich zgodą, Państwa Rzeczypospolitej od następujących trudności wolne zostawały, a pokój gruntowny zewsząd był obwarowany, więc desideria i exorbitancye różne uspokojone. W czem nie wątpiemy że ojczyźnie swej miłość i powinność do zatrzymania całości jej oświadczycie. Żeby ten Uniwersał nasz wszystkich wcześnie wiadomości doszedł, rozkazujemy Urzędom naszym grodzkim, aby go do akt swoich grodzkich wpisawszy, niemieszkanie na miejscach zwyczajnych obwołać i publikować kazali. Inaczej nie czyniąc

dla łaski naszej i z powinności urzędów waszych. Dan
w Warszawie dnia 3 miesiąca Marca R. P. 1647, pano-
wania Królestwa naszych, Polskiego 14, a Szwedzkiego 15 roku.
Stanislaus Skarzewski Regens Cancellariae Majoris Regni
fol. 489. - Vladislaus Rex. -

Vol. XVIII
1648-1650.
fol. 131. -

Oblata Compositationis lancorum ad milites
Laudo particulari Opatovien. seu confederatione
dicta Kaptur 25 die mensis Junii anno 1648 cele-
brato ordinata. -

fol. 133.

Oblata ordinationis victus uchwalonego
na sejmiku Opatowskim 25 Junii 1648 roku.

fol. 142.

Oblata laudi Opatovien. uchwalonej 25 Czerwca
1648 roku.

fol. 158.

Laudum o okazowaniu wartwa Sandom.
uchwalone na sejmiku w Opatowie d. 12 Sierp-
nia 1648 r. -

Oblata Lustrationis nobilitatis
districtus Stężycen.

Regestr okazowania Ich Mciów Panów Obywatelów
powiatu Stężyckiego przed Jego Mością Panem Stanisławem
Skarzewskim Starostą Stężyckim vigore laudi palatinatus
Sandomiercen. die vigesima quinta Augusti anno praesenti
1648 pod Stężycą odprawionego. -
Jego Mość Pan Chorąży Bełzki pocztem tylko stawił, bo sam
dla zdrowia niesposobnego nie zjachał. -
Jego Mość Pan Paweł Lasocki

Jego Mość Pan Gojski Łowczy Sendomirski.
Jego Mość Pan Grodzicni Wojski Stężycki.
Jego Mość Pan Stefan Podlodowski
Jego Mość Pan Adam Lendzki.
Jego Mość Pan Łukasz Lendzki
Jego Mość Pan Mikołaj Sierakowski
Jego Mość Pan Andrzej Gołuchowski
Jego Mość Pan Stanisław Trojanowski.
Jego Mość Pan Adam Trojanowski
Jego Mość Pan Jan Trojanowski
Jego Mość Pan Zygmunt Trojanowski
Jego Mość Pan Bernard Trojanowski
Jego Mość Pan Stefan Sobieski
Jego Mość Pan Stanisław Laskowski
Jego Mość Pan Jan Trojanowski z Trojanowa
Jego Mość Pan Tomasz Korycki
Jego Mość Pan Mikołaj Kłoczewski
Jego Mość Pan Maryan Kłoczewski
Jego Mość Pan Stanisław Kłoczewski.
Jego Mość Pan Kasper Holt
Jego Mość Pan Samuel Kochanowski
Jego Mość Pan Piotr Kochanowski
Jego Mość Pan Jan Branecki
Jego Mość Pan Wojciech Lewikowski
Jego Mość Pan Jan Podstolski
Jego Mość Pan Jerzy Bokusz
Jej Mość Pani Stanisławowej Zbąskiej porzek.
Jego Mość Pan Mikołaj Kołarbski
Jego Mość Pan Paweł Ostrowski
Jej Mość Pani Lipskiej Stolnikowej Kaliskiej porzek.
Jego Mość Pan Kasper Błędowski
Jego Mość Pan Szymon Rusiecki
Jego Mość Pan Jakób Sieklucki.

Jego Mość Pan Stefan Sieklucki
Jego Mość Pan Jan Wysocki z Kozyckiej Woli.
Jego Mość Pan Marcin Lewikowski imieniem Pan ojca swego starego.—
Jego Mość Pan Jan Korzebski
Jego Mość Pan Mikołaj Skurski
Jego Mość Pan Stanisław Sobieski
Jego Mość Pan Andrzej Boski.
Jego Mość Pan Tomasz Kłoczowski
Jego Mość Pan Andrzej Korzeniowski
Jego Mość Pan Adam Omiecinski
Jego Mość Pan Abram Zaleski
Jej Mość Pani Korzeniowskiej Pisarzowej Stężyckiej poczet.
Poczet Jego Mości Pana Suligostowskiego
Jego Mość Pan Jan Madrelowski
Poczet Jego Mości Księdza Officyała Łukowskiego.
Jego Mość Pan Samuel Tarczewski
Jego Mość Pan Tomasz Bieńkowski
Jego Mość Pan Stanisław Niewęgłowski
Jego Mość Pan Kasper Sieklucki
Jego Mość Pan Wojciech Zwolski
Jego Mość Pan Jakób Kośmiński
Jego Mość Pan Jan Kozycki
Jego Mość Pan Adam Korzeniowski od siebie i od sąsiad swych.
Jego Mość Pan Łukasz Sobieski.
Jego Mość Pan Marcin Boniecki
Stanisław Starzewski Capit. Stężyc. Andreas Kochanowski Vicecapit. Stężyc. m. p. —

pol. 181.

Oblata litterarum electionis

My Rady Duchowne i świeckie i Posłowie Ziemscy do Jego Mości Księdza Arcybiskupa Gnieźnieńskiego Primatem et

et primum Principem przydani.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, osobliwie Ich Mościom Panom Senatorom, Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu Rycerskiego obywatelom Koronnym naszym Mściwym P. P. Kollegom, Przyjaciołom i Braciej przy zaleceniu służb i chęci naszych do wiadomości przywodziemy. —

Acz kolwiek Rzeczpospolita dla obrony swej w teraźniejszych niebezpieczeństwach wojska zaciągnęła i one przy łasce Bożej przeciwko nieprzyjacielowi wyprawiła, jednak iż te gwałtowne niebezpieczeństwa nie tylko nie ustają, ale i insze z inszych stron pokazują się, przychodzi nam z powinności naszej których Rzeczpospolita hoc periculoso tempore na blizko przeszłej Convocatiej dla Rady i spólnej namowy tu zostawiła oznajmić to W. Mściom naszym Mściwym Panom i Braciej i przestrzedz, abyście o niebezpieczeństwach z różnych stron następujących wiedząc, na blizko przyszłą Pana nowego elekcyą, jako najgromadniej stawić się raczyli i tak gotowi przyjachali, abyście nie tylko Pana obrali, ale i za całość i zdrowie miłej Ojczyzny stawić się i z tejże Elekcyi przeciwko nieprzyjacielowi gdzie potrzeba będzie pójść mogli. Co że W. Mościom dla Ojczyzny, której wszyscy wszystkośmy powinni ciężko ani przykro nie będzie pewniśmy. A żeby do lepszej wiadomości przyszedł ten Uniwersał z podpisem rąk naszych i przyłożeniem pieczęci Jego Mości Księdza Arcybiskupa Gnieźnieńskiego i Prymasa do Grodów rozesłany. W Warszawie die decima octava Septembris 1648. Maciej Łubieński Arcybiskup Gnieźnieński imieniem swojem

fol. 209. i Ich Mościów Panów Kollegów tu będących. —

Oblata litterarum universalium

My Rady Duchowne i Świeckie i Posłowie Ziemscy do Jego Mości Księdza Arcybiskupa Gnieźnieńskiego Primatem et primum

Principens przydani.

Jaśnie Wielmożnym, Wielmożnym Ich Mciom Panom Pułkownikom, Obersterom, Rotmistrzom, Kapitanom i wszytkiemu Towarzystwu wojska Rzeczypospolitej przez województwa i powiaty i Rady Rzeczypospolitej zaciągnionego, a teraz rozproszonego, przy zaleceniu chęci naszych braterskich oznajmujemy. W jakiem niebezpieczeństwie zostaje Ojczyzna przez rozgromienie i rozbieżenie się wojska wszytkiego (pożal się Boże) sami to WM. dobrze widzicie; iż jednak ratować ją możemy gdy powinna miłość ku Ojczyźnie w nas wszytkich a pogotowiu w tych będzie którzy się na teraźniejszą usługę Rzeczypospolitej zaciągnęli, przeto dajemy i rozsyłamy te uniwersały nasze napominając aby wszyscy Towarzystwo którzykolwiek w tym zaciągu służyli, z powinności swej szlacheckiej zarazem do Ich M. Panów Rotmistrzów, Rotmistrze zaś do Ich M. Panów Pułkowników wracali się. A Ich Mość Panowie Pułkownicy jak co prędzej do Ich Mciów Panów Regimentarzów od Rzeczypospolitej naznaczonych, którzy są pod Lwowem. Upewniając WMciów wszystkich w tem iż jeżeli inaczej w tej teraźniejszej potrzebie Rzeczypospolitej uczynicie, nie miłości ku Ojczyźnie i przeciw powinności wojennych ludzi poczytane to będzie, zwłaszcza że na tę usługę Rzeczypospolitej WM. się zaciągnęliście według przeszłej Konfederacyi Warszawskiej tak długo w tej służbie trwać powinniście dokąd tego Rzeczpospolita przeciwko teraźniejszym nieprzyjaciołom będzie potrzebowała. A że wojsko dostatków i rynsztunków swych odpadło, prosimy per amorem Patriae i napominamy Ich Mciów Panów Szafarzów i Poborców, gdy w którem województwie Rotmistrz albo Pułkownik tego województwa potrzebować będzie pieniędzy dla siebie i Towarzystwa swego aby mu na drugą ćwierć

dać zapłaty nie omieszkali; pewni będąc że to wszystko cokolwiek wydadzą w exequatią przyjęto będzie. Żeby zaś te uniwersały nasze co prędzej do wiadomości przyszły do Grodów je rozsyłamy, urzędy przytem grodzkie serio napominamy, aby uniwersał ten nie tylko po grodach swych ale i po miejscach zwyczajnych jako najprędzej publikowali i do wiadomości innych przywodzili. Co uczynią z powinności urzędu swego. Dan w Warszawie dnia 3. Oktobra R. P. 1648. Maciej Łubieński Arcybiskup Gnieźnieński imieniem swem i Ich Mościów

fol. 215. Panów Rezydentów ten na ten czas będących.

Oblata litterarum universalium

My Rady Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego i Państw do nich należących Duchowne i Świeckie i inne wszystkie stany Rzeczypospolitej na sejm walny Electionis Pana nowego zgromadzeni.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy oznajmujemy. Ponieważ Wielkie Księstwo Litewskie znowu tą wnętrzną wojną od zbuntowanego Chłopstwa infestatur i niebezpieczeństwa tam jeśli wielkie jako mamy wiadomość teraz świeżo pokazały się, przeto zabiegając temu i chcąc jako najprędzej obronę Wielkiego Księstwa Litewskiego w tym razie opatrzyć, dajemy ten Uniwersał Jego Mości Panu Andrzejowi Kaszewskiemu na wolne zbieranie i zaciąg żołnierza tak w Koronie jako i w Wielkiem Księstwie Litewskiem wszystkiem, Ich Mościów Panów Obywatelów tak Koronnych jako i Wielkiego Księstwa Litewskiego, bratelskie żądając i napominając aby pomienionemu Jego Mości Panu Kaszewskiemu do zaciągania jako

najprędzej żołnierza na tak gwałtowną potrzebę, gdzie tylko będzie mógł zaciągnąć wszelaką pomocą byli. Dan w Warszawie d. 16 Octobra R. P. 1648. Maciej Łubieński Arcybiskup Gnieźnieński imieniem wszystkiego

fol. 220. senatu.

Oblata litterarum universalium

My Rady Duchowne i Swieckie także Rycerstwo Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego na sejm walny electionis Pana nowego zgromadzeni

Dajemy Wielmożnym, Wielmożnym Ich M. Panom Pułkownikom, Rotmistrzom i wszystkiemu Towarzystwu wojska Rzeczypospolitej przez Województwa i powiaty Rady Rzeczypospolitej zaciągnionym tym którzy byli do obozu jeszcze nie doszli i inszym extraordinarie Regimentom zaciągnionym oznajmujemy.

Nie mogła Rzeczpospolita przyjść na cięższe niebezpieczeństwo nad to w którem teraz zostaje przez rozbieżenie się wojska naszego. Radząc tedy o zatrzymaniu miłej spólnej Ojczyzny naszej napominamy i powagą Rzeczypospolitej rozkazujemy tym wszystkim którzy na skutek Rzeczypospolitej się zaciągnęli, w obozie ani potrzebie jeszcze nie byli, aby we 14 dni od publikacyi tego Uniwersału nie tylko pod winami wojskowemi ale i sub poena perduellionis z pułkami i chorągwiami swemi pode Lwów albo gdzie będzie Książę Jego Mość Pan Wojewoda Ruski na ten czas wódz wojsk Rzeczypospolitej, stawali. Napominamy przytem Ich M. Panów Oberszterów extraordinarie zaciągnionych, jako Jego Mości Pana Przyjemskiego z Regimentem swoim pieszym, Jego Mości Pana Starostę Kokonowskiego ze czterema sty ludu, Jego Mości Pana Starosty Sokalskiego

czterysta ludu, aby także do ujrzenia Jego Mości Pana Wojewody Ruskiego ludzie swoje we czternastu dni sta-wili; i gdyby sami przy nich się nie mogli, namiestniki swe postali pod winą wyżej wyrażoną. I pociotowe wszyst-kich surowie napominając aby się do okazu co prędzej spieszyli, a w ciągnieniu pieniężnych stacyi, podwód, wo-zów, koni brać pod surowem karaniem wojskowym nie ważyli się. Napominamy też panów Szafarzów i Po-borców, aby gdy Rotmistrz albo Towarzysz tego województ-wa pokaże się, pieniądzy mu na drogę ćwierć dać nie omieszkali, pewni będąc że to wszystko cokolwiek wy-dadzą w coequatią przyjęte będzie. Które Uniwersały nasze dla prędszej wiadomości do Grodów wszytamy i każdy Grodzkie sercio napominamy, aby Uniwersał ten nie tylko po Grodach, ale i po miejscach znaczniejszych, jako najprędzej publikowali i do wiadomości wszyst-kich przywodzili, co uczynią z powinności Urzędów swoich. Dan w Warszawie Decima octava Octobris 1648. Maciej Łubieński Arcybiskup Gnieźnieński imieniem Se-natu. Filip Kazimierz Obuchowicz Wojski Mozyrski Mar-
fol 223. szałek Koła Rycerskiego i imieniem wszystkich Ich Mci. —

Oblata litterarum universalium

My Rady Duchowne i świeckie także Rycerstwo Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego na sejm walny Electionis Pana nowego zgromadzeni.

Jaśnie Wielmożnym, Wielmożnym Ich Mościom Panom Pułko-wnikom, Rotmistrzom i wszystkiemu Towarzystwu Wojska Rze-czypospolitej przez Województwa i powiaty Rzeczypospolitej zaciągnionemu a teraz fatali casu rozproszonym oznajmujemy. Iż widząc my że to nieszczęsne wojska rozproszenie które ca-łość Rzeczypospolitej zaszczycać miało, gdyby zgromadzone

nie było musiało wielką (strzeż Boże) na Rzeczpospolitą wprowadzić klęskę, tedy mocą wszystkiej Rzeczypospolitej zgromadzonych Stanów napominamy i rozkazujemy aby ci wszyscy którzy za pieniądze Rzeczypospolitej w służbie jej się zaciągnęli, tak konni jako i pieszy z Rotmistrzami i Pułkownikami swemi i z tem Towarzystwem co w zaciągu byli, do Jaśnie Oświeconego Wojsk Rzeczypospolitej Wodza Książęcia Jego Mości Wiśniowieckiego Wojewody Ruskiego, najdalej od publikacyi tych Uniwersałów we cztery niedziele stawili się z zupełnemi chorągwiami i pułkami, a to pod surowem wojskowem karaniem, to jest wytrąbieniem z wojska i wieczne czci odsądzeniem. Pacholikowie zaś aby do Panów swoich wracali, a któryby się nie wrócił, ipso facto ma zostawać infamis. Co żeby do exekucyi jako najprędzej przyjść mogło, rozkazujemy Panom Szafarzom i Poborcom Województw i Ziem Koronnych, aby na drugą ćwierć żołd powinny Ich Mościom Panom Pułkownikom i Rotmistrzom niemieszkanie na całe chorągwie wydali, oprócz tych którzy się zaciągnęli we Lwowie i w Obozie są przy Książęciu Jego Mości Panu Wojewodzie Ruskim, ci już od zaciągu powiatowego wolni zostają, na miejsce jednak ich Rotmistrze sobie insze zaciągać Towarzystwo i z zupełnemi chorągwiami do Obozu stawić się mają. A Województwa które na pierwszy zaciąg pieniądze do Jego Mości Księdza Arcybiskupa oddali, teraz mają żołnierza przykładem inszych Województw i powiatów zaciągnąć, co w przyszłej Convocatii ma być przyjęto. Na zaciągnienie też te onegdy które przedtem stanowiska mieli, każdemu jednak w swem Województwie, ziemi albo powiecie assygnujemy, w których jednak jako i zaciągnieniu żadnych

szkód aby nie czynili, stacyi pieniężnych ani podwód żadnych nie brali, ani więcej nad dwie chorągwie w ciągnieniu w jednem miejscu cum exactione victus aby nie stawali, w niczem przeciwko artykułom wojennym nie wykraczali, ale prosto i pospiesznie do obozu szli, pod temiż winami napominamy i surowie rozkazujemy. Wszakże Pułkownicy i Rotmistrze i Towarzystwo Kijowskiego, Wołyńskiego, Bracławskiego i Podolskiego Województwo i Ziem Ruskich przez nieprzyjaciela spustoszonych, które żadnej contrybucyi dać nie mogą, także i Województwo Podlaskie poki nieprzyjaciel ztamtąd nie będzie wyparty, temu Uniwersałowi podlegać nie mają i to nasze napomnienie i rozkazanie do nich ściągać się nie ma. Jeśliby też Pułkownik albo Rotmistrz który zginął w potrzebie, albo umarł, albo zachorzał, na miejsce jego Województwo to, albo wódz wojska naszego innego podać mają. Porty także tych którzy w potrzebie z nieprzyjacielem zginęli, w kompet Panom Rotmistrzom przyjmowane być mają. Tym czas Panom Rotmistrzom którzy cudzoziemce mieli tak Rajtarów jako Dragonów, iż ten zaciąg jest trudniejszy być musi i sprowadzenie onych, sześć niedziel od publikacyi tego Uniwersału stawienia się do obozu z ludźmi swemi naznaczamy. Które Uniwersały nasze dla prędszej wiadomości do Grodów rozsyłamy i Urzędy grodzkie serio napominamy, aby Uniwersał ten nie tylko po grodach swych, ale i po miejscach zwyczajnych, jako najprędzej publikowali i do wiadomości wszystkich przywodzili. Co uczynią z powinności urzędów swoich. Dan w Warszawie dnia 24 Octobra 1648. Maciej Łubieński Arcybiskup Gnieźnieński imieniem swojem i Senatu imieniem. Filip Kazimierz Obuchowicz

fol 228 Wojski Mozyrski Marszałek Koła Rycerskiego. —

Oblata litterarum universalium

My Rady Duchowne i Swieckie także i Rycerstwo Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego na sejm walny Electionis Pana nowego zgromadzeni.

Jch Mościom Panom Pułkownikom, Rotmistrzom i Porucznikom tak Polskiego jako i cudzoziemskiego starego i nowego zaciągu oznajmujemy.

Jż nas doszło wiedzieć jakoby ludzie w tych zaciągach będący miasto ciągnienia jak najprędszego w tak gwałtownej potrzebie Rzeczypospolitej do wodzów naznaczonych, jedni od miasteczka do miasteczka, od wsi do wsi się włóczą, a drudzy na miejscach pewnych privata authoritate stanowiska sobie wymyśliwszy, ludziom ubogim różne bezprawia i krzywdy wyrządzają i w tych powiatach które mają swego własnego żołnierza, chleb wyjadają. Zaczem authoritate comitiali napominamy i serio rozkazujemy aby zaraz niemieszkanie gdziekolwiek te Uniwersały publikowane będą, i ludzie tego zaciągu zastaną, zaraz z tych stanowisk ruszali i nie bawiąc się najmniej do wodzów Rzeczypospolitej prosto spieszyli; według Uniwersału pierwszego do powiatowych chorągwi które obozu nie dochodziły wydanego i sub poenis w tymże Uniwersale in casum nieposłuszeństwa expressis. Które Uniwersały nasze dla prędszej wiadomości do Grodów rozsyłamy i Urzędy Grodzkie serio napominamy, aby Uniwersał ten nie tylko po grodach swych, ale i po miejscach zwyczajnych jako najprędzej publikowali i do wiadomości wszystkich przywodzili. Co uczynią z powinności Urzędów swoich. Dan w Warszawie dnia 27 Octobris 1648. Maciej Łubieński Arcybiskup Gnieźnieński imieniem Senatu. Filip Kazimierz Obuchowicz Wojski
fol. 230. Mozyrski Marszałek Koła Rycerskiego.

Oblata litterarum universalium.

Jeremi Michał Korybut książe na Wiśniowcu i Łubniach Wojewoda Ziem Ruskich, Hetman wojsk Rzeczypospolitej Kaniowski Starosta.
Wszem wobec i każdemu z osobna JchMościów Panów Półkowników, Obersterów, Rotmistrzów, Oberstelenlenantów, Porucznikow, Kapitanów i wszystko Rycerstwo Polskie iż Cudzoziemskie w jakimkolwiek zaciągu będące jezdne i piesze napominam i władzą urzędu mego Hetmańskiego rozkazuję, aby się żaden nie ważył w Stryjcy i wsiach do niej należących stanowić, stacyi tak pieniężnych jako i do żywności należących wybierać, podwód brać, noclegów, pokarmów odprawować, ani żadnej najmniejszej krzywdy mieszczanom i poddanym tamecznym czynić, ponieważ to jest Starostwo Jego Mości Pana Stanisława Skarszewskiego Regenta Kancellaryi Wielkiej Koronnej, który na usłudze królów Panów naszych i Rzeczypospolitej lata trawiąc i do postronnych Panów poważne legacye odprawując, nie mały sumpt ważył i waży, a do tego że tebo ta już to Starostwo i wioski do niego należące ustawicznemi stanowiskami i przechodami żołnierskiemi zniszczonemi prawie spustoszone, stoi tam jednak Chorągiew powiatu tegoż Stryjskiego nie bez uciążenia tychże Mieszczan i poddanych Stryjskich. Napominam przeto każdego nieposłusznego, jeżeliby który przeciwko temu Uniwersałowi i szczelnej woli mojej wykroczył i nie mając w przystojnem poszanowaniu krzywdę uczynił, iż za najmniejszą skargą podług ostrości artykułów wojskowych nieodwłocznie odniesie karanie i szkody z żołdu swego przy zapłacie nagradzać musi. Naco dla lepszej wiary przy podpisie ręki mojej pieczęć zwyczajna jest przyciśniona. Dan w Warszawie d. 18 Novembris 1648. Jeremi Michał Ko-
fol. 237. rybut książe na Wiśniowcu i Łubniach Wojewoda Ruski

fol. 285 Oblata laudi Opatovien. 15 Grud. 1648 w Opatowie

Oblata litterarum universalium

Andrzej Firlej z Dombrowicy Kasztelan Bełzki Hetman Polny Koronny.

Ich M. z wojska J. K. M. Rycerstwo jezdne i piesze Polskiego i Cudzoziemskiego narodu napominam i władzą urzędu mego Hetmańskiego rozkazuję, aby się żaden we wsi Kloczowie i wszystkich wsiach do niego należących także w folwarkach i Podłężu do tegoż Kloczowa przynależnych, Wielmożnego Jego Mości Pana Prokopa na Kloczowie Leśniowolskiego Kasztelana Podlaskiego stanowić, stacyi tak pieniężnej jako i do żywności należących wybierać podwód brać ani żadnej krzywdy najmniejszej poddanym tamtecznym czynić nie ważył się, ponieważ te dobra pomienione przez nieprzyjaciela są spustoszone i prawie zniszczone, względem czego ja one tym Uniwersałem moim od wszelakich ciężarów żołnierskich de facto uwalniam, deklarując to każdemu nieposłusznemu, iż jeśliby w czemkolwiek przeciwko temu uniwersałowi memu wykroczył, za najmniejszą skargą podług ostrości artykułów wojskowych surowie sądzony i karany będzie. Datum w Kocku dnia 28 Decembra 1648. Andrzej Firlej z Dombrowicy Kasztelan
fol. 290. Bełzki Hetman Polny Koronny

Oblata litterarum universalium

Andrzej Firlej z Dombrowicy Kasztelan Bełzki Hetman Polny Koronny.

Ich M. z wojska J. K. M. Rycerstwo jezdne i piesze Polskiego i Cudzoziemskiego Narodu napominam i władzą urzędu mego Hetmańskiego rozkazuję, aby się żaden w mieście Stężycy

J. K. M. i wsiach do niego należących nie mają z chorągwią-
mi stawać, stacyę tak pieniężnych jako i żywności wy-
bierać, podwód brać, popasów, noclegów odprawować, albo
ni mechodem najmniejszej krzywdy Mieszczanom i pod-
danym tamecznym czynić, a to dla tego że dobra te są
spustoszone i prawie od żołnierza ustawicznego zniszczo-
ne, tudzież też że chorągiew moja kozacka ściągnienie
swoje tam miała;- upominając każdego temu uniwer-
sałowi mojemu przeciwnego i nieposłusznego, że za naj-
mniejszą skargą, surowe w sądzie moim odniesie karanie
i poczynione szkody sowito z żołdu swego płacić
będzie. Datum w Kacku 28 Decembra 1648. Andrzej Firlej
pol. 301. z Dombrowicy Kasztelan Bełzki Hetman Polny Koronny.

Oblata litterarum universalium

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski Wielkie Książę Litewskie,
Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Żmudzkie, Inflanckie, Smoleńskie,
Czerniechowskie, a Szwedzki, Gotski Wandalski dziedziczny Król.-

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy
a mianowicie Wielmożnym Dygnitarzom Urzędnikom
i wszystkiemu stanu Rycerskiego Województwa Sandomierskiego
uprzejmie i wiernie nam miłym oznajmujemy. Na pierw-
szym panowania naszego wstępie zastawszy krwawą
i niebezpieczną nam w siłu prowincyach zniszczoną we
wszystkich niemal stronach ściśnioną Rzeczpospolitą, chcie-
liśmy pacatis mediis ten zapał ugasić i do posłuszeń-
stwa przeszłego zaciężnych na wyjrzdaną rebelią bunto-
wników przywieść aby się z obu stron więcej krew swoja
nie lała. Ale że już ta swawola coraz większą górę bierze
i ufność w siłe swojej i postronnych coniuracyach mając
do uspokojenia nakłonić się nie chce, przyjdzie wszystkie

Rzeczypospolitej sił na jej uskromienie ruszyć, do czego osobą na-
szą my przykład dać chcemy niosąc zdrowie i dostojeństwo
nasze za całość i bezpieczeństwo Państwo nam od Pana Boga
powierzonych, nie wątpiąc że wszyscy poddani nasi z tymże
affektem i odwagą do ratunku spólnej Ojczyzny i pospieszą i
do boku się naszego stawią, zdrowie i substancyę swoje na obro-
nę jej ochotnie odważając. Przeto władzą Konstytucyi sejmu
blizko przeszłego, która na takowe niebezpieczeństwa ten nam
ratunek ukazała, odsyłamy ten list nasz, który zaraz
za dwie wici ma być rozumiany, napominając i rozkazu-
jąc wszystkim którzy z powołania szlacheckiego według praw
dawnych służbę wojenną powinni aby na tę expedycyą tak
się gotowali, jakoby za trzeciemi i ostatniemi wiciami na-
szymi zaraz na koń wsiadali i tam szli gdzie tego potrze-
ba Rzeczypospolitej pokaże. Napominamy także Wojewody,
Kasztelany i insze Województwa Sendomierskie Urzędniki,
aby wczas o pułkach swych wiedzieli i włożoną na się po-
winność wykonywali reassumując wszystkie prawa w
porządkach pospolitego ruszenia, wszystkie poeny na nie-
posłuszne postanowione. Co aby do wiadomości wszystkich
przyszło, rozkazujemy aby ten list podług zwyczaju do akt
był wpisany i przez woźnego publikowany. Dan w Warsza-
wie dnia 3 miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1649, panowa-
nia naszego polskiego i szwedzkiego pierwszego. Joannes Gembicki
fol 393. Secretarius Regiae Majestatis. Joannes Casimirus Rex. -

Oblata litterarum universalium

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc. -

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy,
a mianowicie Pułkownikom, Obersterom, Rotmistrzom, Kapitanom
Porucznikom i wszystkiemu Rycerstwu jezdnemu i pieszemu Polskie-
go i Cudzoziemskiego narodu, w jakim kolwiek zaciągu będącym.

wiernie nam miłym. Łaskę naszą królewską. Wiernie nam
mili. Szczególnego politowania naszego nad nędzą obywate-
lów miasteczka Stężycy i wiosek Kletna, Rokitna, Ług, Zajezie-
rze, Wola i Przewóz nazwanych do niego należących, do których
przez różne plagi z dopuszczenia Boskiego, ale niemniej przez
ustawiczne przechodzenie Chorągwi i wyciąganie zbytniej sta-
cyi przeszli, a do tego iż to są dobra na ten czas urodzonego
Stanisława Skarszewskiego Starosty Stężyckiego Regenta Kan-
cellaryi Wielkiej Koronnej, który ustawicznie przy boku na-
szym rezydując i sprawy naszej i Rzeczypospolitej piastu-
jąc koszt nie mały ważyć musi, umyśliliśmy ich aby
jakokolwiek poratować się mogli od Stacyi i wszelakich
ciężarów żołnierskich uwolnić, jakoż tym listem Uniwersa-
łem naszym uwalniamy. Przeto chcemy to mieć po Wierno-
ściach Waszych i surowie rozkazujemy aby się żaden nie
ważył w pomienionem miasteczku Stężycy i wsiach Kletna,
Rokitna, Ług, Zajezierze, Wola i Przewóz nazwanych do niego
należących stanowić stacyi tak pieniężnych jako i do żywności
należących wybierać, podwód brać, przystawstwo pretendować,
pokarmów, noclegów odprawować, ani żadnej najmniejszej
krzywdy Mieszczanom i Poddanym tamecznym czynić; upe-
wniając jeśliby który przeciwko temu Uniwersałowi i oste-
telnej woli naszej wykroczył i onego nie mając w przystojnem
postanowieniu w pomienionem miasteczku i wsiach komu z Mie-
szczan i Poddanych krzywdę uczynił, iż za najmniejszą skargą
Wielmożnym Hetmanom naszym surowie i nieodwłocznie podług
artykułów wojskowych karać i szkody z żołdu przy zapłacie nagra-
dzać rozkazujemy. Inaczej tedy nie czyniąc dla łaski naszej i z po-
winności swej. Dan w Warszawie dnia 30 miesiąca Kwietnia roku
1649, panowania Królestw naszych Polskiego i Szwedzkiego pierwszego.
fol. 410. (locus sigilli Majoris Cancellariae Regni.) Joannes Casimirus Rex.

Oblata litterarum universalium

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.
Wszystkim wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć na-
leży, a mianowicie Starostom, Podstarościm, Burgrabiom
albo ich namiestnikom, tudzież Burmistrzom, Rajcom tak
w miastach naszych, jako też w duchownych i szlacheckich
będącym, wiernie nam miłym Łaskę naszą królewską.
Wiernie nam mili. Mamy tę wiadomość iż siła się ta-
kowych tak kupców, prasołów, przekupniów, jako też szla-
checkiej i różnej kondycyi ludzi w Koronie i państwach
naszych znajduje, którzy nie dbając nic na prawo pospo-
lite i na winy konstytucyami Koronnemi opisane, sól
tak beczkową jako też bałwaniastą na potrzebę domową
a nie na handel stanowi Rycerskiemu w żupach na-
szych ordynowaną, po wsiach, miastach i miasteczkach
przedają, za granice Szląskie i Węgierskie różnemi
sposobami wywożą i handle rozmaite prowadzą, czy-
niąc to nie tylko przeciwko prawu pospolitemu, ale
też i z uszczerbkiem prowentów stołu naszego, a z prze-
szkodą i zasoleniem żup naszych Wielickich. Przeto
my zabiegając temu jakoby w tej mierze dalszej szkody
Skarb nasz nie ponosił, zleciliśmy to urodzonemu
Jadamowi Krzeckiemu Pisarzowi Skarbowemu, aby tego
tak w miastach jako też w miasteczkach naszych i in-
szych do Korony należących pilnie przestrzegał, żeby na-
potem takowej soli w państwach naszych nie przeda-
wano, ani jej za granice Szląskie i Węgierskie wywożono.
A jeśliby się ktokolwiek taki znalazł, któryby sól tak
beczkową jako i bałwaniastą bez ceduł żupnych po tar-
gach wywoził i one po wsiach, miastach i miasteczkach
sprzedawał, tedy wolno ją będzie pomienionemu Strażni-
kowi naszemu zabierać, topić, konfiskować, tak jako

o tém szerzej prawo pospolite opiewa. Co do wiadomości wszystkich, którym to wiedzieć należy przywodząc, rozkazujemy aby gdy od pomienionego Strażnika naszego requirowani będą, zabierania i konfiskowania takowej soli nie bronili, ale i owszem wszelakiej rady i pomocy, gdy tego będzie potrzeba onemu dodawali, - dla łaski naszej i z powinności swej. Dan w Warszawie d. 1. miesiąca Czerwca R. P. 1649. Panowania naszego Polskiego i Szwedzkiego roku pierwszego. Tomasz Leżeński

pol 446. Joannes Casimirus Rex. –

Jerzy z Tenczyna na Ossolinie Ossoliński Kanclerz Wielki Koronny, Lubomski, Pucki, Derpski, Adzelski, Bohusławski etc. Starosta.

Oznajmuję żem przyjął za pewnym kontraktem od Mieszczan Zamojskich Piotra Dumbara, Jakóba Bernego, Kaspra Ochterlońego i Wilhelma Rydlera czterysta beczek potażu i sto sześćdziesiąt łasztów smelcugi, które w lasach Wołoskich wyrobione i przez nich do Korony wprowadzone być mają, jako już pewna część tych towarów przeszła przez granicę za kwitem Jego Mości Pana Głogowskiego; drugie tymże trybem wprowadzone być mają. Przeto iż teraz posyłam wyżwyż mianowane towary jako moje własne z Wołoszowic do Gdańska przez szypra i factora mego Pana Piotra Huntera do przedania onych tam kupcom Gdańskim, a mianowicie Panu Jerzemu Kilfańsowi, tedy proszę aby rzeczonego factora mego z towarami memi bez zatrudnienia przepuszczano, gdyż rozkazałem onym wszędzie płacić cło zwyczajne do Skarbu należące, jako od towarów extra Regnum robionych. Na co dla lepszej wiary podpisałem się pięczęć moją własną przycisnąć rozkazałem. Dan w Warszawie d. 21 Augusti 1648. Jerzy Ossoliński

pol 452. Kanclerz Wielki Koronny. –

Oblata litterarum universalium

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy,
a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom, Starostom i innym
wszystkim stanu rycerskiego ludziom i obywatelom powia-
tu Stężyckiego, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą
królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Acz kolwiek
zatrzymywaliśmy się dotąd z wydaniem trzecich wici
na pospolite ruszenie przeciwko zbuntowanemu i wyuz-
danemu na zgubę Państw naszych Poddaństwu indi-
genum rozumiejąc abyśmy totam nobilitatem z wielkim
nieweczasem ich mieli na wojnę prowadzić et universas
Regni vires cogere przeciwko temu chłopstwu, jednak że tenże
zdrajca ruszywszy co kolwiek tylko może mieć swojej po-
tęgi, szukając nam jeszcze gdzie tylko mógł nieprzyjaciół,
zaciągnął snać jako nas słuchy dochodzą Zadunajskiego
Pogaństwa Sylistryjskich i Urumelskich Turków, oprócz
wielkiej nawałności Tatarów; a po wydaniu jednych
wici za dwoje nie mamy wiadomości jaka jest goto-
wość stanu szlacheckiego po województwach, zatrzymu-
jąc się jeszcze z wydaniem trzecich wici do pewniejszych
o tych zaciągach pogańskich wiadomości, aby tymcza-
sem wszelaka po Państwach naszych gotowość była,
i my wczesną informacyą mieli o liczbie, porządku
i gotowości po województwach i Powiatach od Woje-
wodów i Kasztelanów, albo w ich niebytności star-
szych Urzędników, składamy Upz. i Wier. Waszym oka-
zowanie i popisy pro die undecima Augusti roku te-
raźniejszego na miejscach zwyczajnych, abyście
Upz. i Wier. Wasze sub poenis de expeditione bellica san-
citis na dzień wyżej mianowany do Wojewodów

i Kasztelanów swoich, albo w ich niebytności starszych urzędników stanęli i przed nimi się popisali, a oni nam jako najpręzdzej wiadomość o liczbie i gotowości dać będą powinni. A że sejm poprzedzić nie może wydania trzecich wici, na którymby sposób i porządek pospolitego ruszenia mógł być według prawa przykładem pospolitego ruszenia 1621 namówiony, na ten też czas przy tym popisie i okazowaniu namówią sobie Upr. i Wiern. Wasze sposób i porządek ciągnienia, aby każde województwo i powiat odprawił tę expedycyę bez szkody i ukrzywdzenia ludzi tych województw, przez które przechodzić im przyjdzie. Tych zaś województw Obywatelów które są pobliższe nieprzyjacielowi i niebezpieczeństwu, mianowicie Ruskiego, Bełzkiego i Lubelskiego żądamy, aby nie czekając na wydanie trzecich wici z ochoty swojej przykładem województwa Wołyńskiego, które już piersiami obywatelów swoich zasłaniają bezpieczeństwo wszystkiej ojczyzny, do boku się naszego niemieszkanie stawili i jako my zdrowia naszego dla ojczyzny i zatrzymania Państwa nam od Pana Boga powierzonych nie żałujemy, tak i Upr. i Wiern. Wasze o tęż Ojczyznę, chwałę Bożą, wolności i prawa swoje przy boku naszym zastawić się nie lenili. Mamy nadzieję w Panu Bogu że przy ochocie i odwadze stanu rycerskiego pobłogosławi conatibus nostris pro Rempublicam przeciwko wiarołomnemu i okrutnemu nieprzyjacielowi, że tą krwią swoją ulgę cokolwiek krzywdy Ojczyźnie i kościołom Bożym ćinteli. Który uniwersał nasz aby wszystkich wiadomości doszedł, rozkazujemy aby był do akt grodzkich wpisany i przez woźnego na miejscach zwyczajnych publikowany. Inaczej tedy Upr. i Wiern. Wasze nie uczynią z powinności swej i dla łaski

naszej. Dan w Lublinie dnia 13 miesiąca Lipca R. P. 1649 panowania naszego polskiego pierwszego, szwedzkiego wtórego roku. Joannes Casimirus Rex. Andreas
fol. 460. Trzebicki Regens Cancellariae Regni Majoris.

Oblata litterarum universalium

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom, Starostom i innym wszystkim stanu rycerskiego ludziom i obywatelom województwa Sandomierskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Aczkolwiek niedawno wydaliśmy uniwersały nasze, któremi naznaczyliśmy byli jako inszym wszystkim województwom, tak pomienionemu Województwu Sandomierskiemu popis na dzień XI miesiąca Augusta, iż jednak po wydaniu tych uniwersałów wzięliśmy wiadomość o obleżeniu przez nieprzyjaciela obozu i wojska naszego, a na ten czas do ratunku Ojczyzny i dania odsieczy ściśnionemu wojsku nie mamy inszego prędszego sposobu, tedy jako inszym wszystkim województwom tak województwu Sandomierskiemu wydajemy te trzecie wici, rozkazując abyście Upz. i Wier. Wasze zaniechawszy już i nie czekając popisu, do nas pospolitem ruszeniem jako najprędzej gdziekolwiek na ten czas z wojskiem będziemy, z którem dalej się przeciwko nieprzyjacielowi pomykamy stawali, sub poenis de expeditione bellica sancitis, które na każdym nieposłusznym extendować będziemy. Na co dla lepszej wiary i wiadomości rozkazujemy, aby był ten uniwersał do akt gradzkich wpisany i na miejscach zwyczajnych publikowany. Dan w Obozie pod Zamościem

dnia 22 miesiąca Lipca R. P. 1649, panowania naszego polskiego pierwszego, a szwedzkiego wtórego roku.
fol. 469. Joannes Casimirus Rex.

Oblata Lustrationis districtus Stenżycensis.

Okazowanie i popis Ich Mości Panów Obywatelów ziemie Stężyckiej w województwie Sandomierskiem leżącej, według listu Jego Królewskiej Mości Pana naszego Miłościwego nam szczęśliwie panującego dnia jedenastego Sierpnia Roku Pańskiego Tysiąc sześćset czterdziestego dziewiątego wyrytym według zgody zobopólnej wszystkich Ich Mości odprawiony, który tak się ma w sobie:

Naprzód Jego Mość Pan Stanisław na Skórkowicach Skórkowski Sędzia ziemski Stężycki Sekretarz Jego Królewskiej Mości przed którym się to okazowanie odprawowało z dzierżaw swoich w województwach Sandomierskiem i Lubelskiem leżących.

Jego Mość Pan Paweł Lasocki Podczaszy Lubelski z Sandomierskiego i Lubelskiego województwa, tudzież i Kaliskiego województwa, w którem sukcessyi spadek otrzymał, jednak go jeszcze in possessione et usufructu nie jest.

Ich Mość Pan Bernat, Pan Jan, Pan Zygmunt Trojanowscy divisim personaliter jadą.

Jego Mość Pan Stanisław Trojanowski uti plusquam sexagenarius defectibus plurimis infirmitatum variarum obnoxius summa caniciei albedine decoratus czeladnika przy Jego Mości Panu Kasprze Trojanowskim wysyła.

Jego Mość Pan Kasper Trojanowski imieniem Jego Mości Pana Adama rodzica swego z ziemie Stężyckiej i Lubelskiego województwa, także z ziemie Łukowskiej respectu małżonki swej.

Jego Mość Pan Mikołaj Sierakowski z ziemie Stężyckiej i województwa Lubelskiego.

Stężycy ziemi Stężyckiej

Jego Mość Pan Piotr Kochanowski z Opoczyńskiego swem i Jej Mości Pani Rodzinełki swej imieniem i Pana Samsona Rudzkiego Arendarza swego, ludźmi z ziemie Stężyckiej.

Jego Mość Pan Abram Załuski z Opoczyńskiego i z Stężyckiej ziemie.

Jego Mość Pan Andrzej Gołuchowski z ziemie Stężyckiej i powiatu Łukowskiego. Pokuszyk ziemi Stężyckiej

Jego Mość Pan Tomasz Kłoczowski propter mutilationem manuum et maturam aetatem plusquam sexagenarius konia stawia.

Ich Mość Panowie Mikołaj i Marcin Kłoczowscy personaliter uti divisi fratres. –

Jego Mość Pan Stanisław Leszczyński imieniem Pana Mariana radźca swego.

Jego Mość Pan Mikołaj Skórski czeladnika swego przy panu Jędrzeju Gołuchowskim posyła.

Jego Mość Pan Józef Kłoczowski z ziemie Stężyckiej, Chełmskiej i Łukowskiej. –

Jego Mość Pan Remigian Boski.

Jego Mość Pan Wojciech Lewikowski.

Jej Mość Pani Krystyna Niszczycka Chorążyna bełzka wdowa z ziemie Stężyckiej i Czerskiej poczet przy Panu Pietrze Kochanowskim. –

Jej Mość Pani Anna Kochanowska wdowa, z zastawy poczet przy Panu Pietrze Kochanowskim.

Jego Mość Pan Jan Kozubski.

Jego Mość Pan Jan Branecki.

Jego Mość Pan Tomasz Bieńkowski konia przy Panu Janie Braneckim posyła.

Jego Mość Pan Andrzej Magnuszewski z ziemie Stężyckiej i Czerskiej.

Jego Mość Pan Wacław Krzeski imieniem brata swego Stefana i swem, jako niedzielni. –

Jego Mość Pan Łukasz Sobieski swem i Pana Stanisława rodzonego swego imieniem w obozie będącego.

Jego Mość Pan Zygmunt Kłoczowski imieniem Pana Stanisława Kłoczowskiego rodzica swego. —

Jej Mość Pani Katarzyna Chróślicka przy tymże Panu Zygmuncie konia stawia.

Jego Mość Pan Jan Bełczacki konia przy Panu Bernacie Trojanowskim od Pana Stanisława Wolskiego w więzieniu będącego stawia

Jego Mość Pan Kasper Holt.

Pani Elżbieta Korycka konia przy tymże stawia.

Jego Mość Pan Szymon Rusiecki.

Jego Mość Pan Jerzy Benedykt Bogusz z ziemie Stryjskiej i z województwa Lubelskiego względem summy tam będącej.

Jego Mość Pan Piotr Żyrzyński swem i Panów Szczęsnego i Jana braciej swych rodzonych imieniem jeszcze niedzielnych.

Pani Dorota Sieklucka konia przy Panu Janie Podstolskim stawia. —

Jego Mość Pan Jan Trojanowski.

Porucznik ziem. Stryjskiej

Jego Mość Pan Paweł Lewikowski z ziemie Stryjskiej i z zastawy w powiecie Łuckim a w województwie Wołyńskim leżącej.

Pan Marcin Łększa z summy w Stryjskiej ziemi mianej.

Jego Mość Pan Marek Lewikowski imieniem Jego Mości Pana Krzysztofa Lewikowskiego rodzica swego w leciech podeszłego.

Jego Mość Ksiądz Andrzej Bzicki Officyał Łukowski Pleban Zaliński i Drząźgowski z ziemie Stryjskiej i Lubelskiej czeladnika swego przy Jego Mości Panu Stefanie Podledowskim stawia.

Pan Jakub Gumowski.

Pan Stanisław Korycki.

Pan Marcin Brzeski.

Jego Mość Pan Kasper Sieklucki z Stryjskiej i Czerskiej ziemi. —

Pan Jakub Sieklucki swem i Pana Wojciecha rodzonego

swego imieniem, z jednego dworu.

Pan Jan Podstolski

Pan Bartłomiej Baczowski z Stężyckiej i Łomżyńskiej ziemi.

Pan Jan Korzeniowski imieniem Pani matki swej oprawnej i dożywotnej Pani.

Pan Stanisław Niewęgłowski.

Komornik ziemi Stężyckiej

Pan Stanisław Korzeniowski imieniem rodzica swego w leciech podeszłego różnemi defektami strapionego, także i Panów Szymona i Wojciecha Korzeniowskich personaliter uti non indivisus cum eis.

Pan Maciej Korzeniowski.

Pani Zuzanna Modrzelowska wdowa, czeladnika stawia.

Pani Zofia Korycka wdowa.

Pan Adam Kraśnicki z powiatu Trembowelskiego imieniem Jego Mości Pana Aleksandra Borkowskiego, który pojął w ziemi Stężyckiej wdowę, Jej Mość Panią Teresę Grodzicką, Wojską Stężycką.

Pan Wojciech Wyszoczyński imieniem Jej Mości Pani Anny Sługockiej wdowy.

Pan Jan Korzeniowski Łopata swem i Pana Krzysztofa stryja swego imieniem jako niedzielny.

Panowie Mieszczanie Stężyccy iuxta lustrationem anni 1589 którą pokazali, wóz wojenny z parą koni z woźnicą i jednym hajdukiem w barwie wszelki wojenny apparament w sobie mający i żywność stawić będąc powinni posyłają. -

A co się tknie punktu względem ciągnienia, tedy dla ustrzeżenia się skarg wszelkich o krzywdy, któreby mogły w tem ciągnieniu pospolitego ruszenia zachodzić, in toto Ich Mość Panowie obywatele ziemie Stężyckiej referują się ad Constitutionem Anni 1621 eo nomine sancitam, a in obedientes iuri et iudicata parcere muszą. -

Actum et datum anno et die quo supra. Stanisław Skórkowski

fol. 473. na Skórkowicach Sędzia Ziemski Stężycki Sekretarz Jego Kr. Mości. m. p.

16.

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Łaski Bożej Król Polski

Urodzony wiernie nam miły. Oswobodziwszy powierzone nam od Pana Boga Państwo od gwałtownych niebezpieczeństw, przystępujemy do uspokojenia ostatka, które jeszcze zostają trudności, gwoli czemu za zdaniem Panów Rad naszych obojga narodów, Sejm Walny Koronny w Warszawie na dzień XXII miesiąca Listopada, a przed nim według dawnego zwyczaju sejmik powiatowy w Opatowie dnia XI miesiąca Października, a główny zaś w Korczynie na dzień XXV miesiąca Października złożyliśmy. Napominamy tedy Wierność Twoją i mieć chcemy, abyś te sejmiki, także Walny Sejm Koronny w Grodzie, Miastach i Miasteczkach starostwa swego według dawnego zwyczaju przez Woźnego we dni targowe publikować i obwołać rozkazał. Posyłamy przytem listy częścią nietytułowane z Kancellaryi naszej, częścią też z tytułami, chcąc to mieć abyś tak te które tytułowane są, jako też i te które bez tytułów, tytuły Urzędnikom Ziemskim i Ludziom szlacheckim starostwa swego napisawszy, bez omieszkania rozesłał, a sam też Sejmiku powiatowego, jako też i głównego nieomieszkiwał, spólnie z inszymi starając się o wybranie posłów na Sejm Walny do tego sposobnych, bogobojnych, którzyby na początek Sejmu zaraz przyjachawszy, powinność na się włożoną, samo dobro pospolite przed oczyma mając, odprawowali. Co uczynisz z powinności Urzędu swego i dla Łaski naszej. Dan we Lwowie dnia VI miesiąca Września Roku Pańskiego 1649, panowania Królestw naszych polskiego pierwszego, a szwedzkiego wtórego roku. Na własne

fol 488. Jego Królewskiej Mości rozkazanie.

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie wszystkim Pułkownikom i Rycerstwu w województwach albo ziemiach stanowisko albo leże swoje mającemu, oznajmujemy: Iż z przezornej Majestatu naszego Strażnice upatrując jako wiele inszym Państwom wszystkim chrześcijańskim należy na całości dóbr kościelnych, tudzież nie chcąc żadnych onera na poddanych duchownych wkładać, ani im w niwczem praejudicare, jakośmy Wielmożnemu Wojewodzie Sandomierskiemu deklarowali, że żadnych stanowisk ani stacyi w dobrach duchownych nie dopuścimy i onych zabraniamy, tak i teraz tym Uniwersałem naszym deklarujemy, że tylko cokolwiek z ochoty i miłości swojej w udzieleniu chleba W. M. pozwolą, abyście się tem kontentowali, ani żadnej przykrości w dobrach duchownych nie czynili, patrząc przytem na zubożenie podatkami zniszczone dobra nasze, zabiegając temu żeby in posterum Rzeczpospolita omni non privetur subsidio, tudzież mając in consideratione summa podatki aby je było skąd wybierać, tedy tę stacyą, którąśmy podług laudum województwa Sandomierskiego na jeden koń naznaczyli, tak deklarujemy że ta wszystka stacya, która jest ordynowana na jednego Towarzysza albo koń, ma być wybierana tak wielka a nie większa, że wszystkich tych włók, które przeposto między Towarzystwie każdej chorągwie podzielone było, żeby prowiant na ćwierci wyniosły, uważając rzecz być niepodobną, aby z jednej włóki i łanu poddany mógł tak wielką na ćwierć wydołać i wystarczyć stacyą. Przeto upominamy każdego jeżeliby według tej deklaracyi naszej szacować się nie chciał, krzywdę jaką poddanym uczynił, iż za wniesioną do nas skargą surową i nieodwłoczną podług artykułów wojskowych, którému z niego sprawiedliwość czynić i to wszystko comimo

deklaracyą i postanowienie poddanych naszych wyciągnie, z zobolu przy zapłacie nagrodzić rozkażemy. Starać się tedy W. W. będą, abyście niełaski naszej i karania wojskowego uszli. Dan w Warszawie dnia 2 miesiąca Października R. P. 1649, panowania naszego Polskiego pierwszego, szwedzkiego
fol 496. wtórego roku. – Joannes Casimirus Rex.

fol 522 Oblata laudi Opatowien. uchwalonego 25 Lut. 1649 r.

Oblata Attestationis in rem Sokol Rothmagistri et Commilitonum ejus.

Dajemy tę attestacyę naszą, my niżej podpisani Jego Mości Panu Dytiniedkiemu Porucznikowi Chorągwi Jego Mości Pana Sokoła Rotmistrza Jego Królewskiej Mości, iż miasteczko Stężyca nie ma więcej łanów jedno dwanaście a ćwierci trzy, z których łanów dalísmy na tę chorągiew Jego Mości Pana Sokoła złotych Piętnaściesset polskich, a wioski wszystkie niżej położone Jego Mości Pana Starosty naszego złotych osiemnaściesset, mianowicie Ląg albo Łęgów z łanów czterech, Zajezierze z łanów dwu, Rokitnica alias Rokitna łanów półosma, Kletna łanów trzech, jako o tem świadczy i komput wszystkich łanów w dobrach Jego Kr. Mości i niektórych Ich Mości Panów Duchownych, uczyniony na sejmiku Opatowskim kapturowym die 25 mensis Junii in anno praeterito 1648 podany przez oblatam autentice z ksiąg grodzkich Sandomierskich do ksiąg grodzkich Stężyckich Sabbatho ante festum S. Margaritae Virginis proximo in anno eodem 1648, w którym też kompucie są opisane łany miasteczka Ryczywoła i wsi do niego należących dwóch, mianowicie Woli Kołowskiej i Wilczkowice, gdzie się też tylko osiemnaście łanów we wszystkiem tem Ryczywolskiem starostwie znalazło i opisano jest w kompucie wyżej mianowanym, którego extract ex actis Castr. Stężyc.

na Jego Mości Pan Dytyniecki Porucznik, z których Panów osimnastu Ryczywolskich dano, jako mamy wiadomość Ich Mościom złotych dwa tysiące, evidentionis testimonii gratia, tę attestacyą rękami swemi podpisaną i pieczęcią miyską obsignowaną daliśmy. Działo się w Stężycy die 20 Januarii anno 1650. (locus sigilli) Klemens Czacharski

pol. 538. Burmistrz Stężycki Paweł Nowomiej Rajca

pol. 578. Oblata landi Opatovien. 24 Stycz 1650 r.

Oblata litterarum Boguslai Leszczyński

Bogusław na Lesznie Leszczyński Podskarbi Wielki Koronny Generał Wielkopolski, Samborski etc. Starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a osobliwie Urzędowi miasta Jego Królewskiej Mości Stężyce, także Wójtom i Poddanym wsi do pomienionego miasta Stężyce należącym, do wiadomości donoszę: Iż za konsensem Jego Królewskiej Mości, Jego Mość Pan Stanisław Skarszewski uczynił cessyą Jego Mości Panu Jerzemu z Tęczyna Ossolińskiemu, tak miasta Stężyce, jako i wsi do niej należących, że tedy Urzędowi memu należy dobra od Jego Królewskiej Mości nowym donataryuszom podawać, posyłam urodzonego Krzysztofa Borleckiego Pisarza mego Skarbowego, aby tak miasto i wsi jako poddanych ich, robocizny, czynsze, budynki i inne wszystkie rzeczy jako najporządniej inwentowawszy, w całą i zupełną pomienionemu Jego Mości Panu Jerzemu z Tenczyna Ossolińskiemu nowego Jego Królewskiej Mości Donatariuszowi poddał possessyą, jeden inwentarz ręką swoją podpisany przy Jego Mości Panu Staroście albo mandatarium Jego Mości zostawiwszy, drugi zaś ręką swoją et donatarii podpisany na Skarb przy sobie zatrzymawszy. Abyście tedy onemu wiarę we wszystkiem dawszy, we wszystkiem posłuszni byli, władzą urzędu mego napominam i roz-

karyję, inaczej nie czyniąc. Na co dla pewności podpisałem się ręką własną i pieczęć moją skarbową przyłożyć rozkazałem. W Warszawie dnia 12 miesiąca Lutego 1650 roku. Bogusław na Lesznie Podskarbi Koronny

fol. 596. Generał Wielkopolski. –

Palatini Moldavien. oblata litterarum.

Vol. XVIII 1650 - 1652. Wasyli z Łaski Bożej Wojewoda i Hospodar ziem Mołdawskich. Wszystkim wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy a mianowicie Urzędom Grodzkim, Ziemskim, miejskim ich namiestnikom, także też Mytnikom, Celnikom i innym przy komorach Jego Królewskiej Mości exactorom, po zaleceniu w łaskę W. M. moich Miłościwych Panów powolnych służb moich przyjacielskich i sąsiedzkich, wiadomo czynię, iż posyłam do Gdańska towary moje leśne, to jest potasz i smelcugę, naczem abyście ex vi consuetudinis przez Państwa Jego Królewskiej Mości wolno, bezpiecznie i bez wszelakiego przenagabania te towary moje przeszły żądam W. M. moich Miłościwych Panów i przyjaciół, z upewnieniem iż i ja reciproce w Państwach moich takową chęć i łaskawość wszelaką wzajemnością i powolnością moją W. M. moim Miłościwym Panom cale oddziaływać i nagradzać zechcę. A dla lepszej wiary patent ręką swą podpisuję, przy zwyczajnej pieczęci. W Jassowie die decima

fol. 52 septima Junii anno 1650. (locus sigilli.)

Oblata litterarum universalium

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszystkim wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Starostom, Podstarościm, Burgrabiom albo ich namiestnikom, tudzież Burmistrzom, Rajcom tak w miastach i w miasteczkach naszych, jako też w duchownych i szlacheckich będącym, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. Mamy tę wiadomość iż siła się takowych

tak szlacheckiej jako też różnej kondycyi ludzi, kupców, pra-
sołów, przekupniów w Koronie i Państwach naszych znajduje,
którzy niedbając nic na prawo pospolite i na różny konsty-
tucyami koronnemi opisane, sól różną a mianowicie gra-
dową albo Zamorską w państwa nasze przeciwko prawu
pospolitemu nawożą i onę po miastach, miasteczkach i
wsiach, także między komorami naszemi solnemi Mazowiec-
kiemi i Podlaskiemi przedawają i handle rozmaite prowadzą,
czyniąc to nie tylko przeciwko prawu pospolitemu, ale też
z uszczerbkiem prowentów stołu naszego, a z przeszkodą i za-
soleniem Żup Wielickich i Bocheńskich. Przeto My zabiega-
jąc temu jakoby w tej mierze dalszej szkody Skarb nasz nie
ponosił, zleciliśmy to Urodzonemu Janowi Chyczewskiemu
Strażnikowi Komór naszych solnych mazowieckich, aby tego
tak w miastach jako też w miasteczkach naszych i innych
do Korony należących, pilnie przestrzegał, żeby napotem ta-
kowej soli do Państw naszych nie nawożono i onej nie prze-
dawano. A jeśliby się ktokolwiek taki znalazł, któryby
lubo gradową, lubo też jakokolwiek inną sól bez cedeł
Żupnych na Komory mazowieckie i podlaskie i składy
solne nawoził i onę po wsiach, miastach i miasteczkach
przedawał, tedy wolno ją będzie pomienionemu Straż-
nikowi naszemu zabierać, tłuc, konfiskować, tak jako
o tem szerzej prawo pospolite opiewa. Co do wiadomości
wszystkich, którym to wiedzieć należy przywodząc, rozka-
zujemy aby gdy od pomienionego Strażnika naszego lubo
też od jego namiestników i czeladzi rekwirowani będą, za-
bierania i konfiskowania takowej soli nie bronili, ale i
owszem wszelakiej rady i pomocy, gdy tego będzie potrzeba onemu
dodawali, dla łaski naszej i z powinności swej. Datum w War-
szawie dnia 30 miesiąca Lipca R. P. 1650, panowania naszego
polskiego i Szwedzkiego wtórego roku. Tomasz Leżeński - Jan
pol. 62. Kazimierz Król. -

fol. 71. Oblata laudi conventus Opatovien. (podatki) uchwalone 9 Stycznia 1651 r.

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Wielmożnym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam milym, przy ofiarowaniu łaski naszej królewskiej, do wiadomości podajemy. Jako po te czasy nie nie schodziło Rzeczpospolitej na czułości naszej i ojcowskiem obmyślawaniu o tem, co do zatrzymania całości i bezpieczeństwa jej należało, tak pogotowiu teraz kiedy od zajuszonego na zgubę jej nieprzyjaciela wielkie i walne na nię następują niebezpieczeństwa, do tego wszystkie stosujemy rady i usilowania nasze, abyśmy spólną Ojczyznę spólnemi obratować mogli siłami, dla której jako zdrowie i dostojeństwo nasze gotowi jesteśmy odważyć, także nie nie wątpiemy że Upr. i Wier. Wasze równym affektem, chęcią i odwagą do obrony tejże Ojczyzny pospieszyć się i do boku naszego przybyć zechcą. Mocą tedy i zasadzą konstytucyi i świeżo przeszłego i dawniejszego sejmu, dajemy do Upr. i Wier. W. list ten nasz, który za dwoje oraz wici mieć chcemy, napominając i rozkazując wszystkim którzy z powołania szlacheckiego, według praw dawnych, służbę wojenną powinni, aby na tę generalną pospolitego ruszenia expedycyę, w takiej już gotowości byli, iżby za trzeciemi i ostatniemi wiciami zaraz na koń wsiadali i tam przy boku naszym szli, gdzie tego potrzeba Rzeczypospolitej ukaże. Napominamy tedy Wielmożnego i Urodzonych Wojewodę, Kasztelanów i innych województwa Sandomierskiego Urzędników, aby wczas o powinności swojej prawami

dawnenia i swierzeniu na nich włożonej wiedzieli i podług niej we wszystkiem się sprawowali, co tem upewniając, że i prawo o porządku pospolitego ruszenia we wszystkiem zachowany i peny na tych którzyby się na tę powszechną Rzeczpospolitej obronę nie stawili bez wszelakiej indulgencji i folgi extendować rozkażemy. Co żeby do wszech przyszło wiadomości, rozkazujemy Urzędom grodzkim, aby niniejszy list podług zwyczaju do akt był zapisany i przez woźnego na miejscach zwyczajnych publikowany. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca stycznia R. P. 1651. panowania naszego polskiego II a szwedzkiego III roku. Jan Kazimierz

fol. 32. Król

Oblata litterarum S. R. M. universalium.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Wielmożnym, Urodzonym, Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu i ppowołania szlacheckiego województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Im częstsze o gotowości nieprzyjacielskiej i przewrotnych jego na zgubę Rzeczypospolitej zamysłach dochodzą nas wiadomości, tem większe i pilniejsze teraz bierzemy przed się obmyślawanie, żeby ta jego zażarta i zajuszona na krew chrześcijańską rabies przy Łasce Bożej skrócić i pohamować się mogła. A acz nie życzyliśmy tego żebyśmy się do pospolitego ruszenia udać i zatem wszystką koronę co militiae genere niewczasować mieli, jednak extrema necessitas i sposobiony od nieprzyjaciela belli apparatus, jako też zawarte i przysięgą stwierdzone z postronnemi a nam nieprzyjaznemi sąsiady związki wyciskają, to na nas że na odratowanie spólnej Ojczyzny powszechne przeciwko niemu zażyć umyśliliśmy siły. Żeby

tedy ta generalna expedycya jako w największym porządku odprawować się mogła, zdało się nam Uprz. i Wier. W. sejmik na miejscu zwyczajnem złożyć, jakoż na dzień 9 miesiąca Marca w Opatowie niniejszym listem naszym składamy, napominając pilnie Uprz. i Wier. W. abyście na pomieniony sejmik zjechali, porządek tego pospolitego ruszenia i sposób w nim ciągnienia między sobą postanowili i oraz bezpieczeństwo domów i tego wszystkiego co[(1)] od Uprz. i Wier. W pozostawiono będzie obwarowali. W czem że Uprz. i Wier. W innym województwom praeibunt exemplo, nic nie wątpiemy. Ażeby ten Uniwersał do wszech przyszedł wiadomości chcemy to mieć po urzędzie grodzkim Stężyckim aby on do akt wpisawszy, na miejscach zwyczajnych, publikować rozkazał, dla łaski naszej i z powinności swej. Dan w Warszawie dnia XV miesiąca Lutego R. P. 1651. panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego trzeciego roku. Jan Kazi-
fol. 114. mierz Król. –

(1) in penalibus cor(...)

Oblata litterarum S. R. M. in rem Niszczycka.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Uradzonemu Michałowi Stanisławskiemu Chorążemu Halickiemu Rotmistrzowi naszemu, wiernie nam miłemu. Urodzony i wiernie nam miły. Nie nałożmy Wierności Twojej przypowiedni list dali, abyś pod tym pretextem przysługi nam i Ojczyźnie, konnu ciężkim miał być. Napominamy tedy Wierność Twoja, abyś wszelakiej zawziętości zaniechał przeciwko Urodzonej Katarzynie Niszczyckiej, a jeżeli jaką Wierność Twoja masz prawną pretensyę, onejże prawnie dochodź, inaczej ostrości prawa majestowego Wierność Twoja nie ujdziesz, jeżeli jaką najmniejszą krzywdę od Wierności Twej lubo od ludzi Rzeczypospolitej pod zwierzchnością Wierności Twojej będących, lubo z osoby swojej lubo względem dóbr swojch odniesie. W czem nasze królewskie Wierności Twojej dajemy napomnienie i przestrogę, życząc na ten czas Wierności Twej

dobrego od Pana Boga zdrowia. Dan w Warszawie dnia 6 miesiąca Marca R. P. 1651, panowania naszego Polskiego i Szwedzkiego 3 roku.

fol. 124. Jan Kazimierz Król.

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Wielmożnym i Urodzonym Pułkownikom Obersterom, Rotmistrzom, Kapitanom, Porucznikom, Officerom i wszystkiemu Rycerstwu jezdnemu i pieszemu Polskiego i cudzoziemskiego narodu, nowo i przedtem zaciągnionym, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Lubo to pospolite prawo zakazuje, aby ludzie wojenni na dobra dziedziczne tak ludzi rycerskich jako i inszych stanu szlacheckiego nie następowali, lecz że się wiele takich znajduje, którzy nie pomnąc na honor swój i miłość braterską dobra dziedziczne szlacheckie przechodzeniem swem, stanowiskami i wybieraniem stacyi pustoszą i wniwecz obracają, dla tego dajemy ten nasz Uniwersał surowo rozkazując Upz. i Wier. W., a mianowicie Urodzonemu Michałowi Stanisławskiemu Chorążemu Halickiemu Rotmistrzowi naszemu, aby pod pretextem stanowiska i noclegów nie ważyli się z towarzystwem chorągwi swojej żadnych zajazdów, wybierania chleba i wszelakiemi exactiami ukrzywdzenia poddanym czynić w dobrach urodzonej Katarzyny z Łysakowa Niszczyckiej (miasteczku Hłownow) wsiach Wierzbiła, Machnów, Kernice (?), Moszy (?) Kurów, Poddubce, Nowosiołki, Zasławie dziedzicznych, lubo które dożywotnie trzyma prawem, stanowisk, noclegów, pokarmów odprawować, stacyi jakiem kolwiek imieniem nazwanych wybierać, ani krzywd poddanym czynić, pod surowością artykułów wojskowych i nadgrodzeniem szkód ~~nadgrodzenia~~ zasłużonego żołdu skrzywdzonym, o które krzywdy w Trybunale Koronnym każdy szlachcic pociągać może, jako prawo pospolite każe. Będą się tedy Upz. i Wier. W. stosować do tej wyraźnej woli naszej w powinności swojej. Dan w War-

szawie dnia VII miesiąca Marca R. P. 1651, panowania naszego
Polskiego i Szwedzkiego III roku. – Nicolaus Prażmowski Regens Cancel.
fol. 124. Jan Kazimierz Król. –

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Wielmożnym Dygnitarzom, ~~Ur.~~ Urzędnikom i wszystkim stanu Rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, Łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Z wysokiej strażnice na wszystkie strony patrząc widziemy największe i najpewniejsze niebezpieczeństwo Rzeczypospolitej od wyuzdanej buntowników swywoli, która coraz większą górę bierze i ufność w sile swojej i postronnych poprzysiężonych na ostatnią zgubę i wykorzenienie imienia Polskiego conjunctiach mając, do uspokojenia i pierwszego posłuszeństwa nakłonić się nie daje, i owszem jako już pewne mamy wiadomości że z potężnemi wojskami z tatarskiemi złączonemi na państwa i wojsko nasze linią mingzowy następują, i świętokradzką rękę na spólną Ojczyznę naszą podnoszą; której tak wielkiej złączonej potencyi inakszej nie baczymy resistencyi, tylko zgromadzonej wszystkiej Rzeczypospolitej polskiej siły. Do czego my osobą naszą przyświadczać się chcemy niosąc zdrowie i dostojeństwo nasze za całość i bezpieczeństwo Państw nam od Pana Boga powierzonych, nie wątpiąc że wszyscy poddani nasi z tymże affektem i odwagą do obrony spólnej Ojczyzny pośpieszą. Zaczem do wiadomości Upr. i Wier. W. tak gwałtowne niebezpieczeństwo podawszy, napominamy i przestrzegamy wszytkich, którzy z powołania swego albo jakiejkolwiek powinności według praw koronnych, służbę wojenną ponosić powinni, aby na tę expedycyą tak się gotowali i ~~pro~~ wszystkie praeparatoria do popisu i porządku iścia k temu i bezpieczeństwa domowego należące odprawili, jakoby za trzeciemi i ostatniemi wiciami naszemi skoro z Kancellaryi

naszej wydane będą, zaraz na koniec wsiadali, gdzie w nich czas i miejsce naznaczeniy. Co żeby do wiadomości wszystkich przyszło, rozkazujemy aby ten uniwersał do akt grodzkich podług zwyczaju był wpisany i przez Woźnego publikowany. Dan w Warszawie dnia pierwszego Marca R. P. 1651, panowania naszego Polskiego III roku, a Szwedzkiego IV. Remigianus Piasecki Regens Can. R. majoris sigilli Majoris Cancellariae Regni. Jan Kazimierz Król.

fol. 130.

Oblata laudi Opatoviensis uchwalone
fol. 132 10 Marca 1651 r. (o porządku pospol. ruszenia

fol. 140. Oblata lustrationis incolarum Szenzyc.

Oblata Restium Ultimarum

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu, kondycyi i powołania szlacheckiego województwa Sandomierskiego obywatelom, jako też miastom i miasteczkom naszym, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Acz nołożeśmy się życzyli tego, abyśmy mieli Uprz. i Wier. W. na uskromienie rebelii kozackiej, do tej która ostatnia w następujących gwałtownych niebezpieczeństwach zwyczaju w tej Rzeczypospolitej bywać obrony, zwoływać, i zatem onych generalną pospolitego ruszenia expedycyą, (którą Rzeczpospolita przez konstytucyą sejmu przeszłego w ręku naszych zostawiła) mierczasować, i dla tego stosując się do uchwały przeszłego sejmu naznaczyliśmy byli pewnych Kommisarzów, dawszy im dostateczną instrukcyę, do traktowania z tym swawolnym buntownikiem, aby się go raczej lenibus et non violentis mediis ad Nostrum et Reipublicae obsequium przywieść było mogło

że on jednak pogardziwszy powolnością naszą, umyślnie Kommissyę zwłóczył, a tymczasem w postronnych a nam nieprzyjaznych sąsiad, ku temu wojsku które już z niezliczonego chłopstwa i kozaków mnóstwa skupił i zgromadził potęgę i posiłki sobie sposabiał. Jakoż Han Tatarski w osobie swojej ma mu niewątpliwie w tym czasie ze wszystką ordą w sukurs przybyć, od Porty zaś Księciu Siedmiogrodzkiemu Baszy Sylistryjskiemu i Wołoskiemu Hospodarowi z połącznemi wojskami pod utraceniem państw przeciwko nam i państwom naszym ruszać się rozkazano: a bacząc że tak wielkiej nieprzyjacielskiej potędze wojsko z uchwały przeszłego sejmu zaciągnione wydołać nie może, zdało się nam o tym gwałtownym następującym na Rzeczpospolitą niebezpieczeństwie Uprz. i Wier. W. niniejszym Uniwersałem naszym, który za trzecie i ostatnie wici mieć chcemy, obwieścić, – jakoż obwieszczamy i onym pilnie rozkazujemy abyście Uprz. i Wier. W. sejmik wprzód wedle prawa pospolitego i dawnego zwyczaju, któremu dzień IX miesiąca Maja w Opatowie na miejscu zwyczajnem naznaczamy, odprawiwszy, i porządek jaki się w pospolitem ruszeniu zachować ma między sobą namówiwszy, wszyscy jednostajnie który do pospolitego ruszenia wedle prawa należą, niemieszkanie do nas kupili i na dzień piąty następującego miesiąca czerwca pod Konstantynowo stary armati w należnym porządku sub poenis de expeditione generali bellica sancitis stanęli, a stamtąd zarówno z Uprz. i Wier. W. za Imię Chrystusowe, całość Rzeczypospolitej (swobody) i Wolności Uprz. i Wier. W. które zażarta rabies kozacka znieść i wykorzenić usiłuje, zdrowie nasze niosąc dalej przeciwko tym nieprzyjaciołom postępować będziemy, upewniając w tem Uprz. i Wier. W. że przeciwko każdemu któryby tej powinności prawem pospolitem powszechnie na każdego włożonej dosyć nie uczynił rygorem juris sine

indulgentia extendować i skutecznie exequować rozkażemy. Miastom także i miasteczkom naszym surowie przykazujemy, aby pod temiż winami też powinności w pospolitem ruszeniu odprawowali, które podług opisania prawa odprawować powinni. Żeby te trzecie wici i ostatnie do wszech przyszły wiadomości, chcemy to mieć koniecznie po Urzędach grodzkich, aby one nie tylko w miastach i miasteczkach, ale i po parafiach niemieszkanie obwołać rozkazali. Inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i ostrości prawa pospolitego. Dan w Lublinie dnia 20 miesiąca Kwietnia R. P. 1651, panowania naszego polskiego III a szwedzkiego IV roku. Remigianus Piasecki Regni Cancellariae Regni

fol. 153.- Majoris. Jan Kazimierz Król. locus sigilli.

Oblata consensus Incolarum terrae Stężycensis.

My Dygnitarze, Urzędnicy i wszystko Rycerstwo Ziemie Stężyckiej województwa Sandomierskiego, którzyśmy się tu do Stężyce dla zobopólnej namowy strony porządku i wyprawy względem pospolitego ruszenia, a to za obwieszczeniem przez Uniwersał trzecich wici od J. K. M. Pana naszego Miłościwego nam szczęśliwie panującego, zjechali, w którym uniwersale trzecich wici, iż Król Jego Mość Pan nasz miłościwy, pro die 9 Mai sejmik w Opatowie o całości Rzeczypospolitej Ojczyzny naszej ojcowsko obmyślawając do zjechania się powiatów województwa Sandomierskiego miłościwie naznaczyć raczył, na który czas my obywatele equestris ordinis ziemie Stężyckiej w tak ściśłym i ciasnym czasie dla tak wielkiej dystancyi, a niemniej dla złych dróg i przepraw różnych, przez rzeki i samą Wisłę, wiedząc i strudzenie się a zmordowanie koni naszych uważając, stawić się nie możemy, dla tegoż przed tym naznaczonym czasem tu do Stężyce zgromadziwszy się, z pośrodku siebie na sejmik Opatowski gotowość i powolność naszą oświadczając: iż we

we wszystkiem prawu pospolitemu chcąc dosyć uczynić, ex gremio nostro posyłamy w pośrodek Ich MM. już jako na pospolite ruszenie pro viribus nostris stawić się ofiarujemy, byle nas Ich MM. wiadomych uczynić raczyli kędy i kiedy ~~byśmy~~ Ich MM. potykać i da Pan Bóg szczęśliwie się z Ich MM. złączyć mogli. Czas popisu i zgromadzenia naszego ziemie Stężyckiej w Lublinie na Słomianym Rynku w Refektarzu u Ojców Augustyanów naznaczając. Za Rotmistrza tedy do prowadzenia Ziemie Stężyckiej Jego Mości Pana Stefana Podlodowskiego z porządków swych dobrze wojewódstwu Sendomierskiemu zasłużonego, a za Porucznika Jego Mości Pana Marcyana Kłoczowskiego naznaczamy i obieramy i z tą deklaracyą iż już odmieniony być nie ma jako i insi officyalistowie aż do rozpuszczenia pospolitego ruszenia. Ich MM. zaś Panowie obywatele ziemie Stężyckiej wyjeżdżać pod chorągwie Jego Mości Pana Rotmistrza swego, ani pod insze podjeżdżać aż do skończenia expedycyi pospolitego ruszenia nie powinni. Po skończeniu zaś pospolitego ruszenia, lubo chorągiew zwiniona będzie, w zgodzie jednak i nie rozjeżdżając się nazad wracać się za pomocą Bożą mają, i wozy Ich MM. pospołu nazad iść mają. A że to ciągnienie nasze przez kapłana być nie może, przeto Wielebnego Jego Mości Xiędza Szymona Bełżackiego za kapellana przy sobie zaciągamy, aby na każdy dzień Msze Świętą Pana Boga prosząc o dobre i szczęśliwe skończenie się tej expedycyi i nazad w dobrem zdrowiu ~~i nazad w dobrem~~ powrócenie miewał, które mu pro salario z konia po złotemu dać w Lublinie oraz obiecujemy, także i na cyrulika i na muzykę. A że pod odjazd na ten czas nas dla postromienia rebellii kozackiej jako wiarołomców Rzeczypospolitej i Ojczyzny naszej hostium, na bezpieczeństwie pospolitem domów i pozostałych naszych pociech siła albo raczej wszystko należy, przeto uważając jako ciężkiemi exactiami żołnierskiemi, więc i poborami tak wielkiemi, a niemniej sterilitate terrae ubodzy poddani są zniszczeni, dla tegoż pro hac una vice ex proprio peculio

nostro nullo excepto tak jako pobór wydajemy pobór jeden do laudum województwa Sandomierskiego przychyliwszy się abyśmy jednostajnej zgody nie odbiegali intra decursum unius septimanae ab actu praesenti computując wydać, a to sub poenis in causis fisci constitutis naznaczamy. I ten pobór nie odwłaczając dalej jako się wyżej opisało sub fide, honore et conscientiis nostris oddać się obowiązujemy, o którego niewydanie Grod sądzić ma sine appellatione, a to na dwadzieścia sześć koni po kozacku, którzy na ćwierć po złotych siedmdziesiąt i osmi żołdu brać będą. Do tychże ludzi dwudziestu sześciu Rotmistrza Jego Mości Pana Bernata Trajanowskiego naznaczamy, na kuchnią zaś Jego Mości Panu Rotmistrzowi na dwadzieścia sześć koni złotych półtrzecia sta pozwalamy. W której obronie i żołdzie do laudum województwa Sandomierskiego w Opatowie uchwalonem stosować się mają. W ciągnieniu zaś pospolitego ruszenia jeśliby jakie excessy in criminalibus albo krzywdy in civilibus, czego nie życzemy, stały, tego Jego M. Pana Stanisława Skórkowskiego jako Sędziego naszego Stężyckiego za Sędziego obieramy, przydawszy do Jego Mości za Pisarza Jego Mości Pana Mikołaja Kłoczowskiego, ponieważ Jego Mość Pan Adam Paprocki Pisarz Ziemski Stężycki gravi od Pana Boga morbo jest nawiedzony. Także Jego Mości Pana Łukasza Sobieskiego i Jego Mości Pana Stanisława Korzeniowskiego Komornika ziemskiego Stężyckiego, na który urząd swój Ich M.M. do Jego Mości Pana Sędziego przydani, najprzód niżeli tę sądy zaczną odprawować przysięgę wykonać będą powinni według roty w konstytucji anni 1621 opisanej takim sposobem, iż sprawiedliwość i osądzenie in omnibus et singulis causis et actionibus civilibus finaliter et absque quavis prolongatione effekt ma brać. A że Ich M.M. którzy według prawa od pospolitego ruszenia mają być excipowani

także miasta różne poczty swe, jako rozumiemy stawiać będą, z powinności swej według prawa chcieli, tedy w tem uwagę czynić pocztów tych pomienionemu Panu Sędziemu naszemu Stężyckiemu poruczamy tychże pomienionych Ich M.M. Jego Mości Pana Sędziego z pośrodka siebie przydawszy. To tedy postanowienie nasze zgodnie otrzymać i onemu dosyć czynić sub fide, honore et conscientiis nostris obowiązujemy się i na nie się rękami naszemi podpisujemy. Toż postanowienie dla wiadomości wszystkich Ich M.M. do ksiąg grodzkich Stężyckich per oblatam podane ma być. Działo się w Stężycy w kościele u Fary. Dnia piątego Maja R. P. 1651. Stanisław Skórkowski na Skórkowicach Sędzia Ziemski Stężycki. S. K. S. Stefan Podlodowski. Szymon Rusiecki. Jan Stanisław Kochanowski z Białaczowa Podstarości Stężycki. Łukasz Sobieski z Sobieszyna. Stanisław Korzeniowski Komornik ziemski Stężycki.

fol. 157.

Oblata litterarum universalium.

Władysław Margrabia na Mirowie Myszkowski Wojewoda Sandomierski, Grodecki, Mościski, Medycki, Drohiński etc starosta. Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy osobliwie jednak Ich M.M. Panom Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim kondycyi szlacheckiej województwa Sandomierskiego obywatelom, moim Miłościwym Panom Braci, tudzież i miastom, miasteczkom Jego Kr. M. do wiadomości podaję, iż z woli i rozkazania Jego Kr. M. wyszły już do grodów trzecie wici na pospolite ruszenie i są publikowane. A że na przeszłym sejmiku Opatowskim uchwalono jest za wspólną zgodą laudum i podług dawnego prawa włożono to jest na mnie abym za wyjściem trzecich wici czas i miejsce na generalny popis indeterminio województwa Sandomierskiego naszego naznaczył, zatem dosyć prawu i spólnej czyniąc zgodzie, naznaczam dzień dziewiętnasty miesiąca Maja pod Rudnikiem wszystkim powiatom, na który czas i miejsce nemine excepto stawić

się będą powinni sub poenis legibus Regni sancitis, na którem miejscu juxta constitutionem anni 1621 wszelaki porządek do tej expedycyi należący et disciplinam w ciągnieniu da Pan Bóg namówiemy. A że na tymże sejmiku Opatowskim na domową obronę poborczny jeden uchwalili i sami go de propriis każdy z dóbr trzymania swego fide, honore et conscientiis wydaciśmy się obowiązali, który że dotąd nie jest wydany, gorąco proszę i napominam, aby bez wszelakiej odwłoki był wydany, gdyż fortunarum et charissimorum pignorum securitas na tem zawisła, a życzyłbym żeby ten pobór przed czasem generalnemu popisowi naznaczonego był wydany. Ich MM. też Panów exactorów tymże laudum obranych upraszam aby spiesznie ten podatek wybierali, a wcześnie Jego Mości Panu Sędziemu naszemu Sendomirskiemu jako Pułkownikowi powiatowych ludzi odzywali się z gotowemi pieniędzmi, aby Jego Mość Ich MM. Panom Rotmistrzom wcześnie mógł dać na pieniądze assygnacye. Co wszystko aby tem prędzej wiadomości Ich MM. Panów obywatelów dochodziło, upraszam Ich MM. Panów Grodowych Urzędników, aby co dzień te uniwersały moje ogłaszać kazali. Ich MM. zaś wszystkich Panów obywatelów mych Miłościwych Panów i Braci per amorem Patriae proszę, aby jak najporządniej stawić się na tę expedycyę chcieli, jako na tę na której salus et integritas Reipublicae należy.
fol. 159. Na Pińczowie 6 Maja 1651 r.—

fol. 164. Oblata laudi Opatovien. uchwalone 9 Maja 1651 (porządek pospol. ruszen. pobór)

Oblata litterarum universalium

Władysław Margrabia na Mirowie Myszkowski Wojewoda Sandomierski, Grodecki, Drohiński, Mościski,

Medycki etc. Starosta.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, osobliwie jednak Ich MM. PP. Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim kondycyi szlacheckiej województwa Sandomierskiego obywatelom, moim Miłościwym Panom i Braci do wiadomości podaję, także miastom i miasteczkom Jego Królewskiej Mości, iż przychylając się do laudum Sejmiku Opatowskiego die nona Martii odprawionego, wydałem był Uniwersały moje do grodów wszystkich województwa tutecznego czas i miejsce generalnemu naznaczając popisowi pro decima nona praesentis pod Rudnikiem. Iż jednak Ich MM. moi Miłościwi Panowie i Bracia na sejmiku Opatowskim die nona praesentis zgromadzeni, tak przez pisanie swoe, jako i przez posły swe tego po mnie affektowali, abym czasu pomknął dalszego do stanowienia się Ich MM. na miejsce naznaczone, czyniąc tedy dosyć żądaniu Ich MM., wydawam nowe te moje Uniwersały naznaczając czas 24 praesentis pod Rudnikiem Sandomierskiemu, Wiślickiemu, Pilznieńskiemu powiatom, a Radomskiemu, Opoczyńskiemu, Chęcińskiemu i ziemi Stężyckiej pod Piotrowin, gdzie potem zniósłszy się z Ich MM. Pany Kollegami czas i miejsce generalnemu nie omieszkam naznaczyć popisowi, proszę wszystkich Ich MM. moich Panów obywatelów i Braci per amorem Patriae, aby się jako najporządniej na tę expedycyę, na której salus et integritas Patriae zależy wybierali, Ich MM. zaś Panów Urzędników Grodowych upraszam, aby dzień podle dnia tych moich publikować nie zaniechali uniwersałów, aby tem prędzej do wiadomości Ich MM. PP. Braci i komu to wiedzieć będzie należało dojść mogło.
fol. 166. Na Pińczowie 12 Mai 1651.

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Urodzony wiernie nam miły. Dla pilnych i poważnych, które Rzecz-

pospolitą zachodzą potrzeb, za radą P.P. Rad naszych idąc złoży-
liśmy Stanom Koronnym sejm walny Koronny w Warszawie
na dzień 26 miesiąca Stycznia w roku przyszłym, przed którym
sejmem poprzedzić ma według zwyczaju i prawa pospolitego
sejmik partykularny, któremu czas na dzień 25 miesiąca Grud-
nia następującego na miejscu zwyczajnem, generalnemu
zaś w Korczynie na dzień 5 miesiąca Stycznia naznaczamy.
Chcemy tedy to mieć po Wier. T. abyś te sejmiki tudzież i
sejm walny koronny w miastach i ~~Stare~~ miasteczkach
starostwa swego przez woźnego we dni targowe publi-
kować i obwołać rozkazał. Posyłamy też Wier. T. listy
częścią z tytułami częścią bez tytułów, abyś tytuły urzędnikom
ziemskim i ludziom szlacheckim starostwa swego napi-
sawszy rozesłał, i bez omieszkania ~~z~~ tym wszystkim któ-
rzy do sejmiku należą oddać rozkazał. Przytem i sam Wier.
Twoja abyś tak na sejmiku powiatowym jako i nagłów-
nym był a tam z inszymi wespół communicatis con-
siliis et viribus starał się z pilnością, jakoby na nich po-
słowie na sejm walny koronny będące spokojni, rozsądni,
roztropni, statoczni i mądrzy, którzyby z nami i z P.P. Ra-
dami naszemi dostatecznie radzić mogli obrani byli. Co
uczynisz Wierność Twoja z powinności urzędu swego i dla
łaski naszej. Dan w Warszawie dnia 4 miesiąca Listopa-
da Roku Pańskiego 1651, panowania naszego polskiego
trzeciego a szwedzkiego czwartego roku. Na własne Jego
fol. 247. Królewskiej Mości rozkazanie

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.
Wielmożnym, Urodzonym, Szlachetnym Dygnitarzom, Urzędnikom
i wszystkim stanu Rycerskiego województwa Sandomierskiego
obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym. łaskę naszą kró-
lewską. Wielmożni, Urodzeni, Szlachetni uprzejmie i wiernie nam mili.

Że sejm przeszły od nas dla opatrzenia bezpieczeństwa Państw naszych
i wygody inszym potrzebom Rzeczypospolitej złożony ex voto et desiderio nostro
i wszystkiej Rzeczypospolitej stanów nie stanął, infelicitati Reipub. w nie-
małym żalem naszym uważając tot et tanta pericula ztąd pochodzące
przypisujemy, żeby się jednak iisdem periculis jako najprędzej publico
consilio które jest unicum remedium zdrowia i całości Rzeczypospolitej
zabieżało, nie chcąc nic w pieczołowaniu i całości naszej królewskiej,
któregośmy Państwom naszym i poddanym od Pana Boga za wol-
nemi głosami powierzonym powinni opuścić, przychylając się
do zdania Panów Senatorów obojga narodów, które nam
praesentes w Warszawie po przeszłym sejmie in Senatus Con-
sulto post Comitiale dali, sejm walny sześćniedzielny podług
Konstytucyi anni 1637 sine solennitatibus, skróceniem cza-
sów zwyczajnych, które prawo mieć chce w składaniu sejmów
walnych, widząc zwłaszcza omnem moram w takim razie
extreme periculosam, Wspr. i Wier. Waszym składamy na dzień
23 miesiąca Lipca w Warszawie, a sejmik powiatowy w Opato-
wie na dzień XI miesiąca Czerwca, a generalny w Korczynie na
dzień IX miesiąca Lipca, żądając abyście Wspr. i Wier. W. na
sejmik tameczny przybyli i posła naszego i instrukcyi przestu-
chawszy, gruntownemi radami Rzeczpospolitą Ojczyznę
swoją miłą społnie z innemi stanami wszystkiej Rzeczy-
pospolitej przez posty pospolite dobro nie privata studia przed
oczyma mające na przyszłym sejmie opatrzyli i zaszczycili.
Który Uniwersał nasz aby tem prędzej wiadomości wszystkich
doszedł, rozkazujemy Urzędom naszym Grodzkim, aby
wedle zwyczaju był wszędzie obwołany i publiko-
wany. Dan w Warszawie dnia XVI miesiąca Kwiet-
nia Roku Pańskiego 1652, panowania królestw na-
szych Polskiego IV a szwedzkiego V roku. Jan Kazimierz
fol 345 Król. Albertus Gorajski. -

570

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Starostom, Dzierżawcom, Podstarościm, Burgrabiom, Burmistrzom, Rajcom i wszystkim grodzkim i miejskim urzędom; wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. Za doniesieniem do nas przez niektórych z Panów Rad naszych, że się tak wiele ludzi na swawolą rozpasanych w państwach naszych znajduje, którzy lubo swawolnie bez wiedzenia Wielmożnego Hetmana Polnego Koronnego z wojska wyjechawszy, lub też w żadnej służbie nie będący ważą się po dobrach naszych i duchownych tytułem żołnierskim chleb i pieniądze wybierać, ludzie ubogie uciemiężyć i rozmaite sobie wymyślać exakcye, dajemy teraźniejszy do Wszt. Wierności naszej rozkazując W. M. abyście wszędzie gdziebykolwiek takowi ludzie swawolni bez naszych albo Wielmożnego Hetmana listów i assygnacyi znajdowali się, onych brali, imali, do grodów oddawali i do nas po informacyę posyłali. Co Wierności Wasze teraźniejszym naszem rozkazaniem uczynić będą i z powinności urzędów swych, i dla łaski naszej. Dan w Nowem Mieście dnia 1. miesiąca Maja R. P. 1652, panowania królestw naszych Polskiego IV, szwedzkiego V roku. Albertus Kadzidłowski Secretarius Regiae Mtis. Jan Kazimierz Król.

fol 349.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy oznajmujemy, iż wojsko nasze trybem cudzoziemskim zaciągnione do wielkiej Unicy przez expedycyą przeszłą pod Beresteczkiem, z różnych niewczasów, codziennej prace i chorób wielkich przyszło, tak że wszytkie regimenty zniszczały; Rzeczpospolitej zaś całość na tem zawisła, aby tych rebellizantów do końca wojska nasze wykorzenity i doskonale ściany ukrainne opatrzywszy, Rzeczpospolitą uspokoiły. Przeto zleciliśmy Urodzonemu Butlerowi Oberszterowi

naszemu, aby Regiment po zmarłym niegdy urodzonym Jacku Korzażowskim Pułkowniku naszym, sobie od nas conferowany osmiset piechoty supplementował i one jako najprędzej zebrawszy do obozu na Ukrainę zaprowadził. Na ściągnienie zaś tedy tych kompanii temuż pomienionemu urodzonemu Butlerowi naznaczamy chleb i ściągnienie w tych Starostwach naszych to jest w Suchowie, w Kościanie, w Babimoście, w Kopanicy, Klinna, chcąc mieć po urodzonych Starostach naszych aby tego ściągnienia onemu nie bronili. Urodzonego Pułkownika naszego i jego Kapitanów, Porucznikow, Chorążych pilno napominamy, aby z pomienionych Starostw więcej chlebowych pieniędzy nie ważyli się wybierać nad złotych trzy z włóki. Zebrawszy zaś jako najprędzej pomieniony supplement powinien będzie pomieniony Oberster spieszno prostym gościńcem iść ku obozowi nie więcej nie wyciągając tylko to samo co będzie należało do codziennego pożywienia żołdatom; inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i surowości artykułów wojskowych. Dan w Warszawie dnia IV miesiąca Grudnia Roku Pańskiego 1651, panowania naszego Polskiego III, a Szwedzkiego IV roku. Uniwersał Urodzonemu Butlerowi na zbieranie Supplementu. Jan Kazimierz Król. Locus si-
fol. 353.- gilli majoris Cancellariae Regni. Stanislaus Surowski Secret. R. M.

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim Stanu i kondycyi i powołania szlacheckiego województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Iż Pan Bóg i Jednowładca wszystkich zastępów, za grzechy nasze dotąd nieubłagany, z niedościgłych i niepojętych wyroków swoich, pokarał w tych dniach utrapioną ojczyznę naszą, że Krzywoprzysięzca Chmielnicki złączywszy pułki wojska Zaporoskiego i

czerni z wielkiemi ordami tatarskiemi, potęgą wielką i armatą potężną nastąpiwszy na wojska nasze pod Batohem obozem stojące dnia wtórego niniejszego miesiąca zniósł tak dalece, że i o wielmożnym Hetmanie Polnym koronnym i o pułkownikach i rotmistrzach co przedniejszych przy nich będących, pewnej nie masz wiadomości, jeżeli żyją, czy też w pogańską dostali się niewolą. Tedy w tak ciężkim Rzeczypospolitej razie, obawiając się żeby ten nieprzyjaciel dalej tu in viscera Regni nie postępował i zwyczajną prędkością reliquias tej Rzeczypospolitej, które dotąd a   et tyrannide hostili wolne zostawały, mieczem i ogniem znosić nie zechciał, ponieważ omni destituta auxilio zostaje Rzeczpospolita i tylko w społecznej sile Uprzejmości i Wiel. W. szczególną ma nadzieję, żądamy i napominamy abyście ostatniej Rzeczypospolitej zabiegając zgubie, we wszelakiej byli gotowości i tam się do nas kupili kędy Upr. i Wiel. W. powtórnym uniwersałem naszym miejsce od nas naznaczone będzie. Powtóre tedy i przez miłość Ojczyzny i to wszystko co w sobie charum complectitur, żądamy Upr. i Wiel. W., abyście Upr. i Wiel. W. nie czyniąc żadnych de solemnitatibus pospolitego ruszenia, pod ten czas kiedy Ojczyzna gore między sobą   i do ratunku jej biegli i zdrowie swoje przy zdrowiu Naszem ochotnie z ostatnią odwagą nieśli. Żeby ten Uniwersał jako najprędzej do wszech przyszedł wiadomości, chcemy to mieć po Starostach i Urzędach ich grodzkich, aby ów po miastach i miasteczkach, jako też parafiach bez wszelakiego omieszkania obwołać rozkazali, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i surowości prawa pospolitego. Dan w Warszawie dnia IX miesiąca Czerwca Roku Pańskiego 1652, panowania Królestw naszych polskiego IV, a szwedzkiego V roku

fol. 376. Jan Kazimierz Król. Albrecht Kadzidłowski

Oblata litterarum universalium S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu rycerskiego województwa sandomierskiego obywatelom, także też miastom i miasteczkom naszym, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. W tak wielkiem i oczywistem Rzeczypospolitej niebezpieczeństwie, gdy nieprzyjaciel rozgromiwszy świeżo z wielkim i nieukojonym żalem naszym ukrainne wojsko, codzień większe z mnóstwa chłopskiego ord wszystkich tatarskich, na wykorzenienie wiary katolickiej i na wytracenie krwi szlacheckiej, przysposabia siły i victoriam prosequen. do głębi in viscera Regni postępuje, aby jednym impetem przewrotną tę imprezę skutecznie wykonać mógł, nie widząc inszego do ratowania spólnej Ojczyzny w tak ciężkim i nagłym jej razie sposobu okrom tego do którego się maiores W. M. w podobnych udawały przypadkach, idąc za zdaniem Panów Rad na ten czas przy boku naszym rezydujących, zdało się nam ex senatus consulto Upr. i Wier. W. o tym gwałtownym na Rzeczpospolitę następującem niebezpieczeństwie niniejszym uniwersałem naszym (który za trzecie wici mieć chcemy) obwieścić, jakoż obwieszczamy i onych pilnie napominamy i rozkazujemy, abyście Upr. i Wier. W. nie wstępując w żadne do solennitat. pospolitego ruszenia pod ten czas kiedy już securis ad radicem disquisitio, wszyscy jednostajnie którzy do pospolitego ruszenia wedle obowiązku prawa pospolitego powinni i należą, niemieszkanie do nas kupilé i na dzień dziesiąty następującego miesiąca Lipca pod wieś Piotrawinem w województwie lubelskiem leżącą, armatę w należytym porządku sub poenis de expeditione bellica sancitis, niepochybnie stanęli i z tamtego miejsca z Upr. i Wier. W. za wiarę Katolicką,

całość Rzeczypospolitey, swobody i wolności Upr. i Wier. W. zdrowie
Nasze odważywszy, z takowym jako powinna
mieć przeciwko nieprzyjacielowi postępować będziemy,
z tą oraz deklaracyą, że przeciwko każdemu któryby tej
powinności prawem pospolitem na niego porządnie zaciąg-
nionej zniknął i dosyć nie uczynił, surowość tegoż prawa
bez wszelakiej folgi extendować i do sankcyjnej przywodzić
exekucyi rozkażemy. Miastom także i miasteczkom na-
szym pilnie przykazujemy żeby pod tenże sianami te w po
spolitem ruszeniu odprawowały powinności które ex prescr.
legum odprawować powinni. A żeby te trzecie i ostatnie
wici do wszech przywiedzione były wiadomości, rozkazuje-
my Urzędom Grodzkim aby one po miastach i miastecz-
kach, jako też parafiach bez wszelakiego omieszkania
obwołać rozkazali, inaczej nie czyniąc dla Łaski naszej
i ostrości prawa pospolitego. Dan w Warszawie dnia
miesiąca czerwca Roku Pańskiego 1652, panowania na-
szego polskiego IV, szwedzkiego V. Jan Kazimierz Król.
fol. 378 Albertus Kadzidłowski Secr. Reg. Maj.

Oblata litterarum univ. S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy,
a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu
rycerskiego, jako też wszelakiej inszej kondycyi, stanu i powo-
łania Państwo naszych obywatelom, uprzejmie i wiernie
nam miłym łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie
nam mili. Iż z tym nieprzyjacielem który się zawziął
Imię Chrystusowe wykorzenić i krew szlachecką wytracić
przyjdzie nam z wielkim Upr. i Wier. W. jako też nas samych
niewczasem wojnę prowadzić, a zatem wcześnie prowiant
i żywność dla wojska obmyślić. Przeto chcemy to mieć po
Upr. i Wier. W aby żaden z Upr. i Wier. W. zbóż swoich poki

ta wojna trwać będzie, do Gdańska ani miast inszych portowych nie spuszczać, ale raczej one w spichlerzach i komorach zachować. Kupcom zaś po miastach i miasteczkach surowo rozkazujemy, aby się ani skupować zbóż żadnych, ani skupionych spuszczać pod żadnym pretextem nie ważyli pod utraceniem zboża wszystkiego. A ktoby się niniejszej woli naszej sprzeciwić śmiał, takowe zboże hamować i konfiskować rozkazaliśmy. Ażeby ten uniwersał do wszech przyszedł wiadomości, rozkazujemy Urzędom grodzkim i miejskim aby on bez wszelakiej zwłoki na miejscach zwyczajnych obwołać rozkazali. Dan w Warszawie dnia 27 miesiąca Czerwca Roku Pańskiego 1652, panowania królestw naszych Polskiego IV, Szwedzkiego V roku.

fol. 384. Jan Kazimierz Król. Albertus Kadzidłowski Secr. S. R. M.

Oblata litterarum comitial. S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu rycerskiego województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Wycisnęło to na nas żałosne w tym czasie wojska naszego ukraińnego rozgromienie, przywiodła znaczna ludzi rycerskich clades, z których jedni na placu polegli, drudzy w niewolę pogańską zabrani i oraz ~~mnóstw~~ wielka mnóstwa chłopskiego i ord tatarskich sposobiona od nieprzyjaciela potęga, żeśmy w tak nagłem i niespodziewanem Rzeczypospolitej niebezpieczeństwie, obawiając się aby ta zażarta nieprzyjacielska potęga na wygubienie krwie szlacheckiej rabies dalszych krajów nie dosięgła pospiesznie nie mając żadnego do uczynienia odstrętu temu nieprzyjacielowi praesidium do Upprz. i Wier. W. trzecie i ostatnie wici wydać rozkazaliśmy, po których wydaniu nowa nas

doszły wiadomości, że tenże nieprzyjaciel zniesieniem woj-
ska naszego nie kontentując się, owszem wrota sobie
tym być otworzone do dalszych zamysłów rozumiejąc,
większe do siebie chłopstwa wszystkiego siły zgromadziwszy,
Kamieniec Podolski obległ i nie tylko samego Hana z wię-
kszemi jeszcze ordami wezwał, ale i nowych od samej
Porty Tureckiej auxilia zaciąga, upewniając tem Portę, że za
tém wojska zniesieniem i Kamieniec w ręce tureckie poda
i wszystko Królestwo Polskie subiugabit. W czém idąc za
zdaniem Panów Rad na ten czas przy boku naszym będą-
cych tak wielkie molimina, które ten nieprzyjaciel zewsząd
in perniciem Reipubl. composuit do wiadomości Upr. i Wier.
W. podajemy, aby przejrzawszy się in magnitudine periculi,
tem prędzej się na ratunek Ojczyzny i odpór chłopskim
a już z tatarską i turecką potęgą wiążącym się siłom, ja-
ko najprędzej i najpotężniej według uniwersałów naszych
i wydanych wici Upr. i Wier. W. gotowali. A że dla ścisłości
czasu do namówienia porządku pospolitego ruszenia sej-
miku żadnego Upr. i Wier. W. nie mieliście, tedy sejmik Upr.
i Wier. W. na miejscu zwyczajnem w Opatowie na dzień ósmy
następującego miesiąca Lipca składamy, żądając i napomi-
nając Upr. i Wier. W. abyście na nim wprzód porządek na-
stępującey generalnej expedycyi według zwyczaju posta-
nowili i na dzień piętnasty miesiąca Sierpnia na miejsce
od nas naznaczone pod Piotrowin stawili się. Jeżeliby
jednak urgens necessitas Reipubl. prędszego zgromadze-
nia się potrzebowała, tedy czasu tego nie czekając za uni-
wersałem naszym i naznaczeniem miejsca, kędyby ne-
cessitas requireret, pospieszali, a nie wolge wszelkiej belli
mollem na pospolite ruszenie, żebyście oraz skuteczną
i rzetelną obronę a proporcyonalną takiej potędze chłop-
skiej, tatarskiej i tureckiej jaka następuje, któraby samych
Upr. i Wier. W. zasłonić mogła wynaleźli i między sobą

namówili z posłów już obranych na początek sejmu (jeżeli nam nieprzyjaciel sejmować dopuści) wyprawili cum ea facultate, żeby sejm w krótszym czasie niżeli prawem jest opisano, o samej tylko obranie traktując konkludować mogli. Więc że między poborcami tak wiele zostawa retentów, którzy na swoje pożytki i handle zatrzymanych pieniędzy poborowych zażywając onych uporne i za skarbowemi assygnacyami oddawać nie chcą, tu zaś lubobyśmy wojsko jakie in tam subito et repentino periculo obmyśleć mogli częścią z ostatkóo rozproszonego wojska i pozostałych chorągwi, częścią z tych którzy z assygnacyami kilkaset towarzystwa od poborce do poborce a wszędzie daremno włóczyło się, częścią z nowych zaciągów jako się siła dobrych i doświadczonych Rotmistrzów ofiaruje kiedy by były pieniądze, uczynić jednak tego dla szczupłości skarbu nie możemy, do tego i te pułki które za Dnieprem były i tej klęski evaserunt, w których największa teraz zostaje nadzieja za expirowaniem ćwierci ultima Junii służbę wypowiedzieć chcą jeżeliby ich zapłata i nagroda nie dojdzie. Przeto żądamy Upr. i Wier. W. abyście poborcom swoim zatrzymane podatki zarazem z tego sejmiku do Skarbu zwieźć i oddać skutecznie kazali sub poena peculatus i który nie odwiózł żeby zaraz perceptorie na sejmie był sądzony. To kiedy o ostateczniej już prawie następującej Rpltą zgubie propatenna nostra sollicitudine przestrogi Upr. i Wier. W. podajemy, nie wątpiemy że Upr. i Wier. W. takowe póki momenta już tego krótkiego czasu jeszcze pozwalają, wezmą przed się consilia, jakoby ciężko raz stokie uczyniwszy nie tylko Rplta ab isto continuo domestici hostis periculo et metu uwolniona, ale i Upr. i Wier. W ab extremo interitu vindicati zostawali. Żeby ten uniwersał nasz do wszech przyszedł wiadomości, rozkazujemy Urzędowi naszym grodzkim, aby on na miejscach zwyczajnych, publikować rozkazali. Dan w Warszawie dnia 23 miesiąca Czerwca R. P. 1652 panowania naszego Polskiego IV, Szwedzkiego V roku. Jan Kazimierz Król. Gregorius Białobrzeski. —

fol. 325

578

fol. 414.

Oblata laudi Opatovien. Dominico postridie fest. Sanctae Margarethae Virginis et Martiris 1652.—

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Urodzonemu Andrzejowi Żytkiewiczowi Rotmistrzowi naszemu wiernie nam miłemu, łaskę naszą królewską. Urodzony i wiernie nam miły. Iż za jednostajną wszystkich stanów koronnych na teraźniejszym sejmie zgodą przychodzi nam na obronę Rzeczypospolitej coprędzej sposobić wojsko, któreby za łaską Bożą nieprzyjacielskiemu zawzięciu odpór dać i zatem miłej Ojczyźnie pożądany pokój przywrócić mogło: Przeto mając w konsyderacyi Wierności Twojej męstwo, dzielność i doświadczoną w przeszłych za panowania naszego expedycyach odwagę, ludzi do usługi Rzeczypospolitej chęć i ochotę, jako też wysoką w dziele rycerskiem umiejętność, zdało się nam Wier. T. na sto koni kozacką służbę przypowiedzieć, jakoż niniejszym listem naszym przypowiadamy, naznaczając Wier. T. w województwie Lubelskiem płacę także jako innych Rotmistrzów dochodzić zwykłą trybem kwarcianym, a ta płaca od dnia pierwszego miesiąca Octobra rachować i poczynać się ma. Zatem starać się Wier. T. pilno będziesz, abyś tę chorągiew kozacką z ludzi służałych i w dziele rycerskiem biegłych, w konie dobre i rynsztunek należny przysposobionych zebrał, a na ten czas i miejsce, które lubo od nas lubo od Wielmożnego Wojewody Podolskiego Hetmana Polnego Koronnego Wier. T. naznaczone będzie do obozu stawił, na ściągnienie tej chorągwi Kozienice i Ryki z przyległościami pokazujemy, na którem jako też w ciągnieniu abyś się jako najskromniej z kompanią swą zachował i ubogim ludziom żadnej krzywdy i ciężkości

nie czynić, pilnie Wieś. Twoja przestrzegać i oraz powinne temuż wodzowi posłuszeństwo oddawać będziesz. Nic tedy nie wątpiemy, że Wieś. T. tak sobie postępować zechcesz, jako dobrego i sławę przed oczyma mającego rycerza powinność niesie, czem i nieśmiertelną imieniowi sławę, i na łaskę naszą zarobisz, którą Wieś. T. w podających się okazyach miłościwie ofiarujemy. Dan w Warszawie dnia 30 miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego 1652, panowania naszego polskiego IV, szwedzkiego V roku. Locus Sigilli. Jan Kazimierz Król. Albertus Kadzidłowski
fol. 466. Secr. S. R. M.

fol. 472. Laudum obywateli województwa sandomierskiego uchwalone w Połkanowie 9 Septembra 1652

Oblata litterarum S. R. M.

Vol. XX 1652 – 1655. Jan Kazimierz z łaski Bożej Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Wielebnym, Wielmożnym i Urodzonym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim obywatelom województwa sandomierskiego, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wielebni, Wielmożni i Urodzeni, uprzejmie i wiernie nam mili. Iż Rzeczpospolita na świeżo przeszłym sejmie miejsce do odprawowania Komissyi na wypłacenie zasług wojsku koronnemu uchwalonej do dyspozycyi naszej całe zostawiła, tedy my uważywszy powszechne to Państwo naszych od Pana Boga powietrzem nawiedzenie, ex consilio senatu przy boku naszym będącego, innego sposobniejszego i na ten czas od powietrza ~~sposobniejszego~~ bezpieczniejszego miejsca nie znajdujemy nad Radom miasto nasze, które teraźniejszym Uniwersałem przyszłej Komissyi naznaczamy. Gdzie tak Wielmożni urodzeni Komisarze z senatu i Koła poselskiego naznaczeni zjachawszy się, zleconą sobie wedle

napisanej o tém konstytucyi, funkcyą odprawować będą,
jako też Urodzeni Wojewodzcy i Ziem Poborcy na to miejsce
podatki publiczne, to jest osim poborów na zapłatę wojsku
torgowemu deklarowanych zwiozą. A jeżeliby czego ucho-
waj Boże i to miasto miało być powietrzem zarażone, będą
mieli moc Wielmożni i Urodzeni Komissarze, zjachawszy się pod
Radom inne sposobniejsze i bezpieczniejsze wynaleźć i obrać sobie
miejsce, gdzieby tęż Kommissyą zaczynali i kończyli. Który Uni-
wersał nasz aby jako najprędzej do wiadomości wszystkich
doszedł, rozkazujemy Urzędom wszystkim Grodzkim, żeby on zaraz
na miejscach zwyczajnych publikowali, inaczej nie czyniąc
dla Łaski naszej. Dan w Skierniewicach dnia 2 miesiąca
Października Roku Pańskiego 1652, panowania królestw
naszych Polskiego IV, szwedzkiego V roku. Locus sigilli. Al-
fol. I. bertus Gorajski Praepositus Crusviciensis. Jan Kazimierz król

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy,
oznajmujemy, iż za jednostajną wszystkich stanów Koron-
nych na teraźniejszym sejmie zgodą przyszło nam na obro-
nę Rzeczypospolitej coprędzej sposobić wojsko, któreby za
Łaską Bożą nieprzyjacielskiemu zaciągowi odpór dać i
zatem miłej ojczyźnie pożądany pokój przywrócić mogło.
Przeto zlecilismy między inszemi Urodzonemu Pawłowi
Cellarowi Obersztercowi naszemu Regiment piechoty nie-
mieckiej ludzi siedmset trybem cudzoziemskim zebrać
i on jako najprędzej do obozu naszego przyprowadzić.
Przeto dajemy ten Uniwersał nasz, aby gdziekolwiek
w Państwach naszych Kapitani, Porucznicy i Oficerowie
jego tych ludzi zaciągać i gromadzić będą, żadnej ni od
kogo w tém przeszkody nie mieli i owszem żeby im jako
ludziom rycerskim na usługę naszą i Rzeczypospolitej

zaciągnionym, na pokaomach i noclegach chleba nieżałowali, a oni się też skromnie zachować mają, i żadnej krzywdy ludziom ubogim nie czyniąc. Inaczej nie uczynicie dla łaski naszej i pilnej potrzeby Rzeczypospolitej. Dan w Warszawie dnia trzydziestego miesiąca sierpnia Roku Pańskiego 1652, panowania królestw naszych, Polskiego i Szwedzkiego piątego roku. Albertus Kadzidłowski Secretarius Regiae Majestatis. Locus
pol. 13. Sigilli Majoris Cancellariae Regni. Jan Kazimierz Król.

Oblata litterarum comitialium.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Najwielebniejszym, Jaśnie Wielmożnym, Wielmożnym, Urodzonym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu Rycerskiego województwa Sandomierskiego Obywatelom, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Najwielebniejsi, Jaśnie Wielmożni, Wielmożni i Urodzeni, uprzejmie i wiernie nam mili: Że się Rzeczpospolita na uchwalonych z przeszłego sejmu lubo w wielkiej liczbie zawiodła podatkach, których przez abiurata, a i te za teraźniejszą morowego powietrza plagą trzy części ubyło, a zatem ani wojsko dawnego zaciągu, jako się spodziewało zapłacone, ani nowe in eo numero jako namówione bez pieniędzy zaciągnione być mogło, a nieprzyjacielowi z zawartych z pogany i innemi postronnemi związków większej coraz przybywa potęgi i inne gwałtowne imminent Rzeczypospolitej pericula, przyszło nam nie czekając namienionego konstytucyą sejmowania czasu, za zdaniem P.P. Rad naszych którycheśmy umyślnie konwokowali, złożyć dla obrony tylko samej, jakośmy to obiecali Upr. i Wier. W. dwuniedzielny sejm sine solennitatibus nie w Warszawie wprawdzie frangente legem ipsa necessitate i dla nie ustawającego tam powietrza, ale w Brześciu Litewskim, któreśmy na ten czas z pewnych a po-

ważnych przyczyn za zdaniem tychże W. P. Rad upatrzyli miejsce. Także niniejszym Uniwersałem naszym zakładamy sejm na dzień dwudziesty czwarty miesiąca Marca, a sejmiki poprzedzające po województwach i powiatach na dzień ósmy miesiąca Marca, żądając pilnie abyście Upw. i Wier. W. na sejmik tameczny którysie na miejscu zwyczajnem, albo jeżeli tam powietrze pod tymże miastem odprawować będzie zjechali się i tam posła naszego i instrukcyę przesłuchawszy, gruntowonemi radami jako proporcyonalne siłom nieprzyjacielskim praesidium tak i nagrodę wielkiego tego w podatkach defektu obmyślili, a ztamtąd posłów swoich z dostateczną informacyą roztropnych, dobro pospolite przed oczyma a nie prywaty mających, na sejm do Brześcia wyprawili, a przy nich oraz i Poborców z pieniędzmi które mieli na Komissyą zawieźć, albo za assygnacyami nowo zaciągnionemi Chorągwiom wydawać dla tem prędszego zatrzymującego bez zapłaty wojska porządku i żeby tem lepiej defectuum ratio Reipublicae constet przyjechać na ten czas i miejsce rozkazali. To przytem Upw. i Wier. Waszym oznajmując, że żadnych spraw wyjąwszy causas mere fisci sądzić nie będziemy. Który Uniwersał nasz aby tem prędzej do wiadomości wszystkich doszedł, rozkazujemy Urzędom naszym grodzkim, aby wedle zwyczaju był wszędzie obwołany i publikowany. Dan w Grodnie dnia 14 miesiąca Marca Roku Pańskiego 1653, panowania Królestw naszych Polskiego i Szwedzkiego 5 roku. Jan Kazimierz Król. Locus sigilli majoris Cancellariae Regni. Albertus Gorajski

fol. 35. – Praepositus Poznan. Regens Cancellariae Regni. –

Oblata litterarum S. R. M.

~~Jan~~ Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Starostom, Podstarościm, Burgrabiom i ich

namiestnikow, tudzież Burmistrzow, Rajcow tak w miastach i w miasteczkach naszych jako też w duchownych i szlacheckich będącym, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Wiernie nam mili. Mamy tę wiadomość iż siła się takowych, tak szlacheckiej jako też różnej kondycyi ludzi, kupców, prasołów, przekupniów w Państwach naszych znajduje, którzy nie dbając na prawo pospolite i na wielu konstytucyami koronnemi opisane, sól różną a mianowicie gradową albo zamorską w Państwa nasze przeciwko prawu pospolitemu nawożą i oną po miastach i wsiach, także między komorami solnemi mazowieckiemi przedawają i handle rozmaite prowadzą, czyniąc to nie tylko przeciwko prawu pospolitemu, ale też z uszczerbkiem prowentów stołu naszego, a z przeszkodą i zasoleniem żup Wielickich i Bocheńskich. Przeto My zabiegając temu, jakoby w tej mierze dalszej szkody Skarb nie ponosił, zlecilismy to Urodzonemu Jakubowi Chyczewskiemu Strażnikowi, aby tego tak w miastach jako też w miasteczkach naszych i innych do Korony należących pilnie przestrzegał żeby na potem takowej soli do Państw naszych nie nawożono i onej nie przedawano. A jeśliby się ktokolwiek takowy znalazł, któryby lubo gradową, lubo też jakąkolwiek inszą sól bez cedul żupnych na komory mazowieckie i składy solne nawoził i oną po wsiach, miasteczkach i miastach przedawał, tedy wolno ją będzie pomienionemu Strażnikowi naszemu zabierać, topić, konfiskować, tak jako o tem szerzej prawo pospolite opiewa. Co do wiadomości wszystkim, którym to wiedzieć należy przywodząc rozkazujemy, aby gdy od pomienionego Strażnika naszego rekwirowani będą, zabierania i konfiskowania takowej soli nie bronili i owszem rady wszelakiej i pomocy gdy tego będzie potrzeba onemu dodawali dla łaski naszej i z powinności swych. Dan w Grodnie dnia 22 miesiąca Stycznia Roku Pańskiego 1653, panowania naszego Polskiego IV. a Szwedz-

kiego V roku. Jan Kazimierz Król. Locus sigilli majoris Can-
fol. 74. cellariae Regni. Grzegorz Białoborzeski.

fol. 90. Laudum Opatovien. ecbo. 5 Maja 1653.

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wielmożnym, urodzonym, szlachetnym Urzędnikom Ko-
ronnym i Ziemskim, ludziem i wszystkim innym stanu
szlacheckiego w Województwie Sandomierskiem w ziemiach
i powiatach znajdującym się obywatelom, uprzejmie
i wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Uprzej-
mie i wiernie nam mili. W tém naszé zasadzając
szczęście, abyśmy miłą Ojczyznę za panowania na-
szego kwitnącym opływającą pokojem widzieć mogli,
a z ciężkiego siebie i synów jej wyrwé żelaza swobodne
potomności zagoili wieki, na co trudy i prace nasze ochot-
nie odważemy, zdrowie naostatek na każdy szwank
niosąc, całość jej zaszczycić usiłujemy. Taé jest przy-
czyna częstych zwoływania sejmów, aby o spolnem do-
bru radząc na spólnych chęśmy się zasadzali radach,
czśmy i przeszłego uczynili sejmu, na którym zacho-
dzące niebezpieczeństwo od wiarołomnego nieprzy-
jaciela z pogany sprzysiężonego na zgubę naszą,
objaśniliśmy Stanom Rzeczypospolitej aby się w niem
przejrzawszy, dalszy in omni casu obrony sposób przed-
się wzięli, któryby teraźniejsza wystarczyć nie mogła (?) po-
dawszy on na wolą i obranie samejże Rzeczypospolitej,
lubo to przez pospolite ruszenie, lubo też przez Zaciężnego
Żołnierza, na co iż zgody nie było, do którejśmy się
wszelkim sposobem bezsenne nocy z utrudzeniem naszem
prowadząc w rozróżnione umysły i zdania przywieść

usiłowali. W czém, iż na to pospolita nie zaszła zgoda i wziąć to cale do Braciej postom się zdało na relacyjne sejmiki, lubośmy i w tém ostrzegali Rzeczpospolitą że ta różność sejmików pomięszanie w województwach przynieść miała, które same tylko sejmy conciliare mogą. Do tego się nam jednak stosować przyszło dawszy pisania nasze na pomienione sejmiki do tegoż ratunku Ojczyzny spólnego zachęcając i pociągając Uprzejmości i Wierności Wasze, które chcąc wyprawą aequalem zachować summam inaequalitatem na Rzeczpospolitą zaciągnęły, różni różne przed się biorąc sposoby tej obrony gdy jedne województwa łanowego uchwalili żołnierza wkładając pod ten ciężar dobra tak Nasze jako i stanu Duchownego, przeciwko czemu wiele Księży Biskupów i z Kapituł protestacye pozanosili, w tejże zaś łanowej wyprawie jedni ze dwudziestu włók jednego, drudzy z szesnastu, piętnastu, dziesięciu, sześciu, pięciu wyprawować się podjęli, niektóre zaś w laudach swoich dołożywszy, iż się z województw swoich nie ruszą póki główniejsze województwa nie uprzedzą i przejściem swém nie miną, a takich województwa Wielkopolskie żadnej nie uchwalili i insze wyprawy, w czem inne województwa zahamowały ochotę. Co my bacząc oświecić Uprz. i Wier. W. umyśliliśmy, abyście wiedząc o takiej nieswornośći, do tego intencye swoje udali, obrony sposobu, które świątobliwe nadania przodków naszych w prawach wyrazili i same zwyczajem w tejże Ojczyźnie utwierdziły, to jest pospolitego ruszenia, które jako się zawsze dobrze nadawało nie tylko za dawnych inszych, ale i naszych czasów, tak za pomocą Boga Zastępów przy zupełnej żołnierzy nadziei, że się i teraz szczęśliwie nada. Pilnie tedy i gorąco spólnej Ojczyzny miłości Uprz. i Wier. W. zawięzując, żądamy, abyście w oczach stawiając one odważnych Przodków dzieła a przez nie nabyte ozdoby i klejnoty w ich umysł i serce nieustraszone przybrawszy się tego trochę trudu podjąć się nie wzbraniali, który przy nieśmiertelnej sławie długim spoczynkiem utrapionej Ojczyzny samych Uprz.

i Wier. W. i miłej potomności nagradzać będzie. Wejrzy Pan Bóg na tę odwagę wprzód dla Chwały Jego Kościołów i Ołtarzów Świętych, weźmiecie przed się że na samo wejrzenie pobożnych ufców wiernego Bogu ludu strachać się krzywoprzysięzca będzie, a niewolnik poddo bez sukadu kark swój wolnym a szlachetnym szablom, do czego sami przykładem naszym Upprz. i Wier. W. być chcemy, sam już naszą osobą idąc, zkądinąd na Uprz. i Wier. W. jeśli za nagłą a usilną zawołać nam przyjdzie, zwłaszcza nie będąc od granic Litewskich bezpieczni pokoju, gdzie się wojska sąsiedzkie nie bez podejrzenia hostilitatis, jako o tem wiadomość mamy, zbliżają, w nagłym razie jedne za pierwsze, wtóre i trzecie wici wydając, jeśliby czasu nie zostawało, abyście Uprz. i Wier. W. każdy podług obowiązku swego prawem opisanego do Osoby się Naszej garnęli, pilnie i gorąco żądamy, mając to obwieszczenie Nasze teraźniejsze za przestrogę i do wszelakiej gotowości pobudkę. Który to Uniwersał nasz ręką naszą podpisany i pieczęcią koronną przycisniony Urzędom Grodzkim publikować rozkazujemy. Dan w Warszawie dnia 30 miesiąca Maja Roku Pańskiego 1653, panowania naszego Polskiego V a Szwedzkiego VI roku. Jan Kazimierz Król. Mikołaj Prażmowski Ref. et Regens Cancellariae

fol. 143. – Regni Majoris. –

fol. 151. Laudum w Pokrzywnicy 5 Czerwca 1653.

Oblata litterarum lustrationis

Jan z Oleśnice Oleśnicki Podkomorzy Generalny i Pułkownik Województwa Sandomierskiego.

W pamięci jest wszystkiem W. M. moim Miłościwym Panom Laudum Sejmiku Opatowskiego i supplement tegoż uczyniony na okazowaniu pod Pokrzywnicą, abyście W. M. każdy po powiatach swoich Ich M. Panom Rotmistrzom swoim porządne poczty konne,

armatne pro tertia Julii stawiali, do czego ja pro officio meo proszę W. M. aby takie poczty Ich M. Panom Rotmistrzom W. M. prezentowali w którychby braku nie potrzeba i nie mieli za złe gdy Ich M. Panowie Rotmistrze przyjmować ich nie zechcą, będąc na to fide honore od W. M. obligowani, i mnie by przyszło przy popisie generalnym takiemi brakować, czego i sobie i W. M. nie życzę. Co aby wszystkim wiadomo było te uniwersały moje z przyciśnieniem pieczęci ręką własną podpisane do Grodów odsyłam. Działo się w Solcu 20 Junii Anno Domini 1653. Jan z Olesnice Olesnicki Pod-
fol. 161. komorzy i Pułkownik Województwa Sandomierskiego. —

Oblata litterarum ultimarum restium

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Wielmożnym, Urodzonym Dygnitarzom tak koronnym jako i ziemskim i wszystkiem Stanu Rycerskiego w Województwie Sandomierskiem i powiatach do niego należących Obywatelom, także miastom i miasteczkom Naszym, uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę Naszą Królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Przyznać to Boskiemu Majestatowi musimy, że nas tak chce przed sobą upokorzyć, abyśmy wszyscy w uniżonych przyznali sercach, iż bez Jego wszechmocnej ręki i leda motłocha wiarołomnych poddanych Naszych tak długo przewojować nie możemy. Już tak wielekroć Rzeczpospolita z tym nieprzyjacielem rozpierała się, a Pan Bóg zastępów ujmował nam pomocy swojej. Nieśliśmy i sami My głowę Naszą za prowierzony lud aby go w domowy wprowadzić pokój, a tenże Bóg zastępów nie odjął światłości chłopstwu, aby na Pomazańca swego wojować nie śmiało. Pokazowaliśmy im łaskę Naszą Królewską w zapomnieniu puszczając

przeszłe ich zbrodnie, tym smutkiem aby się więcej krew Chrze-
ścijańska nie lała, ale oni ile razy poprzysięgli pokój, tyle
razy większemi Rzeczpospolitę uciskali krzywdami i Nas do
pobożnej swojej krzywoprzysięzkim gwałtem wyrywali pomsty.
Już tedy Osobą Naszą idziemy znacznie przeciwko nim i już
pod Gliniany w obozie stanęliśmy. Mamy mocną w miło-
sierdziu Boskiem nadzieję że kiedyskolwiek przebłagamy
Majestat Jego, przybędzie nam w zastępie swoim, przed któ-
rym ta wiarołomna rebelia wespół z zjednoczonym sobie
polęże pogaństwem. Ale że do tego i ludzkich widocznych
sił potrzeba, bez których tej wojny skończyć nie podobna,
a że nieprzyjaciel z potęgą wszystką i z Tatarami złączony
przy synu Hańskim już idzie, co za pewne z podjazdów
Tatarskich, które pod Zborowem przejęte mamy, i co godzina
i moment onych wyglądamy, nie chcąc zawieść Rzeczy
pospolitej tem wojskiem teraźniejszem przyszło Nam do ostat
niej tej rezolucyi wydania wici pierwszych za drugie, ostat
nie i trzecie, przy której żądamy pilno Upr. i Wier. W. (jakośmy
o tem pierwszemi przestrzegali uniwersałami), abyście wszystką
z sejmu przeszłego Brzeskiego do Braci obronę, którą jedne woje-
wództwa Łanowemu żołnierzem i to nie równą wyprawą, drugie
pospolitym ruszeniem niczem nie zaszczyciły. Już teraz te
rozróżnione sejmiki jednostajną zgodą pospolitego ruszenia
wystawili tym porządkiem jaki konstytucya anni 1621 opisała.
A to i My niesiemy głowę Naszą miłością ku spólnej wiodzeni
Ojczyźnie, w czem nie rozumiemy aby się kto nalazł rewerami
czyniący i nie chcący ratować Nas i miłej Ojczyzny, zaco by się
Bogu i Światu pokazał nieprawo sam ustępujący gdzie idzie o ca-
łość wszystkiego i praw pilnujący, które zniszczeniem Ojczyzny
ginąć muszą. Przywiedzie ten tedy przykład Nasz Upr. i Wier. W.
do podobnego czynu i dzieła, abyście nie odstępując zwyczajów
statecznych i dzielnych porządków swoich (ktokolwiek tylko Rycer-
skim tytułem zwać się pretenduje), na koń wsiadali i pospolitym

ruszeniem z Nami pospołu nieprzyjacielskim oczom i zapędom nieprzebyty wstręt dawali. Ujmiecie sobie Upprz. i Wier. W. tylko trochę wczasu, ujmiecie, abyście potém więcej nim opływali pokojem. Doznaliście Upprz. i Wier. W. jako lepiej Bóg błogosławi gdzie nie same pieniężne wojska, ale w prawdziwej miłości ku Bogu i Ojczyźnie zgromadzone szlacheckie piersi sprawują potężne i nieprzełamane szyki, i gdyby była wysoka ochota Upprz. i Wier. W. trochę dalej postąpić chciała, jedyna Beresteczka potrzeba jużby była zniszczeniu nieprzyjacielskiemu wystarczyła. Ale jeszcze dobry Pan Bóg zachował nas w Opatrzności swojej, kiedy tyle nam zostawił sił, że łatwo niemi zwycięstwa spodziewać się możemy, byleście tylko Upprz. i Wier. W. jako po trzecikroć żądamy, chcieli wszyscy pospolitym ruszeniem najdalej pro decima Augusti stawić się tam gdzie Osobę Naszą (jeżeli nam i tak długo nieprzyjaciel trwać pozwoli), natenczas będziemy, mając nadzieję, że też pobliższe województwa tutejsze pierwej pospieszą. Jeśli nie dla nas ten niewczas wycierpieć nie chcecie, przynajmniej Świątnicom i Ołtarzom Pańskim dawną ozdobę i cześć powinną przywróćcie. Życzcie szlachcie Braciej swojej, aby która jednemiż przedtém z Upprz. i Wier. W. prerogatywami okrywała się, w chłopską teraz nie była zagarniona niewolę, i poczciwe ze krwi urodzonej Matrony brzydkim pogańskim stowarzyszeniem domów szlacheckich nie zapłaciły. Życzcie samym sobie kiedyżkolwiek już wybić się z niewoli, w pokój zapomniany a pożądany wprowadzić i z ustawicznych podatków wyjść, stawą bitniejszemu nad insze narodowi przywrócić, w bogactwa i ozdoby domowe jak znowu zapływać, pokój zgoła kwitnący zjednać, a postronnym nieprzyjaciołom i zawistnym sąsiadom strach w serca zapuścić, aby się na Polskę albo nie rychło, albo nigdy targać nie ważyli. Nakoniec jeżeliby ani ta ostatnia prawie Rzeczypospolitej potrzeba, ani przeciwko Ojczyźnie miłość (z której tak usilne Upprz. i Wier. W. żądanie pochodzi), wywiodz tak jednostajnej ochoty i zgody na Upprz. i Wier. W. nie

mogły, żebyście wszyscy z każdego Województwa osobami swemi stawać przy Nas mieli, tedy z wielką przyjmując wdzięcznością tych którzy pospolitem ruszeniem do Nas przybędą od Województw inszych, którym by się to perswadować nie mogło wyprawę w ten sposób jaki sobie na sejmikach tę expedycyą według prawa poprzedzających uchwałą akceptować mile będziemy. Byle tylko Wprz. i Wier. W. odwoływać się jeden na drugiego i czekając nim uprzedzą inne Województwa nie chcieli, ale jako do serca poda Pan Bóg do ugaszenia ognia tego pospieszając na termin wyżej pomieniony tam gdzie osobą Naszą będziemy Nas znajdowali. A którzy gotowe już mają ludzie i terminu nie czekając do Nas jako najprędzej przybyli, to sobie perswadujące, że się nikt tak zatwardziałego ku Ojczyźnie już prawie konającej serca nie znajdzie, któryby i pospolitemu ruszeniu i wszelakiemu inszemu przeczące, miał całe Nas odstąpić, a przeto i samego siebie i ostatek Rzeczypospolitej w spólną zgubę podawać. Nic tedy nie wątpimy, że tak wielkie Rzeczypospolitej potrzeby i tak usilne żądanie Nasze bardziej niż ostrość i surowość prawa (która wolnym animuszom nic gwałtownego włożyć nie mogą), jako miłujących Matkę, Synów, Pana, poddanych, przywiodą do tego Wprz. i Wier. W, że się według tej intencyi Naszej na pomieniony czas (jeżeli być prędzej nie może) do boku Naszego stawili się. Ażeby te trzecie i ostatnie wici do wszech wiadomości tem prędzej przyszły, Ręką Naszą przy pieczęci wielkiej Koronnej podpisane, rozkazujemy Urzędom Naszym Grodzkim, aby one po miastach i miasteczkach także parafiach bez wszelkiego omieszkania obwołać rozkazali, inaczej nie czyniąc dla Łaski Naszej i ostrości prawa pospolitego. Dan w obozie pod Glinianami dnia 3 miesiąca Lipca R. P. 1653, panowania Naszego Polskiego V, szwedzkiego VI roku. Jan Rożycki Sekretarz Jego Kr. M. Locus sigilli majoris Cancellariae Regni

fol. 170 Jan Kazimierz Król. —

Oblata litterarum Succamerarii Sandomiriensis.

Jan z Oleśnice Oleśnicki Podkomorzy Generalny Pułkownik Województwa Sandomirskiego

Ponieważ wici Jego Królewskiej Mości wtóre, trzecie i ostatnie na pospolite ruszenie do województwa naszego przyszły i do wiadomości rozumiem W.M. moich Miłościwych Panów doszły, z którycheście się informować raczyli, że ten nasz Łanowy żołnierz in vim pospolitego ruszenia uchwalony skutek swój odniósł i w wiciach Jego Kr. Mości dołożony, dla tego tedy ex debito officii mei W.M. moich Mciwych Panów obwieszczam i Uniwersały moje rozsyłam, czas i miejsce naznaczając, abyście W.M. moi Mciwi Panowie poczty swoje według Łanów na dzień 23 Lipca do Stężyce, a stamtąd zgromadziwszy się pod Kraśnik na dzień 1 Sierpnia, gdzie popis generalny mieć rzecz przez omieszkania stawili sub poenis in Const. de expeditione generali bellica 1621, przypominając i to W.M. moim Mciwym Panom, abyście W.M. takie porządne poczty wyprawili, w którychby braku nie potrzeba, albowiem naco od W.M. moich Mciwych Panów fide et conscientia obligatus jestem serio animadvertere rzeczą, trzymając się we wszystkiem Laudum Województwa naszego. Także abyście W.M. moi Mciwi Panowie przechodząc żadnych krzywd nie czynili sub poena tejże Konstytucji. Ich Mościom Panom Rotmistrzom proszę (co ex debito Laudi przychodzi), abyście W.M. Państwo przez Towarzystwa od siebie zaciągnione przystać nie zapominali. Miasta zaś tak Jego Królewskiej Mości, jako i szlacheckie według Laudum naszego ze trzydziestu domów jednego z rynsztunkiem dobrym i prowiantem w barwie na dzień 23 Lipca w Solcu stawili, surowo rozkazuję sub poena tejże Konstytucji. Naco dla lepszej wiary z przyciśnieniem pieczęci mojej ręką się własną podpisuję. Działo się w Solcu Die decima quinta Julii Anno 1653. Jan z Oleśnice Oleśnicki Podkomorzy Generalny i Pułkownik Województwa Sando-
fol. 173. mierskiego. Locus sigilli. —

Oblata litterarum Conventum particularem designantium.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym, Wielebnym, Urodzonym, Szlachetnym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim Stanu Rycerskiego Województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie nam milym, Łaskę Naszą Królewską. Uprzejmie i wiernie nam mili. Dałby to Pan Bóg Najwyższy niedykolwiek, aby w tej Rzeczypospolitej postanowione i zawarte zgodnie omnium ordinum sancita, tak jako należy do właśnego skutku przychodziły. Ale uchwalamy na Sejmach wojska, nakazujemy prosequutionem wojny, z której dokończenia salus Ojczyzny, zatrzymanie Chwały Boskiej i obrona nas samych i charissimorum wszystkich nas pignorum ocalenie dependet; a kiedy przyjdzie do wydawania podatków, znajdują się województwa, ziemie i powiaty, które na sejmach swych żadnych nie pozwalają podatków, drugie mniejsze niżeli uniwersały Rzeczpospolitej i samych że postéo ich wydawanie na dalszy czas consensus stanęli, trzecie ad praesens i de facto powinne podatki i ich wydawanie na dalszy czas laudis suis odkładają, dopiero gdy do wnoszenia i tych przyjdzie jakich poborcy nie wynajdują na wyjmę ich sposobów. Niektórzy simple poborów od wielu województw w powiecie albo w ziemi swojej będącą, i konstytucyami także i uniwersałami Anni 1629 stwierdza (?) na umniejszenie, drudzy sammy od proporcionem stanowych poborów pozwolonej, swojemi salariis uszczuplają; trzeci kwity obywatelów od rationem koc cale oddanych poborów dawając i sami tylko od rationem małe summy do skarbu niesłuszno wnoszą. Są i tacy, którzy od dawnych lat poborcami zostawszy i summami wybranych poborów znacznemi snać sobie pożytku przywodząc, stare i dawno zatrzymane podatki nowemi wypłacają, a nowe zatrzymują, nie wyliczawszy inszych ale za-

gęśnionych media wychodzenia w Skarbie i w Trybunałach
skarbowych z umniejszeniem podatków Rzeczypospolitej, któ-
rych prawie wszyscy poborcy zażywają, i też są przyczyny dla
których nie znajduje się jedno województwo, ziemia albo powiat,
któreby wszystkie podatki ad primam Julii anni praesentis
powinne, całe i zupełne dotąd wydały pogotowiu podatków ad
primam Julii należący. Snadź i niepomyślano czego kolwiek
wnieść do Skarbu, co każdy z Upr. i Wiel. W. z dekretów Komi-
sarskich, które do należących grodów, województw, ziem i po-
wiatów wszystkich rozesłać życzyliśmy, snadno i zaraz osądzić
może, i naznaczono zapłata od Rzeczypospolitej Wojskom jej po-
dług sejmowego postanowienia żadnym sposobem stać się nie
mogła. Zażywali w tem wszystkich sposobów które jedno po-
dobieństwo podawać mogło W. W. Urodzeni Komisarze od Nas
i Rzeczypospolitej naznaczeni równo z Wielmożnym Podskar-
bim i Hetmanem Polnym Koronnym, naostatek My sami
nieustający od początku panowania Naszego chęci i ochoty
Naszej do uspokojenia jako najprędszego Państw od Pana
Boga powierzonych. Osobą Naszą królewską tak wczas na
miejsce Kommisyi pospieszyliśmy, abyśmy byli mogli powa-
gą, clemencyą i munificencyą Naszą wojsko wziąć a jako naj-
prędzej nastąpić na nieprzyjaciela, do czego Nam pora wo-
jenna, zniesienie już nie po jeden kroć znacznych części wojsk
tegoż nieprzyjaciela Wołoszech przez Siedmiogrodzkie i Mul-
tańskie ludzie w kilku przeszłych miesiącach dokazane
i niebytność przy Chmielnickim ord jako dotąd wielkich.
A zatem Niebo drogę samo torowało i sposobność wszela-
ką podawało, lecz to wszystko daremnie nam padło z wiel-
kim żalem Naszym i serdeczną boleścią, iż tak długo abusu
. . . . in hostem belli wakować musiemy, z ujmą pożal się
Boże dobrej tej Korony i wojsk jej reputacyi, albo nie ~~[illegible]~~ -
z umniejszeniem i z uprzykrzeniem nieprzyjaciół jej przeciwko

nanu większym, bo żołnierz czekając avide zupełnej zapłaty
i od Rzeczypospolitej wyraźną konstytucyą, tak od Wiel. i Upw.
Kommissarzów mając onej upewnienie, in spem jej gotowe tra-
cił dostatki, a nie mogąc niezniesionych podatków i połowice za-
służonych płacić pogotowiu ćwierci darowanych służbę porzuca
wojenną, i do szkodliwych a raczej zgubnych Ojczyźnie udawał
się związków, zkąd nowe urość musiały expensa na trakta-
menta, darowizny i na więźniów postrzelanym skaleczonym
contentacye tak Ojczystego jako i cudzoziemskiego trybu ludzi
być mogło gdyby były wszystkie pieniądze na Kommisyą a przy-
najmniej do tego czasu spełna zwiezione, a z tej miary spo-
strzegać się i na to nie treba i na większą niżli być mogło liczbę
wojska uchwaliła była podatki Rzeczpospolita, gdyż oprócz wspom-
nianych expens juramentami Rotmistrzów na rejestra od Rzeczypo-
spolitej nakazanemi nie ubyło bynajmniej ale znacznie przybyło
wojska do zapłaty choć go w liczbie tak wiele nie było. Zabierają i li-
kwidacye pewnym osobom przez konstytucye przeszłych dwóch
sejmów pozwolone, także darowizny teniż konstytucyami
wyrażone niemało pieniędzy publicznych, czego wszystkiego
dodzą Upw. i Wiel. W. Wielmożni i Urodzeni Kommisarze dostateczne
da Pan Bóg na przyszłych po kommisyi zjazdach relacye. A tym czas
Nam i pomienionym Naszym i Rzeczpospolitej Kommisarzom
unianu w tym tak ciężkim Ojczyzny razie podjęto się medium
dwie ćwierci darowne których wojsko najbardziej się doma-
gało, lubo Rzeczpospolita na nie żadnych podatków nie po-
zwoliła ex nunc. zapłacić, resztą od tej zapłaty pieniędzy
pro tunc w Skarbie będących cudzoziemskiego trybu nowego
zaciągu ludzi posilić, w ostatku zaś tylko do sześciu niedziel
a die quarta praesentis ad decimum quintum Septembris ra-
chując użyć wojsku, aby spokojnie zniesienia pieniędzy i zapłaty
swojej zupełnej poczekało, która ich w czasie zamierzonym
całe dojdzie, tak My powagą Naszą królewską, jako i Wiel-
możni i Urodzeni Kommisarze, Podskarbi Koronny i Hetman Nasz

Pobory fidem publicam et propriam obligowali i sami we Lwowie tan-
tisper zostawają, a do tego czasu Kommisyę de die in diem prorogować
będą. Składamy tedy Uprz. i Wier. W. sejmik na dzień 29 miesiąca Sierpnia
w Opatowie szczególnie w tym celu, żebyście Uprz. i Wier. W. poborcom
swym do tego byli powodem i pomocą, aby podatki nie tylko od
primam Julii anni praesentis należące, lecz i a prima Julii wy-
dać powinne, tudzież reszty poborów Beresteczkich, które województ-
wa ziemie i powiaty ludzi nie stawiły, albo mniej postawiły ni-
żeli ad proportionem półtrzecia poborów powinni byli, jako naj-
prędzej wydali do Skarbu, który we Lwowie zostawać będzie, bez
omieszkania odwozili, nie czekając czasu pomienionego sześć
niedziel zamierzonego, gdyż w tym czasie wojsku wszystkiemu
trzeba uczynić skuteczną ~~sta~~ satysfakcyę, a któreby Województ-
wa, ziemie i powiaty jako najprędzej suplementowawszy całe
uiściły nie referując się na żadne defekta i abjurata, którym
prawo i deklaracye sejmowe tego nie pozwalają, pogotowiu
na retenta privatorum, gdyż tych nagła potrzeba Rzeczypospo-
litej, też prawo, także deklaracye całe nie pozwalają. A jeśliby
który poborca jako najprędzej powinnej od siebie i dekretem
wyrażonej, także a prima Julii przychodzącej kwoty nie uiścił
ten post tempus ~~praesentem~~ praefixum in poena peculatus, condem-
natus et publicatus zostanie i My dobra jego caduco bene me-
ritis conferować będziemy, starostowie zaś sądowi exekucyą
z takowych indilate czynić powinni będą, i dobra ich skutecznie
donataryuszom podawać sub poena in legibus expressa mille
marcarum et de suo solutionis, których Starostów Naszych o tę
exekucyą rekwirujemy, aby jej w nieuiszczeniu się poborców
i po jej publikacyi na osobach i dobrach inrevictorum nieodwłocz-
nie czyniły i odprawiali, władzą Naszą królewską ex nunc roz-
kazujemy et serio napominamy, a przytem Uprz. i Wier. W.
wszystkich wobec i każdego z osobna, jako wolnych i wiernych
poddanych Naszych, jako miłujących tej Ojczyzny synów, jako
cnych Polaków i nieodrodzonych potomków sławnych Przodków

szawich, którzy tę Rzeczpospolitę krwią swoją ufundowali i dotąd..... wolności świata wszystkiego narodom zazdrosnym piastowali, przez tę nieporównaną złotą wolność, przez spólną ojczyzny miłość, przez sacrorum conservationem per charissimorum pignorum Upprz. i Wiern. W. charitatem, przez dostojeństwo naostatek Nasze Królewskie, które Upprz. i Wiern. W. przyrodzone wolności nad własne zdrowie bywało i jest milsze, pilnie i gorąco i usilnie żądamy, chciejcie Upprz. i Wiern. W. toto conatu adesse tym które niniejszym uniwersałem Naszym wiernie, życzliwie i ojcowskiem szczęściem Upprz. i Wiern. W. przekładamy Rzeczypospolitej potrzebom i wszystkie na stronę odłożywszy respekty, bez odwłok wszelakich skuteczną i rzetelną obmyślić płacę żołnierzowi, abyśmy i My ochocie i zawodowi Naszemu dosyć czyniąc, a pory wojennej do końca nie tracąc, z płaconem, a zatem z posłusznem wojskiem in hostem pospieszyć mogli, i wojsko aby nie miało z niezapłacenia okazyi do szkodliwych związków i do nastąpiów na domy, dobra i chara pignora Upprz. i Wiern. Waszych, bądź po wyniszczonych stanowi Duchownego i Rzeczypospolitej, a po wielkiej części w szlacheckich dobrach, tego już tylko nie dostawało, co tymże Upprz. i Wiern. W. rzetelną i skuteczną Rzeczpospolita oświadcza ochotę, nic nie wątpimy. Żeby ten Uniwersał do wszech przywiedziony był wiadomości, chcemy to mieć po Urzędzie grodzkim Stryjskim, aby go nie mieszkanie po miejscach zwyczajnych publikować rozkazali. Dat we Lwowie dnia XII miesiąca Sierpnia roku Pańskiego 1653, panowania królestw Naszych Polskiego V, a Szwedzkiego VI roku. Jan Kazimierz Król. Locus sigilli majoris Cancellariae Regni. Jan Rożycki Sekretarz

fol 202 Jego Królewskiej Mości.

(Porównać z inną oblatą - bo mylek wiele)

Oblata litterarum pro parte commilitonum
Pallatinatus Sandomiriensis. –

Jan z Oleśnice Oleśnicki Podkomorzy Generalny i Pułkownik Województwa Sandomierskiego. –

Trzymając się laudum tak sejmiku Opatowskiego ~~od~~ quinta Maii odprawującego się i teraźniejszego od Jego Mości Pana Chorążego Sandomierskiego Marszałka na ten czas Koła Rycerskiego Województwa Sandomierskiego z Sejmiku Deputackiego listu przysłanego, abym powinności kożdej mego dosyć uczynił, wiadomo czynię W.M. moim Miłościwym Panom, iż lubo tak wielką niewdzięczność tak w przyjściu Panów Posłów naszych, jako też i w ujmie żołdu naszego po W.M. moich Miłościwych Panach doznawamy, chcąc jednak na większą sławę województwu swemu i W.M. moim Mciwym Panom i Braciej zarobić, Łaską więcej Jego Królewskiej Mości niżeli tak szczupłym ukontentowani żołdem, ten tak od W.M. moich Mciwych Panów szczupły akceptowaliśmy żołd, po który z Pułku naszego z pod każdej chorągwie jednego do odebrania na chorągiew należytego żołdu posyłamy Towarzysza, obwieszczając W.M. Mciwych Panów, aby każdy do powiatu swego deputowanemu Towarzyszowi za odebraniem od niego kwitu oddawał pieniądze. O co pilnie proszę W.M. Mciwych Panów, aby ci Panowie Deputaci nasi długo nie byli od W.M. Mciwych Panów zatrzymani, gdyż szczęśliwie da li Pan Bóg powrócimy z pozwolenia Jego Królewskiej Mości Pana naszego Miłościwego chorągwi naszych nie zwiniemy, póki się nam satysfakcya od W.M. moich Mciwych Panów nie stanie, salwą zostawując tym Ich Mciom którzy między sobą rozborowaną mają interesę, i to też podając do wiadomości W.M. moich Mciwych Panów niektórych, że kuchennych po dziesiątku złotych z konia należących Ich Mciom Panom Rotmistrzom nie oddaliście W.M. moi Mciwi Panowie pieniędzy. Proszę tedy i ja i Ich Mość Panowie Rotmistrze, abyście W.M. Mciwi Panowie Panom Deputatom naszym te pieniądze oddawać raczyli, z czego oni W.M. Mciwych Panów kwitować będą powinni. Upraszają także Panowie Towarzystwo

W. M. Mciwych Panów, aby zatrzymane jeszcze za przeszłą ćwierć pieniądze Panom Deputatom W. M. Mciwi Panowie oddać sobie raczyli za odebraniem kwitu od tychże Panów Deputatów. A że to jest officii mei, abym W. M. moich Mciwych Panów przestrzegł i obwieścił, jeżeliby który z Towarzystwa obligowawszy się od tego tak na pierwszą jako i drugą ćwierć, nie stawił pocztu, podaję do wiadomości W. M. Mciwych Panów, że w pierwszej ćwierci Towarzysz Pan Skolnicki z pod chorągwie mojej jeszcze pod Jarosławiem wyjechał i z pocztem, w teraźniejszej zaś ćwierci Pan Ciołek, Pan Białeński, Pan Radomski i Pan Pasek z pod chorągwie powiatu Radomskiego licentiose wyjechali. Raczcież tedy W. M. Mciwi Panowie w swojej poczuwać się powinności, a mnie inszym na tę ćwierć suplementować żołnierzem. Miastom zaś tak Jego Kr. Mści jako i szlacheckim do wiadomości podaję i authoritate urzędu mego napominam, ponieważ na drugą ćwierć w służbie zostawamy, abyście piechotę od siebie wyprawioną przez Panów Deputatów pieniędzmi posatysfakcjonowali, na co kwit odebrać będziecie powinni. Na co dla lepszej wiary z przyciśnieniem pieczęci ręką się własną podpisuję. Działo się w Obozie pod Kamieńcem septima Octobris Anno Domini 1653. Jan z Oleśnicy Oleśnicki Podkomorzy i Pułkownik

fol. 250. Województwa Sandomierskiego. m. pp. Locus sigilli.

Oblata lustrationis commilitonum districtus Radomiensis.

Komput popisu żołnierza łanowego powiatu Radomskiego przez Jego Mości Pana Zbigniewa Wąsowicza Rotmistrza tamecznego 3 Julii A. D. 1653.

	Summy	Łany	Koście
Książę Jego Mość P. Marszałek Litewski	.	.	10
Jego Mość Pan Sandomierski			
Jego Mość Pan Radomski z dóbr leżących w Krakowskiem, Sandomierskiem i Lubelskiem województwach z summy	15000	-	12.

	Summy	Łany	Konie
Jego Mość Pan Zawichojski	-	-	8.
Jego Mość Pan Małogoski z rodzonym swoim Panem Janem Chlewickim	-	-	7
Jego Mość Pan Żarnowski	.	38.	.
Jej Mość sama z łanów i z summy	1000	14	6
Jego Mość Pan Warszawski	.	6	.
Jej Mość Pani Małogoska	.	.	3.
Jego Mość Pan Podskarbi Nadworny	.	-	7.
Jego Mość Pan Podkomorzy Czernichowski z łanów	.	10	1.
Jego Mość Pan Starosta Radomski z Jego Mością Panem Podstolim Sandomierskim Rodzonym swoim koni	.	.	5
Jego Mość Pan Łowczy Sandomierski z dóbr dziedzicznych i królewskich koni	.	.	6
Jej Mość Pani Starościna Radomska z Oleszowskiej majętności	.	7	.
Jego Mość Pan Gabryel Milewski z Gurowa	.	3	1
Jego Mość Pan Chorąży Lubelski z majętności swoich i Ich Mościów Panów Starościców Radomskich łanów	.	69½	7
Jego Mość Pan Grzeszczyński od summy	2000	.	.
Jego Mość Pan Podsędek Stężycki koni	-	.	1.
Jego Mość Pan Miecznik Krakowski ze Stawiszynem w zastawie u Pana Nowodworskiego będącym	.	31¼	3.
Jego Mość Pan Miecznik Sandomierski koni	.	.	2
Jego Mość Pan Podstoli Płocki z łanów	.	2½	.
Jego Mość Pan Goszczyński z Sambodziem i z Rajcem	.	3½	.
Tenże od summy	10.000	.	.
Jego Mość Pan Abram z Przekuleia z Wojsławic z łanów	.	1½	1.
Jego Mość Pan Cześnik Nowogrodzki z Brzozy łanów	.	24½	
Z Wójtowskiego łanu i z summ swoich	-	1	3.
Jego Mość Pan Podczaszy Czerski z Panem Duninem Wolskim, koni	.	.	3.
Jego Mość Pan Podsędek Nowogrodzki	.	5	.
Jego Mość Pan Krzysztof Dunin Gozdzikowski łanów	.	5	1.
Jej Mość Pani Podstolina Rawska z Paprotna łanów z Kostrzyna z części swej fl. 14 Sol R. f. 146.		6 f. 40.	sol.

	Summy	Łany	Konie
Jego Mość Pan Wojski Radomski			
Jego Mość Pan Wojski Ręciński z części swojej i z zastawy Mniszkowa	.	12	1.
Jego Mość Pan Rotmistrz z Jego Mością Panem Bienieckim	.	.	1.
Jego Mość Pan Paweł Podlodowski z Jego Mością Panem Samuelem Wąsowiczem	.	.	1.
Jego Mość Pan Bernard Wąsowicz	.	.	2.
Jego Mość Pan Jerzy Kochanowski z Panem Dzieckowskim	.	.	6.
Jego Mość Pan Podstarości Radomski z Woli Mszczyńskiej	.	5	.
Jego Mość Pan Kazimierz Jeż z Kosiczyc łanów	.	2	.
Jego Mość Pan Jan Jeż łanów	.	2	.
Jego Mość Pan Stefan Kochanowski z Błotnice i Ostrołęki łanów	.	6	.
Jego Mość Pan Jan z Wielogóry Dąbrowski ℞ Leżeński		9	.
Jego Mość Pan Błędowski z Wójtostwa Kozienickiego		1	.
Jego Mość Pan Jerzy Jeż z Wosnik łanów	.	2½	.
Ich Mość Panowie Chroślicy Adam i Sebestyan Płaskowie z Chroślic	.	1	.
Jego Mość Pan Młodeski z Młodocina z łanów	.	2	3.
Jego Mość Pan Mikołaj Kochanowski z Panią Leżeńską z Jarosławic koń		.	1.
Jego Mość Pan Jakub Podlodowski z Jej Mością Panią Matką koni		.	3.
Ich Mość Panowie Lędzcy z Panią Wojsławską koni		.	3.
Jego Mość Pan Kiełliński z Omięcina i z Krzejacina łanów	.	10	1.
Jego Mość Pan Stanisław Gniewosz łanów		5.	.
Jego Mość Pan Szelgiesłowski z Jastrzęba łanów	.	5	1
Jego Mość Pan Gabryel Szpot łanów		10	
Jego Mość Pan Jan Kożuchowski łanów		10	
Jego Mość Pan Jędrzej Radzanowski		8½	.
Jego Mość Pan Baltzer Wąsowicz od summy	2000	-	.
Jego Mość Pan Krzysztof Mikułowski od summy zapisnej i na recogniciej od różnych mianej	4000	.	3.

	Summy	Łany	Konie
Jego Mość Pan Sartawski z Jej Mością Panią Anną Chodakowską	-	-	1.
Jej Mość Pani Abramowa z Odechowa Tymińska Łanów	.	6½	.
Jego Mość Pan Tomasz Tymiński z Borowa Łan	.	1	.
Jego Mość Pan Samuel Tymiński z Niedarczowa	.	½	.
Jego Mość Pan Stanisław Piotrowski od summy	5000	.	1.
Jego Mość Pan Marcin Krzyżanowski	.	10	1.
Jego Mość Pan Jan Krzyżanowski	-	7½	.
i od summy Pana Maciejowskiego	10,000	-	1.
Jego Mość Pan Kazimierz Krzyżanowski Łanów	.	4	.
Jego Mość Pan Aleksander Krzyżanowski od summy	6000	-	.
Jego Mość Pan Laskowski od summy	4500	-	1.
Z Wielkiej Rudy Łanów	.	9½	.
Od Pana Korabiowskiego z Łanów	.	2½	.
Dziedzice z Chomentowów trzech z Bukowca, z Barzic i z Maliszowa Łanów	.	9	
Dziedzice z Kosowa wielkiego Łanów	.	3½	
z Kosowa Małego	.	1	
z Parznic	-	2½	.
Pan Franciszek Chłochół z Łanów	.	2	
Pan Stefan Kieszkowski z Kieszkowa z Panem Janiszewskim z Kroczowa i z Panem Adamem Wolskim z Kroczowa	.	1	3.
Od Jego Mości Pana Pawła Choteckiego z Łanów	.	2½	.
Od Jego Mości Pana Filipa Gajskiego z Łanów	.	2½	.
Od Jego Mości Pana Sławskiego z Łanów	.	2½	.
Od Jej Mości Pani Kiewliczowej z Łanów	.	2	.
Od Jego Mości Pana Krzysztofa Młodeckiego, także i od Jego Mości Pana Kazimierza Gajskiego z Łanów	.	4	
Od Jej Mości Pani Gajskiej od summy	20.000	.	
Od Jego Mości Pana Hijacynta Kochanowskiego od summy	10,000		
Także od Łanów	-	2½	.
Od Jego Mości Pana Boliny z Łanów i od summy	3.000	2½	.

Od Jego Mości Pana Pawła Choteckiego od summy - - - -	4000	.	.
Od Jego Mości Pana Filipa Gajskiego od summy - - - - -	5000	.	.
Od Jego Mości Pana Stawskiego od summy - - - - - - -	1000	.	3.
Od Ich Mościów Panów Pruszyńskich Pawła i Mikołaja, także i od Jej Mości Pani Pruszyńskiej wdowy bratowej Ich Mościów ze wsi Sokoliny i z Tropieszyna w powiecie Wiślickiem, w których wsiach obudwóch łanów - - - -	.	2 1/2	.
Od tejże Jej Mości Pani Pruszyńskiej wdowy z połowice wsi Szczytnik w powiecie Wiślickim łanów - - - - - - -	.	1 1/2	.
Od tejże Jej Mości Pani Pruszyńskiej ze wsi Rytowic i z Jakimowic w powiecie Sandomierskiem łanów - - - - -	.	2 1/2	.
Od tejże Pani Pruszyńskiej wdowy ze wsi Myśliszewic w powiecie Radomskim, także od Jego Mości Pana Mikołaja Wilskiego z Jej Mością Panią Karbolową wdową, którzy w tej wsi cząstkę jedną spólnie mają, pod którą - - - - - -	.	1 1/2	.
Od Jego Mości Pana Mikołaja Wilskiego ze wsi Długojowa i Mateczyna w powiecie Radomskim, w których wsiach łanów między temiż Ich Mościami wyżej mianowanemi znajduje się summy - - - - - - - - - -	21800	.	.
Od Jego Mości Pana Rudzkiego Wojciecha z Jasowic łan - -	.	1.	
Od Jej Mości Pani Maryanny Krzyżanowskiej z Dobruta - -	.	1/2	
Od Jego Mości Pana Stefana Rudzkiego z Myśliszewic - - -	1500	1 1/8	.
Z Grzymucina i Wojsławic części Panów Sulikowskich z łanów - -	-	3	.
Od Jego Mości Pana Stefana Kwietniewskiego od summy - - - -	1300	.	.
Od Jego Mości Pana Zygmunta Strajnowskiego - - - - -	200	1/5	.
Od Jego Mości Pana Macieja Promińskiego z Kuczków, łanów - -	.	1 1/2	.
Od Jej Mości Pani Janowej Suliminej z Czaracj - - - -	-	1/2	.
Od Jego Mości Pana Mikołaja Bębnowskiego od summy - - -	1700	-	
Od Jego Mości Pana Wacława Próchnickiego z części Ich Mościów Panów Szczygielskich z łanów - - - - - - - - -	-	1	3.
Jego Mość Pan Stefan Krasnowski z łanów - - - - - -	-	6	1.
Jego Mość Pan Jędrzej Pełtadowski z Panią Szydłowską z Młodnic -	-	10	1.
Jego Mość Pan Krążewski łanów - - - - - - - -	-	1 1/2	.
Jej Mość Pani Trzemeowska łanów - - - - - - -	-	3	.

Jego Mość Pan Strzałkowski z Janiszewa z łanów - - -	-	2½	.
Ich Mość Panowie Rajeccy z Rajca - - - - - - - - -	-	1½	.
Jego Mość Pan Rudzki z Zakrzówka - - - - - - - -	-	1	.
Jej Mość Pani Malczewska z Zakrzówka - . - . - . -			
Jego Mość Pan Wilkowski, Pan Gozdziecki i Panowie Jarowscy, Pani Jasowska tak z łanów jako i z summy - - - - -	-	3	.
Jej Mość Pani Malczewska z Zakrzówka . - - - - - -	.	4/3	.
Jego Mość Ksiądz Gniewosz z Klonowa z łanów - - -	-	2	.
Ich Mość Panowie Koraczewie z Klonowca z łanów - -	-	3	.
Ich Mość Panowie dziedzice z Osuchowa i Kotkowego Panów Klonowickich i Pana Grochowskiego z łanów - - -	.	5	.
Jego Mość Pan Romentowski z Prędocinka z łanów - -	.	3	.
Jego Mość Pan Młodecki z Parznic - - - - - - - -	½	1	3.
Jego Mość Pan Jan Komorowski . - . - . - . - .	18.000	13	.
Jego Mość Pan Kłopocki z summy - - - - - - -	10.000	.	.
Jej Mość Pani Lezińska Łowczyna Czerska od summy - - -	6000	.	.
Jego Mość Pan Joszkowski z summy - - - - - -	3500	.	.
Jego Mość Pan Stefan Kochanowski od summy - - -	5000	.	.
Ich Mość Panowie Boreccy od summy - - - - -	3100	.	.
Jego Mość Pan Nasiełowski od summy - - - - -	1000	-	.
Jego Mość Pan Kacper Kotowski od summy - -	3000	.	.
Jego Mość Pan Mateusz Tymiński od summy - -	2100	.	.
Jego Mość Pan Krzysztof Komorowski od summy	3000	.	.
Ich Mość Panowie Cieślkowie Samuel i Abram od summy	4480	.	.
Jego Mość Pan Gębarzewski z Panem Zawiszą i Panem Kieszkowskim od summy - - - - - - - -	1000	-	.
Jego Mość Pan Rafał Rajecki od summy - - - -	2000	.	.
Jego Mość Pan Czaplicki Pisarz Winnicki od summy	1400	.	.
Jego Mość Pan Sebastyan Kieszkowski od summy - -	1100	.	3.
Jego Mość Pan Krzysztof Rudzki z Zawoni i Sokolnik łanów	.	8	.
Jej Mość Pani Jeżowa z Brudnowa i Woli Brudnowskiej	.	3	1.
Jego Mość Babeski Piotr łanów - - - - - - - -	.	5	.
Jego Mość Pan Bieliński łanów - - - - - - -	.	4	.

Jego Mość Pan Jan Babeski łanów		3.	
Jego Mość Pan Alphian Bieszwieski, Jego Mość Pan Brzozowski, Jego Mość Pan Bartodziejski łanów .	.	7	
Jego Mość Pan Piotr Wąsowicz	.	1	2.
Jego Mość Pan Piotr Tynicki z Jego Mością Panem Lisowskim Stanisławem, z Jego Mością Panem Wawrzyńcem Trzemeskim, Panem Walentym Zaborowskim i z Panią Tynicką wdową z łanów i od summy . .	24000	24	.
Item od summy	1000	.	3.
Jego Mość Pan Maciejowski od summy	15000	.	.
z Zięciem Panem Janem Krzyżanowskim z łanów .	.	5	.
lubo summy 5000 nie dostaje konia stawią .	.	.	1.
Jego Mość Pan Stanisław Kożuchowski z Jej Mością Panią Chorążyną Rawską z łanów	.	33	.
Na Kostrzynie od summy	1000	.	.
Jego Mość Pan Dumin Ludwik Borkowski łanów .	.	4	.
Jego Mość Pan Jan Wąsowicz z Ruskiego Brodu z łanów	.	2 1/2	.
Jego Mość Pan Giza od summy	1000	.	4.
Jego Mość Pan Jan Wąsowicz z Korytkowa z łanów	.	4 1/2	.
Ich Mość Panowie Ninkowscy z części Radostowskiej .	.	5	.
Od Jego Mości Pana Wilskiego za pewną szlachtę . .	.	1/2	1.
Jego Mość Pan Brzeziński Władysław, Jego Mość Pan Łoś, Jego Mość Pan Połkański koni . .	.	.	2.
Jego Mość Pan Biejkowski od małżonki swej i od Ich Mościów Panów Połkańskich młodych z Panem Jegoszowskim i od summy swoich koni . . .	.	.	3.
Jego Mość Pan Adam Zieleński z części swojej łanów . .	.	3	.
Od Jego Mości Pana Chojnackiego zastawnika swego . .	.	2 1/2	.
Jego Mość Pan Grocholski łan	.	1	.
Jego Mość Pan Czarnecki z Strykowic . . .	.	1 1/4	.
Jego Mość Pan Osuchowski z Strykowic . .	.	1	.
Jego Mość Pan Bonięcki z Strykowic . .	.	1/2	
Jego Mość Pan Wolski z Woli Paciorkowej . .	.	4/3	1.

Jego Mość Pan Adam Zawisza z części nieboszczyka Pana Rzuchowskiego Tomasza i Woli Wierzcieszowej łanów		2	
Jego Mość Pan Zawisza z części Smarzowa z łanów		2	
z Dranice z łanów		1½	
Jej Mość Pani Kożuchowska z Ratoszyna z łanów		2	
Ze wsi Długiego Ich Mość Panowie Wierzchowscy z łanów		1½	
Jego Mość Pan Szumowski z Suchej z łanów		3½	
Jego Mość Pan Wierzbiński łanów		3	
Jego Mość Pan Lewicki łanów		4	
Jego Mość Pan Przecławski		2½	
Jej Mość Pani Przyłęcka		3½	
Jej Mość Pani Siemiracka z części nieboszczyka Pana Jana Siemirackiego łanów		2	
Jej Mość Pani Strzałkowska z Długiego		2½, ⅛	3
Od Jego Mości Pana Przecława Tymińskiego z Brzezinek i z Niedarczowa i z Klonowa części rodzica swego			2
Jego Mość Pan Piotr Dunin Szpot z łanów		1½	
Od summy Pana Chojnackiego	2000		
Od swojej zapisanej	2500		2
Jego Mość Pan Andrzej Osuchowski od summy ulo-zą na u Jego Mości Pana Krzysztofa Gniewosza	400		
Jego Mość Pan Kędzierski od summy	4000		
Jego Mość Pan Korzeniowski Piotr z Garbalki od summy	4000		
Tenże z Mironic łanów		1½	
Pan Przeczkowski ze Grzmocina		⅕	
Z Maleczyna od Panów Krzyżkowskich, od Panów Mieszkowskich trzech, od Panów Zawadzkich trzech, od Pana Jędrzeja Strykowskiego z łanów		¼	
Z Piotrowic od Pana Wojciecha Pękale Piotrowskiego		¼	
Jego Mość Pan Hijacynt Sierski z Chustek z łanów		2	
Jej Mość Pani Kasprowa Szydłowska z Młodnic z łanów		2½	
Jego Mość Pan Żeligowski Dobrogost z Sadku z łanów		3	
Jego Mość Pan Andrzej Rudzki z części Włodkowskiej		¼	

Pani Zaborowska Florjanowa	-	1/4
Jego Mość Pan Kacper Kosowski z Roszków i z Kosowa	-	1
Jego Mość Pan Stanisław Kosowski z Roszków		1 1/3
Jego Mość Pan Zygmunt Parznicki od summy	300	.
Jej Mość Pani Dębińska od summy	2500	.
Jego Mość Pan Chłochol od summy	2000	.
Jego Mość Pan Krzysztof Kowalewski od summy	700	.
Jego Mość Pan Szczygielski od summy	1500	.
Jej Mość Pani Parznicka wdowa Maryna od summy	1600	.
Jego Mość Pan Jan Młodecki od summy	600	.
Jego Mość Pan Adam Lisowski od summy	700	.
Jego Mość Pan Wojciech Szydłowski z Szydłówka	200	1/4
Jego Mość Pan Kotsułowski z części Chróśliey Zarzecznej Gzkorzowskiej	-	1/2
Jego Mość Pan Walenty Strzałkowski	-	1/8
Pan Jan Górny Piotrowski z Piotrowic	-	1/8
Jego Mość Pan Mikołaj Nowodworski z części swojej i części Pana Marcina Nowodworskiego Stryja swego z dóbr dziedzicznych i od summ	4800	.
Jego Mość Pan Iżański od summy Pani Wojsławskiej	600	.
Jej Mość Pani Barbara Rajecka od summy	400	.
Jego Mość Pan Sebastyan Kierzkowski Rykała	-	1/2
Jej Mość Pani Kierzkowska Rykalina	-	1/8
Jego Mość Pan Jan Bakeski od summy	2000	.
Jego Mość Pan Borzek Jerzy Chróślicki	-	1/4
Jego Mość Pan Kierzkowski Adam Gołard	-	1/8
Tenże od summy u Pana Tyminskiego Przecława	500	.
Jego Mość Pan Zawisza Krzysztof od summy w zastawie na Dobrucie będącej	2500	.
Jej Mość Pani Wojciechowa Młodecka i Pan Jakub Bążkowski	-	1/2
Jego Mość Pan Karwicki z Oblasza Panów	-	3
Jego Mość Pan Stanisław Sadurski od summy	2000	.

Pani Stanisławowa Osuchowska od dziedzicznej summy	450	-
Od zastawnej summy	300	.
Jego Mość Pan Błotnicki z Błotnice z łanu	-	1
Jego Mość Pan Grzegorz Krzyżanowski z Gródka	-	1/2
Tenże z Zaborowa	-	1/4
Ich Mość Panowie Stanisław i Alexander Gozdzikowscy od summy	8000	-
Od arendy	1400	-
Jego Mość Pan Andrzej Gęborzowski od summy	1300	.
Jego Mość Pan Andrzej Zawadzki z Jasowic		
Jej Mość Pani Zofia Siemiracka z Błotnice	.	1/8
Jego Mość Pan Wojciech Wilski od summy	2000	.
Tenże z Wielkiego Kroczowa de certis partibus medii lanei fl. 9.		
Jego Mość Pan Jakub Michałowski	-	1/2
Jej Mość Pani Anna Krzyżanowska z części Jego Mości Pana Hieronima Odrowąża Kietlińskiego z Gurowa i Woli Gurowskiej	.	2 1/2
Jego Mość Pan Szymon Branecki z Błotnice, Dąbrowiec i z Szypowa	-	2
Jej Mość Pani Bąkowska od summy	300	.
Ich Mość Panowie Dzikowie od summy	1200	.
Jej Mość Pani Bernatowa Branecka z Błotnice	-	2
Jego Mość Pan Szmigielski ze Growic Królewszczyzny	-	9 1/2
Tenże od summy	5000	.
Jej Mość Pani Wojciechowa Młodecka z Dobrela od s.	500	.
Jego Mość Pan Adam Skrzatkowski ze wsi Chomętowa Sochów części swojej de tertia parte medii lanei fl. 5.		
Pan Sebastyan Lisowski od summy	100	.
Jego Mość Pan Zawisza Kroczowski z Piotrowic ex sorte olim Bonarowice de laneo	.	1
Jego Mość Pan Jan Zawisza z Zakrzówka z części swojej	.	1/4

Pan Pęgowski także z Zakrzówka - - - - - - -		1/4
Jego Mość Pan Czajecki ex villa Młodocin de parte sortis suae 23 f. 20.		
Jego Mość Pan Paweł Minostowski od summy - - - -	2300	-
Jego Mość Pan Klinowski z Błotnice - - - - - -	-	1/4 .
Jego Mość Pan Bieniewski Maciej z Grabowej od summy	5000	.
Jej Mość Pani Katarzyna Nowomiejska od summy wnuczki swej panny Korzeniowskiej - - - - - - - - -	600	-
Taż z Kostrzyna z części swej fl. 14.		
Pan Osuchowski Józef od summy - - - - -	1200	-
Jej Mość Pani Kuroszowa od summy wnucząt swoich Panów Welsnowskich - - - - - - - -	3000	-
Pan Bujnowski z Ptos	-	5
Pan Adam Gąska z zagonów - - - - - - -	-	10 .
Tenże od połonków rodzonego swego z Ptos - - - -	-	7
Pan Jakób Skrzyński z Panu i zagonów 2	-	1 .
In summa uczyni to Panów - - - - -	-	4½
Jego Mość Pan Jakób Chomentowski Panów - - - - - - -	-	6 -
Jego Mość Pan Samuel Mostowski od summy - - - -	3000	-
Jego Mość Pan Andrzej Męcina z Sokolnik z Panów - - - -	.	5½ .
Jego Mość Pan Jakób Wolski od summy rodzonego swego Pana Adama - - - - - - - - - - - - - - - -	700	-
Tenże Pan Jakób Wolski od summy - - - - - - - -	400	-
Jego Mość Pan Wojciech Szydłowski ~~od summ~~ z Panów	-	8
Jego Mość Pana Majstra Zawiszy od summy - - -	4000	.
Jego Mość Pan Wojciech Szydłowski od summy - - - -	26000	.
In summa flor. 472 g. 15.		
Jego Mość Pan Marcin Aleksander Nawadzowski od summy	2400	-
Jego Mość Pan Czajecki z Panem Wojciechem Gumowskim z Brzyzgowa Panów - - - - - - -	-	2½
Jego Mość Pan Wojciech Olszewski od summy połonków małżonki swej - - - - - - - - -	2300	
Jego Mość Ksiądz Karliński od summy - - - - -	2000	.

Jego Mość Pan Maciej Lisowski od summy - - - - - -	4650	.	.
Jego Mość Pan Alexander Załuski z Dalewic - - - - - -	-	1.	.
Jego Mość Pan Paweł Lisiecki z Przytyka	.	1/2	.
Jego Mość Pan Bełkszycki od summy od summy - -	1800	.	.
Od Panów Mogilnickich z Gozdzikowa z łanów - - -	.	5	.
Także i od summ zastawy stawa Pan Bębnowski -			
Jego Mość Pan Dobrogost Pruski Arendarz Bernowski .	1500	:	.
Jego Mość Pan Walenty Czerwiński Arendarz na Skroninie	5000	.	.
Jego Mość Pan Władysław Brzeziński od summy - - -	2000	.	.
Jego Mość Pan Jan Karnicki z Radostowa z	.	1/2 : 1/8	
Jego Mość Pan Balcer Wąsowicz z Smogorzewa z łanów . .	-	2	.
Jego Mość Pan Włodkowski od summy - - - - -	5000	.	.
Jego Mość Trojan Wąsowicz od summy - - - - -	3500	.	.
Od Pana Bębnowskiego z Nieświenia z łanu - - -	-	1	.
Od Pana Mściny z Smarkowa z łanu - - - - - -	-	1	.
z Paskowic od summy i z łanów - - - - -	1000	4/5	
Jego Mość Pan Jędrzej Łatkański od summy - - - - - -	10000	.	.
Pan Wojciech Osuchowski z Chróślic - - - - -	-	1/4	
Pani Zofia Strzałkowska z . - - - - - - -	-	1/4	
Panowie Mieszczanie z Szydłowa - - - - -		-	3.
Jego Mość Pan Siemieński z Rakowa - - - - -	.	10	1.
Jego Mość Pan Kałuski od summy - - - - - -	3000	.	.
Jego Mość Pan Zbigniew Siłnicki od summy - - - -	2500	.	.
Pan Osuchowski od summy - - - - - -	400	.	.
Jego Mość Pan Manowski z zastawy swojej z Przystałowic	.	5 1/2	.
Pan Małachowski od summy - - - - - - -	800	.	.
Pan Gęborowski od summy - - - - - - -	150	.	.
Jego Mość Pan Włodkowski z łanów - - - - - -	-	3	.
Jego Mość Pan Jędrzej Rudzki - - - - - -	-	1/2	.
Jego Mość Pan Rylski z łanów - - - - - - -	-	10	1.
Jego Mość Pan Marcyan Brzeziński od summy - -	2500	.	.
Jego Mość Pan Stadnicki - - - - - - - -	-	1/4	.

Wynosi koni in summa sto siedmdziesiąt i sześć. Subscripsi decima octava Septembris Millesimo sexcentesimo quinquagesimo

tertio. Zbigniew Wąsowicz Rotmistrz powiatu Radomskiego. Jan z Olesnice Olesnicki Podkomorzy i Pułkownik Województwa Sandomierskiego. Krzysztof z Brzezia Lanckoroński Kasztelan Radomski Marszałek

f. 269.- Koła Koprzywnickiego Starosta Szydłowski. —

Oblata lustrationis terrae Stenzycensis Commilitonum.

Regestr popisu ziemie Stężyckiej die tertia Julii roku teraźniejszego 1653 laudum Pokrzywnickiem naznaczonego w polu pod Stężycą przez Ich Mościów Panów obywatelów ziemie Stężyckiej przed Jego Mością Panem Mikołajem z Sierakowa Sierakowskim Rotmistrzem swoim.

Jego Mość Pan Stanisław na Skórkowicach Skorkowski Sędzia Ziemski Stężycki Secretarz Jego Królewskiej Mości z ziemie Stężyckiej, z powiatu Opoczyńskiego i z Województwa Lubelskiego, także i od summ pieniężnych stawił koni cztery.

Tenże Jego Mość Pan Sędzia przy tym poczcie Hajduków dwóch.

Wielmożny Jego Mość Pan Zygmunt Parys na Parysowie Kasztelan Czerski z dóbr Żelechowskiej wdości Jej Mości Pani Małżonki swojej dożywotnich stawił konia jednego.

Jego Mość Pan Mikołaj Sierakowski z Sierakowa Rotmistrz ziemie Stężyckiej z Majętności swych Kobylnice i Stryjcha z łanów 6 ½, z Tyrzyńskiej Majętności Ich Mości Jego Mości Pana Abrahama Leżeńskiego części zastawnej łanów 2 ¼ Jej Mości Pani Maryanny z Laskowa Załuskiej z części dziedzicznej łanów 2 ¼ przyjmując do siebie Ich Mości Jego Mości Pana Pisarza Ziemskiego Stężyckiego z łanów dwóch zastawnych Jego Mości Pana Krzysztofa Linowskiego Chorążego Bydgoskiego z Kępej i Sęgowcka łanów 4 ½ Jego Mości Pana Wojciecha z Grochowic Grochowskiego z majętności wsi Piotrkowic łanów 4. Jego Mości Pana Kaspra Holta z dóbr dziedzicznych łanów 2 i trzech ćwierci; Wielmożną Jej Mość Panią Agnieszkę

z Drobnina Krasińską Kasztelankę Ciechanowską z Dębowice majętności dziedzicznej Jej Mości z łanów pięci Jego Mości Pana Stanisława Koryckiego z części dwóch w Głuszcu z półłana, Jej Mości Panią Marcinową Korycką także z Głuszca z ćwierci łana, z czego wszystkiego według kwitów poborowych stawił koni trzy. –

Jego Mość Pan Aleksander Borkowski Pisarz Grodzki Stężycki z dóbr małżonki swej Demblina stawił koni dwa, do których z dóbr swoich z województwa Rawskiego, jeśli łan łanowy żołnierz będzie przysadzić do pocztu konia jednego submittuje się. –

Ich Mość Panowie Mikołaj i Marcyan Kłoczowscy z Korytnicy, z Trojanowa części swoich i z zastawnych i od summ od Jego Mości Pana Stanisława Koryckiego z Korytnice łanów półtrzecia; Jego Mość Pan Józef Kłoczowski z łanów pięciu i ćwierci trzech z Koryckiej Woli, Jego Mość Pan Mystkowski z łanów półtora, Jego Mość Pan Gamowski z łanu jednego także z Koryckiej Woli, Jego Mość Pan Tomasz Kłoczowski z Kalenic ze trzech łanów, Jego Mość Mikołaj Lasocki z Turca łanów dwu, Jego Mość Pan Andrzej Magnuszewski ze wsi Łąk łanu jednego: z tych wszystkich dóbr Ich Mość z sobą się porachowawszy według kwitów poborowych stawili koni trzech. –

Jego Mość Pan Bernard Trojanowski z Tarczowskiej części z łanów siedmiu i ćwierci półtora, a z Trojanowa łanów półszosta, także i Jego Mość Pan Jan Magnuszewski z Zalesia i Międzylesia z łanów półszosta i półczwiertej i Jego Mość Pan Andrzej Magnuszewski z Górzna łanów półtora, stawili koni dwa. –

Jego Mość Pan Skadnicki z Drzązgowa z łanów dziesiącin koń jeden.

Jego Mość Pan Szymon Rusiecki z Turzyska i Woli Dębowskiej i Jego Mość Pan Łukasz Sobieski z Sobieszyna z łanów czterech konia jednego.

Jego Mość Pan Adam Trojanowski i Jego Mość Pan Jan Trojanowski z Trojanowa części swoich i zastawnych stawili konia jednego. –

Ich Mość Panowie Marcyan, Wojciech, Zygmunt i Paweł Lewikowscy z części swych Lewikowa i Lipnik, także Ich Mość Panowie Wojciech i Stefan Siekluccy i Jego Mość Pan Jan Podstolski z części tych wszystkich stawili konia jednego. ——

Jej Mość Pani Wilska z Górzna z łanów 1¾. przyłączywszy do siebie Jego Mości Pana Jana Magnuszewskiego z ćwierci łanu jednej — koni dwóch.
Jego Mość Pan Stefan Rusiecki z Komorzatki i Dębowskiej Woli z łanów sześciu, Jej Mość Pani Andrzejowa Rusiecka z Sobieszyna łanów dwu, Jch Mość Panowie Korzeniowscy z Korzeniowa łanów półtora i z summ pieniężnych stawili konia jednego.
Jego Mość Pan Andrzej Gołuchowski z Woli Zadybskiej z części swojej i z zastawnej majętności Gułowskiej koni dwa.
Jego Mość Pan Jerzy Bogusz i Jego Mość Pan Szczęsny Żyrzyński, także i Jego Mość Pan Władysław Łyskiewicz z części swoich Białobrzeg, Stoczka i innych które w sobie zamykają łanów dziesięć koni jeden.
Jego Mość Pan Mikołaj Minostowski z Górzna łanów pięciu i ćwierci, Jego Mość Pan Paweł Rudziński z Rowów łanów dwóch, Jch Mość Panowie Krzescy bracia rodzeni trzech z Górzna z łanów półtora, Jego Mość Pan Wacław Krzeski z Gojszczyzny z ćwierci dwu, Jego Mość Pan Boniecki z Górzna z łanu jednego, ci Jch Mość z sobą się porachowawszy stawili konia jednego.
Jej Mość Pani Anna Leśnowolska Starościna Brańska z majętności Kłoczowskiej i innych wsi i folwarków w ziemi Stężyckiej, prawem dożywotniem podległych stawiła koni ośm.
Jego Mość Pan Stanisław Sobieski z Sobieszyna z łanów czterech i Jej Mość Pani Helena Teresa z Ruszczy Podlodowska z Bliżocina prawem dożywotniem Jej Mości ~~Ha~~ należącego z łanów sześciu konia jednego.
Jego Mość Pan Jan Trojanowski z Trojanowa z części swojej łanów sześciu, Jej Mość Pani Stanisławowa Trojanowska z łanów półczwarta swoich i z zastawnego u Pana Miastkowskiego półłanu koń jeden.
Jch Mość Panowie Mateusz i Jakób Przytuscy bracia rodzeni od summy swojej 4400 złp. i Jego Mość Pan Stanisław Zarzycki od summy swojej 1500 złotych, Jego Mość Pan Tomasz Bieńkowski od summy swojej 2500 złotych, Jego Mość Pan Andrzej Magnuszewski i Pani Małżonka jego od summy swojej 1100, Jego Mość Pan Mikołaj Skorski od summy swojej 5000 złotych polskich, także i Jej Mość Pani Maryanna z Sieciechowa Łukowska

od summy swojej 3000 złotych, ci Ich Mość dali do rąk Jego Mości Pana Rotmistrza co przyłożył do półkonia radzego, które pół konia większe Jego Mość Pan Branecki z Rowów z łanów dwu, Jego Mość Pan Gołaski z Trzmanicky z łanów trzech i dwóch ćwierci, co czyni koń jeden.

Jego Mość Pan Tomasz Laskowski z Burca z łanów dwóch, Jego Mość Pan Stanisław Kłoczewski z Kaleni przytem od summy 10,000 złp. i Jego Mość Pan Wojciech Drewnowski od summy stawili konia jednego. –

Jan z Oleśnice Oleśnicki Podkomorzy i Pułkownik Województwa Sandomierskiego. Mikołaj z Liesakowa Liesakowski Rotmistrz Ziemie Stężyckiej. Krzysztof z Brezia Lanckoroński Kasztelan Radomski Marszałek Koła Koprzywnickiego Starosta

fol. 277. – Szydłowski. m. p. –

Oblata litterarum pro parte Incolarum Selnensium. –

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.
Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Pułkownikom, Rotmistrzom, Kapitanom, Porucznikom, Leutnantom, Officierom i wszystkim tak polskiego jako i cudzoziemskiego narodu lub to na stanowisku, lub też ze stanowisk ku Obozowi powracać się mającym Stanu Rycerskiego ludziom, wiernie nam miłym Łaskę Naszą królewską. Wiernie Nam mili. Przełożona Nam jest żałośna supplika od uczciwych Stanisława Royka, Stanisława Papieża, Matiasza, Justa i Macieja Makosa, Jędka, Bunka Gawryałów i innych Ławców Naszych puszcza Jedlińskiej, którzy lubo to od Najjaśniejszych świętej pamięci Przodków naszych nie tylko od wszelkiej agrawacyi żołnierskiej, ale też od poborów podymnych i innych podatków wyraźnemi przywilejami uwolnieni są; wynalazły się jednak pewne z chorągwi tamtędy na stanowiska ciągnących, które mniej dbając na starożytne prawa ich, owszem

tak dalece niszczyć i rujnować ważyły się, że im względem dalszej oppressyi żołnierskiej od domostw i ubóstwa swego odbiegać i po cudzych kątach w wielkim swoim żalem i nieznośnem ukrzywdzeniem tułać się przychodzi. Co My wszystko do surowej i tudzież nieodwłocznej reserwując inkwizycyi, a nadto żeby inni także też uprzywilejowani podobnych nie ponosili od inszych stanu Rycerskiego ludzi agrawacyi i ucisków, wszystkim którekolwiek mimo pomienionych Łowców przechodzić mają chorągwiom jako najlepiej rozkazujemy i to mieć koniecznie po Wiernościach Waszych chcemy, abyście Wierności Wasze we wsi Tełnej noclcg albo pokarm naznaczony mając, najmniejszych szkód czynić, ani u nichże pokarmów, stanowisk, noclegów, stacyi, prowiantów i inszych exakcyi żołnierskich, naznaczać sobie ani też podwód brać albo czeladzi nasyłać, albo jakimkolwiek pretekstem najmniejszą krzywdą, pomienionych Łowców Naszych agrawować nie ważyli się, w czem że Wierności Wasze do wyraźnego rozkazania Naszego królewskiego accomodując się oraz na żadną niełaskę zarabiać sobie u Nas nie będziecie, My w tej mierze o Wiernościach Waszych nie wątpiemy. Wszystkich zaś inszych przeciwko niniejszemu Uniwersałowi Naszemu co przeciwnego czynić ważących się prawami surowością wojskową, obostrzonemi za najmniejszą w tejże materyi doniesioną skargą nieodwłocznie karać i ukrzywdzonym ludziom z wytrąconego żołdu wszelaką rozkazujemy czynić satysfakcyę. Naco dla lepszej wiary podpisawszy się pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XIV miesiąca Stycznia 1650, panowania królestw Naszych polskiego wtórego a Szwedzkiego trzeciego roku. Jan Kazimierz Król. Locus sigilli Majoris Cancellariae Regni

fol. 283.

Oblata litterarum libertatis oppidorum Kozienice, Tłumasz et Solec. –

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Oznajmujemy niniejszym listem Naszym wszem wobec i każdemu zosobna komu wiedzieć należy, iż za wniesieniem suppliki z Sejmiku Województwa Kijowskiego, iż plebs rebellis dobra ich wszystkie deoccupavit, a oni dla wiary, cnoty i miłości ku Nam i Ojczyźnie postradawszy wszystkiego exilium patiuntur, umyśliliśmy do przyszłego Sejmu w dobrach Naszych aby cum suis pignoribus nie tułając się miejsca przemieszkania i sposób jakikolwiek prowizyi mieć mogli dać im reclinatorium, jakoż starostwa Nasze Tłumasz, Solec i Kozienice, które to pomienione dzierżawy tem samem od wszelakich stanowisk, stacyi, przechodów, noclegów i zimowych pieniędzy, lubo to za naszemi, lub też Wielmożnego Hetmana Naszego assygnacyami pokazanych, uwalniamy i dajemy i naznaczamy, z taką deklaracyą, iż o święty Marcin przyszły w roku teraźniejszym powinni będą przerzeczonym Województwa Kijowskiego obywatelom po złotych dwudziestu z łanu albo z włóki bez wszelakiej trudności i kontrawencyi poddani tameczni wydać. Inaczej ktoby się lubo z dzierżawców, lub też z poddanych tamecznych temu contravenire ważył i wydać wzbraniał pomienionego z włóki naznaczenia, takowy do Sądu Naszego Zadwornego peremptorie zapozwany, sprawować się będzie. Też pomienieni obywatele w miastach i włościach przerzeczonych, podług naznaczenia sobie gospod w domach miejskich i lubo też chłopskich pomieszkanie mieć będą, drew z borów i puszcz Naszych do tychże dzierżaw służących wolne używanie na sam opał, także pastwisk bez szkody jednak borów tamecznych, tak tak folwarkowych jako i poddanych mieć mają, tak jednak iż poddani nasi przez takowe onych mieszkanie żadnych w handlach swych, szynkach, rzemiosłach przeszkody mieć nie mają ani żadnego uciążenia i przymusu do robocizn, podwód i pomocy jakiej

kolwiek

kolwiek ponosić nie będą. Zlecamy przytem Wielmożnemu
Adamowi z Brusiłowa Kisielowi Wojewodzie i Generałowi
Kijowskiemu, a w niebytności jego któremu wyższemu urzęd-
nikowi tamecznemu, aby około tego na blizko przyszłym sej-
miku relacyjnym we Włodzimierzu porządek jako najlepszy
uczynił, regestr obywatelów pomienionych spisał, który żad-
nego inszego ukrywać nie ma chyba obywatele kijowskie
osiadłe, który to regestr ręką na ten czas presidenta pomienio-
nego sejmiku podpisany, dzierżawcom dóbr pomienionych
presentowany być ma, a podkład tołók wszystkich przez
deputatów na to obranych i gospody w tych miasteczkach
przez nichże rozdane będą. Ciż deputaci przestrzegać tego będą, jakoby
się żadna krzywda i uciążenie poddanym Naszym, u których po-
mieszkania przerzeczeni obywatele mieć będą nie działo. Na co
dla lepszej wiary ręką się Naszą podpisawszy pieczęć koronną
przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Brześciu Litewskim dnia
21 miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1653, panowania kró-
lestw Naszych Polskiego i Szwedzkiego V roku. Jan Kazimierz Król.
Locus sigilli majoris Cancellariae Regni. Nigdy Mikołaj Prą-
fol. 285. żmowski Referen. Regens Kancellaryi Koronnej. —

Oblata litterarum comitia designantium.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król polski etc.
Wielebnym, Wielmożnym, Urodzonym, Szlachetnym, Dygnitarzom,
Urzędnikom i inszym obywatelom Województwa Sandomirskiego po-
wiatu Stężyckiego uprzejmie i wiernie nam miłym, łaskę Naszą kró-
lewską. Wielebni, Wielmożni, Urodzeni, Szlachetni, Uprzejmie i wiernie
Nam mili. Iż czas sam prawem opisany, tudzież tak wielkie Ojczyzny
potrzeby powinności Nam na pamięć przywodzą, abyśmy Sejm walny
ordynaryjny Stanom obojga narodów, idąc za zdaniem Panów Rad
Naszych przy boku Naszym będących, złożyli, jakoż czas onemu
i dzień XI miesiąca Lutego w Warszawie, sejmikom zaś poprzedzającym

partykularnym na miejscu zwyczajnem w Opatowie dzień XXXI miesiąca Grudnia naznaczamy. Na który dzień abyście się Wprz. i Wier. Wasze zjachali do przesłuchania instrukcyi Naszej przez posła naszego, a to cokolwiek dobro pospolite zachodzi pilnie uważywszy, stosujące się do instrukcyi Naszej, posłów z pośrodka siebie obranych na sejm pomieniony z należącą władzą wysłali. Sejmik zaś generalny w Nowem mieście Korczynie na dzień XXII miesiąca Styczna składamy, na którym posłowie Wprz. i Wier. W. znosić się będą, aby zgodnie na sejmie stawali. Co aby do wiadomości wszystkich wobec obywatelów tem snadniej przyjść mogło, ten Nasz Uniwersał urzędem Grodzkim podług zwyczaju publikować rozkazujemy. A jeśliby, strzeż Boże, Warszawa od powietrza nie zostawała wolna, tedy przy instrukcyach Naszych na sejmiki powiatowe o inszem miejscu, któreby było najspokojniejsze w Koronie dla wygody obojga narodów oznajmiemy. Dan w obozie pod Żwańcem dnia XII miesiąca Listopada Roku Pańskiego 1653, panowania Naszego polskiego 5 a szwedzkiego 6 roku. Nicolaus Prażmowski Refcon. et Regens Cancellariae Regni. Locus
fol. 318. sigilli majoris Cancellariae Regni. Jan Kazimierz Król.

fol. 335 Laudum Sejmiku Opatowskiego 31 Grudnia 1653.

Oblata mandati subditorum capitaneatus Rycensis.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Urodzonemu Tomaszowi Zaporskiemu Dzierżawcy na ten czas Ryckiemu, wiernie Nam miłemu, łaskę Naszą królewską. Urodzony wiernie Nam miły. Supplikowali Nam poddani wsi Rossosza, Swatów, Baranowa do dzierżawy Ryckiej należących, skarżąc się na Wierność Twoją, iż ich nad zwyczaj czasów teraźniejszych po wszystkich Starostwach Naszych zachowujących się, z włóki po sześciu dni robić ich przymuszasz,

podróż

podróż daleką bezdnia odpracowywać im rozkazujesz, najemne pieniądze za robociznę z włóki po złotych sześćdziesiąt od nich wybierasz, przez który postępek Wierności Twojej, iż ci poddani wniwecz się obrócili, rozkazujemy i mieć to chcemy po Wierności Twojej, abyś tej podróży bezdnia poddanym odpracowywać nie kazał, z włóki cztery dni najwięcej robić Wierności Twojej nie powinni, tak drogiego najmu z włóki aby Wierność Twoja zaniechał, ale się połowicą to jest złotych trzydziestą kontentował, inaczej nie czyniąc dla łaski Naszej i powinności swej. Dan w Warszawie dnia 8 miesiąca Marca Roku Pańskiego 1654 panowania Naszego polskiego VI, szwedzkiego VII roku. Stanisław Lasikowski Kanclerz Podlaski Referendarz Koronny. Locus sigilli minoris

fol. 362. Cancellariae Regni. Jan Kazimierz Król. –

Oblata litterarum S. R. M. Comitialium.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc. –

Wielebnym, Wielmożnym, Urodzonym, Szlachetnym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim Stanu Rycerskiego Obywatelom Województwa Sandomirskiego, uprzejmie i wiernie Nam miłym łaskę Naszą królewską. Wielebni, Wielmożni, Urodzeni, Szlachetni uprzejmie i wiernie Nam mili. Że sejm od Nas kadencyi ordynaryjnej czasu prawem opisanego, będzież dla gwałtownych potrzeb Rzeczypospolitej złożony, tak pociechy i wszystkiej Rzeczypospolitej Stany sobie życzyli, nie stanął, fortunae adversanti przypisujemy, żeby się jednak periculis stąd imminentibus jako najprędzej publico consilio które jest unicum remedium zdrowia i całości Rzeczypospolitej zabieżało, nie chcąc nic ze zwykłego pieczołowania i czułości Naszej królewskiej opuścić et ex senatus consilio, przychylając się do zdania Panów Senatorów obojga narodów tu w Warszawie po przeszłym Sejmie będących, widząc rotas zwlaszcza omnem moram w takowym razie extreme periculosam, sejm sześćniedzielny absque solennitatibus Uprz. i Wier. W. składamy na dzień IX miesiąca Czerwca w Warszawie, a sejmik powiatowy w Opatowie na dzień XIX miesiąca Maja,

generalny raz w Nowem Mieście Korczynie na dzień XXVI miesiąca Maja, żądając abyście Uprz. i Wier. W. na sejmik tameczny przybyli i posła Naszego instrukcyi posłuchawszy, gruntownemi radami Rzeczpospolitą Ojczyznę swoją miłą z innemi Stanami wszystkiej Rzeczpospolitej przez posły swoje dobro pospolite nie privata studia przed oczyma mając, na przyszłym sejmie opatrzyli i zaszczycili. Który Uniwersał Nasz aby tem prędzej do wiadomości wszystkich przyszedł, rozkazujemy Urzędom Naszym Grodzkim, aby wedle zwyczaju wszędzie obwołany i publikowany był. Dan w Warszawie dnia VIII miesiąca Kwietnia Roku Pańskiego 1654, panowania Naszego Polskiego i Szwedzkiego VI roku. Jan Kazimierz Król. Locus sigilli majoris Cancellariae Regni. Albertus Koryciński Canonicus Cra-
fol. 404. coviensis Regens Cancellariae majoris Regni.

Regestr wybierania łanowego Starostwa Ryckiego na pułk Jch Mości na chorągiew Jego Mości Pana Sendomirskiego (1) i Jego Mości Pana Stolnika Kijowskiego (2) in anno 1654 m. Augusti

Ryki z łanów 20 z nich złotych 200. Bazanów z łanów 2½ złotych 205. Swaty z łanów 19 złotych 190. Chrosno z łanów 5 złotych 50. Korsów z łanów 21 złotych 210. Wola Sierska z łanów 4 złotych 40. Oconia z łanów 9¾ złotych 93 groszy 20. Demba z łanów 14 złotych 140. Zarytle z łanów 3 złotych 30. Meylecin z łanów 4 złotych 40. Grabów z łanów 3 złotych trzydzieści. Babice z łanów 3 złotych 30. Żadybie z łanów 6 złotych 60. Stry z łanu jednego ćwierci jednej złotych 18 gr. 15. Gołąb ze wsiami z łanów 16 złotych 158. — Stanisław Krzemowski
fol. 510. Podstarości Rycki. Jakub Gadek Wójt Rycki. —

Oblata litterarum Regium.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna mianowicie Wielmożnym, Urodzonym, Szlachetnym, Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim Województwa Sandomierskiego obywatelom, uprzejmie i wiernie Nam miłym, łaskę

(1) Stanisława z Popowa Witowskiego kast. sandom. (2) ~~Piotra Prostkowy~~ Jana Aksaka — Obaj Rotmistrze J. K. M.

Naszą królewską. Urodzeni uprzejmie i wiernie Nam mili. W oczach świata wszystkiego a postronnych narodów podziwienia zostającą tej Rzeczypospolitej fortuna ustawicznemi przeplatuje ciężkich razów tragediami przymnażając jedne drugich większe na Ojczyznę paroxysmy i tak wiele accumulans z różnych stron nieszczęścia, które już by dawno były ultimam imposuissent diem, gdyby sama Opatrzność Boska osobliwym nie zabiegała sposobem, bo któż nie widzi że nie ludzkich to ręku dzieło rozbierane na ostatnią tej Korony zgubę, koła stanowić kiedy jedne consilia Rzeczypospolitej chcć w tak gwałtownych niebezpieczeństwach nie dochodzą, drugie dla niezgodności i differencyi i nieochoty swego skutku brać nie mogą. A nadewszystko gdy Rzeczpospolita rozumie się być od wszelakich nieprzyjacielskich assaltów najlepiej opatrzona obmyślając proportionatos nieprzyjacielskiej potędze vires, to tenczas za opóźnieniem namówionych podatków a drugich rozerwanych sejmików, które znowu złożone być musiały opóźnienie w niesieniu pieniędzy dzieje się, a złądże wojsko lubo za surowemi naszemi Uniwersałami na płacę się oglądając oporem do usługi Rzeczypospolitej postępuje, przez co pora wojenna upływa, co iż nie przez Nas się dzieje, przed Bogiem i światem tę zanosimy manifestacyę. Padła znowu w tych dniach na Rzeczpospolitę feralis calamitas przez zniesienie od Moskwicina wojska litewskiego, którego ostatki znowu się zgromadzą, przez co tamtej ściany tak wielkie stało się zatrząśnienie, która sama przez ten czas utcunque indemnis zostawając zaszczycała wszystkiej Korony zdrowie. A zatem do zwykłego starania Naszego około całości Państw Nam od Boga powierzonych i tę nową dodała Nam solicitudinem jakobyśmy tak gwałtownie następującemu nieprzyjacielowi w jego zaczęstkach wstręt i odpór uczynić mogli, a tak ciężki na Rzeczpospolitą przypadek donosimy i do wiadomości Upr. i Wier. W. i ojcowską przestrogą Naszą antevertimus które imminent niebezpieczeństwa, dając te pierwsze wici za drugie na Pospolite Ruszenie, abyście Upr. i Wier. W. in casu ulterioris na całą Koronę periculi gotowemi byli na powtórne Nasze jeżeliby przyszło Uniwersały wedle konstytucyi anni 1621 i dawnych statutów, gdyż inszego sposobu

za wielką nawadnością nieprzyjacielską zawarzycenia Rzeczypospolitej nie widziemy. Non intendimus jednak aż ruszać z domów nie chcemy Uprz. i Wier. W. póki inszych Nam srodków stawać będzie, chyba że tego urgens potrzebować będzie necessitas aby się już w gotowości Uprz. i Wier. W. zostawały, ponieważ z takowym nieprzyjacielem sprawa, który coraz głębiej postępuje, nie pola, ale całych prowincyi possesyą bierze. Chcącże tedy Uprz. i Wier. W. całość Ojczyzny swej sacrorum et charissimorum pignorum salutem mieć przed oczyma i za ich zawarzycenie animos et arma gotować, a na Naszém tymczasem nie zejdzie staraniu jakobyśmy bez dalszego Uprz. i Wier. W. proszenia wszelakich zażyli sposobów, którymibyśmy przy pozwolonym wojsku resistere mogli nieprzyjacielowi i dalszym Ojczyzny szkodom zabieżeli, na co omnem curam et solicitudinem Nostram Regiam obracamy. Co żeby do wiadomości wszystkich tém prędzej przyjść mogło Urzędowi Grodzkiemu rozkazujémy aby ten Uniwersał Nasz do Akt wpisany i przez Woźnego publikowany był. Dan w Warszawie dnia XV miesiąca Września Roku Pańskiego 1654, panowania Królestwa Naszych Polskiego VI, Szwedzkiego VII. Albrycht Koryciński Kanonik Krakowski Regent Kancellaryi Wielkiej Koronnej. Locus sigilli majoris Cancellariae
fol. 525 Regni. Jan Kazimierz Król. —

Regestr co się wydało jednanym sposobem stacyi i której chorągwi ze wszystkiej majętności Końsko-Wolskiej Jaśnie Wielmożnej Jej Mości Pani Podskarbinej wielkiej Koronnej Pani dziedzicznej (1) a die decima quinta Martii anno 1654. —

15 Marca Chorągwi Pana Wojny oddano stacyi florenów 96
17 Marca Chorągwi trzy Pana Pieprzego cudzoziemskich złotych 148.
9 Kwietnia Chorągwi Pana Soleckiego złotych 60.
7 Maja Chorągwi dwie Nadworne Królewskie złotych 100.
1 Lipca Chorągwi dwie Królewskie i Pana Starosty Sokalskiego trzecia zł. 116.

(1) Zofia Daniłowiczowa z domu Tenczyńska, wdowa po Janie Mikołaju z Żurowa Daniłowiczu Podskar

23 Augusta Supplement Pana Aksaka złotych 190.
2 Septembris Supplement Króla Jegomości Rotmistrz Pan Laskowski złotych 72.
8 Septembris Chorągwi dwie cudzoziemskie Kapitan Henryk złotych 113.
11 Septembris Supplement Królowej Jej Mości Kapitan Kiernik złotych 68
13 Septembris Chorągiew Pana Starosty Czerkaskiego złotych 374 groszy 15.
22 Septembris Chorągiew Pana Piaseczyńskiego starszego złotych 168.
9 Octobris Chorągiew Pana Morzkowskiego złotych 128
10 Octobris Chorągiew Pana Kazimierza Piaseckiego złotych 60.
20 Novembris Chorągiew Pana Kuroszatowieńskiego złotych 112.
21 Novembris Chorągiew Pana Radanowskiego i z Włoszowic złotych 182
Summa złotych tysiąc dziewięćset osimdziesiąt ośm groszy 15.
Regestr zaś co wydano stacyami tak z miasteczka Końsko Woli jako i ze wsiów majętności Końsko-Wolskiej Jaśnie Wielmożnej Jej Mości Pani Podskarbinej Wielkiej Koronnej Anno 1654.

Naprzód na Chorągiew Pana Wrzeszcza z miasteczka Końskiej Woli złotych 284 groszy 14. Z Starejwsi tejże chorągwi zł. 68 gr. 8. z Rud tejże chorągwi złotych 68 gr. 28. Z Pożoga tejże chorągwi złotych 64 groszy 24. Z Młynek tejże chorągwi złotych 69 gr. 16. Z Włostowic tejże złotych 40. Summa złotych pięćset dziewięćdziesiąt trzy. Na supplement Pana Łotkiewskiego tak pieniężną stacyą, jako i ze wsiów leguminami oddali temu supplementowi z Końskiej Woli leguminami złotych 235 groszy 13. Z miasteczka Końskiej Woli pieniędzmi złotych 152. Summa złotych trzysta osimdziesiąt siedm groszy trzynaście. In genere na wszystkie chorągwie tak pieniężnemi stacyami jako i leguminami ze wszystkiej majętności Końskawolskiej

fol. 582. złotych 2971 groszy 28. —

Oblata litterarum S. R. M. Restium

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Wielmożnym, Urodzonym, Szlachetnym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkiemu Rycerstwu województwa

Sandomierskiego powiatu Stężyckiego, także miastom i miasteczkom do pospolitego ruszenia należącym, uprzejmie i wiernie Nam miłym. Wielmożni, Urodzeni, Szlachetni, uprzejmie i wiernie Nam mili. Tak ciężkie zewsząd Ojczyznę Naszą ścisnęły i otoczyły niebezpieczeństwa, że oraz radzić i czynić potrzeba, zabiegając temu jakoby do niepowetowanej zguby rozbieżane koła zastanowione i publiczna całość od nieprzyjacielskich zażartości przy pomocy sprawiedliwego Boga staropolską mężnych animuszów odwagą mogła być wydźwignioną. Nie dosyć na tem że domowy nieprzyjaciel w dawnej swojej zostawa zaciętości, niedosyć że wiarołomny Car Moskiewski per.... et sanguinem civium impune grassando do podobnych zapędów dodawa mu serca, ażeby i z trzeciej także strony od Pruss, Pomorskiej i Wielkiej Polski Szwedowie w Państwach Naszych sedem belli stanowić zamyślają. Pójrzeć tylko już nie na jedną samą fortecę Dynemburską przez tego nieprzyjaciela in ludibrium traktatów, dla którycheśmy z blizko przeszłego dwuniedzielnego sejmu wysłali, nie mając żadnej dotychczas ztamtąd wiadomości, przed kilką dni opanowaną, ale też na zachodzące z Książęciem Kurfirstem około wolnego do Wielkiej Polski przejścia conferencye, a przytem na Hetmana Szwedzkiego Wittemberka Wielkiej Polski rozesłane listy, gdzie intactam et illibatam tego cnego narodu przeciwko Królom Panom swoim, tentując fidem na granice tameczne z gotowem wojskiem i armatą postępuje, a co największa ad benevolam submissionem onychże śmie pociągać. Trzebać wprawdzie było po wydaniu jednych za dwoje wici Upirz. i Wier. W. cokolwiek dla porządnego na pospolite ruszenie wygotowania pozwolić czasu, ale kiedy niebezpieczeństwo za niebezpieczeństwem w też tropy prawie idzie i jedno za drugiem straszniejsza z sobą ciągnie ruinam, już ku przyjdzie prędkości jako najbardziej zażyć, a zdrowe rady ze wszelaką czułością łącząc, przy pierwszych i wtórych wiciach przed kilką dni wysłanych i te trzecie wici za ostatnie wyprawować. Przy których dla krótkości czasu, którego nam

nieprzyjaciel nie pozwala, składamy zarazem Upsz. i Wier. W. na zwyczajnem miejscu sejmik na dzień dziewiąty miesiąca Sierpnia, per sacra divinaque omnia i cokolwiek z się Upsz. i Wier. W przeciwko Bogu et omnes omnium charitatis zatrzymującej Ojczyznie znajduje, żebyście wszystkie cunctationes na stronę odłożywszy, na dzień 24 miesiąca Sierpnia pod Solcem stanęli i pomierzywszy Majestatowi Boskiemu widoczne Ojczyzny swojej krzywdy, szczerze się za bronie i oręże wojenne ujmowali. My interea mając przed oczyma całość Rzeczypospolitej ruszemy się osobą Naszą do Torunia i tam w bliskości naznaczonego dla Obozu miejsca oczekiwać będziemy na ochotne zgromadzenie się do boku Naszego Upsz. i Wier. W pewni będąc że na zamierzony czas ściągniecie się i nad które remedium w ostatniej toni żaden nie może być skuteczniejszy i pomocniejszy samych siebie i domostwa swoje przy Boskim ratunku, któremu mocno dufamy, a zatem przy szczęściu i przytomności Naszej i czem to Królestwo rozszerzone jest, conjunctis z sobą viribus piersiami własnemi zasłonicie. Co aby do wiadomości a oraz prędkiego skutku i stawienia się pod winami pospolitem prawem de expeditione generali bellica obostrzonemi przyjść mogło, po Urzędach grodzkich pilnie żądamy, aby te mianowane przy pierwszych i wtórych już ostatnie tbici po miastach i miasteczkach publikować rozkazali, inaczej nie czyniąc z powinności Urzędów swoich. Dan w Warszawie dnia 28 miesiąca Lipca Roku Pańskiego 1655, panowania Królestw Naszych Polskiego VII a Szwedzkiego VIII roku. Jan Kazimierz Król. Locus sigilli majoris Cancellariae Regni
fol. 699. Albrycht Koryciński Regent Kancellaryi Wielkiej koronnej. –

Vol XXI
1656–1663.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy oznajmujemy niniejszym listem Naszym. Doświadczona cnota i stateczna ku Domowi Naszemu Królewskiemu życzliwość, którą po te wszystkie czasy zamięszania naszego Nam i Rzeczypospolitej oświadczał Urodzony Bernard Gojski Podczaszy Sendomirski Dworzanin Nasz i którą Nam dotychczas, dawszy na szańc nieprzyjacielski całą substancyę swoją, dotrzymuje, zostawając przy boku Naszym, słusznie to po Nas wyciąga, abyśmy mu one łaską i szczodrobliwością Pańską zawdzięczali, którego zawdzięczenia teraz okazyi takowej nie mając, jednak życząc aby dobra dziedziczne swoje Gozd zwane w powiecie Radomskim leżące do ostatniej dezolacyi w budynkach przez Szwedów przywiedzione, jakokolwiek restaurować mógł, Onemu wolny wyrąb drzewa tak na budynek jako i na opał służącego, w lasach Naszych Kozienickich dać i naznaczyć umyśliliśmy, jakoż dajemy i naznaczamy prawem dożywotniem. Co do wiadomości Wielmożnej Elżbiety Stuszczanki Marszałkowej Nadwornej Koronnej Dzierżawczyni Naszej teraźniejszej i napotem będących Dzierżawców przywodząc, po nich mieć chcemy, aby pomienionego Urodzonego Podczaszego Sendomirskiego przy naznaczonym wolnym wrębie cale i nienaruszenie zachowali. Inaczej nie czyniąc dla łaski naszej i z powinności swej. Dan w Krośnie dnia 8 miesiąca Styczenia Roku Pańskiego 1656. Panowania Królestw Naszych Polskiego i Szwedzkiego VIII roku. Jan Andrzej Morsztyn Stolnik Sandomirski Zawichojski Starosta. Locum Sigilli Maioris Cancellariae Regni. Jan Kazimierz Król.

Helisabeth Stuszczanko Kazanowska Marszałkowa Nadworna Koronna Solecka, Warecka, Kozienicka etc Starościna wiadomo czynię tym listem moim Panu Podstarościemu

Memu Kozienickiemu, teraz i napotem będącemu i wszystkim puszczy Kozienickiej i Jedlińskiej Leśnym i dozorcom, iż ja stosując się do przywileju Jego Królewskiej Mości Pana Mego Miłościwego na wolny wrąb w pomienione puszcze Jego Mości Panu Bernatowi na Gordzie Gordzkiemu Podczaszemu Sendomirskiemu do majętności dziedzicznej Gorda danego względem prawa mego na Starostwo Kozienickie służącego, pozwalam wrąbu w Kozienickiej i Jedlińskiej puszczy, jako w sobie ten przywilej szerzej opisuje, tego jednak ostrzegłszy, aby drzewa w których drzewa są, nie wolno było rąbać Jego Mości Panu Podczaszemu, czego tak Pan Podstarości Kozienicki mój, jako i leśni przestrzegać będą powinni. Naco dla lepszej wiary i pewności ręką moją przy pieczęci podpisuję się. Dan we Lwowie dnia 12 miesiąca Lutego Roku Pańskiego 1656. Locus Sigilli. Helisabeth Słuszczanka Kazanowska Marszałkowa Nadworna Koronna.—

fol. 3.—

Convento Sieciechovien.
Oblata litterarum.

Stanisław z Potoka na Podhajcach Potocki Wojewoda i Generał Ziem Kijowskich Hetman Wielki Koronny, Krasnostawski, Sokalski, Robczycki Starosta, Ich Mościom Wojsk Ich Mości Rycerstwu Panom Pułkownikom, Rotmistrzom, Porucznikom Wojska Koronnego, takteż Panom Oberszterom, Lejtnantom, Kapitanom i wszystkim Officerom Regimentów Cudzoziemskich władzą moją Hetmańską surowie przykazuję i artykułami wojskowemi in delinquentes przeciwko rozkazom wodzów obostrzonemi każdego z WMciów obstringo, abyście WM. mając w swoiem respekcie i konsyderacyi ustawiczne [?] merita przytomne J. K. M. Wielmożnego J. M. Księdza Mikołaja Prażmowskiego Sekretarza Wielkiego Koronnego Opata Sieciechowskiego, niemniej i tę ściezę do Księcia Jego Mości Sied-

niogradzkiego legacyą w sprawach totius status Reipublicae podjętą z kosztem niemałym i fatygą zdrowia ponderacyjąej, a nadto nam wodzom i Ichm. Rycerstwu wszystkiemu omni genere u Jego Kr. Mości w okazyach bene affectum, niemażyli się w Opactwie Sieciechowskiem i wioskach do niego należących nie tylko stawai, ale też najmniejszego ucziążenia i na jeden halerz poddanym krzywdy zanosić, inaczej upornego i nieposłusznego żołnierza gardłem karai będę i sam za pierwszą skargą na execucyę zdawni i instygować każę. Więc iod J. K. M. gorącą solicytacyę odniósłszy aby in futurum chlebem zimowym toż Opactwo wexowane nie było, mazatem o tem w Kancellaryi pomnieć mojej i jeśliby casu assygnacya wynisć miała, za niewarżną tymże parzytam Universałem moim i na to się podpisuję z pieczęcią moją. W Krasnymstawie die 11 Septembris 1656. Stanisław Potocki Wojewoda Kijowski Hetman Wielki Koronny. Locus Sigilli. –

fol. 17.

Oblata litterarum ad districtum Stenzycecensem.

Jerzy Hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu Lubomirski. Marszałek Wielki Koronny Generał Małej Polski, Krakowski, Spiski, Chmielnicki, Niżyński, Olsztyński, Kazimski etc. Starosta.

Zacnie Wielmożnym, Wielmożnym JJch MM PP. Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkiemu Wojewódzkiemu Rycerstwu Sandomierskiego obywatelom Powiatu Stężyckiego. Przy oświadczeniu mojej zwykłej braterskiej powolności do wiadomości podaję. Ponieważ już zgruntowane i tamteczne wiadomości mnie doszły, iż Xiążę Siedmiogradzkie w Państwa Rzeczypospolitej toszedł z Wojskami swemi i armatą fortece osadzać zaczął, otworzywszy wrota do Korony pod Szkodą, a ztamtąd prędzej ku Stryjowi kraj tamten posiadać, zaczem interest tedy wiele na tem, abyśmy wszyscy za ręce się wziąwszy unanimi corde et viribus złączywszy się z sobą, poszli przeciwko nieprzyjacielowi temu obviando jemu, aby strzeż Boże Województwo tamtych

miast i fortec nie zawojował i Państwo Rzeczypospolitej nie posiadał. Tu zaś zostawić przyjdzie praesidium słuszne, któreby animadwersyą mieć mogło na nieprzyjaciela tego, który dotąd in obsidione zostawa. A ponieważ z tych tam krajów desideria województw i ziemi przychadzą, abyśmy im succurs jako najprędzej dać mogli, żeby się do kogo kupić i łączyć mieli, zdało mi się za rzecz słuszną et cum deliberatione et consilio ruszyć się z wojskiem osadziwszy fortece pobliższe graniczne piechotami i armatą, chcąc providere securitati całości Rzeczypospolitej i salvare one, gdyż status est zabiegać temu aby ten nowy nieprzyjaciel fortelami swemi nie osiadł Państwa i zaraz go in primordiis znosić, niż strzeż Boże na ow czas gdyby się zmocnił i kraje tamte posiadł, coraz się tu zbliżając ciężejby nam mógł nocere. Upraszam tedy per viscera misericordiae divinae, per vinculum amoris Patriae, abyście WM. moje Miłościwe Państwo sine omni mora zbiegać raczyli do pułku Województwa swego Sandomierskiego i równo z nami znosić nieprzyjaciela tego nam dopomogli. A Pan Najwyższy który niewinność naszą i Ojczyzny naszej widzi, da nam prędką victoryą z nieprzyjaciela tego, byleśmy jedno chcieli wszyscy jako na gwałt do tego zaczynającego się ognia bieżeć, którenie gdybyśmy się dali szerzyć trudniejszy by był sposób napotem wykorzenić onego. Nic jednak w tem nie wątpię, że ta usilna prośba moja będzie miała miejsce u WW. MM. moich Miłościwych Panów, którą ja imieniem wszytkich Ich Mciów Panów Braciej przy mnie zostającej wnoszę do WW Mciów moich Mciwych Panów, aby wszyscy boni cives do nas się gromadzić chcieli według związków i konfederacyi opisanych. Inaczej ktoby kolwiek w tym razie Rzeczypospolitej zarówno z nami nie stawał, pro hoste Patriae et perditore jej ma być rozumiany

i executionem militarem według konfederacyi z każdego takiego exequować przyjdzie w miastach i miasteczkach, ktobykolwiek do wojny był sposobny, aby do wojska przyjeżdżał, (przysłużę czyniąc Ojczyźnie, za co też wszelaką wdzięczność od J. K. Mości i Rzeczypospolitej odniesie), gdziekolwiek na ten czas o mnie się dowie, ponieważ dnia jutrzejszego od Krakowa ruszyć się mi przyjdzie i w te tam kraje z wojskiem i końmi prędzej bieżeć. Ten tedy Uniwersał mój upraszam Ich MM. P. P. Urzędników Gradzkich aby do wszystkich wiadomości podali i on tak na ambonach, jako i w miastach i miasteczkach, także po dworach szlacheckich clarificować kazali, który ja ręką moją podpisawszy, pieczęć przyłożyć kazałem. Działo się w obozie
fol. 23. pod Krakowem dnia 9 Lutego Roku Pańskiego 1657. —

Oblata litterarum ad Districtum Stenzycensem.

Marcin z Dębice Dębicki Chorąży Generalny i Pułkownik Województwa Sandomierskiego. Jaśnie Wielmożnym, Wielmożnym Ich Mościom Panom Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkiemu Rycerstwu Województwa Sandomierskiego Ziemie Stężyckiej, moim zawsze Mciwym Panom i Braciej przy oświadczeniu uniżonych służb moich do wiadomości podaję. Wiadomo każdemu rozumiem z W. M. moich wielce Mciwych Panów i Braci z jakiej okazyi przyszło nam odstąpić od miasta stołecznego Krakowa, ponieważ nowa hostilitas od Rakocego Xięcia Siedmiogrodzkiego na ojczyznę naszą nastąpiła, który in circuitu niektórych Ojczyźnie naszej synów pod pretextem protekcyi jakiejś, chce się tak insinuare, aby nas sposobem szwedzkim subjugare mogli. Stanąwszy tu tedy w Kancelaryi zdało mi się za rzecz słuszną podać to do wiadomości W. M. Mciwych Panów i Braci, abyście W. M. Mciwi Panowie sine omni mora gromadzić się do nas chcieli, którzy dotąd zostajemy przy Chorągwiach województwa swego

gdyż wiele takich, którzy deseruerunt castra pod Kranowcem, drugich zaś większa część którzy ruszywszy się z obozu przeciwko nieprzyjacielowi temu pouchodzili od chorągwi. Atoli ja z mojej zwykłej ku W. Mciom Panowie i Braci powolności wielce i uniżenie upraszam, chcącie porrigere manum Ojczyźnie swojej, póki jeszcze ten nieprzyjaciel in herba zostaje, gdyż strzeż Boże zmocnić się mu, cięży nam być musi. Jeśliby się jednak znajdowali tacy Ich Mość Panowie Bracia, którzyby nie chcieli porrigere manum konającej już Ojczyźnie swojej, viderint Ich Mość jeżeli onej nie będą, okazyą zguby i straty, za co Sąd sprawiedliwy Boga Wszechmogącego na każdego paść musi. Jeśliby się też znajdowały duchy takie, którzy by prodiciores chcieli być nieprzyjacielowi temu, jako się to już w inszych województwach pokazuje, chcącie W. M. moi Mciwi Panowie i Bracia między sobą stłumić servando fidem Bogu, Kościołowi Sgo Świętemu, Królowi Jego Mości Panu i Pomazańcowi, miłej Ojczyźnie, swobodom i wolnościom swoim. W tem jednak daję przestrogę W Mciom moim Mciwym Panom, abyście czeladzi żadnych z sobą nie brali, gdyż i my wozy wszystkie do domów naszych odsyłamy, zlekciwszy się kommunikiem postanawiamy. Pewienem tego, iż W. M. moi Mciwi Panowie i Bracia prędko się do pułku swego zgromadzić zechcecie, o co ja solenniter i uniżenie upraszam W M Mciwych Panów i Braci, których się miłości przy zaleceniu służb moich pilnie zalecam. Dziato się w Kancudice dnia 17 Februarii A. 1657. Marcin z Dębice Dębicki Chorąży Generalny Województwa Sendomirskiego. Locus sigilli. —

fol. 25

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc. —

Dajemy ordynans Nasz i rozkazanie do Chorągwi pieszy Urodzonego Pana Łaskiego Cześnika Podolskiego Rotmistrza Naszego, żeby pomieniona piechota bez żadnej zwłoki dniem i nocą do Piotrkowa

poszła i tam pod komendą Urodzonego Hieronima Kaskiego, nim pomieniony Rotmistrz do niej nie nadjedzie, zostawała, a jeśliby Porucznikowie tej piechoty, to jest Wąsowski i Masakowski temu Naszemu rozkazaniu i woli posłuszni niebyli i zarazem nie-mieszkanie jako najprędzej tej piechoty do Piotrkowa pod komendę i rząd Urodzonego Hieronima Kaskiego nie prowadzili; tedy chcemy to mieć po każdym Rotmistrzu tak kwarcianym jako i powiatowym, lubo po każdym ~~z innych Poruczników~~ innym jakążkolwiek władzą mającym, ażeby pomienionych Poruczników pojmał i onych Nam na executią, jako swawolników i rebelizantów woli Naszej odesłał, a piechotę pomienioną pod sąd mianowanego Urodzonego Hieronima Kaskiego oddał i do Piotrkowa wyprawił. Inaczej nie czyniąc dla łaski Naszej. Dan w Częstochowie dnia 25 Marca Roku Pańskiego 1657. Panowania Naszego Polskiego i Szwedzkiego IX roku. Stanisław Lipski Sekretarz J. K. M. Locus sigilli majoris Cancellariae
fol. 37. Regni. Jan Kazimierz Król. —

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszystkim wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, osobliwie jednak Najwielebniejszym, Przewielebnym i Wielebnym, Jaśnie Wielmożnym, Wielmożnym, Urodzonym Panom Senatorom, tak Duchownym jako i świeckim Dygnitarzom i wszystkim Urzędnikom Koronnym, także Starostom, Podstarościm, Urzędnikom ziemskim i Grodzkim Burgrabiom, Podburgrabiom i ich Namiestnikom, a jednem słowem Stanu Rycerskiego ludziom, więc i starszeństwu miast i miasteczek, tak naszych jako też duchownych i szlacheckich przełożonym, a mianowicie Burmistrzom, Wójtom, Rajcom, Sołtysom, Ławnikom et quocunque modo zwierzchność mającym, a w pospolitości wszystkim Państwa Naszych Koronnych Poddanym, uprzejmie i wiernie Nam miłym, tym Uniwersałem Naszym wiadomo czynimy, iż na blisko przeszłym Zjeździe Częstochowskim w roku

1657, przy znamienitym Panów Senatorów i Rad Naszych tak Duchownych jako i świeckich zgromadzeniu, więc i przy nie małej frequentiej ludzi stanu Rycerskiego, (nie mogąc na on czas żadną miarą dla ustawicznych wojen i innych poważnych przyczyn przyjść do sejmowania) takowe stanęło omnium consensu Senatus consultum: ponieważ Skarb Koronny teraźniejszych codziennych wielkich i nagłych Rzeczypospolitej potrzeb nie ma czem prowidować, ani posłom tak cudzoziemskim, jako też i Naszym do różnych Państw za co wyprawować, więc i wojska w torgowej służbie od kilku lat zostawającego, a codziennie o zasługi skwierczącego czém posiłkować, przeto chcąc temu wszystkiemu co prędzej mądrze i wcześnie szkodliwym związkom occurrere, zdało się Nam spólnie z Panami Radami Naszemi, aby podatek tak Czopowy po te czasy w ręku i szafunku Wojewódzkim zostawający, jako i accisa noviter postanowiona, na teraźniejsze Rzeczypospolitej potrzeby obracały się, i to obaje do dyspozycyi Wielmożnego Podskarbiego Koronnego zostawało. Przeto vigore ejusdem Senatus Consulti chcemy to mieć po wszystkich cujuscunque status et conditionis ludziach którzy wszelakich victualia w ordynacyi skarbowej wyrażone, do miast i miasteczek na przedawanie wozić i posyłać będą, aby pomienioną accisę, nie zasłaniając się żadnemi libertatiami Naszemi z Kancellaryi Naszych emanatis vel emandis, nemine excepto, płacili i oddawali tym, których Skarb przez Administratorów stanowić będzie, ci zaś którzy succollectorami będą od Skarbu Koronnego w miastach i miasteczkach postanowieni, powinni będą w każdy tydzień Urzędowi tamtecznemu miasta, regestra percepty swojej tygodniowej produkować i pieniądze u tegoż Urzędu deponować. Urząd zaś z odebranych pieniędzy succollectorom kwity swoje dawać, a potem Administrator tegoż Województwa co kwartał od nich te wszystkie pieniądze i z regestrami odbierać i one do Skarbu Koronnego odwozić będzie powinien. A że siła na tem

należy, aby pomienione podatki, jako najsprawiedliwiej tak od Administratorów, succollectorów, jako i urzędów miejskich wybierane i do Skarbu oddawane były, powinni będą ci wyżej mianowani officiales ante omnia przysięgę uczynić in ea juramenti rotam, jaką Skarb Koronny już od niektórych Administratorów w grodzie Poznańskim de facto odebrał i takową z pieczęcią Wielmożnego Podskarbiego Koronnego do województw wszystkich na wybieranie onej rozesłał. Więc aby każdy z pomienionych Administratorów i sług skarbowych był pewien salarium swego, naznaczamy każdemu Administratorowi po groszu od złotego, z którego będzie inszych succollectorów płacą prowidować powinien, a ktokolwiek zaś pomienionych podatków accizy jakimkolwiek sposobem płacić nie chciał, takowy każdy confiscatione rzeczy swoich na targ przywiezionych karany być in instanti powinien sine appellatione, wyjąwszy takowe sprawy, któreby decyzyi i rozsądku Naszego potrzebowały, te mają być pro informatione do Nas odsyłane. Mieć to przytém chcemy, aby pomienieni Administratorowie i ich Succollectorowie wszelaką securitatem in functionibus suis mieli. A jeżeliby kto na przerzeczonych officyalistów skarbowych lubo na czeladź ich modo violento targnąć się ważył, takowy poenas violatae securitatis publicae o Sejmach i Trybunałach koronnych prawem opisane ubi in recenti crimine podpadać i sprawić się in foro castrensi illius districtus powinien będzie, a nadto jeżeliby który dzierżawca tak dóbr Naszych jako też Duchownych i dziedzicznych, lubo też urząd miejski wybierania tej accizy nie dopuszczał, albo w niej przeszkody czynił, takowy każdy ad instantiam urodzonego Instygatora Koronnego z delacyi skarbu poenas peculatus na Sejmie albo Trybunale processu fisci irremissibiliter podlegać będzie. Któremu to Uniwersałowi Naszemu a Wam wyrażonej intencyi Rzeczypospolitej na zjeździe pomienionym Częstochowskim deklarowanej aby tém większa wiara dana była,

zlecamy to Urzędom Naszym grodzkim, aby tenże Uniwersał i Ordynacyę do akt grodzkich lubo miejskich przyjmowali i one po miastach, miasteczkach wszędzie publikować kazali, który dla wiary ręką Naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Poznaniu dnia 3. miesiąca Styczmia Roku Pańskiego 1658, panowania Królestw Naszych Polskiego 10, a Szwedzkiego 11 roku. Mathias Poniatowski Decanus Cracovien. Abbas Tynecensis Regens Cancellariae Regni.
fol. 55. Locus sigilli Majoris Cancellariae. Jan Kazimierz Król. —

Oblata litterarum Thesaurarii Regni

Bogusław Hrabia na Lesznie Leszczyński Podskarbi Wielki Koronny Generał Wielkopolski. Międzyrzecki, Ostrowski, Osiecki etc. Starosta.

Wszystkim wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, ale osobliwie Jaśnie Najwielebniejszym, Przewielebnym i Wielebnym, Jaśnie Wielmożnym, Wielmożnym i Urodzonym Ich Mościom Panom Senatorom tak Duchownym jako i Świeckim Dygnitarzom i wszystkim Urzędnikom Koronnym, także Starostom, Podstarościm, Urzędnikom Ziemskim i Grodzkim, Burgrabiom, Podburgrabiom i ich Namiestnikom, jednem słowem wszystkim Stanu Rycerskiego w całem Województwie Sandomierskiem, includując w to Ziemię Radomską i z powiatami do niej należącemi residującym obywatelom, moim wielce Miłościwym Panom i Braci przy zaleceniu służb moich braterskich, Sławetnym zaś tegoż Województwa i ziemi, miast i miasteczek tak Jego Królewskiej Mości jako też Ich Mościów Panów Duchownych i Szlacheckich przełożonym, a mianowicie Burmistrzom, Wójtom, Rajcom, Sołtysom, Ławnikom et quocunque modo superioritatem w miastach mającym, z powinności Urzędu mego do wiadomości podaję. Iż na przeszłej Częstochowskiej Generalnej, a w roku 1657 przy nader wielkiej frekwencyi Ich M. Panów Senatorów Duchownych i Świeckich, także i wielu

Obywatelów Stanu Rycerskiego z różnych Województw do ~~Ro~~ Boku
Jego Królewskiej Mości na ów czas zgromadzonych (ponieważ do Sej-
mowania przez te ustawiczne teraźniejsze wojenne zawieruchy
przyjść nie podobna) odprawionych radzie, stanęło publicum
nemine contradicente senatus consultum, aby accyza na teraź-
niejsze Rzeczypospolitej potrzeby których Skarb niema zkąd prowi-
dować, była postanowiona, więc i czopowe w ręku Województw
i powiatów pozostające na codzienne Rzeczypospolitej expensy obra-
cało się. Stosując się przeto w tej mierze i całe przychylając się
tak do woli J. K. M. jako i chwalebnej intencyi Jch M. Panów Se-
natorów, zdrowie i całość Ojczyzny utrapionej na sobie piastują-
cej, powinności to mojej być baczę, abym tę, wzwyż mianowaną,
a ex senatus consulto postanowione podatki, jako z największą
skarbu Koronnego auctią, w dobry porządek wprawił i one co pręd-
dzej do najdoskonalszej executii przyprowadził. Jakoż na ów czas
immediate po tej odprawionej generalnej w Częstochowie radzie
posłałem był nie mieszkanie do całego Województwa Sandomierskiego
i ziemi Radomskiej imieniem Skarbu Koronnego wprzód ~~przed~~
Jego Mci Pana Hieronima Dunina Jego Królewskiej Mości Sekre-
tarza i drugiego po nim z pod Krakowa na stanowienie i or-
dynowanie tych pomienionych podatków, które ponieważ na
niektórych miejscach nie wedle ordynacyi skarbowej są posta-
nowione, więc że i nie wszędzie jeszcze to chwalebne Rzeczypo-
spolitej (postanowienie) do skutku pożądanego jest przyprowa-
dzone, przeto zleciłem natenczas Jego Mości Panu Balcerowi
Konstantemu Wąsowiczowi Poborcy Radomskiemu, jako tamtego
Województwa obywatelowi dając mu plenariam potestatem,
aby on z miłości ku Ojczyźnie i dla dobra spólnego Rzeczy-
pospolitej, po wszystkich pomienionego Województwa i ziemi
Radomskiej powiatach, miastach i miasteczkach tak Jego K. Mci
jako i inszych Jch Mciów Panów Duchownych i Świeckich, żadne-
go penitus nie excipiując, opowiedziawszy się wprzód miast i mia-
steczek przełożonym, wzwyż pomienione podatki, to jest accyzę

i czopowe podług instruktarza w Poznaniu meliorowanego i drukowanego, pieczęcią Skarbową utwierdzonego a die prima Januarii anni praesentis stanowił, ordynował i jedno w swém zawiadomieniu miał, drugie per arendam (si et in quantum ipsi videbitur) puszczał, trzecie per administrationem ludziom cnotliwym recepto tamen prius ab illis juramento podawał, a potem rachunki przeszłe w roku blizko przeszłym ultima decembris expirujące, od tych wszystkich, u których w zawiadomaniu te podatki zostawały, odebrał i onych napotém przez się, albo przez kogo inszego w wierze doświadczonego exactę słuchał, pieniądze od nich ~~odebrał~~ odbierał, kwitował i do Skarbu Koronnego z regestrami co kwartał odwoził. W której to Skarbowej funkcyi aby ni od kogo żadnej praepedycyi nie ponosił i owszem aby wszelaką pomoc tak od Urzędów Ziemskich, Gradzkich, jako i miejskich, gdzieby onej potrzebował, praesto sobie miał. Jednych pilnie proszę, drugich zaś powagą Urzędu mego surowie napominam, żeby się w tej mierze do intencyi Rzeczypospolitej ostrożnej stosowali i Uniwersałowi Jego K. M. we wszystkiem dosyć czynili, ow do akt lub Gradzkich lub miejskich podawali i na miejscach zwyczajnych publikować nie odwołanie rozkazali, uchodząc vigorem juris et poenas legibus descriptas, któreby irremissibiliter processu fisci in quocunque subsellio przez Jego M. Pana Instygatora Koronnego super contraventoribus extendowane być musiały. Czemu wszystkiemu aby doskonalsza wiara dana była, ten Uniwersał ręką moją podpisałem i pieczęć skarbową przycisnąć rozkazałem. Dan w Poznaniu dnia 3. miesiąca Stycznia Roku Pańskiego 1658. Jan Kowalski Sekretarz Króla Jego Mości. Locus sigilli Thesauri Regni. Bogusław na Lesznie
fol. 58. Podskarbi Wielki Koronny

Jerzy Hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu Lubomirski Marszałek Wielki i Hetman Polny Koronny. Generał Małopolski, Krakowski, Spiski, Chmielnicki, Niżyński, Kazimierski, Olsztyński Starosta. L.

Ich Mościom Panu Porucznikowi albo jego miejsce trzymającemu i całej kompanii Roty Jego Mości Pana Żółkiewskiego Rotmistrza Jego K. Mości

donoszę do wiadomości, iż się uskarżał przedemną Jego Mość Pan Bernard Gozdzki Podczaszy Sandomierski na Wilkciów, że dzierżawy jego, które za zasługi swoje i kilkadziesiąt lat w Rzeczypospolitej pracy od Króla Jego Mości otrzymał, a teraz wniwecz ich wojen calamitas i powietrza morowego niedawno wzięta sevities (?) obróciła do ostatka. Incommodujecie i rujnujecie, a mianowicie jedną z nich Życzyn nazwaną, w powiecie Stężyckim leżącą, z której nad obwarowanie artykułów wojskowych, nad moderament ustawy przez ordynacyę J. Kll. deklarowany, nakoniec nad możność zdesolowanych i zniszczonych poddanych, niepodobne exakcye wyciskacie, szkody czyniąc i grabieże dla wymożenia zabierając, których mi Jego Mość Pan Podczaszy regestr podał, z łanów pustych na których kmiecie nie siedzą, każąc sobie kontrybucye, tak jako i z tych które są osiadłe składać. Co jest przeciwko wszelkiej słuszności, a nadto sołtysiów prawom wolnych pociągając aby postu złotych złożyli. Drugą zaś Jego Mości dzierżawę, którą Kozicami zowią, a należy do Ryk starostwa Jego Mości Pana Koniuszego Koronnego Radzonego mego, gwałtem wsie zajechali, żadnej nie mając assygnacyi, ale i owszem tej prejudicując, która tam roty Jego Mości Pana Wojewody Czernichowskiego dana jest od Jego Mości Pana Hetmana Wielkiego. Więc tedy chcę po Wilkciach, osobliwie po Panu Porucznikowi, albo po tym który na miejscu jego zostawa, abyście tam enormi aggravatione nie obchodzili się, z pustych łanów które gospodarzów nie mają, nic cale nie brali, a z osiadłych nad to, czemu egestas poddanych sufficit, nie wyciągali, grabieże zawzięte powracali, innych nie brali i żadnych przykrości nie czynili, ale na tem przestawali, jako z Wilkciami Jego M. Pan Podczaszy wedle desolacyi i podołania zgodę uczynić. A sołtysi aby cale przy prawach i swobodzie swej nie na-

ruszeni i spokojnie zachowani byli. Napominam zaś żeby żadna do mnie o to więcej nie przychodziła skarga, abyście circa vetita parere nie mieli, bo jako w czem najmniej przestąpiony będzie ten mój zakaz, upominam że sobie postąpię ostrożnie sądem wojskowym, przed który zaraz i pozew Panu Podczaszemu daję aby WMściów pozwał, cobyście się WM. sądownie sprawili kiedy napomnienie nie pomoże. Co się Kozic tycze, że zeście modo violento zajechali i mimo assygnatyę chorągwie Jego Mości Pana Wojewody Czerniechowskiego, rozpieraćie się o to z pomienioną chorągwią przed sądem moim na pierwszą ich instancyę, będziecie wedle terminu w partykularnym na skargę ich pozwu naznaczonego. Dan w Warszawie dnia 27 Lutego Roku

fol. 65 Pańskiego 1658. Locus sigilli. Jerzy Lubomirski.

Oblata libertationis

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Oznajmuję wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, iż My mając miłościwy wzgląd i baczenie na spustoszenie i splądrowanie majętności urodzonej Heleny z Łaszkowa Parysowej kasztelanki Czerskiej, które to majętności swe w miasteczku Żelechowie i wsiach do niego należących w województwie Sandomierskiem będących, przez różnych nieprzyjaciół Koronnych, ogniem popalonych i wniwecz ze wszystkiego różnemi czasy zabranych poniosła, zdało się Nam, abyśmy jako najwyższy wszystkich utrapionych obrońca, pomienione dobra jej pod protekcyę i zasłonę Naszą Królewską wzięli, jakoż bierzemy tym listem Naszym uwalniając pomienione miasteczko Żelechów i wsi które do niego należą, także poddanych od wszelakich ciężarów i stacyi żołnierskich tak Koronnego jako i Litewskiego zaciągu, także od wszelakich podatków i poborów łanowych, podymnych

Helena z Łaszkowskich I voto za Marcinem Łaszkowskim Łowczym Lubelskim [struck] i stąd dożywotniczka Żelechowa etc. II voto za Zygmuntem Parysem Kaszt. Czerskim. – także nie Kasztelanka a Kasztelanowa.

według opisania prawa pospolitego do lat czterech zupełnych, tudzież od wydawania prawiantu i żywności z pomienionych dóbr na ludzie niemieckie uniwersałami naszemi postanawiamy, deklarujące, iż do pomienionych ciężarów ponoszenia i płacenia wszelakich poborów i podatków, z przyczyn wyżej mianowanych, nie powinna będzie ze wszystkiej substancyi swej sposobem wyżej opisanym zwinnowana. Co do wiadomości wszystkich donosząc, osobliwie Wojsk Naszych Koronnych i Litewskich Polskiego i cudzoziemskiego zaciągu, także poborców i ich succollectorów i tych, którzy do odbierania prowiantu na wojsko niemieckie są naznaczeni, rozkazujemy, abyście Wm. Wasze pomienioną Kasztelankę Czerską respektując na zniszczenie i spustoszenie jéj, przy tym Uniwersale Naszym zachowali, nic z pomienionych majętności i dóbr jéj nie wyciągając. Inaczej ktoby się sprzeciwić téj woli i rozkazaniu Naszemu i ważył się uciążać dobra tejże Kasztelanki Czerskiej, takowy każdy za skargą jéj karania na gardle i poczciwości w każdym Sądzie nie ujdzie. Naco dla większej wiary ręką własną podpisujemy się i pieczęć zwykłą przycisnąć rozkazaliśmy. — Dan w Poznaniu dnia 12 miesiąca Grudnia Roku Pańskiego 1657 panowania Królestw Naszych Polskiego IX a Szwedzkiego X roku Mathias Poniatowski Decanus Cracoviensis Abbas Tynecensis Regens Cancellariae Regni. Locus sigilli minoris Cancellariae Regni.

fol. 75. Jan Kazimierz Król. —

Oblata Universalium S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Wielebnym, Wielmożnym, Urodzonym Dygnitarzom, Urzędnikom, Starostom, Dzierżawcom i wszystkiemu Rycerstwu

województwa Sandomierskiego i powiatów jego, Uprz. i Wiér.
Nam miłym oznajmujemy. Iż następującym ze wszyst-
kich stron na Państwa Nasze niebezpieczeństwom pie-
niężne wojska Nasze sufficere nie mogą i bez ukontento-
wania swego wojny dalszej prowadzić, także bez piecho-
ty, municyi i armaty w pole wynijść nie chcą, których bez
pieniędzy wyprawić, a bez podatku pieniędzy zasięgnąć nie-
podobna. Stosując się naprzód do konstytucyi prze-
szłego sejmu anni 1655, która Nam pospolite rusze-
nie pro quantitate bonorum uchwalone do przyszłego sej-
mu w ręce Nasze dała, obwieszczamy Uprz. i Wiér. W.
abyście się wcześnie na pospolite ruszenie gotowali, tak
żebyście za drugim Uniwersałem Naszym w pole wy-
nijść nie omieszkali. A że ~~Nam~~ nam bardziej piechoty
niż jazdy potrzeba, dajemy tę optią Uprz. i Wiér. W.
abyście zaraz na tym Sejmiku, który Uprz. i Wiér. Waszym
na dzień jedenasty miesiąca Maja na miejscu zwy-
czajnem w Opatowie składamy, z piętnastu Panów
wedle kwitów poborowych z dóbr swoich dziedzicznych i Kró-
lewskich jednego pieszego in vim pospolitego ruszenia, sub
poena de expeditione bellica na pół roku wyprawili i kom-
binacyę dostateczną między bracią swoją juxta constitut.
anni 1655 tej wyprawy uczynili. Która wyprawa żeby
tem prędzej i porządniej stanąć mogła, naznaczamy Uprz.
i Wiér. Waszym Obersztera Urodzonego Alexandra Lubomir-
skiego Koniuszego Koronnego, któremu każdy swoich pie-
szych w barwie, z muszkietem lontowym, z szablą, z żoł-
dem kwarcianym na pół roka należącym, we dwie
niedzieli po Sejmiku powinien będzie za kwitem oddać,
a już od pospolitego ruszenia będzie wolen. Do tejże wy-
prawy zastawnicy i arendarze od summ swoich wedle
konstytucyi anni 1655, także i insi wszyscy, którzy wojnę

słożyć powinni, należące mają, a miasta i miasteczka, które łanów nie mają, w domów według konstytucyi anni 1652 o wyprawie piechoty łanowej napisanej, swoich pieszych wyprawić też powinni; te jednak które z łanów wyprawują, już z domów wyprawować nie powinni. A jeśliby kto nie chciał tych pieszych sumu z łanów, arend i domów wyprawować, tedy sam in persona tę expedycyę odprawić będzie powinien, sub poena de expeditione bellica. Jeśliby zaś które województwo albo tej wyprawy nie acceptowało, tedy już za powtórnym uniwersałem Naszym na pospolite ruszenie wynijść i z wojskiem Naszém tam gdzie potrzeba pokaże, na wojnę pójść będzie powinno. Przytem, ponieważ do popierania tej wojny pieniędzy będzie potrzeba, żądamy i chcemy mieć po Wprz. i Wiér. Waszych, aby każdy retenta poborowe poborcom albo też do Skarbu oddawali, według czemu stosując się do konstytucyi województwa Sandomierskiego na wybieranie retent swoich poborowych anno 1655 uchwalonej, podajemy Wprz. i Wiér. Waszym Sąd partykularny w województwie swojém, do którego Wprz. i Wiér. Wasze sześć najmniej deputatów obierzecie, którzy praevio juramento juxta rotham Trybunału Radomskiego praestando z Sądem Grodzkim we wtorek po Przewodniej Niedzieli w roku teraźniejszym ad instantiam poborców wszystkich retentów, succollectorów, Burgrabiów, którzy per executionem pobory wybierali, a poborcom ich nie oddali, także i tych którzy miasto poborów Pieszy na usługę Rzeczypospolitej stawić byli powinni, a nie stawili, czopowników i inszych wszystkich podatków Rzeczypospolitej i poborów na zapłatę wojsku uchwalonych tykających się ex aequo et justo, mając wzgląd na zniszczenie i spalenie dóbr, o te retenta które kto zdawna

i świeżo przed zapadnieniem nieprzyjaciela oddać do
poborcy był powinien, z przyjmowaniem poborców w są-
dzie na miejscu na sejmiku umówionym będą, bo te,
których termin wydania pod zapadnienie nieprzyjaciel-
skie ciągnął się i przypadał, do dalszej decyzji Rze-
czypospolitej zostawujemy. Które retenta poborcy od reten-
torów odebrawszy i przedtem wybrane pobory, także
i ich zmarłych sukcessorowie do Skarbu na Trybunale
Radomskim dekreta które w tych sądach powiatowych
staną na początek tego Trybunału stawić i z nich ra-
chunek będą czynić powinni, który Trybunał zacznie się
sądzić w Radomiu dnia 20 miesiąca Maja w roku teraz-
niejszym. A którzyby retentores do sądu pomienionego po-
wiatowego nie stawili się, albo wedle dekretu retent nie
oddali, albo województwo które umyślnie deputatów do sądu
swego pomienionego nie obrało, tako wszystkich poborcy
in deliberationem sui ipsorum et verificationem obrachunków
swoich indelatis na Trybunale Radomskim podać mają, lecz
że w takiem spustoszeniu Państw Naszych mała podobno
będzie z tych retent obrada. Żałośny dla dyminucyi tako-
wych podatków przez wojnę na zjeździe Częstochowskim
lżejszy sposób wzięli przed się i ex senatu consulto uchwalili
accyzę, która w miastach Naszych Krolewskich i większej części
ziemskich i Duchownych i osiadłych województw, miano-
wicie Wielgopolskich i inszych pro bono publico accepto-
wana et in praxim przywiedziona jest, tak pewni jesteś-
my, że się żaden tak niemiłujący Ojczyzny nie znajdzie,
któryby na ratunek jej od zguby i z nią wespół praw
i wolności swoich, także na ulżenie podatków pod-
danym swoim, z tego zysku który ab ultimo consumente
bierze, tej odrobiny udzielić nie miał. Zaczem za osobli-
wym teraźniejszym Rad Naszych tak Duchownych jako

i świeckich powtórnym konsensem pomienioną accizę do realnej executyi we wszystkich miastach Naszych Królewskich, Duchownych i Ziemskich przywodząc, pilnie Upprz. i Wier. W. żądamy, abyście w tej mierze żadnej praepedicyi nie czynili, ale tę accisę Burmistrzom albo Urzędowi miejskiemu, a in defectione tych Succollectorom wybierać pozwolili, którzy wybraną co ćwierć roku do Superintendentów Skarbowych cum juramento oddawać będą powinni, aliter in defectu tej accisy musiałby Skarb i tych retent, których teraz wybierania pod zawojowanie Szwedzkie przypadał, dochodzić i o tę accisę którą niektórzy z Upprz. i Wier. W. w dobrach swoich privata authoritate non sine periculo poenae peculatus wybierali, prawem czynić. A dla sposobniejszego wybierania proventu tego Rzeczypospolitej, rozkazujemy Urzędom miejskim, aby tylko dwie bramy, albo ulicy do miast i miasteczek swoich zostawiwszy, insze wszystkie przyjazdy do nich zagrodzili albo zakopali. Nadto upewniamy securitatem Superintendentom pomienionym, Burmistrzom, Urzędom miejskim i wszystkim inszym tego podatku dozorcom salvo conductu Nostro Regio i onych pod protekcyą Naszą bierzemy, zostawiwszy o zgwałcenie salvi conductus salva viam agendi Instygatorowi Koronnemu, ex delatione pomienionych Superintendentów, Burmistrzów i Dozorców, mając przytem osobliwy wzgląd na spustoszenie dóbr Naszych Królewskich. Obowięzujemy wszystkich Dzierżawców Naszych, aby połowę tylko kwarty na ten rok przychodzącej do Skarbu na przeszłe Świątki sub poenis in legibus Regni descriptis wnieśli. A iż Starostowie i Dzierżawcy dóbr Naszych niektórzy mało co ad rationem tylko pro libitu suo za przeszłe dwie lecie podczas wojny, niektórzy nic penitus kwarty do Skarbu nie wnieśli, tedy onych ad meliorationem zapłaty juxta

proportionem percepty proventus quartae partis ex aequo et justo decernen. vel juramento . . . . . sub privatione tenutam, tych zaś którzy nic nie dali ad ipsam privationem cum adiudicatione donatariis, Instygator Nasz Koronny ex delatione Skarbu pozywać będzie powinien. Reassumując zaś prawa dawne o płaceniu ceł koronnych Upprz. i Wiet. Wasze przestrzegamy, aby każdy cujuscunque status et conditionis handlem się bawiący pod przepadkiem towaru nemine excepto cła płacił i żadnym pretextem onych nie uchodził, czego wszyscy celnicy i mytnicy pod winami w prawie opisanemi przestrzegać będą powinni. A że wszyscy natenczas przy boku Naszym będący Senatorowie, zgodnie generalne czopowe, które na ten czas tylko z miast i miasteczek tak Naszych Królewskich, jako i duchownych i szlacheckich wedle prawa currit i we wsiach tak Naszych Królewskich jako i Duchownych i dziedzicznych swoich pozwalają, donosiemy tę ich Uprz. i Wiet. Waszym przeciwko ojczyznie miłość i ochotę żądając, abyście się do tak świątobliwego ich przykładu zawczasu dysponowali i na przyszłym sejmiku z nimi się w tej mierze zgodzili, a też poddani Uprz. i Wiet. Waszych od poborów które bardzo niesprawiedliwe były, napotem wolni będą. Co wszytko szerzej i szczegółniej w instrukcyi Naszej i z inszemi zasiężenia pieniędzy sposobami na przyszłym sejmiku Uprz. i Wiet. Waszym proponować będziemy, na który aby się Uprz. i Wiet. Wasze zjechali i we wszytkiem do intencyi i potrzeby Rzeczypospolitey stosowali się, pilnie Uprz. i Wiet. Waszych żądamy. Który to Uniwersał Nasz aby tem prędzej wszystkich doszedł wiadomości, rozkazujemy Urzędom Grodzkim Województwa Uprz. i Wiet. Waszych na miejscach zwyczajnych publikować, naco dla lepszej wiary i wagi, przy podpisie ręki Naszej pieczęć koronną

przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 15 miesiąca Marca Roku Pańskiego 1658, panowania Królestw Naszych Polskiego i Szwedzkiego X roku. Locus sigilli. Jan Kazimierz Król
fol. 89.

Oblata litterarum Universalium S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Wielebnym, Wielmożnym, Urodzonym, Dygnitarzom, Urzędnikom, Starostom, Dzierżawcom i wszystkiemu Rycerstwu i Obywatelom Województwa Sandomierskiego i powiatów jego, Uprz. i Wiel. Nam miłym. Oznajmujemy iż jakośmy zaraz po Kommissyi Wileńskiej zawsze wielce pragnęli dla dokończenia zaczętego z Carem Jego Mością Moskiewskim dzieła i gruntownego z tamtej strony uspokojenia, Sejm Walny Koronny złożyć i na nim z Carem Jego Mością i narodem Moskiewskim z jednej krwie słowiańskiej idącym, strojem, mową i religią narodowi Polskiemu najbliższym, na konfuzyą zawistnych wszystkiemu imieniu Sławiańskiemu Sąsiadów, cale się uspokoić, tak nie mogąc tego tak świątobliwego przedsięwzięcia Naszego przez te wszystkie niebezpieczne czasy, dla ustawicznych Wojen Szwedzkich, Kozackich i Węgierskich do pożądanego przywieść końca, teraz gdyśmy za Łaską Bożą nieprzyjaciół pomienionych z większej części Państwa Naszych wyparli, to i wszystkiemu imieniowi Sławiańskiemu pożyteczne dzieło do skutku przywieść umyśliliśmy, jakoż teraźniejszym Uniwersałem Naszym przywodząc Uprz. i Wiel. W. Sejm Walny Koronny sześćniedzielny sine solennitatibus w Warszawie na dzień dziesiąty miesiąca Lipca, Sejmik w Województwie Uprz. i Wiel. W. na dzień 21 miesiąca Czerwca na miejscu zwyczajnem

składamy, pilnie Uprz. i Wier. W. żądając, abyście na pomienionym Sejmik zjachawszy, posłów ludzi godnych i rozsądnych cum plenaria facultate na Sejm przyszły obrali i posłali, iż wszystko cokolwiek imieniem Naszem Uprz. i Wier. W. do gruntownego z Carem Jego Mością Moskiewskim uspokojenia i pożądanego od wielu wieków Sławiańskich narodów zjednoczenia i bezpieczeństwa Rzeczypospolitej w Instrukcyi Naszej przez posła Naszego proponowano będzie, posłom swoim na przyszłym Sejmie do skutku przywieść zlecili. Jako tedy nie wątpiemy, że Uprz. i Wier. W. stosować się w tej mierze do intencyi i woli Naszej zechcecie, tak pewni zostajemy, że i w inszych Rzeczypospolitej sprawach i potrzebach do skutecznego Ojczyzny ratunku swoje wszystkie rady inkommodować będziecie. Który Uniwersał Nasz aby tem prędzej wszystkich Uprz. i Wier. W. wiadomości doszedł, rozkazujemy go Urzędom Grodzkim pomienionego Województwa na miejscach zwyczajnych publikować, na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki Naszej pieczęć Koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Dobiegniewie dnia 19. miesiąca Maja Roku Pańskiego 1658, panowania Królestw Naszych Polskiego i Szwedzkiego X roku. — Locus sigilli. Jan

fol. 116. Kazimierz Król. —

Oblata litterarum S. R. M.
pro expeditione peditum.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym, Urodzonym, Dygnitarzom, Urzędnikom, Starostom, Dzierżawcom i wszystkiemu Rycerstwu i obywatelom Województwa Sandomierskiego a powiatu Stężyckiego Uprz. i Wier. Nam miłym Oznajmujemy. Iż Nas doszło wiadomo, że Uprz. i Wier. W. piechoty łanowej na Sejmiku swoim

uchwalonej, naznaczonemu od Nas Oberszterowi, Uro-
dzonemu Komisarzowi Koronnemu wydać nie chcecie. A
że pora wojenna wprędce następuje, której bez piechoty
skutecznie odprawować niepodobna, żądamy przeto Uprz.
i Wier. W. i mieć chcemy po Wier. Waszych, abyście dosyć czy-
niąc uchwale swojej sejmikowej, z miłości i powinności
swojej przeciwko Ojczyźnie, pomienioną piechotę Łanową,
albo pieniądze na nią naznaczone od Nas wspomnionemu
Oberszterowi niemieszkanie jako najprędzej wydali; w czem
jako nie wątpimy, że Uprz. i Wier. W. w tak gwałtownej Rze-
czypospolitej potrzebie onę ratować zechcecie i pomienioną
piechotę wyprawicie, tak powtórnie Uprz. i Wier. W. do tego
gorąco zagrzewamy. Co aby tem prędzej wszystkich wia-
domości doszło, rozkazujemy Urzędom Grodzkim powiatu
Stężyckiego ten Uniwersał Nasz na miejscach zwyczajnych
publikować. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki
Naszej pieczęć Koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan
w Warszawie dnia XII miesiąca Lipca Roku Pańskiego
1658, panowania Królestw Naszych Polskiego X a Szwedz-
fol. 156. kiego XI roku. Locus sigilli. Jan Kazimierz Król.

Oblata litterarum universalium ad Districtum Stenżycensem.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy,
osobliwie jednak Urodzonym, Szlachetnym, Dygnitarzom, U-
rzędnikom i wszystkim województwa Sandomierskiego powia-
tu Stężyckiego Stanu Rycerskiego obywatelom Uprz. i Wiernie
Nam miłym łaskę Naszą Królewską. Uprzejmie i wiernie
Nam mili. Już powielekroć i listami do Wielmożnych
Hetmanów o tem dostatecznie wyrażeni i Uniwersałami

(hamując respektem powagi i władzy Naszej początki i wy-
stępki wojska swawolnego wcześniej) wydanemi zabie-
galiśmy aby, acz i to co było więcej niż dosyć gdy do nich
w takich razach ojczyzny przyszło licentia na insolentiam
nie już rozpościerała się extremam, jaka co dalej to cięższa a
wszystkiem włościom nieznośna upadek ostatni zbliża
Państwom tej Rzeczypospolitej i bez dyskrecyi Stanów ludzi
wykonywa oppressyą. Przychodzi Nam tedy do tych już
nakoniec animadvertendi remedia, ponieważ ani skwier-
ku i płaczu ludzi utrapionych uszy Nasze znieść nie
mogą. A tyle instancyi Stanów Rzeczypospolitej uciążają-
cej się na godne respektu i uszanowania Naszego krwawe
krzywdy od Pułku Urodzonego Połubieńskiego Pisarza Pol-
nego W. X. Litewskiego, które w Województwie Sandomierskiem
grassabundi robią mamy, gdy ani na Nasze ani wodzów
swych rozkazanie, tam gdzie ordynans mają, złość sobie nie po-
winność żołnierską więcej ussmakowawszy idą. Przeto surowie,
aby z Województwa pomienionego Sandomierskiego nieodwłocz-
nie wyszedł tam gdzie mu naznaczono bez omieszkania i po-
dobnych postępków kwapiąc rozkazujemy, a wszystkich tego
Województwa Obywatelów upominamy, aby z żadnych dóbr
tak ekonomii Naszej Sandomierskiej, jako i innych Rzeczypo-
spolitej duchownych i szlacheckich nie był powinien, ani się wa-
żył kto chlebów jakichkolwiek rzeczonych także pieniężnych
stacyi dawać. A jeśliby się który żołnierz przerzeczonego
pułku, tak z starszyzny jako i innej wszelkiej pomazał wy-
ciągać, albo gwałtem brać, takiego za odniesieniem do Nas
i in instanti jako przeciwnika zwierzchności swej i Najezdnika
a nie żołnierza sądzić i jeżeli potrzeba będzie brać i karać
chcć gardłem bez respektu i nadziei folgi każemy. Naraek
każdemu w Upr. i Wier. Waszych gwałtownikom odpór dawać,
czemu postępek i obrona za insolencyą przed Nami poczytana

nie będzie. Który Uniwersał Nasz aby tém prędzéj Ich Mci i Wszy[stkim]. W. wiadomości doszedł, rozkazujemy Urzędom Naszym Grodzkim aby był do Akt przyjęty i przez Woźnego publikowany, na co dla lepszéj wiary ręką się Naszą podpisawszy, pieczęć Koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 1. miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego 1658, panowania Królestw Naszych Polskiego X a Szwedzkiego XI roku. Locus sigilli.

fol. 157. Jan Kazimierz Król. N. Bąkowski Secretarz Jego Kr. Mości

Uniwersał do powiatu Stężyckiego aby obywatele tameczni żadnych chlebów ani stacyi pieniężnych pułkom Urodzonego Połubieńskiego nie wydawali. —

Oblata litterarum S. R. M.
ad Milites M. D. Lithuaniae.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wielmożnym, Urodzonym, Pułkownikom, Oberszterom, Rotmistrzom, Kapitanom, Officierom i wszystkiemu Rycerstwu tak polskiego jako i cudzoziemskiego zaciągu z pod Regimentu Jaśnie Wielmożnego Hetmana W. X. Litewskiego do Koronnych województw przechodzącemu, osobliwie ludziom pułku Urodzonego Połubieńskiego Pisarza Polnego W. X. Litewskiego, w województwie Sandomierskiem zostającym, uprzejmie i wiernie Nam miłym, Łaskę Naszą Królewską. Wielmożni, Urodzeni, uprzejmie i wiernie Nam mili. Lubośmy na pierwszą instancyą i prośbę względem doniesionych pod teraźniejszy Sejm od Izby Poselskiej na Ich Mci i Wszy[stkich]. Nasze querimonii o ekscessa w województwach, ziemiach i powiatach Koronnych, osobliwie w województwie Sandomierskiem exaccye i różne uciążenia, pisali do Wielmożnego Hetmana W. X. Litewskiego, aby takowe powściągnął excessa, rewokowawszy zarazem z tamtych, do których miacо

wolą i wiadomość Naszą weszli Uprz. i Wier. W. krajów,
więc gdy za perseweranceyą Uprz. i Wier. W. F nie tylko w eko-
nomicznych i innych dobrach Naszych, duchownych i szla-
checkich Województwa Sandomierskiego stanowiska i kon-
systencyą obrawszy, stacye, chleby i insze ciężkie czynicie
exacye, pieniądze poborowe z Grodów odbieracie, miasta, mia-
steczka i wsi spisujecie, z łanu po trzydzieści złotych wy-
bieracie i innemi różnemi sposobami poddane Nasze
i ludzie ubogie ciemiężycie, tak że nie mogąc dalszego
znieść uciążenia tułać się szlachta muszą swe własne
opuściwszy domy, ale nadewszystek i w tém niemniejszą Osobie
Naszej czynicie Uprz. i Wier. Wasze krzywdę, sinistre udając
jakobyście z woli i ordynansu Naszego w tamte wszedłszy
kraje pomienione województwu Sandomierskiemu, powia-
tom i ziemiom koronnym czynili praeiudicia. Czego Woj-
sku W. X. Litewskiego dozwalać albo connivere jako nigdy
w Naszém nie było pomyśleniu, tak teraz zwyczaje da-
wne i prawa pospolitego rygorem przypominając, które
względem nieprzechodzenia wojsk tak koronnych jako i
W. X. Litewskiego za granice obojga narodów wyraźnie
militarem obostrzyło disciplinam, gorąco i surowo powa-
gą Naszą i całej Rzeczypospolitej na teraźniejszy Sejm
zgromadzonej, Uprz. i Wier. Wasze upominamy i rozka-
zujemy, abyście za dojściem tych Uniwersałów natych-
miast z powiatów i ziem województwa Sandomierskiego
ustąpili i żadnych stacyi, chlebów nie biorąc i najmniejszemi
poddanych Naszych i obywatelów tamecznych nie aggra-
wując exactyami, jako najskromniej się w ciągnieniu
sprawując, tam jako najspieszniej ściągali kędy z woli
Naszej Ordynans hetmański Uprz. i Wier. Wasze zaszedł, albo
prędko zajdzie. Lubo tedy nie wątpimy że zjednają sobie

F w zawziętości tak z prawa pospolitego jako i z samej słuszności wytrwającej licencyi, trzeci raz Koło Rycerskie wniosło do Nas prośbę i skargę, że Uprz. i Wier. Wasze ich. —

u świata stawą dalszemi rapinis et spoliis, na które się w Ojczyźnie własnej tanquam in hosteo militaris zawzięła licentia, psować i niszczyć nie zechcecie, tak szkodliwą et ignominiosam narodu swego nominu nie zaciągając notam, im jednak częściej żałosne od Urzędnyych Posłów Ziemskich zachodzą Nas skargi, tem goręcej Upsz. i Wier. Wasze napominamy i surowo rozkazujemy, abyście poniechawszy tak niesłusznych przeciwko prawu i słuszności wszelkiej zawziętości, jako najprędzej kraje tamte od dalszego uczynili wolne uciążenia, pod strogiem w artykułach wojskowych opisanem karaniem in contravenientes woli Naszej et publico Sejmu tego edikte infallibiliter et irremissibiliter extendowane będą. Dan w Warszawie die III mensis Augusti Roku Pańskiego 1658, Panowania Królestw Naszych Polskiego X Szwedzkiego XI roku. Uniwersał do Wojska W. X. Litewskiego aby ex nunc z województwa Sandomierskiego ziem i powiatów ustąpili. — Jan Kazimierz Król. Locus sigilli majoris Cancellariae Ducatus Lithuaniae. Andrzej

fol. 158. Kotowicz Pisarz W. X. Litewskiego.

Oblata litterarum ad Milites Ducatus Lithaniae.

Paweł Sapieha Wojewoda Wileński Hetman Wielki Wielkiego Xięztwa Litewskiego, Postawski, Zdzitowski Beredański Starosta Ekonomii Szawelskiej i Kobryńskiej Administrator. Wielmożnemu Panu Pisarzowi Polnemu W. X. Litewskiego Podkomorzemu J. K. M., a w niebytności na miejscu Jego Mości zostawającemu, także Ich Mościom Panom Rotmistrzom, Kapitanom, Porucznikom, Officierom i wszystkiej kompanii w tym pułku J. K. M. będącym, chęci me stwarzyskie zaleciwszy. Doniesiona mi jest in facie Rzeczypospolitej querimonia na W. M. że mimo wydany odemnie ordynans, którym jako najprędszy zaordyno-

watem W.M. pospiech na destynowane od J.K.Mci miejsce, do województwa Sandomierskiego nakierowaliście i tam nimo wszelką słuszność i prawo, w dobrach wszystkich szlacheckich i duchownych konsystencyą sobie usurpatis, różne exactie popełniając, stacye wyciągając, ludzi ubogich gravaminibus niszcząc, ujmę reputacyi całego wojska W. X. Litewskiego zaciągacie, powinności swojej rycerskiej nie czyniąc dosyć. Chcę tedy mieć z rady mojej rozkazuję, żebyście W.M. in instanti z województwa Sandomierskiego ustąpili, wszystkie szkody i krzywdy poczynione jako najskuteczniejszą satysfakcyą rekompensowawszy, tak żeby do mnie najmniejsza nie zachodziła skarga, pod surowem w artykułach wojskowych opisanem karaniem, które extendowane super inobedientes będzie, jeżeli W.M. należną contemnetis powinność swoją. Dan w Warszawie die 8 Augusti 1658. Locus sigilli. Paweł Sapieha Hetman. Jako ten Uniwersał zajdzie, tak aby każda Chorągiew tę dzierżawę
fol. 160.. wolna zostawiała, pod srogiem karaniem upominam.

Oblata litterarum S.R.M. ratione confiscandae salis.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Urodzonym Starostom, Podstarościm, Burgrabiom, Urzędnikom i ich Succollectorom, tak w miastach Naszych Królewskich, jako duchownych i szlacheckich, Burmistrzom, Rajcom, Wójtom i wszelakiemu Urzędowi tym Uniwersałem Naszym oznajmujemy. Iż doszło Nas wiedzieć, że nie dbając na wyraźne prawa, które soli ruskiej w tych tu krajach nie pozwalają pieniężyć, też sól ruską w te tu kraje wożą i wodą spuszczają, co się z wielką ujmą dochodów stołu Naszego

dziej. Zaczém Strażnikom Naszym Żupnym Krakowskim napominamy, aby takową sól ruską wszędy w Województwach Krakowskiem, Sandomierskiem, Lubelskiem, Mazowieckiem, Podlaskiem i na brzegach Wiślnych w tychże województwach zabierali i konfiskowali, do którego zabierania soli ruskiej aby pomienione Urzędy Strażnikom Naszym wszelakiej dodawali pomocy, surowo rozkazujemy. Żeby ten Uniwersał Nasz prędzej doszedł wszystkich wiadomości, rozkazujemy go Urzędnikom Grodzkim Województw Koronnych na miejscach zwyczajnych publikować, który dla ważniejszej wagi ręką Naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XX miesiąca Sierpnia Roku Pańskiego 1658, Panowania Królestw Naszych Polskiego X a Szwedzkiego XI roku. Locus sigilli. Jan Kazimierz Król. Jan

fol. 169. Bąkowski Podkomorzy Chełmiński Sekretarz J. K. M.

Regestr kombinowania albo raczej odbierania łanowego na piechotę a. 1658.

Regestr odbierania na łanową piechotę w ziemi Stężyckiej na Jaśnie Wielmożnego J. Mci Pana Komisarza Koronnego Obersztera Województwa Sandomierskiego przez mię Adama z Jawora Paprockiego Pisarza i Combinatora Ziemskiego Stężyckiego i J. Mci Pana Marcina Pieszczarzewskiego, jako Plenipotenta tegoż Jaśnie Wielmożnego J. Mci Pana Obersztera w Stężycy Anno 1658.

Od połamków starej pamięci Wielmożnego J. Mci P. Piotra Szyszkowskiego Kasztelana Wojnickiego, Protektora na ten czas Wielmożnego J. Mci Pana Michała Zebrzydowskiego Miecznika Koronnego z Maciejowskiej włości z Kochowa z łanów czterech, z Oronnego z łanów sześciu groszy sześć, z Polika z łanów czterech groszy dwa, z Oblina z łanów trzech groszy dwa. Facit flor. 164 groszy 7.

Tydże Maciejowice miasteczko podane iż na łanach nie siedzi tylko na szosach złp. 40 gr. 15.

Od JMci Pana Piotra Głuszyńskiego z dzierżawy JMci Pana Zygmunta Suligostawskiego Wojskiego Stężyckiego, Brzesce, z łanów czterech ćwierci jednej i pół czwarciżny fl. 38 gr. 24 pieniędzy 6.—

Od JMci Pana Władysława Wszeborowskiego od summy fl. 90 oddał złp. 18.

Od JMci Pana Tomasza Laskowskiego dzierżawy Zadybskiej Woli z części J.M.P. Jędrzeja Gołuchowskiego i z części Bąkowskiej i Adama Wolskiego z łanów czterech ćwierci półczwarta i z pustemi includując dwa w jeden złp. 43 gr. 26 pieniędzy 3.

Od tegoż JMP. Laskowskiego z części reformaciej Wielmożnej JejMci Pani Heleny Parysowej Kaszt. Czerskiej, z Burca z łanów dwu ćwierci jednej złp 20 gr. 7½.—

Od Wielmożnego JMci Pan Albrechta Krasińskiego Kasztelana Ciechanowskiego z Gutowa z łanów czterech ćwierci dwu. Tenże z części swej z Dembowic z łanów dwu ćwierci dwu złp 63.

Od JMci Pana Jana Trojanowskiego z części z Trojanowa z łanów pięciu ćwierci trzech złp 15 gr 22½.

Od J.M. Pana Łukasza Sobieskiego z części swej Sobieszyna z łanów dwóch złp. 18.—

Od J.M.Pana Jakuba Krasowskiego z zastawy z Podłodowa, z Blizocina i Blizockiej Woli z łanów osmnastu ćwierci dwóch złp.66 gr.15.

Od J.M.P. Stefana Rusieckiego z Komorzatki z łanów dwu i ćwierci trzech i z Woli Ruskiej z łanów dwu ćwierci trzech złp. 49 gr. 15.

Od J.M.P. Wojciecha Lewikowskiego z Lewikowa i z Lipnik od ratione łanów trzy ćwierci jedna dał złp. 18.

Od J.M.P. Starosty Czerskiego(1) z Sendowic z łanów trzech ćwierci jednej złp. 29 gr. 7½.—

Od J.M.P. Adama Lendzkiego z Wężra z łanów trzech, z Łabiej Woli z łanu jednego złp. 36.—

Od J.M.P. Piotra Głuszyńskiego z Tyrzyna z łanów czterech i pię-

(1) Zygm. Parysa

tego półłanu złp. 40 gr. 15.

Od Wielmożny JMPani Maryanny Ossolińskiej Kasztelanki Czerskiej Pani dożywotniej na Wilczyskach i Pawłowicach i innych a łanów 69 od ratiónem dano złp. 200.

Od JMP. Jana Magnuszewskiego z Zalesia i Międzylesia z łana jednego i ćwierci jednej a z ośmi pustych ćwierci trzech złp 50 gr. 18.

Od JMPani Heleny Paryszowej Kasztelanki Czerskiej (*) Pani Dożywotniej z Woli Żelechowskiej z łanów pięciu ćwierci dwóch i z Kębłowa z łanów czterech fl. 85 gr. 15.—

Od Ich M. Panów Sieklużkich z Samogoszcza z łanu jednego ćwierci dwu fl. 13 gr. 15.

Od JMP. Smarzowskiego z Podwierzbia z części Łączeńskiej z łanu jednego ćwierci dwu złp. 13 gr. 15.

Od JMP. Gumowskiego z Woli Korzyckiej i z części Adama Wolskiego z łanu jednego złp. 9.

Od JMP. Bernata Goździkiego Podczaszego Sandomierskiego z Cholinskiej dzierżawy z łanów 40 ćwierci jednej złp. 362 gr. 7½.

Od JMP. Jana Jaworskiego z Podleskiej dzierżawy i innych z łanów dziewięciu ćwierci dwu złp 85 gr. 15.

Od JMP. Zuzanny Leżeńskiej z Brzezin z łanów piętnastu od ratiónem dała złp 90.—

Od JM. Xiędza Sebastiana Łupińskiego Plebana Wilczyskiego od summy złp 7,500 po złotych dwu od tysiąca dał złp. 15.

Od Jej Mości Pani Ewy Teressy Rudzkiej Stolnikowej Rawskiej z Dęblina złp 9.

Od JMP. Pawła Lasockiego Podczaszego Lubelskiego z Wojciechowa i z Woli Bobrowej z łanów czternastu ćwierci jednej złp 128 gr. 7½.

Od Jej MP. Agaty Orzeszkowej Podsędkowej Mielnickiej z części Ich M Panów Laskowskich z Burca, z Wypnicky, z Czałby z łanów czterech ćwierci dwu złp 40 gr. 15.

Odzienie od Combinatora z Podstolic z łanu jednego złp. 9.

A tu póły kratem od złotego po groszu jednemu, z ząd zaś

(*) Starościny Czerskiej a nie Kasztelanki

odbierałem sam przez JMci Pana Plenipotenta:
Od JM. P. Pawła Rudzińskiego z Rowów, z Woli Rowskiej z części Ubysza i Koryckiego z łanów dwu złp. 18.
Od JMci Pana Podstolskiego z Samogoszczy z łanu jednego złp. 9.
Od JMci P. Tomasza Kłoczowskiego z części Kaleni z łanu jednego ćwierci trzech i pustych z łanów dwóch ćwierci dwu złp. 27.
Od JM. P. Krzysztofa Krzeskiego z łanu jednego ćwierci dwu i Mikołaja Gujskiego z Górzna złp. 18.—
Od JM. P. Bernata Trojanowskiego z części Trojanowa z łanów pięci ćwierci dwu złp 59 gr. 15.
Odemnie jako od Kombinatora z Zakrzowa z części łanu jednego flor. 9. i wytrącam sobie grosze od JM. P. Jana Bianeckiego z Rowu i Woli Rowskiej z łanów dwu złp 18. Te wszytkie pieniądze oddałem w cale JMci Panu Marcinowi Pieszczarowskiemu, nie wytrącając sobie grosza oprócz siebie samego i dlategom ja chciał i odemnie i od JchMciów odbierać tylko cum triplici pensione, oco appellował. Jest inszy regestr tegoż tego Mci Pana Pieszczarowskiego kędy sam odbierał, sam nie wie co i od kogo odbierał i dlatego nie mogłem combinacyi czynić wszystkiego. Jest też w tejże ziemi Stężyckiej w Ryckiem Starostwie Jaśnie Wielmożnego JMci Pana Kamińskiego Koronnego Oberstera Naszego łanów 170 ćwierci trzy. Tak tedy to spisawszy podaję do Gradu z podpisem ręki swej. Adam z Jawora
fol. 195 Paprocki Pisarz i Combinator Ziemi Stężyckiej—

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy wiadomo czynimy, jako się pierzchł pod Sejm zawiązawszy znacznie morowego powietrza zaraza i Nam do wyjazdu z Warszawy prędszego okazyą była, tak potem więcej daleko szerząc się i do tego incommodum publicznego przywiodła, że Konstytucye

Sejmu przeszłego dla niebezpieczeństwa nie mogąc mieć dozorcę
cale przytomnego i późno dla niedostatku druku i drukarzów
i bardzo erronee dla setu mylek i opuszczenia znacznych errorów
ex typo wyszły. Gdzie że, de cardinalibus pactorum et legum
plurimorum detractum jest. Dla tego zabiegając ztąd enormi
inconvenienti teraźniejszym Uniwersałem wszystkie exemplarze
teraz z druku wyszłe kassujemy i za nieważne mieć chcemy,
rozkazując wszelkim Bibliopolom aby się onych brać i przeda-
wać nie ważyli pod stratą dóbr swych wszystkich per medium
delatoris ex fisco applicand. U kogo by się zaś już przed tym Uni-
wersałem nabyte nalazły, takie in officio castrensi bliższego
Grodu albo civili bliższego miasta oddane być mają, a ono
Urząd odebrawszy spalić powinien. Temu coby zaś w drukar-
ni oddał tedy za nie ab erroribus corrigowane oddane będą,
ponieważ poprawić tego wszystkiego sine intermissione, tak
jako ma być ad mentem Reipublicae Sejmu przeszłego roz-
kazujemy. Co do wiadomości wszelkich Urzędów Ziemskich,
Grodzkich i Miejskich donosiemy i aby zaraz publikowany
ten Uniwersał i exequowany był rozkazujemy. Na co dla
lepszej wiary przy podpisie ręki Naszej pieczęć koronną przy-
cisnąć rozkazaliśmy. Dan w Obozie pod Toruniem dnia X.
miesiąca Październiku Roku Pańskiego 1658, panowania Na-
szego Polskiego X a Szwedzkiego XI roku. Andreas Miaskowski
fol 210. Regens Cancellariae Regni. Locus Sigilli. Jan Kazimierz Król.

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy,
mianowicie Wielebnym, Wielmożnym, Urodzonym. Dygnitarzom,
Urzędnikom. Starostom, Dzierżawcom i wszystkiem Rycerstwu
i Obywatelom Województwa Sandomierskiego i powiatów jego

Upsz. i Wiel. Nam miłym oznajmujemy, jakośmy to Stanom Koronnym na przeszłym Sejmie zgromadzonym przyobiecali, żeśmy dla nawadniości spraw Rzeczypospolitej, które się na nim żadną miarą zmieścić nie mogły, sejm drugi per legem publicam in Februario złożyć mieli, tak dosyć czyniąc i Naszej w tej mierze intencyi i prawu o tem napisanemu, lubo już nou in Februario, ponieważ oblężenie i expugnacya Toruńska, a przytem i Komisya Lubelska na zapłatę wojsku jeszcze nie odprawiona, tego Nam nie pozwalała, tedy jako najprędzej będzie tylko mogło być, idąc za zdaniem Wiel. Panów Rad Naszych przy boku Naszym na ten czas będących, sejm przyszły sześćniedzielny w Warszawie na dzień XVII miesiąca Marca złożyliśmy, abyśmy w niczym prawa i zwyczaju pospolitego nienchybiali; Sejmik zarazem Województwa Upsz. i Wiel. W. na dzień dwudziesty ósmy Mca Lutego w Opatowie na miejscu zwyczajnem naznaczamy, nic o tem nie wątpiąc, że Upsz. i Wiel. W. nie tylko intencyi Naszej ale i prawu na przeszłym Sejmie wyraźnie napisanemu dosyć czyniąc, na Sejmik naznaczony stawić się zechcecie i tam jako i o dobru pospolitem, tak też o wszystkich Rzeczypospolitej zachodzących sprawach, według Instrukcyi Naszej od Nas podanej radzić będziecie. Który Uniwersał Nasz aby tem prędzej wszystkich wiadomości doszedł rozkazaliśmy go Urzędom Grodzkim Województwa Upsz. i Wiel. W. na miejscach zwyczajnych publikować. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki Naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Toruniu dnia 15 Mca Stycznia R. P. 1659, panowania Naszego Polskiego i Szwedz. XI. Jan Kazimierz Król. L. S. Andreas Miaskowski Regens

fol. 261. Cancellariae Regni. —

Oblata Assignationis

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Urodzonemu Janowi Zamojskiemu Podczaszemu Koronnemu Uprz. Nam miłemu. Łaskę Naszą Królewską. Urodzony uprzejmie Nam miły. Iż ciężkiemi kardło Rzeczpospolita ścieśniona zostawa niebezpieczeństwy, a dla ratowania onej i dania odporu nieprzyjacielowi prędkiego i dobrego potrzebujemy żołnierza. Przetoż My mając dobrze wiadomą Uprz. W. w dziełach Rycerskich biegłość i ochotę, a przytem ku Nam i Rzeczypospolitej nienaruszoną stateczność do tej służby Rzeczypospolitej Upr. W. wzywamy i Rotę kozacką, która w sobie koni 30 mieć będzie tym listem Naszym Uprz. W. przypowiadamy, naznaczając płacę żołdu Uprz. W. taką summę, jako insi Rotmistrze Kozaccy brać zwykli, która to płaca Uprz. W. odednia pierwszego miesiąca Stycznia w roku teraźniejszym poczynać się ma Uprz. W. Którą to rotę starać się ma Uprz. W. abyś ludzi ćwiczonych i jako najwięcej być może w służbie przedtem bywałych jako najprędzej sposobił i tam z nimi gdzie potrzeba Rzeczypospolitej ukaże i gdzie My albo Wielmożni Hetmani Nasi Uprz. W. obrócimy, niemieszkanie stawić się, przestrzegając tego, aby każdy tak Towarzysz jako i pacholik jego miał konia dobrego ze wszystkim porządkiem wojennym, to jest z parą pistoletów z bandoletem, w pancerzu, w mysiurce, tak jako porządny kozak do potrzeby zwykł siadać. Owo i tego Upr. W. z pilnością przestrzegać będziesz, aby tak w ciągnieniu jako i na miejscu podług artykułów wojskowych Towarzysz i pacholik każdy skromnie się zachowywał i ludzi ubogich nie uciążał, a nakoniec powinne Hetmanowi i Wodzom swoim posłuszeństwo we wszystkiem Upr. Twoja

będziesz oddawał, tak jako tę cnotliwemu i rycerskiemu człowiekowi oddawać godzi. W czem także i w dalszem dziele mamy za to, iż Uprz. T. będziesz chciał stałecznością, dzielnością, męztwem, posłuszeństwem, pracowitością i ochotą do usług Naszych zarabiać sobie na łaskę Naszą, którą i teraz Uprz. W. ofiarując, ovemu na ten czas dobrego od Pana Boga życzymy zdrowia. Dan w Samborze dnia V miesiąca Lutego Roku Pańskiego 1656, panowania Królestw Naszych Polskiego
fol. 264. VII a Szwedzkiego VIII roku. Jan Kazimierz Król. L. S. M. C. R.

Oblata litterarum S. K. M. salinariarum.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, a mianowicie Urodzonym, Szlachetnym w Województwie Podlaskiem będącym i postanowionym Accisy exactorom Wiel. Nam miłym łaskę Naszą Królewską. Nie może być tylko znaczna Skarbu w prowentach stołu Naszego ujma przez te accizy w soli Nam i Stołowi Naszemu należytej wybierane, za którem nie tylko Żupnicy odrażać się muszą, ale też i My kontraktowi z nowym Arendarzem o Żupy Krakowskie postanowionemu dosyć czynić nie możemy. Zaczem chcemy koniecznie mieć to po Wier. W., abyście jako skoro ten Uniwersał do Wier. W. przyjdzie, więcej od pomienionej soli Accisy żadnej nie wybierali, owszem od niej supersedowali, czyniąc to dla łaski Naszej i uchodząc win w prawie pospolitem o dobrach Stołu Naszego opisanych. Naco dla lepszej wiary ręką się so łaską

podpisaliśmy i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.
Dan w Warszawie dnia VII miesiąca Czerwca Roku Pańskiego
1659. panowania Królestw Naszych Polskiego XI. Szwedzkiego
fol. 306. XII roku. Jan Kazimierz Król. L. S. M. C. R.

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.
Urodzonemu Janowi Kondrackiemu Rotmistrzowi albo Kapitanowi
Wojska Naszego Koronnego wiernie Nam milemu. Łaskę Naszą
Królewską. Urodzony wiernie Nam miły. Żałośna supplika
ubogich poddanych Naszych ze wsi Kozie z dzierżawy Urodzone-
go Bernata Gordzkiego Podczaszego Sandomierskiego, Domowi Na-
szemu i Nam dobrze zasłużonego przenikneła serce Nasze,
gdy Nam donieśli że Wier. Twoja nie respektując na srogie
ich ubóstwo i zniszczenie, nie mając żadnej assygnacyi Het-
mańskiej extorsivo modo wyciągasz od nich niepodobną
summę złp. 400, czemu nie mogąc wydołać uciekli się do Nas,
abyśmy ich pod protekcyę Naszą wziąwszy, od impetycyi Wier.
Twojej bronili, których de facto jako własnych poddanych Na-
szych pod protekcyę Naszą bierzemy, mieć chcąc po Wier. Twojej
i surowo rozkazując, abyś Wier. Twa nie tylko 400 złp od nich
nie wyciągał, ale najmniejszemi exactiami uciążać nie ważył
się pod surowem karaniem w artykułach wojskowych opisanem
i konstytucyami approbowanem, które irremisibiliter na
Wier. Twojej extendere rozkazujemy in quantum byś się tej wy-
raźnej woli Naszej sprzeciwił. Dan w Warszawie d. 5 m. Lipca R. P.
1659, panowania Królestw Naszych Polskiego XI, Szwedzkiego XII roku. Jan
fol. 327 Kazimierz Król. L. S. M. C. R. Jan Ignacy Bąkowski Podkomorzy Chełmiński.

662.

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu z osobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Urzędom Grodzkim, Miejskim i inszym wszelkiego stanu kondycyi ludziom oznajmujemy, iż My widząc jak wielką szkodę Skarb Nasz ponosi przez to, że się kupcy i furmani, komory Nasze skarbowe pominąwszy, na kupieckie i inne obce składy udają i z nich sole na różne miejsca rozwożą, umyśliliśmy Urodzonemu Janowi Leżeńskiemu Pisarzowi Komory Gromkowskiej zlecić, jakoż niniejszym listem Naszym zlecamy, aby on po wszystkich miejscach, gościńcach i drogach pilno tego przestrzegał, aby się wszelki kupiec i furman nigdzie indziej ale do Gromkowskiej lub też inszej Komory Naszej obracał i tam sól kupował, a jeśliby gdzieindziej nie u Skarbu kupioną zaskoczył, onę bez wszelakiego respektu zabierał i konfiskował. Urzędom tedy wszelkim surowo rozkazujemy i mieć koniecznie chcemy, aby pomienionemu Urodzonemu Leżeńskiemu gdy niniejszą wolę i rozkazanie Nasze wykonywać będzie wszelakiej dodawali pomocy, dla łaski Naszej i pod surowem karaniem, na co My dla lepszej wiary ręką się Naszą podpisawszy, pieczęć Koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XIV miesiąca Października Roku Pańskiego 1659, panowania Naszego Polskiego XI, a Szwedzkiego XII roku. Uniwersał Urodzonemu Leżeńskiemu na zabieranie soli nie u Skarbu kupionej. Ksiądz Jan Korycki Proboszcz Gnieźnieński Pisarz Skarbowy m. p. Locus Sigilli M. C. Jan Kazimierz Król. —

f 406

Oblata litterarum S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Urzędom Grodzkim i w miastach, miasteczkach Naszych Królewskich, Duchownych i Szlacheckich będącym i innym jakiegokolwiek stanu i kondycyi ludziom wiadomo czyniemy: Iż dla wielkiego zasolenia obcemi solami żupy Nasze żadnej mieć nie mogą przedaży, a zatem prowent ten Nasz stołowy cale ginie i ustawa, dla tego posyłamy od Skarbu Naszego Urodzonego Hieralta Mikołaja Strażnika Naszego dając mu zupełną moc i pozwolenie nie tylko sole gdzie indziej, osobliwie u Wielmożnego Kasztelana Wojnickiego kupione a nie u Skarbu Naszego zabierać i konfiskować, ale i samych ludzi z końmi i wozami, na których by się cudza sól znalazła, pozwalamy imać, brać i do Nas osobliwie ludzi dla dalszego karania odsyłać, co aby tem lepszy skutek mieć mogło pomienionym Urzędom wszelkim rozkazujemy i koniecznie mieć chcemy, aby pomienionemu posłanemu Strażnikowi Naszemu do wykonania niniejszej woli i rozkazania Naszego wszelakiej gdyby tego potrzeba było dodawali pomocy, dla łaski Naszej. Na co My dla lepszej wiary ręką się Naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXVI miesiąca Lipca R. P. 1659, panowania Naszego polskiego XI a Szwedzkiego XII roku. Jan Kazimierz Król.
fol. 456. Locus Sigilli minoris Canc. Reg. Ksiądz Jan Korycki Podskarbi Solny

Oblata litterarum S. R. M. ad palatinatum Sandomirien.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, osobliwie Wielebnym, Wielmożnym, Urodzonym i Szlachetnym Dygnitarzom, Urzędnikom i wszystkim stanu Rycerskiego obywatelom Województwa Sandomierskiego powiatów nadwiślnych, Uprz. i wier. Nam miłym. Łaskę Naszą

Królewską. Upr. i wier. Nam mili. Że wojsko Cesarza J. Mci w Pań-
stwach Naszych zimujące ruszyć już Nam przychodzi z stanowisk
i Państw Naszych wyprowadzić, obwieszczamy Upr. i Wier. W., że
przez Województwo i powiaty Upr. i Wier. Waszych pozwoliliśmy
wojsku temu przejść, żeby tedy mogło to być bez wielkiego uciąże-
nia, które wojsko jako cudzoziemskie czynić zwykło, jako do-
tąd nie bez żalu Naszego przychodziło to do uszu Naszych, za-
biegając temu pro cura regia pilność wszelaką i staranie
około tego zleciliśmy i zalecili Wielebnemu Proboszczowi Je-
żowskiemu przy tem wojsku zostającemu Komisarzowi Na-
szemu, którą wolę Naszą aby mógł wykonać skutecznie i
snadniej, zda Nam się być rzecz potrzebna, aby Upr. i Wier.
Wasze de medio sui swoich mu przydali Komisarzów, którzyby
mutuis consiliis et opera ochrony do przechodzącego wojska
(należyty jemu wcześnie sposabiając prowiant), czynili przed
się staranie i prowadzili aż do granic województwa swego
i tam inszym drugiego województwa Komisarzom funkcyę swo-
ję tę przy wojsku oddali. Jeśliby zaś Upr. i Wier. W. in ante-
cessum potrzebowali Sejmiku, na którymby obmyśleć chcieli
dla wojska tego prowiant, i na ten Upr. i Wier. Waszym pozwa-
lamy. Trakt iścia wojska tego podaliśmy na piśmie Wielebne-
mu Komisarzowi Naszemu z podpisem ręki Naszej i przyciśnie-
niem pieczęci koronnej. Dla lepszej wiary i ten Uniwersał Nasz
ręką własną podpisany pieczęcią koronną stwierdzić roska-
zaliśmy. Dan we Gdańsku dnia 10 miesiąca Marca Roku
Pańskiego 1660, panowania Królestw Naszych Polskiego
12 a Szwedzkiego 13 roku. Jan Kazimierz Król. Locus
fol. 461. Sigilli. Stefan Stankiewicz Jego Królewskiej Mości
Sekretarz. m. p. —

Oblata Restium S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, mianowicie Wielmożnym, Urodzonym, Dygnitarzom, Urzędnikom, Starostom, Dzierżawcom i wszystkiemu Rycerstwu Województwa Sandomierskiego i powiatów jego, uprz. i wiern. Nam miłym oznajmujemy. Skończywszy szczęśliwie za łaską Bożą wojnę szwedzką i zjednawszy tam potrzebny i pożądany Państwom Nam od Pana Boga powierzonym, od tamtej strony pokój, nie zostaje Nam nic inszego tylko żebyśmy i tę drugą scianę od nieprzyjaciela północnego i swawoleństwa kozackiego z nim złączonego jak najprędzej uspokoić mogli. Na co gdy wespół z wiernemi Panami Radami przy boku Naszym zostającemi omni cura a solicitudine incumbimus, ustawicznie o tem myśląc i pieczołując jakobyśmy pacem et tranquillitatem pristinam Rzeczypospolitej restituere mogli, a uważając z drugiej strony potęgę i chytrość wiarołomnego Moskwicina, który przeszłej zimy na ten czas właśnie gdyśmy wojną a potem traktatami pruskiemi rozerwani byli, zdradliwym sposobem na Państwa Nasze potężnem naszła, pieszym wojskiem, mimo postanowione i umówione armistitium, ostatek prawie Księztwa Litewskiego posiadł, a przytem i Ukrainę wojsk Naszych destitutam praesidio ad sui subiectionem pertraxit, a co większa, że i teraz gromadnemi wojskami tak w Litwie ostatnich dobywać fortec, jako i w Ukrainie, w Podolu i Wołyniu miast i zamków osadzać nie przestaje, nic inszego tylko extremam Państwom Naszym chcąc inferre perniciem, tedy My takową tego nieprzyjaciela uważając zawziętość, a nie chcąc aby do ostatniej zguby Rzeczpospolita przyszła, Pana Zastępów na pomoc wziąwszy, extremis malis extremum też przychodzi Nam adhibere remedium, to jest Pospolitego Ruszenia, które i Przodkowie Nasi i My sami toties

już periculosissimis temporibus szczęśliwych często skutków zażyli. A jako sami Osobą Naszą ruszyć przeciwko nieprzyjacielowi tam gdzie największa necessitas postulabit postanowiliśmy, tamże et universam nobilitatem idąc za zdaniem Panów Rad Naszych kupić umyśliliśmy, abyśmy tem snadniej nieprzyjaciela w polu przełamawszy, to cokolwiek naszego jest jako najprędzej odebrać mogli. Inhaerendo tedy prawu o pospolitem ruszeniu napisanemu, które Nam cale Rzeczpospolita w moc dała już, teraźniejsze jedne za dwoje wici z Kancellaryi Naszej wydać rozkazaliśmy, żądając pilnie i chcąc to mieć po Uprz. i Wier. W abyście uważywszy magnitudinem periculorum et Patriae salutem, tak się na tę wojnę nagotowali, jakobyście zgubione prowincye, odebrane zamki i Bracią przytem swoją w niewoli jęczących vindicare i z rąk nieprzyjacielskich jako najprędzej in libertatem mogli asserere, przypominając przytem i to, abyście Uprz. i Wier. W. na dobrze uzbrojonego i ognistego nieprzyjaciela non levem armaturam chcieli sumere, ale raczej starożytnym chwalebnym Polskim zwyczajem po usarsku na tę expedycyę i siebie i poczty swoje wyprawowali, w dobrych zbrojach z kopiami i porządną strzelbą, jako to rynsztunek usarski potrzebować zwykł. Więc że odległość miejsca jest wielka kiedy ku Kijowu albo Smoleńsku ciągnąć przyjdzie, życzymy i ojcowsko napominamy, żebyście się Uprz. i Wier. W. tak w żywność jako i inne necessaria bellica dobrze przysposabiali, nie zasłaniając się zaś niegotowością, albo niewiadomością, jedno tak we wszystkiem postępowali, jako prawa o pospolitem ruszeniu napisane po Uprz. i Wier. W. wyciągają, idque sub poenis de expeditione bellica postanowionych. Co się zaś tknie miejsca na któreby się Uprz. i Wier. Wasze ściągnąć mieli, w trzecich da Pan Bóg wiciach, którychem wkrótce wydać nie omieszkamy Uprz. i Wier. W. mianować będziemy,

gdzie że się z miłością ku Ojczyźnie i powinności stanu swego stawić zechcecie nic nie wątpiąc, rozkazujemy ten Uniwersał Nasz, aby tem prędzej wszystkich wiadomości doszedł, Urzędom wszelakim na miejscach zwyczajnych publikować. Naco dla lepszej wiary przy podpisie ręki Naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 5 miesiąca Czerwca Roku Pańskiego 1660, panowania królestw Naszych Polskiego 12, szwedzkiego 13 roku. Locus sigilli. Jan Kazimierz Król. Andreas
fol. 496. Miaskowski Schol. Gneznen. Abbas Premen. Regens Cancell. R.

Oblata Universalium S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, osobliwie jednak Wielmożnym Urodzonym Dygnitarzom, Urzędnikom, Starostom, Dziedzicom i wszystkiemu Rycerstwu i Obywatelom Województwa Sandomierskiego i powiatów jego, uprzejmie i wiernie Nam miłym, oznajmujemy. Chcąc jako najgruntowniej uspokoić Państwa Nasze i cooperari łasce Najwyższego Boga, która wszelkie conatus i imprezy nasze szczęśliwie perficit, gdy Nam jako najwięcej będzie przeciwko potężne każdego nieprzyjaciela potrzeba, certa media et modos z wiernymi Pany Radami in frequentissimo numero przy boku Naszym na ten czas zostającemi, które w osobnym liście Upr. i Wier. Waszym proponować umyśliliśmy, ażeby tem prędzej skutek swój wziąść mogły, sejmik Upr. i Wier. W. na dzień 27 miesiąca Lipca na miejscu zwyczajnem w Opatowie składamy, na który Upr. i Wier. W. pro innato suo in Patria zelo zjachawszy się i to cokolwiek w liście Naszym pomienionym proponowano będzie, pilno uważywszy i stosować consilia i resta swoje do zdania Naszego i Wierności Panów Rad Naszych będziecie. Jeśliby się też Upr. i Wier. Wasze tam salutifera salvandae Patriae media nie acceptowali,

tedy trzecie wici na pospolite ruszenie (a te już z Kancellaryi Naszej są wydane) publikować zaraz tymu Urzędowi grodzkim rozkazaliśmy, którego porządek Upor. i Urzędów. W podług prawa i zwyczaju na tymże zjeździe opatrzyli i sporządzili, ojcowsko requirimus. Co żeby tem prędzej wszystkich wiadomości doszło, rozkazujemy ten Uniwersał Nasz Urzędom wszelakim na miejscach zwyczajnych publikować. Na co dla lepszej wiary ręką się Naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 9 miesiąca Lipca Roku Pańskiego 1660, panowania Naszego Polskiego 12, a Szwedzkiego 13 roku. Jan Kazimierz Król.

fol. 507. Locus sigilli. Andreas ~~Al~~ Miaskowski Regens Canc. Regni.

Oblata Universalium S. R. M.

Jan Kazimierz z Bożej Łaski Król Polski etc.

Wszem wobec i każdemu zosobna komu to wiedzieć należy, osobliwie Wodzom i chorągwiom tym którekolwiek mają jakie assygnacye do starostwa Naszego Stężyckiego na wybieranie chleba wiadomo niniejszem czyniemy pisaniem, że jako na nowe ciraz assygnacye chlebowe, które przeciwko prawu i słuszności dzieją się, a oraz i na częste zagęszczonych i rowiwcow już obróconych poddanych Naszych, łzy i suppliki krwawe serdecznie bolec musiemy, które i same niebo przebijać muszą, tak gdy i poddani Nasi Stężycy o nieznośne już żołnierskie krzywdy płaczliwe do Nas tu przynieśli skargi, nie z mniejszym one przyjęliśmy żalem, wyrozumiawszy to z suppliki ich, że tam nie tylko jeden podług prawa chleb zimowy, ale i trzy już wydali, nie rachujęe tego co Cesarskim i Litewskiem wydali wojskom, a mimo to wszystko dopieroż nowemi chlebowemi zarzucani assygnacyami

którym już niepodobna tak zubożonym wystawczyć ludziom, bo i sami już od głodu umierać muszą. Tedy rozkazujemy aby wszyscy danych sobie od wodzów swoich zaniechawszy assygnacyj, do oboru i chorągwi powracali, teraźniejszej wojennej nie zaniedbywając pory i płaczu krwawego ubogich ludzi na się nie zaciągając. Iż tam jednak do tegoż starostwa niektórym z wojska w potrzebach wojennych rannym jest dane spocznienie, tedy tych samych przy takowych wzmowionych assygnacyach, to mieć chcę i przykazując, aby przy szwoinkach zostawającey żadnych tam krzywd i niepodobnych nie czynili exaccyj, ale jako najskromniej i najlżej z ubogiemi obchodzili się ludźmi, ani niepotrzebnemi nie obkładali się osobami, tak się w tamtych zachowując dobrach, żeby nas żadne o krzywdy tamecznych poddanych Naszych od nich że samych nie dochodziły skargi. Czyniąc to dla Łaski Naszej i pod utraceniem w takowych razach tamecznej subsystencyi i wszego ratunku. Na co dla tem większej pewności ręką Naszą podpisawszy się pieczęcią stwierdzić rozkazaliśmy. W Kazimierzu dnia 27 miesiąca Lipca Roku Pańskiego 1660, panowania Królestw Naszych Polskiego 12, a szwedzkiego 13 roku. Jan Kazimierz Król. –

fol. 510.

